

Inštitut za zgodovino
delavskega gibanja
KNJIŽNICA

997

73.

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Četrty sklic)

Seje od 1. marca do 8. aprila 1963

1963

Ljubljana

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Četrty sklic)

Seje od 1. marca do 8. aprila 1963

1963

Ljubljana

997

D'11. XI. 1963/611

REPUBLIŠKI ZBOR

34. seja

(18. marca 1963)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Stane Sotlar

Začetek seje ob 17.40 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Začenjam 34. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS. Odsotnost ljudskih poslancev je bila ugotovljena že na skupni seji.

Zapisnik današnje seje bo vodil Stane Sotlar. Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Slavica Zirkelbach prebere zapisnik 33. seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k prečitnemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Na današnji seji bomo obravnavali predloge predpisov, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet. Zato predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize (poliomielitisa);

4. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1963;

5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve;

6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani; o predlogu zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in o predlogu zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani.

Ima kdo kakšen spreminjalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je dnevni red sprejet.

Preden preidemo na dnevni red, vprašam ljudske poslance, če želi kdo postaviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo, ljudski poslanec Alfonz Grmek, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Lado Oblak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Boris Kocijančič: Pred seboj imate predlog zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji, s katerim se zmanjšuje število občin v naši republiki za štiri.

Ko smo na decembrskem zasedanju Ljudske skupščine sprejemali zakon o združitvi okrajev, je bilo na skupščinskih odborih opozorjeno, da bo ta teritorialna sprememba imela za posledico verjetno nekatere teritorialne spremembe meja med posameznimi upravno teritorialnimi enotami. Vendar pa je bilo že tedaj poudarjeno, da je predloge treba pripraviti v skladu z zadevnimi zakonitimi določili, to je na način, ki ne bo samo odraz mnenja občinskih vodstev, temveč bo v enaki meri ustrezal tudi jasno izraženi volji prebivalstva.

Izvršni svet in njegovi odbori so o problemih teritorialnega oblikovanja komun večkrat razpravljali. Te razprave so izhajale predvsem iz stališč nove ustave, kako zagotoviti komunam možnosti za njihovo uspešno poslovanje, to je opravljanje vseh tistih nalog, ki jih komuna mora opravljati neposredno sama preko svojih organov in služb ali preko interkomunalnih služb, kar je praktično isto. Prav tako so tekle razprave tudi o odnosih komune do širših družbeno političnih skupnosti, do okrajev in republike. Ti odnosi so važni tembolj zato, ker danes zveza med republiški forumi in občinami ne teče izključno preko okrajev, kakor je bilo to do nedavna, temveč se republiški organi povezujejo direktno z občinami; tako so tudi sestanki s predstavniki občin postali nujnost, pa naj gre za povezavo s posameznimi strokovnimi službami ali za povezavo z voljenimi predstavniki občin. Izvršni svet je proti koncu preteklega leta vse bolj utrjeval prakso neposredne pomoči komunam s strani republiških organov.

Ker so nekateri okraji takoj po decembrskem zasedanju ljudske skupščine pričeli z ustreznimi pripravami, je Izvršni svet sporočil vsem okrajnim ljudskim odborom svoja stališča, da bi tako izključil predloge za upravno-teritorialne spremembe, ki bi ne bile v skladu z demokratičnimi pravicami občanov, ki jim jih dajeta ustava in zakon. Po mnenju Izvršnega sveta je treba, kolikor obstoji potreba po spremembi teritorialnega obsega občine, ves postopek temeljito pripraviti, predlog popreje vsestransko proučiti in poskrbeti za ekonomske in druge obrazložitve, ki terjajo ustrežnejše oblikovanje komune ter s temi tako utemeljenimi predlogi seznaniti občane. Le če občani spoznajo in sprejmejo te razloge brez vsiljevanja, je treba take predloge poslati Izvršnemu svetu, da jih posreduje ljudski skupščini. Izvršni svet je zahteval soglasnost občanov, ki mora v smislu zakona priti do izraza na zborih volivcev, pa tudi soglasnost občinskih in okrajnih ljudskih odborov. Posebno pa je Izvršni svet opozoril še na situacijo, ki je nastala z združitvijo zasavskih občin in z njihovo povezavo s Celjem.

Izvršni svet je s tem hotel doseči, da bi prišli vsi predlogi za teritorialno združitve občin kot rezultat zrelega premisleka, preverjene utemeljitve in demokratičnega izraza prizadetih prebivalcev samih. Izvršni svet namreč meni, da je obstoječe število občin tolikšno, da republiškim organom ne povzročajo

stiki in poslovanje z njimi nobenih težav ter da zaradi tega na strani republiških organov ne obstoje nikakršni razlogi za forsirano združevanje obstoječih občin.

Predlog zakona z dne 14. marca 1963, o katerem danes razpravljamo, je odraz takih postopkov, ki so bili izvedeni na terenu. Predloge so občinski ljudski odbori po sprejemu na zborih volivcev s svojim soglasjem posredovali preko okrajnih ljudskih odborov, ki so prav tako dali svoje soglasje Izvršnemu svetu, da jih predloži ljudski skupščini.

S predloženim zakonom rešujemo tri različna vprašanja: združitev štirih občin, to so občine Herpelje, Medvode, Beltinci in Petrovci-Šalovci s sosednjimi občinami, izločitev dela območja občine Hrastnik in priključitev tega dela k občini Laško, ter spremembo imena občine Šoštanj v občino Velenje. Glede utemeljitve za posamezno rešitev navedenih vprašanj se sklicujem na pismeno obrazložitev, ki jo po potrebi še lahko dopolnim z originalno dokumentacijo pristojnih ljudskih odborov, kakor so jo ti posredovali skupaj s predlogi Izvršnemu svetu.

Nedvomno govore vsi v pisni obrazložitvi navedeni razlogi, da se območje dosedanje občine Herpelje priključi deloma k občini Sežana, deloma k občini Ilirska Bistrica. Občini Sežana in Ilirska Bistrica sta že do sedaj razvili vse potrebne komunalne službe, česar v občini Herpelje ni bilo mogoče, ker ni razpolagala z zadostnimi materialnimi možnostmi, zaradi česar prebivalci niso videli tudi v prihodnje zagotovila za razvoj, ki bi bil v skladu s sosednjima komunama. Razdelitev območja dosedanje občine je vključila brkinski del v občino Ilirska Bistrica, kraški del pa v občino Sežana, kar pomeni v obeh primerih zaokrožitev ekonomsko sorodnih območij. Zato je povsem razumljivo, da je prebivalstvo predlog v celoti sprejelo.

Isto velja za občino Medvode, ki se v celoti priključi občini Ljubljana-Siška, s katero je bila že do sedaj močno povezana preko nekaterih interkomunalnih služb in v katero odhaja velik del delovne sile, ki v sedanji občini Medvode ni našla zaposlitve in bi je tudi v bodoče ne mogla najti v večjem obsegu. Prebivalstvo celotne občine se je z izjemo dveh obrobni naselij takoj, čim je zvedelo za predlog, v celoti izreklo za združitev z občino Ljubljana-Siška, kasneje pa se je tudi v naseljih Moša in Dragočajna večina volivcev izrekla za to združitev.

Naša najsevernejša občina Petrovci-Šalovci zavzema del severnega hribovitega dela Pomurja z imenom Goričko. Ta del je bil sedaj razdeljen med občini Petrovci-Šalovci in Mursko Soboto. Čeprav je to ekonomsko zaokrožena celota, ki bi ob siceršnjem centru na Goričkem, nedvomno imela možnost izvajati enotno gospodarsko politiko pa takega centra, na katerega bi gravitiralo vse to ozemlje, ni. Ker torej takega centra ni, sedanja razdeljenost takega predela pa ne more prinesiti dobrih rezultatov, je združitev občine Petrovci-Šalovci z občino Murska Sobota smotrna; nalaga pa občini Murska Sobota dolžnost, da skrbi za še intenzivnejši razvoj zadrug in gospodarskih organizacij na tem območju, ki so že do sedaj uspešno poskušale okrepiti družbeni sektor gospodarstva ter razvijale napredno kmetijstvo. Vsekakor ne bi smeli zanemariti znanih naporov prebivalstva občine Petrovci-Šalovci, da razvijejo na svojem območju vrsto gospodarskih dejavnosti in zlasti napredno kmetijstvo. Enako bo treba razvijati tudi družbene službe, zlasti zdravstvo in šolstvo, saj je občina

Petrovci-Šalovci v zadnjih letih z izrednimi naporii naredila tak napredek, kakor redko katera sorodna komuna v republiki. Po poročilu so se zbori volivcev, kakor tudi pristojni ljudski odbori, izrekli za to združitev in je torej tudi s te strani predlog utemeljen.

Enako se je pokazala tudi potreba, da se občina Beltinci priključi delno k občini Murska Sobota in delno k občini Lendava. Tako gospodarski, kakor prometni in drugi razlogi, in končno tudi želja občanov, govore za to. S tako razdelitvijo občine med občini Murska Sobota in Lendava so se občani povsem strinjali, ker težita priključena predela k novima občinama iz več razlogov, ki vsi govore za tako združitev.

Priključitev dela občine Hrastnik, to je Radeč z okolico k občini Laško, je smotrna in utemeljena zaradi tega, ker gredo preko tega območja glavne prometne žile novopriključenih zasavskih občin z njihovim okrajnim centrom s Celjem. Priključitev zasavskih občin, ki so bile preje v okraju Novo mesto, k okraju Celje, je na tem predelu ustvarila povsem novo situacijo, ki je ne gre podcenjevati in ki jo je treba upoštevati prav zaradi razlogov, ki so narekovali združitev zasavskih občin z okrajem Celje.

Končno se predlaga še sprememba občine Šoštanj v občino Velenje s sedežem v Velenju, kar nedvomno ustreza pomembnosti Velenja samega, njegove rasti kot ekonomskega, kulturnega in družbenega centra komune.

Tovarišice in tovariši ljudsiki poslanci! Ker je predlog zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji utemeljen in pripravljen v skladu z zakonitimi predpisi, predlagam v imenu Izvršnega sveta, da predlog zakona sprejmete.

Hkrati izjavljam, da se strinjam s pripombami oziroma s predlogi, ki sta jih dala zakonodajni odbor in odbor za organizacijo oblasti in upravo. Vendar bi k poročilu odbora za organizacijo oblasti in upravo rad pripomnil, da trditev v drugem odstavku, v katerem se govori, da je potrebno take poprave meja med posameznimi občinami pravočasno in pravilno utemeljiti občanom, ne velja, ker so bile vse te stvari obravnavane na zborih volivcev.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ker se Izvršni svet strinja z dopolnitvami zakonodajnega odbora in odbora za organizacijo oblasti in upravo, so te postale sestavni del predloga zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Pričenjam razpravo k predlogu tega zakona. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o prelogu zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca dvigneta roko.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor z dvema vzdržanima glasovoma sprejel predlog zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Franc Kralj, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Lado Oblak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? — Predlog zakona bo ustno obrazložil tovariš Vlado Majhen.

Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Dovolite, da k obrazložitvi predloga zakona o urejanju mestnega zemljišča, ki ga predlaga Izvršni svet Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije v obravnavo, navedem še nekatere utemeljitve in cilje, ki jih želimo doseči z realizacijo novega zakona.

Nagel družbeno ekonomski razvoj v zadnjih letih, ki je posledica razvijajočega se komunalnega sistema v našem družbenem življenju, je povzročil tudi skokovite spremembe v graditvi in urejanju naših mest in industrijskih središč. Takega razvoja ni bilo omogoče obvladati samo s splošnim družbenim usmerjanjem, temveč tudi z zakoni in drugimi predpisi, ki naj zagotovijo načrtnejšo in smotrnejšo gradnjo ter gospodarjenje s prostorom oziroma zemljišči v vplivnih območjih naših mest in mestnih naselij.

Zato je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije sprejela že v letu 1956 zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene, ki je imel nalogo, da določi zemljišča, ki naj služijo za graditev naših mest in mestnih naselij ter zemljišča za potrebe kmetijstva in gozdarstva. Nekatera zemljišča pa naj bi bila po tem predlogu zavarovana za očuvanje naravnih lepote naše dežele kot pomemben faktor pri razvijanju turizma, ene izmed perspektivnih panog našega gospodarstva.

Zakon o urbanističnih projektih pa je dal osnove in smernice, kako naj se ureja prostor v vplivnih območjih naših mest in industrijskih središč. S posebnim odlokom so bili takrat določeni večji gospodarski, industrijski, turistični in kulturno pomembnejši kraji, za katere mora dajati soglasje k potrditvi urbanističnega programa Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve.

Pomemben faktor za racionalno izvajanje zemljiške politike v naših mestih in mestnih naseljih je zakon o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, ki je omogočil ljudskim odborom hitrejšo razpolaganje z zemljišči, ki so potrebna za nadaljnjo izgradnjo in rekonstrukcijo mestnih naselij. Zakon je takrat tudi preprečil špekulacijo z zemljišči, ki se je močno razširila zaradi vse večjega povpraševanja po gradbenih zemljiščih, posebno v mestih. Ker ni bilo potrebne kontrole nad izvajanjem dotlej sprejetih zakonov in drugih predpisov, niti ni bilo ustreznega organa, ki bi mogel svetovati občinskim ljudskim odborom pri pripravah urbanistične dokumentacije, je bil sprejet zakon o urbanistični inšpekciji.

Ob sprejemanju zakona o urbanistični inšpekciji je bilo poudarjeno, da naj bo njena prva naloga preventivnega značaja, in sicer ta, da svetuje občinskim ljudskim odborom pri organiziranju urbanistične službe in pri pripravljanju osnov za izdelavo urbanistične dokumentacije. Represivno pa naj urbanistična inšpekcija nastopa tako, da bo preprečevala kršitve zakonitih predpisov. S priporočilom o nekaterih ukrepih na področju urbanizma in stanovanjsko komunalnega gospodarstva, ki ga je lansko leto sprejela Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije, je pozvala ljudske odbore, njihove

organe in organizacije, ki se ukvarjajo s temi problemi, k odločnejši politiki na tem področju.

Z navedenimi predpisi so bili ustvarjeni temelji in pogoji, ki zagotavljajo racionalno uporabo prostora in mestnih zemljišč. Z vsemi predpisi uveljavljamo plansko in smotno gospodarjenje na področju urbanizma in stanovanjsko komunalnega gospodarstva. S predpisi smo postopoma vključevali te dejavnosti v normalne ekonomske odnose. Na tem področju je vse do nedavna prevladoval administrativni sistem, kot npr. neposredno dodeljevanje mestnih zemljišč po organih ljudskih odborov, proračunsko financiranje, urejanje in opremljanje mestnih zemljišč s komunalnimi napravami in podobno.

Na področju stanovanjsko komunalnega gospodarstva ločimo tri obdobja postopnega prehajanja na ekonomske odnose. Prvo obdobje, ki je trajalo vse do leta 1959, je karakteristično po tem, da se iz proračunov financira opremljanje mestnih zemljišč. Z uveljavitvijo uredbe o začasnem prispevku investitorja k stroškom za pripravo in komunalno ureditev stavbenih zemljišč v začetku leta 1959, pa se začno pritegovati tudi investitorji k financiranju investicij za opremljanje zemljišč s komunalnimi napravami.

Skokovit tempo stanovanjske graditve, ki je posledica namenskega zbiranja sredstev v občinskih stanovanjskih skladih, ki sočasno mobilizirajo tudi sredstva gospodarskih organizacij in občanov, zahteva vključevanje novih zemljiških površin za gradbene namene ali pa rekonstrukcijo dotrajanih in sanitarno neustreznih mestnih predelov, kjer smo domala vsa urejena zemljišča že pozidali. Za ureditev novih in rekonstrukcijo starih zemljišč pa so potrebna večja materialna sredstva kot doslej, ker je racionalna gradnja mogoča le na pripravljenih in komunalno opremljenih zemljiščih. Zato je v preteklem letu sprejela Zvezna ljudska skupščina splošni zakon o urejanju in uporabi mestnega zemljišča, ki naj bo podlaga za smotno gradnjo na mestnih zemljiščih, ker uvaja ekonomska načela tudi v to področje našega družbeno ekonomskega delovanja.

Po načelih zveznega zakona je pripravljen republiški zakon o urejanju mestnega zemljišča, o katerem tu razpravljamo. Predlagani republiški zakon ureja samo en del te materije, ki jo obravnava splošni zakon in to le pripravo in urejanje mestnega zemljišča, ne ureja pa uporabe mestnega zemljišča, ker je izvajanje tega načela povezano z uvedbo novih dajatev občanov, ki bi sedaj prav gotovo prizadele življenjski standard, razen tega pa terja priprava predpisa o uporabi mestnega zemljišča še posebno analizo in preizkušnjo na samem terenu.

Predlagani zakon o urejanju mestnega zemljišča ima naslednje cilje:

1. da pospeši urejanje naših mest in industrijskih središč po sodobnih urbanističnih načelih. Kljub naporom, ki so jih vložili ljudski odbori v pripravo urbanistične dokumentacije, še vedno ugotavljamo, da dokumentacija zaostaja za tempom razvoja; zato ne gradimo naših mest v skladu z njihovim organskim razvojem, temveč stihijsko, samo da zadovoljimo trenutne potrebe;

2. da prekine z dosedanjo prakso stanovanjske in druge gradnje na neopremljenih in komunalno neopremljenih zemljiščih, kar je često povzročalo povečane stroške in gospodarsko škodo. Že zgrajenih objektov marsikje ni bilo mogoče uporabljati, ker ni bila pravočasno zgrajena primarna ali sekundarna mreža osnovnih komunalnih naprav. Še številnejši so bili primeri, da ostaja po dograditvi objektov okolica neurejena, čeprav so bili plačani ustrezni prispevki. To povzroča utemeljeno kritiko. Z uresničenjem načela, ki ga uvaja

novi zakon, da se sme graditi samo na komunalno urejenem zemljišču, bomo morali prekiniti z dosedanjo prakso;

3. da se bo z oddajanjem urejenih mestnih zemljišč v uporabo po natečaju objektiviziralo dodeljevanje zemljišč za gradnjo stanovanjskih in drugih objektov. Z natečajem se bodo izločili subjektivni kriteriji, po katerih so se doslej oddajala mestna zemljišča. Vendar dopušča predlog zakona določene izjeme, to pa le za primere, za katere ne bi bilo prikladno uporabljati natečaja, posebno še takrat, ko gre za posebne družbene interese;

4. da se čimbolj objektivizirajo in razmejijo stroški priprave in opremljanja mestnega zemljišča s komunalnimi napravami med občino in komunalnimi organizacijami na eni strani ter investitorji in občani na drugi strani. Po načelih zakona nosi občina sama vse stroške za predhodna dela, ki obsegajo geodetsko urejanje terena, pripravo geodetskih urbanističnih projektov, ker sodimo, da so to stroški, ki se morajo poravnati iz sredstev splošne potrošnje, tembolj, ker ima občina v ta namen organizirane strokovne službe.

Občina in komunalne gospodarske organizacije, ki že poslujejo po gospodarskih načelih, prevzemajo tudi skrb za zgraditev primarne mreže komunalnih naprav in služb ter s tarifami v višini stroškovnih cen za usluge skrbe za enostavno in razširjeno reprodukcijo. Investitor prevzema nase prispevek za pripravo mestnega zemljišča in njegovo opremo s sekundarnim omrežjem komunalnih naprav kolektivne potrošnje ter vse stroške, ki so posledica posebno zahtevnega temeljenja, določenih urbanističnih zahtev in gradnje poslovnih prostorov stanovanjske zgradbe.

Občan-stanojemalec v stanovanjski hiši bo plačeval s stanarino samo tiste stroške, ki so potrebni za zgraditev stanovanjskega objekta in so v zakonu posebej navedeni.

Pri izdelavi zakona je Izvršni svet posvetil posebno pozornost razdelitvi stroškov za pripravo in urejanje mestnega zemljišča. Postavil je dvojje jasnih stališč:

— prvič, da se ne smejo isti stroški pojavljati večkrat v različnih oblikah in prenašati od občine na investitorja in občana;

— in drugič, onemogočiti, da bi prenašale občine in investitorji zanje določene stroške v stanarino in na občane-stanojemalce ter tako zniževale življenjsko raven prebivalstva.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ob koncu svojih izvajanj naj opozorim še na nekatere podrobnosti in pojasnim nekatera določila predlaganega zakona. Predlagani zakon velja le za mesta in mestna naselja, ki jih je določil republiški Izvršni svet s svojim odlokom na podlagi 34. člena zakona o nacionalizaciji najemnih stavb in stavbnih zemljišč, v okviru teh mest pa le za ožje gradbene okoliše, ki so jih po predlogih občinskih ljudskih odborov s svojimi odloki določili okrajni ljudski odbori. V naši republici imamo poleg teh ožjih gradbenih okolišev še širše gradbene okoliše, ki so nastali v letu 1957 na podlagi republiškega zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene.

Ob izvajanju zakona o urejanju mestnih zemljišč in uveljavljanju obveznosti, ki iz njega sledo, se bosta v nekaterih naseljih pojavila dva različna režima, in to povsod tam, kjer se nacionalizirana zemljišča in gradbeni okoliši po svojem obsegu ne skladajo. Predlagani zakon našteva v 3. členu nomenklature, katera dela sodijo v pripravo mestnega zemljišča in katere naprave štejejo h komunalni ureditvi. S tem je onemogočeno samovoljno zaračunavanje

stroškov za opremljanje mestnega zemljišča in nove dajatve. To je bilo potrebno zato, ker so občine ponekod zaračunavale v komunalno opremljenost objekte, ki ne sodijo v to kategorijo.

Pri izvajanju zakona o urejanju mestnega zemljišča bodo imele pomembno vlogo organizacije, preko katerih bodo ljudski odbori urejali mestna zemljišča. Taka organizacija bo odvisna od velikosti mesta in razvitosti komunalnih naprav. Velika mesta z razvitimi komunalnimi napravami in obsežno stanovanjsko ter drugo gradnjo bodo najbrže ustanovila posebno organizacijo za urejanje mestnega zemljišča; v manjših ali manj razvitih mestih bodo lahko to delo opravljali morda stanovanjski skladi s svojo strokovno službo, v malih občinah pa bodo lahko opravljali to delo ustrezni organi ljudskih odborov.

Pomembna naloga te organizacije, posebno v velikih mestih z razvitimi komunalnimi napravami, bo koordiniranje dela pri opremljanju ali rekonstrukciji mestnih zemljišč s posameznimi komunalnimi organizacijami in drugimi izvajalci komunalnih del. Organizacija naj bi omejila stihijo, ki je vladala na tem področju, ko se zaradi izgrajevanja komunalnih naprav ista zemljišča večkrat zapored razkopavajo.

Ker je načrtna izgradnja naših mest dolgoročna in materialno zelo zahtevna naloga, je nujno, da postane opremljanje zemljišč sestavni del dolgoročnih in letnih planov naših komun. Vsi plani in drugi akti občine naj bi v prihodnje vsebovali tudi konkretne smernice za urejanje mestnih zemljišč. Iz planov naj bi bilo razvidno, katera zemljišča se bodo urejala, kolikšna sredstva bodo zato potrebna in njihov izvor. Samo na ta način bo omogočena načrtna, racionalna in organsko rastoča izgradnja naših mest.

Predlog zakona govori tudi o odškodnini, ki jo mora plačati investitor za mestno zemljišče. S tem je mišljena le odškodnina za čisto zemljišče, kakor jo določa zakon o nacionalizaciji najemnih stavb in stavbnih zemljišč; v tej odškodnini pa niso vsebovani stroški za pripravo in ureditev mestnega zemljišča.

S sprejemom zakona se postavlja pred ljudske odbore dokaj zahtevna naloga, ki jo bodo lažje reševali ljudski odbori, ki imajo pripravljeno in sprejeto urbanistično dokumentacijo ter izdelane zazidalne načrte s potrebnimi načrti za komunalne naprave. Ljudski odbori, ki so zaostali s potrebno dokumentacijo, bodo morali pohiteti s pripravami, da ne bodo ovirali nadaljnje stanovanjske in druge graditve. Preden bodo začeli ljudski odbori izvajati zakon o urejanju mestnih zemljišč, bodo morali izdati še odloke, ki jih predvideva ta zakon. Izvajanje zakona pa bo zahtevalo tudi precejšnja finančna sredstva. Občine, ki takih sredstev nimajo, bodo morale najeti kratkoročne kredite pri investicijskih skladih in v bankah.

V imenu Izvršnega sveta predlagam, da Ljudska skupščina obravnava zakon in ga sprejme. Hkrati izjavljam, da Izvršni svet sprejema amandma k 23. členu, ki ga je predlagal zakonodajni odbor.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Dajem predlog zakona o urejanju mestnega zemljišča s predlagano dopolnitvijo v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o predlogu tega zakona. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o urejanju mestnega zemljišča.

Ugotoviti bomo še morali, če je predlog zakona v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize.

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, tovarišico Vinko Simonič, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko, ljudski poslanec Vinka Simonič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim tovariša Franca Kralja, poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Franc Kralj, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, tovariša Stanka Brečka, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo, ljudski poslanec Stanko Brečko, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, tovariša Franca Belšaka, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Franc Belšak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Tovariš Boris Kotičjančič pa bo v imenu Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložil.

Boris Kocijančič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Glede razlogov, ki govore za sprejem zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize se v celoti sklicujem na pismeno obrazložitev. Vendar poudarjam, da ne gre samo za formalno pravno ureditev, ki naj omogoči skladu poslovanje, temveč gre v prvi vrsti za to, da bomo dejansko sposobni izvesti vse preventivne ukrepe, s katerimi bomo lahko pravočasno preprečili epidemijo otroške paralize.

Za pravilno poslovanje sklada bodo izredno važna pravila sklada. S pravili se bo določil prioritetni red posojil in kdaj bo sklad lahko dajal dotacije. Seveda pa bo pri sestavi pravil treba skrbno oceniti stanje na terenu, to je, dobro bo treba oceniti, kateri zavodi delajo na področju preprečevanja in rehabilitacije obolenih za to boleznijo in s kakšnim uspehom.

Obstaja bojazen, da bodo sredstva sklada v prihodnje precej manjša spričo tega, da ni pričakovati večjih dotacij politično-teritorialnih enot in prispevkov gospodarskih organizacij, kot je bilo to v času epidemije v letu 1956 in 1957. Sklad naj bi sklenil pogodbe o prispevkih za cepljenje s skladi zdravstvenega zavarovanja, ker 33. člen zakona o zdravstvenem zavarovanju daje možnost, da sklad zdravstvenega zavarovanja prispeva za neobvezna cepljenja med 50 in 75 % stroškov. Ta prispevek socialnega zavarovanja bi bil poleg prispevka staršev posebno dragocen v letu 1963, ko se predvideva revakcinacija šestih letnikov otrok v skupnem številu okrog 120 000, ter primarno cepljenje okrog 26 000 otrok, rojenih v letu 1962.

Cepljenja so v teku in je odziv, kot tudi v minulih letih, enak, če ne celo večji kot pri obveznih cepljenjih. Pri tem pripominjam, da je cepljenje proti otroški paralizi v Ljudski republiki Hrvatski in Srbiji celo obvezno.

Vsi prispevki staršev se stekajo v sklad, sklad pa iz teh prispevkov in drugih sredstev nabavlja cepivo, ga hrani in razpošilja ter honorira ekipe za cepljenje izven rednega delovnega časa.

Ker govore vsi razlogi za sprejem zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize, predlagam v imenu Izvršnega sveta, da predlog zakona sprejmete in s tem omogočite pravočasno pripravo za uspešno zatiranje te bolezni in za preprečevanje velike škode, ki bi sicer nastala naši družbeni skupnosti.

V imenu predlagatelja, Izvršnega sveta, izjavljam, da se s spreminjevalnim predlogom zakonodajnega odbora strinjam.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Dajem predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize s predlagano dopolnitvijo v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o predlogu zakona. Kdor je za predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je tudi Zbor proizvajalcev sprejel predlog tega zakona v enakem besedilu. Enako je Zbor proizvajalcev sprejel tudi predlog zakona o urejanju mestnega zemljišča v enakem besedilu kakor naš zbor.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo za leto 1963.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, tovariša Mila Vižintina, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo, ljudski poslanec Milo Vižintin, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim tovariša Franca Kralja, poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Franc Kralj, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, tovariša Lada Božiča, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Lado Božič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog sklepa pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo za leto 1963. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o predlogu sklepa. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo za leto 1963.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je tudi Zbor proizvajalcev sprejel predlog tega sklepa v enakem besedilu kakor naš zbor.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca ljudskega poslanca Cvetke Vodopivec, prebere odborovo poročilo ljudski poslanec Stane Brečko. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, tovariša dr. Ivana Kopača, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo, ljudski poslanec dr. Ivan Kopač, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora tovariša Franca Belšaka, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Franc Belšak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona bo obrazložil še predstavnik Izvršnega sveta tovariš Boris Kocijancič.

Boris Kocijancič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Vsakdanja praksa v delu zdravstvenih zavodov je pokazala, da sedanji način izterjavanja terjatev za opravljeno zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve nikakor ni v skladu z interesi zdravstvenih zavodov, saj je bilo plačilo za opravljeno delo često postavljeno pod znak negotovosti, kdaj in kdo bo te obveznosti poravnal.

Če upoštevamo načelo formiranja dohodka, njegove delitve in zlasti delitve osebnega dohodka, in če postavljamo nujnost delitve dohodka na podlagi realiziranega dohodka, nastaja v zdravstvenih zavodih nedvomno situacija, ki je težka, da, celo nerešljiva. Tako stanje bi torej v bodoče lahko resno ogrozilo redno poslovanje teh zavodov, in to tembolj, ker imajo velike težave z najemanjem kreditov za obratna sredstva in ker so nasproti svojim upnikom stalno v položaju, da morajo zaradi pomanjkanja lastnih sredstev nositi še plačila sodnih stroškov in zamudnih obresti, ki jih morajo plačevati iz lastnih sredstev, ne da bi imeli možnost doseči povračilo od kogarkoli.

V letu 1962 se je redno plačevanje bolniške oskrbnine zdravstvenih zavodov samo nekoliko izboljšalo. Po podatkih, s katerimi razpolagamo, spadajo med stalne dolžnike za bolniške oskrbnine zlasti nekateri skladi zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, nekateri okrajni zavodi za socialno zavarovanje in nekatere občine.

Iz podatkov za leto 1962 vidimo, da je samo javno pravobranilstvo Ljudske republike Slovenije iztoževalo za 11 zdravstvenih zavodov zapadle račune na bolniških oskrbninah za skupaj 66 000 000 dinarjev, kar je za 4 000 000 dinarjev več kot v letu 1961, medtem ko smo proti zavezancem plačila bolniških oskrbnin predlagali izvršbo za skupaj 7 000 000 dinarjev, ali za 14 000 000 manj, kot v letu 1961. Na plačilo bolniških stroškov je javno pravobranilstvo moralo tožiti občine za skupaj okoli 22 000 000 dinarjev, ali za 12 000 000 manj kot v letu 1961, okrajne zavode za socialno zavarovanje za skupaj okoli 10 000 000 dinarjev ali za 12 000 000 manj kot v letu 1961, in sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev za skupaj okoli 34 000 000, ali za 28 000 000 več kot v letu 1961.

Po naših podatkih so z nerednimi plačniki zavezancev plačila bolniških stroškov imeli težave in se borili za svoje dohodke predvsem: Bolnica za duševne bolezni Begunje, Klinične bolnice Ljubljana in Bolnica za duševne bolezni Ljubljana—Polje. Glavni problem pa je v tem, da plačilo računov zdravstvenim zavodom nima po predpisih nobene prednosti pred plačili drugih

računov. Pri izterjavanju zapadlih računov imajo zdravstveni zavodi samo to prednost, da morajo sodišča take njihove zahtevke obravnavati po hitrem postopku. Hiter sodni postopek pa potem ne pomaga veliko, če ima zavezanec v banki blokiran račun ali če mora terjatev čakati na plačilo po vrstnem redu kot vsak drug upnik, ne glede na značaj terjatve.

Sklicujem se na pismeno obrazložitev, ki ste jo prejeli obenem s predlogom zakona, bi pa poleg teh dejstev navedel še nekatere posebnosti.

Iz zakona so izpadle materialne določbe, kot na primer, kdo je plačnik za gmočno nepreskrbljene osebe, ki ne dobivajo socialne podpore v občini in ki po zakonu o uvedbi zdravstvenega zavarovanja za določene skupine oseb niso zdravstveno zavarovane. Menimo, da bi morali za take primere še naprej veljati odloki občinskih ljudskih odborov o oprostitev in olajšavah pri plačevanju zdravstvenih storitev, in v katerih so določbe, kdaj v celoti ali deloma plača občina stroške za zdravljenje oseb, ki plačujejo določeni minimalni davek na družinskega člana — do 300 din davka za družinskega člana nosi vse stroške občina, do 500 din plača občina 75 %, do 750 dinarjev plača občina 50 %. Prav tako ni bila sprejeta v osnutek zakona določba, kdo plača stroške nujne prve pomoči, kadar takšno pomoč nudijo zdravstveni delavci izven svoje redne službe po načelih etike zdravstvenih delavcev. Menimo, da ta določba ni potrebna, ker morajo biti tudi take storitve plačane po splošnih načelih, le da zdravstveni delavec ne more v takih primerih zahtevati plačila vnaprej.

Določilo glede zamudnih obresti je bilo v osnutku zakona črtano, ker veljajo glede zamudnih obresti — najmanj 8 % — splošni predpisi o izterjavi. Zamudne obresti bo torej lahko uveljavljati samo preko plačilnega naloga, tako da tega vprašanja ni treba posebej uzakoniti.

Iz osnutka zakona je izpadla določba o rokih, ko naj bi zdravstveni zavodi obvezno izdajali plačilne naloge, na primer pri ambulantnem zdravljenju v 30 dneh po opravljeni storitvi, pri hospitalnem zdravljenju pa v 15 dneh vsakega meseca za zdravljenje v prejšnjem mesecu. Menimo, da ta določba ni bistvena, ker so zdravstveni zavodi že spričo ustvarjanja svojega dohodka prisiljeni čimprej izterjati stroške.

Vsekakor pomeni novi zakon napredek glede pospešenega postopka pri izterjavi, čeprav se moramo zavedati, da bodo spričo različnih predpisov o izterjavi v posameznih republikah nastale še tu in tam razne težave. Zdravstveni zavodi v Ljudski republici Sloveniji bodo namreč morali poznati vse zakonske predpise drugih republik glede postopka pri izterjavi. Seveda bodo v enakem položaju zdravstveni zavodi tudi v drugih republikah. Skrb republiških organov bo, da bodo pravočasno na take predpise opozorili vse zdravstvene zavode, da jim sicer ne bi nastala nepotrebna škoda.

Končno bi bilo treba omeniti še prioriteto v izterjavi terjatev zdravstvenih zavodov. Smatramo, da bi bilo umestno rešiti to vprašanje enako kot izterjavo ostalih družbenih obveznosti. Treba je namreč poudariti, da zdravstveni zavodi niso v enakem položaju kakor gospodarske organizacije in da ne morejo, zlasti v nujnih primerih obolenj, niti odkloniti sprejema bolnika niti ni časa, da bi iskali informacije o pacientovi zmogljivosti, ali bo lahko pravočasno poravnal stroške svojega zdravljenja.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ker je predlog zakona o izterjavi terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene sto-

ritve v skladu s pozitivnimi zakonskimi predpisi in nujno potreben za zagotovitev rednega poslovanja zdravstvenih zavodov, predlagam v imenu Izvršnega sveta, da zakon sprejmete.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Dajem predlog zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve v razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če nihče, prehajamo na sklepanje o predlogu tega zakona. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, o predlogu zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in o predlogu zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo, ljudski poslanec Franc Šušteršič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo, ljudski poslanec Martin Košir, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Vera Kolarič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predloge zakonov bo še obrazložil predstavnik Izvršnega sveta Beno Zupančič.

Beno Zupančič: Tovarišice in tovariši! Osnutki zakonov o umetniških akademijah, ki jih imate pred seboj, so nekakšno spomladansko znamenje. V vseh naših prizadevanjih, da uredimo, moderniziramo in razvijemo visoko šolstvo je bilo namreč v javnosti in med nami le bolj poredkoma kaj slišati o enakih prizadevanjih na umetniških akademijah. Vendar se je med tem tudi v njih že marsikaj premaknilo, tako glede upoštevanja danih potreb, kot tudi glede splošne reforme in modernizacije.

Osnovni razlogi zaradi katerih smo pripravili osnutke predloženih zakonov pa so bili naslednji:

Ustanovitveni akti za akademije datirajo iz let 1945–1946, tako da se je njihovo delovanje že zdavnaj razraslo čez meje takratnih predpisov.

Reformna prizadevanja na vseh treh akademijah so tekla takorekoč vzporedno kot na ostalih visokih šolah, posebno potem, ko smo sprejeli zakon o visokem šolstvu v LR Sloveniji. Ta prizadevanja so še posebej terjala pravno ureditev njihovega stanja oziroma v nekaterih primerih legalizacijo novega.

V tem smislu so vse tri akademije že lani pripravile osnutke statotov, v katerih so zajeti osnovni elementi reforme oziroma njihovih pedagoških in deloma celo raziskovalnih perspektiv.

Teksti statotov so kot rezultat dolgih in temeljitih razpravljanj pokazali na vse vrste problemov v teh šolah. med drugim pa seveda predvsem na tiste, ki

zadevajo materialne in kadrovske možnosti za dosledno izvedbo reforme oziroma za eventualne vsebinske razširitve predvsem pri akademiji za igralsko umetnost. Drugače povedano: reformna prizadevanja je treba zgraditi na potrebah, uveljavljati pa v okvirih možnosti. Pri tem pa je nujno — ne samo zaradi materialnih vprašanj — da dosežemo širši interes vseh tistih, ki so na delu akademij oziroma na kadru, ki prihaja iz njih zainteresirani. Mednje sodijo poleg gledališč filmska podjetja, RTV, kulturno-prosvetna društva in podobno.

Hkrati pa so osnutki statotov, kot že rečeno, pokazali, da je treba pravno fiksirati nekatere reči, za katere v nekdanjih predpisih ni bilo osnove ali zanje ni osnove niti v zakonu o visokem šolstvu.

Pri tem gre predvsem za spremembo imen pri dveh akademijah, pri čemer tudi novi imeni izražata težnjo po modernizaciji. To velja predvsem za akademijo za igralsko umetnost, ki prerašča visoko šolo za potrebe umetniških dejavnosti gledališča, radia, filma in televizije.

Vsi drugi elementi zakonov so povzeti po zakonu o visokem šolstvu in bodo podrobneje obdelani v statutih.

Tako so torej vsi trije zakoni pravzaprav bolj ustanoviteljski akti kot zakoni, ki bi posebej ali podrobneje urejali akademije mimo vseh ostalih visokih šol v LR Sloveniji. Z njimi pa bo dana možnost, da hitro dokončajo statute in jih z novim šolskim letom tudi praktično uveljavijo.

S popravki, ki jih je predlagal zakonodajni odbor, se predlagatelj strinja. V imenu Izvršnega sveta predlagam, da predloge zakonov sprejmete.

Predsednik inž. P a v l e Ž a u c e r : Dajem predlog zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, predlog zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in predlog zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani, s predlaganimi amandmaji, v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče. Če nihče, prehajamo na glasovanje, in sicer najprej o predlogu zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani sprejet.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 34. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 18.50 uri.

35. seja

(30. marca 1963)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Drago Seliger

Začetek seje ob 11.30 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Začenjam 35. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS.

Odsotnost ljudskih poslancev je bila ugotovljena že na skupni seji obeh zborov.

Zapisnik današnje seje bo vodil tovariš Drago Seliger.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Drago Seliger prebere zapisnik 34. seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962;

2. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo za leto 1962.

Ali se zbor strinja s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.)

Pred prehodom na dnevni red vprašam, ali ima morda kdo izmed ljudskih poslancev kakšno vprašanje naslovljeno predstavnikom Izvršnega sveta? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, potem prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun, ljudski poslanec Alojz Libnik, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Lado Oblak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta smo slišali že na skupni seji obeh zborov. Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glásovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962.

Ugotoviti bomo še morali, ali je predlog zakona v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnem računu sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo, ljudski poslanec Marija Aljančič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Edo Zoriko, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Lado Oblak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog sklepa pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnem računu sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1962. Kdor je za predlog tega sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel sklep o soglasju k zaključnemu računu sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1962.

Ugotoviti bomo še morali, ali je tudi Zbor proizvajalcev sprejel predlog sklepa v enakem besedilu. Zato odrejam kratek odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.30 uri in se je nadaljevala ob 11.50 uri.)

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo. Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel v enakem besedilu predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962 in predlog sklepa o soglasju k zaključnem računu sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1962.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan in zaključujem sejo.

Seja je bila zaključena ob 11.51 uri.

ZBOR PROIZVAJALCEV

34. seja

(18. marca 1963)

Predsedoval: Miha Berčič, podpredsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Ivan Videnič

Začetek seje ob 17.50 uri.

Predsednik Miha Berčič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 34. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Odsotnost poslancev je bila opravičena že na skupni seji. Zapisnik današnje seje bo vodil tovariš Ivan Videnič.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prečita zapisnik. (Zapisnikar Franc Perše prebere zapisnik 33. seja.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče menim, da je zapisnik odobren in da ga lahko podpišemo. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Za današnjo sejo predlagam ta-le dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize;

3. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada za šolstvo za leto 1963.

Ima kdo kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je dnevni red odobren.

Pred prehodom na dnevni red vprašam ljudske poslance, ali želi kdo postaviti kakšno vprašanje, ki zadeva delo Izvršnega sveta, njegovih uradov ali drugih republiških organov? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Ivan Knez, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Bojan Leskovar, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Inž. Marjan Prezelj: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Dovolite, da pri obrazložitvi predloga zakona o urejanju mestnega zemljišča, ki ga pred-

laga Izvršni svet Ljudski skupščini LRS v obravnavo, navedem še nekatere utemeljitve in cilje, ki jih želimo doseči z realizacijo novega zakona.

Nagel družbeno ekonomski razvoj v zadnjih letih, ki je posledica razvijajočega se komunalnega sistema v našem družbenem življenju, je povzročil tudi skokovite spremembe v graditvi in urejanju naših mest in industrijskih središč. Takega razvoja ni bilo omogoče obvladati samo s splošnim družbenim usmerjanjem, temveč tudi z zakoni in drugimi predpisi, ki naj zagotovijo načrtnejšo in smotrnejšo gradnjo ter gospodarjenje s prostorom oziroma zemljišči v vplivnih območjih naših mest in mestnih naselij.

Zato je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije sprejela že v letu 1956 zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene, ki je imel nalogo, da določi zemljišča, ki naj služijo za graditev naših mest in mestnih naselij ter zemljišča za potrebe kmetijstva in gozdarstva. Nekatera zemljišča pa naj bi bila po tem predlogu zavarovana za očuvanje naravnih lepote naše dežele kot pomemben faktor pri razvijanju turizma, ene izmed perspektivnih panog našega gospodarstva.

Zakon o urbanističnih projektih pa je dal osnove in smernice, kako naj se ureja prostor v vplivnih območjih naših mest in industrijskih središč. S posebnim odlókom so bili takrat določeni večji gospodarski, industrijski, turistični in kulturno pomembnejši kraji, za katere mora dajati soglasje k potrditvi urbanističnega programa Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve.

Pomemben faktor za racionalno izvajanje zemljiške politike v naših mestih in mestnih naseljih je zakon o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, ki je omogočil ljudskim odborom hitrejše razpolaganje z zemljišči, ki so potrebna za nadaljnjo izgradnjo in rekonstrukcijo mestnih naselij. Zakon je takrat tudi preprečil špekulacijo z zemljišči, ki se je močno razširila zaradi vse večjega povpraševanja po gradbenih zemljiščih, posebno v mestih. Ker ni bilo potrebne kontrole nad izvajanjem dotlej sprejetih zakonov in drugih predpisov, niti ni bilo ustreznega organa, ki bi mogel svetovati občinskim ljudskim odborom pri pripravah urbanistične dokumentacije, je bil sprejet zakon o urbanistični inšpekciji.

Ob sprejemanju zakona o urbanistični inšpekciji je bilo poudarjeno, da naj bo njena prva naloga preventivnega značaja, in sicer ta, da svetuje občinskim ljudskim odborom pri organiziranju urbanistične službe in pri pripravljanju osnov za izdelavo urbanistične dokumentacije. Represivno pa naj urbanistična inšpekcija nastopa tako, da bo preprečevala kršitve zakonitih predpisov. S priporočilom o nekaterih ukrepih na področju urbanizma in stanovanjsko komunalnega gospodarstva, ki ga je lansko leto sprejela Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije, je pozvala ljudske odbore, njihove organe in organizacije, ki se ukvarjajo s temi problemi, k odločnejši politiki na tem področju.

Z navedenimi predpisi so bili ustvarjeni temelji in pogoji, ki zagotavljajo racionalno uporabo prostora in mestnih zemljišč. Z vsemi predpisi uveljavljamo plansko in smotrno gospodarjenje na področju urbanizma in stanovanjsko komunalnega gospodarstva. S predpisi smo postopoma vključevali te dejavnosti v normalne ekonomske odnose. Na tem področju je vse do nedavna prevladoval administrativni sistem, kot npr. neposredno dodeljevanje mestnih zemljišč po

organih ljudskih odborov, proračunsko financiranje, urejanje in opremljanje mestnih zemljišč s komunalnimi napravami in podobno.

Na področju stanovanjsko komunalnega gospodarstva ločimo tri obdobja postopnega prehajanja na ekonomske odnose. Prvo obdobje, ki je trajalo vse do leta 1959, je karakteristično po tem, da se iz proračunov financira opremljanje mestnih zemljišč. Z uveljavitvijo uredbe o začasnem prispevku investitorja k stroškom za pripravo in komunalno ureditev stavbenih zemljišč v začetku leta 1959, pa se začno pritegovati tudi investitorji k financiranju investicij za opremljanje zemljišč s komunalnimi napravami.

Skokovit tempo stanovanjske graditve, ki je posledica namenskega zbiranja sredstev v občinskih stanovanjskih skladih, ki sočasno mobilizirajo tudi sredstva gopodarskih organizacij in občanov, zahteva vključevanje novih zemljiških površin za gradbene namene ali pa rekonstrukcijo dotrajanih in sanitarno neusteznih mestnih predelov, kjer smo domala vsa urejena zemljišča že pozidali. Za ureditev novih in rekonstrukcijo starih zemljišč pa so potrebna večja materialna sredstva kot doslej, ker je racionalna gradnja mogoča le na pripravljenih in komunalno opremljenih zemljiščih. Zato je v preteklem letu sprejela Zvezna ljudska skupščina splošni zakon o urejanju in uporabi mestnega zemljišča, ki naj bo podlaga za smotro gradnjo na mestnih zemljiščih, ker uvaja ekonomska načela tudi v to področje našega družbeno ekonomskega delovanja.

Po načelih zveznega zakona je pripravljen republiški zakon o urejanju mestnega zemljišča, o katerem tu razpravljamo. Predlagani republiški zakon ureja samo en del te materije, ki jo obravnava splošni zakon in to le pripravo in urejanje mestnega zemljišča, ne ureja pa uporabe mestnega zemljišča, ker je izvajanje tega načela povezano z uvedbo novih dajatev občanov, ki bi sedaj prav gotovo prizadele življenjski standard, razen tega pa terja priprava predpisa o uporabi mestnega zemljišča še posebno analizo in preizkušnjo na samem terenu.

Predlagani zakon o urejanju mestnega zemljišča ima naslednje cilje:

1. da pospeši urejanje naših mest in industrijskih središč po sodobnih urbanističnih načelih. Kljub naporom, ki so jih vložili ljudski odbori v pripravo urbanistične dokumentacije, še vedno ugotavljamo, da dokumentacija zaostaja za tempom razvoja; zato ne gradimo naših mest v skladu z njihovim organskim razvojem, temveč stihijsko, samo da zadovoljimo trenutne potrebe;

2. da prekine z dosedanjo prakso stanovanjske in druge gradnje na ne-pripravljenih in komunalno neopremljenih zemljiščih, kar je često povzročalo povečane stroške in gospodarsko škodo. Že zgrajenih objektov marsikje ni bilo mogoče uporabljati, ker ni bila pravočasno zgrajena primarna ali sekundarna mreža osnovnih komunalnih naprav. Še številnejši so bili primeri, da ostaja po dograditvi objektov okolica neurejena, čeprav so bili plačani ustrezni prispevki. To povzroča utemeljeno kritiko. Z uresničenjem načela, ki ga uvaja novi zakon, da se sme graditi samo na komunalno urejenem zemljišču, bomo morali prekiniti z dosedanjo prakso;

3. da se bo z oddajanjem urejenih mestnih zemljišč v uporabo po natečaju objektiviziralo dodeljevanje zemljišč za gradnjo stanovanjskih in drugih objektov. Z natečajem se bodo izločili subjektivni kriteriji, po katerih so se doslej oddajala mestna zemljišča. Vendar dopušča predlog zakona določene izjeme, to pa le za primere, za katere ne bi bilo prikladno uporabljati natečaja, posebno še takrat, ko gre za posebne družbene interese;

4. da se čimbolj objektivizirajo in razmejijo stroški priprave in opremljanja mestnega zemljišča s komunalnimi napravami med občino in komunalnimi organizacijami na eni strani ter investitorji in občani na drugi strani. Po načelih zakona nosi občina sama vse stroške za predhodna dela, ki obsegajo geodetsko urejanje terena, pripravo geodetskih urbanističnih projektov, ker sodimo, da so to stroški, ki se morajo poravnati iz sredstev splošne potrošnje, tembolj, ker ima občina v ta namen organizirane strokovne službe.

Občina in komunalne gospodarske organizacije, ki že poslujejo po gospodarskih načelih, prevzemajo tudi skrb za zgraditev primarne mreže komunalnih naprav in služb ter s tarifami v višini stroškovnih cen za usluge skrbe za enostavno in razširjeno reprodukcijo. Investitor prevzema naše prispevek za pripravo mestnega zemljišča in njegovo opremo s sekundarnim omrežjem komunalnih naprav kolektivne potrošnje ter vse stroške, ki so posledica posebno zahtevnega temeljenja, določenih urbanističnih zahtev in gradnje poslovnih prostorov stanovanjske zgradbe.

Občan-stanojemalec v stanovanjski hiši bo plačeval s stanarino samo tiste stroške, ki so potrebni za zgraditev stanovanjskega objekta in so v zakonu posebej navedeni.

Pri izdelavi zakona je Izvršni svet posvetil posebno pozornost razdelitvi stroškov za pripravo in urejanje mestnega zemljišča. Postavil je dvojje jasnih stališč:

- prvič, da se ne smejo isti stroški pojavljati večkrat v različnih oblikah in prenašati od občine na investitorja in občana;
- in drugič, onemogočiti, da bi prenašale občine in investitorji zanje določene stroške v stanarino in na občane-stanojemalce ter tako zniževale življenjsko raven prebivalstva.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Ob koncu svojih izvajanj naj opozorim še na nekatere podrobnosti in pojasnim nekatera določila predlaganega zakona. Predlagani zakon velja le za mesta in mestna naselja, ki jih je določil republiški Izvršni svet s svojim odlokom na podlagi 34. člena zakona o nacionalizaciji najemnih stavb in stavbnih zemljišč, v okviru teh mest pa le za ožje gradbene okoliše, ki so jih po predlogih občinskih ljudskih odborov s svojimi odloki določili okrajni ljudski odbori. V naši republici imamo poleg teh ožjih gradbenih okolišev še širše gradbene okoliše, ki so nastali v letu 1957 na podlagi republiškega zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene.

Ob izvajanju zakona o urejanju mestnih zemljišč in uveljavljanju obveznosti, ki iz njega sledi, se bosta v nekaterih naseljih pojavila dva različna režima, in to povsod tam, kjer se nacionalizirana zemljišča in gradbeni okoliši po svojem obsegu ne skladajo. Predlagani zakon našteva v 3. členu nomenklature, katera dela sodijo v pripravo mestnega zemljišča in katere naprave štejemo h komunalni ureditvi. S tem je onemogočeno samovoljno zaračunavanje stroškov za opremljanje mestnega zemljišča in nove dajatve. To je bilo potrebno zato, ker so občine ponekod zaračunavale v komunalno opremljenost objekte, ki ne sodijo v to kategorijo.

Pri izvajanju zakona o urejanju mestnega zemljišča bodo imele pomembno vlogo organizacije, preko katerih bodo ljudski odbori urejali mestna zemljišča. Taka organizacija bo odvisna od velikosti mesta in razvitosti komunalnih naprav. Velika mesta z razvitimi komunalnimi napravami in obsežno stanovanjsko ter drugo gradnjo bodo najbrže ustanovila posebno organizacijo za urejanje

mestnega zemljišča; v manjših ali manj razvitih mestih bodo lahko to delo opravljali morda stanovanjski skladi s svojo strokovno službo, v malih občinah pa bodo lahko opravljali to delo ustrezni organi ljudskih odborov.

Pomembna naloga te organizacije, posebno v velikih mestih z razvitimi komunalnimi napravami, bo koordiniranje dela pri opremljanju ali rekonstrukciji mestnih zemljišč s posameznimi komunalnimi organizacijami in drugimi izvajalci komunalnih del. Organizacija naj bi omejila stihijo, ki je vladala na tem področju, ko se zaradi izgrajevanja komunalnih naprav ista zemljišča večkrat zapored razkopavajo.

Ker je načrtna izgradnja naših mest dolgoročna in materialno zelo zahtevna naloga, je nujno, da postane opremljanje zemljišč sestavni del dolgoročnih in letnih planov naših komun. Vsi plani in drugi akti občine naj bi v prihodnje vsebovali tudi konkretne smernice za urejanje mestnih zemljišč. Iz planov naj bi bilo razvidno, katera zemljišča se bodo urejala, kolikšna sredstva bodo zato potrebna in njihov izvor. Samo na ta način bo omogočena načrtna, racionalna in organsko rastoča izgradnja naših mest.

Predlog zakona govori tudi o odškodnini, ki jo mora plačati investitor za mestno zemljišče. S tem je mišljena le odškodnina za čisto zemljišče, kakor jo določa zakon o nacionalizaciji najemnih stavb in stavbnih zemljišč; v tej odškodnini pa niso vsebovani stroški za pripravo in ureditev mestnega zemljišča.

S sprejemom zakona se postavlja pred ljudske odbore dokaj zahtevna naloga, ki jo bodo lažje reševali ljudski odbori, ki imajo pripravljeno in sprejeto urbanistično dokumentacijo ter izdelane zazidalne načrte s potrebnimi načrti za komunalne naprave. Ljudski odbori, ki so zaostali s potrebno dokumentacijo, bodo morali pohiteti s pripravami, da ne bodo ovirali nadaljnje stanovanjske in druge graditve. Preden bodo začeli ljudski odbori izvajati zakon o urejanju mestnih zemljišč, bodo morali izdati še odloke, ki jih predvideva ta zakon. Izvajanje zakona pa bo zahtevalo tudi precejšnja finančna sredstva. Občine, ki takih sredstev nimajo, bodo morale najeti kratkoročne kredite pri investicijskih skladih in v bankah.

V imenu Izvršnega sveta predlagam, da Ljudska skupščina obravnava zakon in ga sprejme. Hkrati izjavljam, da Izvršni svet sprejema amandma k 23. členu, ki ga je predlagal zakonodajni odbor.

Podpredsednik Miha Berčič: Slišali smo obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta. Prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o urejanju mestnega zemljišča, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o urejanju mestnega zemljišča v Zboru proizvajalcev soglasno sprejet.

Ker o tem zakonu razpravlja tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Marija Vild, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Janez Lesjak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Dr. Jože Benigar: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Glede razlogov, ki govorijo za sprejem zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize se v celoti sklicujem na pismeno obrazložitev. Vendar poudarjam, da ne gre samo za formalno pravno ureditev, ki naj omogoči skladu poslovanje, temveč gre v prvi vrsti za to, da bomo dejansko sposobni izvesti vse preventivne ukrepe, s katerimi bomo lahko pravočasno preprečili epidemijo otroške paralize.

Za pravilno poslovanje sklada bodo izredno važna pravila sklada. S pravili se bo določil prioriteten red posojil in kdaj bo sklad lahko dajal dotacije. Seveda pa bo pri sestavi pravil treba skrbno oceniti stanje na terenu, to je, dobro bo treba oceniti, kateri zavodi delajo na področju preprečevanja in rehabilitacije obolelih za to boleznijo in s kakšnim uspehom.

Obstaja bojazen, da bodo sredstva sklada v prihodnje precej manjša spričo tega, da ni pričakovati večjih dotacij politično-teritorialnih enot in prispevkov gospodarskih organizacij, kot je bilo to v času epidemije v letu 1956 in 1957. Sklad naj bi sklenil pogodbe o prispevkih za cepljenje s skladi zdravstvenega zavarovanja, ker 33. člen zakona o zdravstvenem zavarovanju daje možnost, da sklad zdravstvenega zavarovanja prispeva za neobvezna cepljenja med 50 in 75 % stroškov. Ta prispevek socialnega zavarovanja bi bil poleg prispevka staršev posebno dragocen v letu 1963, ko se predvideva revakcinacija šestih letnikov otrok v skupnem številu okrog 120 000, ter primarno cepljenje okrog 26 000 otrok, rojenih v letu 1962.

Cepljenja so v teku in je odziv, kot tudi v minulih letih, enak, če ne celo večji kot pri obveznih cepljenjih. Pri tem pripominjam, da je cepljenje proti otroški paralizi v Ljudski republiki Hrvatski in Srbiji celo obvezno.

Vsi prispevki staršev se stekajo v sklad, sklad pa iz teh prispevkov in drugih sredstev nabavlja cepivo, ga hrani in razpošilja ter honorira ekipe za cepljenje izven rednega delovnega časa.

Ker govorijo vsi razlogi za sprejem zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize, predlagam v imenu Izvršnega sveta, da predlog zakona sprejmete in s tem omogočite pravočasno pripravo za uspešno zatiranje te bolezni in za preprečevanje velike škode, ki bi sicer nastala naši družbeni skupnosti.

Podpredsednik Miha Berčič: Slišali smo obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta in prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet. Ugotoviti bomo še morali, ali ga je tudi Republiški zbor sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Štefan Pavšič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Franc Naglič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Prehajamo na obravnavo predloga sklepa. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa v Zboru proizvajalcev soglasno sprejet.

Ker tudi o tem sklepu razpravlja Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prekinjam sejo, da ugotovimo soglasnost z Republiškim zborom.

(Seja je bila prekinjena ob 18.20 uri in se je nadaljevala ob 18.35 uri.)

Podpredsednik Miha Berčič: Tovariši ljudski poslanci. Nadaljujemo sejo. Obveščam vas, da je Republiški zbor sprejel zakon o urejanju mestnega zemljišča, zakon o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize ter sklep o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963 v enakem besedilu kot naš zbor.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan in zaključujem sejo.

Seja je bila zaključena ob 18.37 uri.

35. seja

(30. marca 1963)

Predsedoval: Lojze Očepek, predsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Mara Fras

Začetek seje ob 11.35 uri.

Predsednik Lojze Očepek: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 35. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Odsotnost poslancev je bila opravičena že na skupni seji obeh zborov.

Zapisnikar današnje seje bo tovarišica Mara Fras.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Ivan Videnič prebere zapisnik 34. seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je zapisnik odobren in se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962;

2. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnem računu sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1962.

Ima morda kdo kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red, vprašam ljudske poslance, če ima morda kdo kakšno vprašanje ali želi kaka pojasnila o delu Izvršnega sveta? (K besedi se javi ljudski poslanec Janez Kermavner.)

Janez Kermavner: Tovariši ljudski poslanci! Svoje vprašanje bi formuliral takole:

Kakšne ukrepe namerava podvzeti Izvršni svet spričo povsem nezadovoljivega stanja v našem železniškem prometu, to je v osebnem, zlasti pa še v tovornem prometu. Če dovolite, bi vprašanje nekoliko obrazložil.

Že v letošnji zimi je bilo pomanjkanje tovornih vagonov eden izmed akutnih razlogov, ki je zaviral celo izvoz. Če pa se je izvažalo, se je velikokrat v neustreznih vagonih, v vagonih, ki niso prihajali k proizvajalcem v ustreznih kategorijah kot so bili naročeni, kar je povzročalo dodatne stroške.

Nadalje je znano, da v naših pristaniščih nastaja ogromna škoda, ker ladje ne morejo v luke, ker se jih ne more raztovoriti zaradi pomanjkanja vagonskega prostora.

Tretja stvar je, da spričo takega stanja forsiramo cestni promet in da forsiramo tudi tranzitni promet. Tako izgleda, da naše investicije v ceste premalo varujemo, saj naše ceste obremenjujemo s tako velikimi in težkimi prevozi, da je to za taka cestišča absolutno neustrezno, ker takih osnih pritiskov ne vzdržijo. Zato je zlasti v spomladanskem času po odjugi nastala na naših cestah velikanska škoda in je znano, da je samo v koprskem okraju potrebnih več kot štiri milijarde dinarjev samo za reparature na cestah; te so bile v glavnem uničene po tej težki zimi zaradi prevozov s težkimi kamioni.

Mislim tudi, da ne bom preveč rekel, če poudarim, da je nepravilno in da to kaže na premajhno skrb za udobnost prevoza naših potnikov, če ugotovimo, da smo se celo zimo po vseh lokalnih progah vozili v egiptovski temi, in to 18 let po osvoboditvi. To stanje traja še danes. Ne bi mogel trditi, da je to posledica pomanjkanja sredstev, ampak smatram, da gre za neodgovoren odnos do potnikov.

Nadalje, kljub rastočemu izvozu in kljub temu, da v letošnjem letu ponovno povečujemo izvoz — konkretno v naši republiki skoraj za 32 % — kar bo angažiralo dodatne prevozne kapacitete za blagovno izmenjavo oziroma za eksport, pa regeneracija oziroma nove investicije v vagonski park v ničemer ne zadovoljujejo. Iztrošenost železniškega voznega parka znaša samo v ljubljanskem okraju 36 %, da ne omenjam, da je nadomestek tega, ker izpade tako minimalen, da se ga dejansko ne izplača sploh imenovati. Vemo pa po drugi strani, da so v FLRJ kapacitete za tovrstno proizvodnjo tako velike, da so predimenzionirane. Imamo pa primere, da take kapacitete zaradi neperspektivne proizvodnje preusmerjamo na drugo proizvodnjo, kot je to konkretno primer tovarne železniških vozil »Boris Kidrič« v Mariboru, ki vkljub takšnemu stanju, kot ga imamo v železniškem voznem parku, prehaja na proizvodnjo avtobusov.

Zato me zanima, kaj se namerava ukreniti, da se odpravi takšno stanje, kakor je danes na železnici, ko vidimo, da ni nobenega porasta pri prometu in da le-ta stagnira, kar je vsekakor nezadovoljivo.

Predsednik Lojze Očepek: Ima še kdo kakšno vprašanje? (Ne javi se nihče.) Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da odgovori na stavljeno vprašanje.

Bojan Polak: Na vprašanje bom odgovoril na prihodnji seji ali pa pismeno.

Predsednik Lojze Očepek: Prehajamo na dnevni red, in sicer na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun, ljudski poslanec Stane Rebernik, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Obrazložitev predloga zakona je bila dana na skupni seji. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Anton Seljak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Slišali ste poročilo. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa soglasno sprejet.

Ugotoviti moramo še, če je Republiški zbor sprejel predlog zakona in predlog sklepa v enakem besedilu kot naš zbor. Zato odrejam kratek odmor.

Tovariše poslance obveščam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona in predlog sklepa v enakem besedilu, kot ga je sprejel naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo.

Seja je bila zaključena ob 11.55 uri.

SKUPNA SEJA REPUBLIŠKEGA ZBORA in ZBORA PROIZVAJALCEV

34. seja

(18. marca 1963)

Predsedovala: Vida Tomšič, predsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik Vida Tomšič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Začenjam 34. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Odsotnost so opravičili poslanci Republiškega zbora: dr. Ruža Šegedin, Stane Vrhovec, Matija Maležič, inž. Pepca Perovšek, Matevž Hace, Maks Vale, dr. Sonja Kukovec, inž. Ivo Klemenčič, Tone Fajfar, Ivan Regent, Ivan Rančigaj ter poslanci Zbora proizvajalcev: Stane Dölenc, Ivan Orešič in Ivanka Kukovec. Predlagam, da jim skupščina opraviči odsotnost.

Zapisnik 33. skupne seje bo prebral tovariš tajnik. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 33. skupne seje.)

Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Na osnovi materiala, ki smo ga prejeli od Izvršnega sveta in na osnovi razprav v odborih naše skupščine, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1962;
2. obravnava poročila o izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovanske skupnosti pri otroškem varstvu in sklepanje o predlogu priporočila za izvajanje nalog komune in krajevne skupnosti pri otroškem varstvu;
3. obravnava in sklepanje o predlogu resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji;
4. obravnava poročila odbora Ljudske skupščine LRS za vloge in pritožbe;
5. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa za razrešitev sodnika okrožnega gospodarskega sodišča in sodnika okrožnega sodišča.

Ima kdo kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red ugotavljam, da skupščina ni prejela kakih pismenih vprašanj poslancev, zato vprašam ali želi morda kdo od poslancev postaviti kako ustno vprašanje Izvršnemu svetu? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1962.

V imenu Izvršnega sveta bo v zvezi s poročilom razpravljalo nekaj članov Izvršnega sveta. Prosim podpredsednika Izvršnega sveta, tovariša Janka Smoleta, da da svoje poročilo.

Janko Smole: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V preteklem letu so Izvršni svet in njegovi organi posvetili na področju gospodarstva posebno pozornost izvajanju takšnih ukrepov, ki naj bi vzpodbujali in pospeševali dinamično, intenzivno in skladno rast našega gospodarstva. Pri tem se je Izvršni svet zavedal, da je takšne zahtevne naloge lahko realizirati le ob vsestranski aktivizaciji vseh družbenih sil. Napori in prizadevanja subjektivnih činiteljev za razvoj našega gospodarstva so bili in ostajajo tudi vnaprej odločilni za potrebno prilagoditev vseh nosilcev gospodarske dejavnosti novim nalogam, ki nastajajo v procesu nadaljnje gospodarske in družbene preobrazbe naše dežele.

Pred naše gospodarstvo so se v preteklem letu postavile mnoge nove naloge. Že dosežena stopnja gospodarskega razvoja je vse bolj zahtevala obsežne in kvalitativne spremembe v načinu gospodarjenja. Z vso ostrino se je postavilo v ospredje vprašanje, kako doseči hitrejšo rast proizvodnosti dela v najširšem pomenu besede. Boljše in učinkovitejše izkoriščanje obstoječega potenciala materialnih in ljudskih sil predstavlja tisto široko področje dela, na katerem se bodo vse bolj merile naše gospodarske in družbene sile, preizkušali naši konkretni ukrepi in polagal obračun našega nadaljnjega dela. Gospodarske razmere v preteklem letu so jasno dokazale, da je naš notranji trg že postal v marsikaterem pogledu preozek, da bi vzpodbujal ekstenzivno rast in intenzivno širjenje proizvodnje mnogih gospodarskih organizacij. Za sodobno organizirano veliko serijsko proizvodnjo, ki edina omogoča pri določenih gospodarskih dejavnostih korenito znižanje proizvodnih stroškov ter zagotavlja maksimalno izrabo zgrajenih kapacitet, racionalno uporabo materiala in visoko proizvodnost dela, da postaja naš notranji trg tisti zavorni faktor, ki omejuje obseg proizvodnje in jo bremeni z visokimi proizvodnimi stroški. Neekonomskim vplivom, ki jih ustvarja ožina notranjega trga, pa se lahko izognemo z delno preusmeritvijo na zunanja tržišča. Toda iztrgati se iz ozkih okvirov notranjega trga in postopoma prodirati na zunanja tržišča pomeni, da je treba povečati napore, da bi se izoblikovala racionalna gospodarska fiziognomija, predvsem pa doseči bistvene spremembe v miselnosti vseh tistih družbenih in strokovnih faktorjev, ki dnevno oblikujejo s svojimi odločitvami in ukrepi našo praktično gospodarsko dejavnost.

V preteklem letu smo že zabeležili določene spremembe prav v preorientaciji dela povečane proizvodnje gospodarskih organizacij na zunanja tržišča. Pri tem gre vsekakor šele za začetke širše penetracije naših gospodarskih sil na področju izvoza blaga in uslug ter za celoten koncept kompleksne izmenjave z inozemstvom. V preteklem letu smo povečali izvoz za 35 % in pri tem dosegli tudi zadovoljive rezultate v strukturi ustvarjenih plačilnih deviznih sredstev. Pri tem pa se moramo zavedati, da v strukturi našega izvoza še vedno pretežno prevladuje blago, medtem ko je znano, da mnoge razvitejše države krijejo znatne deficite trgovinske bilance prav z izvozom neblagovnih uslug, s turizmom, s prometnimi, tranzitnimi uslugami itd. Prav ti začetki našega večjega in uspešnejšega uveljavljanja na zunanjih tržiščih so praktično dokazali mnogim našim gospodarskim organizacijam, da smo sposobni pod določenimi pogoji vse bolj večati izvoz in se v odprtem boju uspešno spoprijeti z mednarodno kon-

kurenco. Takšen nastop na zunanjih tržiščih pa je odkril tudi vrsto resnih pomanjkljivosti in slabosti, ki so bile v preteklosti prikrite in ki zahtevajo od nas, da se še posebej povečajo prizadevanja za dvig kvalitete proizvodov, za znižanje stroškov proizvodnje, za skrbno izbiro najbolj racionalnih variant investicijskega vlaganja in za večje izkoriščanje notranjih rezerv, kar pa predvsem zahteva nadaljnje poglobljanje odnosov samoupravljanja proizvajalcev.

Tudi v letošnjem letu je ena izmed naših osnovnih nalog, da še naprej povečujemo izvoz, ki s svoje strani pospešuje celotno gospodarsko aktivnost in omogoča boljše izkoriščanje naših proizvodnih zmogljivosti ter povečanje fizičnega obsega proizvodnje.

V drugem polletju preteklega leta smo že dosegli tako stopnjo rasti proizvodnje, ki daleč prekaša nizko proizvodnjo v letu 1961 in tisto v prvih mesecih leta 1962. Proizvodnja je dobila potreben zagon, ki je bil tudi v Sloveniji v precejšnji meri pogojen s povečanimi zaključki za izvoz. V preteklem letu je skoraj 40 % povečane industrijske proizvodnje v Sloveniji bilo zasnovano na povečanem izvozu. Pri tem je še posebej poudariti, da so oživljeno ritmiko proizvodnje spremljali v drugem polletju takšni pokazatelji, kot so hitra rast proizvodnosti dela, premiki v kvaliteti proizvodov in številni drugi rezultati, ki osvetljujejo večjo stopnjo očinkovitosti gospodarjenja.

Takšen trend v razvoju našega gospodarstva je potrebno še nadalje zagotoviti in ga stopnjevati prav v začetku letošnjega leta. Enakomerna rast proizvodnje in izvoza preko vsega leta je izredno pomembna za doseganje predvidene rasti proizvodnosti dela in za prepotreben vpliv na stabilizacijo tržišča. Ostra nihanja obsega proizvodnje med posameznimi meseci povzročajo zelo velike motnje v boju za skladen razvoj proizvodnosti dela, prav posebno pa slabšajo finančne rezultate proizvajalnih organizacij. Delovna sila in z njo vezani osebni prejemki vsekakor ne morejo biti taka spremenljivka, ki bi se brez posledic lahko prilagojevala nihanju obsega proizvodnje. Prav zaradi tega je zelo važno, da že od vsega začetka zagotovimo konstanten vzpon same proizvodnje.

Mislím, da je danes ena izmed pomembnih značilnosti ta, da že večji del gospodarskih organizacij tako ali drugače pričanja usmerjati svoje napore predvsem na področje reševanja svoje notranje problematike. Podjetja so pričela posvečati več pozornosti perspektivi svojega nadaljnega razvoja, oblikovanju koncepta bodoče proizvodnje in investicijske politike.

Takšen način obravnavanja problemov pa vzpodbuja podjetja, da bolj sistematično in načrtno posvečajo skrb vzgoji novih kadrov, nalogam na področju znanstveno-raziskovalnega dela, proučevanju tržišča, študiju novih tehnoloških postopkov, kakor tudi iskanju ustreznih oblik organizacije proizvodnega procesa in povezovanju raznih gospodarskih organizacij na osnovi delitve dela in medsebojne kooperacije.

Uspešno reševanje takšnih nalog pa zahteva vključevanje podjetij v širšo družbeno skupnost v okviru komun in pa povezovanje po liniji gospodarskih zbornic, poslovnih združenj itd. V novih materialnih pogojih, ki jih vse bolj zastruje odnos na notranjem tržišču in pa zahteve, s katerimi se srečuje gospodarstvo na zunanjih tržiščih, se porajajo številne nove pobude in različna aktivnost, usmerjena tudi k izgrajevanju višjih oblik organizirane socialistične proizvodnje.

Ti procesi so še prav posebno delikatni. Prav zato lahko postanejo prenatrjeni poizkusi intervencij od zunaj, razne neruvoze in preživeli prijemi, nevarni, ker lahko le izmaličijo nastajajoče procese ter jih postavijo v ozke tehnokratske okvire in jim tako onemogočijo, da prispevajo k razmahu in uveljavitvi široke družbeno-ekonomske iniciative.

V preteklem letu je še prav posebej omeniti širši razmah znanstveno-raziskovalnega dela. Po nepopolnih podatkih so v letu 1962 potrošile gospodarske organizacije in družbeni skladi za znanstveno-raziskovalna dela okoli 5 milijard din, kar predstavlja znatno več kot v letu 1961.

Znano je, da so rezultati znanstveno-raziskovalnega dela z ustrezno tehnološko aplikacijo tista gonilna sila, ki poraja nove daljnosežne pobude in impulze za nadaljnjo dinamično rast proizvodnje. Tehnična inovacija, oprta na čim večje koriščenje inozemske dokumentacije in inozemskih licenc, kakor tudi na naše lastne razvojne sile, bo prav zaradi tega predstavljala v prihodnje vse močnejše in učinkovitejše sredstvo, ki ga moramo koristiti v bitki za tehnični napredek našega gospodarstva.

Prav zato je pomembno, da tudi v podjetjih, ki se trenutno še ne bore s problemom prodaje, kjer je trg še pripravljen absorbirati njihove proizvode po visokih cenah, prevlada skrb za bodočnost, priprava za jutrišnji dan, ko bodo često preko noči potrkali na vrata teh podjetij resni problemi.

To nam potrjuje praksa že mnogih podjetij v preteklem letu. Skušnje lanskega leta potrjujejo tudi, da bo v bodoče treba zagotoviti še večjo skladnost med posameznimi komponentami našega gospodarstva, ki predstavljajo celoto. Le-te ni mogoče enostransko obravnavati, kajti vsak pomemben strukturalni debalans lahko najresnejše ogroža celoten potek in rezultate gospodarjenja.

V preteklosti smo imeli opravka s številnimi takšnimi neskladnostmi. Znano je, da je obstojala precejšnja neskladnost med gibanjem našega uvoza in nezadostno izvozno dejavnostjo. Izvozna insuficienca je postala ozko grlo, sposobno, da blokira nadaljnji razvoj celotnega gospodarstva. V preteklem letu smo v vsedravnem merilu odločno pristopili k postopnemu odpravljanju te neskladnosti. Nadaljnje večanje izvoza pa nam bo omogočilo tudi skladnejše gibanje uvoza. Ustrezna uvozna politika predstavlja prav tako instrument s katerim bomo v bodoče v večji meri lahko na ekonomski način vplivali na stabilizacijo notranjega trga.

Takšna uvozna politika bo močno orožje za boj proti vsem tistim, ki uspevajo danes v pogojih deviznih težav samo zato, ker imajo monopolen položaj in privilegirane pozicije. To pa predstavlja tudi izvor mnogih deformacij v družbenih odnosih.

Prepotencirana zaščita domačih proizvajalcev pred vplivi zunanega tržišča ima običajno za posledico inertnost vseh tistih podjetij, ki uživajo preveliko zaščito. Zanašajo se, da bodo z družbeno pomočjo uspevali tudi v bodoče, čeprav njihova proizvodnja zastareva, čeprav postaja nesodobna in nerentabilna ter zato nesposobna, da bi korakala vstric z napredkom v svetu.

Se vedno pa je ostalo precej neskladnosti, ki so bile značilne tudi za naš razvoj v lanskem letu. Med temi neskladnostmi bi bilo še posebej podčrtati razliko med porastom proizvodnosti dela in gibanjem osebne potrošnje. Takšna neskladnost je predstavljal v preteklem letu končno rezultanto vrste faktorjev, ki oblikujejo odnose na tržišču. Ta pojav naj še posebej opozarja na odgovorno nalogo, ki je načrtana v letošnjem družbenem planu, da je nujno

vsklajevati investicijsko in druge oblike potrošnje z realnimi možnostmi, to je skladno z gibanjem narodnega dohodka in storilnostjo dela.

Vsako prekoračevanje okvirov investicijske ali splošne potrošnje predstavlja le navidezno obliko porasta obsega potrošnje. Takšno prekoračevanje namreč zahteva preporazdelitev celotnega dohodka, kar pa prizadene predvsem realne osebne dohodke, odpira in zaostruje škarje med gibanjem realnih nominalnih osebnih dohodkov in v svoji končni konsekvenci tudi hromi in zmanjšuje ekonomsko vrednost že izvršenih investicijskih vlaganj.

Skladnejšega gibanja pa ne bomo dosegli, če bomo naše gospodarstvo razvijali enostransko in hoteli doseči uspehe le z razvijanjem samo nekaterih industrijskih dejavnosti. Skladnost gibanja bomo dosegli le, če bodo poleg industrije dobile ustrezno mesto v dnevni družbeno gospodarski praksi tudi ostale dejavnosti, in to predvsem kmetijstvo, pa tudi trgovina, gostinstvo, turizem, promet, obrt in ostale dejavnosti. Spričo dosežene stopnje splošnega gospodarskega razvoja je takšen skladen razvoj celotnega kompleksa proizvodnje in uslužnih dejavnosti še prav posebej pomemben za našo republiko. Brez takšne skladnosti bodo mnoge osnovne proizvodne dejavnosti ostale paralizirane in ne bodo v stanju, da racionalno izkoriščajo svoje proizvodne zmogljivosti. Predvsem pa bo prizadet življenjski standard delovnih ljudi, motnje, ki bodo nastale v strukturi osebne potrošnje pa bodo z retroaktivno silo delovale in poglobljale različna nasprotja in debalanse v našem gospodarstvu.

Za izvrševanje nalog, vezanih za nadaljnji gospodarski razvoj, ki ga je začrtal družbeni plan za leto 1963 smo v letošnjem letu vsekakor neprimerno bolj pripravljeni, kot smo to bili v lanskem letu. V splošnem je preskrba z reprodukcijskim materialom ugodnejša kot lani, kar velja tudi za oskrbo s surovinami in pomožnim materialom iz uvoza. Na področju izvoza smo se v praksi prepričali, da imamo še velike neizkoriščene možnosti za povečano proizvodnjo. Perspektiva nadaljnje rasti osebnih dohodkov, ki temelji na povečani proizvodnosti dela pa odpira tudi nove horizonte na notranjem trgu in možnosti plasmaja za vse tiste proizvajalce, ki imajo potreben posluh za nove potrebe in za utripanja našega notranjega trga.

V letošnjem letu so tudi že izvršene določene pomembne spremembe gospodarskega sistema v instrumentariju deviznega sistema na področju amortizacije in investiranja, kakor tudi v samem sistemu delitve osebnih dohodkov. Vse to omogoča, da se gospodarske organizacije ob polni pomoči komune, zbornic, družbenih in strokovnih organizacij z vso intenzivnostjo posvetijo predvsem svojim notranjim problemom in usposobijo za razvijanje novih ustvarjalnih sil, ki oblikujejo materialni in družbeni progres naše domovine.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Prosim vas, da na podlagi poročila Izvršnega sveta, ki je pred vami, odobrite izvajanje gospodarske politike Izvršnega sveta v letu 1962, v razpravi sami pa prispevate, da bi se na osnovi izkušenj iz leta 1962 izvajale v tekočem letu osnovne smernice družbenega plana tako, kot to zahteva naš bodoči družbeno ekonomski razvoj, v prvih mesecih pa da upoštevate priporočila, ki sem jih v tem svojem uvodu nakazal.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima tovariš Boris Kocijančič.

Boris Kocijančič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci. Predloženo poročilo Izvršnega sveta vsebuje v poglavju »družbene službe« sumarno nave-

dene glavne značilnosti, ki so bile v preteklem letu pomembne za delo družbenih služb. Poročila republiških organov pa navajajo vse bistvene podatke o dosežanjih uspehih. Tako je bila dana trdna podlaga za obširno in temeljito razpravo v skupščinskih odborih. Moj namen ni, da bi dal izvleček iz poročil in razprav, želim le opozoriti na tiste probleme, ki so posebno značilni za razvoj družbenih služb v letu 1962 na posameznih področjih. Zavedam se, da so zato taka izvajanja nujno pomanjkljiva in da terjajo danes ali ob kaki drugi priložnosti še dodatna pojasnila.

Uvodoma bi želel poudariti, da je bila v preteklem letu za vse družbene službe nadvse pomembna razprava o osnutkih zvezne in republiške ustave. Tu ne gre samo za izredno razgibanost, ki so jo povzročila razpravljanja o obeh osnutkih ustav. Ne gre samo za vrsto konkretnih predlogov, ki so prišli iz vrst kulturnih, prosvetnih, znanstvenih, zdravstvenih in drugih delavcev, temveč gre predvsem za to, da so se med razpravo o osnutkih obeh ustav kolektivi in posamezniki s področja družbenih služb seznanili s svojimi samoupravnimi pravicami, da so te pravice usvojili in izhajajoč iz konkretnih razmer svoje organizacije, te pravice dejansko uveljavili ter jih uzakonili v svojih statutih, pravilih in pravilnikih.

Ta interna zakonodaja, pa prav zaradi izrednega vpliva predustavnih razprav, ni samo mehanična aplikacija nekaterih tako imenovanih vzornih receptov za take notranje predpise, temveč odraz dejanskih pravic in dolžnosti posameznega kolektiva, organizacije, službe in posameznika. Gre torej za uveljavljanje naprednih ustavnih načel in za njihovo dejansko potrditev, še predno so bila pravno sankcionirana. Razvoj samoupravljanja v družbenih službah bi bil znatno počasnejši, imel bi vrsto principialnih napak, ki pa so tako že med predustavno razpravo odpadle. S tem ne mislim trditi, da so že vsa ta vprašanja rešena, ker to ni mogoče, saj je področje družbenih služb izredno heterogeno in je do predkratkim zelo zaostajalo za splošnim družbenim razvojem. Toda ustavna diskusija nedvomno pomeni za vse družbene službe v letu 1962 izredno vzpodbudo za njihov nadaljnji razvoj, ker sta se v teku teh razprav na vseh področjih družbenih služb utrdila družbeno samoupravljanje in novi sistem delitve dohodka, ki sta temeljni značilnosti vsega našega družbenega razvoja.

Na področju splošnega in strokovnega izobraževanja so Izvršni svet in njegovi organi zlasti zasledovali uveljavljanje družbenega upravljanja v vzgojno izobraževalnih ustanovah in v zvezi z njim uvedbo načela delitve dohodka po delu. O tem je bilo izdelano izčrpno poročilo za Ljudsko skupščino, ki ga je ta sprejela in ga posredovala vsem družbenim organom, kolektivom vzgojno izobraževalnih ustanov, ustreznim organom samoupravljanja in uprave v komunah, okrajih in republiki, gospodarskim organizacijam in strokovnim združenjem ter jim priporočila, da poročilo prouče in povežejo svojo razpravo z razpravo o osnutkih ustave, o statutih komun in statutih šol ter si ob tem zastavijo svoje naloge za nadaljnje izboljšanje učno vzgojnega procesa.

Reformo našega celotnega vzgojnega in izobraževalnega sistema je treba nadalje izpopolnjevati. V prvi vrsti sodijo sem prizadevanja republiškega sveta za strokovno izobraževanje, ki je na osnovi načelnih smernic Ljudske skupščine za reformo strokovnega izobraževanja po poprejšnji široki javni razpravi izdal predpise o verifikaciji poklicnih šol in o minimalnih pogojih za njihovo delo. S tem se je konkretno začela akcija za sodobno izobraževanje strokovnih kadrov, pri kateri bo zagotovljeno sodelovanje gospodarskih organizacij in zago-

tovljena funkcionalna povezanost strokovnega izobraževanja s potrebami gospodarstva in družbenih služb.

Prvi koraki pri reformi strokovnega izobraževanja so pokazali, da bo za bodoče delo bistvenega pomena pomoč gospodarskih zbornic in matičnih organov, vzpostavitev bolj ustreznega sistema financiranja kot je bil dosedanj, okrepitev prosvetno pedagoške službe na področju strokovnega izobraževanja in vzpostavitev bolj ustreznega sistema izobraževanja učnih kadrov. V sklop reformnih prizadevanj sodi tudi resolucija o mestu in vlogi gimnazije, ki jo je sprejela naša Ljudska skupščina. Navodila o pogojih za verifikacijo gimnazij in o minimalnih pogojih za njihovo delo glede predmetnika in učnih načrtov zagotavljajo, da gimnazija ne bo več trpela na abstraktnosti, akademizmu in odtrganosti od sodobnega življenja, marveč se bo s svojo novo vsebino, pri kateri so bila upoštevana novejša znanstvena dognanja, marksistične idejne osnove, zahteve po širši tehnični izobrazbi in po uvedbi praktičnih znanj, vključila na ustrezen način v sistem naših vzgojno izobraževalnih ustanov. Na področju osnovnega šolstva je reformni proces z letošnjim letom formalno zaključen, ker končuje osmi razred po novih učnih načrtih. Ob tem pa se je že pojavila potreba po študijskem preverjanju, koliko novi učni načrti za osnovne šole ustrezajo. To študijsko delo je pričel v letu 1962 zelo intenzivno opravljati Zavod za napredek šolstva, pri čemer so mu pomagali ustrezni občinski in medobčinski zavodi.

Z zakonom o dvojezičnih šolah in o šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin je bila izpopolnjena vrzel v sistemu naše šolske zakonodaje. Akcija za organizacijsko utrditev omrežja vzgojnih in izobraževalnih ustanov se je odvijala v več smereh. Ob sodelovanju z gospodarskimi zbornicami je sekretariat za šolstvo izdelal predlog za najbolj ustrezen način financiranja vzgojnih in izobraževalnih ustanov v letu 1962, ki ga je Izvršni svet posredoval občinam in okrajem. Čeprav predlagani način financiranja ni bil v celoti realiziran, je bil vendar okrajnim in občinskim organom v veliko pomoč, da ni prišlo do neustreznih pojmovanj nekaterih, določil temeljnega zakona o financiranju šol, in da so tako v letu 1962 vse šole lahko izvajale svojo osnovno dejavnost. Občinski sveti za šolstvo so ob sodelovanju republiškega sekretariata za šolstvo vzpostavili mrežo centralnih in podružničnih šol, ki je terjala ponekod tudi ukinitve nekaterih enooddelčnih šol, tako da uživa danes čez 91 % osnovnošolske mladine v višjih razredih predmetni pouk. Republiška sveta za socialno varstvo in šolstvo sta organizirala po okrajih in občinah posvetovanja o vlogi, o organizaciji in o upravljanju varstveno vzgojnih ustanov. Akcija konkretnih rezultatov še ni dala, je pa na terenu razčistila mnoga nejasna vprašanja. Ves proces na vzgojno izobraževalnih ustanovah gre torej v smeri, da se bodo te preoblikovale v samostojne družbene ustanove, v katerih se razvijajo novi delovni odnosi, ki jih prinaša s seboj načelo delitve dohodka, pa tudi prizadevanja, da se spremeni prosvetni delavec iz državnega uslužbenca v svobodnega ustvarjalca v vzgojno izobraževalnem procesu.

Družbeno samoupravljanje visokošolskih zavodov je dalo doslej dobre rezultate, predvsem zaradi upoštevanja širših družbenih interesov, zaradi povezave s prakso, z gospodarskimi organizacijami in s proizvodnjo samo. Sicer s to povezavo še ne moremo biti povsem zadovoljni, ker je še premalo iniciativnosti na strani visokošolskih zavodov in preveč nerazumevanja na strani gospodarskih organizacij. Vendar sili razvoj tako visokošolske zavode kakor

tudi gospodarske organizacije k čim tesnejšemu sodelovanju v obojestranskem interesu. V delu družbenih organov je še vse preveč zapiranja v problematiko svojega zavoda. Zunanji člani teh organov pa ne prenašajo dovolj svojih opažanj in predlogov za sodelovanje na delovne kolektive svojih gospodarskih organizacij. Prav tako ni izmenjave koristnih pobud med visokošolskimi zavodi in zato uspehi često ostajajo le uspehi za domači zavod ali kvečjemu za sorodne zavode v republiki.

Financiranje iz sklada za šolstvo — kot podlaga za to je vzeto opravljeno delo — in sistem delitve osebnega dohodka, se uveljavljata šele kratak čas na visokošolskih zavodih in je zato še mnogo nezaupanja v učinkovitost delitvenega sistema, kot ga nakazujejo pravilniki o delitvi. Novi sistem je v veljavi komaj dobro leto. Zato bodo analize mogoče šele letos. Nedvomno bo treba sedanja merila za izračun dohodka visokošolskih zavodov še bolj objektivizirati, ker pedagoška ura kot edino merilo, ne ustreza. Tudi delitev osebnega dohodka je bila še vse preveč naslonjena na en sam vzorec — tu imam v mislih univerzo v Ljubljani — in zato ni dala povsem zadovoljivih rezultatov. Vendar pa ta proces izhaja iz pravilnih osnov in bo ob večji skrbi visokošolskih zavodov dal kmalu dobre rezultate.

Dinamika naraščanja skupnih izdatkov za visoko šolstvo je nedvomno taka, da jo bo v bodoče mogoče povečevati le ob sočasnem povečevanju nacionalnega dohodka in v proporciju nasproti nacionalnemu dohodku, v kakršnem so ti izdatki danes. Pri tem je treba opozoriti na dejstvo, da raste predvsem potrošnja v funkcionalnem delu izdatkov in da se tako zmanjšujejo možnosti za nadaljnje investicije. Visokošolskim zavodom pa zaradi naraščajočega števila študentov in zaradi študijske reforme, ki terja več seminarskega in laboratorijskega dela, ne zadoščajo sedanji prostori, ki so bili zgrajeni za te namene pod drugimi pogoji. Za zgraditev novih kapacitet, razpoložljiva in predvidena sredstva sklada za šolstvo vsekakor ne bodo zadostovala, zato so možnosti za njihovo povečanje samo v povezavi z ustreznimi gospodarskimi organizacijami, ki so najbolj zainteresirane za čimprejšnjo in čimboljšo usposobitev visokokvalificiranih kadrov.

Raziskovalno delo fakultetnih učiteljev naj bi se koncentriralo v inštitutih univerze, vendar vse prizadete fakultete, ne vidijo v njih svojih ustanov. Velik uspeh bi dosegli že s tem, če bi z njimi uspeli združiti knjižice, dokumentacijo, laboratorijski inventar ter koordinirati raziskovalno in vzgojno delo. Povezava med univerzitetnimi inštituti in matično fakulteto je v dosti primerih mnogo prerahla. To nezaupanje ima svojo psihološko podlago. V prostorih univerze je zrastle nekaj — namreč kadrovska in ekonomska vzeta — močnih inštitutov, ki hodijo sedaj svoja pota mimo matične fakultete kot npr. metalurški inštitut, inštitut za jeklene konstrukcije, vodogradbeni laboratorij, inštitut za geodezijo in fotogrametrijo in drugi. Brez ponovne pritegnitve teh inštitutov k vzgojnemu delu, zlasti s čim tesnejšo naslonitvijo študija tretje stopnje na raziskovalno dejavnost teh inštitutov, se zaupanje ne bo povrnilo. Nedvomno pa bo treba za dosego najvišje možne kvalitete študija na tretji stopnji doseči sodelovanje vseh univerzitetnih in raziskovalnih organizacij in ne samo v okviru republike, temveč v vsej Jugoslaviji. Le taka združitev ustreznih pedagoških in raziskovalnih organizacij lahko zagotovi s svojo strokovno pomočjo v največji meri uspeh tretje stopnje študija.

Ločitev financiranja raziskovalnega dela od pedagoškega je razvojna nujnost tudi na fakultetah. Da se pa ta odvija razmeroma počasi, je utemeljeno v težavah, ki jih imajo učni zavodi, v katerih se obe enakovredni dejavnosti močno prepletata in je težko najti ustrezno organizacijsko obliko, ki bi zadovoljila obe strani.

Vsekakor bodo morale fakultete tudi ta problem, ki se je v preteklem letu zelo jasno pokazal, letos razčistiti, kakor tudi določiti prioriteto za večje investicije, kjer naj bi se razpoložljiva sredstva koncentrirala eno leto v eno, drugo leto pa v drugo raziskovalno smer.

Visokošolski zavodi so v zadnjih letih vložili veliko naporov v reformo in modernizacijo študija ter so dosegli tu že nedvomno dobre rezultate. Vendar je reforma študija dolgotrajen proces, ki ga je treba nadaljevati z vso pozornostjo za vsebino, za vsklajevanje študijskih načrtov in programov, kar vse je treba tesno naslanjati na konkretne potrebe v našem gospodarstvu in v družbenih službah.

Prav družbeni organi morajo biti največja opora za stopenjski študij, vztrajno se morajo zavzemati ne za deklarativno, temveč za vsebinsko reformo študija. Študijska reforma, ki vstopa sedaj v svojo drugo fazo, zahteva večjo prizadevnost in prizadetost pedagoškega kadra, družbenih organov in študentov samih. Zato se za visokošolske zavode ne konča povezava s študenti z opravljenimi diplomami, temveč morajo visokošolski zavodi spremljati delo svojih diplomantov na njihovih delovnih mestih, ugotavljati dobre in šibke strani svojega pedagoškega dela ter iskati tako novih pobud in izkušenj za poglobitev študijske reforme in izboljšanje pedagoškega dela.

Družbeno upravljanje se je na področju socialnega varstva zadovoljivo razvijalo v socialnih zavodih, medtem ko so sveti pri ljudskih odborih opravljali bolj upravne kot pa družbene politično usmerjevalne funkcije. Poleg tega se je v prejšnjem letu v socialnem varstvu pojavila močna tendenca združevanja svetov za več sorodnih področij. Vsebina dela socialnega varstva je bila v preteklem letu predvsem posvečena tem področjem. Reševanje problemov vojaških vojnih invalidov in borcev narodnoosvobodilnega boja je dobilo pomemben značaj široke družbene politične akcije. Prenos invalidskega varstva in varstva borcev v zvezi z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaških vojnih invalidih iz leta 1962 je bil opravljen v zelo kratkem času.

Na področju varstva družine je bil dosežen napredek v smislu kompleksnega obravnavanja vprašanj družinskega varstva, zlasti na področju otroškega varstva. Pomembna aktivnost socialno varstvenih organov se je v preteklem letu razvila v zaščiti starejših ljudi, na kar je bilo opozorjeno tudi v razpravi na skupščinskem odboru, kjer se je omenjal predvsem problem starejših oseb, ki so ostale same na kmečkih posestvih in zlasti na manj donosnih gorskih kmetijah.

Glede na naraščanje števila starejših ljudi, bo treba s temi prizadevanji nadaljevati in iskati rešitve, ki bodo sprejemljive, sodobne in ki bodo dovoljevale na stara leta vsakomur čim znosnejše življenje. Za to reševanje je treba le organizirane skrbi, da se naloge izvedejo čimbolj v skladu z našimi potrebami in z gospodarsko zmogljivostjo. Oskrba ostarelih oseb v domovih je močno povezana z zdravstvenim reševanjem tega problema ter bo zato treba podpirati ustanovitev geriatrične bolnišnice, ki naj bi bila hkrati geriatrični center za Slovenijo ter učna baza za višji, srednji in nižji strokovni zdravstveni kader.

V razpravi v skupščinskem odboru je bilo opozorjeno na izreden porast števila invalidskih upokoјencev v okraju Celje. Ker pa je vprašanje širšega pomena ter se tu povezujejo interesi socialnega zavarovanja, socialnega varstva, zdravstvene službe in drugih, se želim pri njem nekoliko obširneje ustaviti. Enako bi rad opozoril na vprašanje otroškega dodatka, ki postaja nedvomno pomemben faktor v reševanju našega demografskega debalansa.

Temelj našega invalidskega zavarovanja je pravica zavarovanca, ki ni več zmožen opravljati svojega dela, da se poklicno rehabilitira in da se mu nudi druga ustrezna zaposlitev. Ta pravica invalidskega zavarovanja naj bi delovnega invalida ponovno v celoti vključila v delovni proces kot enakovrednega proizvajalca in to na delovno mesto, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti, kar pa pomeni, da se tu odpira novo področje predvsem za strokovno izobraževanje.

Gotovo je bilo od uveljavitve zakona o invalidskem zavarovanju leta 1959 precej storjenega za izboljšanje varstva delovnih invalidov, predvsem v smislu njihove poklicne rehabilitacije in njihovega zaposlovanja. Vendar niso doseženi enaki uspehi v vseh okrajih. Še vedno namreč ustvarjamo često po nepotrebnem, preveč invalidskih upokoјencev in ne poiščemo vseh možnosti, da bi se delovni invalidi ponovno zaposlili. V podkrepitev tega mnenja najvajam, da v Ljudski republiki Sloveniji le 4,14 % delovnih invalidov pridobi pravico do poklicne rehabilitacije, dobrih 45 % se jih zaposli s skrajšanim delovnim časom ali pa na drugem ustreznem delovnem mestu brez poprejšnje poklicne rehabilitacije, dobrih 50 % pa je invalidsko upokoјenih. Tudi dejstvo, da število invalidskih upokoјencev iz leta v leto raste z večjim odstotkom, kot pa število nanovo zaposlenih delavcev, kaže, da je naše invalidsko varstvo v praksi preveč orientirano na upokoјevanje delovnih invalidov, premalo pa na druge oblike varstva, ki jih predvideva zakon o invalidskem zavarovanju.

Od leta 1958 do 1962 je število zaposlenih poraslo vsako leto povprečno za 4,65 %, število invalidskih upokoјencev v tem času pa za dobrih 6 %. Lani pa je npr. poraslo število zaposlenih le za 2,10 %, število invalidskih upokoјencev pa za 6,61 %. Konec leta 1962 je bilo 26 905 invalidskih upokoјencev, kar znese 53,2 na 1000 zavarovancev. Tako pride na dobrih 19 zaposlenih že en invalidski upokoјenec. To stanje pa je precej različno po območjih okrajev, pri čemer upoštevamo seveda območja okrajev do konca preteklega leta. Tako je prišlo na območju ljubljanskega okraja na 1000 zaposlenih 40,8 invalidskih upokoјencev, ali na 25 zaposlenih en invalidski upokoјenec; na območju celjskega okraja pa je prišlo na 1000 zaposlenih kar 79,5 invalidskih upokoјencev ali en invalidski upokoјenec že na 12 zaposlenih. Približno tako neugodno razmerje je bilo le še na območju bivšega novomeškega okraja, kjer je bilo 75,7 invalidskih upokoјencev na 1000 zaposlenih.

Če primerjamo število uživalcev drugih dajatev invalidskega zavarovanja s številom zaposlenih, dobimo še večja nesorazmerja med posameznimi okraji. Tako čaka mnogo delovnih invalidov na zaposlitev, pri tem pa se pokaže zopet veliko nesorazmerje po okrajih. Povsem enako je tudi z zaposlitvijo uživalcev nadomestila zaradi zaposlitve s skrajšanim delovnim časom. Posebno značilno je stanje pri uživalcih invalidnin zaradi telesne okvare. Na 1000 zaposlenih pride v Ljudski republiki Sloveniji 18,99 % uživalcev invalidnine, pri tem pa v murskosoboškem okraju le 9,7 %, v celjskem pa 31,8 %.

Vsi navedeni podatki kažejo, da je najbolj neugodno stanje na območju celjskega okraja. Na območju tega okraja se tudi najhitreje povečuje število invalidskih upokojencev, saj se je v preteklem letu povečalo za 8,68 %, dočim je republiški povpreček 6,61 %. Podatki kažejo, da se invalidnost najbrž ne ocenjuje pri vseh invalidskih komisijah enako, sicer bi težko prišlo do takih nesorazmerij. Težko si je namreč misliti, da je zdravstveno stanje zavarovancev na območjih posameznih okrajev tako različno. Vsekakor pa bi bilo treba to vprašanje temeljito analizirati ter podvzeti primerne ukrepe, predvsem v zdravstveni službi, kolikor gre za različno zdravstveno stanje zavarovancev in pri invalidskih komisijah zavodov za socialno zavarovanje, ki bi morale svoje delo in kriterije bolj poenotiti in zaostri.

Tudi sistem otroških dodatkov bi bilo treba podvreči temeljitejši reviziji. Predpisi o otroškem dodatku in tudi višina samega dodatka se praktično niso spremenili vse od leta 1952. leta dalje. Zato nekatere določbe uredbe o otroškem dodatku ne ustrezajo več današnjemu stanju. Pojavlja pa se nasploh vprašanje ali je pravilno opredeljena funkcija otroškega dodatka v današnjih razmerah. Glede na zmanjšanje števila rojstev v naši republici in predvsem glede na zmanjševanje števila otrok v družini je težko trditi, da je regresivni sistem otroškega dodatka, ki je edinstven v vsem svetu, še utemeljen. Po sedanjem sistemu tudi starost otroka in vrsta šolanja ne vpliva na višino otroškega dodatka, kar najbrž ni utemeljeno. Te pomanjkljivosti v sedanjem sistemu otroškega dodatka očitno kažejo na potrebo, da se predpisi o otroškem dodatku čimprej podvržejo temeljiti proučitvi in da se prilagodijo novim potrebam. Pri tem se postavlja vprašanje, ali ne bi kazalo, da bi bil predpis o otroškem dodatku le okviren, da bi ga mogle ljudske republike tako prilagoditi svojim specifičnim pogojem.

O uveljavljanju samoupravljanja ter formiranja in delitvi dohodka, zlasti delitve osebnega dohodka v zdravstvenih zavodih, je bilo govora že ob sprejemanju letošnjega družbenega plana. Tedaj je bilo poudarjeno, da vidi zdravstvena služba, z zelo redkimi izjemami med zdravstvenimi delavci, svoj napredek le, če bodo ti principi dejansko uveljavljeni na vsem zdravstvenem področju. Tega mi torej ni potrebno ponavljati in ne ponovno poudarjati, ker tu ni več s strani zdravstvenih delavcev ne dvomov ne nasprotovanj. Govorim o razmerah v zdravstveni službi naše republike in o stališčih naših zdravstvenih delavcev. Zato bi danes rad govoril le o vskladitvi organizacije zdravstvenega varstva v komuni, torej o nalogi, glede katere smo v poročilih samih priznali, da smo ji posvetili premalo pozornosti v preteklem letu, zlasti če pomislimo, da je prav komuna tista upravno teritorialna enota, na kateri sloni glavna odgovornost za zdravstveno varstvo. Nositelji organizatorne funkcije na področju zdravstvenega varstva v komuni so razporejeni tako, da je njihova koordinacija in usmeritev zelo otežkočena. Z občinskimi statuti naj bi bila določena stopnja zdravstvenega varstva, ki ga zagotavlja komuna vsem svojim občanom. S statutom je torej določena osnova za zdravstveno politiko komune. S pravilnikom komunalne skupnosti socialnega zavarovanja pa se določajo osnovne pravice zavarovancev do realizacije stopnje zdravstvenega varstva. Tu se srečamo s posebno kategorijo občanov, ki so zavarovani in za katerih zdravljenje zagotavljajo komunalne skupnosti ne samo potrebna sredstva, temveč določajo s svojimi statuti tudi obseg in način zdravstvenega varstva.

Pri pregledu nekaterih statutih komun smo opazili, da so določbe, ki govore o zdravstvenem varstvu samo deklarativne, torej take, s katerimi komuné ne prevzemajo nikakršnih materialnih obveznosti. Tako se odpoveduje komuna podlagi za vodenje svoje zdravstvene politike ter jo prepušča tistemu, ki razpolaga, vsaj za del občanov, tudi s sredstvi za realizacijo zdravstvenega varstva. Tako postanejo pravilniki komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja, in to povsem nepravilno, praktično najvažnejši dokument komunalne zdravstvene politike.

Pred kakšne težave je torej postavljeno zdravstveno varstvo in zdravstvena politika, nam ilustrira najlepše primer populacijskega problema v naši republiki. Demografski podatki nas opozarjajo spričo nizke in nihajoče rodnosti in rastočega števila splavov, da je potrebno v naši republiki zaščititi mater in otroka in posvetiti še intenzivnejšo pozornost temu področju. Spričo relativno nizke smrtnosti dojenčkov in otrok, pa zahteva tako varstvo še večjo strokovno intenzivnost ter tudi večja sredstva. Ta sredstva so zagotovljena le za en del populacije. Vemo pa, da moramo zajeti in obravnavati populacijo kot celoto, če želimo storiti še kak korak naprej v tej smeri. Tu tako imenovanih revnejših občin ali krajev ne smemo zanemariti. Na enak način bi bilo treba obravnavati tudi vprašanje nalezljivih bolezni, s prevencijo, cepljenjem, komunalno sanacijo itd.

Strokovno oporo za vodenje zdravstvene politike v občini predstavlja zdravstveni center. Ker ta potrebuje sredstva tudi za minimalno upravljanje svojega dela, je vnema za ustanavljanje in organizacijo s strani komun skrajno šibka. Tako nastaja situacija, da še dalje opravljajo tudi to funkcijo komunalni zavodi za socialno zavarovanje, ker razpolagajo z lastnimi sredstvi, ki ne bremenijo proračunov komun. Tako tudi ne nastaja težnja, da bi usposobili zdravstvene centre tam, kjer imajo za to pogoje. Mreža zdravstvenih centrov pa je za vodstvo zdravstvene politike neogibno potrebna in tvori enega izmed nujnih osnovnih pogojev.

V tako razporejenih odnosih so zdravstveni zavodi v komuni, kljub svetom zavodov in kljub svetu občinskega ljudskega odbora, preveč prepuščeni izključno lastni iniciativi in iniciativi komunalnih zavodov za socialno zavarovanje. Iniciativa teh pa se omejuje le na zavarovance ter na problem odrejanja delazmožnosti — se pravi staleža, ki je sicer ekonomsko izredno občutljiv problem, s stališča zdravstvenega varstva pa samo podrejen element, ki ga je treba upoštevati.

Iz povedanega sledi, da je nujno potrebno vzpostaviti v vseh občinah zdravstvene centre. Njihova organizacija in naloge so tako komunam kot zdravstveni službi povsem jasne. Svetom in preko njih občinskim ljudskim odborom bódo dajali ti zavodi vse potrebne elemente, upoštevajoč patologijo prebivalstva svoje občine, za čim uspešnejšo zdravstveno politiko, ki mora združevati vse strokovne in politične faktorje pri reševanju problemov zdravstvenega varstva vseh občanov. Le na tak način bo mogoče zagotoviti smotrno zdravstveno politiko tudi za celo republiko in tako dobiti realne elemente za planirano graditev omrežja zdravstvenih ustanov, ki je danes še vse preveč prepuščeno shematičnim ocenam in predvidevanjem ali pa še manj pozitivni okolnosti, da ta ali ona komuna razpolaga za te namene z večjimi ekonomskimi možnostmi.

Za področje družbenih služb je izrednega pomena obstoj in delo skladov. Zato je Izvršni svet v preteklem letu posvetil posebno pozornost skladom, saj

so ti postali po številu in nalogah, kakor tudi po obsegu sredstev ter po svoji mobilizacijski in intervencijski sposobnosti izredno pomemben činitelj družbenega razvoja. To je bil razlog, da je na predlog Izvršnega sveta o delu republiških skladov in o njihovih finančnih načrtih za leto 1962 Ljudska skupščina posebej razpravljala ter sprejela resolucijo, s katero je začrtala družbenim organom, ki jim je poverjeno gospodarjenje s sredstvi skladov, osnovne smernice za njihovo delo.

Osnove bodoče politike vseh skladov in tudi skladov, ki financirajo določene dejavnosti družbenih služb naj bi bile:

— pospeševanje samoupravnosti na sklade vezanih družbenih dejavnosti, kar je zlasti mogoče doseči z jasno preciziranimi pogodbenimi odnosi, ki najbolj zagotavljajo obojestransko samostojnost in samoupravnost;

— mobilizacija čimvečjih lastnih sredstev samih koristnikov, da se tako s sredstvi skladov dosežejo optimalni, družbeni in ekonomski učinki;

— razvijanje kreditnih odnosov s koristniki sredstev skladov in dodeljevanje sredstev oziroma dajanje posojil po kar najbolj objektivnih merilih in kriterijih.

Resolucija sama pa tudi dejstvo, da so predstavniki upravnih odborov skladov sodelovali pri zadevnih obravnavah v odborih Ljudske skupščine, v katerih so bile temeljito pretresene tudi smernice za politiko vsakega sklada posebej, so družbene organe skladov postavile pred odgovorne naloge. Njihova odgovornost je bila toliko večja zaradi med letom izvedenih proračunskih restrikcij, ki so prizadele tudi dotacije posameznim skladom. Upravni odbori skladov so tako stali še pred dodatno nalogo, da izvajajo začrtano politiko glede porabe sredstev z manjšimi sredstvi, kakor pa je bilo to sprva predvideno.

Na splošno lahko ugotovimo, da so družbeni organi skladov s področja družbenih služb to svojo nalogo v glavnem uspešno opravili. Zaključni računi posameznih skladov in analize teh zaključnih računov, o katerih bo Ljudska skupščina kmalu razpravljala, kažejo, da so upravni odbori, ki jim je bilo poverjeno gospodarjenje s sredstvi skladov, iskali pri svojem delu nove metode dela oziroma pomoči, da so se pri konkretni razdelitvi sredstev trudili, da najdejo kar najobjektivnejša merila in kriterije, da so odločneje uveljavljali participiranje neposrednih interesentov ter da so povsod, kjer so to dopuščale okoliščine, uveljavljali načelo kreditiranja. Vse to je imelo za posledico racionalnejšo uporabo sredstev, hkrati pa je zagotovilo, da je bil z danimi sredstvi, ki so bila zbrana v skladih, dosežen večji ekonomski učinek. Te splošne ugotovitve veljajo za vse sklade na področju družbenih služb.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Glede na navedeno vas prosim, da odobrite delo Izvršnega sveta na področju družbenih služb. Zvezni in republiški predpisi v polni meri podpirajo tak razvoj družbenih služb, kakor to izhaja iz poročila Izvršnega sveta in republiških organov, ki ga imate pred seboj. Vsi ti predpisi so trdna podlaga za delo posameznika in posamezne organizacije ali celotne družbene službe. Ves nadaljnji razvoj je samo dopolnjevanje in izpopolnjevanje sedanjega sistema; to pa je delo organizmov in posameznikov v družbenih službah samih, katerih uspešnost pa je odvisna od stopnje njihove socialistične zavesti.

Za leto 1962 lahko ugotovimo, da so bili prav zaradi take zavesti doseženi rezultati, kot je to razvidno iz predloženega poročila.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima tovariš Beno Župančič.

Beno Župančič: Spoštovane tovarišice, spoštovani tovariši ljudski poslanci! Ob letnem poročilu Izvršnega sveta in sredi živahnih razpravljanj, ki jih je po vsej naši deželi deležno celotno področje kulturnih dejavnosti, ne gre, da se ne bi tudi mi zamislili nad našo kulturno politiko mimo vsega, kar smo v poročilih že napisali ali kar je bilo tudi tu že rečeno.

Gre za to, da posvetimo svojo pozornost osnovnim vsebinskim problemom tega razvejanega področja v tisti meri, ki ustreza njegovemu pomenu v vsem našem družbenem življenju. Gre za to, da najdemo pravo mero, za to, da pogledamo, kakšne so značilnosti naše kulturne politike. Ugotoviti moramo, kje smo močni in kje šibki, predvsem pa to, kje bomo morali še krepko poprijeti.

Poskusil bom povzeti nekatere osnovne vsebinske poteze naše skupne politike na področju kulturnih dejavnosti. Ne zamerite, če bo to mogoče storiti ob tej priložnosti samo povrh, samo v grobem in če ne bom posebej ali podrobneje govoril o uveljavljanju družbenega samoupravljanja in načela dohodka tudi na vsem tem področju — o tem smo že mnogokrat govorili, poleg tega pa je to osnova vse naše politike tako danes kot jutri.

Prvo. Kulturne dejavnosti smo ves čas obravnavali v najširšem smislu besede ne samo iz praktičnih, ampak predvsem iz načelnih razlogov. Vanje smo pri oblikovanju kulturne politike šteli vse izobraževalne dejavnosti, predvsem seveda šolstvo, vse kulturne dejavnosti v ožjem smislu besede ne glede na to, ali so profesionalne ali neprofesionalne; vsa področja umetniške ustvarjalnosti ali poustvarjalnosti; vsa množična sredstva kulturno-političnega posredovanja — tisk, radio, televizija, film; končno vse raziskovalne dejavnosti, prizadevanja na področju urbanizma, zaščite narave itd. itd. Upoštevali smo dejstvo, da se življenje ne dá deliti podobno kot resori v državni upravi. Prizadevali smo si, da bi dosegli kolikor mogoče vsklajen razvoj, kolikor mogoče organsko rast vsega družbenega življenja, vseh prizadevanj, prepletenih v procesu človeškega dela in delovanja. Samo tako je tudi mogoče uresničevati smoter socialistične družbe, ki govori o celovitem človeku — ustvarjalcu in upravljalcu.

Zato je treba izraz kulturne dejavnosti tudi ob tej priložnosti razumeti samo tako — široko in celovito.

Če je bilo pri tem oblikovanju kulturne politike kaj napak, prav gotovo ni bilo to, da smo tako ravnali, ampak kvečjemu to, da smo tako ravnali premalo dosledno, da takega pojmovanja kulture nismo uveljavili v zadostni meri. Še zmeraj imamo opraviti z »resorsko« miselnostjo, z umetnim ločevanjem dejavnosti od dejavnosti, pri čemer pa ne gre za upravne delitve, ki so do neke mere potrebne, temveč za meje med kulturnimi dejavnostmi samimi, za tako imenovano notranjo neintegriranost, za to, da se dejavnosti povezujejo med seboj kvečjemu vertikalno, ne pa predvsem horizontalno.

Kako naj se na primer razvije in modernizira Akademija za igralsko umetnost, če je gledališča, filmska podjetja, radio-televizija, kulturno-umetniška društva itd. ne bi smatrala za svojo institucijo, za institucijo, ki naj služi njihovim potrebam? In seveda narobe: če bi na primer ona sama ne razumela, da je eden pomembnih členov v določeni kulturni sferi, da nikakor ne more uspevati ne zdaj ne v bodoče, če se ne nasloni na potrebe teh dejavnosti?

Drugo. Ena osnovnih značilnosti naše kulturne politike (ne samo za preteklo leto) je gotovo ta, da kulturne institucije ali dejavnosti čedalje bolj

odpiramo, če smem tako reči. V tem smislu namreč, da jih zavestno približujemo potrebam in posebnostim danega okolja in njegovih ljudi. Seveda je bilo in je to mogoče samo z uveljavljanjem družbenega samoupravljanja in načela dohodka, z uvajanjem novih odnosov, novega statusa kulturne institucije, z vraščanjem kulturnih dejavnosti v vse družbeno življenje dane družbeno-politične skupnosti. S tem smo tudi lahko dosegli to, da so se po dolgem času vendarle zamajale umetne meje med kulturnimi dejavnostmi samimi, posebno med ožje kulturnimi in izobraževalnimi, da smo pospešili proces naravne integracije raziskovalnega dela s proizvodnjo oziroma drugimi družbenimi dejavnostmi ipd.

Če je bilo tako, menim, da bo potem bolj razumljivo, čemu smo zadnja leta poleg skrbi za razmah raziskovalnega dela posvetili podvojeno skrb ravno izobraževanju in kulturni vzgoji vseh vrst in stopenj. Naj je šlo za same izobraževalne institucije ali dejavnosti ali za kulturne institucije tudi z izobraževalnimi ali vzgojnimi nalogami, zadnja leta so pomenila zanje krepak korak naprej — kljub najrazličnejšim težavam materialne ali tehnične narave, kljub odporu tistih, ki še danes ne razumejo, za kaj gre, kljub demagoškim geslom, ki nas skušajo prepričati, da je vse to zaman, če ne vzame vsega v svoje roke republika. Kakor da bi republika ne bili mi vsi.

Vse praktične naloge okoli statutov, skladov, delovnih programov, pravilnikov ipd., so bile in so samo naloge realizacije, sredstva, s katerimi uveljavljamo sprejeta načela. Že zadnjič smo ugotovili, da je ravno tu največ naših pomanjkljivosti ali napak. Konkretizacija sprejetih načel je torej bila in je še zmeraj tista naloga, ob kateri se bomo morali bolj zavzeti, bolj poglobljeno delati, marsikaj pa tudi popraviti.

Tretje. Posebno skrb je naša kulturna politika posvečala sredstvom moderne kulturno-političnega posredovanja — tisku, radiu, filmu, zadnje čase televiziji. Skratka sredstvom, ki lahko hitro, prepričljivo, sodobno in predvsem množično posredujejo informacije, dosežke dela, kulture, umetnosti, raziskovanj ipd. Pri tem pa kljub poudarku posredništvu ne morejo biti zmanjšane njihove možnosti za lastno ustvarjalnost. Ta ustvarjalnost je možna predvsem v programskih koncepcijah, v organizaciji, v mobilizaciji strokovnjakov, v spodbujanju različnih dejavnosti, v širjenju njihovega akcijskega prostora, v pomoči pri modernizaciji nekaterih zaostajajočih kulturnih dejavnosti ipd.

Če lahko na svoj račun ugotovimo, da je bilo verjetno možno glede materialne in kadrovske pomoči storiti še kaj več, kot je bilo storjenega, posebno če bi vse te dejavnosti vsi družbeni činitelji enkrat za vselej priznali kot koristne in kot naše, potem velja za vse te dejavnosti same nasprotno to, da so one same naredile gotovo premalo glede osnovnega, s čimer se sleherno delo izpopolnjuje: glede vseh vrst izobraževanja in kulturne vzgoje.

Naj pri tem omenim eno temeljnih težav, s katerimi imajo opraviti te in vse druge kulturne dejavnosti, kadar skušajo zadovoljevati resnične potrebe naših ljudi. Označili bi jo lahko takole: Kako zadovoljiti najrazličnejše potrebe, ne da bi opustili prizadevanja za kakovost? Ali zniževati raven kulturnih dosežkov ali zviševati raven splošne kulturne dojemljivosti? Ali ni relativno skromna kulturna in civilizacijska raven našega prebivalstva stalna nevarnost, da se kulturne dejavnosti osiromašijo, da nasedejo v plitvih vodah malomeščanščine? Ali nista kulturna ali umetniška ustvarjalnost in prizadevanja za izobraževanje in kulturno vzgojo v nasprotju?

Mislim, da je odgovor pravzaprav lahak, da je pajčevina takšnih dilem precej tanka.

Seveda pa si moramo poprej priznati naslednje:

- da je sama graditev naše socialistične družbe kulturno dejanje;
- da je osnovni boj zoper zaostalost in za višjo kulturno raven boj za višjo delovno produktivnost, za moderno proizvodnjo, za višjo življenjsko raven;
- da je dobro uveljavljeno samoupravljanje v kulturni instituciji, v šoli, v komuni, v skladu ipd., znamenje visoke kulturne zavesti;
- da bodo naše razmere še dolgo porajale malomeščanščino, da pa se je ni pretirano bati, če z njo računamo in se z njo bojujemo;
- da nobena kulturna dejavnost ali institucija, ne pri nas ne kje drugod, nima življenjske perspektive, če nenehoma ne skrbi za svojo življenjsko osnovo — za vzgojo svoje publike;
- da označujejo različne kulturne dejavnosti tudi različne naloge, ki jih ne gre zmeraj enačiti ali izravnnavati;
- da imamo dostikrat opraviti ne samo s precenjevanjem nekaterih kulturnih dejavnosti, ampak tudi s podcenjevanjem splošne kulturne ravni in splošnega okusa naših ljudi; iz takih ocen lahko izvirajo potem ali neživljenjski aristokratizem ali težnje ne po zadovoljevanju povprečnega okusa, ampak po najbolj zoprnem poneumljanju.

Teško bo npr. dokazati, da bi radijski, televizijski, filmski ali založniški programi ne mogli na kulturne način zadovoljevati najrazličnejših potreb, ne da bi se pri tem odrekli lastni ustvarjalnosti in ne da bi pri tem podcenjevali svoje gledalce, poslušalce ali bralce.

Če je pri vsem tem kakšna stvar pereča, je gotovo to, da so njihovi delovni programi premalo povezani, premalo vsklajeni, preveč »konkurenčni«, pri čemer se po nepotrebnem trošijo sredstva, da so v nekaterih dejavnostih odločilnejša prestižna kot načelna vprašanja itd.

Kakor drugod, velja tudi za vse to področje tale ugotovitev: manj ko je uveljavljeno samoupravljanje, manj ko je prodrla zavest o samoupravljanju kot edini poti do socialističnih družbenih odnosov, kot edinem načinu, s pomočjo katerega lahko najmanj boleče uravnavamo nasprotja med velikanskimi potrebami in manjšimi možnostmi, pri tem pa dosežemo največji učinek, večkrat imamo opraviti z neredom, z neracionalno potrošnjo sredstev, z nevsklajenim delovanjem, z umetnim ločevanjem nalog te ali one institucije, ne nazadnje pa z neposluhom za dejanske potrebe, z nerazumevanjem dolgoročnejših nalog ipd.

Četrto. Če je kakšna težava označevala dobesedno vsa prizadevanja naše kulturne politike, potem so bila to prav gotovo nasprotja med potrebami in možnostmi, med željami in hotenji. Stvar politike je, kako ta nasprotja razvzlava kolikor mogoče neboleče, hkrati pa najbolj učinkovito. Vse kaže, da smo z uveljavljanjem samoupravljanja in načela dohodka sposobni odpravljati hkrati z drugimi tudi te težave. Saj težimo za tem, da bi bil sleherni občan angažiran, da bi bila sleherni družbeno-politična skupnost predvsem sama odgovorna za vse svoje družbene dejavnosti, za svoj vsestranski napredek. Samo tako lahko odkrivamo notranje rezerve, mobiliziramo tako interes kot sredstva neposrednih koristnikov, razbremenjujemo proračunske sklade, ustvarjamo nove materialne in družbene odnose itd.

Pri tem je treba poudariti, da smo ravno v takšnih razmerah, ko na nekaterih področjih naraščajo potrebe celo mnogo hitreje od možnosti, kljub vsemu

samoupravljanje, načelo dohodka, reformiranje izobraževalnih dejavnosti itd. uspešno uveljavljali, zaradi česar smo seveda morali naleteti na tisoč težav, ki bi jih ne bilo ali vsaj ne v takšni meri, ko bi mogli vsa ta revolucionarna prizadevanja podpirati ali pospeševati z več strokovnjaki, ob višji kulturni ravni, z izdatnejšimi finančnimi ali tehničnimi sredstvi ipd.

Skratka: kljub nesorazmerjem med potrebami in možnostmi uveljavljamo samoupravljanje in načelo dohodka, razvozlavajoč tudi omenjena nasprotja ravno na ta način kar se da smotrno.

Tega ne gre pozabiti in ne zanemariti, kadar ocenjujemo družbena prizadevanja na področju kulturne politike. Brez tega so lahko naša splošna kulturna razpravljanja prazna, formalistična, da ne rečem jalova.

Peto. Ali je po vsem tem še kaj čudnega, če smo ves čas smatrali, da je uveljavljanje družbenega samoupravljanja in načela dohodka eden osnovnih problemov tudi na vsem področju družbenega življenja? Ali je potem čudno, če menimo, da so tu tudi osnovni idejno-politični problemi naših družbenih prizadevanj na področju kulture? Ali je potem razumljivo, da obravnavanje drugih idejnih problemov naše kulturne politike, ki jih seveda ni malo, ne more mimo tega temeljnega? Ali je potem jasno, da je edino ob tem mogoče opredeljevati zaostajanje ali napredek, ugotavljati rdečo nit razvoja? To je preskusni kamen za slehernega, ki se šteje za naprednega. Ali je potemtakem obravnavanje kakršnih koli ekstremnih pojavov, kakršnih koli deformacij ali napak sploh mogoče, če jih ne pogledamo predvsem s tega zornega kota? In ali je dandanes sploh mogoče govoriti o oblikovanju družbene zavesti, o nalogah subjektivnih sil, o nalogah izobražencev ipd., če gremo mimo tega osnovnega?

Vsakdanja praksa nam nedvoumno kaže, da lahko samo z uveljavljanjem tega osnovnega načela uspešno približujemo kulturne dejavnosti potrebam, zadovoljivo rešujemo kadrovske in materialne stiske, odpravljamo ostanke administrativno-proračunskega sistema financiranja ali upravljanja in mezodne miselnosti, uresničujemo tisoč novih dragocenih pobud ali idej, podpiramo z vsemi svojimi dejavnostmi celotna hotenja naše družbe po napredku. Kjer pa tega nismo dosegli ali pa smo dosegli samo navidezno, je nujno, da se borimo s težavami vseh vrst in kategorij: od materialnega pomanjkanja do zapravljanja družbenih sredstev, od aristokratskih popadkov do poneumljanja ljudi, od nevsklajenosti in razcepljenosti dejavnosti do potiskanja vseh teh dejavnosti v mrtve kote, od podpihovanja čiste malomeščanščine do najbolj nerazumevajočega kritikarstva ali anarhizma, od lokalistične samovolje do absolutizacije individualizma, od ravnanja z ljudmi, kot bi bili samo predmeti, do nedotakljivosti utelešene konservativnosti ipd.

Če je torej treba posvetiti vso skrb vsebini naše kulturne politike, če je treba zaostrii idejno-politična prizadevanja, potem je treba pribiti: da je to mogoče samo tako, da bosta delo in delež pri samoupravljanju in pri delitvi dohodka po delu osnovno merilo, po katerem bomo merili ne samo posameznika, ampak tudi ožji ali širši družbeni kolektiv — ne nazadnje tudi kolektiv kulturne institucije. Zakaj tu gre za družbeno osnovo, za pot, po kateri je edino mogoče napredovati, za človeške odnose med ljudmi, za vse tisto, od česar je potem odvisna vsebina njihovih hotenj in prizadevanj, vsebina vsega tistega, kar imenujemo s starim imenom duhovno življenje, tu so pogoji za tisto, kar imenujemo z zvenečim imenom svoboda za ustvarjalno delo.

Ali je res treba zmeraj znova dopovedovati, da vsaka drugačna pot pelje v administrativno urejanje zadev, v večanje nesoglasij med potrebami in zmogljivostmi, v abstraktno obravnavanje idejnih vprašanj, v nasilno razširjanje nekaterih dejavnosti na račun drugih, v zastojno trošenje materialnih sredstev, v nedemokratično prakso, s katero se odgovornost posameznikov ali kolektivov prenaša nenehoma navzgor, s katero se lahko samo zmanjšuje število angažiranih kulturnih delavcev in s katero lahko pridemo konec koncev do ureditve, v kakršni je lahko posameznik ali družbeno-politična skupnost samo izvrševalec ukazov?

Tovarišice, tovariši! Konec koncev smo navajeni samokritično pogledati stvarim v obraz, ugotoviti, kaj smo dosegli ali česa nismo, kaj nas potemtakem še čaka. Zapišimo torej, da smo na področju kulturne politike glede družbenih odnosov marsikaj že dosegli, zaradi česar pa si ne smemo delati nikakršnih utvar, da smo že kaj dalje kot na začetku poti v tem dolgotrajnem procesu spreminjanja vse naše družbe. Značilnosti naše kulturne politike, kakor sem jih skušal nakazati, ostajajo samo značilnosti politike, hotenj in prizadevanj, ne pa tudi realizacije najbolj pogosto tam, kjer smo osnovno, o čemer govorimo, zanemarili.

Če dostikrat dosežke vseh naših prizadevanj na področju izobraževanja, kulturne vzgoje, umetniških ustvarjalnosti, raziskovalnega dela itd. zaradi znane slovenske ozkosrčnosti ne priznavamo, kakor da res nismo nič dosegli ali ustvarili, tako se včasih obnašamo tudi samozadovoljno, nekritično, pozablajoč, da je bitka za kakovost nenehna naloga sleherne dejavnosti, če hoče biti kakor koli kulturna in res dejavnost. In če smo marsikod dosegli uspehe samo v kvantitativnem pogledu, je naša nenehna dolžnost, prizadevati si za maksimalno možno kvaliteto.

Naj je v posameznih primerih kakor koli, naš skupni poglavitni sovražnik je še zmeraj zaostalost tako v proizvodnji kot na področjih kulturnih dejavnosti — z njo bojujemo dolgotrajno bitko. Da bi mogla biti uspešna, jo je treba pobijati nenehoma, vsepovsod, z jasnim smotrom pred očmi. Vsakršno povzdigovanje nevednosti, podpihovanje jalovosti, podpiranje oportunitizma nas v takih prizadevanjih zavirajo, posebno ker je zaostalost in starokopitnost skoroda nemože kaznovati.

Idejna izhodišča, ki nam jih dajejo stališča programa ZKJ in določila nove ustave, zrasla predvsem iz naših lastnih izkušenj, iz naših jugoslovanskih tal, so dovolj trdna opora za močnejši angažma, za poudarjeno odgovornost posameznikov in kolektivov, pri čemer pa ne smemo poleg utrjevanja samoupravljanja in doslednega uresničevanja načela dohodka pozabiti na naslednje:

- na dolgoročnejšo in smotrno kadrovsko politiko, s kakršno se sicer lahko le redkokdaj pohvalimo;

- na posebno skrb za mlade ljudi, ki stopajo v naše organizacije, dejavnosti ali institucije in v katerih nam raste zdrav rod izobraženih kulturnih delavcev, ki pa jih včasih naše samopašno ravnanje hočeš nočeš potiska v kalne vode kritikastrstva;

- na pospešeno razvijanje vseh oblik množičnega posredništva in kulturne vzgoje, kakor so tisk, radio, televizija, film;

- na trdnjše vsklajevanje prizadevanj vseh kulturnih institucij ali dejavnosti;

— na studiozno analiziranje najrazličnejših problemov, ki jih ni mogoče rešiti s provizornimi sklepi, odločitvami, najmanj pa čez noč;

— na pospešeno razvijanje vseh panog družbenih ved, kjer krepko zaostajamo celo za lastnimi možnostmi, še bolj pa za sorodnimi področji drugod v Jugoslaviji;

— na razvijanje javne, kulturne, strokovno in idejno poglobljene kritike kot enega najučinkovitejših sredstev za obravnavanje kulturnih problemov, za spodbujanje ustvarjalne kulturne in umetniške atmosfere, za mobilizacijo čedalje širšega kroga zavzetih kulturnih delavcev, izhajajočih iz prizadevanj za hitrejšo kvantitativno in kvalitativno rast vse naše družbe.

Kritična obravnava kulturnih dejavnosti po vsej Jugoslaviji nam lahko posreduje dosti pobud, idej, izkušenj, če bomo sami dovolj kritični, dovolj trezni, dovolj trdni v osnovnem, za kar si prizadevamo. In če bomo obravnavali probleme kolikor mogoče stvarno, na osnovi resničnih dejstev, na konkretnem terenu dane dejavnosti.

Poročilo Izvršnega sveta, ki ga obravnavamo, je v tem pogledu dovolj stvarno — saj nakazuje poglavitne poteze naših družbenih prizadevanj in gibanj.

Predsednik Vid a T o m š i č : Ali želi še kdo izmed članov Izvršnega sveta dati ekspozice k poročilu Izvršnega sveta za leto 1962? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem prehajamo na poročila odborov Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, Matevža Haceta, prebere odborovo poročilo član odbora, ljudski poslanec Viktor Zupančič. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, ljudski poslanec Ivan Avsec, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora, ljudski poslanec Martin Zakonjšek, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora, ljudski poslanec Lojze Piškur, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev, ljudski poslanec Slavko Kobal, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora, ljudski poslanec Martin Košir, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pred prehodom na razpravo o poročilu Izvršnega sveta, za katero prosim, da se tovariši poslanci pismeno javijo predsedstvu, odrejam 20 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 12. uri in se je nadaljevala ob 12.48 uri.)

Predsednik Vida Tomšič: Tovariši, pričujem razpravo o poročilu Izvršnega sveta za leto 1962. Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V zvezi z razpravo o poročilu Izvršnega sveta bom navedel nekaj problemov.

Občine bodo letos sprejemale občinske letne plane in proračune šele ob koncu marca ali aprila. Zakasnitev je bila v preteklih letih še večja, saj so nekatere občine sprejele plan šele junija ali celo v juliju mesecu. Taka zakasnitev sprejemanja planov ne vzbuja dovolj resnosti pri gospodarskih organizacijah, zavodih in ustanovah, tako v odnosu do samih planov kakor tudi do občin. Zaradi kratko odmerjenega časa od sprejemanja zveznega, republiških in okrajnih planov, ne morejo občine pravočasno in kvalitetno pripraviti svojih planov in proračunov ter o njih razpravljati. Namesto, da bi se občinski ljudski odbori posvetili analizi in vzpodbujali gospodarske organizacije k izvrševanju planov se šele pripravljajo na izdelavo proračunov in planov. Zaradi tega občine nimajo tudi pravega pregleda nad dejansko situacijo, ker prav pri izvrševanju planskih nalog v začetku leta občutno zaostajajo.

Občinski ljudski odbori bi morali posvetiti vprašanju proizvodnje v prvih mesecih več pozornosti, ker zaostajanja v prvih mesecih večkrat ni mogoče nadomestiti vse do konca leta. Kot primer navajam letošnje stanje v mariborskem okraju, kjer je izpolnitev plana v prvih dveh mesecih sicer boljša kot v lanskih prvih mesecih, a je še vedno 6 do 7 % pod planom. Čeprav je večina podjetij dobro preskrbljena z domačim reprodukcijskim materialom, s krediti in energijo — nekoliko slabše z uvoznim reprodukcijskim materialom — kljub temu pa proizvodnja občutno zaostaja. Zaostaja pa tudi izvoz v sorazmerju s tem kot je bil planiran.

Na pozno sprejemanje občinskih planov in proračunov vpliva delno tudi pozno sprejemanje zveznega, republiškega in okrajnih planov. Posebne težave pa nastajajo še s tem, ker zvezni instrumenti in predpisi niso izdelani hkrati s planom in ker nekateri, ki izidejo kasneje, spreminjajo posamezne osnove. V letošnjem letu so bili predpisi o kreditiranju in predpisi o zaključnih računih pozno izdani, kar je povzročilo še posebne težave zaradi skrajšanega roka za izdelavo zaključnih računov in zato v kolektivih ni bilo dovolj časa za razpravo o zaključnih računih.

Velika ovira za izboljšanje planiranja v okrajih, posebno pa še v občinah, je pomanjkanje sposobnega kadra na področju planiranja, pa tudi metode in organizacija planiranja niso poenotene in ustaljene. V Sloveniji imamo štiri okraje, vsak pa ima drugačno obliko planiranja. Mariborski okraj ima 15 občin in vsaka občina ima svojo obliko planiranja. Težav pa ne povzročajo samo pomanjkanje strokovnega kadra ampak tudi stalna izmenjava kadra, ki dela na področju planiranja. V mariborskem okraju so v preteklem letu izmenjali skoro 50 % planerjev. V neki občini v Mariboru pa se kader izmenja celo trikrat letno. Stalna menjava in nizka strokovnost planskega kadra pa slabo vplivata tako na kvaliteto kot na časovno izdelavo planov in proračunov.

V preteklem letu se je veliko razpravljalo o vzrokih in posledicah planiranja. Vendar bo treba v zvezi s tem napraviti bolj konkretne zaključke. Isto velja tudi glede poglobljanja samoupravljanja in glede osamosvajanja ekonomskih enot tam, kjer so te pokazale pozitivne rezultate, posebno v odnosu na ekonomiko, v odnosu na poslovanje, proizvodnjo, kvaliteto in produktivnost.

Dokler je celotno podjetje izravnavalo stroške poslovanja v odnosu na tržišče, te stvari niso prišle toliko do izraza, medtem pa sedanji razvoj ekonomskih enot ne zahteva samo dobre organizacije, ampak tudi skrb za tržišče in skrb za realno planiranje. Gospodarske organizacije so prvenstveno sicer same dolžne analizirati tržišče, zniževati stroške proizvodnje in dvigati produktivnost ter s tem ustvarjati ekonomsko podlago za dvig produktivnosti ekonomskih enot, vendar različni predpisi posebno pri kontingentiranju izvoza, ko se morajo nekateri produkti prodajati v nepredelani obliki, ali pa predpisi o medfaznem davku, vplivajo na zmanjšanje dohodka in ovirajo kooperacijo ali pa jo vsaj zadržujejo.

Letos se pripravljamo na izdelavo sedemletnega perspektivnega plana. Zato se bo nujno lotiti organizacije planiranja tako, da bodo pravočasno sprejeti posamezni instrumenti in predpisi, ki izhajajo iz tega plana, da se reši vprašanje planskega kadra, poenoti metoda in tehnika planiranja ter prouči možnost za sestavljanje planov za več občin skupaj, posebno na mestnem področju, izven njega pa tam, kjer bi to bilo koristno. S tem bi bila dana možnost, da bi se tudi razpoložljivi kader, ne samo boljše izkoristil, temveč tudi specializirano izobrazil. Hkrati s tem pa bi morali doseči, da bi se občinski plani sprejeli že pred novim letom in to na osnovi preciznejših planov gospodarskih organizacij z različnih področij. Občine naj bi te plane predčasno sprejemale vsaj okvirno, kasneje pa bi glede na določila republiškega in okrajnih planov svoj plan definitivno sprejele. Ne gre torej le za organizacijske oblike planiranja, temveč tudi za spremembe pri načinu planiranja, ki mora biti v skladu z razvojem upravljanja in se čim bolj približati stvarnosti.

Iz poročila sekretariata Izvršnega sveta za industrijo in obrt je razvidno, da so zvezni organi izdelali več osnutkov zakona o organizaciji gospodarskih organizacij, ki se bavijo s proizvodnjo in distribucijo električne energije. V elektrogospodarstvu se namreč še vedno ne posluje po načelu samoupravljanja kot v drugih gospodarskih organizacijah. Sekretariat je pri obravnavi predloženih osnutkov dosledno zastopal stališče, da se gospodarjenje z električno energijo postavi na ekonomsko osnovo, posebno še, ker so sedanji ekonomski odnosi zaradi določanja normativov pri nagrajevanju, zaradi normativov za investicijsko vzdrževanje in normativov za določanje materialnih stroškov, nestimulativni. Tako normiranje pa ne vpliva pozitivno na proizvodnjo, predvsem pa ne na dobro gospodarjenje. Kljub dveletnim razpravam o osnutku novega zakona pa se ni prav nič spremenilo, razen predloga, ki je bil dan v zadnjem času, po katerem naj se zakon dopolni z določili o reorganizaciji distributivnih podjetij in spremeni nekatere ekonomske osnove ter regionalno določi cene.

Poleg te spremembe pa se predlaga še tudi sprememba 61. člena predloga zakona. Sedanje besedilo tega člena določa, da se združevanje sredstev vrši na prostovoljni bazi, predlagano pa je novo besedilo tega člena, po katerem naj bi se amortizacija v okviru elektrogospodarske skupnosti obvezno združevala. Združevanje sredstev za določen gospodarski razvoj je brez dvoma ena naših glavnih nalog. Vendar bi to združevanje moralo temeljiti na prostovoljnem odločanju kolektivov in organov upravljanja. Mislim, da lahko organom upravljanja danes že toliko zaupamo, da bodo znali upoštevati skupne napore in koristi pri združevanju tistih sredstev, ki bodo ostala podjetjem po kritju najnujnejših potreb za enostavno reprodukcijo in obnovo.

Elektrogospodarska podjetja v Sloveniji so že tudi doslej združevala velik del svojih sredstev, tako na primer za izgradnjo toplotarne v Ljubljani. Kolektivi dravskih elektrarn pa so sklenili, da bodo vsa sredstva, ki jim niso nujno potrebna, vložili v izgradnjo novih objektov in za rekonstrukcijo. Glede na navedeno predlagam, da se sprejme samo prvi odstavek 60. a člena osnutka zakona, ki določa, da se sredstva elektrogospodarskih organizacij uporabijo samo za izgradnjo elektrogospodarskih naprav v okviru združenja elektrogospodarstev oziroma elektrogospodarske skupnosti. S tem naj bi preprečili eventualno izposojanje sredstev izven elektrogospodarstva, če je bil to osnovni vzrok za centralizacijo poslovnega sklada.

Dobro izdelan večletni program izgradnje elektroenergetskih objektov, katerega predlagajo in katerega so pripravljene sprejeti vsi kolektivi, bi služil kot najboljša podlaga za prostovoljno združevanje odvečnih sredstev za razvoj elektrogospodarstva. Iz poročila Izvršnega sveta je razvidno, da se je dal podudarek ne samo ekonomskim spremembam pri gospodarjenju, ampak tudi izgradnji novih elektroenergetskih naprav. Treba pa bo posvečati čim večjo pozornost tudi kvaliteti električne energije, ki ni zadovoljiva. Zaradi večkratnih prekinitev toka in zaradi pogostega padca napetosti, pa tudi zaradi različne stopnje frekvence, posebno ob pomanjkanju energije v jesenskih in zimskih mesecih, utrpimo v industriji po več milijard škode letno — zlasti pri veleodjemu. Za kvalitetno električno energijo morajo sicer v prvi vrsti skrbeti elektrogospodarske skupnosti in podjetja sama, toda pri izdelavi raznih študij je potrebna povezava tudi s koristniki električne energije in je treba tako reševati ta problem v okviru celotne države.

Kvalitetna električna energija pa je potrebna tudi za izvoz, ker bomo le tako dosegli večji izvoz in višje cene. Zadovoljiva kvaliteta električne energije pa nam bo na drugi strani omogočila tudi vstop v zahodnoevropsko organizacijo za proizvodnjo in izmenjavo električne energije in zagotovila povezavo in izvoz energije tudi na Vzhod.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Kreft.

Ivan Kreft: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci. V razpravi o poročilu Izvršnega sveta za leto 1962 ne bom ponavljal ugotovitev, ki so glede nekaterih perečih problemov bile že izneštene pred Ljudsko skupščino. Za mnoge od teh problemov lahko rečemo, da jih je Izvršni svet LRS že rešil v okviru splošnih smernic gospodarskega in družbenega razvoja Federativne ljudske republike Jugoslavije. Zahvaljujoč velikim naporom, je bil dosežen nadaljnji napredek pri krepitvi proizvodnih sil, utrjevanju socialističnih družbenih odnosov in pri razvoju socialistične demokracije. Takega napredka ne bi bilo, če se zanj ne bi prizadevali tudi ostali subjektivni činitelji. Le z njihovo pomočjo smo lahko dosegli skladnejši in kvalitetnejši razvoj na vseh področjih družbenega, gospodarskega in političnega življenja.

Lansko leto je bilo uspešno zlasti v tem smislu, da je okrepilo materialne osnove delavskega in družbenega samoupravljanja ter da je hkrati okrepilo tudi materialne osnove komunalnega sistema kot osnovnega sistema v naši družbeni ureditvi. Vse to pa je bilo mogoče le zaradi nadaljnega uspešnega razvijanja novega gospodarskega sistema, zaradi njegovega poglobljenega proučevanja in vzporedno s tem tudi zaradi odpravljanja vzrokov za počasno rast

produkcije v prvi polovici prejšnjega leta. Sedaj gre za to, da odpravimo še preostale vzroke, ki zavirajo hitrejšo rast, kar pa je mogoče le na ta način, da se vse panoge našega gospodarstva vključijo v mehanizem novega gospodarskega sistema, kajti vsaka disharmonija, vsako odstopanje, pa tudi oklevanje, lahko povzroči občutno škodo vsej skupnosti.

Ne bom ponavljal problemov, o katerih je pravkar razpravljal tovariš Štefan Pavšič, vendar želim poudariti, da je bilo tudi v resoluciji Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za lansko leto in v mnogih drugih dokumentih jasno predočeno, da je že prišel čas, ko je tudi proizvajalcem v elektrogospodarstvu treba dejansko priznati pravice do upravljanja, kar bo mogoče le, če se tudi v tej važni panogi našega gospodarstva uveljavijo ekonomski odnosi, to se pravi, odnosi, ki ne bodo temeljili na dosedanjem administrativnem določanju režijskih stroškov na podlagi normativov. Ti normativi, ki so se pokazali kot skrajno destimulativni, nam ne bodo več potrebni, ko bomo prešli k enakopravnim pogodbenim odnosom na podlagi kooperacije v skupnem elektrogospodarskem sistemu, na način, ki bo trajno stimuliral delovne kolektive k zniževanju proizvodnih stroškov in k formiranju sredstev za uporabo v razširjeni reprodukciji.

Potreba po sredstvih za razširjeno reprodukcijo v elektrogospodarstvu je izredno visoka. S takimi sredstvi slovensko elektrogospodarstvo trenutno ne razpolaga niti za graditev objektov, ki so predvideni v perspektivnem planu za obdobje 1961–1965 in v lanski resoluciji oziroma planu za letošnje leto, kot so to toplarna v Ljubljani, elektrarna srednja Drava ter rekonstrukcija Fale, daljnovodi ter transformatorske postaje. Razširjena reprodukcija se je v elektrogospodarstvu doslej financirala v celoti iz splošnega investicijskega sklada, kar je povzročilo neekonomsko trošenje teh sredstev. Z novimi predpisi se upravičeno zahteva udeležba, ki znaša za hidroelektrarne 10 %, za termoelektrarne 30 %, za toplarne 50 %, za daljnovode in transformatorske postaje z napetostjo 220 KV 30 %, z napetostjo 110 KV pa 80 %.

Znesek, ki je potreben za udeležbo v predpisanih odstotkih, znaša za zgoraj navedene objekte v času od 1963 do 1965 leta, kolikor bodo seveda odobreni, 10 214 milijonov in 600 milijonov za raziskovalna dela in projektiranje, to je skupno 10 814 milijonov dinarjev. Podjetja, združena v elektrogospodarski skupnosti Slovenije, bodo v tem času ustvarila sicer 17 300 milijonov din amortizacije, vendar je treba od tega zneska odšteti obveznosti za anuitete in za obvezne rezerve v višini 7235 milijonov din. Potrebe za obnovo in nadomestitve pa znašajo 3450 milijonov dinarjev, tako da ostane za razširjeno reprodukcijo in za študije le 6615 milijonov dinarjev, primanjkljaj pa znaša 4199 milijonov dinarjev.

Če po odobritvi navedenih objektov ne bo zagotovljenih potrebnih sredstev in če predvideni objekti ne bodo začeli pravočasno obratovati, bo nastala težka situacija. Krivde za redukcije najbrž ne bodo pripisali investitorjem velikih elektrarn v gradnji, ki so že doslej povzročili 80 milijard prekoračitev, s katerimi bi se lahko pravočasno zgradile nove elektrarne, temveč bodo redukcije pripisali tistim elektrogospodarskim skupnostim, ki niso ničesar zgradile. Kakšno škodo nam povzročajo redukcije, doslej nihče še ni točno izračunal. Lani so bile redukcije relativno kratkotrajne in majhnega obsega, pa je vendar eno samo proizvodno podjetje, to je Kidričevo, imelo pol milijarde dinarjev škode.

S tem, ko poudarjamo, da je objekte treba graditi tam, kjer so cenejši, ob sočasnem upoštevanju stroškov za prenos električne energije do potrošnega področja, ni rečeno, da ne podpiramo ideje o integraciji dejavnosti vseh koope- rantov v elektrogospodarstvu. Nasprotno, odločno jo podpiramo, toda ta integracija mora biti res zavestna, brez centralističnih špekulacij, t. j. rasti mora organsko iz vseh elektrogospodarskih delovnih kolektivov na osnovi čistih ekonomskih odnosov. To pa je možno le, če vsaka proizvodna, prenosna in distributivna enota na kateremkoli področju, odgovorno gospodari.

Čeprav je bilo načelo že zdavnaj naglašeno, da je treba elektrogospodarstvo integrirati na opisan način, posamezniki še vedno zagovarjajo popolno centralizacijo elektrogospodarstva, to je večjo centralizacijo, kot je sedanja, saj zahtevajo za vso Jugoslavijo enotno elektrogospodarsko podjetje. Ni jim še jasno, da edino prostovoljna integracija, osvobojena vsakega administrativnega pritiska in grajena na ekonomskih odnosih, jamči za tehnološko in gospodarsko enotnost elektrogospodarstva Jugoslavije in njen skladen razvoj v našem družbeno ekonomskem sistemu. Le tako bo proizvajalec v elektrogospodarstvu izenačen s proizvajalci v ostalem gospodarstvu, z vsemi dolžnostmi in pravicami, ki jih jamči ustava.

Predsednik Vida Tomšič: Želi še kdo sodelovati v razpravi? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Franc Šebjanič.)

Franc Šebjanič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V razpravi o poročilu Izvršnega sveta za preteklo leto bom govoril o nekaterih vprašanih iz uvodnega tretjega poglavja, ki zadeva torišče naše notranje politike, torišče splošne politike socialistične Jugoslavije in situacijo ob naših mejah. Predvsem želim poudariti dejstvo, da razširitev sistema odprtih meja nasproti Italiji in Avstriji potrjuje pravilno pojmovanje temeljne in dosledne jugoslovanske zunanje politične koncepcije, predvsem pa odločno privrženost naše socialistične skupnosti načelu ustvarjalnega sožitja med narodi, načelu krepitve miru in prijateljstva med narodi. V vsakdanji praksi pa pomenijo odprta meja in malo-obmejni osebni promet — v letu 1962 je število prehodov narastlo že na več kot 4 milijone — zelo, zelo koristno in potrebno realizacijo neposrednega stika delovnih ljudi z ene in druge strani mejne črte, seznanitev z dejanskim stanjem, hkrati s tem pa izpodbijanje tal sleherni revanšistični in reakcionarni antijugoslovanski propagandi ter netenju šovinstičnih predsodkov. Sicer pa odprte meje nedvomno tudi krepijo obojestransko spoštovanje jezika in kulture sosednjega naroda, posveča se več pozornosti gospodarskemu in kulturno-prosvetnemu življenju, z eno besedo prisotna je nenehna prizadevnost za napredek in razvoj ter za vzpostavljanje pristrčnih človeških odnosov, brez patosa fraze oziroma prazne deklarativnosti.

Zdi se mi, da so naše odprte meje pospešile med drugim tudi prizadevanja mejnih področij za kvalitetnejšo vsebino delovanja na vseh toriščih družbenega življenja. Mislim, da je glede na to tembolj upravičeno vprašanje, ki si ga pogosto zastavljamo glede na situacijo na naši vzhodni meji. Glede na izkušnje o konstruktivnem sodelovanju na mejah sosednih držav z različnim družbeno-političnim sistemom in glede na to, da se vedno bolj krepí prijateljsko sodelovanje tudi z Ljudsko republiko Madžarsko, vsekakor upravičeno pričakujemo uvedbo maloobmejnega osebnega prometa tudi na tem mejnem sektorju, s

čimer bi dosegli celovitost pri vzpostavitvi odprtih meja na območju naše republike. Mislim, da je v poročilu Izvršnega sveta tudi pravilno poudarjen dejanski napredek v krepitvi enakopravnosti narodnih manjšin naše republike.

Pri nas v Sloveniji in sploh v Jugoslaviji uporabljamo izraz manjšina bolj ali manj le kot mednarodno uveljavljen izraz, kajti dejansko pri nas, v skladu s programom Zveze komunistov Jugoslavije in našo socialistično družbeno ureditvijo, nihče ni obravnaval pripadnikov druge manjše narodnostne skupine z nekega oholéga večinskega aspekta. Praksa delavskega in družbenega upravljanja je namreč že izbrisala iz stvarnosti sleherno narodnostno obravnavanje delovnega človeka. Uvedba dvojezičnosti na narodnostno mešanih območjih, tako v šolstvu kakor tudi v javnih službah, pa v bistvu pomeni razbitje izolacijskih spon in organsko vključitev manjšinskega narodnostnega življa v krvotok naše celotne socialistične skupnosti, dvojezičnost tudi de facto pomeni obveznosti tako imenovanega večinskega prebivalstva do jezika in kulture manjšine, kar v končni konsekvenci pomeni odločno prepreko za kakršnokoli asimilacijo.

Zahvaljujoč materialni pomoči republiških organov so se, oziraje se samo na prekmursko območje, tamkajšnji madžarski manjšini odprla vrata k najvišji izobraževalni in celo k najbolj kvalificirani gledališki instituciji, mislim tu na možnost, da konča prvo stopnjo visokošolskega študija na svojem območju in da vidi in doume najkvalitetnejše odsrke kulturne stvaritve v svojem jeziku, v izvedbi kvalitetnega poklicnega umetniškega ansambla.

Politika republiškega Izvršnega sveta je, lahko rečemo, na navedenih toriščih znatno prispevala k sistematičnemu izvajanju aktivne socialistične politike celotne naše skupnosti in zategadelj se mi zdi, da povsem izpolnjujemo svojo poslansko dolžnost, ko bomo zavestno glasovali za sprejem poročila Izvršnega sveta o njegovem delu v preteklem enoletnem obdobju.

Predsednik Vida Tomšič: Besedo ima ljudski poslanec Rudi Čačinovič.

Rudi Čačinovič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V raznih odborih skupščine, kakor tudi v naši javnosti, je bilo precej govora o problemu, o katerem vas želim zdaj v tej razpravi informirati, zlasti zato, ker ugodna ali neugodna rešitev v precejšnji meri lahko prejudicira tudi izvršitev planskih nalog, ki smo si jih za leto zastavili in ki na področju kmetijstva niso ravno majhne.

Gre za vprašanje situacije pri dobavi umetnih gnojil. Dosedanja naročila za leto 1963 znašajo skupaj 134 000 ton. Za to količino so bile sklenjene pogodbe med našimi trgovskimi podjetji, in sicer: Agrotehniko Ljubljana, Semena Maribor, Poslovnim združenjem kmetijskih proizvajalcev Murska Sobota in Agrohemijo Beograd, ki je poslovno združenje vseh jugoslovanskih proizvajalcev umetnih gnojil. Agrohemija je prevzela celotno trgovino oziroma distribucijo umetnih gnojil domače proizvodnje, prav tako pa tudi uvoženih gnojil. Agrohemija sicer prepušča uvoz gnojil uvoznim podjetjem, — pri nas Agrotehniko — distribucijo pa si pridržuje sama. Dobava umetnih gnojil v prvih dveh mesecih letošnjega leta je močno zaostajala za naročili. Realizirana je bila samo v višini okrog 43 %.

Kot vzroke za to zaostajanje v dobavi gnojil navajajo: domača industrija ni dajala predvidenih količin, ker zaradi vremenskih razmer in drugih težav

ni v celoti izkoriščala svojih kapacitet. Uvoz gnojil je bil zaradi pomanjkanja deviz nekoliko znižan. Pogodbe za gnojila, naročena v tujini, niso bile pravočasno sklenjene, predvsem zaradi velikega nakupa gnojil nekaterih drugih držav. Stalno pomanjkanje prevoznih sredstev je otežkočalo redno dostavo gnojil potrošnikom, predvsem pa dostavo nekaterih surovin našim tovarnam za izdelavo gnojil, npr. Rušam superfosfata, amonsulfata itd.

Poleg teh vzrokov so bili povod za zavlačevanje dobav še nekateri nespo-razumi med posameznimi tovarnami. 15. marca je bilo na gospodarski zbornici posvetovanje glede gnojil. Navzoči so bili tudi zastopniki Agrohemije iz Beo-grad. Pregledali so situacijo o dobavi gnojil in je trenutno stanje takole:

— superfosfat — dobava iz celjske Cinkarne in iz uvoza, zaostanek v ja-nuarju in februarju znaša 1665 ton. To količino bodo dobavili v marcu iz Cinkarne, Celje in iz uvoza. V marcu in aprilu bo Cinkarna redno dobavljala vse zaključene količine 4120 ton, tako da tega gnojila ne bo primanjkovalo;

— tomasova žindra — dobava iz uvoza. Slovenija dobi celotno uvoženo količino, to je 20 000 ton. Mesečno bodo dobavili po 3000 ton. Prva pošiljka v marcu bo nekoliko kasnila. Uvaža Agrotehnika, Ljubljana;

— kalijeva sol — uvažamo iz Vzhodne Nemčije in Sovjetske zveze. Dobava sicer malo kasni, vendar ni nobenih posebnih problemov;

— nitrofoskal — dobavljajo Ruše. Tovarna dolguje za januar in februar 2000 ton, za marec 8000 ton. Do konca marca bodo Ruše dobavile 5500 ton, tako da bodo dolgovale še 4500 ton, ki naj bi jih dobavile v aprilu. V tem mesecu morajo dobaviti tudi aprilске obveznosti, ki znašajo 7000 ton. Ruše imajo surovine za izdelavo tega gnojila že kupljene, vendar opozarjajo na težave, ki jih imajo s prevozi, posebno amonsulfata iz Splita. Zastopnik Ruš je na posvetovanju zagotovil, da bo tovarna skušala svojo obveznost izpolniti v celoti;

— nitromonkal — dobava iz uvoza. Zaostanek iz januarja in februarja znaša 8000 ton. Te količine bodo dobavili do konca marca. Dobava že teče. Za marec in april je naročeno 22 000 ton nitromonkala, Agrohemija zagotavlja 70 %, to je 15 400 ton. Primanjkljaj nitromonkala bi torej znašal 6600 ton. 15. marca je bilo iz Zveznega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo sporočeno, da je sprejeta odločitev za uvoz mešanega gnojila. Predstavniku Agrohemije smo predlagali, da se primanjkljaj nitromonkala, torej 6600 ton krije s tem mešanim gnojilom. Prav tako je bilo 16. marca na našo iniciativo po-sebno posvetovanje v zveznem sekretariatu s sodelovanjem zveznega sekre-tarja, kjer smo dobili vsa zagotovila, da se bo v Sloveniji po našem predlogu zagotovilo 10 do 11 000 ton mešanega gnojila, tako da bi z njim pokrili poleg primanjkljaja nitromonkala, torej 6600 ton, še eventualni primanjkljaj nitro-foskala, ki bi lahko nastal v Rušah zaradi že omenjenih težav v prevozi. Kot uvoznika predlagamo Agrotehniko — Ljubljana.

Iz prikazane situacije lahko zaključimo, da stanje ni tako kritično, kot je doslej izgledalo in kot to več ali manj sodi naša javnost. Na posvetovanju je bilo z zvezno zbornico dogovorjeno tudi o tem, da bi se interesentom do-bavljala gnojila v skladu s takimi roki, kot so glede na uporabo gnojil najbolj ustrezni. V primeru, da bo potekala dobava tako kot je rečeno v tej infor-maciji, bo za spomladansko setev zagotovljena vsa dosedaj naročena količina gnojil, v najslabšem primeru pa le 10–15 % manj. To pa pomeni, da bi na

pomlad porabili okoli 80 000 ton gnojil. Ta količina pa je še predlansko leto pomenila skoraj celotno porabo gnojil v Sloveniji.

K tej informaciji pa še pripominjam, da je pa seveda vse to odvisno od tega ali bodo tisti, ki so zadolženi za rešitev tega problema, res izpolnili svoje obveznosti, precej pa je odvisno tudi od prevoza, kajti pomanjkanje voznega parka je zaradi drugih naročil oziroma drugega uvoza iz tujine zelo občutno in bo treba zato skupaj z železnicami storiti vse, da bodo pravočasno na razpolago tudi primerni vagoni.

Predsednik Vida Tomšič: Želi še kdo razpravljati o poročilu? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je razprava zaključena.

Iz poročil odborov in razprave povzemam, da je poročilo Izvršnega sveta sprejeto in odobreno. Zato predlagam, da sprejmemo tale sklep:

Poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1962 se odobri. Se strinjate s tem sklepom? (Poslanci se strinjajo.)

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poročila o izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu in na sklepanje o predlogu priporočila za izvajanje nalog komune in krajevnih skupnosti pri otroškem varstvu.

Prosim skupnega poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko in odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ter odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora, ljudski poslanec Mira Svetina, prebere skupno poročilo obeh odborov. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca obeh zakonodajnih odborov, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev, ljudski poslanec Marija Zupančič, prebere skupno poročilo obeh odborov. — Glej priloge.)

Dajem besedo predstavniku Izvršnega sveta, tovarišici Adi Krivic.

Ada Krivic: Tovariši, tovarišice ljudski poslanci! Izvršni svet je predložil Ljudski skupščini poročilo o izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu ter predlog priporočila občinskim ljudskim odborom in krajevnim skupnostim, gospodarskim in družbenim organizacijam. To gradivo so že obravnavali ustrezni skupščinski odbori in soglašali z njihovo vsebino. Izredno plodna in kvalitetna je bila razprava na skupni seji odbora za zdravstvo in socialno politiko in odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora. Na tej seji je bilo navzočih več kot 60 povabljenih predstavnikov republiških organov in vodstev organizacij, predstavnikov občin in krajevnih skupnosti, zavodov, družbenih in gospodarskih organizacij ter varstveno vzgojnih ustanov in šol ter njihovih organov samoupravljanja. To so predvsem vsi tisti družbeni činitelji, ki so v preteklem obdobju sodelovali v tej ali oni obliki pri izvajanju resolucije o otroškem varstvu in prispevali k skupni oceni stanja, ki ga vsebuje predloženo poročilo, ki sta ga Izvršnemu svetu predložila Svet za narodno varstvo in Svet za šolstvo LRS.

Poročilo se omejuje le na osnovne značilnosti določenih pozitivnih premikov na tem področju, navaja subjektivne in objektivne vzroke in okolnosti prepočasnega splošnega razvoja ter nekatere ukrepe za bodoče družbeno delo.

Praksa poldruga leta, omenjene razprave na skupščinskih odborih, številni prispevki in razprave v revijah, časopisih, diskusije v družbenih organizacijah, na občinskih posvetovanjih, na občinskih skupščinah ter drugod so nedvomno potrdile, da je bilo priporočilo naše Ljudske skupščine močna vzpodbuda za razvijanje nadaljnje iniciative pri iskanju adekvatnih rešitev vseh ustreznih družbenih delavcev in institucij. Na terenu so izdelane mnoge analize ter v praksi preizkušene najrazličnejše oblike, ki bolj ali manj ustrezajo pogojem in možnostim določenega področja in ki prispevajo k odстранjevanju objektivnih in subjektivnih ovir za hitrejšo reševanje perečih problemov otroškega varstva.

Načela in smernice naše skupščinske resolucije so se ustvarjalno preverjale v praksi na zelo različnih področjih in v različnih pogojih. Dosežen je bil znaten napredek, saj so se pokazale kot uspešne nove metode in oblike na področju komun, v okviru delovanja šol, stanovanjskih skupnosti, tovarn, za drug, organizacij in društev.

Vkljub doseženim rezultatom in dragocenim izkušnjam, ki so jih dali preteklo leto in meseci, pa moramo ugotoviti, da reševanje zapletenih vprašanj otroškega varstva marsikje precej zaostaja za potrebami, in to ne le prizadetih otrok, mater in družin, ampak postaja širši družbeni problem in ima lahko tudi težje zdravstvene, vzgojne, socialne, v nemajhni meri pa tudi ekonomske posledice, če ne bi storili vsega, da rešimo nekatera ključna vprašanja s področja skrbi za otroka, zaposlene matere ter ogrožene družine. Na osnovi doseženih izkušenj in potrditev prakse napravimo lahko sedaj pogumnejše zaključke in gremo lahko v odločnejše akcije, ki bodo terjale seveda tudi povečane napore strokovnih služb komun, pomenile kompleksnejše analize stanja, smotrnejše planiranje cenejših objektov ter skrbnejše zbiranje in trošenje sredstev, kakor tudi pospešeno šolanje ustreznih vzgojiteljskih kadrov.

Dovolite mi, tovariši in tovarišice ljudski poslanci, da povzamem iz dosežanih obširnih razprav le bistvene momente, ki so se odrazili v tem času ob konkretizaciji splošnih načel resolucije.

Družbena skrb za otroka in mlado generacijo, ki je nedvomno eminentno družbeno vprašanje in mu mora družba posvečati vso potrebno pozornost, je v tem času porasla in se obogatila predvsem s tem, da se je približala občanu in razvila take oblike, ki so vedno bližje potrebam, pogojem in razmeram v katerih danes živi naša družina, mati in otrok. Pri tem izhaja vedno bolj iz potreb in iz materialnih možnosti določenega okolja in z vidika kompleksnega ter načrtnega reševanja družbene skrbi za otroke, mladino in zaposlene starše.

V pojem varstva vedno bolj vključujemo, poleg prvenstvene skrbi za predšolske otroke, že tudi šolarje, saj je teh v strukturi otrok v Sloveniji preko 50%. V zvezi s tem je treba proučiti in oceniti za tovrstno vzgojno dejavnost primerne oblike, predvsem v okviru šole, in vzgojiti ustrezen kader, če hočemo, da pride do polnega izraza samoiniciativa in ustvarjalnost naše šolske mladine, saj ta ne potrebuje več varstva v tem smislu kot predšolski otrok.

Za seboj imamo prve poizkuse nekaterih sicer bolj razvitih komun v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kočevju in drugod, ki problematiko družbene skrbi za otroke oziroma otroško varstvo obravnavajo že v vsej kompleksnosti in širini. Vprašanja varstva in vzgoje otrok, še posebej otrok zaposlenih staršev, ne rešujejo več zgolj iz socialnega vzgojnega in zdravstvenega vidika, torej iz

ožje domene ustreznih družbenih služb in družbenih organizacij, ki imajo to dejavnost v svojem programu, temveč pomeni to zanje tudi sestavni del naše ekonomike in bodočega družbenega razvoja, saj vpliva rešitev teh vprašanj na zaposlovanje in storilnost staršev, olajšuje njihov strokovni razvoj, dopolnilno šolanje ter pridobivanje kvalifikacij.

Posvetovanja v okrajnem in občinskem merilu, ki so bila v preteklem letu, so opozorila na številna nerešena socialno-zdravstvena vprašanja naše mladine, ki terjajo, da se nujno okrepi preventivno delo na teh področjih, kar je za nadaljnji razvoj teh otrok nujno, za družbo in starše pa ugodnejše, in, če hočete, rentabilnejše, kot kasnejše in večje investicije pri izvajanju kurative na tem področju. Zlasti ponekod je zaskrbljujoče zdravstveno stanje predšolskih in šolskih otrok, kar je predvsem posledica neurejene prehrane, ker pouk v šoli zaradi izmen ni vsklajen s turnusi dela zaposlene matere in očeta, dodatna prehrana otrok v šolskih kuhinjah pa še ni dovolj razvita. Nadalje, zaradi neustreznega in pičlega šolskega prostora, pomanjkanja telovadnic in drugih prostorov za rekreacijo otrok in mladine.

V zaostreni obliki se postavlja danes vprašanje izvajanja evidence in kategorizacije otrok, prizadetih v telesnem in duševnem razvoju in ustvarjanja potrebne materialne baze za ustrezne vzgojne in varstvene institucije, kot to nakazuje zakon o posebnem šolstvu, da bi s tem omogočili tej mladini redno šolanje in rehabilitacijo.

Dalje so na teh sestankih udeleženci opozarjali na probleme socialno ogroženih otrok in mladine, na pojave iztirjenosti, ekscesov in mladinskega prestopništva in zopet na nujno potrebno izvajanje sodobnih družbenih vzgojnih ukrepov za sanacijo teh otrok. Ti pojavi sicer niso zaskrbljujoči po številu, pač pa pomeni vsak posemezen primer zahteven, drag in dolgotrajen postopek.

Eno najtežjih vprašanj pa so trenutno nedvomno dojenčki, ki jih je sicer malo, vendar so glede na današnjo strukturo naše družine, ki jo sestavljajo le starši in otroci, dokaj zahtevno vprašanje. Specialne ustanove za otroke do dveh let so brez dvoma silno drage in zahtevne tako za starše kot za družbo. Hkrati pa tudi iz objektivnih in naravnih razlogov ne morejo dati ustreznih vzgojnih in zdravstvenih rezultatov. V razpravi je bil dan predlog, naj bi v prihodnje v glavnem reševali probleme varstva otrok do dveh let starosti individualno, kar je najbrž reš najboljša rešitev, ne samo iz finančnih razlogov, ampak tudi z aspekta reševanja osnovnih vzgojnih in zdravstvenih vprašanj.

Podobno je tudi z razvijanjem prepotrebne oblike službe hišne nege v primeru bolezni otroka ali matere same, kar vse vpliva na številne izostanke zaposlenih mater od dela. Vprašanje družbene pomoči materam samohranilkam, zlasti tistim, ki imajo več otrok, bi morali v bodoče odločneje in v večjem obsegu postaviti na dnevni red ter zagotoviti tem materam večjo materialno in vzgojno pomoč kot jo večinoma doslej prejemajo.

Podatki o zdravstvenem stanju šolskih in predšolskih otrok, kakor tudi slabo in nezadovoljivo reševanje socialnih vprašanj, nas opozarjajo z vso resnostjo, kako je ogrožen njihov normalni razvoj in kakšne nepopravljive posledice pušča to pri telesnem oblikovanju in duševni rasti mlade generacije. V tej luči se nam postavlja sicer znani problemi hitrega tempa današnjega družbenega dogajanja pri nas, sprememb v sodobni družini, dinamike zaposlovanja žensk, predvsem mater, problem stanovanjske in komunalne izgradnje, nezadostno razvitih družbenih služb in uslužnostnih dejavnosti, ki bi morale

nuditi pomoč družini, resno zaostajanje v krepitvi šolske materialne baze, zlasti šolskega prostora in telovadnic, nezadostno razvitih zdravstveno socialnih preventivnih služb in potreb po hitrejšem formiranju ustreznih profilov preventivnih strokovnih delavcev za ta področja. Vse to se posredno odraža v razmerah, v katerih žive naše družine ter se razvijajo in oblikujejo naši otroci in mladina.

S tega aspekta kompleksnosti otroškega varstva so nekatere komune pri nas, predvsem tiste, ki imajo bolj razvite ustrezne strokovne službe in razpolagajo vsaj z delno strokovno dokumentacijo za to področje, v preteklem obdobju začele bolj načrtno in sistematično pristopati k tem vprašanjem. Nekatere občine v Ljubljani in Mariboru, pa tudi drugod, izdelujejo že plan razvoja otroškega varstva za daljše obdobje. V svojih akcijskih programih, ki so jih sprejeli občinski ljudski odbori s sodelovanjem vseh gospodarskih, strokovnih in družbenih činiteljev, predvidevajo združevanje določenih sredstev komune, gospodarskih organizacij, socialnega zavarovanja ter dela stanovanjskega, šolskega in socialnega sklada ter drugih virov; določajo prioritetni red ter povezanost in vsklajenost reševanja teh vprašanj s celotnim gospodarskim in komunalnim razvojem občine.

Pri tem izhajajo iz danih pogojev in dejstva, da smo se v preteklem obdobju vse preveč usmerili izključno le na velike varstveno vzgojne ustanove, za katere pa je praksa pokazala, da zadoščajo v večjih mestih in industrijskih centrih le posamezne, docim je treba sedaj vezati nanje veliko število malih ustanov najrazličnejših oblik v stanovanjskih blokih in sobah sredi starega mestnega naselja, kjer je njihova lokacija bolj ugodna in primerna, ker je blizu otrokovemu domu, režijsko pa so manj zahtevne prav zato, ker so vezane na večjo popolno varstveno ustanovo in zato bolj dostopne vsem staršem, predvsem nekvalificiranim delavkam in materam samohranilkam z manjšimi osebniimi dohodki. Hkrati pa so tu z zdravstvenega kakor tudi z vzgojnega aspekta za otroke ugodnejši pogoji. Današnjim pogojem bi verjetno bolj ustrezale majhne ustanove za 15 do 20 otrok.

Večino predšolskih ustanov vrtec, je v tem času že prerasla v tako imenovane kombinirane varstveno-vzgojne ustanove, ki sicer zajemajo večinoma predšolske otroke, so se pa že odprle navzven, povezale s svojo okolico in razvijajo pester program za vse otroke svojega okoliša. Lepi uspehi nekaterih šol, ki že razvijajo razne varstveno-vzgojne dejavnosti za svoje šolarje dokazujejo, da so prav s tem, da so poleg dodatne prehrane otrok organizirale še pomoč pri učenju, razvijale interesne dejavnosti v prostem času teh otrok, zajele večkrat prav krog otrok iz neurejenih stanovanjskih in družinskih razmer ter so izredno vzpodbuden primer za učinkovitost in pomembnost šole pri reševanju te problematike.

Glavni pogoj za razširjeno varstveno vzgojno dejavnost šole pa so materialne možnosti in potreben profil kadra za to dejavnost, predvsem pa čim-prejšnja odprava vsaj tretje izmene pouka na naših šolah. Ta problem je pereč predvsem v mestih in industrijskih centrih in povzroča veliko vzgojno in splošno družbeno škodo.

Orientacija na kompleksno obravnavanje otroškega varstva vpliva na organizacijsko strukturo in pospešuje razvoj raznih oblik otroškega varstva, ki ustrezajo starostni dobi otroka in mladine ter so prilagojene potrebam in možnostim družine in okolja. Od večjih varstveno-vzgojnih in manjših ustanov

v komuni ter v stanovanjskih blokih do posameznih sob, urejenih dvorišč, večjih otroških igrišč, zelenih površin, kopališč, baz za zimovanje in letovanje ter za športno in rekreacijsko udejstvovanje mladine, dalje do prostorov ob šoli, šolskih kuhinj, delavnic, telovadnic, pionirskih domov, centrov za estetsko vzgojo, mladinskih klubov, pa vse do raznih oblik čuvanja otrok po posameznih družinah, — vse to predstavlja že pester, razgiban, kombiniran sistem otroškega varstva v krajevni skupnosti.

Na ta način seveda še niso izkoriščene vse obstoječe možnosti, kot improvizirani prostori pri podjetjih in drugod, ki bi lahko za nekaj ur na dan ali teden pomagali reševati pereč problem pomanjkanja možnosti za svobodnejše in živahnije udejstvovanje, zlasti pri naši doraščajoči mladini.

Tako že v sedanjih pogojih postajata varstveno vzgojna ustanova in šola tisti žarišči in centra za varstveno vzgojno dejavnost, ki skušata razviti novo vsebino varstveno vzgojne dejavnosti, ki bo bolj primerna za otroke raznih starosti, ki bo prilagojena potrebam družine zaposlenih staršev in bo tudi ustrezala osnovnim pogojem svojega okolja. S tem prihajajo v polni meri do izraza vse napredne in obsežne vzgojne, učne ter samoupravne tendence nove reformirane šole; ustvarjajo se nove možnosti za razvoj izvenšolske in interesne dejavnosti šol ter za njihovo adekvatno vzgojno in materialno povezovanje z okoljem. Smatram, da je koncept širokega sistema otroškega varstva, kot ga je nakazala resolucija, v svoji osnovi pri nas sedaj izdelan in soočen z vsakdanjo stvarnostjo naših družin in z vso pestrostjo življenja na območju krajevne skupnosti.

Drugi del tega vprašanja pa obsega financiranje, razširitev materialne baze ter uvajanje principa delitve dohodka tudi na področju otroškega varstva. Družbeno samoupravljanje in osamosvajanje raznih oblik otroškega varstva je lahko dobilo širši pomen in našlo svoje mesto in vsebino dela prav ob uvajanju splošnega načela dohodka. Ta proces pa so spremljali podobno kot na drugih področjih družbenih služb, težkoče, skepsa, nerazumevanje, neuspela pretiravanja in poizkusi ter najrazličnejše prakticistično administrativne tendence. Ti pojavi so nedvomno resno ovirali iskanje ustreznih rešitev in realizacijo splošnih načel tega principa v specialnih pogojih otroškega varstva. Dejstvo, da je polovica varstvenih ustanov že sprejela pravila in pravilnike ter začela izvajati nagrajevanje po vložnem delu, je garancija, da bodo z večjo pomočjo ti kolektivni postopoma našli ustrezne rešitve in bolj objektivizirana merila oziroma demokratični način ocenjevanja.

Vidne posledice prehoda na ekonomsko financiranje se neposredno odražajo v boljšem gospodarjenju z razpoložljivimi sredstvi ter skrbnejšim planiranjem v realnejšem in bolj kritičnem ocenjevanju možnosti, s katerimi razpolagajo skupnosti v komuni, gospodarske organizacije in krajevne skupnosti. Združevanje sredstev in iskanje rezerv, vključevanje cenejših oblik v okvir že obstoječe varstveno vzgojne mreže, predvsem pa ustvarjanje pogojev za pospeševanje varstveno vzgojne dejavnosti v šolah, daje nade za uspešnejše reševanje nakazane pereče problematke v prihodnje.

Dosedanje izkušnje ob uvajanju ekonomske cene v varstveno vzgojnih ustanovah, kar je pogoj za samostojnost in dobro gospodarjenje teh institucij, dalje uvajanje načela, da sta dolžna za otroke skrbeti družba in starši in da je treba iskati pravilno participacijo obveznosti za vzdrževanje raznih oblik otroškega varstva iz družbenih virov in prispevka staršev, dokazujejo, da smo

še le na začetku tega dela. Vendar pa že dosedanja praksa dokazuje, da ni pravilno pretirano obremenjevati s prevelikimi prispevki starše, zlasti pa matere samohranilke, socialno ogrožene ali večje družine. Prav ta vprašanja zahtevajo ekonomske proučitve in izdelave ustreznih meril v skladu s krajevnimi razmerami in odnosi delitve dohodka med komuno, delovno organizacijo in krajevno skupnostjo, kakor tudi v okviru delovnih organizacij samih. Prav neproučenost in nejasnost glede formiranja virov in družbenih skladov za financiranje investicij otroškega varstva ter izdelan sistem sofinanciranja, predvsem iz sredstev socialnega zavarovanja in gospodarskih organizacij v komuni, so vzrok, da se doslej sorazmerno velika sredstva, ki jih družba odvaja za otroško varstvo pogosto uporabljajo nesmotrno. Odtod tudi zastarele tendence, naj se za financiranje otroškega varstva zadrži proračunsko administrativni način, na drugi strani pa težnja po formiranju novih, obveznih, samostojnih skladov za otroško varstvo v komuni izven že obstoječih skladov za šolstvo, socialno varstvo, socialno zavarovanje in drugih,

Pred odgovornimi činitelji v komuni je trenutno najtežja naloga, razširiti družbeno materialno bazo in druge pogoje za razvoj otroškega varstva, to je razvijati družbene sklade za dotiranje varstva, vzgoje in šolanja otrok ter mladine, kar je brez dvoma osnovna naloga družbe kot celote. Pri tem ne gre le za večja investicijska in druga materialna vlaganja, temveč tudi za preudarnejše gospodarjenje s temi sredstvi, ki jih družba v tej ali oni obliki že daje kot prispevek družini pri skrbi za otroka.

Pri razčiščevanju teh vprašanj je bila že doslej izrednega pomena vloga gospodarskih organizacij, ki vsa ta leta prispevajo znaten delež v te namene, vendar pa pri tem tako organi delavskega samoupravljanja kakor tudi sindikalne organizacije vse premalo posegajo iz območja podjetij pri soodločanju za smotrno gospodarjenje s temi sredstvi in razvijanju takega otroškega varstva, ki bo dejansko v pomoč proizvajalcem pri razbremenitvi dnevnih skrbi za otroke in pri tem pri doseganju večje storilnosti in kvalitete njihovega dela na delovnem mestu, kot tudi pri njihovem ustreznem vključevanju v družbeno življenje. Prav ta aspekt je bil doslej v vsakdanji politiki naših delovnih organizacij še premalo poudarjen, kar je tudi bistveni razlog, da so proizvajalci, ki so obenem tudi upravljalci splošnih družbenih dobrin tako v podjetju samem kakor v okviru komune, prav na probleme otroškega varstva gledali večkrat vse preveč le kot na ožje vprašanje nekaterih družbenih služb, družbenih organizacij oziroma v podjetju zaposlenih staršev samih, ne pa kot na širše družbeno vprašanje, ki mora ustvariti osnovne pogoje za normalen razvoj naših otrok in mladine, kar pa je pomembno predvsem za zagotovitev zdravega razvoja naše družbe v bodoče.

Diskusija v skupščinskih odborih je pokazala, da so večje materialne in še neizkoriščene rezerve v skladih socialnega zavarovanja, ki jih le ponekod uspešno mobilizirajo za preventivne namene, to je tudi za otroško varstvo.

Tako tu kakor na drugih področjih je seveda največ odvisno od aktivnosti družbenih delavcev, posebno mater in žensk, da sodelujejo v vseh organih samoupravljanja, zlasti v organih socialnega zavarovanja in družbenih skladov, v šolskih svetih, centrih za socialno delo, kot socialni, vzgojni, zdravstveni in drugi strokovni delavci pri izdelavi bodočih statutov komun, krajevnih skupnosti in delovnih organizacij.

Osnova za solidno in uspešno delo v prihodnje pa mora biti če hočemo biti prepričljivi in če hočemo zmanjšati napake in pretiravanja, bolj kot doslej, znanstveno obravnavanje problematike, analize in študije. V tem smislu bi morali bolj dosledno angažirati naše znanstvene institucije in strokovni kader.

Tudi urbanistične službe so doslej dostikrat planirale nova naselja, ne da bi dovolj upoštevale nove potrebe za varstvo predšolskih otrok in možnosti za izvenšolsko organizirano in neorganizirano življenje otrok in mladine v naselju. To je bila deloma posledica stiske z materialnimi sredstvi, deloma pa tudi nerazčiščenih splošnih konceptov in pomanjkanja perspektivne orientacije.

Dosedanje izkušnje kažejo zelo nazorno, da so doseženi vzpodbudni rezultati prav tam, kjer so najrazličnejši družbeni faktorji delali koordinirano, ter tam, kjer so razumeli, da na današnji stopnji razvoja niso osnovno predpisi ali določena toga stališča, temveč razvijanje široke iniciative občanov, staršev, družbenih in delovnih organizacij ter razvoj samoupravljanja ustreznih otroških ustanov, šol, krajevnih skupnosti ter občinskih družbenih organov. Taka široka in koordinirana iniciativa je doslej našla ponekod dragocene kadrovske in materialne rezerve, ki bi sicer ostale neizkoriščene. Vendar pa želim poudariti, da take iniciative marsikje niso dovolj podprli z materialne strani ustrezni strokovni in predstavniki organi občin. To pa je pravzaprav njihova glavna naloga. Ta mora v bodoče najti ustrežnejšega odraza v družbenih planih in določbah statutov občin, delovnih organizacij ter krajevnih skupnosti, kakor tudi v vsakokratnem družbenem planu komune.

V tej zvezi je potrebno poudariti sedanje in bodočo vlogo krajevnih skupnosti, posebno v mestih. Te bodo morale v prihodnje skupno z družbenimi organizacijami in zlasti z društvi prijateljev mladine, nositi največjo težo splošne družbene odgovornosti in s tem skrb za pravilno usmerjanje in koordiniranje vseh institucij in služb, ki so namenjene otrokom, mladini in zaposlenim staršem. To pa ne pomeni, da bi kakorkoli lahko zmanjševali odgovornost, samostojnost in samoiniciativo varstveno vzgojnih ustanov, šol, zdravstvenih institucij, socialnih centrov, samoupravnih organov socialnega zavarovanja in drugih, ki prevzemajo skrb za razne oblike pomoči družini, materi in otroku.

Ves naš dosedanji družbeni razvoj je šel in gre v smeri zagotavljanja boljših materialnih, zdravstvenih, vzgojnih, učnih in drugih pogojev za otroke in mladino. Razvoj naše ekonomike, komunalni napredek, razvoj trgovine, družbene prehrane, uslužnostnih dejavnosti, zlasti pa zdravstvo, posredno in neposredno olajšuje položaj naših družin, posebno pa zaposlenih mater.

Nov velik korak v tej smeri bo nedvomno skrajšanje delovnega časa, ki ga predvideva osnutek nove ustave. Vendar pa sta zlasti dva problema, ki porajata disproporče, težave, zaostritve in razne družbene ter družinske probleme. To je pospešeno zaposlovanje mater v proizvodnji, ko obenem zaostaja razvoj šolstva, kar povzroča spricho dveh ali treh šolskih izmen neštete vzgojne, zdravstvene in druge probleme v družinah. Drug problem pa je zlasti v tem, da nismo realnega zmanjševanja otroških dodatkov in preživnin, s katerimi smo prej v glavnem regulirali materialno pomoč družini, prenesli dovolj hitro in uspešno na nove oblike sodobne pomoči družini in zaposlenim staršem s širšo skrbjo za otroke v varstveno vzgojnih ustanovah, šolah, stanovanjskih skupnostih, v blokkih, v tovarnah, zadrugah in drugod. Praksa je zlasti pokazala, da lahko pri tem odigra najpomembnejšo vlogo šola. Take so pravzaprav tudi izkušnje, ki jih daje praksa v razvitejših državah po svetu.

Le dobra koordinacija med stanovanjsko skupnostjo, šolo in obstoječimi varstveno vzgojnimi ustanovami, ob pomoči občinskih strokovnih in družbenih faktorjev, lahko zadovoljivo reši vsa pereča vprašanja otrok zaposlenih mater v današnjih objektivnih pogojih.

Dragocene izkušnje zadnjega obdobja, ki so vnesle dovolj jasnosti v odprta vprašanja, zahtevajo, da v naši republiki, kjer je proces zaposlovanja žensk in mater najhitrejši, brez odlašanja ukrenemo vse, da rešimo pereče probleme. Odločilno vlogo imajo tu čedalje bolj naši proizvajalci, roditelji sami ter vzgojitelji, kakor tudi drugi družbeni činitelji v komunih, ki so se tudi doslej po večini zavedali te svoje odgovornosti in teh nalog. Taka zavest in orientacija pa se mora še bolj okrepiti v zvezi z načeli solidarnosti delovnih ljudi ter moralnimi normami, ki jih fiksiramo v naših novih ustavnih določilih in ki pomenijo novo afirmacijo humanističnih in etičnih načel naše socialistične skupnosti.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Vsa došedanja razprava v skupščinskih odborih je potrdila, da je resolucija o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu v celoti še vedno aktualna in je zato ni treba dopolnjevati. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS meni, da naj predlagano priporočilo občinskim ljudskim odborom, krajevnim skupnostim, gospodarskim organizacijam in družbenim službam da novih pobud za hitrejšo in obsežnejšo izvajanje načel resolucije o otroškem varstvu. Zato predlagam v imenu Izvršnega sveta, da poročilo in predlog priporočila obravnavate in sprejmete.

Predsednik Vid a Tom š i č: Pričenjam razpravo o poročilu in o predlogu priporočila za izvajanje nalog komune in krajevnih skupnosti pri otroškem varstvu. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem glede na bogato diskusijo, ki je že bila v obeh odborih naše skupščine, predlagam, da preidemo na glásovanje o predlogu priporočila s tem, da smatramo, da je predlog obeh zakonodajnih odborov sestavni del priporočila, ker je Izvršni svet, kot sem obveščena, sprejel dopolnitev priporočila.

Kdor je za predlagano priporočilo za izvajanje nalog komune in krajevnih skupnosti pri otroškem varstvu, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je priporočilo soglasno sprejeto.

Predlagam, da prekinemo dopoldansko sejo, ki jo bomo nadaljevali popoldne ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 14. uri in se je nadaljevala ob 16.10 uri.)

Predsednik Vid a Tom š i č: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu resolucije o politiki izvajanja kompleksne rehabilitacije invalidnih oseb v Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora, ljudski poslanec Tom o Brejc, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev, ljudski poslanec Slavko Kobal, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca obeh zakonodajnih odborov Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec obeh zakonodajnih odborov, ljudski poslanec Marija Zupančič, prebere skupno poročilo. — Glej priloge.)

Dajem besedo predstavniku Izvršnega sveta tovarišu Silvu Hrastu.

Silvo Hrast: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pred vami je osnutek resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji. Menim, da predložena resolucija prvič odpira perečo problematiko na tem nivoju tako, da celovito zajema večino nalog s področja rehabilitacije invalidnih oseb. O posameznih področjih rehabilitacije je že zvezna in naša ljudska skupščina večkrat razpravljala, ko je sprejemala zakonske predpise, ki zadevajo to področje.

Resolucija in njena obrazložitev daje v precejšni meri orientacijo za bodoče delo. Želim pa dodati še nekatera pojasnila k predloženemu gradivu, obenem pa poudariti najvažnejše probleme in naloge, ki izhajajo iz predloženega materiala.

Cemu predlagamo Ljudski skupščini v obravnavo predlog resolucije in ne morda predlog zakonskega predpisa? Izvršni svet je osvojil stališče predlagateljev, da je resolucija širok informativno usmerjevalni akt, pomemben za vso našo družbeno skupnost, hkrati pa mobilizacijska oblika, ki daje smer za skupna prizadevanja vseh činiteljev na področju rehabilitacije invalidnih oseb. Predložena resolucija je odraz široke družbene akcije in prizadevanj v zadnjih letih, ki so dobila svoje potrdilo v prvi republiški konferenci o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji v decembru preteklega leta. Ob široki in močni podpori družbenih in strokovnih organov je bila takrat ustanovljena tudi stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji. Če bi hoteli obsežno problematiko rehabilitacije zajeti v enem zakonskem predpisu in ga v tej obliki predložiti ljudski skupščini, potem bi takšen zakon pomenil zoževanje izredno širokih družbenih nalog v obvezne pravne norme, ki so pa že tako dane z obstoječimi zakonskimi predpisi.

Rehabilitacijo invalidnih oseb naj vsi družbeni in strokovni činitelji izvajajo na najšodobnejši način tako, da bo ta dejavnost odraz stopnje socialistične zavesti, etike in morale v naši družbeni skupnosti. Tudi zaradi tega je primerneje, da Ljudska skupščina sprejme resolucijo namesto zakona s tega področja.

Te zadeve je bilo treba v preteklosti urejati z zakoni in nalagati posameznim faktorjem določene obveznosti. Ta zakonska osnova je potrebna za posamezna področja še danes, in jo sestavljajo predvsem tile zakonski predpisi: zakon o vojaških vojnih invalidih, zakon o invalidskem zavarovanju, zakon o posebnem šolstvu, zakon o delu na domu, uredba o rehabilitaciji vojaških vojnih in mirovnih invalidov, uredba o rehabilitaciji otrok zavarovancev, pravilnik o invalidskih delavnicah za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb ter pravilnik o kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Te zakonske obveznosti, sprejete na različnih stopnjah našega družbenega razvoja, terjajo sicer nekatere dopolnitve oziroma spremembe, vendar te dopolnitve ne bi pomenile za družbo dodatnih materialnih obveznosti. Sma-tramo pa, da trenutno ni potrebe po novih zakonskih predpisih.

Zelo široka, družbeno in strokovno avtoritativna prva republiška konferenca v decembru 1962 in ustanovitev stalne konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, je sovpadala z intenzivnimi razpravami o osnutku naše

nove ustave. Duh nove ustave preveva vsebino predložene resolucije in postavlja dokaj jasno usmeritev naših naporov za doseg določenih ciljev.

V takšnem vzdušju se povsem jasno kaže, da široke množice delovnih ljudi in vseh državljanov težijo k takemu nadaljnjemu razvoju, kjer bi čedalje bolj bila poudarjena njihova vloga in kjer bi se čedalje bolj udejstvovali kot aktivni faktor pri reševanju družbene problematike. To kaže razvojno tendenco v tem smislu, da bi se nekoliko zasenčili in nekoliko potisnili ob stran nekateri takšni državno administrativni normativi, za katere je današnji čas že pokazal, da so se preživeli, njihovo učinkovitost pa lahko nadomesti neposredna iniciativa državljanov in proizvajalcev.

Ni mogoče zanikati, da smo v naši republici na področju rehabilitacije doslej mnogo storili. Dosedanje delo je bilo poudarjeno predvsem z dveh vidikov. Prvič, z vidika strokovnosti. Glede tega so bili doseženi zelo lepi rezultati, tako na področju ožje medicinske rehabilitacije, kakor tudi na področju vzgoje, šolstva, sistematičnega prevzganja prizadetih oseb itd. Jasno je, da je treba s tem tudi v bodoče nadaljevati, strokovno izpopolnjevati in vse to dvigniti na nivo sistematičnega in metodičnega dela. Z drugega vidika, pa je bila v doseženem delu zelo poudarjena tudi zaščitna funkcija ogroženih oseb, in sicer zaščitna v tem smislu, da skupnost, država kot taka, s predpisi in uredbami ureja problematiko ogroženih invalidnih oseb in jim z zakonskimi obveznostmi daje potrebno pomoč ter nudi potrebno skrb in zaščito.

Tudi pri delu v prihodnje je treba obdržati na tem področju doseženo raven. Treba pa je ta dva faktorja bolj kot doslej dopolnjevati s tretjim faktorjem, to pa je faktor neposrednega samoupravljanja v razmerah osvobojenega dela, z vsemi ekonomskimi, političnimi in psihično mentalnimi posledicami. Če bi v sedanjem razvoju zapostavljali ta tretji in najmočnejši faktor in bi urejali rehabilitacijo samo z zakonskimi predpisi navzdol, bi postavljali celotno področje rehabilitacije v administrativno mezno obeležje, ki ne bi šlo v korak z družbenim razvojem in doseženimi družbenimi odnosi.

Predložena resolucija osvaja definicijo, da je kompleksna rehabilitacija invalidnih oseb v svojem bistvu nedeljiv proces medicinske, profesionalne in socialne rehabilitacije. Ta v bistvu družbeni proces pa pomeni kontinuirano in koordinirano delo na različnih področjih šolstva, zdravstva, socialnega varstva, socialnega zavarovanja, dela in še vrste drugih družbenih služb. Naloge teh činiteljev so precej jasno opredeljene z obstoječimi zakonskimi predpisi, vendar je treba njihovim prizadevanjem dati neko celovitost, oblike skupnega koordiniranega dela v duhu nalog, ki so predložene v resoluciji. Izhodišče vse dejavnosti mora biti osredotočeno na potrebe prizadetih državljanov, ker je vsa ta dejavnost njim tudi namenjena. Zato morajo posamezne službe svojo organizacijo in metode dela prilagajati tem potrebam.

Dolžnosti teh služb ne nameravam ponovno in posebej naštevati, vendar pa želim omeniti naloge, ki jih bodo morali reševati organi v našem komunalnem sistemu, zlasti pa ljudski odbori občin.

Ljudski odbori občin naj postavijo posebne organe, odbore ali komisije, ki bodo koordinirali delo vseh odgovornih za rehabilitacijo v enotno akcijo, po vzoru stalne konference. Rehabilitacija invalidnih oseb v komuni naj bo koordinirano izvajanje vnaprej sprejetih programov. Ne glede na to, da invalidnost v širšem smislu sicer pomeni socialno ogroženost, vendar ne spada izključno v ožje področje socialnega varstva. V tej dejavnosti morajo sode-

lovati družbeni in pristojni upravni organi, predvsem pa naše gospodarstvo. V naših delovnih organizacijah vlada zelo razgibano družbeno življenje. V tej družbeni aktivnosti kolektiva pa ne sme problematika zaposlovanja, prekvalifikacije in varstva invalidov ostati neka izolirana dejavnost, zožena v ozek okvir določene strokovne službe. Če bi šli v smer izolacije, bi uspehi zanesljivo izostali in jih vnaprej nikakor ne bi mogli zagotoviti z administrativnimi ukrepi.

Smatramo, da morajo naše delovne organizacije, zlasti na področju industrije, sprejeti solidne metode in koncepte za zaposlovanje in rehabilitacijo invalidnih oseb. Če v delovnem kolektivu razpravljajo o perspektivnih programih svojega gospodarskega razvoja v prihodnje, potem morajo predvideti materialno tehnično opremo in sredstva za proizvodnjo. V teh planih pa morajo perspektivno predvideti vse, kar bo potrebno ljudem, ki bodo sodelovali v tej proizvodnji. In zakaj naj bi ob tem ne upoštevali možnosti zaposlovanja in rehabilitacije invalidnih oseb? Saj tudi dva, sicer duševno ali telesno zdrava in neprizadeta delavca, nimata istih delovnih kapacitet, pa vendar oba enakopravno predvidevamo v teh kadrovskih planih.

Čemu torej po teh načrtih ne bi našli kadrovskih potreb za delovna mesta, kjer bi lahko uspešno sodelovali invalidi v naši proizvodnji? Prepričani smo, da bo potrebno usmerjati naša prizadevanja v cilju načrtnega spreminjanja miselnosti zlasti tehničnih kadrov glede zaposlovanja in rehabilitacije invalidov. Pri nas razpolagamo vendar že z mnogimi primeri lastne prakse, da invalidi za gospodarsko organizacijo niso nikakršno breme, temveč da v svoji produktivnosti utegnejo biti še učinkovitejši od zdravih sodelavcev, v primeru, če so zaposleni na ustreznih delovnih mestih.

Vzporedno s tem pa bomo morali okrepti kadrovske socialne službe, ki bodo na ustreznem strokovnem nivoju reševale zapletene naloge v zvezi z delom in življenjem naših proizvajalcev.

V prihodnje naj bi tudi na tem področju bilo čim manj administrativnih posegov zunanjih organov v razmere delovnih organizacij. Vendar pa bodo morale gospodarske organizacije v takem položaju same odpreti vrata prav vseh možnosti za zaposlitev in rehabilitacijo invalidnih oseb. Vse dotlej pa, dokler se najdejo takšne gospodarske organizacije in takšni delovni kolektivi, ki nočejo najti delovnih mest niti za lastne invalide in jih hočejo s pomočjo zunanjih organov infiltrirati v druge gospodarske organizacije, pa bo v konkretnih primerih še vedno potrebna intervencija pristojnih, predvsem pa družbenih in tudi upravnih organov komune.

Če se ponesreči član kolektiva, in če ima to za posledico invalidnost je delovni kolektiv že iz socialno humanih in ekonomskih ozirov dolžan spremljati zdravljenje invalida, sodelovati pri njegovi profesionalni in socialni rehabilitaciji ter pripraviti primerno delovno mesto za normalno vrnitev prizadetega delavca v kolektiv kot enakopravnega proizvajalca in enakopravnega upravljalca.

Nekateri tovariši v naših delovnih organizacijah, ki so celo na vodilnih delovnih mestih, često uporabljajo krilatico, češ podjetje ni socialna ustanova. Takšno krilatico čestokrat uporabljajo nekateri gospodarstveniki v diskusijah o rentabilnosti in ekonomičnosti gospodarjenja itd. Menim, da bi takšna krilatica morala v celoti odpasti, ker nihče ne misli, ko govorimo o kompleksni rehabilitaciji invalidov, na to, da naj v gospodarsko organizacijo koncentriramo

visoko število neproduktivnih ljudi, temveč govorimo o tem, da mora delovni kolektiv aktivno sodelovati pri usposabljanju in normalnem vraščanju invalidnih ljudi v delovno razmerje.

Takšno miselnost ustvarja nepoznavanje problema in je usmerjena v to, da naj bi se s selekcijo v delovnih kolektivih znebili vseh zdravstveno prizadetih in invalidnih oseb ter jih prepustili v izključno skrb komune. V tem smislu mora biti gospodarska organizacija resnično socialistična ustanova, ki se mora zavedati, da eksistira zaradi človeka in ga je zato tudi dolžna usposablјati ne samo kot dobrega delavca, temveč ga skuša osrečiti tudi kot državlјana in mu omogočiti delo, ki bo dejansko človeka vredno.

Vsi državlјani naj imajo možnost realizirati pravico do dela. To naj bo še zlasti poudarjeno takrat, kadar imamo pred seboj problematiko zaposlovanja in kompleksno rehabilitacijo invalidnih državlјanov. V delovnih kolektivih, kjer je organizacija dela dobra in kjer vladajo med proizvajalci solidni odnosi, te probleme že sedaj zadovoljivo rešujejo. Tam pa, kjer je neurejena organizacija dela, odnosi pa so prežeti z obrtniško mezdnostjo, obstoja odpor in reakcionarno gledanje na reševanje teh problemov.

Predlagana resolucija nalago komunam in delovnim organizacijam dolžnosti preventivnega ukrepanja proti nastajanju vzrokov in žarišč vseh vrst invalidnosti le do določene meje. Dejansko pa je treba te naloge izredno široko analizirati, in tudi na tem področju uvesti kontinuirano, sistematično in programsko delo. Tudi v to aktivnost naj bodo vključeni vsi činitelji, ki kakorkoli utegnejo vplivati na večjo zdravstveno, tehnično in socialno varnost naših delovnih ljudi.

Problematika v zvezi s predloženo resolucijo nam odkriva, da se vsako leto v Sloveniji rodi okoli 2200 duševno ali telesno prizadetih otrok. To je vsekakor podatek, ki nas upravičeno postavlja pred številna vprašanja o tem, kje so vzroki za takšen družbeno izredno težak problem. Odgovore na ta vprašanja bo mogla najbolj merodajno dati naša zdravstvena služba. Ta naj bi v sistemu svoje organizacije in na sodobnem strokovnem nivoju odkrivala in odstranjevala vzroke, ki ustvarjajo pogoje za takšen visok letni prirastek duševno in telesno defektnih otrok.

O teh vzrokih ne nameravam širše razglabljati, temveč želim na ta problem le opozoriti v vsej njegovi širini, z željo, da bi poklicane strokovne službe, predvsem pa zdravstvena služba mogle v določenem obdobju pokazati večje uspehe.

Zelo zaskrbljujoči so podatki o številu nesreč pri delu, na poti na delo in z dela, saj je bilo v preteklem letu v Sloveniji okoli 45 000 takšnih nesreč. Res je, da vse obratne nesreče nimajo za posledico invalidnosti, vendar pa nam dejstvo, da je v Sloveniji več kot 31 000 delovnih invalidov, dokaj jasno osvetljuje to pereče vprašanje.

Menimo, da je treba vzroke za takšno stanje iskati v neurejenih delovnih razmerah. Higiensko tehnično varnost pri delu urejajo številni zakonski predpisi, ki pa niso vedno v skladu s praktičnimi potrebami. V naše proizvodne procese dnevno vključujemo nove tehnološke postopke in nova proizvodna sredstva, ki zahtevajo aдекватne pogoje za varnost proizvajalcev.

Izpopolnjevanje teh predpisov bi moralo iti v korak z razvojem tehnologije dela in ne bi smeli čakati, da nas šele nesreče opozorijo, da moramo podzematati nove varnostne ukrepe. Vsekakor pa bo potrebna večja doslednost pri izvajanju

sankcij v primerih, ko gre za ugotovitev, da so bili opuščeni predpisani varnostni ukrepi. V okviru kadrovske socialnih sektorjev v gospodarskih organizacijah so ponekod že zelo dobro razvite službe varnosti pri delu. Tu so se že tudi pokazali zadovoljivi rezultati v občutnem zmanjšanju števila nesreč, resnosti poškodb in predvsem njihovih posledic. Nadaljnje razvijanje služb za varnost pri delu zahteva v preventivnem pogledu strokovno obravnavanje te problematike in bo odigralo pomembno vlogo v borbi proti nesrečam in njihovim posledicam.

Obratne ambulante, ki obstojajo pri večjih gospodarskih organizacijah, morajo že po samem namenu, zaradi katerega obstojajo, svoje delo pretežno in v večji meri kot doslej, usmerjati na področje preventivnega zdravstvenega varstva. Odnose med gospodarsko organizacijo in obratno ambulanto je glede zdravstvene preventive potrebno ekonomsko razčistiti, tako, da bo obratna ambulanta za preventivno delo zainteresirana.

Mišljenja, da je vsa vsebina zdravstvene preventive le v serijah občasnih pregledov delavcev na zdravju škodljivih mestih, so preozka in čestokrat preračunana na zvišanje števila storitev, ki naj jih potem gospodarska organizacija plača obratni ambulanti.

Bistvo zdravstvene preventive je v stalnem spremljanju delovnih procesov in njihovega vpliva na zdravje proizvajalcev, v sodelovanju s kadrovske socialnimi službami v podjetju z namenom, da se urejajo in zboljšujejo delovne razmere ter v stalnem proučevanju patologije v delovnem kolektivu z namenom, da se odstranijo vzroki za različne vrste bolezenskih pojavov. Za takšno delo pa je potrebno široko strokovno znanje s področja medicine dela. Zato bi bilo potrebno obratnim zdravnikom to znanje posredovati z dopolnilnimi oblikami strokovnega izpopolnjevanja, vsekakor pa bi bilo treba takšno usmeritev za medicino dela upoštevati že pri oblikovanju programov visokošolskega študija. S tako usmerjenim strokovnim delom bo obratna ambulanta pomagala delovnemu kolektivu pri izboljšanju zdravstvenega varstva proizvajalcev, kar je naš končni namen, hkrati pa bo ščitila tudi ekonomski interes kolektiva, kar je posebno pomembno v novem sistemu organizacije in financiranja socialnega zavarovanja.

Po ocenah strokovnjakov smo v Sloveniji glede števila invalidnih in prizadetih državljanov v mejah evropskega povprečja. S takšnimi ocenami pa se ne moremo kar zadovoljevati. Evropska povprečja, gledana z različnih vidikov, so nam lahko le merilo, kje se nahajamo v primerjavi z drugimi industrijsko razvitimi državami.

V našem družbenem sistemu pa je vendarle človek v ospredju vsega družbenega dogajanja, in imamo kvalitetno boljše pogoje za to, da varujemo državljane pred bolezenskimi pojavi in nesrečami ter njihovimi posledicami.

Prav tako bi ne bilo na mestu, da bi se zadovoljili samo s primerjavami v evropskem merilu. Vsa družbena skupnost, kakor tudi posamezne republike, komune ali gospodarske organizacije, morajo preventivnemu delu posvečati maksimalno pozornost. Tako bomo najučinkoviteje preprečili nastajanje vzrokov in žarišč za vse vrste invalidnosti, kar pa nam kljub tem prizadevanjem ne bo uspelo doseči, bomo urejali s takšno smotno politiko rehabilitacije, kot je predvidena v resoučiji, ki jo danes sprejemamo.

Osnutek resolucije predvideva formiranje centrov za rehabilitacijo invalidnih oseb bodisi na sedežih okrajev, ali v večjih industrijskih bazenih za

eno ali več občin skupaj. Kako naj bi lokacija teh centrov za rehabilitacijo izgledala, bodo pokazale praktične potrebe v vsakdanjemu življenju. Vsak shematizem bi bil lahko škodljiv in samo praksa bo izoblikovala perspektivo razvoja teh centrov.

Centri bodo morali kontinuirano sodelovati pri zdravstveni rehabilitaciji, izvajati profesionalno usposabljanje, ob sodelovanju z gospodarskimi organizacijami skrbeti za delovna mesta v rednem delovnem procesu ter v tem procesu odpravljati posledice psihičnih motenj, s čimer edino lahko omogočimo normalno vraščanje v delovno in življenjsko okolje.

Takšna orientacija centrov za rehabilitacijo spreminja vlogo in deloma tudi namen obstoječih invalidskih delavnic. Invalidske delavnice danes v večini primerov nimajo solidne osnove za svoje poslovanje. Ustanovljene so bile z različnimi, predvsem pa s socialnimi motivi. Ponekod so kot ustanovitelji nastopile občine, zavodi za socialno zavarovanje, zavodi za zaposlovanje delavcev itd. Praksa je v nadaljnjem razvoju izoblikovala invalidske delavnice kot obliko stalne zaposlitve predvsem socialno ogroženih oseb in le deloma tudi invalidov, bile pa so tudi prepuščene neproduktivnemu in negospodarskemu životarjenju.

V nekaterih primerih so pri ustanavljanju invalidskih delavnic pomagale celo nekatere gospodarske organizacije, da so kasneje lahko selekcionirale svoje delovne kolektive ter invalidne in zdravstveno prizadete osebe odložile tako na stranski tir v te delavnice. Zaradi vseh teh vzrokov je trenutna gospodarska situacija v obstoječih invalidskih delavnicah izredno kritična in zahteva odločno asanacijo teh razmer. Vsekakor pa dosedanje izkušnje kažejo, da bi nadaljnja večja investicijska vlaganja v invalidske delavnice, kot stalne oblike zaposlovanja, bila v precejšnji meri nesmotrna.

Iz ekonomskih, predvsem pa iz socialno-psiholoških aspektov sta izoliranost in koncentracija invalidnih oseb v posebnih zaščitnih delavnicah v neskladju s koncepti, ki jih vsebuje predložena resolucija, in ne predstavljata sodobnih rehabilitacijskih ukrepov. Centri za rehabilitacijo naj bi na primernem strokovnem nivoju obravnavali tudi problematiko invalidskih delavnic in na ta način izpolnjevali naloge, ki jim jih nalaga predložena resolucija.

Republiški zavod za rehabilitacijo invalidov dobiva s predlagano resolucijo nekatere nove naloge, poleg tistih, ki jih temu zavodu nalaga ustanovitvena odločba. Te naloge, ki jih resolucija nalaga zavodu, so v analitičnem in instruktorskem delu na področju rehabilitacije, v zbiranju statističnega in dokumentacijskega gradiva, v razvoju tehnične ortopedije, v ugotavljanju kadrovske potrebe za področje rehabilitacije ter izobrazbenih profilov teh kadrov, in še nekatere druge. Tega dela v preteklosti v naši republici ni opravljal noben organ za celotno področje rehabilitacije. Ta dodatna funkcija zavodu za rehabilitacijo invalidov ne nalaga nobenih upravnih pristojnosti, temveč dolžnost opravljanja nekaterih važnih nalog, ki bodo služile s svojimi rezultati kot osnova dela stalni konferenci in posameznim činiteljem na njihovem delovnem področju.

Novo ustanovljena stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji naj bo tisti družbeni organ, ki bo koordiniral delo vseh činiteljev v republici, da bomo politiko rehabilitacije izvajali skladno z načeli resolucije, ki jo danes sprejemamo. Stalna konferenca naj bo pobudnik za ustvarjanje prioritarnih kadrovske in investicijske načrtov. Stalni konferenci bo to delo omogočeno, ker so v njene organe vključeni predstavniki vseh činiteljev, ki

delajo na področju rehabilitacije invalidnih oseb. S tako funkcijo stalna konferenca ne bo posegala v upravne pristojnosti posameznih resorjev, vendar pa bo postala družbeno priznan koordinator, ki bo mogel smotrno in v družbenem interesu usmerjati politiko rehabilitacije invalidnih oseb v Sloveniji.

Do ustanovitve stalne konference je prišlo na podlagi izkušenj, da je potrebno rehabilitacijo koordinirano izvajati v republiškem merilu. Sprva so se mišljenja pristojnih činiteljev opredeljevala za to, da bi se pri Izvršnem svetu ustanovila komisija za rehabilitacijo, ki bi imela funkcijo upravnega organa. Do tega ni prišlo, ker bi upravni organ s takšno funkcijo pomenil omejevanje iniciative posameznih resorjev in poseganje v njihove pristojnosti.

Široko zasnovana prva republiška konferenca, katere se je udeležilo več kot 250 družbenih, strokovnih in javnih delavcev iz vse Slovenije, pa je izoblikovala ustanovitev stalne konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji kot družbenega organa in izvolila 38 člansko predsedstvo. Že dosedanja kratkotrajna praksa dela stalne konference je metodo koordiniranega dela potrdila kot primerno in ugotovila, da bo mogoče v tej obliki uspešno vsklajevati vse delo na tem področju.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V nadaljnjem razvoju komunalnega sistema in krepitve socialističnih odnosov v komunah in delovnih organizacijah, pomeni predložena resolucija važno vzpodbudo za poglobitev skrbi za človeka in napredek socialističnih odnosov. Zato predlagam v imenu Izvršnega sveta, da Ljudska skupščina predlog resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji sprejme in s tem da največjo podporo vsem družbenim in strokovnim činiteljem za njihovo nadaljnjo aktivnost.

Predsednik V i d a T o m š i č: Pričenjam razpravo o resoluciji in o poročilu. Kdo želi besedo? (K besedi se javi ljudski poslanec Franc Krese.)

F r a n c K r e s e: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Predlog resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb, ki je dan v obravnavo Ljudski skupščini, zajema vse bistvene in najodgovornejše naloge s tega področja. Ta predlog ni samo odraz teženj prizadetih oseb, to je invalidov, ampak je hkrati rezultat dosedanjega dela tistih družbeno političnih, upravnih, socialno zdravstvenih in ostalih činiteljev, ki so se z rehabilitacijo invalidov ukvarjali že do sedaj. Če bi danes ocenjevali delo na tem področju, bi brez dvoma lahko ugotovili dokajšnje uspehe. Dejstvo pa je, da bi bili rezultati lahko brez dvoma večji, če bi prizadeti faktorji delali bolj skladno in po določenih enotnih programih, ki jih zahteva izvajanje kompleksne rehabilitacije. Tako delo bi, kot pravilno ugotavlja predlog resolucije, dalo večjo možnost za pravilno koriščenje obstoječih strokovnih kadrov, obstoječih prostorov in za bolj smotrno uporabo ne ravno majhnih sredstev, ki jih za rehabilitacijo invalidov daje družba iz različnih virov.

Ustanovitev stalne konference za rehabilitacijo invalidov kot strokovno usmerjevalnega organa in koordinatorja dela vseh činiteljev, odgovornih za izvajanje rehabilitacije, je brez dvoma zelo pomemben akt. Ker predlog resolucije, ki jo je stalna konferenca dala Ljudski skupščini v obravnavo, zajema vrsto vprašanj z organizacijskega, upravnega in drugih področij, ki se jih bo v perspektivi nujno lotiti, želim na tem mestu opozoriti na en sam, s stališča uspešne rehabilitacije neločljiv problem, to je opremljanje invalidov z orto-

pedskimi pripomočki. O tem vprašanju sem govoril pred letom prav na tem mestu, vendar mi dovolite, da ponovno rečem še nekaj besed.

Na družbenem in ekonomskem področju dosegamo in ugotavljamo iz dneva v dan zavidanja vredne rezultate. Te dosegamo z nenehnim vnašanjem novih naprednejših elementov v notranjo organizacijo dela, s tehničnim izpopolnjevanjem, z vnašanjem stimulativnejših elementov, ki imajo za posledico dviganje produktivnosti dela in izboljšanje kvalitete. Ponovno pa ugotavljamo, da v proizvodnji ortopedskih pripomočkov še vedno in trdno vztrajamo na zastarelih obrtniških osnovah, za katere je značilen odpor proti uvajanju novih, pa čeprav že preizkušenih dosežkov ortopedije v sodobnem svetu. Ortopediranje invalida je najtesneje povezano z medicinsko rehabilitacijo in jo je smatrati za njen del. Od pravilno izdelanega ortopedskega pripomočka je v največ primerih odvisen tudi nadaljnji razvoj rehabilitacije invalida. Zato upravičeno izražam bojazen, da bo tudi v naprej, ob stanju, kakršno vlada na tem področju ortopedije pri nas, prav to največja ovira za uspešno delo na področju rehabilitacije.

Pred stalno konferenco se torej postavlja resno vprašanje, kakšen vpliv bo lahko imela na proizvodnjo ortopedskih pomagal pri nas. Do sedaj je bilo to vprašanje že večkrat obravnavano. Glavni pobudniki takih razprav so bili potrošniki, oziroma njihovi zastopniki, to je republiški zavod za socialno zavarovanje, svet za socialno varstvo, ortopedska klinika, zveza invalidov itd. Rezultatov pa kljub kritikam in raznim vzpodbudam ni. Rešitve so se vedno iskale v investicijah v stroje in stavbe, čeprav lahko danes ugotovimo, da se te kapacitete uporabljajo v druge namene. Nismo se pa lotili ključnega problema, to je pridobivanja in vzgoje novih, mlajših kadrov, ki bi bili sposobni spremljati in uporabljati tehnični napredek ortopedije v svetu.

Poleg vzgoje primernih kadrov pa so nujni še drugi ukrepi. Tu mislim predvsem na uvedbo tipizacije in standardizacije pripomočkov, kakor tudi materiala za njihovo izdelavo. Navedem naj samo primer, da na najbolj primitiven način kujemo razne aparate, kot tudi ortopedske pripomočke in njihove sestavne dele iz betonskega železa, čeprav vemo, da izdeluje naša industrija kvalitetna jekla in razne aluminijaste profile, ki bi lahko zamenjali srednjeveški postopek v kovačnicah ortopedskih podjetij, obenem pa omogočili invalidom dovolj trdne in estetske aparate.

Pri adaptiranju invalida z ortopedskim pripomočkom še vedno ni zagotovljeno sodelovanje medicinske službe s kadri v proizvodnji ortopedskih pomagal. Brez sodelovanja zdravnika-ortopeda pa si prilagoditve ortopedskega pripomočka niti zamisliti ne bi smeli. Pa ne samo to. Invalida, ki je primoran nositi pomagalo, bi morali temeljito privaditi in priučiti ravnati z njim in ga uporabljati. Glavna naloga ortopedskega pomagala mora biti predvsem v funkcionalni nadomestitvi izgubljenega ali pokvarjenega dela telesa.

Vprašanju uporabe ortopedskega pripomočka pa se je doslej posvetilo le malo pozornosti. Če bi danes razpisali med uporabniki ortopedskih pomagal anketo, bi ugotovili zelo porazno stanje. Brez dvoma ne vpliva stimulatивно na razvoj ortopedije pri nas tudi terenska razdelitev področja ortopedskih podjetij, ki imajo tako nekaj monopol. Invalid danes ne more naročiti proteze, kjer bi mislil, da bi mu jo izdelali vsaj nekoliko bolje, ker mu to ne dovolj plačnik. Zato je tako rekoč na slabšem kot zavarovanec, ki ima pravico izbire zdravnika. Ortopediranje pa je tudi del zdravstvene zaščite.

Ena izmed pomanjkljivosti pri izdelavi ortopedskih pomagala s strani naročnika in plačnika pa je tudi kontrola pomagala po izdelavi. Po izdelavi prejme največkrat invalid pripomoček kar po pošti domov, naročnik pa račun za izdelavo. Smatram, da bi morali vsak izdelek preizkusiti na invalidu, ki naj mu ta pripomoček služi, skupaj z zdravnikom-specialistom in zastopnikom naročnika. Tako pa se dogaja, da se ta pripomoček drugi ali tretji dan pokvari, ali pa da sploh ni bil uporaben. Invalid mora prinesiti naročilnico za popravilo, čeprav pripomočka ni mogel uporabljati, popravilo pa seveda plača naročnik.

Omenim naj ponovno, da so še vedno v proizvodnji ortopedije uvedene take norme, ki vplivajo na kvantiteto, nikakor pa ne na kvaliteto. Smatram, da je mogoče obdržati vse principe, ki veljajo za vsako proizvodnjo tudi v ortopediji, dokler gre za serijsko izdelavo polproizvodov in celo nekaterih finalnih izdelkov. Medtem pa si ne morem zamisliti proizvodne norme takrat, ko gre za adaptacijo posameznih aparatov in pomagala na invalida samega. Tu se moramo zavedati, da je sleherna poškodba ali okvara, ki jo želimo odpraviti ali vsaj delno omiliti, specifična. Vsak primer posebej zahteva izredne pozornosti in pa seveda tudi strokovne usposobljenosti tistih, ki to izvajajo.

Ob tem bi lahko ugotovili tudi pasivnost služb, ki so po zakonu dolžne skrbeti in zagotoviti invalidom potrebno kvalitetno opremo. Ta pasivnost se izraža predvsem v kontroli izdelkov. Tudi predpisi o rokih trajanja ortopedskih pripomočkov so zastareli. Ti roki bi bili lahko neprimerno daljši, ali pa jih sploh ne bi bilo treba, saj dobro ortopedsko pomagalo invalid zavrže le, če se do skrajnosti izrabi. Na račun rokov pa bi lahko dali poudarka kvaliteti.

Mogoče se bo zdela ta moja diskusija v Ljudski skupščini odveč, vendar so to tako občutljivi problemi, da se jim je težko izogniti, predvsem še zato, ker je z vsakim povezan človek. Menim pa, da pomeni predlog resolucije nov odločilen korak naše družbe pri reševanju tega humanega vprašanja in jo zato tudi v celoti podpiram.

Imel pa bi pripombo v zvezi s poročilom odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev, ki ugotavlja, da bi se morala izvesti oprostitve plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev v invalidskih delavnicah, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji. Menim, da bi morali pred tem določiti, katere delavnice naj sploh imenujemo invalidske, katere res usposablajo fizično največ nesposobnih ljudi, in pa tudi pregledati njihovo poslovanje. Šele na osnovi teh ugotovitev bi morda nekatere od teh delavnic lahko oprostili tega proračunskega prispevka.

Predsednik Vida Tomšič: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje o predlogu resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji, in sicer s popravkom, ki ga predlagata zakonodajna odbora. Kdor je za tako besedilo resolucije, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavanje poročila odbora Ljudske skupščine LRS za vloge in pritožbe.

Prosim poročevalca odbora za vloge in pritožbe, da da poročilo. (Poročevallec odbora za vloge in pritožbe, ljudski poslanec Rudolf Ganziti, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo o poročilu odbora za vloge in pritožbe. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, predlagam, da ljudska skupščina ugotovi, da je poročilo sprejeto in odobreno.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa za razrešitev sodnika okrožnega gospodarskega sodišča in sodnika okrožnega sodišča.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve, ljudski poslanec inž. Vilma Pirkovič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi morda predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Ne.) Pričenjam razpravo o predlogu sklepa. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se dr. Peter Jereb razreši kot sodnik okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dr. Peter Jereb razrešen dolžnosti sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

Kdor je za to, da se Mirko Roš razreši kot sodnik okrožnega sodišča v Celju, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Mirko Roš razrešen kot sodnik okrožnega sodišča v Celju.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan in zaključujem sejo. Po krajšem odmoru se bosta sestala zborna na ločenih sejah.

Seja je bila zaključena ob 17.20 uri.

35. seja

(30. marca 1963)

Predsedovala: Vida Tomšič, predsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.10 uri.

Predsednik Vida Tomšič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 35. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Svojo odsotnost so opravičili naslednji poslanci Republiškega zbora: dr. Sonja Kukovec, Tomo Breje, Olga Vrabič, Davorin Ferligoj, Marija Levar, Ivan Ros in Vera Kolarič ter poslanec Zbora proizvajalcev Stane Dolenc.

Prosim tajnika Ljudske skupščine, da prebere zapisnik zadnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 34. skupne seje.)

Ima kdo izmed tovarišev poslancev kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je zapisnik odobren.

Za današnjo skupno sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. Obrazložitev k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962;

2. obravnava poročila o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov v letu 1962;

3. poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS.

Ima morda kdo kak drug predlog za dnevni red? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pismenih poslanskih vprašanj ni bilo. Ima morda kdo od tovarišev poslancev kako ustno vprašanje? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, potem prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obrazložitev k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962.

Predlog zakona bo obrazložil predstavnik Izvršnega sveta Riko Jerman.

Riko Jerman: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci. Ker ste prejeli zaključni račun o izvršitvi republiškega proračuna z vsemi analitičnimi podatki, ki vam omogočajo vsestranski in podroben vpogled v gospodarjenje s proračunskimi sredstvi republike v minulem letu, se bom v obrazložitvi omejil le na nekaj najpomembnejših problemov, ki so spremljali proračunsko gospodarjenje.

Po vrsti let, ko smo ob zaključnem računu republiškega proračuna ugotavljali njegovo stoodstotno realizacijo in pogosto tudi presežke sredstev, je potrebno za leto 1962 ugotoviti, da smo sprejeti proračun dohodkov realizirali le s 87 %, ter da v letošnje leto ne prenašamo nobenega ostanka sredstev, pa tudi ne sredstev obvezne rezerve. Kljub tako nizki realizaciji proračunskih dohodkov, predvidenih v višini 20 650 milijonov dinarjev, pa pomeni realizacija proračunskih dohodkov, ki je hkrati povsem enaka izdatkom v višini 18 012 milijonov, še vedno nasproti uporabljenim proračunskim sredstvom v letu 1961 povečanje za 18 %.

Še mnogo očitnejši je porast proračunske potrošnje nasproti prejšnjemu letu pri drugih nosilcih proračunske potrošnje, čeprav v tem letu ni bilo pomembnejših prenosov obveznosti iz zveznega ali republiškega proračuna na nižje proračune. Celotna proračunska potrošnja, čeprav je bila med letom zadržana, pa kaže bistveno neskladje z doseženo gospodarsko rastjo v minulem letu. Proračun za 1962. leto je bil sestavljen na podlagi izkušenj iz poprejšnjega leta, za katero je bilo značilno izredno hitro naraščanje proračunskih sredstev. Zato je bilo, če upoštevamo, da so se republiški proračunski dohodki od leta 1960 na 1961 povečali za 35 %, sprejemljivo predvidevanje v začetku lanskega leta, da se bodo ti dohodki v letu 1962 povečali za okoli 24 %.

Ukrepi, ki jih je podvzela Zvezna ljudska skupščina v prvi polovici preteklega leta za stabilizacijo našega gospodarstva, predvsem pa za vskladitev proizvodnje s potrošnjo vseh vrst, so vplivali tudi na proračune. Vsklajevanje gibanja gospodarstva, zlasti doslednejše izvajanje nagrajevanja po delu, se je odrazilo na prilivu proračunskih dohodkov, predvsem pa na višini proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev v gospodarstvu, in kot sekundarna posledica tega tudi na višini prometnega davka od maloprodaje. Izpad dohodkov samo iz teh dveh virov je pomenil zmanjšanje preliva, glede na predvidevanje, za skoraj 2 milijardi dinarjev.

Nadaljnji večji izpad dohodkov se je pojavil pri sodnih taksah. Močno naraščanje teh dohodkov v preteklosti je dalo povod za nadaljna predvidevanja glede porasta teh dohodkov. Številni gospodarski spori, ki so bili posledica slabe likvidnosti gospodarstva v letu 1961, so se z obvezno poravnavo medsebojnih terjatev bistveno zmanjšali. Zboljšanje likvidnosti v gospodarstvu in obvezna medsebojna poravnava terjatev v gospodarstvu, ki spadajo med ukrepe za stabilizacijo gospodarstva, so posredno vplivali na realizacijo proračunskih dohodkov. V tej zvezi se je zmanjšala realizacija sodnih taks skoraj na polovico, kar pomeni izpad za več kot 400 milijonov dinarjev.

Zaradi neizpolnitve proračunskih dohodkov iz navedenih virov je izpadlo v republiškem proračunu za preko 2300 milijonov dinarjev dohodkov, kar predstavlja skoraj 90 % celotnega izpada.

Zgornje ugotovitve zelo prepričevalno kažejo, kako neposredno je tudi proračunska potrošnja povezana z gospodarskimi dogajanjem. Pospeseni inflatorni pojavi v minulih letih, ki so zmanjševali stopnjo rasti gospodarskega razvoja, so se odražali v nominalno visokih proračunskih dohodkih in potrošnji. Vse to je po svoje doprineslo k omenjenim negativnim pojavom. Nasprotno pa so ukrepi za večjo stabilizacijo gospodarstva zopet vrnili tudi proračunsko gospodarjenje v realnejše razmerje z uspehi splošnih gospodarskih prizadevanj. Zato pomeni lanska nizka izvršitev proračuna, čeprav je izsiljevala marsikatero omejitev potrošnje, zelo koristno posledico med letom sprejetih ukrepov.

Da bi preprečili težave, ki bi nastopile ob koncu leta zaradi neuravnovešenega proračuna, je Izvršni svet po pooblastilu Ljudske skupščine že sredi leta podvzel ukrepe za varčevanje in omejitve proračunske potrošnje s tem, da je omejil republiško proračunsko potrošnjo za nekaj več kot 10 %. Dejstvo, da je bilo vse te prihranke treba realizirati samo v drugi polovici leta, dokazuje, da so bili ti ukrepi razmeroma ostri in so zahtevali sorazmerno precejšnje napore za svojo realizacijo. Ta okolnost je nalagala Izvršnemu svetu in koristnikom republiških proračunskih sredstev, da so prilagodili uporabo proračunskih sredstev takim okvirom, ki so omogočali pokrivanje najnujnejših potreb, ne da bi občutno prizadeli njihovo dejavnost. Dotok proračunskih dohodkov v drugi polovici leta je potrdil upravičenost podvzetih ukrepov. Da bi organi in drugi koristniki republiških proračunskih sredstev lahko krili svoje obveznosti in da bi se zagotovila dodatna sredstva tistim koristnikom, ki so jih omejitve proračunske potrošnje tako utesnile, da je bilo ogroženo normalno izpolnjevanje njihovih nalog, je Izvršni svet v decembru dovolil porabo posebne proračunske rezerve.

Izkušnje preteklega leta smo upoštevali pri sestavi proračuna za 1963. leto. Stališče, da mora biti potrošnja vseh vrst vsklajena z gibanjem proizvodnje, je bilo v celoti upoštevano pri obravnavanju proračunov za tekoče leto. To pa povzroča vrsto težav, zlasti če se prevzemajo nove proračunske obveznosti brez zadostnega pretehtanja proračunski potrošnji odmerjenih okvirjev. Kot vam je, tovariši ljudski poslanci, znano, se vedno manjši del splošne potrošnje financira neposredno preko proračuna, v ožjem pomenu, saj se z vsakodnevnim utrjevanjem družbenega upravljanja vedno bolj uveljavljajo na področju financiranja družbenih služb skladi in druge oblike financiranja. Iz leta v leto se relativno zmanjšuje obseg dejavnosti, ki se financirajo po čisti proračunski tehniki, relativno in absolutno pa se večajo sredstva o katerih podrobnejši razdelitvi odločajo organi družbenega upravljanja.

Večanje vloge skladov potrjuje to ugotovitev. Dejstvo, da je bila v preteklem letu porabljena preko skladov skoraj polovica vseh sredstev republiškega proračuna, je najbolj zgovoren dokaz. Pri tem ne smemo pozabiti, da se vedno bolj krepe neposredni dohodki skladov, kar jim omogoča bolj sproščeno razvijanje dejavnosti. Skladi pa niso edina oblika, ki dokazuje prej omenjeno trditev. Tudi spremenjena oblika financiranja zavodov, to je prehajanje teh zavodov iz čistih proračunskih ustanov v samostojne zavode, pomeni kvalitativne spremembe v financiranju proračunske potrošnje. Čeprav te spremembe finančno ne predstavljajo zmanjšanja proračunskih izdatkov, pomenijo prenašanje sredstev, namenjenih za financiranje nalog teh zavodov, v neposredno odločanje kolektivov in njihovih organov.

Ta proces, ki se je začel pred leti in ki se neprestano nadaljuje, se bo nadaljeval prav gotovo tudi v prihodnje. Novi družbeni odnosi, ki se uveljavljajo tudi na negospodarskem področju, zahtevajo spremenjene oblike financiranja. Ne glede na to pa predstavlja čisti proračun še vedno pomembno metodo financiranja in bo tudi v bodoče odigral takšno vlogo. Za nekatere dejavnosti bo tudi v bodoče metoda financiranja preko proračuna še vedno najustreznejša oblika.

V preteklem letu so znašale potrebe dejavnosti, ki so se financirale po čisti proračunski tehniki, še vedno okoli 8 milijard dinarjev. To dokazuje, da je

tudi ta oblika financiranja pomembna materialna osnova za razne družbene aktivnosti.

Tovariši ljudski poslanci! V imenu Izvršnega sveta predlagam, da potrdite zaključni račun republiškega proračuna za minulo leto.

Predsednik Vid a T o m š i č: Poročila odborov, ki so obravnavali republiški proračun, bodo dana na ločenih sejah obeh zborov. Na teh sejah bo tudi obravnavana in sklepanje o predlogu zaključnega računa.

Zato predlagam, da preidemo takoj na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in poročila o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov v letu 1962. Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta tovariš Riko Jerman.

R i k o J e r m a n: Tovariši ljudski poslanci! Zaključni računi republiških skladov in poročila njihovih upravnih odborov o problematiki in poslovanju v minulem letu imajo namen prikazati Ljudski skupščini, kako so posamezni upravni organi skladov gospodarili z zaupanimi jim sredstvi in kako so uresničevali naloge in smernice, začrtane v zakonitih določilih ter posebej v resoluciji, ki jo je glede gospodarjenja s sredstvi skladov sprejela Ljudska skupščina v minulem letu.

Pospešen družbeno politični razvoj na vseh področjih javnega življenja že nekaj let sili politično-teritorialne enote, da iščejo takšne oblike upravljanja posameznih področij javnega življenja, ki v čim večji meri omogočajo upoštevanje vseh posebnosti, pomembnih za posamezna področja. Šablone in posploševanja, značilna za avtoritativno urejanje področij javnega življenja, kar se je še pred leti v materialnem pogledu močno odrazilo skozi proračune, se v zadnjem času pospešeno zamenjuje z upravljanjem sredstev preko skladov. Tako se je izvajalcem družbenih nalog dala možnost celovitejšega samoupravljanja, možnost, da so specifično svojim družbeno političnim nalogam, in pa bolj dolgoročneje, določali smer in vsebino razvoja.

V našem komunalnem sistemu pada teža in odgovornost za izvajanje družbeno političnih nalog predvsem na komune, saj se praviloma le v komuni izvaja konkretizacija družbenih nalog. Zato je zaključne račune in poročila republiških skladov pomembno obdelati tudi z vidika skladov v občinah. Sproščanje posameznih področij javnih služb od togosti upravnega in proračunskega poslovanja, je zlasti intenzivno pri občinskih ljudskih odborih. Pred leti so upravni odbori skladov občin upravljali s 17 milijardami sredstev, v letu 1962 pa že s 30,4 milijardami sredstev. Materialni pogoji delovanja občin se torej kažejo v pretežni meri prek delovanja skladov. Sredstva skladov občin so se v zadnjem letu povečala za 79%. Tako povečanje je predvsem posledica spremenjenega gledanja ljudskih odborov na potrebo, da se posamezna področja javnega življenja osamosvajajo tudi materialno ter postajajo tako odgovornejša za čim širše področje zaupanega jim delokroga dela.

Krepitev sredstev skladov občin pa je tudi posledica krepitve komune kot osnovne enote našega družbeno-političnega sistema. Spremenjena vloga okrajev že danes ne opravičuje več samostojnih skladov okrajnih ljudskih odborov, pač pa le sklade, ki jih iz praktičnih razlogov in medsebojnih interesov za skupno financiranje ustvarjajo občine pri okrajih. Uveljavljanje in upravljanje teh

skladov je lahko le specifična oblika upravljanja občin samih, ne pa prepuščanje upravljanja s temi sredstvi okrajem.

Na območju Ljudske republike Slovenije je delovalo ob koncu leta 1962 — 493 skladov občin in okrajev in 13 republiških skladov. Tolikšno število skladov daje vtis izredne razdrobljenosti in zato manjše ekonomske učinkovitosti. Zelo razdrobljena sredstva namreč onemogočajo v krajšem časovnem obdobju večjo koncentracijo, ki je pogosto poglavitna okoliščina za ekonomsko uspešne finančne intervencije, posebno, če upoštevamo izredno pereče finančne probleme s posameznega področja skladov, kot npr. šolstva, socialnega skrbstva, kulture in prosvete, pa tudi s področja gospodarstva kot npr. investicijska vlaganja in stanovanjska izgradnja. Zato se pogosto pojavljajo mnenja, da je sistem drobljenja sredstev na sklade škodljiv, ker ne vodi k optimalnim ekonomskim učinkom. Očitno je, da je družbeno in ekonomsko mnogo bolj pomembna okoliščina, da s formiranjem skladov po posameznih področjih javnega dela, tam, kjer je to za vsebino delovanja potrebno in koristno, omogočamo delitev sredstev na sklade. Pri tem je seveda manj bistvena delitev sredstev na sklade kot njihovo ustrezno in poglobljeno upravljanje, v katerem se izraža odgovornost za vsebinsko delovanje na sklade vezanih družbenih služb.

Okoliščina, da tako drobljena sredstva ekonomsko kot celota niso tako učinkovita, je le posledica pri nas še ne dovolj izgrajenega bančno-kreditnega sistema. Za ponazoritev tega nam lahko služi primer skladov za šolstvo. Skupna sredstva vseh občinskih skladov za šolstvo so v letu 1962 znašala v naši republici skoraj 19 milijard. Pretežni del teh sredstev je namenjen osnovni dejavnosti šol. Preostala sredstva posameznih skladov pa so le malokje omogočala gradnjo novih potrebnih šolskih objektov. V mnogih primerih se zaradi nezadostnih sredstev gradnja zavlačuje iz leta v leto, zato pa je tudi dražja. Kljub takšnemu finančno kritičnemu stanju posameznih šolskih skladov, pa je ob koncu leta ostalo na teh skladih samo pri občinah neizkoriščenih 732 milijonov dinarjev sredstev za šolstvo. Ker so to sredstva, ki so v bilancah določena kot sredstva za potrošnjo, bi jih brez škodljivih učinkov za bilančna ravnovesja ob ustrezno prilagojenem bančno-kreditnem sistemu lahko uporabljali kot kreditni potencial za premostitveno bančno kreditiranje za iste namene. Tako bi omogočili vsaj nekaterim skladom hitrejšo izvajanje investicijskih del in hitrejšo aktiviranje že vloženi sredstev.

Na ustanavljanje skladov oziroma na usmerjanje potrošnje preko skladov moramo torej gledati kot na logično posledico krepitve sistema samoupravljanja. Njihova manjša ekonomska učinkovitost pa je posledica prepočasnega oziroma časovno nevsklajenega prilagojevanja drugih dejavnosti, kot npr. bančno kreditnega poslovanja novim pogojem.

Problematico politike skladov sem razširil na področje občinskih skladov predvsem zato, ker sem želel poudariti, da gre za postopno uvajanje novih načel v finančnem poslovanju, ki postopoma zamenjujejo proračunski sistem povsod tam, kjer je to v interesu boljšega gospodarjenja. Taka nova načela pa seveda niso omejena le na republiške sklade, ampak se prav zaradi povezanosti interesov in nalog republiških in občinskih skladov očitujejo na sistem financiranja sploh. Vloga republiških skladov je usmerjena k reševanju takšnih nalog, ki jih je zaradi njihove narave mogoče najuspešneje reševati v republiškem merilu. Na področju kulture in prosvete ter socialne politike se to izraža predvsem v skrbi za materialne pogoje tistih dejavnosti, ki so pomembne za

celotno področje Slovenije. Posebej pa se v delovanju teh skladov izraža težnja vzpodbujati občinske sklade pri reševanju njihovih specifičnih nalog, ki zaradi svoje pomembnosti zaslužijo, da pri teh nalogah sodelujejo tudi republiška sredstva.

Takšna dejavnost republiških skladov je seveda le začasna in ima namen vzpodbuditi interes občin pri dejavnostih iz teh področij v primerih, ko za to še ni potrebnega razumevanja ali pa v primerih, ko dejanske materialne možnosti občinam ne omogočajo izvršitev potrebnih družbenih nalog. Kakorkoli je takšno delovanje republiških skladov v sedanjem obdobju še marsikje res potrebno, pa moramo ugotoviti, da prav obstoj takega delovanja v marsičem in pogosto demobilizira ljudske odbore v skrbi za nadaljnji razvoj, ker si tolmačijo, da je to sistem republiških dotacij, ki vsakogar in v vsakem primeru opravičuje, da je udeležen pri razdelitvi republiških sredstev. Taka miselnost je zelo pogost pojav, ki jo pa utrjuje praksa participacije republiških sredstev za naloge, ki so čisto občinskega pomena.

Povsem drugačen pomen pa imajo tista prizadevanja republiških skladov, ki žele s svojo udeležbo usmeriti sredstva občinskih skladov k reševanju pomembnih in zaostalih družbeno političnih nalog. Take naloge so pogosto začrtane v priporočilih ali resolucijah Ljudske skupščine ali Izvršnega sveta in pomenijo torej reševanje posebno aktualnih nalog posameznih področij javnega življenja. Takšna vloga republiških skladov je v minulem obdobju prišla zlasti do izraza pri skladu za socialne ustanove ter pri financiranju znanstveno raziskovalnega dela. V celoti pa je republiškim skladom uspelo vezati na svoje programe financiranje preko 12 milijard drugih sredstev, to je okoli 35% vseh sredstev republiških skladov.

Zaradi bolj smotrne uporabe razpoložljivih investicijskih sredstev so bili storjeni ustrezni ukrepi za skupna vlaganja sredstev preko republiškega družbenega investicijskega sklada. V ta namen je bilo zbranih pri gospodarskih organizacijah kot posojilo družbenemu skladu republike preko 3,7 milijarde din sredstev, kar je znatno okrepilo kreditni potencial tega sklada v letu 1962. Že samo to dejstvo pa dokazuje, kolikšnega pomena so skupna vlaganja razdrobljenih investicijskih sredstev.

Z namenom, da se doseže še večja ekonomičnost pri razpolaganju z investicijskimi sredstvi vseh uporabnikov družbenega premoženja, so bile že v 1962 letu v celoti opravljene ustrezne priprave za izdajo obveznic splošne gospodarske banke. Namen razpisa obveznic je prav v tem, da se z obojestransko ekonomsko utemeljenim združevanjem razdrobljenih sredstev dosežejo ekonomsko in pa družbeno uspešna vlaganja.

Sredstva družbenega investicijskega sklada so bila uporabljena v skladu s smernicami resolucije o uporabi sredstev republiških skladov. Pri tem pa je zlasti pomembno, da je sklad pritegnil k sodelovanju pri posameznih vlaganjih znaten del sredstev gospodarskih in drugih organizacij, sredstev družbenih investicijskih skladov, občin in okrajev ter bančna sredstva. Taka skupna vlaganja vseh zainteresiranih delovnih organizacij ter družbeno političnih skupnosti zagotavljajo, da bodo naložbe ekonomsko uspešne.

Rezervni skladi gospodarskih organizacij pri občinah in v republiki imajo predvsem namen s pravočasnimi naložbami odpraviti vzroke, ki bi v bližnji prihodnosti lahko negativno vplivali na poslovno uspešnost gospodarjenja. V delovanju teh skladov gre torej za izrazito usmeritev v preventivne asanacije

gospodarskih organizacij in ne kot se pogosto meni, da so ti skladi rezerva le za kritje nastalih izgub. Družbeno ekonomska pomembnost teh skladov mora biti predvsem v preprečevanju gospodarsko neuspešnega delovanja. Zato morajo biti ti skladi pobudniki pravočasnih ukrepov, slonečih na solidnih analizah vzrokov gospodarskega zaostajanja in potrebnih ukrepov za njihovo odpravljanje.

Praviloma bi se torej sredstva teh skladov ne mogla trošiti brez poprejšnjih temeljitih sanacijskih načrtov. Tudi glede teh nalog leži teža problemov na občinskih rezervnih skladih. Vloga republiškega sklada se izraža predvsem v sodelovanju sredstev republiškega sklada pri sanacijskih ukrepih, katere podvzemajo občinski skladi. Nemogoče je namreč pričakovati uspešen potek sanacije, ki običajno poleg materialnih sredstev zahteva tudi maksimalno mobilizacijo družbenih činiteljev, brez aktivnega na ekonomskem interesu slonečega sodelovanja občine.

Poseben problem predstavljajo izgube v kmetijstvu, ki so bile v minulem letu izjemno reševane tudi s pomočjo zveznih kreditov. Proces decentralizacije pa v bodočem obdobju zahteva reševanje tudi teh problemov le na nivoju občin in republike. Pri analizah vzrokov izgub v kmetijstvu izstopajo predvsem problemi njihove investicijske neizgrajenosti. Zato je del preventivnih sanacij v kmetijstvu predvsem problem smotrnega in časovno vsklajenega investicijskega vlaganja. Tudi v primerih, ko se skladi angažirajo za kritje izgub, naj bi se ta sredstva skladov vključevala le v obliki sanacijskega kredita, ob ustreznih kreditnih pogojih. Resolucija o politiki republiških skladov nalaga njihovim upravnim organom skrb, da razvijejo take metode svojega delovanja, ki bodo v največji meri izločale subjektivne odločitve in zagotavljale optimalne ekonomske učinke pri naložbah sredstev skladov. Zato so skladi razpisovali natečaje oziroma delovali po objektiviziranih merilih za porazdelitev svojih sredstev.

V letu 1962 so republiški skladi dodeljevali sredstva zavodom, ki opravljajo naloge s področja posameznih skladov na podlagi konkretnih pogodb, s katerimi so zavezovali zavode glede vsebine roka in kvalitete njihovega dela. S pogodbami se ustvarjajo jasna in čvrsta razmerja med skladi in posameznimi zavodi. Taka razmerja pozitivno vplivajo na delovanje zavodov, ker se prav s tem postopoma otresajo zavodi delovnih metod, pogojenih s togim proračunskim poslovanjem in se tudi pri njih uvaja načelo dohodka oziroma poslovanje po načelu gospodarskega računa.

Pogodbena razmerja z zavodi so predvsem značilna za sklade, ki financirajo raziskovalno dejavnost in za republiški šolski sklad. Zavodi vezani na te sklade so v preteklem obdobju imeli svojo notranjo organizacijo dela in obračuna prilagojeno načelom proračuna. Prehod na pogodbena razmerja financiranja pa jih postavlja pred ne ravno lahko nalogo, da svojo notranjo organizacijo dela in obračuna prilagodijo načelom dohodka, ki si ga ustvarjajo. Načelo dohodka pa ima svoje posledice tudi v načelih nagrajevanja v teh organizacijah, ki mora temeljiti na delitvi osebnih dohodkov po količini in kakovosti opravljenega dela.

Nakazani problemi v poročilih upravnih odborov skladov in opisana splošna problematika kažejo, kako široko je področje nalog, ki jih odpira sistem financiranja preko skladov. Zato je zelo koristno, če predstaviški organi posvetijo delovanju skladov ustrezno skrb, kakor je to storila Ljudska skupščina LRS s

svojo resolucijo o politiki uporabe sredstev republiških skladov, katere posledica so omenjena poročila.

Tovariši ljudski poslanci. V imenu Izvršnega sveta predlagam, da Ljudska skupščina vzame na znanje zaključne račune skladov, ki so ji bili predloženi.

Predsednik Vida Tomšič: V imenu odbora za gospodarstvo Republiškega zbora bo dal poročilo ljudski poslanec Edo Zorko. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, ljudski poslanec Edo Zorko, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, ljudskega poslanca Ivana Vičiča, prebere odborovo poročilo predsednik tega odbora, ljudski poslanec Jože Gerbec. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo o poročilu o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni govornikov, zaključujem razpravo in ugotavljam, da je skupščina vzela na znanje poročilo o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS.

Prosim poročevalca administrativnega odbora, ljudskega poslanca Jakoba Žena, da da poročilo. (Poročevalec administrativnega odbora, ljudski poslanec Jakob Žen, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Zeli kdo razpravljati o poročilu administrativnega odbora? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je poročilo administrativnega odbora sprejeto.

S tem je dnevni red naše seje izčrpan in zaključujem 35. skupno sejo.

Seja je bila zaključena ob 10.50 uri.

P R I L O G E

POROČILO IZVRŠNEGA SVETA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS ZA LETO 1962

Prvi del

Politika in delo Izvršnega sveta

UVOD

V letu 1962 je bil v LR Sloveniji, v okviru splošnih smernic in nalog gospodarskega in družbenega razvoja FLRJ dosežen nadaljnji napredek pri krepitvi proizvodnih sil, pri učvrščevanju socialističnih družbenih odnosov ter pri izgrajevanju socialistične demokracije. Takšen napredek je bil dosežen na podlagi povečanih naporov in prizadevanj vseh subjektivnih činiteljev za kvalitetnejši in skladnejši razvoj na vseh področjih družbenega življenja. Na to so vplivali tudi Izvršni svet in njegovi organi s svojo politiko, ki je bila še posebej usmerjena na poglobljeno proučevanje in odpravljanje vzrokov počasnejše gospodarske rasti, na nadaljnje uveljavljanje in krepitev materialne osnove delavskega in družbenega samoupravljanja ter na nadaljnjo ureditev in krepitev komunalnega sistema.

Uresničevanje teh nalog je zahtevalo široko mobilizacijo sil in aktiviranje razpoložljivih materialnih sredstev, hitra ukrepanja in organizirano povezovanje državnih ter družbenih in političnih organov, zbornic in združenj z gospodarskimi organizacijami, z raziskovalnimi ustanovami ter s samoupravnimi organi.

Doseženi rezultati na področju gospodarstva so odprli nove možnosti za hitro naraščanje proizvodnje ter za intenzivnejšo vključitev v mednarodno delitev dela ter so zaostriili zahtevo po hitrejšem povečevanju produktivnosti dela ter po izboljšanju kvalitete in izbire proizvodov. Obenem pa so postavili tudi zahtevo po učinkovitejšem in bolj organskem vključevanju raziskovalnega dela v gospodarstvo ter razširili potrebo po takšnih strokovnih kadrih, ki bodo sposobni uveljavljati v proizvodnji sodobnejše tehnične in ekonomske rešitve. Ti rezultati pa so obenem tudi pokazali na pomembne notranje rezerve, s katerimi moramo računati v bodoče, in ki dajejo osnovo in ustvarjajo pogoje za nadaljnji uspešen gospodarski razvoj.

Za družbene službe je bil v preteklem letu značilen razvoj samoupravljanja v smeri materialnega osamosvajanja delovnih organizacij, izboljševanja in poglobljanja družbenega upravljanja ter nadaljnega razvijanja in uveljavljanja načela dohodka. Delovne organizacije s področja raziskovalnega dela, zdravstva, socialnega varstva in kulturno-prosvetne dejavnosti so na tej podlagi uspešneje izvrševale svoje naloge, povečeval pa se je tudi interes in odgovornost politično-teritorialnih enot, zlasti pa komun za njihovo uspešnejše delovanje in skladnejše razvijanje.

V celotnem gospodarskem in družbenem razvoju je dobila dosti pomembnejšo vlogo tudi republika. Ta se ni odražala samo v povečani materialni osnovi, temveč predvsem v uveljavljanju nekaterih institucij na republiškem nivoju kot so banke in gospodarska zbornica ter na poglobljenem delovanju nekaterih republiških družbenih organov. Povečana dejavnost in vpliv teh institucij na gospodarski in družbeni razvoj sta bila značilna še posebej zato, ker ni temeljila niti na centralizaciji sredstev, niti na centralizaciji nalog, temveč je ob povečanem pomenu in nalogah komun ter gospodarskih in drugih delovnih organizacij, z njihovim neposrednim sodelovanjem ter ob upoštevanju njihovih ekonomskih interesov vplivala na smotrnejši in uspešnejši gospodarski in družbeni razvoj.

Izvajanje takšne politike je narekovalo tudi ustrezno spremembo v metodah dela in v organizaciji Izvršnega sveta ter republiških organov. Doseženi razvoj je istočasno narekoval priprave za združitev nekaterih okrajev. Ti naj bi v skladu s položajem komune in v duhu predvidene nove ustavne ureditve predstavljali dejansko skupnost komun ter kot taki opravljali nalogo koordiniranja in dajanja pomoči pri reševanju problemov, ki se pojavljajo v komuni kot osnovni teritorialni družbeni skupnosti. V okviru ukrepov za utrditev našega družbenega in ekonomskega sistema so se v letu 1962 vršila tudi intenzivna pripravljalna dela za izdajo nove republiške ustave, ki naj bi pravno utrdila doseženi razvoj na družbenem, političnem in gospodarskem področju. V okviru tega dela so se pripravljali tudi novi statuti občin in okrajev, kot temeljni akti in osnova za delovanje komun in komunalnih skupnosti.

1. GOSPODARSTVO

Problemi gospodarskega razvoja, ki so se pojavljali v tem in preteklem letu, prav tako pa tudi naloge, ki so bile postavljene v resoluciji LS o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962 so zahtevali od Izvršnega sveta in njegovih organov, prav tako pa tudi od vseh družbenih in političnih organizacij polno in vsestransko vključevanje v proučevanje gospodarskih problemov ter v podvzemanje ukrepov za pospešeno in skladnejšo gospodarsko rast.

Izvršni svet se je zavedal, da bo zahtevne naloge možno realizirati le s skupnimi naporji vseh družbenih činiteljev, zlasti komun, zbornic, združenj ter drugih družbenih in političnih organizacij. Takšno medsebojno sodelovanje pri proučevanju problemov; ki so se pojavljali v proizvodnji, potrošnji in izvozu ter pri ugotavljanju vzrokov, ki so zavirali uspešnejši gospodarski razvoj je v veliki meri doprineslo k večji aktivizaciji vseh gospodarskih faktorjev ter k ponovni požitvi dinamike gospodarske rasti.

Z namenom, da bi si pridobil ustrezne osnove za pravočasna in učinkovita ukrepanja, je Izvršni svet okrepil svojo analitično službo, o doseženih gospodarskih gibanjih in o problemih, ki so se pojavljali ter o ukrepih, ki jih je podvzemal; pa je dajal občasna poročila tudi Ljudski skupščini.

Problemi gospodarskega razvoja, ki so bili najbolj izraziti v predhodnem ter v začetku obravnavanega leta so narekovali največjo pozornost izvajanju takšne proizvodne politike, ki bi omogočila ponovno požitvev dinamike celotne,

zlasti pa industrijske proizvodnje. Ob preučevanju vzrokov, ki so vplivali na zaostajanje proizvodnje je prišla jasno do izraza ugotovitev, da je bilo — ob sicer zadostnih proizvodjalnih zmogljivostih — osnovni vzrok nesorazmerje med zahtevami notranjega trga ter sortimentom proizvodnje ter nerazvito in premajhno notranje tržišče, ki ni dopuščalo široke ekspanzije proizvodnje. Vzporedno z ustvarjanjem pogojev za boljše in večje izkoriščanje kapacitet ter za večjo prilagoditev proizvodnje notranjemu trgu, se je vlagalo največ naporov za to, da bi dosegli bistveno preusmeritev dotedanjih odnosov z inozemstvom, tj. da bi prešli od dotedanje izmenjave presežkov in primanjkljajev k mednarodni blagovni izmenjavi na bazi večjega vključevanja v mednarodno delitev dela.

Izvajanje takšne politike je dalo v kratkem času pozitivne rezultate: dinamika industrijske proizvodnje je po zaostajanju v prvih mesecih pričela ponovno hitreje naraščati ter je dosegla v drugem polletju razvoj, ki je bil v skladu s predvidevanji in z dinamiko, ki smo jo dosegali v prejšnjih letih. K temu je največ prispevalo visoko povečanje izvoza, ki je dosegel največjo stopnjo porasta v vsem povojnem obdobju. Takšen razvoj, ki smo ga dosegli v precejšnji meri pod vplivom subjektivnih faktorjev —, je pokazal, da rezerve našega gospodarstva, tako glede izkoriščanja proizvodnih kapacitet kot tudi glede tržišča niso izčrpane ter da imamo na tem področju še znatne možnosti za nadaljnji razvoj.

Manj zadovoljiv je bil razvoj kmetijske proizvodnje, ki je celo zaostala za obsegom proizvodnje, doseženim v prejšnjem letu. Četudi so bile temu vzrok predvsem neugodne vremenske razmere pa so uspešnejši razvoj zavirale tudi subjektivne slabosti, posebno pri proizvodnji v kooperaciji. Slaba preskrbljenost tržišča in pomanjkanje kmetijskih pridelkov sta bila še nadalje osnovni vzrok za visoko povečanje življenjskih stroškov.

Ukrepi Izvršnega sveta za intenziviranje proizvodnje in izvoza so se v tem letu razširili na sistematično obravnavanje proizvodnih in razvojnih problemov neposredno z gospodarskimi organizacijami. Pri tem so imele pomembno vlogo gospodarske zbornice, ki so v sodelovanju z gospodarskimi organizacijami uočile vrsto problemov, obenem pa so bile v stanju v kratkem času posredovati tudi konkretne rešitve.

Obenem z ukrepi za povečanje obsega in izboljšanje strukture izvoza je Izvršni svet podpiral tudi druge dejavnosti, ki prispevajo k povečanju deviznega priliva, predvsem pa turizem. V tem letu se je pričela in nadaljevala gradnja pomembnejših turističnih objektov, ki bodo prispevali tako k večjemu obsegu turizma kot tudi k podaljšanju turistične sezone ter k večjemu razmahu zimskega turizma.

K uspešnejšemu razvoju proizvodnje je doprinesla tudi ustrežnejša kreditna politika. Povečana vloga in materialna osnova komunalnih bank ter njihova večja poslovnost so že vplivali na kreditiranje gospodarstva na ekonomski osnovi. To je omogočalo, da ekspanzija kreditov ni bila pretirana, gospodarstvo je bilo likvidno in proizvodnja se je lahko nemoteno razvijala. K uspešnejšemu izvajanju kreditne politike je doprinesla tudi Splošna gospodarska banka, ki je s sredstvi, s katerimi je razpolagala, vplivala na boljšo likvidnost komunalnih bank ter je tako uspešno izvajala svoje naloge.

Za uspešnejši razvoj proizvodnje in izvoza so bili posebno važni ukrepi gospodarskega sistema. Za gospodarjenje v tem letu je bilo značilno uveljavljanje sprememb, ki so bile izvršene v predhodnem letu. Izvršni svet je podrobneje analiziral in obravnaval njihovo delovanje in vpliv na gospodarjenje delovnih kolektivov, ter podvzemal ukrepe in dajal predloge, da bi se odpravili nedostatki, odnosno da bi se dosledno uveljavila tista načela, ki so bila že sprejeta. Posebno kritičen odnos je zavzemal do nekaterih instrumentov, kot so prispevek od izrednega dohodka, rudniški prispevek, prometni davek, družbena merila za delitev čistega dohodka gospodarskih organizacij itd. Ti instrumenti niso bili v skladu z načeli našega gospodarskega sistema, niso spodbujali k racionalnemu gospodarjenju ter so zavirali delovanje ekonomskih zakonov in uveljavljanje delavskega samoupravljanja na področjih, kjer bi se upravičeno mogli uveljaviti.

Obenem z naporji za povečanje izvoza je Izvršni svet podvzemal in predlagal tudi ukrepe, da bi se tudi na področju deviznega sistema dosegla decentralizacija vsaj v takšnem obsegu, da bi bil omogočen normalnejši uvoz materialov in s tem rednejša proizvodnja ter da bi se v ta namen zagotovila večja devizna stimulacija odnosno, da bi se omogočilo koriščenje vsaj obstoječe devizne participacije.

Za gospodarjenje delovnih kolektivov sta bila v tem letu pomembna zlasti dva ukrepa: prehod na obračunavanje dohodka na podlagi plačanih računov ter revalorizacija osnovnih sredstev. Obračunavanje dohodka na podlagi plačanih računov je imelo vrsto posledic ne samo na sredstva gospodarskih organizacij temveč zlasti še na sredstva politično teritorialnih enot. Izvršni svet je zato to spremembo podrobneje obravnaval ter proučeval njen vpliv na gospodarjenje.

Revalorizacija osnovnih sredstev je predstavljala izredno važno nalogo ter je Izvršni svet informacije o poteku dela obravnaval sproti. Glede na pomen, ki ga bo imela revalorizacija za materialno osnovo delovnih kolektivov ter glede na probleme, ki bi se mogli pojavljati pri nekaterih dejavnostih zaradi večjih obveznosti, ki jih povzročata povečana vrednost osnovnih sredstev je Izvršni svet preučeval vplive revalorizacije tudi s stališča njenega vpliva na pogoje gospodarjenja delovnih kolektivov.

Izvajanje politike hitrega razvoja proizvodnje in produktivnosti dela je zahtevalo tudi spremljanje in analiziranje delitve dohodka znotraj gospodarskih organizacij. Izvršni svet je dajal največji poudarek uveljavljanju in izpopolnjevanju načinov delitve čistega dohodka in sredstev za osebne dohodke gospodarskih organizacij kot najosnovnejših instrumentov, ki naj zagotove takšne odnose med osebnimi dohodki in skladi, ki ustrezajo doseženi stopnji produktivnosti dela, zagotavljajo pogoje za razširjeno reprodukcijo ter omogočajo realizacijo načela delitve po delu. V zvezi s tem je Izvršni svet še posebej obravnaval navodila za izvajanje načel o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij ter ugotovil, da ta navodila niso podpirala intencij naše ekonomske politike, temveč so celo zaustavila proces širšega uveljavljanja stimulativnih oblik notranje delitve dohodka gospodarskih organizacij.

Večja odvisnost gospodarskega razvoja od povečanega vključevanja v mednarodno trgovinsko izmenjavo in postopno odpravljanje visokih subvencij pri

izvozu postavlja obseg in strukturo naše zunanje trgovine vse bolj v odvisnost od produktivnosti dela. Zato je v tem prišla do izraza zlasti skrb za pospešeno raziskovalno delo, ki naj bi omogočilo hitrejšo izpopolnjevanje in modernizacijo tehnoloških postopkov, uvajanje novih tehničnih dosežkov ter stalno izboljševanje organizacije dela. Izvršni svet je dajal vzpodbudo in pomoč zlasti za to, da so gospodarske organizacije pristopale k formiranju lastnih raziskovalnih ustanov, obenem pa je s povečanjem sredstev Sklada Borisa Kidriča omogočil financiranje raziskovalnega dela na mnogo širši osnovi.

Ukrepi za hitrejši razvoj produktivnosti dela so dali v kratkem času pozitivne učinke. Kljub zmanjšani dinamiki proizvodnje je bil dosežen visok porast produktivnosti dela, politika zaposlovanja pa se je usmerjala predvsem na boljše izkoriščanje obstoječih rezerv ter le v manjši meri na vključevanje nove delovne sile.

Ukrepi za skladnejši gospodarski razvoj, ki so dali ugodne rezultate na področju proizvodnje, izvoza in produktivnosti dela pa niso prišli do izraza na področju osebne potrošnje. Kljub porastu nominalnih osebnih dohodkov se je zaradi visokega porasta življenjskih stroškov realna osebna potrošnja zmanjšala. To je bilo v nasprotju z načelom delitve po delu in bi se moglo negativno odraziti na nadaljnji razvoj proizvodnje in produktivnosti. Osnovni razlog za takšen porast življenjskih stroškov je bilo povečanje cen kmetijskih pridelkov in raznih uslug zaradi nezadostne ponudbe, pomembno pa so vplivali na to tudi predpisi ljudskih odborov. Z njimi so se uvajale nove ali povečale obstoječe dajatve, ki so zmanjševale osebno potrošnjo delavcev ter omogočale visok porast splošne, zlasti pa proračunske potrošnje. Izvršni svet je že med letom podvzel ukrepe, da so ljudski odbori zniževali že sprejete ali predvidene davke, podvzel pa je tudi ukrepe, ki naj bi omogočili boljše preskrbo. Tako naj bi na področju prometa s kmetijskimi pridelki skušali doseči direktne pogodbene odnose med proizvajalci in posameznimi odkupnimi organizacijami. Izvršni svet in njegovi organi so v zadnjem času izvedli ukrepe, da se pravočasno zagotovi večja proizvodnja kmetijskih posestev in zadrug za domači trg, da se pravočasno sklenejo pogodbe z zasebnimi proizvajalci in da se povečajo skladišni in hladilni prostori za potrebe prehrabnenih artiklov. Prav tako so se izvajali ustrezni ukrepi tudi za izboljšanje organizacije blagovnega prometa.

Problemi, ki so se pokazali na področju osebne potrošnje bodo zahtevali v letošnjem letu največjo skrb, ne samo glede zboljšanja preskrbe tržišča, temveč še posebej tudi glede delitve dohodka znotraj gospodarskih organizacij, ker bi bilo brez skladnejše in stabilnejše rasti osebne potrošnje težko pričakovati realizacijo postavljenih nalog glede porasta proizvodnje in produktivnosti dela.

Investicijsko potrošnjo, ki je v prvih mesecih zaostajala in bila celo nižja kot v istih mesecih prejšnjega leta, a je proti koncu leta močno narasla, je Izvršni svet tekoče spremljal in analiziral. Pri izvajanju investicijske politike, ki jo je nakazala Ljudska skupščina je Izvršni svet usmerjal investicijska sredstva predvsem na objekte, ki so vplivali na povečanje izvoza ali pa so omogočili hitro povečanje proizvodnje ter na gradnjo stanovanj za tržišče.

Skupna proračunska potrošnja je v letu 1962 še naprej močno porastla. Pri nekaterih občinah je prišlo zaradi ukrepov za omejitve proračunske po-

trošnje do težkoč, in je zato Izvršni svet izkoristil zvezna pooblastila ter sprostil del obvezne rezerve.

Izvršni svet je v letu 1962 posvečal posebno pozornost tudi davčni politiki ter skrbel, da se je pri določanju višine davčnih obremenitev kmečkih gospodarstev v večji meri kot doslej upoštevala renta. Izdelana je bila posebna analiza davčne politike in davčnega sistema ter predlogi, ki naj bi izboljšali sistem obdavčevanja zasebnih obrtnikov.

Izvršni svet ocenjuje, da je bil gospodarski razvoj v letu 1962 kljub temu, da niso bili doseženi povsod predvideni rezultati, ugoden, ter da je povečana gospodarska aktivnost v drugi polovici leta poleg delovanja in vpliva subjektivnih faktorjev predvsem rezultat sprememb in dopolnitev gospodarskega sistema. Zato je pri obravnavi politike gospodarskega razvoja za l. 1963 upošteval te ugotovitve in poudaril potrebe po nadaljnjem uveljavljanju in izpopolnjevanju načel gospodarskega sistema ter hitrega povečevanja proizvodnje in produktivnosti dela ter izvoza.

Glede na ugotovitev Zvezne ljudske skupščine, da prenehajo veljati zvezni družbeni plan za obdobje 1961/1965 ter perspektivni plani republik, okrajev in občin ter da je treba pristopiti k pripravam za izdelavo novega družbenega plana za obdobje 1964 do 1970, je IS v povezavi z drugimi ustreznimi organi že pristopil k takšnim pripravam, in sicer tako, da bi se do konca leta 1963 izdelali orientacijski planski okviri, ki bi dali podlago za izdelavo družbenega plana za leto 1964. Perspektivni plan za obdobje 1964/1970 pa bi bil lahko dokončno izdelan in sprejet v prvi polovici leta 1964.

2. DRUŽBENE SLUŽBE

Izvršni svet je v 1962. letu posvetil na področju družbenih služb svojo pozornost predvsem naslednjim vprašanjem:

- nadaljnjemu osamosvajanju in moderniziranju delovnih organizacij, ustanov ali dejavnosti;
- procesu zračanja gospodarskih in negospodarskih dejavnosti;
- pospešenemu utrjevanju komune kot temeljne družbeno-politične skupnosti;
- jasnejšemu oblikovanju funkcije republike na področju družbenih služb.

1. Proces osamosvajanja in moderniziranja delovnih organizacij, ustanov ali dejavnosti je bil v preteklem letu izredno živ na vseh področjih družbenih služb: v izobraževanju, raziskovalnem delu in zdravstvu, socialnem varstvu, kulturno-prosvetnih dejavnostih itd. Pri tem je šla politika Izvršnega sveta po eni strani za tem, da se vsi delovni organizmi maksimalno osamosvojijo tako materialno kakor tudi po vsebini svojega dela, da se še bolj okrepi družbeno samoupravljanje, hkrati s tem pa tudi razvija in uveljavi načelo dohodka, po drugi strani pa za tem, da se vsi delovni organizmi vrastejo v dano družbeno-politično skupnost, saj so zasnovani na njenih potrebah in se lahko le z zadovoljevanjem njenih potreb smotrno razvijajo. S tako politiko se je uresničevala tudi osnovna koncepcija našega družbenega sistema. Slehera družbeno-poli-

tična skupnost je predvsem tudi sama zainteresirana in odgovorna za svoje dejavnosti in za svoj napredek.

Posebno pozornost je posvetil Izvršni svet uveljavljanju družbenega upravljanja in načelom delitve dohodka v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. O tem je bilo izdelano izčrpno poročilo, ki ga je Izvršni svet predložil v obravnavo Ljudski skupščini. Ljudska skupščina je poročilo sprejela, ga posredovala vsem družbenim organom in kolektivom vzgojno izobraževalnih ustanov, ustreznim organom družbenega samoupravljanja in uprave v komunah, okrajih in republikah, ustreznim družbenim in gospodarskim organizacijam in strokovnim združenjem ter jim priporočila, da to poročilo prouče in da povežejo razpravo o poročilu z razpravo o osnutkih ustav, statutov komun in statutov šol ter si ob tem zastavijo konkretne naloge za nadaljnje učinkovito uveljavljanje družbenega samoupravljanja, obenem pa tudi za nadaljnjo uspešno izvedbo reformiranja naših šol.

Velik korak naprej je bil v preteklem letu napravljen tudi na področju zdravstva v pogledu formiranja in delitve dohodka in skladov v zdravstvenih ustanovah, kakor tudi glede uveljavljanja načel delitve osebnega dohodka po opravljenem delu.

2. Vzoredno s procesom osamosvajanja delovnih organizacij na področju družbenih služb ter njihovega vraščanja v organizme danih družbeno političnih skupnosti pa je tekel proces zraščanja gospodarskih in negospodarskih dejavnosti. Pokazalo se je, da je stopnja našega gospodarskega razvoja že tolikšna, da pospešuje angažma gospodarskih činiteljev na področju družbenih služb ali dejavnosti na osnovi lastnih interesov. Delež gospodarskih organizacij, od podjetij do zbornice, se je pri reševanju mnogih vprašanj na področju najrazličnejših družbenih dejavnosti v letu 1962 povečal tako, da je v mnogih primerih že mogoče govoriti o odpravljanju mehaničnih meja med njimi. Velja omeniti večjo udeležbo gospodarskih organizacij v družbenem samoupravljanju družbenih služb, povečano odgovornost za vzgojo strokovnih kadrov, udeležbo pri financiranju izobraževalnih in raziskovalnih dejavnosti in pri oblikovanju gibčnejše politike skladov itd. Poudarka je vredno dejstvo, da je uspelo Skladu Borisa Kidriča pri financiranju zdravstveno-raziskovalnih tem že v letu 1961 doseči s sofinancerji razmerje 58 : 42 in tako pridobiti k svojim sredstvom v višini 252 milijonov dinarjev že 182 milijonov dinarjev sredstev neposrednih interesentov; v 1962. letu pa je bilo to razmerje ob mnogo višjih sredstvih še ugodnejše (52 : 48) in je sklad sprejel za 699 milijonov dinarjev obveznosti s tem, da so sofinancerji oziroma koristniki raziskav prispevali še 654 milijonov dinarjev. V preteklem letu so posamezne gospodarske panoge pokazale interes celo za investicijska vlaganja v novogradnje fakultetnih objektov (fakulteta za strojništvo). Proces organskega povezovanja gospodarskih in negospodarskih dejavnosti je pokazal prve rezultate tudi pri pripravah in sestavi družbenega plana za 1963. leto, ki že formulira načela naše politike glede vseh skladov, tudi skladov s področja družbenih služb ter tako odpravlja razlike med posameznimi področji družbenega življenja.

3. Taka politika Izvršnega sveta je omogočila pospešeno utrjevanje komun kot temeljnih družbeno-političnih skupnosti, ki so v preteklem letu morale v dosti večji meri kot doslej posvetiti svoje napore pospešenemu razvoju družbenih služb ali dejavnosti.

V tej smeri so si komune v zadnjih letih mnogo prizadevale, da bi razširile potrebne kapacitete osnovnih šol, zlasti pa da bi odpravile tretjo izmeno pouka. Prav tako se je koristno uveljavilo združevanje občinskih in okrajnih sredstev v medobčinskih skladih za financiranje osnovne dejavnosti šol druge stopnje, zlasti strokovno izobraževalnih ustanov in za nekatere investicije na tem področju. Še vedno pa je v materialnem pogledu precej zanemarjeno področje šol druge stopnje, posebno strokovnega izobraževanja in bo potrebno načrtno izgrajevati nove kapacitete, da bi zadovoljili potrebe po strokovnih kadrih in omogočili izobraževanje vedno večjemu številu mladine, ki uspešno konča osnovnošolsko obveznost.

V preteklem letu ugotavljamo znaten napredek socialnega varstva, za katerega je značilno, da po vsebini dela že prehaja od individualno-kurativne službe v mnogo širšo preventivno dejavnost, ki ji je lastna stalna in sistematična skrb za človeka. To se kaže v obravnavanju in reševanju novih vprašanj otroškega varstva, organizirane pomoči staremu človeku, usposabljanja in zaposlovanja invalidnih in defektnih oseb itd. Varstvo vojnih invalidov in borcev je s prenosom na občinske ljudske odbore dobilo širše možnosti kot doslej. Take spremembe v politiki socialnega varstva so bile močne zaradi hitrejši rasti strokovnih služb pri ljudskih odborih (socialni centri) in večjih sredstev za socialno varstvo v komuni.

Prav tako skrb bo treba posvetiti zdravstvu, kjer je po stališču Izvršnega sveta mogoče uspešno nadaljevati izgradnjo bazenskih bolnišnic samo z združevanjem sredstev v medobčinskih skladih.

4. Pri vodenju take politike, da naj bodo vsa področja čim samostojnejša, s čim večjo lastno iniciativo, kar vse naj omogoči, da pride čimbolj do izraza tudi iniciativa vsakega posameznika, pa se je zastavilo vprašanje jasnejšega oblikovanja funkcije republike. Funkcija republike na področju družbenih služb se je preusmerila predvsem v principialno urejanje raznih področnih družbenih služb ali dejavnosti, krepitev analitičnega dela republiških organov in v pomoč upravnim organom politično teritorialnih skupnosti. Funkcije republike so se v preteklem letu kazale zlasti v naslednjem:

— v prizadevanjih, da se izoblikuje kolikor mogoča smotrna struktura delitve materialnih sredstev za vse področje družbenih služb; pri tem je prišlo do notranjih sprememb v republiških sredstvih, namenjenih tako imenovanim negospodarskim dejavnostim, ker je politika Izvršnega sveta šla za tem, da se hitreje razvijejo predvsem nekatera področja (izobraževanje, raziskovalno delo);

— v močno preusmerjeni politiki republiških družbenih skladov, kjer je Izvršni svet na osnovi resolucije Ljudske skupščine LRS o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962 uveljavil nove metode dela oziroma pomoči, pomagal urediti status posameznih skladov, odločneje uveljaviti kreditiranje, participiranje neposrednih interesentov itd., kar vse je povzročilo racionalnejšo porabo sredstev, hkrati pa večji učinek; pri tem je bilo sprejeto načelo, da naj bi tudi na področju negospodarskih investicij uveljavili načelo kreditiranja.

Preteklo leto je na predlog Izvršnega sveta ustanovila Ljudska skupščina LRS še en republiški sklad, sklad za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov, v katerega se steka del sredstev od prodanih vstopnic ter vsakoletna republiška dotacija filmu. Sklad ima nalogo s tako zbranimi sredstvi podpirati proizvodnjo domačih filmov in zboljšati pogoje za vse filmske dejavnosti;

— v urejevanju posebnih vprašanj, kjer je predvsem materialno stanje terjalo odločne ukrepe, kar zlasti velja za področje socialnega zavarovanja in zdravstva, saj je tu potrošnja družbenih sredstev že bila na tem, da preseže naše materialne zmogljivosti. Izvršni svet je zato pripravil izčrpno analizo o potrošnji družbenih sredstev za potrebe socialnega zavarovanja, ki jo je obravnavala tudi Ljudska skupščina LRS. V posebnem priporočilu o nalogah na področju socialnega zavarovanja, naslovljenem na vse občinske in okrajne ljudske odbore, na vse organe družbenega samoupravljanja in kolektive zavodov za socialno zavarovanje in zdravstvenih zavodov, na vse organe delavskega samoupravljanja gospodarskih organizacij in na same zavarovance, je bilo po eni strani poudarjeno, da je varčevanje pri izdatkih za socialno zavarovanje in vsklajevanje te potrošnje z naraščanjem narodnega dohodka sestavni del splošnih naporov za stabilizacijo našega gospodarstva, po drugi strani pa posebej podčrtalo, da iskanje rezerv v izdatkih socialnega zavarovanja in varčevanja na tem področju v nobenem primeru ne sme zniževati ravni zdravstvenih storitev ali celo ovirati nadaljnji razvoj naše zdravstvene službe. Politika Izvršnega sveta gre za tem, da se eventualni presežki iz skladov socialnega zavarovanja kar najsmotrneje uporabijo kot kredit za izgradnjo tistih zdravstvenih objektov, ki rešujejo pereči položaj posteljnega fonda v zdravstvu;

— v načelu in natančnejšem oblikovanju pravic in dolžnosti republike na področju izobraževanja, ki obsega odgovornost republike za funkcioniranje in nadaljnji razvoj višjega in visokega šolstva, njeno skrb za razvoj posebnega šolstva ter posebno budnost za pravilno funkcioniranje in zadostno materialno oskrbljenost manjšinskega šolstva. V preteklem letu je Ljudska skupščina sprejela na predlog Izvršnega sveta tudi zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji, s čimer je bila izpolnjena občutljiva vrzel v republiški šolski zakonodaji;

— v nadaljnjih prizadevanjih pri reformiranju višjega in visokega šolstva, ki so obstojala predvsem: v ponovnih analizah študijskih načrtov in študijskih programov zlasti za prvo stopnjo študija, ki naj bi bili osvobojeni nepotrebnih elementov in izdelani kar najbolj v skladu z družbenimi potrebami; v pravočasni pripravi podrobnih študijskih programov za drugo stopnjo študija; v posebni skrbi za uvajanje sodobnejših, učinkovitejših pedagoških metod, ki bodo ob aktivnejšem delu študentov omogočale kar najracionalnejšo izrabo razpoložljivega časa. Izvedena reforma na fakultetah ljubljanske Univerze je v preteklem letu že dala prve sadove: 510 diplomantov prve stopnje, od katerih se jih 92 ni vpisalo v drugo stopnjo, ampak odšlo na delo, kar je vsekakor vzpodbuden uspeh glede na šele uvedeni stopenjski študij. Za področje višjega šolstva pa je treba posebej omeniti, da so si v preteklem letu tudi vse višje šole v LR Sloveniji izdelale svoje statute, ki jih je Izvršni svet potrdil, s čimer jim je bila dana podlaga za samostojni nadaljnji razvoj. Tako imajo sedaj vsi visokošolski zavodi razen umetniških akademij, svoje statute. Izvršni svet pa je v preteklem letu obravnaval tudi osnutek statutov umetniških akademij in zavzel nekatera načelna stališča, ki bodo tudi tem ustanovam omogočila, da pridejo v tem letu do svojih statutov. V preteklem letu je bil sprejet tudi zakon o višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani, s katerim je bilo smotrneje organizirano tudi višje šolstvo za področje zdravstva;

— v močnejšem usmerjanju republiške uprave k pomoči družbeno političnim skupnostim, ustanovam ali organizacijam pri uveljavljanju načela dohodka oziroma nasploh družbenega samoupravljanja; pri tem je bil dan poseben poudarek smotrnejši notranji organizaciji, boljšemu kadrovskega sestavu in istočasno strokovnemu usposabljanju republiških upravnih organov, vse z namenom, da bi republiški upravni organi še bolje opravljali svoje analitične funkcije in nudili kvalitetno strokovno pomoč prizadetim. Njihovo kvalitetnejše delo naj bi bilo stimulirano z uvajanjem delitve osebnega dohodka po delu, s katerim so začeli nekateri upravni organi kot preizkusni organi že v tem letu, ki pa se bo razširilo na številne druge upravne organe še v l. 1963.

Izvajanje take politike je terjalo od Izvršnega sveta, da izpopolni svoje delovne metode (formiranje Koordinacijskega odbora Izvršnega sveta, pogostejša posvetovanja s predsedniki okrajnih in uvajanje rednih posvetovanj s predsedniki občinski ljudskih odborov), da formira nov republiški upravni organ (Sekretariat za raziskovalno delo in visoko šolstvo), ter hkrati izvede tudi nekatere reorganizacije in nova imenovanja v lastnih okvirih. Vedno bolj utrjeni položaj komune pa je Izvršnemu svetu narekoval potrebo, da predlaga združitve nekaterih okrajev (od prejšnjih 8 na sedanje 4 okraje), ker mora postati okraj v svoji osnovi in tudi po svojem mestu v našem političnem sistemu, predvsem skupnost komun, ki samo neposredno ne rešuje vsakodnevnih problemov, ampak nastopa kot mobilizator, koordinator, usmerjevalec in pomočnik pri reševanju teh problemov, ker jih neposredno rešujejo osnovni družbeno-politični organizmi — komune.

3. NOTRANJA POLITIKA

V skladu z naporji za izvršitev gospodarskih nalog, zlasti na področju proizvodnje in izvoza, za večje upoštevanje gospodarskih interesov skupnosti, doslednejši boj zoper najrazličnejše deformacije socialističnih odnosov, posebno zoper zlorabe, samovoljo in birokratizem, za nadaljnjo krepitev neposrednega, demokratičnega samoupravljanja delovnih množic na vseh področjih gospodarskega in družbeno-političnega življenja, se je tudi skrb organov notranje varnosti, sodišč, javnega tožilstva, javnega pravobranilstva in inšpekcijskih služb okrepila v smeri doslednejšega preprečevanja kriminala v gospodarstvu in splošnega varstva družbenega premoženja.

Celotna usmerjenost gospodarskih organizacij in vseh družbenih faktorjev na izvrševanje osnovnih gospodarskih nalog in izpopolnjevanje gospodarskega sistema, predvsem pa moralno-politično vzdušje, ki je nastalo po govoru predsednika republike v Splitu, je olajšalo odkrivanje kaznivih dejanj v gospodarstvu, zlasti pa je vzpodbudilo doslednejša preventivna prizadevanja vseh družbenih činiteljev za pravočasno in uspešno preprečevanje takih pojavov.

Prav tako se je nadaljevala politika usmerjanja organov notranje varnosti, organov pravosodja in vseh oblik služb pravne pomoči k prizadevanjem, da bi nadalje prispevali svoj delež k razvoju socialistične demokracije tako, da bi v postopkih pri občanih poglobljali zavest o pravicah in dolžnostih, ki izhajajo iz celotnega sistema družbenega samoupravljanja: o pravici oblikovanja združenj, ki naj zadovoljijo razne ekonomske, politične, socialne, kulturne, znan-

stvene in druge interese; neodvisnost in svoboda v izražanju misli, verskih in drugih prepričanj; da bi ščitili nedotakljivost in integriteto človekovega dostojanstva in človekove osebnosti; delovali v smeri zaščite in varstva njegovega in družbenega premoženja; spoštovali zakonitost ter varovali občane pred zlorabo, birokratizmom in samovoljo posameznikov.

K utrjevanju pravic in dolžnosti občanov je prispevala tudi javna razprava o predosnutkih zvezne in republiške ustave ter statutih občin.

Izvršni svet je nadalje skrbel tudi za razvoj osebne prometa s sosednjimi državami. Sistem odprtih meja za obmejno prebivalstvo se je razširil z vključitvijo nekaterih novih krajev oziroma naselij v obmejni pas na jugoslovansko-avstrijski odnosno jugoslovansko-italijanski meji. Tako gibanje obmejnega prebivalstva pa je nadalje vplivalo na poglobljanje dobrih sosedskih odnosov in meddržavnega sodelovanja.

Izvršni svet se je med drugim zavzemal za liberalizacijo režima na meji. Ukrepi, storjeni v smeri sprostitev in poenostavitve nekaterih carinskih formalnosti, kakor tudi formalnosti v zvezi z izdajanjem viz, so potrdili predvidevanja o nadaljnjem razmahu tujskega turizma in dvigu njegovega gospodarskega efekta.

Služba notranjih zadev je bila prilagojena komunalnemu sistemu. Upravni organi občinskega ljudskega odbora, pristojni za notranje zadeve, postanejo tako pretežno prvostopni upravni organi za to področje. Okrajni organi za notranje zadeve pridobijo na strokovnosti in bodo opravljali predvsem inštrukcijske, koordinacijske in analitične naloge ter pristojnosti druge stopnje. S to spremembo je tudi ta služba približana občanom.

Izvršni svet je nadalje obravnaval vprašanja, ki zadevajo današnje stanje in nadaljnji razvoj Ljudske milice. Sprejeto je bilo stališče, da stanje te javno-varnostne službe tako v pogledu številnosti kakor tudi strokovnosti ni povsem zadovoljivo. Predvideti bo potrebno kadrovske, organizacijske in vzgojne ukrepe, ki bi pripomogli, da bi se tudi ta služba bolj prilagodila današnji razvojni stopnji našega družbenega sistema in tako postala še sposobnejša. Med drugim je težiti, da zavzame pravilen odnos do razvijajočega se tujskega turizma.

Kakor med vsemi ostalimi izseljenci jugoslovanskega porekla je tudi med slovenskimi izseljenci naletel zakon o amnestiji na izreden odziv. Tako vojni kot povojni izseljenci želijo urediti svoje zadeve, izvirajoče iz odnosov do Federativne ljudske republike Jugoslavije. Mnogi se žele vrniti v domovino, mnogi pa želijo obiskovati našo deželo in tako vzdrževati stike s svojo domovino. Da bi se vestno in dosledno obravnavali primeri posameznih s to amnestijo zajetih ljudi in bi se jim omogočilo, da čim preprosteje in hitreje uredijo s pristojnimi ustanovami svoje zadeve, je Izvršni svet julija 1962. leta ustanovil komisijo za sprejem izseljencev-povratnikov. Komisija je takoj po ustanovitvi povezala vse tiste činitelje, ki pridejo pri svojem delu v stik s povratniki in jih zainteresirala, da bi jim pomagali pri urejanju življenja in pri vključevanju v novo okolje. Ugotoviti je posebno pomembno pomoč družbenih in političnih organizacij, carinskih organov, občinskih ljudskih odborov in njihovih zavodov za zaposlevanje delavcev ter organov socialnega varstva. Pravilna stališča družbenih in političnih organizacij ter politična zrelost občanov omogočajo in pospešujejo naglo vraščanje povratnikov v jugoslovansko družbeno situacijo.

Na področju informacij je Izvršni svet preko Sekretariata za informacije skrbel, da so bili občani tekoče in izčrpno obveščeni o vseh vprašanih našega družbenega razvoja, zlasti pa o naporih za razvoj našega gospodarstva. Z istim namenom je Izvršni svet podprl prizadevanja za okrepitev tehnične baze informacijskih sredstev, zlasti televizije kot najbolj sodobnega informacijskega sredstva.

Na področju pravosodja so bila prizadevanja v tem obdobju usmerjena predvsem na utrjevanje položaja in družbeno politične vloge sodišč kot samostojnih organov socialistične zakonitosti in na organizacijsko-kadrovsko in materialno utrditev sodišč. Rezultati teh prizadevanj se kažejo v nadaljnjem izboljšanju sodstva v naši republici. Tendenca odhajanja iz sodne službe je popustila, skoraj v celoti je odpadel problem pomanjkanja pisarniških uslužbencev, večja pozornost pa je bila posvečena tudi sodnim pripravnikom in štipendistom. Nemajhna skrb je bila usmerjena v strokovno izpopolnjevanje sodniškega kadra. Tudi v tem letu je bil sprejet sklep o programu gradnje sodnih poslopij in uporabi sredstev iz 1. člena zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij. Medtem ko so bile doslej dodeljevane okrajem in občinam dotacije se je v letu 1962 v celoti prešlo na sistem dajanja dolgoročnih posojil.

Politika do verskih skupnosti je tudi v tem letu temeljila na dosledni uporabi ustave in zakona o pravnem položaju verskih skupnosti. Osnovna težnja je bila usmerjena v nadaljnjo normalizacijo odnosov z verskimi skupnostmi v LR Sloveniji.

V skladu z navori, ki so bili vloženi v odpravljanje nekaterih slabosti v delu naše javne uprave in gospodarstva je Izvršni svet posvetil posebno pozornost področju prošelj in pritožb. Preko vlog državljanov se namreč posebno jasno kažejo slabosti v delu javne uprave in gospodarstva. Ko je obravnaval problematiko, zapopadeno v prošnjah in pritožbah prvega polletja, je dal smernice za nadaljnje delo republiške komisije in Uradu za prošnje in pritožbe ter opozoril v posebnem pismu ljudske odbore na pomanjkljivosti v delu na prošnjah in pritožbah v občinah in okrajih.

V urejanju in utrjevanju dejanske enakopravnosti narodnostnih manjšin je bil dosežen nadaljnji napredek. Razprava in sprejetje zakona o dvojezičnem in manjšinskem šolstvu, razprava o predosnutkih ustavnih določil, ki urejajo problematiko narodnostno mešanih področij in vprašanja narodnostnih manjšin ter razprava o občinskih statutih v narodnostno mešanih področjih naše republike so ustvarjale v tem letu še posebno ugodne pogoje za stalno in kontinuirano spremljanje in urejanje perečih vprašanj s tega območja naše družbene dejavnosti. Na področju uvajanja dvojezičnosti v vsem javnem in družbenem življenju narodnostno mešanih območij naše republike so bili doseženi novi uspehi, tako da je sedaj še mogoče govoriti o dejanski enakopravnosti obeh jezikov na narodnostno mešanem področju v koprskem okraju, medtem ko se takemu stanju v narodnostno mešanih področjih v dosedanem mursko-sobotskem okraju vse bolj približujejo.

Enoten dvojezični pouk za Slovence in Madžare na narodnostno mešanem območju dosedanjega okraja Murska Sobota je povsem opravičil pričakovanja tako v družbeno-političnem kot vzgojnem pogledu. Razvoj v tej smeri bo

močno utrdil zakon o dvojezičnih šolah in z jezikom narodnih manjšin, ki je bil sprejet v tem letu, saj predstavlja enotno kodifikacijo dejansko obstoječega stanja, pomeni pa tudi jasno usmeritev za nadaljnji razvoj šolstva na teh območjih. Utrdil se je tudi položaj italijanskega manjšinskega šolstva v obalnih občinah kopskega okraja, kjer se zaradi mednarodnih obvez ni mogel uvesti sistem dvojezičnih šol, a se je zato posvečala še večja pozornost obveznemu pouku slovenščine v šolah z italijanskim učnim jezikom prav tako pa tudi obveznemu pouku italijanščine v slovenskih šolah navedenih narodnostno mešanih območij.

Drugi del

Delo republiške uprave

1. poglavje

GOSPODARSTVO

1. Zavod LRS za gospodarsko planiranje

Zavod je skladno s svojimi osnovnimi nalogami pretežno del svojih zmogljivosti in svojega časa porabil za pripravo analiz, ki so služile kot osnova za sestavo predloga družbenega plana za leto 1963. V zvezi s to nalogo je spremljal in analiziral gospodarski razvoj ter tako pripravljaval osnovo za analizo možnosti gospodarskega razvoja v letu 1963:

V pripravo predloga družbenega plana je zavod v tem letu intenzivneje kot prejšnja leta vključeval tudi druge družbene organe in organizacije ter okraje in občine. V ta namen je predhodno pripravil za vse gospodarske dejavnosti obširnejše gradivo, ki je vsebovalo analizo razvoja v preteklem letu ter perspektivne možnosti razvoja v prihodnje. Na osnovi tega gradiva so potekale obširnejše razprave v okviru Gospodarske zbornice LRS. Na teh razpravah so bili podrobno obravnavani pogoji in možnosti bodočega razvoja kot tudi ocena doseženega razvoja; sprejeta je bila vrsta sugestij in predlogov, ki naj bi omogočili uspešnejši gospodarski razvoj v naslednjem letu. Takšno sodelovanje je omogočilo, da so bili problemi razvoja bolj natančno proučeni ter da so bile naloge in možnosti gospodarskega razvoja postavljene realneje.

Vzporedno s pripravami predloga republiškega družbenega plana je zavod vključeval v delo tudi okrajne zavode za gospodarsko planiranje in z njimi sodeloval tudi pri drugih delih. Z njimi je imel več posvetovanj, na katerih je obravnaval metodološka vprašanja ali pa je razpravljaval o konkretnih problemih razvoja. Okrajem je pošiljal predhodno v mnenje in kot informacijo gradivo, ki je bilo izdelano v republiškem zavodu, prav tako jih je sproti obveščal tudi o delu glede metodologije planiranja in izpopolnjevanja gospodarskega sistema ter o pripravah za sestavo predloga zveznega družbenega plana. Okrajji so dobivali tako pravočasne informacije in s tem osnovo za sestavljanje analiz o razvoju okrajev in občin. Glede na vedno večji pomen občin kot činiteljev gospodarskega razvoja je zavod skrbel tudi za razvijanje planiranja v njihovem okviru. Skrbel je zlasti za metodološka navodila ter za vsklajevanje občinskih z republiškim načrtom ter z načrti gospodarskih organizacij.

Bolj kot prejšnja leta se je zavod vključeval v delo pri pripravi predloga zveznega družbenega plana. Vsi uslužbenci zavoda so imeli reden neposredni stik z zveznim zavodom, kjer so podrobneje razpravljali o problemih razvoja. To je ustvarjalo osnovo za realnejše predvidevanje razvoja v zveznem merilu ter za boljši vpogled v pogoje razvoja v naši republiki. Zavod je sproti proučeval vse zvezno gradivo, ki je bilo pripravljeno v zvezi s planom za leto 1963 ter sestavljal obširnejše pripombe in predloge za potrebe svojih razprav ter za potrebe Izvršnega sveta.

Nadaljnje področje, na katerem je zavod intenzivneje sodeloval, je področje gospodarskega sistema. Že v začetku leta se je zavod vključil v delo podkomisije za planiranje, ki je bila formirana pri zveznem zavodu za gospodarsko planiranje v okviru komisije za gospodarski sistem Zveznega izvršnega sveta. Zavod je sam ter v sodelovanju z nekaterimi sodelavci pripravil več samostojnih materialov, ki jih je predložil kot prispevek k delu te podkomisije. Prav tako je dajal podrobne pripombe k gradivu, ki ga je predložila podkomisija, ter s tem prispeval k razvoju dela te podkomisije.

S svojimi uslužbenci se je zavod vključil tudi v delo pri revalorizaciji osnovnih sredstev v LR Sloveniji. Obravnaval je ter dajal pripombe in predloge tudi o drugih področjih gospodarskega sistema. Podrobneje je obravnaval zlasti probleme v zvezi s sistemom financiranja investicij, pri katerem je prišlo v teku leta do znatnejših sprememb oziroma so se takšne spremembe pripravljale.

Zavod se je vključeval tudi v ukrepe, ki so se izvajali med letom, da bi pospešili razvoj proizvodnje ter izvoza. Sodeloval je pri razpravah, ki so potekale z gospodarskimi organizacijami, ter s svojimi podatki in analizami prispeval k uspešnejšemu obravnavanju in reševanju problemov.

Ob proučevanju in obravnavanju gospodarskega razvoja je zavod izdelal nekaj posebnih študij, ki so služile kot informacija Izvršnemu svetu ter za izdajanje nekaterih ukrepov. To sta predvsem elaborata »Ocena faktorjev, ki so vplivali na gospodarska gibanja v letu 1961, in predlogi za ukrepanja v l 1962« ter »Nekateri problemi in predlogi v zvezi z gospodarsko politiko v letu 1962«. Poleg tega je zavod podrobneje obdelal in prikazal razvoj okrajev na podlagi njihovih perspektivnih in letnih načrtov. V zvezi s problemi, ki so se pojavljali, je natančneje analiziral razvoj osebnih dohodkov. Zavod je obširnejše obdelal v obliki analize in tabelarnih pregledov tudi primerjavo razvoja LR Slovenije s FLRJ.

Pri obravnavanju tekočih gospodarskih problemov je zavod sodeloval tudi z republiškimi sekretariati ter v zvezi z izvajanjem tekoče gospodarske politike izdelal več analiz in predlogov. Pri svojem delu se je posluževal tudi njihovega gradiva.

Zelo pomembno je bilo sodelovanje z bankami in zavodom za statistiko. Obojestransko obravnavanje problemov je vplivalo na izboljšanje metodologije zajemanja podatkov.

Zavod je skrbel tudi za izpopolnitev svojega kadra. Ker je bila njegova zasedba nepopolna ter ni omogočala kompleksnega proučevanja gospodarskega razvoja, je med letom vključil v delo 7 novih uslužbencev, absolventov ekonomske fakultete, od katerih je večino predhodno štipendiral. Zaradi izpopolnjevanja strokovnega znanja so bili na študiju v inozemstvu 4 uslužbenci.

2. Državni sekretariat za finance

Dohodki. V primerjavi z letom 1960 in 1961 so bili v letu 1962 doseženi bruto dohodki proračunov in skladov (brez presežkov iz preteklih let) v naslednjih zneskih:

Viri dohodkov	Realizacija			Republiški plan 1962	Indeksi	
	1960	1961	1962		1961 1960	1962 1961
	1	2	3		4	5
Skupni (deljivi) doh.	37 793	49 782	54 780	62 010	131,7	110,0
Posebni doh.	6 622	8 834	16 342	11 810	133,4	185,0
Skupaj	44 415	58 616	71 122	73 820	132,0	121,3

Porast deljivih dohodkov je znatno zaostajal za predvidevanji plana, medtem ko je bilo pri posebnih dohodkih doseženo izredno povečanje. Na bolj umirjeno dinamiko deljivih dohodkov je vplival predvsem manjši priliv sredstev iz proračunskega prispevka iz osebnega dohodka kot posledica ukrepov za omejitve rasti osebnih dohodkov. Na visoko povečanje posebnih dohodkov pa so vplivale zlasti povečane stopnje tistih davkov, ki jih predpisujejo občinski ljudski odbori (občinski prometni davek od prodaje na drobno, dopolnilni proračunski prispevek, prometni davek od alkoholnih pijač). Povečanje posebnih dohodkov je šlo v celoti v breme osebne potrošnje ter je bilo eden od pomembnih razlogov, da so se v letu 1962 realni osebni dohodki kljub povečanju proizvodnje in produktivnosti dela znižali. Na ta izredno preč problem je Izvršni svet opozarjal že med letom ter priporočal ljudskim odborom večjo skrb za stabilnost osebnih dohodkov in tržišča.

Odmerjena dohodnina in občinska doklada od kmetijstva za leto 1962 sta bili za 6% ali 390 milijonov višji od odmere za preteklo leto. Analiza obdavčitve kmečkih gospodarstev, ki jo je izdelal Državni sekretariat za finance LRS pa je pokazala, da davčne obremenitve niso v ustreznem razmerju s porastom narodnega dohodka. Ljudskim odborom je bilo zato izdano priporočilo, naj na svojem področju obdavčitev ponovno proučijo, zlasti tam, kjer se zaradi ugodnih tržnih pogojev dosegajo razmeroma visoki dohodki.

Upoštevač omenjeno priporočilo, so občine že odmerjene občinske doklade naknadno zvišale, in to v LRS skupno za 416 milijonov dinarjev.

Skupna obremenitev (skupaj z zaostanki) kmečkih gospodarstev z dohodnino, hišnino, občinsko doklado, prispevkom za pospeševanje gozdov, s premoženjskimi taksami in s krajevnim samoprispevkom je bila v letu 1962 za 11% ali 1005 milijonov višja kot prejšnje leto. Vplačila so dosegla 92% predpisanih dajatev. Nekaj obveznosti je bilo torej prenešenih v leto 1963.

Izterjava davkov se je v letu 1962 zaostрила in to predvsem v krajih, kjer tržni položaj pogojuje višje dohodke davčnih zavezancev in kjer so pogoji za sodobnejšo ureditev kmetijske proizvodnje.

V letu 1962 je bila dopolnjena uredba o prisilni izterjavi davkov in drugih proračunskih dohodkov, tako da je na račun davčnih dolgov možno

prevzemati tudi zemljo; v uredbo o dohodnini pa je bila vnesena določba, da sme svet občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen za finance, v izjemnih primerih v celoti ali deloma odpisati davek — če bi zaradi izterjave nastopilo vprašanje preživljanja davčnega dolžnika in njegovih družinskih članov.

V tej zvezi je bilo priporočeno finančnim organom občin, naj razčistijo davčne zaostanke, pri čemer naj upoštevajo socialno stanje posameznikov in možnosti družbene obdelave zemljišča. Sekretariat je prav tako skrbel, da so finančni organi občin priznavali posebne davčne olajšave kmečkim gospodarstvom, ki dajejo zemljo v zakup družbenemu sektorju.

Državni sekretariat za finance LRS je pripravil analize in predloge za spremembo sistema obdavčitve zasebnih kmetovalcev in samostojnih poklicev. Dejstvo, da katastrski dohodek kot davčna osnova za obdavčenje dohodkov zasebnih kmetovalcev dosega le še 26 % njihovih dejanskih dohodkov (narodnega dohodka), nujno terja ustrezno popravo take osnove. Prav tako je pri obdavčenju samostojnih poklicev treba preiti na tak sistem, ki bo primerno stimuliral razvoj potrebnih storitvenih dejavnosti. V letu 1962 so bili izdelani zato predlogi, za spremembe v načinu ugotavljanja dohodkov kot tudi za spremembe davčnih stopenj. Predlagane so bile tudi spremembe obdavčitve odvetnikov, posebno v zvezi z ustanavljanjem zavodov za pravno pomoč gospodarskim organizacijam in državljanom.

Izdatki proračunov in skladov. V primerjavi z letom 1961 ter s planom so bili doseženi naslednji izdatki proračunov in skladov (v milij. din):

	Izvršitev 1961	Plan 1962	Realizacija 1962	Indeks	
				2 : 1	3 : 1
	1	2	3	4	5
Republiški proračun	16 617	20 650	17 733	124	107
Proračuni ljud. odborov	41 665	55 986	51 802	134	124
S k u p a j	58 282	76 636	69 535	133	119

V teku leta so republika in ljudski odbori v zvezi z ukrepi za stabilizacijo gospodarstva ponovno proučili možnosti ostvaritve predvidenih proračunskih dohodkov. V večini primerov so ljudski odbori zniževali stopnje davka od prodaje na drobno ter proučili vpliv uvedbe dopolnilnega proračunskega prispevka na osebne dohodke, so pa tudi vskladili svojo potrošnjo z realnimi možnostmi doseganja dohodkov. Republika kakor tudi ljudski odbori, so v juniju in juliju 1962 spremenili svoje proračune oziroma sprejeli odloke o omejitvah proračunske potrošnje.

Sprostitev 10 % obvezne rezerve se je načelno odobraval le v primerih, kadar so nastajali izpadi v dohodkih zaradi utemeljenih vzrokov. Načeloma se je pri obravnavanju sprostitve 10 % obvezne rezerve za občine skušalo deblokirati okrajna sredstva in ohraniti neokrnjena sredstva občin, da bi bile le-te v nekoliko boljšem položaju ob prehodu v novo proračunsko leto.

V zadnjih letih usmerjajo politično teritorialne enote (zlasti občine) vedno več sredstev iz neposredne proračunske potrošnje na potrošnjo preko skladov. Ta proces temelji na razvoju družbenega upravljanja, ker se z novimi oblikami

financiranja krepijo materialne osnove njegovih organov. Število skladov, kakor tudi višina sredstev naglo narašča.

Skupna sredstva skladov politično teritorialnih enot so bila naslednja (v milij. din):

	1961			Str. %	1962			Str. %
	ljudski odbori	republika	skupaj		ljudski odbori	republika	skupaj	
1. Prenosi in lastni dohodki	10 539	3 836	14 375	39,6	12 465	4 861	17 326	33,7
2. Udeležba na proračunskih dohodkih	2 706	—	2 706	7,5	15 398	—	15 398	29,0
3. Dotacije	9 225	7 307	16 532	45,6	4 916	8 669	13 585	26,4
4. Krediti in ostalo	1 500	1 127	2 627	7,3	2 497	2 715	5 212	10,0
Skupaj vsi dohodki	23 970	12 270	36 240	100,0	35 276	16 245	51 521	100,0

Kreditiranje, bančni posli in poročstva. Krediti gospodarstvu za obratna sredstva iz bančnih sredstev so se povečali za 41 092 milijonov ali za 17,3 %, krediti negospodarstvu in potrošniški krediti pa za 8041 milijonov ali za 33 % od vseh kreditov za obratna sredstva odpade 55,4 % na kredite za stalna obratna sredstva, 44,6 % pa na kredite za občasne potrebe in druge namenske kredite. To kaže, da so gospodarske organizacije v svojem poslovanju še v znatni meri odvisne od bančnih kreditov. Hkrati pa se vedno bolj zaostruje vprašanje za gotovitve stalnih obratnih sredstev. V letu 1962 so gospodarske organizacije namenile iz čistega dohodka le okoli 5,5 milijard za obratna sredstva. Državni sekretariat za finance LRS je opozoril pristojne organe na nujnost reševanja tega problema in predlagal takšno rešitev, da bi se sedanji namenski krediti za obratna sredstva spremenili v kredite za trajna obratna sredstva.

Spričo živahne izvozne dejavnosti so znatno narasli krediti za pripravo izvoza in za izvoz, in sicer za 8,8 milijard ali za 50,5 %; krediti za uvoz pa so se celo znižali za preko 1 milijarde, tako da znaša skupno povečanje kreditov za zunanjo trgovino 27,4 %.

Največje povečanje je bilo pri kreditih, ki so namenjeni za zaloge surovin in gotovih izdelkov, ter pri drugih namenskih kreditih. Ti krediti po svojem značaju predstavljajo kredite za stalna obratna sredstva gospodarstva.

Od skupnih kreditov odpade konec leta 1962 na:

— industrijo	55,5 %
— trgovino	30,0 %
— kmetijstvo	6,3 %
— na vse ostale dejavnosti pa	8,2 %

Kreditni začetni sklad obratnih sredstev so porazdeljeni tako, da odpade na industrijo skoraj 90 % kreditov, na vse druge dejavnosti pa le dobrih 10 %. Od kreditov za trajna obratna sredstva, brez kreditov za začetni sklad obratnih

sredstev, odpade na industrijo 44,6 %, na trgovino 41,0 %, ostalih 14,4 % pa na vse druge dejavnosti. Razmerje med krediti za stalna obratna sredstva in skupnimi krediti za obratna sredstva je znatno ugodnejše v industriji kot v trgovini. Od skupnih kreditov za obratna sredstva v industriji odpade 52,0 % na kredite za stalna obratna sredstva, 48,0 % pa na kredite za občasne potrebe in druge namenske kredite. V trgovini pa odpade na kredite za stalna obratna sredstva 46,8 % vseh kreditov v trgovini, na kratkoročne in druge namenske kredite pa 53,2 %.

Pri izvajanju kreditne politike so banke stremele, da se čimbolj uveljavi kreditiranje konkretnih poslov. To se zlasti vidi iz povečanega kreditiranja izvoznih poslov, kjer so se odobraval krediti predvsem tistim organizacijam, ki bodo lahko v najkrajšem času pripravile za izvoz večje količine blaga. Kreditiranje zalog surovin in gotovih izdelkov je bilo normalno, zaloge gotovega blaga pa se v skupnem gospodarstvu gibljejo v okviru porasta proizvodnje.

Močnejše so narasle zaloge nedokončane proizvodnje in sicer za okoli 25 %. V zvezi s tem povečanjem so narasli tudi namenski krediti za zaloge nedokončane proizvodnje za 95 % ali za okoli 3 milijarde dinarjev. Vzroki za povečanje zalog nedokončane proizvodnje so v glavnem v slabo izvedeni kooperaciji, v pomanjkanju sestavnih delov iz izvoza in podobno.

Potrošniški krediti so se zvišali za 6 milijard ali za 53 %. Na zvišanje potrošniških posojil so zlasti vplivali ugodnejši pogoji za nakup nekaterega industrijskega blaga, ki so bili uvedeni v teku leta. Hranilne vloge presegajo odobrene potrošniške kredite za okoli 11 milijard, vendar pa naraščajo znatno počasneje kot potrošniški krediti, saj so narasle v letošnjem letu samo za 16,3 %. Hitrejše naraščanje potrošniških posojil je normalen pojav, ker potrošniki vedno bolj kupujejo predmete dolgotrajnejše uporabe.

Državni sekretariat za finance LRS je budno spremljal izvajanje kreditne politike. Zlasti se je aktivno vključil v reševanje problemov pri kreditiranju izgradnje stanovanj za tržišče, kjer so bili že v letu 1962 doseženi zadovoljivi uspehi. Niso pa še rešeni vsi problemi v zvezi z mobilizacijo sredstev za nakup stanovanj, ki so bila oziroma bodo zgrajena za trg.

Likvidnost gospodarskih organizacij je bila skozi vse leto, predvsem pa v drugem polletju, ugodna. To zlasti kažejo podatki o gibanju skupnih obratnih sredstev v gospodarstvu in stanje prostih sredstev na žiro računih gospodarskih organizacij.

Sorazmerno visoka prosta sredstva na žiro računih gospodarskih organizacij, kakor tudi sorazmerno hitrejše naraščanje skupnih obratnih sredstev gospodarstva od proizvodnje, dokazujejo, da obratna sredstva niso ovirala proizvodnje in prometa blaga.

Medsebojno kreditiranje gospodarskih organizacij se je v prvem polletju znatno znižalo zaradi ukrepov za obvezno medsebojno poravnavo določenih terjatev in obveznosti ter zaradi ukrepov glede obvezne zagotovitve sredstev za medsebojna plačila v gospodarstvu. V drugem polletju so tako terjatve kakor tudi obveznosti nekoliko narasle, vendar odpade ta porast skoraj v celoti na povečanje izvoza, kjer so roki plačil sorazmerno daljši.

Kljub intenzivnejšemu kreditiranju gospodarstva in negospodarstva so banke imele vse leto, predvsem pa v drugem polletju znatna prosta sredstva. Bančna sredstva so se po omejitvi 30 % obvezne rezerve poslovnih bank pri Narodni banki zvišala za okoli 60 %. To zvišanje bančnih sredstev je omogočilo

komunalnim bankam in Splošni gospodarski banki LRS, da so vodile samostojnejšo kreditno politiko.

Na boljšo likvidnost gospodarstva ter na zvišanje bančnih sredstev so vplivali zlasti naslednji ukrepi:

— Prenos centralnih depozitov, predvsem pa 40 % čistega dohodka gospodarskih organizacij, v bančna sredstva komunalnih bank.

— Uvedba 5 % posebne obvezne rezerve skladov gospodarskih organizacij in skladov političnoteritorialnih enot in družbenih investicijskih skladov. Medtem ko se je pokazalo, da je posebna obvezna rezerva skladov gospodarskih organizacij in družbenih investicijskih skladov upravičena, ker so ta sredstva obvezno usmerjana v obratna sredstva gospodarstva, pa posebna obvezna rezerva od proračunskih skladov političnoteritorialnih enot ni bila utemeljena, ker je pomenila dopolnilno omejevanje trošenja proračunskih sredstev in je povzročila ponoven prehod iz financiranja preko skladov na financiranje preko proračunov.

Z obvezno poravnavo določenih terjatev in obveznosti je bilo na območju LR Slovenije plačano 39 338 milijonov terjatev in 29 118 milijonov obveznosti. Tako visoka plačila terjatev so povzročila izboljšanje likvidnosti gospodarstva za okoli 10 milijard din.

— Obvezna poravnava obveznosti negospodarskih organizacij do gospodarstva. Negospodarske organizacije na območju LR Slovenije so prijavile okoli 3,5 milijarde zapadlih obveznosti do gospodarstva. Vse te obveznosti so bile plačane v določenem roku tj. do 30. 6. 1962.

— Obvezna zagotovitev sredstev za plačila pogodbenih obveznosti med gospodarskimi organizacijami, prepoved prodaje blaga na kredit negospodarskim organizacijam in obvezna zagotovitev sredstev za investicijska dela. V praksi sta se uveljavila le prepoved prodaje blaga na kredit negospodarskim organizacijam in v glavnem tudi obvezna zagotovitev sredstev za investicije. Obvezna zagotovitev sredstev za medsebojna plačila v gospodarstvu pa praktično ni prišla do veljave, ker so imele gospodarske organizacije možnost poljubno podaljševati plačilne roke pri medsebojnem plačevanju.

— Prehod na obračunavanje dohodka po plačani realizaciji. Po novih načelih ugotavljanja dohodka plačujejo gospodarske organizacije prispevek od dohodka in prispevek od izrednega dohodka od doseženega dohodka po plačani realizaciji. Ker so imele gospodarske organizacije do uvedbe obračunavanja dohodka po plačani realizaciji svoja obratna sredstva ugotovljena na podlagi plačevanja obveznosti po fakturirani realizaciji, so se s prehodom na nov način ugotavljanja dohodka sprostila znatna obratna sredstva.

Vsi ti ukrepi so pozitivno delovali na likvidnost bank in gospodarskih organizacij. Čeprav je bila likvidnost gospodarstva sorazmeroma zelo ugodna, saj so se prosta sredstva na žiro računih gospodarskih organizacij dvignila konec leta 1962 kar za 124,3 %, pa so se nekatere panoge gospodarstva borile z velikimi težavami glede obratnih sredstev. Taki problemi so bili zlasti v črni metalurgiji, v nekaterih podjetjih kovinske industrije in elektro industrije. Vendar pa probleme v teh podjetjih ni mogoče reševati zgolj s kratkoročnim kreditiranjem, pač pa bi bilo treba v prvi vrsti rešiti vprašanje stalnih obratnih sredstev, ki je v črni metalurgiji še posebej pereče.

V letu 1962 je bila pomembna ustanovitev Splošne gospodarske banke LR Slovenije. Vloga te banke je bila predvsem v možnosti hitrega prelivanja

sredstev med komunalnimi bankami in v možnosti opravljanja kreditnih intervencij na pomembnejših gospodarskih področjih. Čeprav se je banka šele razvijala (poslovala je le 9 mesecev), se je že uspešno uveljavila na področju kratkoročnega kreditiranja.

Na kreditni potencial Splošne gospodarske banke so ugodno vplivali ukrepi Ljudske skupščine po katerih je banka razpolagala s 5% posebno rezervo skladov gospodarskih organizacij ter s 5% posebno rezervo komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS. Ta sredstva so bila namenjena predvsem za kratkoročne kreditne intervencije.

Državni sekretariat za finance LRS je v sklopu predlogov za spremembo deviznega poslovanja predlagal vključitev Splošne gospodarske banke LRS v devizno in zunanjetrgovinsko poslovanje, da bi se tako omogočilo tej banki aktivno delovanje pri pospeševanju mednarodne menjave.

Poleg tega je bila sprožena tudi akcija za združevanje prostih sredstev gospodarskih organizacij, ter je bila pripravljena izdaja obveznic Splošne gospodarske banke LR Slovenije. S tem bo omogočeno banki aktivnejše delovanje tudi na področju dolgoročnega kreditiranja.

V letu 1962 so bili stórjeni tudi nadaljnji ukrepi za učvrstitev organizacije komunalnih bank. V začetku leta je na območju LR Slovenije poslovalo 33 samostojnih komunalnih bank. Praksa je pokazala, da tako visoko število komunalnih bank v LR Sloveniji ekonomsko ni upravičeno. Tako široka mreža komunalnih bank je namreč povzročila preveliko razdrobljenost sredstev ter je bila zato izvedena združitev oziroma spojitev manjših bank z močnejšimi.

Pri učvrstitvi organizacije komunalnih bank je imelo zelo pomembno vlogo Združenje komunalnih bank LRS. Preko tega združenja se komunalne banke na demokratičen način dogovarjajo o najrazličnejših problemih ter stremijo k enotnemu reševanju posameznih gospodarskih vprašanj.

Ugotavljanje celotnega dohodka po plačani realizaciji. V letu 1962 so bili spremenjeni predpisi o ugotavljanju in delitvi celotnega dohodka in dohodka gospodarskih organizacij, tako da se pri ugotavljanju dohodka upoštevajo le dejanska plačila za prodano blago in opravljene storitve. Osnovni cilj prehoda na nov način ugotavljanja dohodka je bil, da bi se poživilo medsebojno plačevanje v gospodarstvu, da bi proizvajalci razpolagali le s tistimi sredstvi, ki so dejansko dosežena s plačili za prodano blago, in da bi se družbene obveznosti plačevale le od dohodka po vnovčeni realizaciji.

Prehod na nov sistem ugotavljanja dohodka v gospodarstvu ni povzročil posebnih problemov, pa tudi ne bistvenih sprememb v načinu poslovanja gospodarskih organizacij. To pa predvsem zato, ker sistem ni bil dosledno izveden. Gospodarske organizacije še naprej razpolagajo s sredstvi za osebne dohodke, ki niso rezultat doseženega dohodka po plačani realizaciji. Tudi družbene obveznosti se ne plačujejo dosledno po plačani realizaciji, pač pa se plačujeta po plačani realizaciji le prispevek iz dohodka in prispevek od izrednega dohodka. Vse druge obveznosti, kot so prometni davek, obresti od poslovnega sklada in podobno, pa se še naprej plačujejo po fakturirani realizaciji oziroma od drugih osnov, ki niso odvisne od plačane realizacije.

Državni sekretariat za finance LRS je skupaj z drugimi strokovnimi organizacijami proučeval tudi probleme knjigovodstva gospodarskih organizacij in družbenega knjigovodstva. Pri tem je bilo ugotovljeno, da sta tako knjigovodstvo gospodarskih organizacij kakor tudi družbeno knjigovodstvo obremenjena

z mnogimi nepotrebnimi tehničnimi nalogami, ki zavirajo poglobljeno analizo ranje problemov gospodarjenja znotraj gospodarskih organizacij. Zato bi bilo potrebno, da se knjigovodstvo razbremeni nepotrebnih nalog in da se preusmeri v analiziranje gospodarjenja v delovnih organizacijah.

Garancije LR Slovenije. Konec leta 1961 so imele gospodarske organizacije še 50 061 milijonov neodplačanih kreditov, za katere je prevzela garancijo republika kot prvi in drugi porok. V teku leta 1962 je Izvršni svet LS LRS prevzel še za 33 253 milijonov garancij za kredite gospodarskim organizacijam.

Pretežni del izdanih garancij se nanaša na posojila iz splošnega investicijskega sklada, pri katerih je bilo zahtevano jamstvo republike. Zahtevki bank za garancije republike so bili pogosto preveč avtomatični in glede na kreditno sposobnost posojiljemalcev nesmotrni in nepotrebni. Zato je bilo bankam priporočeno, naj individualno presojujejo potrebo po republiški garanciji in naj opustijo avtomatizem.

Doslej republika še v nobenem primeru ni prišla v vlogo plačnika za prevzete garancije.

Zavarovalstvo. V zvezi z zakonom o zavarovalnicah in zavarovalnih skupnostih so ljudski odbori v LR Sloveniji ustanovili 14 zavarovalnic, ki so začele redno poslovati 1. 1. 1962.

Državni sekretariat za finance LRS je preko republiške skupnosti zavarovalnic vplival na uveljavljanje novih načel zavarovalnega gospodarjenja, zlasti v smeri širjenja zavarovalnega področja in v smeri aktivnejše preventivne dejavnosti.

Vse zavarovalnice izkazujejo v letu 1962 povečanje vplačila premij v primerjavi z letom 1961 skupno za 17,4 %, pri čemer zaznamujejo največji porast zavarovalnica Trbovlje (35,1 %) zavarovalnica Jesenice (34,6 %) in zavarovalnica Postojna (32,3 %). Najnižji porast izkazuje zavarovalnica Celje z 9,4 % in zavarovalnica Domžale-Kamnik z 10,6 %.

Celotno vplačilo premij za leto 1962 dosega 8,5 milijard. Od tega družbeni sektor 64 % in privatni sektor 36 %. V teku leta ni prišlo do kakih izrednih katastrofalnih škodnih primerov, razen na območju zavarovalnice Murska Sobota, ki je zaradi velikih škod, ki jih je v vinogradništvu povzročila toča, prekoračila sredstva svojega sklada tehničnih premij za 56 %.

Vse vplačane premije v višini 8,5 milijard so bile razdeljene takole:

— za upravne stroške	20 %
— za prometni davek	21,6 %
— za cenilne stroške	0,5 %
— za prispevek za preventivo	3,6 %
— za tehnične premije	54,3 %

V letu 1962 izplačane odškodnine za škode so izčrpale sredstva tehnične premije do višine 97,4 %, in sicer sredstva tehničnih premij družbenega sektorja 96,2 %, sredstva premij privatnega sektorja pa 99,7 %.

Višina tehničnih premij pa bo znižana še za nadaljnjih 700 milijonov zaradi dotiranja matematične rezerve življenjskih zavarovanj.

Iz navedenih podatkov je razviden položaj, ki je nastal z zvišanjem zveznega prometnega davka. Do leta 1962 je skozi 14 let znašala stopnja prometnega davka 4 %, v letu 1962 pa so bile njegove stopnje diferencirano zvišane,

tako da so bruto premije v družbenem sektorju obremenjene v posameznih primerih do 68 %, povprečno s 33 %, v privatnem sektorju pa s 3,8 %. Prometni davek je torej več kot sedemkrat višji kakor do leta 1962.

Najtežja posledica zvišanja prometnega davka je ta, da novo ustanovljene zavarovalne organizacije ne morejo formirati svojih varnostnih skladov, niti ne morejo zviševati sredstev za preventivno dejavnost. S tem so bili eliminirani ekonomski učinki decentralizacije v zavarovalstvu in so zavarovalnicam odvzeti bistveni elementi za nov način gospodarjenja, v katerem naj bi s smotrnim razvijanjem preventivne dejavnosti zmanjševale rizike in tako ustvarile pogoje za pocenitev in razširitev zavarovanj.

Tehnične premije so zaradi prometnega davka tako zmanjšane, da zavarovalnice komaj krijejo škode, ne morejo pa pristopiti k izravnavanju rizikov v okviru republiške skupnosti, ker niso sposobne plačati premij za pozavarovanje.

Vsa prizadevanja samoupravnih organov zavarovalnic in skupnosti za znižanje prometnega davka so doslej ostala brez uspeha. Zato bo Državni sekretariat za finance LRS po sestavi zaključnih računov zavarovalnic za leto 1962, ko bodo znani dokončni rezultati poslovanja zavarovalnic, predložil zveznemu Državnemu sekretariatu za finance ustrezne predloge za primerno ureditev problema.

Varnostne rezerve iz leta 1961, ki jih bodo dobile zavarovalnice po končani likvidaciji Državnega zavarovalnega zavoda (DOZ), se ocenjujejo na približno 700 milijonov din.

Republiška zavarovalna skupnost je posredovala Jugoslovanski skupnosti nekaj konkretnih predlogov, s katerimi naj bi prilagodilo zavarovanje gospodarstvu in prebivalstvu.

V LR Sloveniji sicer ni nobene zavarovalnice, ki ne bi z ustvarjenim režijskim dodatkom krila svojih stroškov, in zato ni nastopila potreba, da bi moral ustanovitelj kriti morebitne primanjkljaje, vendar ekonomske analize kažejo, da bi se z integracijo nekaterih zavarovalnic v LR Sloveniji razvila njihova ekonomska učinkovitost in sposobnost racionalno izravnovati rizike.

Premoženjsko pravna razmerja. Državni sekretariat za finance LRS je tudi v letu 1962 opravljal vse strokovne in administrativne zadeve za republiško komisijo za nacionalizacijo ter s tem v zvezi registriral 2274 novih predmetov. Ker omenjena komisija formalno še ni zaključila svojega poslovanja, prihajajo na republiški upravni organ, pristojen za finance, še vedno nove vloge državljanov s predlogi za spremembo ali odpravo odločb občinskih in okrajnih komisij za nacionalizacijo, dasi so po veljavnih predpisih postavljeni roki za presojo zakonitosti in pravilnosti takšnih odločb že brez izjeme potekli. Ne glede na to pa je treba smatrati, da je bil v letu 1962 postopek za presojo zakonitosti in pravilnosti odločb o nacionalizaciji zgradb in delov zgradb zaključen, z izjemo nekaterih vlog in pritožb državljanov, ki jih bo rešila še zvezna komisija za nacionalizacijo.

Zato so podatki o nacionaliziranih zgradbah in delih zgradb, ki jih je zbral Državni sekretariat za finance LRS za vso republiko dokončni, razen primerov, ki jih rešuje zvezna komisija. Izkazano je sedaj, da je v Ljudski republiki Sloveniji nacionaliziranih 2640 stanovanjskih in 815 poslovnih zgradb. K temu je treba prišteti 1510 nacionaliziranih poslovnih prostorov v zgradbah,

ki so sicer ostale lastnina državljanov in civilnopравnih oseb, 114 nacionaliziranih stanovanj ter 298 nacionaliziranih ločenih sob.

Po metodi točkovanja ugotovljena vrednost nacionaliziranih stanovanjskih in poslovnih zgradb ter nacionaliziranih delov zgradb v Ljudski republiki Sloveniji znaša 12,1 milijard din.

Glede na to da so postale odločbe pristojnih komisij za nacionalizacijo pravnomočne in glede na dejstvo da so bili s koncem meseca junija 1961 izdani vsi potrebni predpisi o sredstvih za izplačilo in o načinu izplačila odškodnine za nacionalizirane najemne zgradbe in gradbena zemljišča, so pristojni finančni organi občinskih ljudskih odborov pričeli v letu 1961 izdajati konkretne odškodninske odločbe. Da bi se izdajanje odškodninskih odločb pospešilo, je Državni sekretariat za finance LRS organiziral na vseh sedežih okrajev posebne sestanke z občinskimi finančnimi organi. Zaradi izkazane potrebe je sklical v Ljubljani še posebno posvetovanje za premoženjskopravne referente vseh občin, pri katerem so bili navzoči tudi predstavniki okrajne premoženjskopravne službe, Državnega sekretariata za pravosodno upravo LRS, Javnega tožilstva LRS in Javnega pravobranilstva LRS. Na tem posvetovanju so bila razčiščena številna vprašanja, ki so bila postavljena v zvezi z določanjem odškodnine.

Ne glede na te priprave in pouk, ki se je nadaljeval tudi v zadnjem času na seminarjih za občinske premoženjskopravne referente, pa izdajanje odškodninskih odločb za nacionalizirane zgradbe in dele zgradb ne napreduje zadovoljivo. Izdajanje odškodninskih odločb bo treba čimbolj pospešiti.

Tudi v preteklem letu služba evidence splošnega ljudskega premoženja, ki se vodi pri občinskih ljudskih odborih, ni pokazala pravega napredka. Intenzivni razvoj našega gospodarstva, cela vrsta raznih ukrepov za pospeševanje kmetijstva, podružbljenje zemljiških posesti, urejevanje lastninskopravnih odnosov med družbeno skupnostjo in državljani, posebno pa še trajno in sistematično nadzorstvo nad racionalnim izkoriščanjem kmetijskih zemljišč nujno narekujejo potrebo, da družba razpolaga z določenimi podatki o zemljiščih.

Točna, ažurna in zanesljiva služba evidence splošnega ljudskega premoženja pri občinskih ljudskih odborih pa je v pretečenem obdobju, ko so se ustrezno dopolnili oziroma izdali novi predpisi o izkoriščanju in varstvu zemljišč v družbeni lastnini, ko so se povečala materialna sredstva in se zagotovili novi strokovni kadri za racionalnejše izkoriščanje kmetijskih zemljišč, postala še odgovornejša. V preteklem letu je prišlo do posebno živahnega procesa povečevanja in širjenja družbenega zemljiškega sklada, ki bi ga morala zajeti in v celoti obvladati prav služba evidence splošnega ljudskega premoženja.

Ugotoviti pa moramo, da glede tega z redkimi izjemami ni bilo pravega razumevanja, da služba evidence splošnega ljudskega premoženja ni zadovoljivo vključena v to akcijo in da zaradi nepravilne organizacije ter celo nestrokovnega funkcioniranja službe evidence splošnega ljudskega premoženja to upravno področje ni dalo nujno pričakovanih rezultatov. Zato ni čudno, da se pojavljajo osnovani predlogi za reorganizacijo te službe, predvsem v smeri združitve te službe z zemljiškim katastrom in zemljiško knjigo. Razumljivo je, da bo treba to vprašanje predhodno temeljito proučiti, kar pa ne odlaga nujnosti, da občinski ljudski odbori poskrbijo za naložitev in vodenje službe evidence splošnega ljudskega premoženja v skladu z veljavnimi zveznimi in republiški predpisi.

Devizna inšpekcija. V dobi, ko prevzema Državni sekretariat za finance LRS vrsto nalog s področja gospodarstva, ki jih označujejo predvsem kreditno-monetarne ingerence, je bilo vzpostavljeno tesnejše sodelovanje z deviznim inšpektoratom pri Državnem sekretariatu za finance FLRJ. Ta ima namreč na vseh sedežih republik svoje lastne organizacijske enote, ki omogočajo potrebno upoštevanje gospodarskih posebnosti posameznih republik. Glede na to Državni sekretariat za finance LRS v preteklem letu ni zahteval več samo običajnih poročil o delu deviznega inšpektorata v območju republike, temveč se je podrobno zanimal tudi za problematiko te službe, ki zajema na eni strani kontrolo nad 634 udeleženci zunanjetrgovinskega in deviznega poslovanja, od tega 134 gospodarskih organizacij z zunanjetrgovinsko registracijo, na drugi strani pa je ta služba tudi pristojna, da preganja gospodarske prestopke in prekrške s področja deviznega poslovanja ter da vodi upravnokazenski postopek zoper posamezne državljane, ki kršijo devizne predpise. V glavnem gre za to, da se odpravljajo nepravilnosti pri uporabi carinskih stopenj in pri obračunavanju premij ter davčnih olajšav, ki se plačujejo oziroma priznavajo izvoznikom pri izvozu določenega blaga in storitev.

Pri tem je bilo ugotovljeno, da je devizni inšpektorat v naši republici v preteklem letu pregledal le 67 gospodarskih organizacij ter v upravnokazenskem postopku rešil komaj polovico zadev. Zastoj v delu deviznega inšpektorata na območju naše republike je pripisati predvsem težavam, ki obstajajo v tem, da je težko dobiti strokovni kader, ki bi ustrezal zaupljivosti te službe. Tudi v preteklem letu niso bila zasedena vsa delovna mesta deviznih inšpektorjev, določena s sistemizacijo. Na slabo zasedbo teh delovnih mest pa je pomembno vplivala tudi velika razlika med osebnimi dohodki uslužbencev s podobno strokovnostjo v gospodarstvu in državni upravi, kar je povzročilo fluktuacijo uslužbencev v škodo deviznega inšpektorata.

Zaradi vedno večjih nalog na področju izvoza in uvoza narašča torej potreba, da tudi republika redno spremlja in obvladuje zunanjetrgovinsko dejavnost na svojem območju. Zato je sekretariat storil vrsto konkretnih ukrepov za izboljšanje ažurnosti službe deviznega inšpektorata na območju LR Slovenije ter s tem v zvezi dostavil ustrezne predloge tudi Državnemu sekretariatu za finance FLRJ v Beogradu.

Prizadevati bi si bilo treba končno tudi, da bo devizni inšpektorat na primeren način, t. j. z razlago in pojasnjevanjem predpisov, z navodili, kakor tudi z ustreznimi informativnimi članki v dnevnem časopisju, sproti seznanjal ljudske odbore, gospodarske in druge organizacije kakor tudi državljane o vseh pomembnejših napakah in nepravilnostih, ki se pojavljajo v zvezi s predpisi o zunanjetrgovinskem in deviznem poslovanju. Vsekakor bi se morali vzpostaviti tesnejši stiki deviznega inšpektorata tudi s splošno gospodarsko zbornico, tako da bi tudi na ta način pravočasno opozarjali udeležence zunanjetrgovinskega in deviznega poslovanja na pravilno uporabo predpisov s tega področja. S tem bi se vsekakor zmanjšalo število kršitev deviznih predpisov in predpisov o zunanjetrgovinskem poslovanju. Mislimo, da bi bila ta naloga deviznega inšpektorata še posebno važna zato, ker je iz prakse znano, da so kršitve teh predpisov pogoste predvsem zato, ker jih prizadete stranke ne poznajo oziroma jih ne uporabljajo pravilno.

Kadri. Državni sekretariat za finance LRS je tudi v preteklem letu uspel, da je ekonomska srednja šola v Mariboru organizirala posebni oddelek četrtega letnika s specializacijo za javne finance. Od 35 absolventov tega specialnega oddelka se je zaposlila polovica na področju financ in katastra, polovica pa v bankah.

Na višji upravni šoli v Ljubljani je leta 1962 diplomiralo 12 slušateljev finančne stroke. Vse to pa ne more kriti potreb po finančnih kadrih pri ljudskih odborih, saj po njihovih podatkih še vedno ni zasedeno preko 200 sistemiziranih delovnih mest.

Državni sekretariat za finance LRS je skušal izboljšati strokovno raven finančnih uslužbencev na nekaterih področjih finančne stroke tudi z neposrednimi stiki na terenu in s strokovnim sodelovanjem na seminarjih, ki so bili organizirani na vseh sedežih okrajev.

Uprave in zavodi pod nadzorstvom Državnega sekretariata za finance LRS

Geodetska uprava LRS, kot republiški upravni organ, ki opravlja strokovno vodstvo in nadzorstvo nad geodetsko službo (katastrski uradi) in nad izvrševanjem geodetskih del (geodetski zavodi), je v preteklem letu na področju izvajanja državne izmere financiral izvedbo triangulacijskih del na območju Slovenj Gradca, Novega mesta, Trebnjega in Kočevja v vrednosti 9 876 000; dalje dela pri topografski katastrski izmeri zaradi obnove katastra za 11 katastrskih občin na območju kočevske občine in v Prekmurju na površini 7600 ha, v vrednosti 54,5 milijonov; delo pri izdelavi osnovne državne karte 1 : 5000 in 1 : 10 000 v vrednosti 7,5 milijonov za območje reke Dravinje, krajev Trbovlje in Tolmin na površini 23 800 ha, ob sofinanciranju prizadetih gospodarskih organizacij, tako da znaša površina izdelane karte v letu 1962 61 000 ha. Nadalje je uprava financirala reprodukcijo geodetskih načrtov in karte, deloma zaradi dotrajanosti starih katastrskih načrtov, delno pa ob izvajanju nove izmere za kataster in karte v vrednosti 9,2 milijonov, pri čemer so prispevali za reprodukcijo občinski ljudski odbori znesek 5,8 milijonov, tako da znaša skupna vrednost reprodukcije za 84 katastrskih občin s 566 listi 15 milijonov.

Da bi urbanizacija mest in naselij potekala čim uspešnejše v smislu priporočila Ljudske skupščine LR Slovenije, je uprava predlagala vsem občinskim ljudskim odborom konkretne ukrepe za ureditev geodetskih podlog kot nepogrešljive osnove za urbanistično službo. Začelo se je že s načrtno izmero gradbenih okolišev mest Ptuj, Trbovlje, Kočevje, Dolenjske Toplice, Slovenj Gradec, Polzela in Trebnje.

V zvezi z izmero mest in naselij kot osnove za izdelavo urbanističnih načrtov se pojavljajo tendence hitrega izvajanja izmer z nestrokovnimi organi. Posledica tega so nesolidne osnove in neracionalno izkoriščena sredstva. Uprava le s težavo preprečuje take izmere. V splošnem je opaziti intenzivnost v delu zavodov za urbanizem, ki pa zaradi pomanjkanja dobrih geodetskih načrtov uporabljajo stare katastrske načrte ali foto povečave fotografskih kart, oziroma na primitivne načine merijo in dobivajo geodetske osnove.

Na področju instruktorskih in nadzorstvenih opravil je uprava poleg vođenja in nadzorstva izvajanja del po lastnih pogodbah opravljala tudi instruk-

cijsko, inšpekcijsko ter koordinacijsko službo pri okrajnih in občinskih ljudskih odborih, pri Geodetskem zavodu v Ljubljani ter pri okrajnih geodetskih zavodih v Celju, Kopru in Mariboru. Tako je uprava nudila strokovno in upravno pomoč pri določevanju kategorizacije in rajonizacije terena ter pri razlagi strokovnih predpisov glede sklenitve pogodb za geodetska dela, ki se izvajajo v breme proračunov ljudskih odborov.

V skladu s predpisi o kartografskih publikacijah je uprava v 40 primerih posredovala zahteve po topografskih kartah Vojnogeografskemu inštitutu v Beogradu. Za razne potrebe gospodarstva je posredovala nabavo geodetskega aerofotogrametrijskega materiala, ki je podvržen posebnemu režimu v smislu predpisov o snemanju iz zraka.

Na področju strokovnega izobraževanja uslužbencev geodetske službe je bil za katastrske agronome organiziran seminar o bonitiranju in katastrski klasifikaciji v Piranu. Poleg tega so bili prirejani seminarji za uslužbence katastrskih uprav po sektorjih Maribor, Celje, Ljubljana in Nova Gorica, s praktičnim preizkusom geodetskih norm za področje katastrskih opravil.

Geodetski zavod LRS. Zavod je v letu 1962 izvrševal pretežno dela po naročilih Geodetske uprave LRS in političnoteritorialnih enot (81 %), ostalo pa za gospodarske organizacije (14 %). Največji del dejavnosti so zavzemale meritve za gospodarsko karto (44 %), kataster (22 %), mestno izmero (15 %) in tehnične meritve (19 %).

Zavod zaposluje 145 stalnih uslužbencev in 120 sezonskih delavcev. Povsod je uvedeno plačevanje po učinku.

Uvedeno je bilo delo na drugem stereokartirnem aparatu. Z nabavo še nekaterih specialnih instrumentov se je zavod tehnično izpopolnil na evropsko raven in je sposoben izvrševati vsa dela z modernimi metodami.

Revizijski zavod LRS. Načrt dela in finančni plan za leto 1962 predvidevata 16 000 produktivnih delovnih ur in 19,7 milij. din dohodka.

Struktura opravljenih del je naslednja:

— organizacije tovarn po ekonomskih enotah	50,6 %
— splošne organizacije	42,6 %
— skupaj organizacijska dela	93,2 %
— revizije, pregledi, analize, ekspertize in investicijski programi	6,8 %
Skupaj	100,0 %

Ta struktura kaže, da se je zavod preusmeril v dajanje pomoči podjetjem pri organizaciji. Treba pa je pripomniti, da je del organizacijskih del ozko povezan z revizijami, ker se v okviru revizij pokaže potreba po izboljšanju organizacije.

S 1. oktobrom 1962 je bil k zavodu priključen Zavod za izobraževanje in organizacijo dela Gorica v Novi Gorici.

V zadnjem času so vzpostavljeni tesnejši stiki tudi z Zavodom za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela v Kranju, kar bo omogočilo tesnejše sodelovanje pri seminarjih za računovodsko osebje in pri praktičnih organizacijskih posvetovanjih.

3. Sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve

Delo sekretariata za splošne gospodarske zadeve je bilo v letu 1962 usmerjeno predvsem v spremljanje in proučevanje učinka, ki ga imajo spremembe in dopolnitve gospodarskega sistema na poslovanje gospodarskih organizacij.

V ta namen sta bili v tem letu izdelani analizi zaključnih računov za leto 1961 ter periodičnih obračunov za prvo polletje 1962 s posebnim ozirom na vpliv gospodarskih instrumentov na gospodarjenje, njihov vpliv na formiranje in delitev dohodka ter v zvezi s tem na položaj posameznih gospodarskih dejavnosti.

S tem naj bi dobili obenem potrebno dokumentacijsko gradivo za morebitne spremembe in dopolnitve instrumentov gospodarskega sistema.

Analizi sta pokazali, da so spremembe in dopolnitve gospodarskega sistema ugodno vplivale na večjo ekonomičnost in rentabilnost poslovanja.

Sekretariat ni posvečal pozornosti samo kompleksnemu ugotavljanju učinkovanja sprememb in dopolnitev gospodarskih instrumentov, temveč je skrbno spremljal tudi delovanje posameznih instrumentov.

Instrument delitve dohodka po vnovčeni realizaciji, ki je bil vpeljan letos, naj bi deloval v smeri hitrejšega poravnavanja medsebojnih obveznosti ter tudi sicer materialno spodbujal gospodarske organizacije, da bi hitreje vsklajevale svojo proizvodnjo s potrebami na trgu. Ta instrument letos — v prehodnem obdobju — ni prišel do popolnega izraza; lahko celo trdimo, da je vnesel nekatere težave v gospodarjenju podjetij. Ne glede na nekatere slabosti pa se ocenjuje, da je ta način obračunavanja dohodka deloval pozitivno na poslovanje gospodarskih organizacij.

Glede obresti od kreditov za obratna sredstva se je pokazala potreba po izdelavi posebne študije, v kateri bi bilo treba proučiti predvsem razpon obrestne mere.

Prehod na enotnejšo stopnjo obresti na poslovni sklad je vplival na boljše izkoriščanje proizvodjalnih zmogljivosti. V strukturi celotnega dohodka je opravljal isto funkcijo kot stalni stroški v strukturi cene posameznega proizvoda in je zato spodbujal podjetja k večjemu izkoriščanju proizvodjalnih zmogljivosti.

Positivni vpliv linearne obdavčitve dohodka po stopnji 15 % je bil zmanjšan zaradi uvedbe prispevka na izredni dohodek. Ta ni dosegel svojega namena, ker je zajemal tudi rezultate večje produktivnosti dela ter ni podpiral racionalne politike zaposlovanja.

Davek na promet proizvodov je še vedno zadržal svoj fiskalni karakter. Zato se ni mogel uveljaviti kot instrument politike cen ter je celo negativno vplival na razvoj proizvodnje, zlasti v kooperaciji.

Sekretariat je sodeloval z zveznimi organi ter z gospodarskimi organi v republiki pri pripravah za izvedbo revalorizacije. V sekretariatu je bila formirana posebna komisija, ki je imela pri izvedbi revalorizacije nadzorstveno, inštrukcijsko in koordinacijsko vlogo.

Komisija je dajala sekretariatu koristne predloge v zvezi z načinom izvedbe revalorizacije, o izračunu koeficientov ter v zvezi s pripravami zveznih predpisov za izvedbo revalorizacije.

Po izidu predpisov je komisija prevzela upravno funkcijo ter vodila akcijo v zvezi s preračunavanjem vrednosti osnovnih sredstev in sredstev skupne porabe, tako da je bilo celotno gradivo pravočasno obdelano in izročeno zvezni

komisiji. Sekretariat je izdelal študijo o učinkih revalorizacije v Sloveniji. Študija je pokazala, da se poveča vrednost osnovnih sredstev v LR Sloveniji za 24^{0/0}; v strukturi tega povečanja se poveča vrednost gradbenih objektov za 66^{0/0} in opreme za 31^{0/0}. Zaradi večje vrednosti osnovnih sredstev se povečajo sredstva amortizacije v Sloveniji za 11,8 milijard dinarjev, obresti na poslovni sklad za 5,5 milijard dinarjev, prispevek od dohodka pa se zmanjša za 1,8 milijard. Zaradi povečanja amortizacije ter zmanjšanja prispevka od dohodka gospodarskih organizacij bodo gospodarske organizacije razpolagale v celoti z 1,3 milijarde dinarjev višjimi sredstvi; dohodek federacije se zniža za okoli 1,7 milijard, družbeni investicijski skladi se znižajo za okoli 5 milijard dinarjev. Premiki zaradi izvršene revalorizacije bodo vplivali na višino razpoložljivih sredstev v letu 1964, v manjši meri pa tudi že v letu 1963; zaradi tega bo treba posvetiti vso pozornost položaju gospodarskih organizacij ter problemu znižanja sredstev družbenih investicijskih skladov. Sekretariat je v ta namen že angažiral raziskovalne ustanove in posamezne ekonomske strokovnjake.

Vzporedno z izvajanjem revalorizacije je sekretariat vodil obširno razpravo o bodoči ureditvi režima amortizacije. Smatral je, da je treba preiti na ekonomsko formiranje amortizacije ter da je zato potrebno v večji meri upoštevati funkcionalno in ekonomsko amortizacijo. V zvezi s tem so bili izdelani posebni materiali s predlogi za način formiranja in trošenja amortizacijskih sredstev. S posebno pozornostjo je sekretariat spremljal pojave integracije, kooperacije in poslovnega sodelovanja.

V ta namen je bila izdelana v sodelovanju z ostalimi resornimi organi in z Gospodarsko zbornico LRS obširna študija o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu, ki je zajela vse oblike integracije, kot so:

kooperacijske pogodbe, poslovno-tehnično sodelovanje in združevanje, ustanavljanje skupnosti in združevanje v kombinata.

Poleg tega so bili še posebej izdelani faktorji, ki zavirajo kooperacijo in združevanje.

Na podlagi študij in analiz ter stališč, ki so jih na posebnih posvetih zavzeli Gospodarska zbornica LRS, predstavniki okrajnih gospodarskih zbornic, sekretariati IS, Splošna gospodarska banka, okrajna ljudska odbora Maribor in Koper, nekatera poslovna združenja ter 36 najpomembnejših gospodarskih organizacij, je posebna skupina v sekretariatu sestavila teze, ki naj bi služile za izdajo novih predpisov o organizaciji, upravljanju, planiranju in združevanju v gospodarstvu.

Sekretariat je sodeloval z ostalimi sekretariati, z bankami in gospodarsko zbornico pri analiziranju razvoja bančnega mehanizma kakor tudi razvoja zunanjetrgovinskih instrumentov.

Sodelovanje z zveznim sekretariatom za splošne gospodarske zadeve se je v letu 1962 še bolj poglobilo. Tako smo imeli možnost, da smo celotno gradivo, ki nam ga je ta sekretariat dostavil, lahko ali sami obravnavali ali pa ga posredovali pristojnim organom. Zbrane pripombe so tvorile podlago za obdelavo ustreznih zveznih predpisov.

Sekretariat je v letu 1962 mesečno izdajal poročila o gibanju gospodarstva. Skupno je izdal 12 poročil in jih posredoval interesiranim državnim in političnim organom ter ustanovam. Poročila o gibanju gospodarstva so bila sicer kompleksna, toda po oceni samega sekretariata preveč samo slika stanja, premalo pa so vsebovala elemente, po katerih bi se lahko sklepalo na težo vplivnih

činiteljev ter na gibanja v bodoče. Sekretariat je poskušal preiti na nove onsove, ki bi v večji meri upoštevale tržišče in kupno moč kot pomembna faktorja gospodarskih gibanj, pri tem pa si ni našel ustrezne metode spricho obstoječega stanja statističnega in evidenčnega gradiva.

Poleg rednih poročil o gibanju gospodarstva je sekretariat izdelal več analiz činiteljev, ki so vplivali na proizvodnjo oziroma potrošnjo, ter analize o gibanju posameznih vrst proizvodnje oziroma potrošnje. Kot najvažnejše navajamo: analiza o gibanju osebnih dohodkov v letih 1961 in 1962; analiza investicijske potrošnje v letu 1962 in nekaterih problemov investicijske politike; analiza izvoza iz LR Slovenije ter nekaterih problemov sistema; o ukrepih za stabilizacijo gospodarstva; o nekaterih problemih industrijske proizvodnje; o nekaterih važnejših problemih trga; o vlogi tržišča in cen v našem sistemu; o vplivu novih predpisov na stabilizacijo gospodarstva itd.

V skladu z novo prevzetimi nalogami s področja politike cen je sekretariat v letu 1962 izdelal več analiz in predlogov za spremembo zveznih predpisov s ciljem, da bi se odpravila obstoječa nesorazmerja v cenah, in to predvsem za sledeče osnovne proizvode: šivne cevi, surovi cink, žveplena kislina, glinica, celuloza, furnirji, lesna galanterija in farmacevtski proizvodi.

Poleg obširnejših samostojnih študij, rednih poročil ter večjih analiz je sekretariat izdelal vrsto informacij za potrebe drugih organov Izvršnega sveta ter vodstev političnih organizacij.

Na pobudo odbora IS za splošna gospodarska vprašanja je sekretariat v sodelovanju s svetom za socialno varstvo, Sekretariatom IS za delo in republiškim zavodom za rehabilitacijo invalidov izdelal posebno analizo o invalidskih delavnicah v LR Sloveniji. Ta analiza je zajemala: organizacijo in način poslovanja, gospodarski položaj in usmerjenost dejavnosti invalidske delavnice.

Rezultat izvršene analize predstavljajo predlogi za ureditev statusa invalidskih delavnic in smernice za njihov nadaljnji razvoj.

Sekretariat je tudi v tem letu obravnaval vrsto osnutkov zveznih predpisov. V letu 1962 je bil nosilec pripomb v 98 primerih na gradivo zveznega odbora za gospodarstvo ter v 35 primerih na gradivo zveznega izvršnega sveta.

Sekretariat je bil predlagatelj ali je sodeloval pri izdelavi sledečih republiških predpisov:

1. Odlok o določitvi števila članov upravnega odbora Gospodarske zbornice LRS;
2. Odločba o imenovanju predsednika in podpredsednika republiške gospodarske zbornice;
3. Priporočilo o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962;
4. Uredba o odpravi uredbe o ustanovitvi Direkcije rezerv v LRS, odločbe o prenehanju Uprave silosov in skladišč LRS in odločbe o ustanovitvi podjetja v izgradnji »DEPO«;
5. Odlok o stopnji prispevka od prodaje kinematografskih vstopnic;
6. Odločba o ustanovitvi Zavoda LRS za rezerve;
7. Odločba o financiranju Uprave silosov in skladišč LRS po načelih dohodka.

Z novelo zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji je sekretariat zadolžen za podrobnejše proučevanje in spremljanje tržišča, cen in materialnih rezerv. V zvezi s tem je pripravil predpise za formiranje Direkcije

za rezerve ter Zavoda LRS za cene. Poleg tega je sekretariat razpravljajal o obliki, vrsti in organizaciji služb, ki se ukvarjajo z analizo trga. V razpravo so bili vključeni posamezni strokovnjaki, gospodarski sekretariati ter gospodarska zbornica, ki je kasneje prevzela pobudo za formiranje ustreznih služb za analizo trga. Tako sta prevzela Gospodarska zbornica LRS in Zavod za produktivnost dela LRS nalogo, formirati ustrezne konjunkturke službe na svojem področju v okviru inštituta, pri Ekonomski fakulteti pa je bila formirana grupa za konjunkturke raziskave.

Strokovne naloge sekretariata opravlja poleg sekretarja in pomočnika še pet uslužbencev, od katerih je bil eden letos odsoten, ker je bil na specializaciji v ZDA. Strokovno delo na sekretariatu se je v letu 1962 poglobilo. Kljub nezadostni zasedbi je bilo delo sekretariata zadovoljivo in je bila večina nalog izvršena v postavljenih rokih, predvsem zaradi kolegijskega načina dela in zaradi pritegnitve sodelavcev iz ustreznih resorjev in organizacij.

Naloge s področja cen in trga je opravljal sekretariat z enim samim uslužbencem, na razpis novih delovnih mest analitikov se ni javil nihče. Sedaj se dogovarjamo z mladimi diplomanti ekonomske fakultete ter z nekaterimi starejšimi ekonomisti, tako da kaže, da bodo v začetku prihodnjega leta zasedena najvažnejša delovna mesta v sekretariatu.

Oddelek za splošne zadeve sekretariata vodi računovodsko in personalno službo ter zadeve ekonomata, upravlja zgradbo in nadzira tehnično službo za celotno stavbo Gregorčičeva 25. Sekretariat je pripravil predlog enotne organizacije pomožnih služb za vse ustanove v stavbi. Strokovno naj bi se vodile pomožne službe skupno, s čimer bi dosegli večjo enotnost poslovanja ter povečali racionalnost.

Zavodi pod nadzorstvom Sekretariata IS za splošne gospodarske zadeve. V letu 1962 se je reorganizirala služba hrambe in skladiščenja blaga. Ker je dejavnost bivše uprave silosov in skladišč zajemala tudi izgradnjo skladiščnih in drugih poslovnih prostorov, je bil ta del dejavnosti prenesen na samostojno podjetje. V skladu z nalogami, ki jih ima republika pri urejanju razmerij na tržišču, se je uprava silosov in skladišč reorganizirala v finančno samostojni republiški zavod z nazivom Zavod LRS za rezerve. Naloge tega zavoda so: proučevanje gibanja zalog surovin, reprodukcijskega materiala in izdelkov v proizvodnji in trgovini ter tendenc v potrošnji; predlaganje ukrepov na področju rezerv; intervencije na tržišču; skladiščenje in hramba; gradnja in vzdrževanje skladišč in silosov za lastne potrebe.

Kapaciteta lastnih skladišč zavoda je v letu 1962 znašala 54 000 ton. V skladišču je bilo sprejeto 59 000 ton blaga, izdanega 73 500 ton, zaloge konec leta so znašale 34 500 ton. V letu 1962 so v celoti izpadli iz skladiščenja umetna gnojila, bombaž in pšenica za državne materialne rezerve. Pomanjkanje skladiščnih kapacitet se je čutilo v Kopru, Prestranku in v Ljubljani.

Z zakonom o družbeni kontroli cen, ki ga je sprejela zvezna ljudska skupščina, se je vsebinsko spremenil dosedanji sistem individualne evidence in kontrole cen posameznih proizvodov ter se ustanavlja služba družbene kontrole cen.

Delo Gospodarske zbornice LR Slovenije. Sredi leta 1962 so se dotodanje posamezne Zbornice in Glavna zadružna zveza Slovenije združile v enotno Gospodarsko zbornico LRS z naslednjimi sekcijami:

za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet, obrt in komunalno, za kmetijstvo in gozdarstvo, za trgovino in gostinstvo, Glavna zadružna zveza.

Sekcije so obdržale upravne odbore in so kot prehodna organizacijska oblika delovale do konca leta 1962. Sekcije so preko svojih družbenih organov z gospodarskimi organizacijami obravnavale vsa aktualna gospodarska vprašanja ter dajale razne predloge za ukrepe in pripombe na osnutke predpisov.

V tem času je bila izdelana nova organizacijska zasnova zborničnih družbenih organov in služb, na osnovi katere je upravni odbor Zbornice sprejel sklep o ustanovitvi 15 svetov za gospodarske dejavnosti in panoge, vključno z Glavno zadružno zvezo, in 5 strokovnih odborov. Iz dosedanjih štirih sekcij je ustanovil eno samo sekcijo za celotno gospodarsko področje.

Hkrati z utrjevanjem notranje organizacije in z ustrezno kadrovsko zasedbo strokovnih služb je nova gospodarska zbornica ob tesnem sodelovanju z republiškimi organi izvršila vrsto nalog ter izvedla več akcij z namenom, poživiti gospodarsko dejavnost.

Zlasti pomembna je bila akcija, ki jo je izvedla zbornica v sodelovanju z vsemi okrajnimi gospodarskimi zbornicami z namenom, pospešiti izvozno dejavnost vseh proizvajalnih podjetij.

V okviru te akcije je bilo pripravljenih 79 sestankov. O akciji je bilo izdelano obširno poročilo z dokumentacijo, ki služi za nadaljnje operativno spremljanje izvozne dejavnosti proizvajalnih podjetij Slovenije.

Pri tem je bila posebna skrb posvečena spodbudnejši ureditvi deviznega režima, s ciljem da se postavi uvoz v neposredno ekonomsko odvisnost od doseženega izvoza že pri samem proizvajalcu — izvozniku.

Nadalje je bila organizirana skupno z gospodarskimi organizacijami in inštituti akcija za ugotovitev stanja raziskovalnega dela in uporabe dosedanjih izsledkov. V ta namen je bila pripravljena posebna anketa, na osnovi katere bo skupaj z vsemi prizadetimi izdelan bodoči program raziskovalnega dela na območju LRS. V sodelovanju z vsemi zainteresiranimi je bil izdelan predlog tem raziskovalnih del, ki se financirajo iz sklada B. Kidriča za leto 1963 in katere bo sofinancirala tudi zbornica.

Posebej je zbornica obravnavala vprašanje financiranja strokovnih šol v letu 1963. Izdelana je bila podrobna analiza, ki zajema tudi probleme investicijske izgradnje teh šol.

Zbornica je obravnavala vprašanje financiranja strokovnih šol. Upravni odbor je sprejel v sporazumu s Svetom za strokovno šolstvo predlog za način financiranja za leto 1963, da bi se zagotovilo nemoteno delovanje strokovnih šol. Zbornica je nadaljevala z delom na profilih poklicev za potrebe gospodarstva, s katerim delom so začele bivše področne zbornice.

Poleg navedenih akcij je zbornica začela organizirati poseben biro za raziskavo trga — konjunkturne službe. Začela je sistematično obravnavati vprašanja integracije v gospodarstvu ter o tem izdelala osnovne teze. Zlasti aktivno je bilo delo sveta za proizvodnjo, predelavo in promet s kmetijskimi proizvodi. Skupno s pristojnimi zavodi in inštituti je bil izdelan program nadaljnje izgradnje velikih farm in vključevanje novih tehnoloških dosežkov v farmersko proizvodnjo. Posebej so bile izdelane kompleksne študije o bekonskih farmah, študija o krmljenju mladih govedi in drugo. Organiziran je bil tudi poseben posvet o fertilizaciji in o tem izdelan elaborat.

Posebno obsežno je bilo delo v oddelku za ekonomska in finančna vprašanja, ki je bilo usmerjeno v obravnavo problematike v zvezi s pripravo in izdelavo družbenega plana za leto 1963. Poleg tega so bili v širšem obsegu z okrajnimi gospodarskimi zbornicami in z gospodarskimi organizacijami obravnavani problemi financiranja investicij, amortizacije, vnovčene realizacije in medsebojnega kreditiranja, o čemer je bila izvedena posebna anketa. Izdelani so bili posebni elaborati o teh vprašanjih in o njih je razpravljal tudi upravni odbor v okviru razprav o gibanju gospodarstva.

V okviru zbornice je bilo organizirano dvodnevno posvetovanje o standardizaciji, ki se ga je udeležilo nad 200 predstavnikov naših podjetij, inštitutov in drugih.

4. Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt

Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt je usmerjal svoje delo po nalogah, ki so mu dane v pristojnost. Pri njihovem reševanju je sodeloval z zveznimi in republiškimi organi, ljudskimi odbori, zbornicami, znanstvenimi zavodi in drugimi organizacijami.

I n d u s t r i j a. V preteklem letu je bila normativna dejavnost s področja industrije, gradbeništva in obrti usmerjena bolj kot v prejšnjih letih na izdelavo republiških predpisov. Temeljni zakon o investicijski graditvi, ki je bil sprejet v decembru 1961, je prepustil republikam ureditev vrste vprašanj. Že v pričetku leta je bil izdelan prvi osnutek republiškega zakona o graditvi investicijskih objektov in posredovan vsem zainteresiranim organom in organizacijam. Na osnovi zbranih pripomb je bil izdelan predlog zakona, ki ga je Izvršni svet predložil Ljudski skupščini. Sekretariat je tudi izdelal in dal v obravnavo republiškim organom in ljudskim odborom izvršilne predpise — pravilnike, ki so predvideni za podrobno ureditev posameznih vprašanj investicijske graditve. Ker je bila zakonodaja na področju gradbeništva v letu 1962 pomanjkljiva, je sekretariat v konkretnih primerih dajal pojasnila in mišljenja, pri čemer je dosledno izhajal iz načel temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov. Glede na to, da tehnični predpisi, ki obravnavajo potresno varnost, ne ustrezajo, je posebna komisija pri sekretariatu izdelala predlog začasnih predpisov o dimenzioniranju in izvedbi gradbenih objektov v potresnih območjih, s katerimi se zagotavlja potrebna varnost pred potresi predvsem za stolpnice, katerih gradnja zavzema vedno večji obseg.

Da bi se zagotovila ekonomska izraba lesne mase in izločile zastarele žagarske naprave, je sekretariat na osnovi pooblastila zakona o gozdarstvu v začetku leta izdal skupno s Sekretariatom IS za kmetijstvo in gozdarstvo pravilnik o tehnični opremljenosti in strokovnemu kadru organizacij in obratov, ki se ukvarjajo s primarno predelavo lesa. V tej zvezi je sekretariat izdal tudi posebno navodila o obratovanju žag venecijank, v katerih je opozoril na pravilno uporabo veljavnih predpisov glede poslovanja žag, ki žagajo uslužnostno. Skupno z drugimi republiškimi upravnimi organi in z ljudskimi odbori pripravljata predlog za nadaljnji postopek in za uvedbo morebitnih novih ukrepov.

V letu 1962 so zvezni organi ponovno predložili več osnutkov zakona o organizaciji gospodarskih organizacij, ki se bavijo s proizvodnjo in distribucijo električne energije in ki še vedno ne poslujejo po načelih samoupravljanja,

kot druge gospodarske organizacije. Sekretariat je pri obravnavanju osnutkov dosledno zastopal stališče, da se tudi gospodarjenje z električno energijo postavi na ekonomsko osnovo.

V preteklem letu je sekretariat sodeloval tudi pri sestavi osnutka zveznega zakona o obrtnih delavnicah samostojnih obrtnikov. Naše stališče, da je zasebna obrt potrebna in da jo je treba postaviti na objektivne osnove, je bilo v končnem besedilu predloga sprejeto.

V sodelovanju z republiško gospodarsko zbornico in društvom inženirjev in tehnikov je sekretariat tudi v preteklem letu dajal pripombe in predloge zveznim organom v zvezi s spremembami predpisov s področja industrijske lastnine in obravnaval predloge zveznih organov za ureditev tehničnih in varnostnih ukrepov v industriji in gradbeništvu. Kot upravni organ je reševal zadeve po rudarskem zakonu, po predpisih o investicijski graditvi in po predpisih o tehničnih inšpekcijah. Pri sekretariatu sta poslovali izpitni komisiji za industrijsko tehnično in gradbeno stroko.

Sekretariat je spremljal ekonomski položaj podjetij svojega področja in pomagal reševati nastalo problematiko. Analize stanja in proučevanja problemov s pravočasnim odpravljanjem slabosti in težkoč so imeli pomembno vlogo pri doseženih rezultatih. Nastalo problematiko je reševal s predlogi za spremembo predpisov, za preusmeritev proizvodnje in modernizacijo proizvodjalnih postopkov. Predvsem je usmerjal podjetja v investicije, ki bi ob najmanjših vlaganjih zagotovile najhitrejše in največje uspehe, popolnejše izkoriščanje proizvodjalnih kapacitet in hitrejšo vključevanje v mednarodno delitev dela.

Na osnovi resolucije o politiki gospodarskega razvoja za leto 1962, ki narokuje intenzivnejše izkoriščanje raziskovalnih inštitutov za potrebe proizvodnje, je sekretariat tudi v letu 1962 vplival na to, da se industrija vsestransko in sistematično povezuje z obstoječimi raziskovalnimi organizacijami in da ustanavlja lastne raziskovalne enote. Rezultat teh prizadevanj se kaže v vedno večjem zanimanju gospodarskih organizacij in znanstvenih inštitutov za razvojno delo na področju proizvodnje. Sekretariat je izdelal informacijo o potrebi po osnovanju raziskovalnega inštituta za aluminij, ki naj bi opravljal svojo nalogo v okviru industrijskih podjetij za proizvodnjo in predelavo aluminija v LR Sloveniji.

V zvezi s perspektivno izgradnjo elektroenergetskih objektov je vplival na izdelavo projektov za elektroenergetske objekte in primerjalnih študij. Tako je bil pripravljen projekt hidroenergetskega sistema Srednja Drava, razširjeni koncept rekonstrukcije TE Trbovlje in TE Šoštanj, hidrocentrale Trnovo itd. V okviru Elektrogospodarske skupnosti Slovenije je bil začel študij bodoče nuklearne elektrarne.

Za ugotovitev ekonomskega položaja premogovnikov so bile imenovane komisije, ki so na osnovi kompleksno izdelanih analiz premogovnikov Krmelj, Zabukovca, Laško, Senovo, Kočevje in Kanižarica izdelale predlog za sanacijo ali postopno ukinitve nekaterih premogovnikov. Tako je že v teku leta prenehal obratovati rudnik lignita Krmelj, zaposleni rudarji pa so bili preusmerjeni v obrat kovinske industrije, ki je bil na novo osnovan. Preusmeritev je financiral republiški rezervni sklad.

V letu 1961 izvršene rudarsko-geološke raziskave so pokazale zamotane hidrološke razmere v velenjskem premogišču. Imenovana je bila posebna strokovna komisija, da zajame kompleksno problematiko tega rudnika. Komisija pa dela še v letu 1962 ni dokončala.

V letu 1962 je bilo obravnavano vprašanje financiranja rekonstrukcije železarn v LR Sloveniji. Vzporedno s tem se je urejevalo tudi financiranje Energokemičnega kombinata, to je izgradnje veleplinarne v Velenju, katere dograditev je z rokom vezana na začetek obratovanja rekonstruiranih zmogljivosti železarn, ker bodo te glavni potrošniki plina.

Večkrat je bila obravnavana tudi problematika elektroindustrije. Osnovni problem te stroke je v naglem povečanju obsega proizvodnje in v pestrem asortimanu, ki zahteva prehod na specializacijo. Pri tem se je v preteklem letu spremenil dosednji način dodeljevanja deviz, tako da je Jugobanka preko generalnega dovoljenja dobila pooblastilo, da s proizvajalci pogodbeno ureja dodeljevanje deviz za potrebe, ki izvirajo iz licenčnih odnosov. Pri takem dodeljevanju deviz se je pokazalo, da proizvodnja nekaterih artiklov elektroindustrije v LR Sloveniji ni osnovana na optimalnih zmogljivostih in je razdrobljena po več obratih. Zato je ravno v tej stroki že prejšnje leto prišlo do večje integracije (Iskra, Kranj), ki se je letos še nadalje utrjevala. Tudi poslovno združenje Maris je šele letos pričelo intenzivneje urejati proizvajalne odnose in programe svojih članov.

Večkrat v teku leta je bila obravnavana tudi motorna industrija. Tu sta predstavljala poseben problem nevsklajenosti proizvodnje in slabo sodelovanje kooperantov. Od podjetij motorne industrije je v teku leta zašlo v znatne težave podjetje Tomos, Koper, tako v svoji osnovni proizvodnji kakor tudi v izvrševanju kooperacijskih obveznosti s tovarno Citroen. Za proučitev finančne problematike Tomosa je bila imenovana posebna komisija. Potrebno bo ugotoviti obstoječe zmogljivosti podjetja, tako da se prouči morebitni predlog za dopolnitev proizvodjalnega programa.

Ker daje osnovo za hitrejši gospodarski razvoj v Sloveniji tudi razvoj kemične industrije, je sekretariat stalno spremljal pomembnejše zamisli za razvoj te stroke in pomagal pri iskanju možnosti financiranja. Med najpomembnejšimi investicijskimi programi te stroke so: poliesterna vlakna — terilen; poliamidna vlakna — perlon; nova kapaciteta žveplene kisline pri Cinkarni v Celju, ki bi odpravila sedanje pomankanje; koncept predelave karbida v tovarni dušika v Rušah; program v okviru Energokemičnega kombinata v Velenju; program fluorovih spojin in drugi.

Komisija za razvoj farmacevtskih proizvodov in medicinskih instrumentov pri sekretariatu je razpravljala o načrtu investicij v farmacevtsko industrijo in o problematiki tekoče proizvodnje.

Obdelana je bila tudi problematika proizvodnje usnja in obutve. Analiza je pokazala, da je rešitev predvsem v specializaciji proizvodnje. Problematika je bila posredovana gospodarski zbornici, da s proizvajalci obravnava nakazane probleme. Predvideva se osnovanje organizacije, ki bi omogočila in pospeševala nabavo surovih kož iz Indije.

Porast zalog, pomanjkanje surovin in povečanje proizvodjalnih stroškov v taninski industriji so opozorili, da bodo nastopile težave pri obratovanju obeh obstoječih podjetij. Sekretariat je imenoval strokovno komisijo, da ugotovi

ekonomske in proizvodjalne pogoje za proizvodnjo tanina in možnosti za dodatno proizvodnjo.

Z Jugoslovansko investicijsko banko je sekretariat proučeval financiranje rekonstrukcij in krediteranje novih objektov. Politika odobravanja posojil iz republiškega investicijskega sklada je bila usmerjena v vključevanje sredstev gospodarstva in ljudskih odborov, zato so se posojila načeloma odobraval ob soudeležbi skladov gospodarskih organizacij in ljudskih odborov. Sekretariat je sodeloval tudi pri urejanju kritja za prekoračitve v izgradnji nekaterih pomembnejših objektov, ki je potekala na osnovi samofinanciranja. S Splošno gospodarsko banko in komunalnimi bankami je sodeloval pri reševanju problematike podjetij, ki so zašle v finančne težave, in dajal priporočila upravnemu odboru rezervnega sklada za potrebe gospodarskih organizacij v LR Sloveniji za kritje poslovnih izgub.

Sekretariat je proučeval in dajal strokovna mnenja o licenčnih in kooperacijskih pogodbah, ki so bile sklenjene med našimi in inozemskimi podjetji, ter izdajal priporočila za registracijo licenčnih in kooperacijskih pogodb v primerih, kadar so podjetja dokazala, da sodelovanje z inozemskim partnerjem hitreje rešuje nekatere tehnične probleme in obenem pomeni ustvarjanje ali štednjo deviznih sredstev.

V povezavi z gospodarsko zbornico in zavodom za tehnično pomoč je sodeloval pri izdelavi programov tehnične pomoči OZN in specializiranih agencij za leto 1963 in 1964 ter francoske ekonomske tehnične pomoči za leto 1963. Programe je gospodarska zbornica s svojimi predlogi dostavila organizacijam v nadaljnjo sistematično obdelavo. Skupno sta bila izdelana tudi pregled zahtev in določitev prioritete reda za posamezne stroke in probleme. Zavod za tehnično pomoč je pošiljal poročila in elaborate štipendistov iz FLRJ, ki so opravljali prakso ali specializacijo v inozemstvu. Ta poročila je sekretariat po izvršenem pregledu dostavil gospodarski zbornici, ki jih je posredovala podjetjem. Skupno z gospodarsko zbornico, zavodom za tehnično pomoč in svetom za znanost je razpisal anketo o izvozu intelektualnih uslug, ki jih naše gospodarske organizacije in ustanove nudijo inozemstvu; na osnovi te ankete je obdelal problematiko.

Sekretariat je proučeval gibanje proizvodnje, predvidene z družbenim planom za leto 1962. Na osnovi statističnih podatkov za prve mesece, ki so pokazali, da industrija ne dosega planskih predvidevanj, je v sodelovanju z gospodarsko zbornico in ljudskimi odbori organiziral številne sestanke s podjetji po proizvodjalnih strokah in skupinah, v kritičnejših primerih pa tudi s posameznimi podjetji. Na teh sestankih se je preverjala problematika in sprejeti so bili ukrepi za pospešitev proizvodnje. Posebna operativna evidenca, ki je bila uvedena z zavodom za statistiko je sproti opozarjala na slabosti v proizvodnji, kar je v znatni meri pomagalo, da se je problematika lahko tekoče reševala.

Rezultati teh prizadevanj so se pokazali v tem, da je od maja dalje tempo proizvodnje naraščal do konca leta. Kljub temu nekatere stroke niso dosegle planskih predvidevanj, kar velja predvsem za kovinsko industrijo, ki je kot najmočnejša proizvodjalna stroka znatno vplivala na rezultat celotne proizvodnje. Pri obravnavanju problemov kovinske industrije je bilo ugotovljeno, da so vzroki težav: nepoznavanje potreb domačega in inozemskega tržišča, zapostavljanje raziskovalnega dela na področju osvajanja novih, sodobnih proiz-

vodov ter pomanjkljiva organizacija kooperativne dejavnosti. Ugotovljeno je bilo, da je naša strojegradnja premalo usmerjena v dobavo opreme na tuja tržišča. Pri obravnavanju problematike tekstilne industrije, ki predstavlja drugo najpomembnejšo stroko v LR Sloveniji, je bilo ugotovljeno, da ni dosegla predvidevanj plana predvsem zaradi zaostajanja prodaje, kar je bila posledica slabe kvalitete izdelkov in nepravilnega asortimenta. Skupna prizadevanja so privedla do tesnejšega sodelovanja med podjetji te stroke z namenom večje usmeritve prodaje izdelkov v tujino in koordiniranega nastopa na zunanjih tržiščih.

V vseh proizvodjalnih strokah, ki so odvisne od uvoza surovin in reprodukcijskega materiala, so prepozno dodeljene devize ovirale proizvodnjo. Sekretariat je to problematiko posredoval zveznim organom in skušal vplivati, da se v bodoče pravočasno zagotovijo sredstva za ta namen, podjetjem pa je priporočal, da s povečanim izvozom sama skrbijo za dotok potrebnih deviz. Usmerjal je podjetja na večje izkoriščanje surovin s področja vzhodnoevropskih in azijsko-afriških držav.

Proizvajalna problematika se je obravnavala v mesecu juniju tudi na skupnem sestanku z zveznim sekretariatom za industrijo. Ugotovljeno je bilo, da zaostaja proizvodnja elektroenergije zaradi premajhnih domačih potreb, medtem ko je bilo premalo storjenega za izvoz. V zvezi s premogom ni bila izkoriščena možnost večje proizvodnje lignita, na drugi strani pa se industrija in predvsem železnica nista držali predpisov o obveznih minimalnih zalogah premoga. Nadalje je bilo ugotovljeno, da še niso rešeni problemi cene in izvoza svinca ter plasmana glinice. Glede položaja rudnika živega srebra v Idriji je bilo sklenjeno, da je treba ponovno analizirati plačevanje rudniške rente v povezavi s padcem cen živemu srebru na svetovnem trgu. Pred drugimi splošnimi problemi so bili obravnavani absurdi v predpisanih standardih; vpliv trgovine na cene; pospeševanje prometa in poživitev izvozne dejavnosti.

Na posebnem sestanku s sekretariatom za industrijo NR Hrvatske so bili obravnavani problemi, ki so skupni strokam in podjetjem v obeh republikah. Obravnavani so bili predvsem problemi proizvodnje boksita, glinice in aluminija, kooperacija v ladjedelstvu, sodelovanje podjetij kovinske stroke in elektroindustrije ter proizvodnja obdelovalnih strojev. Ugotovljeni so bili identični problemi usnjarske in čevljarke industrije. Tudi v lesni industriji so bili ugotovljeni podobni problemi pri organizaciji izvoza. Obravnavana so bila stališča obeh sekretariatov do organizacije elektro gospodarstva.

Že v začetku leta 1962 je sekretariat sodeloval pri organizaciji in usmerjanju podjetij za čimvečji plasma proizvodov v izvoz. V ta namen je gospodarska zbornica organizirala večkratne sestanke s podjetji in ljudskimi odbori. Rezultat teh prizadevanj se je začel kazati v drugi polovici leta, ko je indeks izvoza začel hitreje naraščati.

Ustanovljeno je bilo poslovno združenje lesne industrije, ki naj bi v svoje delovno področje vključilo tudi lastno izvozno dejavnost. Izvedena je bila združitve dveh zunanjetrgovinskih organizacij lesne stroke, medtem ko do vključitve zunanjetrgovinske organizacije v poslovno združenje ni prišlo. Osnovano je bilo tudi poslovno združenje podjetij bombažne industrije ter je že prvi skupen nastop pokazal zadovoljiv uspeh.

Gradbeništvo. Sekretariat je spremljal izvrševanje družbenega plana v gradbeništvu.

Obseg gradbenih del je bil nekoliko nižji od predvidevanega. V prvem polletju je bila za gradbeništvo značilna umiritev proizvodnje, v drugem polletju pa so večja investicijska vlaganja povzročila porast gradbene dejavnosti.

Pomanjkanje del v prvem polletju in finančne težave podjetij zaradi neoprnanih obveznosti investitorjev so povzročile kvalitetne spremembe na gradbenem tržišču. Gradbena podjetja so se znašla v novem položaju, v katerem so se morala v konkurenčnem boju uveljaviti na tržišču. Na licitacijah, ki so v tem času dobile pravo vsebino, so uspela tista podjetja, ki so omogočila investitorjem najracionalneje trošenje investicijskih sredstev. Prišlo je do znižanja cen in do skrajšanja rokov graditve. Gradbena podjetja so morala izvesti vrsto ukrepov za povečanje produktivnosti. Predvsem so intenzivneje izkoristila notranje rezerve, izboljšala organizacijo dela, čimbolj izkoristila mehanizacijo, poiskala najcenejše vire materialov in predvidela tehnične izboljšave.

V sodelovanju z Gospodarsko zbornico in birojem gradbeništva je sekretariat usmerjal gradbena podjetja v izvajanje ukrepov za povečanje produktivnosti in v dosledno izvajanje predpisov, ki urejajo finančno poslovanje podjetij. Vlaganja v osnovna sredstva gradbenih podjetij, zlasti v mehanizacijo, so bila v letu 1962 znatno večja kot v preteklem. V te namene je bilo vloženih za 35 % več sredstev kot v letu 1961. Poleg sredstev, ki so jih prispevala podjetja sama, je bilo odobrenih iz republiškega investicijskega sklada tudi za okoli 250 milijonov dinarjev posojil.

V nasprotju z letom 1961, ko so se cene gradbenih uslug povečale povprečno za 20 %, je bil v letu 1962 položaj obraten. Podatki kažejo, da so znašali popusti na licitacijah za dela, prevzeta v preteklem letu, 15–20 %. Gradbena podjetja so začela prevzemati dela, predvsem stanovanjske objekte, po fiksnih cenah (ključ v roke). Ta način prevzemanja del je občutno vplival tudi na skrajšanje dovršitvenih rokov. Poleg tega so se zlasti pri gradnji industrijskih objektov začeli uveljavljati novi načini oddaje del ob iskanju variantnih rešitev ali pa skupaj z izdelavo projekta. S temi načini, ki jih je omogočil temeljni zakon o graditvi investicijskih objektov in ki se vedno bolj uveljavljajo, so investitorji dosegli znižanje gradbenih investicijskih stroškov in skrajšali rok graditve.

Zaradi pomanjkanja del so si gradbena podjetja prizadevala, da se uveljavijo na tržišču kot samostojni proizvajalci stanovanj za trg. Sekretariat je ta prizadevanja podpiral, ker tak način gradnje v celoti izloča vse posrednike ter ustvarja neposredni odnos proizvajalca stanovanj in potrošnika. Prizadevanja gradbenih podjetij za ta način gradnje so uspela, ker so v ta namen dobila kredite v višini 4 milijarde dinarjev. Kljub temu so imela podjetja nekatere težave, ker izvedba take gradnje ne zavisi samo od njih. Velike ovire so povzročali nepravočasno izdelani zazidalni načrti in neurejeno vprašanje stroškov za izgradnjo komunalnih naprav. Na te težave je sekretariat opozarjal Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve; Ljudska skupščina LR Slovenije je v oktobru leta 1962 sprejela priporočilo o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva, v katerem je prikazana potreba, da se za ta način gradnje pravočasno zagotovijo potrebna zemljišča in zazidalni načrt.

Na področju stanovanjske graditve v letu 1962 ni bilo zaznamovati večjega napredka v smeri industrializacije grajenja; predvsem zato, ker ni bilo pogojev za masovnejšo izgradnjo stanovanj na večjih kompleksih in v daljšem časovnem obdobju. Montažna gradnja, ki jo je začel uvajati Gradis, je stagnirala, ker se ta sistem gradnje ni dovolj hitro razvijal in ker zaradi majhnih naročil ni mogel pokazati ekonomskih prednosti. Pokazalo se je tudi, da s strani potrošnikov ni zadostnega zanimanja za montažna stanovanja. Podjetje Gradis pripravlja nove projekte za montažno gradnjo, ki bodo izdelani na podlagi dosedanjih izkušenj. Podjetje Termika v Ljubljani si prizadeva, da se v kooperaciji s proizvajalci lahkih montažnih elementov uveljavi kot proizvajalec manjših enostanovanjskih hišic, ki bodo izdelane po tipskih načrtih na industrijski način, predvsem za prodajo na inozemskem tržišču. Graditev stanovanj za trg se bo mogla uveljaviti in pokazati prednosti proti dosedanjemu načinu le v primeru, če bodo stanovanjski skladi s svojimi sredstvi omogočili nakup stanovanj. Doslej stanovanjski skladi niso dovolj podpirali s svojimi sredstvi take graditve, čeprav je bilo to predvideno v resoluciji Ljudske skupščine LRS o politiki gospodarskega razvoja v LRS v letu 1962.

V prvem polletju so povzročale gradbenim podjetjem precejšnje težave neplačane situacije za dela, izvršena pred letom 1962. Šele v drugem polletju se je stanje izboljšalo, ko so bile v teku leta poravnane obveznosti, ki so bile predložene v plačilo do 31. decembra 1961. Višina neplačanih situacij za dela, izvršena v letu 1962, se je gibala v vrednosti enomesečne proizvodnje, kar se smatra v gradbeništvu kot normalno.

Posamezne novosti in izboljšave, ki so jih uvedla nekatera podjetja, niso bile dovolj preizkušene in uporabljene v širšem obsegu. Pokazalo se je, da je treba novosti poprej raziskati glede tehnologije in glede uporabnosti, prizadevanja v tej smeri pa vsklajevati. Te naloge bi morala prevzeti posebna ustanova, ki bi vplivala na kvaliteto in sodobno grajenje, zlasti na področju stanovanjske izgradnje. Pobudo za ustanovitev takega Gradbenega centra je dala republiška gospodarska zbornica in Poslovno tehnično sodelovanje stanovanjskih investitorjev. Naloge centra so bile analizirane in formulirane na sestanku interesentov, ki ga je sklical sekretariat marca meseca. Do ustanovitve gradbenega centra še ni prišlo, ker niso bili ustvarjeni pogoji, ki bi omogočali delovanje te raziskovalne ustanove. Ustanovitev gradbenega centra, ki bi odpravil dosedanjo vrzel glede nezadostne koordinacije med proizvajalci, potrošniki in raziskovalnimi zavodi, bi bilo treba čimprej uresničiti.

Proces integracije v gradbeništvu se izraža predvsem z različnimi oblikami kooperacije med gradbenimi podjetji, projektantskimi organizacijami in proizvajalci materiala. Pomembnejša je združitev dveh gradbenih podjetij v koprskem bazenu. Priključitev manjših podjetij k večjim oziroma združitev manjših podjetij je v glavnem posledica teženj za saniranje manjših podjetij, ki so se znašla v finančnih težavah.

Nekatera večja gradbena podjetja so se trudila, da bi se uveljavila na inozemskem tržišču. To je uspelo le podjetju Tehnogradnje iz Maribora, ki mu je bilo oddano delo pri gradnji mostov v Siriji. Za uveljavljanje gradbenih podjetij na tujih tržiščih so med drugim potrebne večje izkušnje glede nastopa v mednarodni konkurenci, Jugobanka bi pa morala ta prizadevanja bolj podpirati. Dejstvo, da so se nekatera gradbena podjetja iz drugih republik kljub

ostri mednarodni konkurenci že uveljavila na tujih tržiščih, kaže na potrebo, da bi zainteresirana podjetja ustanovila posebno združenje za plasiranje uslug na inozemskem trgu, vključno projektiranje in inženiringa.

Spremenjen položaj na tržišču je vplival tudi na projektantske organizacije. V nasprotju s preteklimi leti, ko so bile projektantske organizacije preobremenjene z naročili, zasledimo v letu 1962 že pomanjkanje naročil ter nekatere niso v celoti izkoristile svojih zmogljivosti.

Kljub delni neizkoriščenosti projektantskih zmogljivosti pa investitorji niso pravočasno naročili potrebne tehnične dokumentacije. Ker je bil razlog temu večkrat pomanjkanje finančnih sredstev, je sekretariat skušal doseči, da bi se za izdelavo dokumentacije dajala pravočasno na razpolago finančna sredstva.

O b r t. Pri spremljanju in analiziranju obrtne proizvodnje in storitev je sekretariat v sodelovanju z gospodarsko zbornico ugotovil, da v okviru družbene obrti še vedno zaostaja razvoj storitvenih obratov. Tudi usposabljanje servisnih delavnic proizvajalnih in trgovinskih podjetij je bilo glede na vedno večjo prodajo predmetov trajnejše uporabe prepočasno. To se je pokazalo posebno v drugem polletju, ko so bili uveljavljeni novi predpisi o pogojih, ob katerih smejo proizvajalci in uvozniki dajati v promet posamezne proizvode. Čeprav je glavna pomanjkljivost servisne službe še vedno pomanjkanje rezervnih delov, zavira hitro izvrševanje popravil prav tako premajhno število, nezadostne zmogljivosti ter neustrezna krajevna razmestitev servisnih delavnic. V sodelovanju z gospodarsko zbornico so bili organizirani razgovori z glavnimi proizvajalci predmetov trajnejše uporabe iz območja Slovenije o organizaciji in krajevni razmestitvi servisnih delavnic. Izmenjava mnenj kakor tudi sam razvoj sta pokazala, da imajo težave pri organizaciji servisne službe zlasti manjši proizvajalci in uvozniki, medtem ko so močnejša podjetja s področja elektroindustrije ter motorne in kovinske industrije širila omrežje servisnih delavnic. Zato bo moralo biti nadaljnje delo gospodarskih zbornic usmerjeno v povezovanje družbene obrti z manjšimi proizvajalci in trgovino ter v medsebojno povezovanje samih proizvajalcev, da čimprej razvijajo ustrezne oblike servisne službe.

Na področju storitvenih dejavnosti je bilo delo sekretariata usmerjeno predvsem v sodelovanje z obrtno-komunalno zbornico LRS in kasneje z gospodarsko zbornico. Zbornica je organizirala po okrajih več posvetovanj o vprašanjih vključevanja storitvenih obratov družbene obrti v servisno službo, o oskrbljenosti delavnic z rezervnimi deli kakor tudi o najprimernejših oblikah izobraževanja in izučevanja delavcev za servisne delavnice, upoštevajoč spremenjeni način izučevanja obrtnih delavcev za potrebe delovnega mesta.

Cene obrtnim proizvodom in storitvam so v letu 1962 naraščale, vendar v glavnem le v prvih mesecih, nakar je prišlo do večje stabilizacije, delno tudi kot posledica ukrepov na področju nadzorstva cen.

Hitrejši razvoj proizvajalne obrti družbenega sektorja, ki jo je zahteval spremenjeni položaj na tržišču, je vplivala tudi na gibanje zasebne obrti. V določeni meri so se zmanjšale potrebe družbenega sektorja gospodarstva po izdelkih zasebne obrti kakor tudi potreba po sodelovanju z zasebnimi obrtniki. Zato in pa zaradi neurejenega položaja zasebne obrti se je v letu 1962 zmanjšal obseg proizvodnje v zasebni obrti in je deset zasebnih obrtnikov ponudilo družbenemu sektorju odkup proizvajalnih sredstev. Sporazum in odkup proizvajalnih sredstev sta bila opravljena pri dveh zasebnih obrtnikih. Do na-

daljnjih odkupov zasebnih delavnic doslej ni prišlo, delno zaradi pomanjkanja sredstev pri ljudskih odborih, delno pa tudi zaradi pričakovanih sprememb predpisov za zasebni sektor obrti. Za leto 1962 je značilno tudi veliko število odjav zasebne obrti, ki presega število na novo izdanih dovoljenj.

Sekretariat je sodeloval z zveznimi organi pri pripravi novih predpisov za samostojne obrtnike, ki naj bi zamenjali veljavno uredbo iz leta 1954. V sodelovanju z Gospodarsko zbornico LRS je začel pripravljati tudi predloge za republiške predpise, ki bodo potrebni za izvajanje zveznega zakona. Hkrati s tem je Državni sekretariat za finance LRS pripravil tudi predloge za spremembo predpisov o obdavčenju zasebnih obrtnikov. Navedene spremembe naj bi postavile okvire za nadaljnji razvoj zasebne obrti v skladu z doseženim razvojem gospodarstva in družbenimi potrebami.

Inšpektorati. Elektroenergetski inšpektorat je skupno z okrajnimi inšpektorji izvršil okoli 840 pregledov elektroenergetskih objektov, naprav in inštalacij. Tehnični pregledi novih poslopij in rekonstrukcij so bili izvedeni komisijsko. Pri večini tehničnih pregledov so bile ugotovljene neskladnosti s projekti, in sicer v mnogih primerih brez posebno utemeljenih razlogov. Ugotovljeno je bilo, da sta v nekaterih primerih kvaliteta projektov in tudi izvedba nekoliko padli zaradi površnega nadzorstva investicijske tehnične dokumentacije s strani občinskih organov. Še vedno se vgrajujeta material in oprema, zlasti pri inštalacijah, ki kvalitetno ne ustrezata. V večini primerov investitor nima atestov za vgrajeni material in opremo. Za važnejšo opremo so bili zahtevani naknadni preskusi oziroma atesti. V zvezi z varstvom pred nevarno napetostjo dotika so bile ugotovljene razne pomanjkljivosti. Mnoga nizkonapetostna omrežja še vedno ne izpolnjujejo pogojev za to varstvo. Večkrat tudi niso bile izvršene predpisane meritve. Inšpektorat je kontroliral proizvodnjo, prenos, transformacijo in rabo električne energije glede kvalitete, rednosti in varnosti naprav; nadzoroval izvajanje tehničnih in drugih predpisov ter standardov, izdajal navodila in razlage. Na podlagi tehničnih pregledov je dajal dovoljenja za obratovanje, za rekonstrukcije ter demontaže elektroenergetskih naprav in inštalacij. V primeru pomanjkanja električne energije je nadzoroval pravilno izvajanje redukcij. Skupno je bilo evidentiranih 7 smrtnih nesreč zaradi električnega toka, od teh 1 primer v elektro gospodarskem podjetju, ostalih 6 pa zaradi dotika z nizko napetostjo.

Gradbeni inšpektorat je opravil 105 tehničnih in inšpekcijskih pregledov važnejših objektov in sodeloval pri raznih komisijah, sestankih, konferencah. Temeljni zakon o graditvi investicijskih objektov daje večje kompetence gradbeni inšpekcijski službi. Z novimi predpisi so bili vsi tehnični pregledi, razen pregledov nekaterih objektov s področja elektrogospodarstva, preneseni na občine. S tem se je obseg dela te službe na občinah bistveno spremenil in povečal. Zato je sekretariat menil, da je treba podrobno analizirati stanje gradbene inšpekcijske službe v Sloveniji, da bi na osnovi take analize mogli ukreniti potrebno za učinkovito izvajanje te službe. V ta namen je republiški gradbeni inšpektorat organiziral obiske pri vseh okrajnih in občinskih ljudskih odborih in zbral podrobne podatke o stanju in delu ter o problematiki gradbene inšpekcijske službe na občinah. Na osnovi izdelane analize je predlagal vrsto ukrepov, ki bi jih bilo treba izvesti. Gradbeno inšpekcijsko službo pri občinskih ljudskih odborih je treba ločiti od nalog gradbenega referata in drugih referatov, tako

da bo inšpekcija pri občinah in okrajih opravljala le posle, ki jih ji nalagajo predpisi. Proučiti je treba stvarne možnosti uspešne združitve gradbene inšpekcijske službe za več manjših občin v medobčinsko inšpekcijsko službo, izboljšati kvaliteto inšpekcijskega kadra na višjo strokovno raven, strokovno neustrezni kader pa zamenjati. Zagotoviti je treba pravičen odnos organov občinskih ljudskih odborov do inšpekcijske službe. Za izpopolnitev strokovnega znanja in znanja predpisov je inšpektorat organiziral 4-dnevni tečaj za okrajne in občinske inšpektorje. Skliceval je posvetovanja okrajnih inšpektorjev, udeleževal se je sestankov občinskih inšpektorjev na okrajih in dajal navodila v zvezi z opravljanjem te službe ter razna pojasnila in razlago predpisov. Organiziral je tudi akcijo v zvezi z izvajanjem predpisov o atestih materiala in uporabe standardov. V letu 1962 je bilo v gradbeništvu 5 smrtnih nesreč in 4800 poškodb.

Inšpektorat parnih kotlov je v letu 1962 pregledal 682 parnih kotlov, 23 parnih posod, 256 tlačnih posod in 12 135 jeklenk. V sodelovanju s podjetjem Elektrosignal je inšpektorat parnih kotlov opravil dve izparilni preizkušnji ter nekaj meritev manjšega obsega. Na večjem številu parnih kotlov so bile ugotovljene večje okvare, ki so imele v nekaterih primerih za posledico zastoje v proizvodnji. Vzroki za nastale poškodbe so predvsem zastarelost in iztrošenost parnih kotlov ter deloma nevestnost strežnega osebja. V LR Sloveniji obratuje 619 parnih kotlov: od teh je okrog 60% preseglo obratovalno dobo 30 let. Ti zastareli kotli obratujejo v večini primerov s slabšimi izkoristki ter zahtevajo poostrene in izredne preglede. Zaradi povečanja kapacitet je potrošnja pare v nekaterih obratih presegla zmogljivost obstoječih kotelskih naprav ter je bilo v letu 1962 v naših obratih nameščenih 12 novih kotlov. Več podjetij, ki niso razpolagala z zadostnimi denarnimi sredstvi, pa je bilo prisiljenih, da za ureditev toplotnih energetskega naprav namestijo dodatne, neekonomične, zastarele kotle ali pa rekonstruirajo obstoječe.

Rudarski inšpektorat je opravil redne letne inšpekcijske preglede v vseh rudarskih in ostalih podjetjih najmanj enkrat, redne preglede rudnikov, kjer se pojavlja metan, pa dvakrat letno. Izredni pregledi, ki jih je inšpektorat opravil v preteklem letu, so zajemali v glavnem preglede v zvezi z izdajo dovoljenj za uporabo in za pustitev v obratovanje rudarskih objektov in naprav; dalje preglede v zvezi s prijavi rudarskih organizacij o izrednih pojavih; lokacije rudarskih objektov; raziskovalnih del in podobno. Kljub temu, da se je v letu 1962 poenostavil postopek pri izdajanju dovoljenj za uporabo in za pustitev v obratovanje rudarskih objektov in naprav v rudnikih, predvsem tistih, ki imajo dobro organizirano HTV službo, in da se je pozornost posvečala predvsem rednim inšpekcijskim pregledom rudarskih podjetij, je še vedno razmeroma velik odstotek porabljenih dni za izredne preglede. Rudarski inšpektorji so pri rednih letnih pregledih rudarskih podjetij obravnavali z vodilnim tehničnim osebjem ter z organi delavskega samoupravljanja in zastopniki sindikalnih in političnih organizacij rudnikov vse resnejše in značilne nezgode ter prikazali način odpravljanja njihovih virov in vzrokov. Higienске in tehnične varstvene službe so se sicer v letošnjem letu nekoliko bolj utrdile in se uveljavile v večini podjetij, vendar pa so v nekaterih rudarskih podjetjih še prešibko zasedene. Opaža se tudi, da v nekaterih podjetjih operativni organi mislijo, da je celotna skrb za higienško in tehnično varstvo dolžnost HTV

službe, ne pa tudi dolžnost vseh odgovornih ljudi v podjetju. V letu 1962 je bilo v rudnikih 14 smrtnih nesreč, od tega 4 pri skupinski nesreči v Velenju, kjer so iz narušenega dela premogovega sloja nenadno izbruhnili jamski plini in zrušek zdobljenega premoga. Drugih nezgod in poškodb pri delu je bilo nad 3800. Kljub temu da je število nesreč manjše kot v preteklem letu, se prepočasi zmanjšuje. Rudarski inšpektorat je v preteklem letu poleg ukrepov, izdanih pri pregledih rudarskih podjetji, tudi s posebno okrožnico opozoril na nujno potrebo skrbne analize vseh poškodb ter predložil še način evidentiranja nezgodnih primerov po posameznih tehnoloških postopkih, da bi na podlagi takih podatkov in njihove analize mogle HTV službe v rudnikih uspešneje ukrepati in najti varnejše načine in metode dela. Število nezgodnih primerov po kvalifikaciji zaposlenih delavcev in po delovni dobi v posameznih rudarskih podjetjih kaže, da se je 42 % vseh nezgod pripetilo nekvalificiranim in polkvalificiranim delavcem, po delovnem stažu do 5 let zaposlitve.

5. Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo

Kmetijstvo. Načrt kmetijske proizvodnje za leto 1962 je predvideval povečanje fizičnega obsega proizvodnje za 10,5 % ter je temeljil na povečanju družbene in organizirane proizvodnje, zlasti v poljedelstvu pri proizvodnji krmnih rastlin. Izredne slabe vremenske razmere so v precejšnji meri onemogočile predvideno proizvodnjo. Ocena realizacije izkazuje 82 % izvršitve plana skupne proizvodnje, to je za 10 % nižjo proizvodnjo kot v letu 1961. Družbeno organizirana proizvodnja je za 1,5 % večja kot v letu 1961; od tega so družbena posestva dosegla za 6,5 % višjo, v kooperaciji vključena zemljišča pa skoraj 3 % manjšo proizvodnjo. Pri zasebnih proizvajalcih pa se je zmanjšala proizvodnja za 14 % v primerjavi z letom 1961.

Sekretariat je posvetil največjo pozornost širjenju kmetijskih površin družbenega sektorja. V ta namen so bile proti koncu leta ustanovljene pri sekretariatu ter pri okrajnih in občinskih ljudskih odborih posebne strokovne komisije za vprašanje pridobivanja kmetijskih zemljišč za družbeno proizvodnjo. Te komisije so obravnavale celotno problematiko pridobivanja in urejanja zemljišč, predvsem pa so skušale poenostaviti dokaj zapleten postopek pri prenosu lastništva zemljišč na družbeni sektor.

V letu 1962 je bilo od celotnih 934 351 ha kmetijskih površin vključenih v družbeno proizvodnjo 108 994 ha, od obdelovalne zemlje s celotno površino 628 617 ha pa 52 746 ha, to je 4000 ha več kot v letu 1961. Družbeni sektor obdeluje sedaj 8,4 % vse obdelovalne zemlje. V celoti je v letu 1962 družbeni sektor pridobil 9580 ha kmetijskih zemljišč, od tega z nakupom 3663 ha, z zakupom 2756 ha, s krčenji in melioracijami 1437 ha, od splošnega ljudskega premoženja pa je bilo dodeljenih 1724 ha.

V prvi polovici leta 1962 so sprejemali občinski ljudski odbori še odloke o agrotehničnih in agromelioracijskih ukrepih za posamezne kulture, po priporočilu sekretariata je pa velik del občinskih ljudskih odborov izdal v drugi polovici leta odloke o minimalnih agrotehničnih oziroma agromelioracijskih ukrepih za kompleksno poljedelsko proizvodnjo, predvsem za ravninska območja.

Družbena kmetijska proizvodnja se je v preteklih letih usmerjala predvsem v proizvodnjo mesa in mleka, ker je bilo pomanjkanje teh proizvodov največje in preskrba z drugimi proizvodi iz zasebnega sektorja relativno zadovoljiva. Ker pa je nastalo letos pomanjkanje vseh proizvodov, prepuščenih proizvodnji zasebnega sektorja, se je na pobudo sekretariata družbeni sektor lotil specializirane velike proizvodnje prav vseh kmetijskih pridelkov.

Zelo ugodno se je razvijal izvoz kmetijskih pridelkov, ki je v letu 1962 dosegel 7,3 milijarde deviznih dinarjev, to je 34 % več kot leta 1961. Narastel je predvsem izvoz živine, ki je za 61 % višji kot lani.

V letu 1962 se je nadaljevalo združevanje družbenih kmetijskih posestev v kombinata. Že v letu 1961 združene kmetijske zadrugе pa so se organizacijsko in poslovno utrdile ter dobivajo vedno bolj značilnosti kmetijskih proizvajalnih organizacij, dasi jim priteka dohodek še vedno pretežno iz odkupa.

Na področju gozdarstva je bilo delo sekretariata usmerjeno predvsem v izvajanje določil temeljnega in republiškega zakona o gozdovih. Okrajni ljudski odbori so s svojimi odloki v glavnem že določili gozdnogospodarska območja, na katerih naj bi gospodarile gozdnogospodarske organizacije.

V zvezi s podružabljanjem gozdov nastopa največ problemov tehničnega značaja, laže pa bo mogoče reševati materialno stran vprašanja, to je apliciranje sodobne organizacije in tehnologije na razdrobljene gozdove, ki so last državljanov.

Proti venecijankam in neindustrijskim žagam je bil vzpostavljen ostrejši režim, kar je omogočalo večjo koncentracijo hlodovine na industrijskih žagah.

Vodnogospodarska služba je imela v preteklem letu velike organizacijske probleme in težave glede plačevanja prispevkov vodnim skupnostim, zlasti s strani elektrarn. Sekretariat se je močno trudil za reševanje teh vprašanj.

Sodelovanje sekretariata je bilo zlasti tesno z Zbornico za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, z Glavno združno zvezo Slovenije, s Kmetijskim inštitutom Slovenije in drugimi zavodi.

V teku leta je v skladu s predpisi prenehal obstoj Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo LRS kot samostojne organizacije, ki se je spojila z drugimi republiškiimi zbornicami v enotno Gospodarsko zbornico LRS. V okviru te skupne zbornice obstaja na osnovi sklepa njenega upravnega odbora svet za kmetijstvo, predelavo in prodajo ter svet za gozdarstvo in lesno industrijo. Nova organizacija že kaže pozitivne rezultate, saj se vprašanja rešujejo bolj kompleksno kot prej preko številnih odborov, zlasti je pa zagotovljena koordinacija kmetijstva in gozdarstva s celotnim republiškim gospodarstvom. To velja tudi za nove okrajne gospodarske zbornice.

Glavna združna zveza Slovenije je poslovala v letu 1962 še samostojno, sicer z zmanjšanim aparatom, z novim letom pa se vključi v Gospodarsko zbornico LRS. Delovala bo s svojimi dosedanjimi organi kot posebna, avtonomna enota Gospodarske zbornice LRS. Naloge Glavne združne zveze ostanejo neizpremenjene.

Združene kmetijske zadrugе so postale močne gospodarske organizacije, ki so organizacijsko, kadrovsko, strokovno in materialno sposobne hitreje raz-

vijati lastno in kooperacijsko proizvodnjo. Neposredno po združevanju so sicer posvetile manj skrbi kooperacijski proizvodnji in se usmerile bolj v lastno proizvodnjo, v odkup kmetijskih pridelkov in v urejanje notranjih organizacijskih in kadrovskih vprašanj. Z združitvijo kmetijskih zadrug je oslabela povezava z zadružniki, ponekod pa popolnoma prenehala. Ob pripravah na jesensko setev pa se je povezava med zadružniki in zadrugami zboljšala, kar se kaže predvsem v povečanju kooperacijske proizvodnje.

Kmetijske zadruge posegajo vedno bolj tudi v gospodarjenje v zasebnih gozdovih. Mnoge imajo posebej organizirano gozdarsko službo ali pa ima več zadrug skupaj samostojni gozdarski obrat.

Sekretariat je skupaj s Svetom za znanost LRS, z zbornico, z biotehniško fakulteto in vsemi inštituti, ki imajo stik z raziskovalnim delom na področju kmetijstva, postavil osnovni koncept organizacije, razdelitve, integracije in raziskovalnega dela v kmetijstvu. Nosilci aplikativnega raziskovalnega dela so samostojni raziskovalni zavodi, za osnovne raziskave pa je odgovorna fakulteta, pri čemer ji nudijo tehnično osnovo samostojni zavodi.

Kadrovsko problematiko in vprašanja strokovnega izobraževanja je sekretariat reševal skupaj s pristojnimi faktorji v skladu z resolucijo Zvezne ljudske skupščine.

Podrobnejši pregled razvoja po posameznih dejavnostih je naslednji:

Povečana aktivnost pri pridobivanju novih kmetijskih površin je zahtevala, zlasti v zvezi z arondacijami obsežnejše delo. V letu 1962 je rešil sekretariat 659 pritožb zoper odločbe okrajnih svetov za kmetijstvo o uvedbi arondacijskega postopka in 127 pritožb zoper odločbe arondacijskih komisij. Izdana so bila številna navodila in pravna mnenja.

Po nepopolnih podatkih je v preteklem letu arondiralo svoja zemljišča 62 kmetijskih organizacij. Z arondacijami je bilo ustvarjenih 151 kompleksov z nad 7275 ha, ki so sposobni za sodobno strojno obdelavo. Z arondacijami je bilo prizadetih 4471 zasebnih kmetijskih proizvajalcev s 3947 ha kmetijske zemlje. Ti proizvajalci so dobili odškodnino v naravi za 2212 ha, za 1735 ha pa je bila določena denarna odškodnina v znesku 344 milijonov dinarjev.

Komasacija se je v letu 1962 izvajala le v občini Kobarid na tako imenovanem Kobariskem blatu. Komasacijski sklad obsega 320 ha, v tem skladu ima kmetijska zadruga Kobarid v uporabi 68 ha zelo raztresenih zemljišč.

Poljedelstvo bi moralo proizvodnjo po planu za leto 1962 v fizičnem obsegu povečati v primerjavi z letom 1961 za 14,8 %, zaradi neugodnih vremenskih razmer pa je bilo doseženo le 86,2 % od proizvodnje v prejšnjem letu.

Kooperacijska proizvodnja se je v letu 1961/62 v primerjavi s prejšnjim letom delno zboljšala. Po planu bi morala obsegati 106 263 ha poljščin, realiziranih pa je bilo 69 879 ha ali 65,7 %.

V jesenski dobi je bilo posejanih okoli 90 000 ha ozimin, od tega 57 000 ha pšenice, 15 000 ha ječmena, 15 000 ha rži in 3000 ha soržice. Na površinah družbenega sektorja je bilo posejanih 3482 ha pšenice, 861 ha ječmena in 481 ha rži.

Za setev je bilo porabljenih 250 vagonov priznanega semena pšenice, kar predstavlja največjo porabo priznanega semena pšenice od osvoboditve dalje.

Preskrba z drugimi semeni pa je bila še nezadostna, zlasti glede kvalitete, in to predvsem zaradi še dokaj slabo urejene semenarske službe.

V letošnjem letu se je povečala potrošnja gnojil. Gospodarske organizacije so do konca novembra nabavile že okrog 103 000 ton gnojil, v letu 1961 pa v celoti le okrog 80 000 ton. Samo za jesensko setev 1962/63 je bilo porabljenih okoli 30 300 ton gnojil, vendar je zakasnela in nezadostna dobava povzročila, da se niso sklepale kooperacijske pogodbe v celoti po načrtu in da se niso dosledno izvajali minimalni agrotehnični ukrepi.

Preskrba tržišča s krompirjem je bila tudi v letošnji jeseni slaba. Družbena posestva so v zadnjih letih skoraj popolnoma opustila proizvodnjo in je tržišče odvisno izključno od zasebnega sektorja, ki pogosto zadržuje prodajo v jeseni, kar povzroča veliko povpraševanje in zvišanje cen. Storjeni so bili ukrepi, da bi se povečala proizvodnja krompirja na družbenem sektorju.

Varstvo rastlin se vedno dosledneje izvaja, in to tudi v zasebnem sektorju. V letu 1962 je bilo za vse varstvene akcije v kmetijstvu porabljenih 3 854 000 kg različnih zaščitnih sredstev, kar pomeni največjo uporabo teh sredstev doslej.

Živinorejska proizvodnja je dosegla 104 % od proizvodnje v letu 1961. Največji uspehi so bili doseženi pri organiziranem pitanju goveje živine. Boljše rezultate je preprečila poletna suša. Pridelek krme je bil za okrog 18 % manjši kot prejšnje leto.

V organizirani proizvodnji je bilo proizvedeno 58 % prirasta govedi, 21 % prirasta prašičev in 36 % perutnine v LR Sloveniji.

Zelo se je povečal izvoz goveje živine, predvsem iz organizirane proizvodnje in družbenega sektorja. Tako je bil po oceni vrednostno presežen plan izvoza v živinoreji za 47 %.

V družbenem sektorju se je zlasti povečalo pitanje goveje živine, v primerjavi z lanskim letom za 114 %.

Številčno stanje krav — v družbenem sektorju zaradi večje selekcije, v zasebnem pa zaradi suše — se ne bo bistveno spremenilo. V zadnjih letih so posestva sicer povečala število živine, niso pa dovolj skrbela za kvaliteto in proizvodno sposobnost teh živali. Da bi uredila vprašanje rentabilnosti mlečne proizvodnje, so posestva urejevala predvsem pomanjkljivosti obstoječih kapacitet, reševala vprašanje pomanjkanja krme in izločevala premalo produktivne živali. Pereče je pomanjkanje dobrih molznih naprav. K stabilizaciji mlečne proizvodnje in njeni rentabilnosti bo pripomoglo zlasti premiranje mleka, za kar so prispevali proračuni zveze, republike in občin. Pri proizvodnji mleka smo dosegli tolikšno stabilnost, da smo ob popolnem kritju domačih potreb zalagali z mlekom delno tudi Zagreb, Reko in Trst, z mlečnim prahom pa tudi Dalmacijo.

Poseben problem je predstavljala nekontinuirana dobava uvoženih koncentriranih beljakovinskih krmil, katerih na splošno v naši državi primanjkuje.

Skupna proizvodnja prašičev je znašala po oceni okrog 58 000 ton, to je 2000 ton manj, kot je predvideval plan. Pri tem bodo družbena posestva spitala za okoli 39 % več prašičev kot lani. V prvi polovici leta je obstajal problem izvoza bekonov, zato se je proizvodnja delno preusmerila v pitanje prašičev z večjo težo za potrebe domače predelovalne industrije. Po dogovoru s pristojnimi zveznimi organi je sekretariat z zbornico in proizvajalci organiziral preskrbo pitališč v družbeni lastnini v drugih republikah s plemenskimi svinjami. S to akcijo bo Slovenija zadostila potrebam, ki bi se sicer morale kriti z uvozom.

Proizvodnja piščancev v družbenem sektorju bo znašala predvidoma 1 500 000. Neredna oskrba z močnimi krmili in pomanjkanje surovin za mešalnice sta ovirala nemoten razvoj te panoge. Proizvodnja jajc ni zadovoljiva, predvsem zaradi nezadostnih kapacitet.

Zdravstveno stanje živali je bilo zadovoljivo tako v družbenem kot v privatnem sektorju. Veterinarski inšpektorat sekretariata je skrbel za množično preventivo proti tistim živalskim kužnim boleznim, ki bi lahko povzročile večjo gospodarsko škodo. Zlasti je skrbel, da se zaščitijo parkljarji proti sli-navki v celotnem obmejnem pasu proti Italiji ter plemensko govedo v vseh večjih družbenih živinorejskih obratih v Sloveniji.

Da bi dosegli pogoje za proizvodnjo zdravju neškodljivega mleka in pogoje za izvoz plemenske živine, je nujno treba izkoreniniti tuberkulozo pri goveji živini. Izvedeno je bilo množično razpoznavno cepljenje goved v zasebnem in družbenem sektorju s tuberkulinom na stroške lastnikov.

Aktivno vključevanje veterinarjev v živinorejsko proizvodnjo poteka še vedno prepočasi. Zaradi posebne zdravstvene problematike živine na farmah je nujno, da se na farmah namesti potrebno število veterinarjev, da bodo v tehnološkem procesu proizvodnje skrbeli za preventivo in za proizvodnjo.

Veterinarski zavod Slovenije je reševal znanstvene in rejske probleme živinorejske proizvodnje na družbenih farmah. Oddelki za zdravstveno varstvo govedi, prašičev, perutnine in čebel so se poglobljali v vzroke in v činitelje bolezni, da bi jih globlje spoznali in jih laže preprečevali.

Za sadjarstvo so bili v letu 1962 naravni pogoji v celotni vegetaciji zelo slabi. Tudi je, zlasti v okraju Maribor, toča tako močno prizadela najboljša sadna območja, da bo to vplivalo še na letino 1963. Dobra sadna letina jabolk in hrušk je bila v Pomurju.

V LR Sloveniji je bilo v letu 1962 skupno 31 051 ha sadovnjakov, od tega 5100 ha v družbeni lastnini. Zasebni sadovnjaki so v glavnem ekstenzivni z alternativno rodnostjo, razen ponekod na Štajerskem, kjer dajejo strnjeni travniški in njivski nasadi znatne tržne viške. Velik del zasebnih sadovnjakov je izčrpan, pa tudi okužen s kaparjem, tako da je treba vsako leto posekati večje število sadnega drevja. Kljub temu da družbeni sektor v vedno večjem obsegu obnavlja površine, se skupno število sadnega drevja še vedno stalno zmanjšuje. Rešitev je v radikalni sanaciji zasebnih sadovnjakov na eni strani, predvsem pa v urejanju strnjenih nasadov v družbenem sektorju na drugi strani. Sanacijo bo treba izvajati toliko časa, dokler ne bodo zagotovljene potrebne količine sadja iz intenzivnih nasadov družbenega sektorja.

Načrt proizvodnje sadja je predvideval za leto 1962 117 700 ton, po oceni pa je znašala dejanska proizvodnja 58 % manj kot leta 1961, in sicer 75 120 ton, od tega na družbenih posestvih 9362 ton.

Zavod za sadjarstvo pri Kmetijskem inštitutu Slovenije je proučeval predvsem selekcijo, hibridizacijo in proizvodnjo sadilnega materiala, specializirano proizvodnjo sadja, sodobne vzgojne oblike nasadov in uvajanje kompleksne mehanizacije v sadjarstvu.

Tudi za vinogradništvo klimatski pogoji niso bili ugodni. Najboljši pridelek so dali vinogradi na Bizeljskem.

V LR Sloveniji je bilo leta 1962 skupno 21 689 ha vinogradov, od tega 3089 ha v družbeni lasti. Zasebni sektor deloma opušča izčrpane vinograde, zaradi česar vkljub nenehnemu obnavljanju in povečevanju površin v družbenem sektorju celotna površina vinogradov upada. Predvideva se, da bo do leta 1965 nerodnih okrog 2000 ha zasebnih vinogradov.

Načrt proizvodnje je predvidel za leto 1962 pridelek 85 000 ton grozdja, od tega na družbenem sektorju 13 000 ton. Po oceni realizacije pa je skupna proizvodnja grozdja za 22 % manjša kot lani in znaša 61 080 ton, od tega na družbenem sektorju 7280 ton. Poleg manjše proizvodnje je bila tudi kvaliteta pridelka slabša.

Naša vina dosegajo zaradi izvrstne kvalitete na inozemskem trgu zadovoljive cene, zato ima vprašanje obnove vinogradov in ureditve novih vinogradov izreden pomen, zlasti na Štajerskem za bela, v Brdih in Istri pa za rdeča vina.

Zavod za sadjarstvo pri Kmetijskem inštitutu Slovenije je proučeval sodobne koncepcije glede ureditve vinogradov, sortiment in žlahtnjenje, racionalizacijo trsničarske proizvodnje, hibridizacije in selekcijo podlag vinske trte, vzgojne oblike intenzivnih vinogradov, problematiko optimalne prehrane vinske trte, kompleksno mehanizacijo v vinogradih in sodobno tehnologijo pri pridelavi grozdja.

Inšpekcijska služba je bila usmerjena predvsem v varstvo rastlin, promet s semenskim blagom, v proizvodnjo živali in varstvo živali pred kužnimi boleznimi. Na drugih področjih kmetijstva ta služba ne deluje, ker zato ni ustreznih predpisov.

Investicije v kmetijstvu so bile usmerjene kot lansko leto v družbeni sektor za specializirano intenzivno proizvodnjo. Poseben poudarek je bil na dograditvi in adaptaciji obstoječih kapacitet za proizvodnjo mleka in govejega mesa, na gradnji novih objektov za proizvodnjo bekonov, perutninskih farm, objektov za predelavo in skladiščenje kmetijskih pridelkov in vrtnarskih objektov. Nekaj več je bilo investiranega v nove nasade in vinograde ter v nakup zemlje, znatno manj pa v nabavo mehanizacije in nakup živine. Skupne investicije pa so znašale okrog 14 100 milijonov din.

Iz splošnega investicijskega sklada je bilo odobrenih 6700, izkoriščenih pa 5400 posojil. Sredstva republiškega investicijskega sklada so bila večinoma uporabljena za udeležbo investitorjev pri posojilih splošnega sklada, nekaj pa za direktno investiranje. V celoti je bilo odobrenih iz republiškega sklada 2400 milijonov posojil, to je 17 % vseh investicij. V večji meri kot lani so bila uporabljena lastna sredstva investitorjev, in sicer 4800 milijonov ali 34 %, lokalna in druga sredstva pa v višini 1500 milijonov ali 10,6 % od skupnih investicij. Republiški sklad za pospeševanje kmetijstva je dal dotacijo za poskusno kur-nico perutninske farme v Pivki v višini 20 milijonov dinarjev, druga sredstva tega sklada so bila uporabljena predvsem za pospeševalne naloge kmetijskih zavodov.

Nekatera investicijska dela so se zakasnila, pa tudi aktiviranje zgrajenih investicij ni doseglo zadovoljivega uspeha.

Hlevi za krave molznice, ki bi morali biti zgrajeni konec lanskega leta, bodo končani letos. Dograjenih bo okrog 15 000 stajišč. V tem letu kmetijske organizacije niso nabavile predvidenega števila živine zaradi pomanjkanja

krme in so tranše za nakup prenesle v leto 1963, nekateri investitorji pa so kredite zaradi preusmeritve proizvodnje sploh odpovedali. Kredite za objekte so odpovedali investitorji, ki so imeli odobrene večje kapacitete, a nimajo dovolj zemlje za lastno krmsko bazo. Del dograjenih hlevov so napolnili s premestitvijo krav iz starih kmečkih hlevov, ki ne ustrezajo sodobni proizvodnji. Za pitanje govedi bi morali zgraditi 16 000 stojišč, aktiviranih in danih v proizvodnjo pa je okrog 10 000 stojišč. Izgradnjo 1700 stojišč so investitorji odpovedali, izgraditev okrog 4000 stojišč pa se bo zavlekla v leto 1963.

Končana je izgradnja pitališča v Ihanu, tako da bo celotna zmogljivost 30 000 bekonov letno v celoti uresničena prihodnje leto. Na novo je bil odobren kredit za 6 večjih pitališč s skupno zmogljivostjo 106 000 bekonov.

Izgradnjo objektov za kokoši-nesnice najbolj ovirajo še neizdelani dokončni načrti. Investitorji so večinoma prenesli letošnje tranše v naslednje leto. Izgradnja objektov za brojlerje poteka po predvideni dinamiki.

Površina dograjenih rastlinjakov znaša 19.149 m².

G o z d a r s t v o. Skupna sečnja je dosegla v letu 1962 okrog 3,22 milijona m³ stoječe lesne mase, od tega 1,89 milijona m³ iglavcev in 1,33 milijona m³ listavcev. V primerjavi z letom 1961 je realizacija za 80 000 m³ ali za 3 % večja. Zaradi povečanega izvoza žaganega lesa iglavcev je bila med letom povečana sečnja iglavcev in s tem proizvodnja hlodovine od 772 000 m³ v letu 1961 na 945 000 m³ v letu 1962, to je za 22 %. Povečanje ni v skladu s prirodno strukturo naših gozdov, ki zahteva pospeševanje iglavcev, dopušča pa močnejšo sečnjo listavcev. Zaradi močnejšega posega v gozdni fond je bil dan večji podudarek pospeševanju gozdov, da se tako zagotovi trajnost njihove proizvodnje.

Proizvodnja gozdnih sortimentov je bila usmerjena predvsem v hlodovino iglavcev za potrebe izvoza, manjša pa je bila proizvodnja celuloznega lesa iglavcev, pa tudi hlodovine in celuloznega lesa listavcev. To je povzročilo precejšnje težave celulozni industriji, ki je v zadnjih letih močno povečala svoje zmogljivosti. Proizvajalci v LR Sloveniji so zmanjšali proizvodnjo celuloznega lesa listavcev zaradi nespodbudnih blokiranih cen. Prizadevanja republiških organov za ureditev cen celuloznega lesa doslej niso uspela.

Preskrbi tržišča z lesom je bil dan močan podudarek. Ljudski odbori so zaostriili režim proti žagam venecijankam in drugim neindustrijskim žagam, nadaljevalo se je postopno podružbljanje proizvodnje v zasebnih gozdovih in pospeševalo tesnejše sodelovanje med proizvajalci in porabniki lesa. Tako se je povečal dotok hlodovine na industrijske žage. Žagarska industrija je v letu 1962 izdelala 587 000 m³ žaganega lesa iglavcev, to je 20 % več kot v letu 1961. Povečale so se zaloge hlodovine in žaganega lesa na žagah, kar bo omogočilo v prvih mesecih leta 1963 enakomernejšo dinamiko gozdne in lesnoidustrijske proizvodnje.

Oskrba s hlodovino listavcev ni bila zadovoljiva in je v primerjavi z letom 1961 nižja za 16 %. Tudi proizvodnja žaganega lesa listavcev, ki je v letu 1962 dosegla le 133 000 m³, je v primerjavi z letom 1961 padla za 15 %. Vzrok za to je deloma enostranska usmerjenost v povečanje proizvodnje iglavcev, deloma pa neekonomske cene in nejasen položaj na zunanjem trgu ob začetku leta 1962.

Potrošnja jamskega lesa pada, ker se les v rudnikih racionalneje izkorišča in se postopno nadomešča z drugimi materiali. Vendar so se zaloge jamskega

lesa v skladiščih rudnikov močno znižale in bi mogle povzročiti motnje v proizvodnji.

Rezerve celuloznega lesa v skladiščih celuloznih tovarn znašajo ob koncu leta le 17 % celotne porabe. V teh zalogah pa je celuloznega lesa iglavcev komaj 12 000 m³, medtem ko ga je bilo na koncu leta 1961 33 000 m³. Pri povečani porabi celuloznega lesa v letu 1963 pomeni to zmanjšanje resen problem pri preskrbi papirne industrije.

Povečana sečnja preko etata zahteva večja vlaganja v gozdove, postopno pa jo bo treba normalizirati. Gozdnogojitvena dela so bila izvršena v vrednosti 1,9 milijarde dinarjev, v letu 1961 1,5 milijarde, vendar zaradi spremenjene strukture stroškov gojitvenih del ni bil dosežen fizični obseg, predviden s perspektivnim planom, ki bazira na normalni sečnji. Zastoj gojitvenih del je viden zlasti na tistih območjih, ki zaradi slabega stanja gozdov ne ustvarjajo zadostnih sredstev, imajo pa prav zaradi tega večje potrebe po gojitvenih delih (kraško območje, Bela Krajina, Suha krajina, Pomurje).

Investicije v gozdarstvu so bile izvršene v vrednosti 2,3 milijarde dinarjev (1,7 milijarde v letu 1961). S temi sredstvi je bilo med drugim zgrajenih 161 km novih gozdnih cest ter rekonstruiranih 200 km. Izpopolnjena je bila gozdna mehanizacija. Poleg težjih strojev se je povečalo število ročnih motornih žag za 1000.

Močno se pospešuje gozdno semenarstvo in drevesničarstvo. Urejenih je 2000 ha semenskih sestojev, ki bodo dajali garantirano seme za vse domače potrebe, viške pa za izvoz. Tudi v gozdnem drevesničarstvu prehajamo na sodobno proizvodnjo v velikih, mehaniziranih obratih.

Varstvo gozdov pred boleznimi, škodljivci, naravnimi ujmani in požari je poverjeno gozdnogospodarskim organizacijam. Med rastlinskimi boleznimi napreduje kostanjev rak še vedno v obsegu kalamitete. Resno vprašanje predstavlja hiranje jelke, naše glavne drevesne vrste v prebiralnih gozdovih. Ta pojav se širi v vsej Srednji Evropi. Veliko škodo so povzročili na Krasu gozdni požari.

Krčenje nižinskih gozdov in njihova premena v obdelovalna zemljišča in intenzivne nasade ter plantaže, ki so ga gospodarske organizacije za leto 1962 planirale v obsegu 2500 ha, republiški plan pa 5000 ha, je zajelo le 1000 ha. Ljudski odbori so namreč potem, ko so bile razčiščene ekonomske osnove in ko je bila izpopolnjena tehnologija obdelave teh zemljišč, ugotovili, da so bila predvidevanja o obsegu krčenj (110 000 ha v 20 letih in 25 000 ha v 5 letih) preoptimistična. V zadnjih dveh letih je bilo izkrčenih 2530 ha, od tega 250 ha za gozdno, 2280 ha za kmetijsko proizvodnjo. Republiška predvidevanja so računala, da bo les z izkrčenih površin kril velik del družbenih potreb po lesu in tako občutno razbremenil osnovne gozdove, dejansko pa je s krčenjem napadlo v letu 1962 le 125 000 m³. Za uspešnejše nadaljevanje akcije krčenja in premene nižinskih gozdov bo treba v večini primerov zagotoviti dodatna sredstva iz drugih virov in oprostiti sredstva pridobljena s krčenjem družbenih dajatev.

Pogozdovanje Krasa ni moglo napredovati hitreje zaradi neenotne organizacije gozdarske službe. Z združitvijo okrajev Koper in Gorica bo možno to vprašanje rešiti bolj zadovoljivo. Iz republiških sredstev je bilo dodeljenih 45 milijonov dinarjev, iz lokalnih pa 56 milijonov za pogozdovanje Krasa.

Urejenih je bilo 280 ha novih gozdnih kultur, negovalna dela so bila izvršena na 913 ha obstoječih nasadov.

Ureditvena dela so bila opravljena do konca leta 1962 na 330 000 ha ali 94 % družbenih gozdov in na 400 000 ha ali na 70 % zasebnih gozdov. To omogoča, da z večino gozdov že lahko gospodarimo načrtno. Podružbljanje proizvodnje v zasebnih gozdovih je možno ob gospodarskem sodelovanju med zasebnim lastnikom in gozdnogospodarsko organizacijo. Ta lahko uvaja sodobno tehnologijo in organizacijo proizvodnje v lastniško sicer razdrobljenih gozdovih, ki pa tvorijo zaključene gozdne komplekse.

Sekretariat je pripravil novo republiško uredbo o prispevkih za gozdne sklade in republiški odlok o delu cene stoječega lesa za les iz podružbljenih gozdov. Predpisa prepuščata ljudskim odborom in gospodarskim organizacijam, da v predpisanem splošnem okviru uredijo plačevanje prispevkov za gozdne sklade od lesa iz podružbljenih gozdov oziroma plačilo dela cene stoječega lesa prizadetim lastnikom. Sekretariat je izdal skupno s Sekretariatom IS za industrijo in obrt pravilnik o tehnični opremi in strokovnem kadru gospodarskih organizacij in obratov, ki se ukvarjajo s primarno predelavo lesa. S tem je bila dana podlaga za izvrševanje republiške gospodarske politike v zvezi s perspektivnim razvojem lesne industrije. Večini zasebnih lastnikov žag venecijank je bila zavrnjena privolitev za nadaljnje obratovanje teh žag. Privolitev je bila izjemno dana sporazumno s pristojnimi okrajnimi ljudskimi odbori in prizadetimi lesnoindustrijskimi podjetji v tistih primerih, kadar zasebniki potrebujejo žago kot pomožno napravo za izvrševanje svoje obrti ali kadar bi žaganje zasebne hlodovine za kmečke potrebe v lesnoindustrijskih obratih ali na žagah socialističnega sektorja ne bilo mogoče ali bi bilo nesorazmerno dražje kot na zasebnih žagah.

Sekretariat je obravnaval tudi vprašanje odkupa žaganega lesa od zasebnikov, vprašanje registracije kmetijskih zadrug spričo opravljanja gozdno-gospodarskih dejavnosti, urejanje trgovanja z lesom iz zasebnih gozdov, vprašanje izenačenja kmetijskih zadrug z gozdnimi gospodarstvi glede plačevanja prometnega davka od gozdnih sortimentov (to vprašanje še ni rešeno).

Delo Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije je bilo uspešno pri pripravi akcije za nasad hitro rastočih drevesnih vrst, pri urejanju gozdno-semenarske službe, pri problemih urejanja in izkoriščanja gozdov, pri gradnji gozdnih komunikacij, pri obravnavanju gozdnogospodarskih območij in pri dovršitvi gozdnomelioracijskega načrta za Kras.

Lovstvo in ribištvo. Lovske družine upravljajo z 89,5 %, gojitvena lovišča pa z 11,5 % lovnih površin.

V letu 1962 sta se gradili dve večji fazaneriji, ena v Pomurju pri Beltincih, druga na Gorenjskem blizu Cerklj. Obe fazaneriji sta letos vzdredili 11 500 desettedenskih fazanov, od tega 7300 v Beltincih in 4200 pri Cerkljah. Izkušnje umetne vzreje so pokazale, da je ta utemeljena ne le s čisto lovsko-etičnega stališča, temveč tudi z ekonomskega. Na pobudo sekretariata je v izdelavi idejni plan vzreje fazanov še v eni fazaneriji s kapaciteto letnega odstrela 10 000 fazanov, ki bo pričela z obratovanjem prihodnje leto pri gozdnem gospodarstvu Maribor.

V gojitvenih loviščih se nadaljujejo raziskave glede količin potrebne dodatne zimske in letne prehrane velike divjadi (srnjad, jelenjad), s ciljem da se

prepreči škoda na gozdnih in kmetijskih kulturah. Lovske družine izdelujejo perspektivne gospodarske načrte lovišč. To delo je bilo dokončano oziroma v glavnem obdelano v 11/lovskih zvezah.

V prihodnje je v načrtu uvedba vzreje nercev. Prvi rezultati poskusa so zadovoljivi. V končni fazi je izdelava idejnega načrta za umetno vzrejo divjih svinj v ograjenih loviščih.

Lovnemu turizmu je bil dan večji poudarek kot prejšnja leta. Dohodki v devizah od lovnega turizma so v porastu in kaže, da jih je možno večkratno povečati.

Na področju ribištva je bil poudarjen nadaljnji razvoj zmogljivosti za proizvodnjo ribjega naraščaja. Od celotne površine 5670 ha ribolovnih voda je bilo 1450 ha salmonidnih. Vodo je upravljalo 65 ribiških družin oziroma 11 zvez s 6100 člani. Del teh površin je v upravi Zavoda za ribištvo, ki je povečal proizvodnjo postrvi šarenke na 5000 kg konzumne in na 4800 komadov mladice.

Strokovni svet za ribištvo je obravnaval med drugim izdelavo ribiškega katastra, ki je pred dovržitvijo, in predlog spremembe zakona o sladkovodnem ribištvu.

V morskem ribištvu se stanje glede na prejšnje leto ni bistveno spremenilo. Ribiška flota, ki ima 25 ladij, ne ustreza modernemu načinu ribolova.

Vodno gospodarstvo. Po začetnih težavah v letu 1961 se je operativno in upravno delo dokaj uredilo. Upravna služba pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih se je izboljšala po seminarjih, ki jih je priredil sekretariat z vsemi ljudskimi odbori. Največje težave povzroča pomanjkanje in nestalnost kadrov ter služb pri ljudskih odborih.

Sekretariat je spremljal delo vodnih skupnosti in predlagal, naj posvetijo večjo skrb vzdrževanju ter osnovni ureditvi voda in pridobivanju zemljišč z melioracijami, predvsem za družbeni sektor.

Postopek pri raziskovanju prilastitev vodnih zemljišč napreduje počasi zaradi pomanjkanja kadrov in finančnih sredstev.

Nadaljevala se je akcija za saditev hitro rastočih listavcev ob vodah, za čiščenje in pravilno nego vodnih zemljišč ter za vegetativno zavarovanje vodotokov.

Delovanje vodnih skupnosti je ogroženo zaradi spremembe stališč o plačevanju vodnih prispevkov.

Skupno z vodnimi skupnostmi je sekretariat pripravil predlog zakona o vodnih skupnostih in teze zakona o vodah. Na posvetovanju vodnih skupnosti v Celju je bila ustanovljena stalna konferenca vodnih skupnosti za reševanje skupnih problemov. Konferenca je priporočila večjo skrb vzdrževalnim in ureditvenim delom ter študiju vodnogospodarskih osnov v letu 1963.

V mednarodni službi je sekretariat sodeloval pri Murski in Dravski komisiji in pri komisijah z Madžarsko. Mednarodne obveznosti niso bile v celoti izpolnjene, ker zvezna komisija ni dala več sredstev za dela na obmejnih vodotokih.

Vse vodne skupnosti imajo v glavnem organizirane svete delovnih kolektivov, ki razpolagajo s sredstvi, ustvarjenimi z njihovim delom. Uvajajo se obračunske enote in posebne enote za vzdrževanje.

V letu 1962 je bilo delno ali v celoti melioriranih 824 ha, z regulacijami so bila pa precejšnja območja rešena poplav ali zavarovana pred odnašanjem.

Zavod za vodno gospodarstvo LRS je preiskoval kvaliteto voda Drave in Mure ter vodil katastrofe in vodno knjigo. Glavno študijsko delo sta idejna projekta za Ljubljansko barje in Grosupeljsko polje ter projekt o vodnogospodarski osnovi porečja Mure. Proučeval je kraško Ljubljanico, dolino Pesnice, izdelal vrsto vodnogospodarskih smernic ter načrtov za graditev čistilnih naprav in regulacijo hudournikov.

6. Sekretariat Izvršnega sveta za trgovino in turizem

Sekretariat IS za trgovino in turizem LRS je v okviru svojih pristojnosti in po smernicah Izvršnega sveta LS LRS opravljajal posle s področja notranje in zunanje trgovine, gostinstva in turizma. V mesecu juniju je bil bivši Državni sekretariat za blagovni promet preosnovan v Sekretariat za trgovino in turizem. Hkrati je bil prenešen del pristojnosti tega sekretariata s področja materialnih rezerv in cen na Sekretariat za splošne gospodarske zadeve.

Poleg opravljanja upravnih zadev iz svojih pristojnosti je sekretariat sodeloval pri izdelavi družbenega plana za leto 1963 ter dajal pripombe in predloge v zvezi z osnutki republiških in zveznih predpisov.

Notranja trgovina. V letu 1962 je v LR Sloveniji porasel promet trgovine na drobno po tekočih cenah za 12 % v primerjavi z letom 1961, količinski promet pa za okoli 4,5 %. Od skupnega prometa trgovine na drobno je v letu 1962 odpadlo na široko potrošnjo 81 %. Če primerjamo skupne dohodke prebivalstva z iztržkom trgovine na drobno (brez virmanske prodaje velikim potrošnikom), ugotovimo, da je ta promet absorbiral do leta 1961 skoraj točno 55 % vseh dohodkov prebivalstva, v letu 1961 se je ta delež znižal na 53,5 %, v letu 1962 pa se je stanje ponovno poslabšalo na 55,5 %, kar kaže, da se je standard v tem letu relativno poslabšal.

Ob takih gibanjih se položaj v notranji trgovini glede založenosti in ekonomskega položaja trgovine ni popravil. Zlasti trgovina na drobno ni zadovoljivo založena z blagom glede količine in izbire. Značilno je visoko obračanje zalog (letni koeficient med 8 in 9) ter relativno zniževanje zalog v trgovini glede na zaloge v industriji.

Povojni razvoj trgovine ni šel v korak s splošnim gospodarskim razvojem, zlasti z razvojem proizvodnje. Zato zmogljivost ne ustreza potrebam, predvsem glede prodajne površine. Prodajna zmogljivost ne zadostuje niti za normalni promet, še manj pa za promet v konicah (povprečni mesečni promet trgovine na drobno je znašal v letu 1962 okrog 19 milijard dinarjev, v mesecu decembru pa 26 milijard dinarjev). Vzroki za to so: sorazmerno nizek dohodek trgovine, manj ugodni startni pogoji kot v ostalem gospodarstvu (zlasti glede obratnih sredstev) ter nizka vlaganja ostalih družbenih sredstev v osnovna sredstva trgovine.

Z močnejšim administrativnim poseganjem v cene, z določitvijo marž, s povečanjem stopenj občinskega maloprodajnega prometnega davka, s povečanjem poslovnih stroškov in s prehodom obračunavanja dohodka od fakturirane na vnovčeno realizacijo se je finančni položaj trgovine v letu 1962 poslabšal. Ocenjujemo, da bodo sredstva poslovnega sklada, ki pritekajo iz čistega dohodka trgovinskih organizacij, v letu 1962 nižja za okoli eno tretjino v primerjavi z letom 1961.

V narodnem dohodku družbenega sektorja gospodarstva je trgovina udeležena z okoli 11 %, delež investicijskih naložb trgovine pa znaša v skupnih gospodarskih investicijah le okoli 4 %. V zadnjih letih je naraščal količinski promet trgovine na drobno letno za okrog 10 %, površine, ki neposredno služijo prodaji, letno povprečno le za okoli 3 %, skupne operativne površine za okrog 2 %.

V letu 1962 so bila v skupnih virih investicij, v trgovini lastna sredstva trgovinskih organizacij udeležena s 63 %, občinski in okrajni investicijski skladi so prispevali okoli 10 %, udeležba stanovanjskih skladov in drugih lokalnih virov je znašala 26 %. Splošni investicijski sklad je sodeloval z nepomembnim zneskom, republiški investicijski sklad pa ni bil udeležen. V lanskem letu je bilo v investicije za trgovino vloženih okoli 5 milijard dinarjev. Poslovne površine trgovine na drobno so se povečale za okoli 12 500 m², skladiščne pa za okoli 20 000 m².

Sorazmerno nizka vlaganja v osnovna sredstva trgovine, razdrobljenost organizacije, sistem kreditiranja, administrativni ukrepi, nezadosten in nepravčasen uvoz blaga široke potrošnje, deficitarnost nekaterih vrst blaga v proizvodnji, konservativnost trgovinskega kadra in podobno ne vplivajo samo na založenost trga, temveč zavirajo tudi uvajanje moderne tehnike trgovanja, ne dopuščajo večje racionalizacije poslovanja, ovirajo specializacijo trgovine in nespodbudno vplivajo na kader v trgovini.

Sekretariat za trgovino in turizem je vse leto spremljal pojave na področju trgovine in na tržišču, sproti obveščal pristojne republiške in zvezne organe o ugotovljenih pomanjkljivostih ter hkrati tudi predlagal ureditev posameznih problemov.

Da bi dobil vpogled v proces združevanja v trgovini, modernizacijo trgovske mreže ter investicijsko politiko, je sekretariat za trgovino skupno z Gospodarsko zbornico LRS ter ob sodelovanju ljudskih odborov in okrajnih zbornic napravil pregled stanja.

Združevanje v trgovini, ki je bilo zlasti intenzivno v letih 1961 in 1962, ima namen oblikovati močne trgovinske organizacije, s katerimi se doseže koncentracija poslovnih sredstev in s tem možnost učinkovitejšega investiranja ter ustvarjanja zalog, hkrati pa se dobijo večje možnosti za zniževanje poslovnih stroškov ter za specializacijo in modernizacijo trgovine. V letih 1961 in 1962 se je število trgovinskih organizacij znižalo za 35 %.

Združevanje je bilo uspešno v primerih ko so specializirana trgovska podjetja razvijala svojo maloprodajno mrežo na širšem območju ne glede na meje politično-teritorialnih enot, dalje kadar so se grosističnim podjetjem priključevala detajlistična in se je tako pot blaga od proizvodnje do potrošnje skrajšala. Pogosto pa je bila integracija nesmotrna ko so se združevala podjetja v občinskih ali še ožjih mejah. Vzrok za to je zlasti v sistemu financiranja trgovine, ki je prepuščeno skoraj v celoti občinam. V 14 občinah Slovenije posluje samo po eno trgovsko podjetje, ki oskrbuje potrošnike skoraj z vsemi proizvodi. Po drugi strani so le v 20 občinah trgovinske organizacije, ki se med seboj teritorialno prepletajo.

Republiški organi niso mogli uveljaviti svojih stališč glede združevanja, ker so lokalistične tendence bile močnejše. Malo vpliva so imeli tudi na investicijsko politiko, ker so vlaganja v trgovino financirala podjetja sama ter ljudski odbori iz svojih skladov. Zato je sekretariat za trgovino in turizem

predlagal, da bi republiški investicijski sklad predvidel vsaj minimalna sredstva za trgovino ter tako omogočil vpliv na nadaljnji razvoj trgovine.

Sistem kreditiranja obratnih sredstev negativno vpliva na povečanje zalog v trgovini na drobno. S kratkoročnimi krediti le-ta ne more povečevati zaloge za stalno, do dolgoročnih posojil pa ne pride. Sedanji način kratkoročnega kreditiranja brez ekonomskih razlik za trgovino na debelo in za trgovino na drobno na splošno pospešuje posredniško trgovino. Za ureditev tega vprašanja je sekretariat za trgovino predlagal ustrezne ukrepe.

Pomanjkljivosti pri odkupu kmetijskih pridelkov, ki se nenehno ponavljajo, smo v lanskem letu skušali odstranjevati s solidnejšim povezovanjem proizvodnje s potrošnjo, z večjo udeležbo družbene blagovne proizvodnje, z bolj discipliniranim nastopom preskrbovalnih podjetij pri nabavi pridelkov z območja vse države ter z reševanjem posameznih primerov nepravilnosti pri odkupu. Pri vseh navedenih ukrepih je sekretariat za trgovino dajal pobude, sodeloval je v akciji sklepanja pogodb o proizvodnji in dobavah pridelkov ter zlasti pripravil gradivo o predvideni potrošnji važnejših pridelkov, ki naj bi se ji proizvodnja prilagodila. Sodeloval je na primer v akciji za proizvodnjo in plasman krompirja družbene proizvodnje letine 1963 (priprava blagovne bilance, sestanki na okrajih, povezava z zavodom za materialne rezerve). Rezultati tega dela bodo vidni v letu 1963.

Sekretariat se je zavzemal za neposreden nastop proizvodnje v maloprodaji, propagiral je vse oblike moderne tehnike trgovanja, obdeloval programe za pripravo zimskih zalog kmetijskih pridelkov ter posredoval pri ustreznih zveznih organih, kadar se je pojavilo pomanjkanje nekaterih živil na trgu.

V okviru svojih upravnih pristojnosti je sekretariat reševal naslednje zadeve.

— Vloge posameznih trgovskih, industrijskih in gostinskih podjetij glede odkupa pridelkov na sedežu podjetja. Ugodno so bile rešene prošnje v primerih, kadar kmetijske zadrage iz kakršnegakoli vzroka niso odkupovale teh pridelkov.

— Vloge gospodarskih organizacij za izdajo dovoljenja, da se smejo ukvarjati s prodajo žit na debelo. Dovoljenja so bila izdana v primerih, če je gospodarska organizacija izpolnjevala vse predpisane pogoje in če je bila za tako prodajo hkrati tudi gospodarska potreba.

— Na podlagi določil uredb o trgovskih podjetjih, ki smejo na debelo trgovati z zelenjavo, sadjem, perutnino in jajci, je izdajal sekretariat dovoljenja za to trgovanje le preskrbovalnim podjetjem, zavrnil pa je vloge tistih gospodarskih organizacij, ki niso izpolnjevale zakonitih pogojev za trgovanje s temi pridelki.

— Na podlagi 1. točke zvezne odredbe o maržah v trgovini na debelo in na drobno je sekretariat izdal republiško odredbo o maržah v trgovini na debelo. Glede na negativne strani sistema določenih marž za poslovanje v trgovini je sekretariat pri tem upošteval samo momente, ki lahko vplivajo na zviševanje cen, izločil pa tiste, ki spodbujajo cenejšo nabavo. V tem smislu je sekretariat izdal tudi priporočilo občinskim upravnim organom, vendar ga ti v mnogih primerih niso upoštevali.

— V zvezi s priporočilom zveznega sekretariata za trgovino in turizem, ter v skladu z odredbo o prodajnih cenah za žita in mlevske izdelke je sekretariat pooblaščenim podjetjem korigiral priznane stroške mletja in prodajne stroške v prometu na debelo z žiti in mlevskimi izdelki, upoštevajoč pri tem

dejanske stroške teh podjetij. Določil je tudi dopustne stroške za izdelavo krmnih mešanic.

— Sekretariat je izdajal tudi pravna pojasnila in mnenja k individualnim vlogam gospodarskih organizacij.

Zunanja trgovina. Zunanjetrgovinska izmenjava Ljudske republike Slovenije je v letu 1962 zabeležila znaten napredek v primerjavi s preteklimi leti ter je potekala v skladu s programom uravnovešenja naše plačilne bilance. Predvsem se je bistveno znižal negativni saldo zunanjetrgovinske izmenjave LR Slovenije in se približal izravnavi. Medtem ko je izvoz iz Slovenije v letu 1961 stagniral, zvišal se je glede na leto 1960 samo za 688 milijonov deviznih dinarjev, oziroma za 2,9 %, se je povečal izvoz v letu 1962 v primerjavi z letom 1961 za 8538 milijonov deviznih dinarjev ali za 35,3 %. Program izvoza za leto 1962 je presežen za 4471 milijonov deviznih dinarjev ali za 15,8 %.

K povečanju izvoza so prispevali industrija 35,5 % več kot leta 1961, kmetijstvo 34,5, gozdarstvo pa 35,3. Slabši rezultati izvoza v prvih mesecih oziroma v prvem polletju 1962 so neugodno vplivali na pravočasen uvoz reprodukcijskega materiala; s povečanim izvozom v drugem polletju pa se je položaj glede tega bistveno izboljšal. Vsakoleten izpad izvoza v prvih mesecih povzroča težave pri uvozu, ki se kažejo posebno v industrijski proizvodnji.

Poleg ekonomskih ukrepov za povečanje izvoza (nekatero korekturo izvoznih instrumentov, vsestranske možnosti kreditiranja za izvoz, prioritetenjša oskrba industrije z uvoznim materialom za potrebe izvozne proizvodnje, vsklajevanje proizvodnje z možnostmi trgovinskih sporazumov in podobno (je k doseženim uspehom zunanjetrgovinske izmenjave v LR Sloveniji veliko prispevala tudi ustrezna aktivizacija subjektivnih faktorjev.

Izvoz po panogah v milijonih deviznih dinarjev:

	Realizacija		Indeks	Plan 1962	% izpolnitve plana
	1961.	1962			
Industrija	17 992	24 388	135,5	21 966	111,0
Kmetijstvo	5 445	7 321	134,5	5 566	131,5
Gozdarstvo	754	1 020	135,3	726	140,5
Ves izvoz	24 191	32 729	135,3	28,258	115,8

Glede na slabo realizacijo izvoza v prvem polletju 1962 je sekretariat predlagal odboru IS za splošna gospodarska vprašanja LRS konkretne operativne ukrepe, da bi se zagotovilo povečanje izvoza. Z Gospodarsko zbornico LR Slovenije, prizadetimi bankami in ustreznimi sekretariati je bil izdelan program operativnih posvetovanj s proizvajalnimi organizacijami. Posvetovanja so bila v maju in juniju. Na teh posvetovanjih so bile mobilizirane vse subjektivne sile v proizvajalnih in zunanjetrgovinskih organizacijah za doseg povečanega izvoza. Konkretno so bila obravnavana s posameznimi podjetji vsa vprašanja, ki jih je bilo treba rešiti, da bi proizvodnja za izvoz lahko potekala nemoteno. Posvetovanja so uspela. Odkrila so velike možnosti za povečanje izvoza, posebno pri tistih proizvajalcih, ki doslej sploh niso izvažali. Mnoga vprašanja, ki so po navedbah podjetij ovirala izvoz, so bila operativno rešena.

Meseca septembra sta sekretariat in gospodarska zbornica ponovno organizirala podobna posvetovanja s proizvajalnimi organizacijami.

Končno so bila pri okrajnih gospodarskih zbornicah v decembru posvetovanja za ugoden start izvoza v 1963. V razpravi s proizvajalci je bilo ugotovljeno, da se lahko izvoz iz LR Slovenije v letu 1963 bistveno poveča.

Sejemski sporazumi z Avstrijo in sejem Alpe-Adria so potekali počasneje kot sicer zaradi omejitve uvoza blaga široke potrošnje. Odpadlo je globalno devizno kritje za te sporazume; to kritje se sedaj zahteva od posameznih gospodarskih organizacij.

Regionalni sporazumi z Gorico in Trstom so potekali še dokaj ugodno. Povečanje gre pretežno na račun izvoznih artiklov generalnega sporazuma, medtem ko izvoz artiklov obmejnega območja ne kaže pomembnejšega napredka.

Največ upravnega dela v zunanjetrgovinskem sektorju je imel sekretariat v preteklem letu z organizacijo zunanjetrgovinske mreže. Po izidu zakona o prometu blaga in storitev s tujino v začetku julija 1962 so se morale vse zunanjetrgovinske organizacije ponovno registrirati. Sekretariat je moral ugotavljati tehnično in kadrovske sposobnosti vseh podjetij in izdati ustrezne odločbe. Na osnovi teh odločb in drugih predpisanih dokumentacij je izdajal proizvajalnim organizacijam in poslovnim združenjem potrebno soglasje za vpis v register za opravljanje zunanjetrgovinskih poslov. Za vsa trgovska, zastopniška in ostala uslužnostna podjetja pa je izdajal svoje mnenje o soglasnosti z zunanjetrgovinsko registracijo državnemu sekretariatu za zunanjo trgovino.

Število zunanjetrgovinskih podjetij za izmenjavo blaga s tujino se bo predvidoma znižalo za 45 %. Nekatera podjetja so se združila, druga so prešla v poslovna združenja kot izvozno-uvozni biroji, nekatera pa so prenehala poslovati v zunanji trgovini. Prilagajanje zunanjetrgovinske mreže gospodarskim potrebam v okviru zakonskih predpisov je proces, ki bo še trajal.

Komisija LRS za zunanjetrgovinsko dejavnost. Komisija je kot samostojni upravni organ v okviru svojega področja spremljala gibanje zunanjetrgovinske menjave, analizirala vzroke raznih zastojev in težav in potrebe po investicijskih vlaganjih za pospeševanje izvoza ter predlagala ustrezne ukrepe pristojnim organom.

Proučila je stanje zunanjetrgovinske mreže glede na ekonomske potrebe gospodarstva LR Slovenije in izdelala predlog za njeno reorganizacijo. Analiza zunanjetrgovinske mreže LR Slovenije je namreč pokazala, da kljub razmerno znatnemu številu gospodarskih organizacij, registriranih za blagovno menjavo s tujino, nimamo ustrezne mreže registriranih podjetij. Znatno število zunanjetrgovinskih organizacij je imelo izredno nizek zunanjetrgovinski promet. Več zunanjetrgovinskih podjetij je poslovalo z istim blagom, za nekatere vrste blaga pa nismo imeli niti izvoznika niti uvoznika. Posledica razdrobljenosti zunanjetrgovinskih podjetij je bila njihova ekonomska in kadrovska šibkost. Takšno stanje je onemogočalo smotrnejšo obdelavo zunanjih tržišč, zlasti oddaljenih.

S predlogom reorganizacije zunanjetrgovinske mreže so se skušale odpraviti navedene pomanjkljivosti. Obstale naj bi samo močne izvozne-uvozne trgovinske gospodarske organizacije, šibkejša pa naj bi se združile in specializirale za posamezne blagovne skupine. Težišče pri plasmaju blaga na tuja tržišča,

kakor tudi pri uvozu reprodukcijskega materiala in opreme, naj bi se po predvidevanjih preneslo na proizvajalne gospodarske organizacije, bodisi da to dejavnost opravljajo samostojno ali po svojih poslovnih združenjih. Predložena je bila tudi ustrezna reorganizacija mreže za menjavo storitev s tujino.

Predlog komisije je vseboval mnoge pomanjkljivosti, ki izvirajo iz pododanega stanja mreže. Zaradi drugačnih stališč nekaterih gospodarskih organizacij je prišlo do spremembe prvotnega predloga, zlasti ker so se pri ustreznih zveznih organih mnogi kriteriji glede registracije podjetij in poslovnih združenj razčistili šele v teku obravnav. Zaradi pomanjkljivosti bo treba zunanjetrgovinsko mrežo še nadalje izpopolnjevati, zlasti glede povezave proizvajalnih organizacij z zunanjo trgovino in glede organizacije uvoza blaga za tehnične trgovine in za široko potrošnjo.

Poleg reorganizacije mreže pa je treba naša zunanjetrgovinska podjetja kadrovsko okrepiti, po številu, zlasti pa s kadri z višjo strokovno sposobnostjo.

Komisija je dalje proučevala predloge za izpopolnitev deviznega režima. Namen teh sprememb je bil pospeševati in usmerjati izvoz, in to zlasti na območju čvrstih valut. Finančni instrumenti za pospeševanje izvoza se prepočasno prilagajajo gibanju cen na domačem in tujem trgu in so lani ustrezali v glavnem šele v drugem polletju. Popolna in sama dinarska stimulacija izvoza ima še slabo stran, da nenehno potiska cene na domačem trgu navzgor. Zato je komisija podprla predlog, da se v gospodarskih organizacijah oziroma panogah poveže pridobivanje deviz za uvoz z uspehi pri izvozu. Devize postanejo na ta način element gospodarjenja v podjetjih, kar se da doseči z ustreznim režimom tako zvane »retencijske kvote«, ki mora biti likvidna, in s pogodbenimi razmerji med proizvajalnimi podjetji in poslovnimi bankami. Zlasti je lahko tak sistem uspešen pri investicijah, kar se je pokazalo že v lanskem letu. Komisija je gospodarske organizacije spodbujala, naj te možnosti čimbolj izkoristijo.

Komisija je končno obravnavala tekočo problematiko podjetij. Zaradi slabega deviznega položaja v letu 1962 so bile uvedene omejitve uvoza nekaterih vrst blaga, o čemer gospodarske organizacije niso bile podrobno in pravočasno seznanjene. Banka za uvoz tega blaga ni dajala deviznih sredstev, kar je povzročilo motnje v proizvodnji, saj ni bilo mogoče dobiti nekaterih važnejših, pogosto po vrednosti nepomembnih pomožnih in vzdrževalnih materialov. Vloge za uvoz blaga, ki je bil podvržen kakršnimkoli omejitvam, so pri pristojnih zveznih organih reševali zelo počasi.

Nekatere težave so ostale tudi v carinski službi, katere poslovanje se je sicer močno izboljšalo. Carinsko poslovanje je še vedno prepočasno, pojavljajo se razlike v poslovanju posameznih carinarnic, zlasti glede klasifikacije blaga, glede poslovanja z vzorci in podobno.

Komisija je z ustreznimi intervencijami preko Sekretariata IS za trgovino in turizem LRS pomagala podjetjem reševati omenjene težave.

Administrativne posle komisije je opravljal Sekretariat IS za trgovino in turizem.

Komisija IS za mejna vprašanja. V preteklem letu je bilo delo komisije osredotočeno v glavnem na vprašanja v zvezi z izvajanjem sporazumov o obmejnem osebnem prometu z Italijo in Avstrijo ter na nadaljnji razvoj blagovne izmenjave v okviru posebnih regionalnih sporazumov (Tržaški in Goriški sporazum, avstrijski velesejmski sporazumi, sejem Alpe-Adria).

Teškoče probleme, ki so v zvezi s tem nastajali, so obravnavale posebne strokovne podkomisije za obmejni režim, promet in blagovno izmenjavo v okviru načelnih stališč, ki jih je komisija že prej sprejela. Deloma so na tak način dela vplivale organizacijske in kadrovske spremembe republiških organov in obmejnih ljudskih odborov, do katerih je prišlo v preteklem letu zaradi katerih komisija kadrovske ni bila izpopolnjena.

V celoti lahko ugotovimo, da se je obmejni osebni promet z Italijo in Avstrijo tudi v preteklem letu lepo razvijal, na kar so ugodno vplivale spremembe v našem devizno-valutnem režimu (uvredba menjalnega tečaja na osnovi 750 dinarjev za 1 dolar) in ugodnejši predpisi glede nabave in iznosa blaga s strani inozemcev (neomejen, brezcarinski iznos našega blaga s strani privatnikov — inozemcev), čeprav še nadaljnjih, razširjevalnih predpisov, ki smo jih predlagali, pristojni zvezni organi še niso sprejeli.

Čeprav se je lokalna blagovna izmenjava v okviru navedenih regionalnih sporazumov razvijala normalno, ni bil dosežen pričakovani obseg, predvsem zaradi nekaterih na novo uvedenih omejitev pri izvozu in uvozu blaga splošnega značaja, ki so negativno vplivale predvsem v zvezi z avstrijskimi sejemskimi sporazumi in na sejmu Alpe-Adria.

Glede na ugoden razvoj naših meddržavnih odnosov z Italijo in Avstrijo lahko pričakujemo nadaljnje poglobljanje odnosov tudi z mejnimi območji. V zvezi s tem je potrebno tesnejše sodelovanje med samimi mejnimi območji (občinski in okrajni ljudski odbori), zaradi česar bo komisija v bodoče prevzemala čedalje bolj koordinacijsko vlogo, medtem ko bodo njene operativne naloge v glavnem omejene na obravnavo posameznih strokovnih vprašanj. V tem smislu bo treba izpopolniti njen sestav.

Turizem. V letu 1962 je bilo 2 758 199 prenočitev, od tega 2 059 210 prenočitev domačih gostov in 699 079 prenočitev tujih gostov. To predstavlja glede na leto 1961 95 % skupnega števila prenočitev, 89 % realiziranih prenočitev domačih in 121 % realiziranih prenočitev tujih gostov. Na tak razvoj turističnega prometa so vplivale v pretežni meri povišane cene storitev v gostinstvu, še posebej v penzijskem gostinstvu in v počitniških domovih, po drugi strani pa je naglo povečanje prometa z inozemstvom posledica izboljšanja turističnega tečaja, sprostitev obmejnih in carinskih formalnosti za tuje turiste ter končno tudi novo zgrajenih zmogljivosti in zmogljivosti v gostinskih obratih višjih kategorij, ki so jih v preteklih letih zasedali domači gostje.

Sekretariat IS za trgovino in turizem LRS je spremljal mesečno gibanje v turističnem prometu ter opozarjal proti na potrebne ukrepe, katerih izvedba pa je bila končno le odvisna od pravnega razumevanja delovnih kolektivov v turističnih in gostinskih gospodarskih organizacijah ter v počitniških domovih. Tako so bili opozorjeni ljudski odbori na potrebne priprave za turistično sezono, na pregled opremljenosti in ureditve gostišč, na predpisovanje družbenih dajatev vsem sektorjem gostinstva ter predvsem na potrebno strokovno zasedbo delovnih mest in na vzgojo strokovnega kadra v gospodarskih organizacijah.

Programi razvoja turizma v 11 turističnih centrih LR Slovenije, ki so bili izdelani v letu 1959 in 1960, so se tudi v letu 1962 postopoma realizirali. Posebna skrb je bila posvečena predvsem pripravam za izdelavo urbanističnih načrtov za te kraje, ker je praksa pokazala, da je vsaka nadaljnja izgradnja lahko prav na teh območjih neracionalna ter v veliki meri škodljiva razvoju turizma, če niso vsklajene in utrjene vse osnove, ki vplivajo na posamezne gospodarske

dejavnosti. Sekretariat je pozval pristojne občinske ljudske odbore teh 11 krajev ter ostalih večjih turističnih žarišč, naj pregledajo že izdelane programe, jih vskladijo z obstoječimi potrebami, izdelajo pregled izvršenih ter pregled novih nalog po prioritetenem redu, v okviru stvarnih možnosti.

Vzrok zaostajanja v domačem turizmu, stagnacije prometa v gostinstvu in ostalih pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene v letošnji turistični sezoni, so bili obravnavani na konferencah, ki so jih na pobudo tega sekretariata sklicali okrajni ljudski odbori. Na konferencah so sodelovali tudi predsedniki občinskih ljudskih odborov ter turistični delavci, tako da je bilo možno podrobno razpravljati tudi o programih razvoja turizma za leto 1963 ter za daljše, perspektivno obdobje.

V teku leta je sekretariat tekoče spremljal turistične investicije v LR Sloveniji ter ob pripravah za dokončno izvedbo sodeloval z investitorji in kreditnimi ustanovami pri odobranju potrebnih sredstev. Izvedena je bila tudi akcija za kreditiranje ureditve zasebnih turističnih sob. Zbrani so bili podatki glede potrebnih sredstev v prihodnjem letu.

V sodelovanju s Turistično zvezo Slovenije in Svetom IS za turizem je bila prav posebna skrb posvečena razširitvi zmogljivosti za turistični promet na obmorskem območju slovenske Istre ter izgradnji visokogorskega turističnega centra. V izredno podrobnih razpravah o programih turistične izgradnje v obmorskem pasu so bila postavljena načela čim cenejše, pa vendar solidne in značilnostim krajev ustrezne izgradnje turističnih objektov, ki jo mora nujno spremljati ustrezna izgradnja komunalnih naprav in objektov za povečanje zmogljivosti v drugih gospodarskih dejavnostih. Pri izbiri med alternativami o ureditvi turističnega centra v gorskem predelu Slovenije se je iskala rešitev, ki bi najhitreje in najbolj poceni odprla visokogorska področja čim večjemu številu domačih in tujih turistov, pri čemer bi bilo treba upoštevati razpoložljive zmogljivosti v dolinah, ki bi z izgradnjo takega centra morale biti bolje izkoriščene.

Povečanje turističnega prometa tujih gostov v naravnih zdraviliščih Slovenije in spremembe v načinu financiranja zdravljenja socialnih zavarovancev so dali povod za razprave o možnosti plasiranja teh uslug tudi v inozemstvo. Pri tem je bilo ugotovljeno, da razpoložljive zmogljivosti po svoji ureditvi, predvsem pa zdravstvene naprave, ne ustrezajo minimalnim zahtevam zdraviliškega turizma. S tem v zvezi so bili izdelani programi, ki se pa le delno realizirajo, ker uprave zdravilišč in pristojni ljudski odbori nimajo potrebnih sredstev. Kljub temu pričakujemo, da bodo prvi uspehi propagandnih akcij v tej smeri vidni že v sezoni 1963.

Razvoj moto turizma pri nas in v inozemstvu zahteva nujno izboljšanje opreme vsaj tistih glavnih cest, ki vežejo inozemstvo z upravnimi in turističnimi središči Slovenije. Na ta problem so bili opozorjeni občinski ljudski odbori. O tem vprašanju je razpravljal tudi Svet IS za turizem ter dal nekatere sugestije.

Skupno z Narodno banko, centralo za LRS, s turistično zvezo in gospodarsko zbornico so bila obravnavana vprašanja izboljšanja menjalne službe in ureditve gostinskih obratov na obmejnih prehodih.

Splošna turistična propaganda je bila poverjena tudi v 1962. letu Turistični zvezi Slovenije, ki je v okviru razpoložljivih sredstev izdala Turistično karto Slovenije, prospekte in plakate turističnih krajev Slovenije, za kar je bilo

potrošenih okrog 24 milijonov dinarjev. Komercialna turistična propaganda je še vedno razmeroma šibka, razen propagandnih izdaj podjetja Kompas. Turistična zveza Slovenije ima posebno komisijo za turistične spominke, ki prireja vsako leto razstavo teh izdelkov in skrbi za njihovo čim večjo pestrost. Seveda pa samo z redkimi malimi obrtniki ne bo možno doseči bistvenega izboljšanja, dokler tudi nekatera večja podjetja ne bodo uvidela, da je ta posel lahko devizno donosen.

Na podlagi smernic, ki so bile dane v zvezi z izvedbo novih predpisov o zunanjetrgovinskem poslovanju, je bilo sklicanih več sestankov z večjimi gostinskimi podjetji in potovalnimi agencijami, da bi se dogovorili za čimbolj enotno organizacijo nastopa na tujem tržišču. Pri tem so se podjetju Kompas priključili: inozemski oddelek podjetja SAP-Turist biro in turistična poslovalnica združenja Jadran Turist. Za notranji turizem ostane poleg Kompassa še Slavnik Koper in samostojna poslovalnica združenja Izletnik Ljubljana.

Bivša Gostinska zbornica za LRS in Mariborski teden sta organizirala Sejem gostinske opreme v Mariboru. Sekretariat je pri tej akciji skušal usmeriti prireditvev tako, da bi pokazala izdelke naše proizvodnje in možnosti domačega trga od sodobne opreme in ureditve gostinskih obratov do praktičnega in sodobnega uniformiranja gostinskega osebja.

Pri spremljanju realizacije prometa v gostinstvu je bilo že v prvem polletju in še potem ugotovljeno upadanje količinskega obsega prometa. Skupno z gospodarsko zbornico, sekcijo za gostinstvo, se je skušalo ugotoviti vzroke tega upada. Analiza prometa z alkoholnimi pijačami je pokazala, da so nove stopnje prometnega davka tako močno vplivale na povišanje cene, da cena za gosta ni več interesantna. Zato je bil izdelan predlog za spremembo zveznega predpisa o določanju stopenj prometnega davka na alkoholne pijače, ki naj bi se določal od količine in ne od vrednosti. Predlog je bil poslan zveznemu sekretariatu za trgovino in turizem.

V zvezi s pripravami za sezono 1963 je bilo dano občinskim ljudskim odborom priporočilo, naj pomagajo gostinskim gospodarskim organizacijam pri sestavljanju cenikov za penzijske storitve za prihodnje leto, pri čemer bi bilo treba upoštevati možnosti prodaje storitev na inozemskem trgu. Obenem smo jih opozorili na predpisovanje turistične takse, ki naj bi se v prihodnjem letu spremenila samo v izrednih primerih. Tako je bilo možno zbrati cene penzijskih gostinskih storitev, namenjenih inozemskemu trgu v letu 1963, že v avgustu leta 1962 in je bil zvezni cenik, pa tudi cenik za LR Slovenijo, natisnjen v septembru 1962. Cene storitev so ostale na ravni leta 1962, povišala so jih le nekatera podjetja, in to največ za 15 %.

Glede vzgoje strokovnega kadra je sekretariat sodeloval z gospodarsko zbornico in turistično zvezo; glede vzgoje kadra z višjo in visoko izobrazbo. Sodeloval je v posebni komisiji Višje komercialne šole v Mariboru. Po priporočilih gospodarskim organizacijam so bila preskrbljena mesta za počitniško prakso študentov višje komercialne šole in ekonomske fakultete. Kljub velikemu pomanjkanju tega kadra v gostinstvu ima večina gospodarskih organizacij prav malo razumevanja za to prakso, še manj za štipendiranje tega kadra, kar se je jasno pokazalo pri letošnjem vpisu.

Delovno mesto v referatu za turizem tega sekretariata od 1. maja do 23. avgusta ni bilo zasedeno.

Svet LRS za turizem je imel v 1962. letu pet rednih sej. Na sejah so bila obravnavana vprašanja v zvezi s predvidevanji družbenega plana za leto 1962. Sprejeta so bila stališča in predlogi kako čim uspešneje izpolniti postavljene naloge. Predlogi za rešitev nalog na področju zdraviliškega turizma ter čim uspešnejšega sodelovanja zdraviliških in turističnih organov in organizacij so bili obravnavani na skupni seji Sveta za zdravstvo LRS in Sveta IS za turizem. V zvezi s podatki o realizaciji turističnega prometa v 1. polletju 1961 so bile sprejete smernice nadaljnjega dela, da bi čim hitreje povečali inozemski turistični promet. Obenem je bil obravnavan tudi predlog tez za izdelavo zveznih predpisov o dejavnosti potovalnih agencij in birojev turističnih društev. Delo teh organizacij je na področju domačega in inozemskega turizma izrednega pomena, vendar neurejen status ovira uspešni razvoj njihove dejavnosti. Predlog tez je bil dan zveznim organom v rešitev. Glede na nujnost, da se izboljša propagandna dejavnost, je Turistična zveza Slovenije predložila svetu predlog o financiranju turistične družbene dejavnosti. Svet je predlog sprejel in ga predložil Sekretariatu IS za trgovino in turizem v nadaljnji postopek.

Po sklepu Izvršnega sveta LS LRS so bili 25. 10. 1962 razrešeni svoje funkcije dotedanji predsednik in člani sveta. Istočasno so bili imenovani nov predsednik in novi člani sveta. V tem sestavu je imel svet v letu 1962 eno sejo, na kateri je bil obravnavan predlog družbenega plana za 1963. leto. Predlogi in pripombe so bili posredovani Zavodu za gospodarsko planiranje LRS.

Svet je navezal stike tudi z okrajnimi sveti, pristojnimi za zadeve turizma. Na ta način se je skušalo dobiti neposredni stik s problemi in prakso na terenu, tako da bi bilo možno tudi vsa svetu predložena vprašanja obravnavati čimbolj življenjsko in prilagojeno stvarnim potrebam. Predsednik sveta je bil član kolegija bivšega Državnega sekretariata za blagovni promet LRS ter se je udeleževal vseh sestankov in posvetovanj, ki jih je ta sekretariat skliceval o vprašanih turizma.

Svet je s svojim strokovnim aparatom sodeloval z omenjenim sekretariatom, tudi pri obravnavanju osnutkov zveznih predpisov, izražal o njih svoje mnenje ter o tem obveščal tudi člane sveta.

Vsa zgoraj navedena vprašanja, ki so se obravnavala na sejah, je svet posredoval obenem s svojim mnenjem in s priporočili za rešitev Izvršnemu svetu in resornemu sekretariatu ali neposredno republiškim organizacijam, kot Turistični zvezi Slovenije ali Gostinski zbornici LRS.

Predsednik sveta je kot član sodeloval v delu zveznega sveta za turizem. O vprašanih, ki so bila obravnavana na teh sejah, so bili člani Sveta vedno obveščeni, enako tudi o predlogih, ki so bili večinoma pri zveznih organih tudi sprejeti.

Republiški tržni inšpektorat. V letu 1962 so organi tržne inšpekcije pri vseh stopnjah političnoteritorialnih enot usmerjali svoje delo v tista vprašanja, ki so pomembnejša za stabilizacijo tržišča in varstvo potrošnika. Zato so dajali prednost nadzorstvu izvajanja predpisov o cenah in maržah, o kakovosti blaga in o posebnih pogojih za dajanje blaga v promet ter izvajanja novega zakona o ureditvi poslovnih razmerij na trgu, s katerim so opredeljena dejanja špekulacije v prometu blaga in pri opravljanju gospodarskih storitev, dejanja neloyalne konkurence, monopolizma in ustvarjanja privilegiranega položaja na trgu, kršitve dobrih poslovnih običajev ter uporabe

nezakonitih aktov s področja blagovnega prometa, ki jih izdajajo organi političnoteritorialnih enot.

Inšpektorat ugotavlja, da sta se v primerjavi s prejšnjimi leti izboljšala disciplina v poslovanju in spoštovanje predpisov na splošno. Zmanjšal se je pritisk lokalnih organov na tržne inšpekcije; ustrezno se je poostrilo ukrepanje zoper kršilce predpisov. V skupnem številu upravnih ukrepov in prijav kaznovalnim organom se je zmanjšal delež ukrepov zaradi formalnopravne kršitve predpisov, povečalo pa se je število ukrepov, v zvezi s pregonom družbeno škodljivih pojavov oziroma dejanj, ki deformirajo odnose na trgu ali so v neposrednem nasprotju s koristimi potrošnika.

Zaradi številčno šibke zasedbe in svoje vloge se republiški tržni inšpektorat tako kot prejšnja leta ni usmeril na opravljanje neposrednih kontrolnih poslov v gospodarskih organizacijah, temveč se je usmeril v opravljanje drugih nalog, ki so posebnega pomena za službo kot celoto, predvsem v dajanje konkretne pomoči inšpekcijskim organom pri občinah in okrajih, v usmerjanje njihovega dela na važnejše posle ter v nadzorstvo pravilnosti in zakonitosti njihovega poslovanja. Pred važnejšimi kontrolnimi akcijami je sklical posvetovanja (6); njegovi inšpektorji so sodelovali na okoli 40 delovnih sestankih občinskih in okrajnih inšpektorjev, ki so jih organizirali okraj. Republiški inšpektorji so pregledali poslovanje organov tržne inšpekcije v 41 občinah od skupno 66. Ob teh pregledih so dali inšpektorjem konkretne napotke in naloge za izboljšanje dela. O vprašanjih, ki niso odvisna samo od inšpektorjev, pa smo razpravljali in iskali rešitve s pristojnimi občinskimi in okrajnimi organi. V dveh primerih smo ugotovili tako pomanjkljivo strokovnost inšpektorja, prekočačenje službenih pooblastil in kršitev predpisov o materialnem poslovanju, da smo morali uporabiti pravico do zahtevka za takojšnjo odstavitev inšpektorja z njegovega delovnega mesta. V obeh primerih so s tem soglašali tudi občinski organi.

Republiški tržni inšpektorat je dal pismeno ali ustno več sto pojasnil, napotkov in nalogov inšpekcijskim pri občinskih in okrajnih organih glede izvršitve konkretnih poslov iz njihove pristojnosti. V sodelovanju z zveznim tržnim inšpektoratom je bil organiziran sedem dnevni seminar, na katerem se je 81 inšpektorjev (od skupno 93) podrobneje seznanilo z najaktualnejšimi vprašanji, postopki in stališči, ki jih je treba upoštevati pri inšpekcijskem delu.

Da bi se izboljšala služba tržne inšpekcije na splošno, je tržni inšpektorat neposredno ali preko Sekretariata IS za trgovino in turizem LRS sodeloval s Sekretariatom IS za proračun in občo-upravo LRS. Med drugim je bilo izdelano posebno poročilo o stanju in problemih te službe, ki vsebuje stališča in predloge za reševanje vprašanj s tega področja.

Kot drugostopni organ je republiški tržni inšpektorat prejel in rešil 41 pritožb na odločbe, ki so jih izdali v upravnem postopku okrajni ali po njihovem pooblastilu občinski tržni inšpektorji. V 26 primerih je inšpektorat potrdil prvostopno odločbo in zavrnil pritožbo, v 15 primerih pa je pritožbe upošteval v celoti ali deloma.

Republiški tržni inšpektorat je posvetil posebno pozornost nekaterim problemom s področja blagovnega prometa, ki so se zaostrili po uveljavitvi zakona o ureditvi poslovnih razmerij na trgu. Pred inšpekcijske organe se je namreč postavilo vprašanje, kako spraviti v sklad z navedenim zakonom in sploh s

predpisi s področja blagovnega prometa poslovanje tistih gospodarskih organizacij, družbenih organizacij in zavodov, ki se ukvarjajo z določenimi gospodarskimi dejavnostmi oziroma posli na podlagi dovoljenj ljudskih odborov in njihovih organov, izdanih v nasprotju z veljavnimi predpisi. Zakon tretira vse take akte kot nezakonite. Zato bi morali organi tržne inšpekcije uvesti zoper uporabnike takih aktov poseben postopek zaradi gospodarskega prestopka ali prekrška in hkrati poseben postopek za razveljavitev nezakonitih aktov. Vprašanje pa je, ali bi bil ta ukrep pravilen in družbeno utemeljen v vseh primerih uporabe takih aktov. Nekateri od teh aktov so formalnopravno gotovo nezakoniti, so pa v skladu s splošnim družbenim razvojem, ki se mu predpisi niso dovolj hitro prilagajali oziroma ga niso spremljali in podpirali. Zato bi bile lahko posledice doslednega izvajanja predpisov nezaželene. Ker pa se ukrepanju v navedenem smislu v nekaterih primerih sploh ni mogoče izogniti zaradi zahtevkov konkurenčnih gospodarskih organizacij, ki sklicujoč se na določila omejenega zakona, zahtevajo od organov tržne inšpekcije, da uvedejo predpisani postopek zoper tiste, ki nezakonite akte uporabljajo, je republiški tržni inšpektorat o važnejših primerih seznanil odbor IS za splošna gospodarska vprašanja v posebni informaciji.

Priporočila in sklepi tega odbora za rešitev nastalih problemov se že uresničujejo. Sprejeta je sprememba in dopolnitev uvedbe o trgovanju v tem smislu, da odslej lahko kooperirajo z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci poleg kmetijskih zadrug tudi druge kmetijske proizvajalne organizacije (kombinati, posestva) in pod določenimi pogoji tudi industrijska in druga podjetja, ki pridelujejo kmetijske pridelke. Vprašanje odkupa lesa od zasebnih gozdnih proizvajalcev s strani gozdnih gospodarstev, ki so prevzela vse posle v zvezi z gozdarjenjem in s prometom gozdnih sortimentov na določenih, zaokroženih gozdno-gospodarskih območjih, je v postopku reševanja. Intenzivno se pripravljajo konkretni predlogi za spremembe in dopolnitve ustreznih zveznih predpisov, da bi se po možnosti še prej, vsekakor pa neposredno po sprejetju ustavnih reform izvršile potrebne korekture in prilagoditve. S Turistično zvezo Slovenije in okrajnimi turističnimi zvezami je že dogovorjeno, da bodo v najkrajšem možnem času v sodelovanju s turističnimi društvi uredile vprašanje opravljanja gospodarskih dejavnosti teh družbenih organizacij. Izdelan je konkreten predlog, predvsem za izločitev gostinske dejavnosti iz dejavnosti turističnih organizacij. Gostišča bodo oddana redni gostinski mreži oziroma bodo osnovane nove samostojne gostinske gospodarske organizacije. V zvezi z opozorili organov tržne inšpekcije so nekateri ljudski odbori oziroma njihovi organi sami umaknili ali ustrezno spremenili svoje nezakonite akte. Tako je na primer iz kmetijskega kombinata Novo mesto in Šentjur pri Celju izločena trgovinska dejavnost na debelo; upravni organ občine Ljubljana Center je umaknil svojo odločbo, s katero je dovolil zavodu za čebelarstvo trgovanje na debelo; občinski ljudski odbor Maribor Tezno je ustrezno popravil svoj odlok o prodaji alkoholnih pijač izven gostinskih obratov in podobno.

Kratek pregled dela področnih organov tržne inšpekcije kaže naslednjo sliko:

Vsi organi tržne inšpekcije v LR Sloveniji so opravili v letu 1962 13273 kontrolnih, 2699 informativnih in 1445 komisijskih pregledov. Kontrolni pregledi po gospodarskih dejavnostih:

Gospodarska dejavnost	Število enot iz pristojnosti tržne inšpekcije	Število pregledov	% (3 : 2)
1	2	3	4
Trgovina in trgovske storitve	5 099	5 405	106
Gostinstvo in turizem	3 482	3 711	106
Kmetijstvo in gozdarstvo	854	847	99
Industrija, rudarstvo in gradbeništvo	585	381	65
Obrtništvo	13 519	2 469	18
Ostale dejavnosti	819	470	57
Skupaj	24 358	13 283	54

Kljub temu da je število opravljenih kontrolnih pregledov v primerjavi z letom 1961 višje za 17 %, je nadzor še vedno zelo pomanjkljiv. Ker je bila kontrola v večjem številu enot dvakrat ali večkrat, je izostal kakršenkoli nadzor s strani tržne inšpekcije v okoli 60 % vseh gospodarskih enot.

Zaradi ugotovljenih kršitev predpisov so tržni inšpektorji vložili naslednje prijave pri kaznovanih organih oziroma so sami izrekli denarne kazni takoj na mestu:

	Število prijav	Indeks (1961 = 100)
kazniva dejanja	114	73
gospodarski prestopki	526	138
prekrški:		
a) predlogi za uvedbo postopka sodnikom za prekrške	2684	121
b) mandatne kazni	1706	127
predlogi za odvzem premoženjske koristi in disciplinski prestopki	142	116
Skupaj	5172	123

Gornji podatki kažejo, da so kršitve predpisov razmeroma pogoste, saj je bilo treba vložiti prijavo za kaznovanje ali izreči denarno kazen v mandatnem postopku na vsaka 2,5 pregleda.

Tržni inšpektorji so izdali tudi 2 724 (leta 1961 pa 1 647) odločb v upravnem postopku za odpravo nepravilnosti v poslovanju. Od teh jih je bilo izvršljivih ob koncu leta 2 539 ali 93 %. Zavezanci so izvršili prostovoljno ali prisilno 2 198 to je 86 % izvršljivih odločb. Za ostalih 14 % je v teku oziroma bo uveden postopek za upravo izvršbo.

Poleg navedenih odločb so tržni inšpektorji izdali še 113 posebnih upravnih odločb o odvzemu 79,9 milijonov dinarjev nedopustno ustvarjene razlike v ceni.

Gospodarsko razstavišče. V letu 1962 je bilo na Gospodarskem razstavišču 5 specializiranih razstav, in sicer:

1. Moda 1962,
2. Alpe-Adria,
3. Lesni sejem,
4. Vinski sejem in
5. Sejem sodobne elektronike.

Na vseh teh sejmih je sodelovalo 586 domačih in 361 tujih razstavljalcev.

Poleg teh glavnih sejmov je bila še vrsta manjših razstav in prireditvev, tako da so bili razstavniki prostori, razen okroglega paviljona, skoraj vse leto zasedeni, to je seveda primerno vplivalo na finančno gospodarjenje zavoda, saj je bil predviden plan dohodkov presežen za 22 %. Verjetno bi bil finančni uspeh še boljši, če ne bi zaradi gradnje podvoza in ceste zgubili mnogo obiskovalcev, saj ob priliki sejma Alpe-Adria, lesnega sejma in vinskega sejma ni bilo primernih dohodov niti za pešce niti za vozila.

Težave so bile v tem letu s tujimi razstavljalci, ki niso kazali posebnega zanimanja za sodelovanje, ker ni urejeno vprašanje sejmskih kontingentov. Prisiljeni so vračati blago domov, kar povzroča velike stroške. Zlasti je bilo to opaziti pri sejmu Alpe-Adria, ko so tuji razstavljalci nastopili v glavnem z blagom široke potrošnje, ki je bilo v blagovni listi predvideno, pozneje pa pri uvozu močno omejeno. Razstavljeni inozemski stroji z lesnega in vinskega sejma še danes čakajo v carinskem skladišču. Pod takimi pogoji v bodoče ne bo mogoče računati na udeležbo tujih razstavljalcev.

Med vsemi sejmskimi prireditvami je bil najmanj uspešen sejem Alpe-Adria, ker ni bil urejen uvoz po sejmskih kontingentih. Republiška gospodarska zbornica mora to vprašanje v letu 1963 pravočasno rešiti, sicer lahko ta sejem pomeni za Gospodarsko razstavišče finančni neuspeh.

Gospodarsko razstavišče je v tem letu prevzelo in dokončalo halo B, s tem da je z dobljenim kreditom v znesku 200 milijonov dinarjev rešilo vprašanje lastništva. Plačilo anuitet je urejeno s finančnim planom zavoda do leta 1967.

Za nekatere stalne sejmske prireditve so postali dosedanja razstavniki prostori premajhni, in bo v bližnji bodočnosti treba misliti na razširitev. Ureditve cestišča in podvoza na Titovi cesti sta razgalila stari del razstavišča in upravno zgradbo, zato bo treba na tem mestu postaviti večjo novo zgradbo, ki bo služila razstavnim in upravnim namenom.

7. Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve

Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve se je zavzemal za izvajanje predpisov s področja urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva.

Večji del svojih zmogljivosti je sekretariat posvetil temle problemom:

— izdelavi urbanističnih programov; organizaciji urbanističnih zavodov in vzpostavitvi urbanistične službe; usmerjanju stanovanjske zidave v gradbene okoliše ter koncentraciji zidave; varstvu pokrajinskih posebnosti in znamenitosti ter zdraviliškim krajem; upoštevanju regionalnih vidikov ter ukrepanju proti nezakoniti zidavi in nezakonitemu poslovanju;

— ureditvi poslovanja in organizacije občinskih stanovanjskih skladov; usmerjanju politike občinskih stanovanjskih skladov; problemom zidave stanovanj za tržišče; urejanju stanarin; podpiranju in strokovni pomoči prizadevanjem za racionalizacijo in tipizacijo graditve stanovanj; mobilizaciji in organizaciji zbiranja sredstev za stanovanjsko graditev; stanovanjskim skupnostim in požitvi združne zidave;

— uvajanju ekonomskih odnosov in delavskega samoupravljanja v komunalno gospodarstvo; oblikovanju stroškovnih cen za kolektivne in individualne

komunalne usluge; kreditiranju komunalnih naprav; urejanju in uporabi mestnega zemljišča ter problemom servisov stanovanjskih skupnosti.

Na področju komunalnega gospodarstva je sekretariat sodeloval z zveznimi organi in z ustreznimi organizacijami, zlasti pri problemu urejanja mestnih zemljišč.

V prvem polletju 1962 je izdelal sekretariat več analiz, ki so ugotovljale stanje na tem področju. Zlasti pomembna je bila analiza Nekateri problemi poslovanja občinskih stanovanjskih skladov z ozirom na izvajanje stanovanjske reforme, ki jo je izdelal odbor Ljudske skupščine LRS za družbeno nadzorstvo v sodelovanju s sekretariatom IS za urbanizem. Druga pomembna analiza je bila Informacija o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva. Na osnovi te informacije je Ljudska skupščina LRS sprejela Priporočilo o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva. Priporočilo Ljudske skupščine LRS je postalo temeljni program za delo sekretariata v drugem polletju 1962.

V tem letu se je delo sekretariata razširilo, ker so začele delovati urbanistične inšpekcije, ustanovljene po sprejemu zakona o urbanističnih inšpekcijah.

Urbanizem. Pri izdelavi urbanističnih programov ugotovljamo določeni napredek. Za vse zdraviliške kraje so bili urbanistični programi izdelani v skladu z odlokom o razglasitvi zdraviliških krajev; nekatere programe je obravnaval strokovni svet Izvršnega sveta za urbanizem in komunalne zadeve. Doslej so bili izdelani urbanistični programi ali posamezni elementi urbanističnih programov za večja mesta in industrijska središča: Celje, Domžale z Mengšem, delno Ljubljana in Maribor, Radovljica, Kamnik, Litija, Novo mesto, Nova Gorica, Postojna, Slovenj Gradec, Trbovlje, Velenje in Žalec. Občinski ljudski odbori so z večjo zavzetostjo začeli izdelovati elemente urbanističnega programa za pomembnejša naselja. To je posledica prizadevanj Izvršnega sveta, zlasti pa aktov Ljudske skupščine LRS, ki so bili sprejeti v prejšnjih letih in v tem letu. Sodeč po stanju urbanističnega projektiranja, bo mogoče večje število urbanističnih projektov obravnavati v letu 1963.

Pri izdelavi urbanistične dokumentacije vseh večjih mest in naselij sta neposredno sodelovala sekretariat IS za urbanizem in republiški urbanistični inšpektorat, ki sta opozarjala na regionalne vidike, na smernice družbenih planov in večletnih programov organov in organizacij. Urbanističnemu projektiranju je nudil koristne strokovne raziskave in metodološko pomoč Urbanistični inštitut LRS, sekretariat pa je pripravil osnutek navodila za sestavo urbanističnega programa in ureditvenega načrta:

Urbanistični zavodi, ki so jih okrajni ljudski odbori ustanovili v letu 1960 in 1961, so imeli pomembno vlogo pri izdelavi urbanistične dokumentacije, pri sistematičnem zbiranju in pri obdelavi materiala, potrebnega za urbanistični program. Napredovali so tudi glede metod pri obdelavi strokovno tehničnih in ekonomskih analiz ter podatkov, ki so osnova za urbanistični program. Sekretariat je nudil zavodom za urbanizem strokovno pomoč. Pri skladu LRS za stanovanjsko izgradnjo je posredoval, da je odobril kreditna sredstva, potrebna za izdelavo urbanistične dokumentacije.

Nekateri občinski ljudski odbori še niso organizirali urbanistične službe ter jih bo treba tudi v prihodnje vzpodbujati, naj rešijo ta problem. Republiška

in. okrajne urbanistične inšpekcije so strokovno pomagale urbanističnim organom občinskih ljudskih odborov.

V tem letu se je intenzivno in kontinuirano reševal problem, kako usmeriti zidavo stanovanj v take gradbene okoliše naselij, ki se že razvijajo, ali imajo vsaj perspektivo za razvoj. Po ugotovitvi Ljudske skupščine LRS, da je število gradbenih okolišev preveliko, je sekretariat predlagal okrajnim ljudskim odborom, naj izdelajo kriterije za zmanjšanje števila zazidalnih okolišev, hkrati pa je Urbanistični inštitut LRS ljudskim odborom posredoval svoje kriterije. S tem problemom se bo treba sistematično ukvarjati še nadalje in bo mogoče rezultat teh prizadevanj ugotoviti šele v letu 1963.

Odločnejše usmerjanje zidav v gradbene okoliše je pokazalo pozitivne rezultate. Zbrani podatki kažejo, da je bilo v letu 1962 izdanih dosti manj dovoljenj za zidavo stanovanjskih objektov zunaj gradbenih okolišev kot v letu 1961. Precejšnje znižanje števila dovoljenj in nekateri administrativni ukrepi so povzročili, da se je pri tem vprašanju začel upoštevati tudi družbeni ekonomski vidik. V letu 1962 pa je bilo na novo sezidanih približno 500 zidav brez dovoljenj za uporabo nezazidljivih zemljišč (divje gradnje). To seveda prej navedeni uspeh glede zidave zunaj okolišev znatno zmanjšuje. Zato je sekretariat IS za urbanizem izdelal posebno informacijo o divjih gradnjah; obravnaval jo je odbor IS za splošna in upravna vprašanja in sprejel ukrepe, ki jih je predlagal sekretariat. Na informacijo in ukrepe so bili opozorjeni predsedniki okrajev, v to problematiko je posegel odbor za družbeno nadzorstvo ljudske skupščine LRS, urbanistične inšpekcije so odločneje ukrepale in zahtevale celo, da se nekateri objekti poderejo. Sekretariat je priporočil občinskim ljudskim odborom, naj v prihodnje zagotovijo vsem graditeljem ustrezna zemljišča v gradbenih okoliših. Problem ni v pomanjkanju zemljišč v ožjih gradbenih okoliših mest in naselij mestnega značaja, saj so taka zemljišča prešla z nacionalizacijo v družbeno lastnino, pač pa v gradbenih okoliših po zakonu o uporabi zemljišč za gradbene namene. Ta zemljišča bi bilo treba razlastiti in tako omogočiti stanovanjsko izgradnjo v skladu s sprejetimi zazidalnimi načrti. Občinski ljudski odbori tega vprašanja niso urejali, čeprav bi s tem načinom ureditve lahko zagotovili zemljišča vsem graditeljem v skladu s splošnimi smernicami za razvoj določenega naselja. Zagotavljanje zemljišč, zlasti takih, ki imajo urejene glavne komunalne naprave, je postalo problematično, ko se je pojavila graditev stanovanj za trg tudi v večjih mestih, kajti taka graditev zahteva zaradi smotrnejše organizacije graditve večja zazidalna območja. Sekretariat je moral posredovati, da so občinski ljudski odbori zagotovili vsaj toliko zemljišč, kolikor jih je bilo potrebnih za izpolnitev programa stanovanjske izgradnje v letu 1962. Mesta, ki zidajo stanovanja za trg, pripravljajo potrebna zemljišča tudi za zidavo v letu 1963.

Pri izdajanju soglasij z odločbami o izjemnih dovoljenjih za uporabo nezazidljivih zemljišč zunaj okoliša za gradbene namene in pri reševanju pritožb proti odločbam o zavrnitvi takih izjemnih dovoljenj se je pokazala potreba, da izda Izvršni svet posebno uredbo o izdajanju izjemnih dovoljenj za uporabo zemljišč. Ljudski odbori sedaj namreč nimajo jasnih kriterijev, v katerih primerih naj ugodijo prošnji oziroma zavrnejo prošnjo za izdajo izjemnega dovoljenja. Sekretariat je osnutek uredbe pripravil in ga bo predložil Izvršnemu svetu.

Glede varstva pokrajinskih znamenitosti in posebnosti se je pokazala potreba, da se nekatera območja zavarujejo in da se na njih prepove tudi nesmotrna graditev weekend objektov in campingov. Ker za take objekte ni splošnih predpisov niti smernic za odkazovanje lokacij, je sekretariat pripravil informacijo za Izvršni svet. V njej je predlagal ureditev zidave takih objektov. Sekretariat je seznanil občinske ljudske odbore s predlaganimi ukrepi in smernicami; lahko pričakujemo, da bo graditev počitniških hiš, campingov in organiziranih naselij počitniških hiš potekala v prihodnje bolj smotrno in v skladu s potrebami po rekreaciji delovnih ljudi.

V zvezi z regionalnim načrtovanjem so doslej izdelali perspektivne programe za dobo 10 do 20 let: ELES za daljnovode ter nove hidro in termocentrale; Zavod za vodno gospodarstvo LRS za perspektivni razvoj vodovodov, kanalizacij s čistilnimi napravami, regulacij, ureditve hudournikov, energetske uporabe voda in melioracij; Zavod za gospodarsko planiranje je izdelal načrt razvoja rudarstva za obdobje okoli 15 let in delne dolgoročne študije s področja gozdarstva in metalurgije; Uprava za ceste LRS je izdelala regionalno študijo o poteku prihodnjih avto cest v LR Sloveniji; Skupnost železniških podjetij LRS je izdelala nekaj projektov o prihodnjih železniških progah itd. Sekretariat je dobil nalogo, naj pospeši regionalno načrtovanje ter sodeluje z vsemi činitelji, ki so dolžni opraviti to delo. V letu 1962 je sekretariat organiziral zbiranje podatkov za regionalno planiranje; tehnično strokovno delo bo opravljal na osnovi posebne pogodbe Urbanistični inštitut LRS, vsklajeval in dajal podatke pa bo sekretariat IS za urbanizem z odgovornimi sekretariati in državnimi organi ter drugimi organizacijami. Potrebo po tem, da bi se pravočasno vsklajevale makrolokacije velikih investicijskih objektov z razvojem naselij je poudarilo priporočilo Ljudske skupščine LRS o nalogah in ukrepih na področju urbanizma.

Urbanistični inšpektorat LRS, ki je začel delovati 1. 1. 1962, je prejel 1235 zahtevkov za izdajo soglasij za zidavo zunaj gradbenih okolišev, od tega 446 gradenj družbenega sektorja in 789 gradenj zasebnega sektorja, predvsem za gradnje individualnih hiš in kmetijskih objektov. Soglasje je bilo dano v 349 primerih, zavrnjena pa je bila izdaja soglasja v 327 primerih; druge vloge so še v postopku. Proti prvostopnim odločbam o ustavitvi del in o podiranju »črnih« gradenj je bilo vloženih 28 pritožb, ki so bile vse zavrnjene.

Med letom je imel urbanistični inšpektorat 3 strokovna posvetovanja z okrajnimi urbanističnimi inšpektorji ter je izdal 14 strokovnih okrožnic. Občinskim ljudskim odborom je nudil pomoč in nasvete pri pripravi urbanistične dokumentacije v 30 primerih.

Obsežno problematiko s področja urbanizma je obravnaval tudi strokovni svet IS za urbanizem in komunalne zadeve, in sicer: informacijo o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko-komunalnega gospodarstva, teze za republiški zakon o urejanju in uporabi mestnega zemljišča, osnutek resolucije o osnovnih načelih urbanističnega razvoja Ljubljane ter urbanistični program za Slatino Radence in Dobrno.

V skladu z reševanjem poglobitve problematike s svojega področja je sekretariat IS za urbanizem v sodelovanju s skladom Borisa Kidriča podpiral znanstvenoraziskovalno delo ter je naročil pri Urbanističnemu inštitutu LRS tele raziskovalne naloge:

Omrežje naselij v Sloveniji; osnovni vidiki urbanističnega urejevanja krajevnih skupnosti; centralno območje mestnih naselij; enotna metodologija regionalnega prostorskega planiranja; metodologija raziskav cestnega prometa; terminologija v urbanizmu; osnove regionalnega in urbanističnega planiranja; anketa o gravitaciji naselij LR Slovenije; fizična rekreacija v soseski; teritorialno oblikovanje komun.

Z Ekonomskim inštitutom LRS je sekretariat sklenil pogodbo o izdelavi analize stanja komunalnega gospodarstva.

Stanovanjsko gospodarstvo. Na področju stanovanjskega gospodarstva so bili doseženi zadovoljivi rezultati. V zadnjih dveh letih zidava stanovanj stalno narašča, zato lahko na osnovi dosedanje dinamike pričakujemo, da bo v letu 1962 sezidanih 8900 stanovanj. Kljub zadovoljivemu tempu izgradnje stanovanj v letih od 1960 do 1962 pa je treba poudariti, da še vedno ni dosežen petletni povpreček 10 000 stanovanj. Tako stanje zahteva od graditeljev in investitorjev stanovanjske graditve povečane napore v prihodnjih letih. Stvarno podlago za povečanje števila sezidanih stanovanj smo dobili v proizvodnji stanovanj za tržišče. Ta proizvodnja bo v letu 1963 še povečala število dokončanih stanovanj. Proizvodnja stanovanj za tržišče skrajšuje čas zidave, saj je že v letu 1962 trajala doba izgradnje stanovanjskih objektov v družbenem sektorju povprečno 14 do 18 mesecev, v posameznih primerih pa tudi samo 7 mesecev. Stabilizacija cen gradbenega materiala v letu 1962 je ugodno vplivala na učinek investicijskih vlaganj, saj se je povečal za 4% v primeri z letom 1961 ter je za 2% presežek predvidevanja plana.

Stanovanjska izgradnja, ki so jo organizirali občinski ljudski odbori in občinski stanovanjski skladi, ni vselej temeljila na realnih programih. Posledica tega je bila v letih 1960, 1961 in delno v 1962 čezmerna angažiranost stanovanjskih skladov in graditev neustreznih stanovanj glede na potrebe in finančne možnosti prihodnjih uporabnikov stanovanj. V letu 1962 opazamo, da so se močno povečala vlaganja stanovanjskih skladov samih, kar pa ni povsem v skladu z njihovo osnovno nalogo, to je financiranje in zbiranje sredstev za stanovanjsko graditev. Stanovanjski skladi so največji kreditorji stanovanjske zidave, saj cenimo, da znašajo razpoložljiva sredstva skladov v letu 1962 že okoli 22 milijard dinarjev. Skladi so v letu 1962 posvetili precejšnjo pozornost evidenci in vračilu anuitet kakor tudi odplačilnim pogojem pri dajanju kreditov za zidavo stanovanj oziroma za odkup stanovanj. Še vedno pa pogrešamo kompleksno obravnavo stanovanjskega gospodarstva v občinskih ljudskih odborih in v upravnih odborih stanovanjskih skladov.

Sekretariat je sodeloval pri izdelavi analize o gospodarjenju stanovanjskih skladov, ki jo je organiziral odbor za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS, ter skrbel za izvajanje sklepov, ki so bili sprejeti v tem odboru.

Analiza stanovanjskih skladov glede na njihovo angažiranost je pokazala, da so nekateri večji skladi že angažirali prihodnja sredstva, ki bodo dotekala v sklade do konca leta 1964. Razpoložljiva sredstva skladov so obremenjena z visoko bančno provizijo, saj se obračunava večinoma po najvišji stopnji 1% od kreditov v amortizaciji. Ugotovljeno je, da imajo v Sloveniji organizirano varčevalno službo le trije skladi, medtem ko je ta služba bolj organizirana pri gospodarskih in drugih organizacijah. Po obravnavi Odbora za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LR Slovenije o delu stanovanjskih skladov, so

občinski stanovanjski skladi vložili mnogo naporov v urejanje evidence o prilivu dohodkov, kljub temu pa ugotavljamo, da še vedno ni zadovoljiva evidenca o pravočasnem vračanju anuitet in o plačevanju dela amortizacije iz stanarine in zakupnine. Analizo o tem problemu je sekretariat posredoval Izvršnemu svetu.

V zvezi z dotekanjem stanovanjskega prispevka v višini 50 % v kraj prebivanja prejemnika osebnega dohodka in 50 % na sedež izplačevalca osebnega dohodka je sekretariat izdelal analizo o vplivu take delitve na urbanizacijo v Sloveniji. Analiza je pokazala, da izgubijo mesta malo sredstev glede na velike sklade (npr. Celje 3,8 %, Ljubljana 2,49 %) medtem ko so ista sredstva zelo pomembna za podeželske občine, ker se jim skladi glede na njihovo dosedanjo višino znatno povečajo (npr. Šentjurju 13,3 %, Grosuplju za 17,5 %). Podatki kažejo, da usmerjajo podeželske občine sredstva stanovanjskih skladov v stanovanjsko zidavo v občinskih središčih in jih ne drobe za gradnje na vasi. Na osnovi omenjene analize je sekretariat predlagal Izvršnemu svetu, da se veljavnost predpisa o delitvi stanovanjskega prispevka podaljša tudi v leto 1963. Ker se čedalje bolj zaostruje problem stanovanj za samce in osebe z nižjimi osebnimi dohodki, je nanj opozorila Ljudska skupščina LR Slovenije ljudske odbore in gospodarske organizacije v svojem Priporočilu o nekaterih nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva ter v Družbenem planu LR Slovenije za leto 1963.

Posebno pozornost je posvetil sekretariat gradnji stanovanj za tržišče. Občinskim stanovanjskim skladom je priporočil, naj dodeljujejo svoja sredstva kot kredite tudi kupcem stanovanj za tržišče.

Zaradi sprememb v strukturi stanarin v starih hišah, pri katerih se namerava uvesti regresivna amortizacija, je sekretariat skupaj z združenjem stanovanjskih investorjev LR Slovenije organiziral v 10 mestih republike preizkus, ki naj izoblikuje osnove in kriterije za pripravo ustreznih priporočil občinskim ljudskim odborom.

Sklad LRS za stanovanjsko izgradnjo je odobril v letu 1962 posojila v višini 3,4 milijarde dinarjev. Sklad je razporejal sredstva v soglasju s smernicami resolucije Ljudske skupščine LRS o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962. Znatno se je zmanjšalo število uporabnikov v primerjavi z njihovim številom v preteklih letih. Novost predstavlja kreditiranje urbanistične dokumentacije za koprsko območje in mesto Maribor. Upravni odbor sklada je prispeval precejšnja sredstva za najnujnejše potrebe republiških ustanov. Skupno z občinskimi stanovanjskimi skladi je republiški sklad kreditiral tudi stanovanjsko izgradnjo za potrebe univerze v Ljubljani in višjih šol v Mariboru.

Sklad LRS za stanovanjsko izgradnjo je v letu 1962 na podlagi zveznega odloka o posojilih stanovanjskim skladom za pospešitev stanovanjske izgradnje najel pri Splošni gospodarski banki LRS v Ljubljani posojilo v višini 1,8 milijarde dinarjev za kreditiranje proizvodnje stanovanj za tržišče in razdelil sredstva 12 gradbenim podjetjem.

Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve je tesno sodeloval z združenjem stanovanjskih investorjev LRS v zvezi s posvetovanjem v Dobrni; pri razpisu in oceni natečaja funkcionalnih shem za

projektiranje serijskih stanovanj, na razstavi gradbenih elementov in pri pripravi za ustanovitev gradbenega centra.

Komunalno gospodarstvo. Nagel gospodarski razvoj je povzročil znaten premik prebivalstva z dežele v mesta in industrijska središča. Premiki prebivalstva zahtevajo pospešeno stanovanjsko in drugo graditev ter povečujejo potrebe gospodarstva in prebivalcev po sodobno urejenih komunalnih napravah in kvalitetnih komunalnih storitvah. V primerjavi z drugim gospodarstvom komunalno gospodarstvo še vedno zaostaja glede uvajanja ekonomskih odnosov med komunalnimi organizacijami in potrošniki njihovih storitev ter glede razširjanja svojih kapacitet. To zaostajanje postaja vedno večja ovira pri razvoju gospodarstva in družbenih služb ter vzbuja zaradi tega, ker se komunalne naprave ne razvijajo skladno s potrebami, kritiko med prebivalci mest in industrijskih središč. Ekonomski odnosi v komunalnem gospodarstvu bi racionalizirali delovanje komunalnih organizacij in utrjevali delavsko samoupravljanje, kakor se je to zgodilo v drugem gospodarstvu, ter omogočili ustvarjanje sredstev za razširjeno reprodukcijo.

V naših mestih in industrijskih središčih so komunalno urejene površine skoraj vse pozidane, zato se mora stanovanjska in druga graditev usmerjati na komunalno neopremljene površine ali pa na rekonstrukcijo dotrajanih mestnih jeder. Oboje zahteva večja sredstva, kot jih dejansko vlagamo v izgradnjo komunalnih naprav. Vlaganja v komunalno dejavnost niso zadostna. V komunalno dejavnost smo vložili leta 1960 že 27,4 % vrednosti za stanovanjsko graditev v družbenem sektorju, leta 1961 še 20,2 %, v letu 1962 pa le 18 %; normalno pa bi morali vlagati vsaj 20 do 30 % od vlaganj za stanovanjsko zidavo, kakor je to razvidno iz materialov Stalne konference mest Jugoslavije in praktičnih primerov urejanja zemljišč v občini Ljubljana-Center. Po »Uredbi o začasnem prispevku k stroškom za pripravo in komunalno ureditev stavbenih zemljišč« plačujejo investitorji stanovanjskih in poslovnih zgradb prispevek do višine 10 % od vrednosti objekta. Ta prispevek je namenjen za pripravo zemljišča, gradnjo nadomestnih stanovanj in za rekonstrukcijo ali gradnjo komunalnih objektov sekundarnega značaja. Ker omenjeni prispevek marsikje ni zadostoval za ureditev vseh navedenih del, so ostala neizvršena, kar dokazujejo mnoga že zgrajena naselja. Zato je Ljudska skupščina LRS priporočila, naj dajejo kredite za komunalno gospodarstvo tudi investicijski skladi in banke, s pogoji, ki ustrezajo tej vrsti vlaganj.

Stanovanjska in druga zidava na komunalno neurejenih zemljiščih ter težave, ki so zaradi tega nastale, so bile vzrok, da je Zvezna ljudska skupščina sprejela splošni zakon o urejanju in uporabi mestnega zemljišča. Pri pripravi tega zakona je sodeloval tudi Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve. S tem zakonom so dane republiki in občinskimi ljudskimi odborom možnosti, da s svojimi predpisi usmerjajo opremljanje gradbenih zemljišč s komunalnimi napravami v skladu s stanovanjsko in drugo izgradnjo. Zaostajanje izgradnje komunalnih naprav na novih gradbenih površinah je v mnogih primerih že oviralo uporabo novih stanovanjskih in drugih objektov (na primer v Kopru, v Ljubljani-Nove Jarše).

Da bi se razjasnila številna nejasna strokovna vprašanja, ki jih odpira splošni zakon glede urejanja in uporabe mestnega zemljišča, in bi jih morali nadrobno obravnavati republiški in občinski predpisi, je sekretariat sodeloval

na dveh medrepubliških posvetovanjih, ki jih je organiziral zvezni zavod za urbanizem, komunalna in stanovanjska vprašanja. Zatem je pripravil sekretariat osnutek republiškega zakona o urejanju in uporabi mestnega zemljišča ter ga razposlal republiškim organom in občinskim ljudskim odborom v razpravo. Zastopniki sekretariata so sodelovali pri razpravah na nekaterih sejah občinskih svetov, pristojnih za komunalne zadeve, ko so obravnavali osnutek zakona. Predlog zakona je bil nato na osnovi utemeljenih pripomb spopolnjen ter predložen Izvršnemu svetu v nadaljnjo obravnavo.

Sekretariat je analiziral nekatere najbolj pereče probleme komunalnega gospodarstva in sicer: status komunalnih organizacij; cene komunalnih uslug; višina in viri sredstev, potrebnih za smotrno razširjeno reprodukcijo komunalnih naprav; problem predhodnega opremljanja mestnih zemljišč s komunalnimi napravami. Na podlagi take analize je Ljudska skupščina LR Slovenije priporočila ljudskim odborom, naj nadaljujejo z uvajanjem ekonomskih odnosov in delavskega samoupravljanja v komunalno gospodarstvo.

Težave pri spremljanju in analiziranju razvoja komunalnega gospodarstva ter pri njegovem usmerjanju povzročajo pomanjkljiva evidenčna in statistična služba za to področje. Do konca leta 1961 je vodila obrtno-komunalna zbornica LRS zelo pregledno in stalno evidenco ter statistiko. Po združitvi zbornic je ta služba prenehala z delom, na drugem mestu pa ni bila uvedena. Sekretariat je navezal siki s predstavniki Gospodarske zbornice LRS in z Zavodom LRS za statistiko, da bi sprejeli ustrezne sklepe, ki bi omogočili spremljanje gibanj v komunalnem gospodarstvu.

Poseben problem v komunalnem gospodarstvu je občutno pomanjkanje strokovnih kadrov. Le malokateri občinski ljudski odbori in komunalne organizacije imajo zasedena delovna mesta s strokovnimi uslužbenci. Na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo je bil ustanovljen poseben odsek za vzgojo komunalnih inženirjev, ki usposablja strokovne kadre za komunalno stroko.

Centralni zavod za napredek gospodinjstva. Centralni zavod za napredek gospodinjstva je v preteklem letu nadalje razvijal osnovne dejavnosti s svojega področja.

Zavodove študije so obravnavale problematiko prehrane otrok v ustanovah otroškega varstva in šolskih kuhinjah, prehrano odraslih v domovih počitka in obratih družbene prehrane odprtega tipa ter normative za uporabo živil in posameznih jedil. Dalje je zavod obravnaval opremo velikih kuhinj glede na zahteve funkcionalnosti in pripravljaj predlog standardov za opremo internatskih kuhinj.

Na področju programiranja je zavod izdelal 20 elaboratov za velike kuhinje in vrsto prehranjevalnih programov z jedilniki za razne naročnike ter jim nudil svojo strokovno pomoč.

Izobraževalni center je pripravil 14 tečajev za kuhanje za potrebe raznih ustanov in organizacij, 6 tečajev za družinska gospodinjstva in 2 tečaja za zaposlene v servisnih pralnicah.

Na področju vzgoje potrošnikov in sodelovanja s proizvodnjo je zavod pripravil samostojno zbirko modelov raznih otroških oblačil za sejem Moda 1962 v Ljubljani. Za sejem Moda v svetu v Beogradu je zavod pripravil predlog modelov pod naslovom Mladinec in mladinka od jutra do večera. Modele za

obe razstavi in manjše serije otroških oblačil je zavod izdelal v lastni eksperimentalni šivalnici.

Skupno z elektrogospodarsko skupnostjo LR Slovenije je zavod odprl stalno razstavo Dom in elektrika. S konferenco Družina in gospodinjstvo pri republiškem svetu Zveze sindikatov je organiziral žirijo potrošnikov, ki je delovala na raznih sejnih in razstavah ter podelila 136 Priznanj potrošnikov.

Na področju tiska je zavod nadaljeval z založniško dejavnostjo za svoje in tuje potrebe. V založbi zavoda je izšlo 11 knjig v nakladi 60 000 izvodov in 7 številk biltena. Zavodova tiskarna je natisnila 38 knjig in prospektov v skupni nakladi 136 740 izvodov.

V oktobru se je pripojil zavodu še zavod za napredek gospodinjstva okraja Ljubljana in tako se je ustrezno povečala tudi dejavnost zavoda.

Finančno se je zavod še bolj osamosvojil, saj je prejel v tem letu le še 18 % dotacije iz proračuna, medtem ko je znašala dotacija v letu 1961 26 %. Obstajajo objektivne možnosti, da se zavod v bližnji prihodnosti finančno popolnoma osamosvoji.

8. Sekretariat Izvršnega sveta za promet

Posebnost prometnega področja je specifičnost posameznih prometnih dejavnosti, ki izvira iz različnega tehnološkega procesa, različnih pogojev tržišča za posamezne prometne usluge, različnega statusa in različnih materialnih pogojev posameznih prometnih dejavnosti. Močan vpliv na poslovanje določene prometne dejavnosti imata dosežena stopnja razvoja delavskega samoupravljanja in možnost gospodarjenja. Proces prehoda prometa iz proračunskih dejavnosti v gospodarske organizacije se je zaključil šele v letu 1961 z reorganizacijo cestne službe na osnovi temeljnega zakona o cestah in zakona o cestnih podjetjih. Leto 1962 je bilo prvo leto, v katerem so vse prometne dejavnosti poslovale kot gospodarske organizacije.

Podjetja javnega cestnega prometa poslujejo ob dobrih materialnih pogojih, ker so bile potrebe po njihovih uslugah v preteklih letih velike. V takih pogojih so uspešno modernizirala svoj vozni park in ga tudi razširila, tako da se že kažejo znaki prekapacitiranja, kar je njihovo medsebojno konkurenco zelo zaostriilo, kakor tudi konkurenco med cestnim prometom in železnico. Splošna plovba posluje na svetovnem pomorskem tržišču v težki mednarodni in domači konkurenci, njen poslovni uspeh je močno odvisen od domačih gospodarskih instrumentov in od premij za ustvarjene devize, sicer pa je v svojem poslovanju samostojna. Podjetje Luka Koper je uspešno poslovalo in istočasno nadaljevalo z izgradnjo obale in skladišč. Železniška podjetja in PTT podjetja imajo še vedno zelo omejene možnosti poslovne iniciative zaradi enotnih, zveznih tarif in ker je njihov dohodek odvisen od delitve skupnega dohodka vseh jugoslovanskih železniških oziroma PTT podjetij. Cestna podjetja so zaključila prvo leto svojega obstoja; imajo poseben položaj, da svojega dohodka ne formirajo preko tržišča svojih uslug, ampak na osnovi pogodbenih odnosov z družbenimi organi, ki razpolagajo s sredstvi za ceste. Kot podjetji v izgradnji sta poslovali prvo leto podjetje Letališče Ljubljana-Brniki in letalsko charter podjetje Adria-Aviopromet, ki še nista imeli osnovnih pogojev, da bi se bili uspešno uveljavili.

Tako različni pogoji posameznih prometnih dejavnosti so se izražali tudi v problematiki, s katero se je bavil sekretariat, in v raznoterosti dela sekretariata. Kot republiški upravni organ za promet je opravljal določene strokovne naloge za Izvršni svet, spremljal izvrševanje republiškega družbenega plana in gospodarjenje v prometu, nadzoroval izvajanje gospodarskih smernic Izvršnega sveta, mu predlagal izdajo ustreznih ukrepov in predpisov, dajal mnenja o osnutkih zakonov in predpisov raznih zveznih in republiških organov, ki so se nanašali na prometne dejavnosti. Opravljal je upravne posle, ki po predpisih spadajo v njegov delokrog.

Delo v sekretariatu ni bilo razdeljeno po dejavnostih prometa, ker je bilo po obsegu in strokovnosti v posameznih dejavnostih različno in neenakomerno, ampak so se naloge delile po vsebini na pravne, ekonomske in upravne.

Problematika in skladno z njo delo sekretariata v posameznih dejavnostih je bila sledeča:

Ceste in cestni promet. S 1. januarjem 1962 je bilo na predlog Sekretariata IS za promet ustanovljeno 7 cestnih podjetij, katerih območje je enako območju bivših okrajev, razen cestnega podjetja v Mariboru, ki zajema območji bivših okrajev Maribor in Murska Sobota. Ta podjetja gospodarijo z 2488 km cest I. in II. reda in s 4099 km cest III. reda, medtem ko je 10 155 km cest IV. reda ostalo v upravljanju posameznih občin. Istočasno je bila ustanovljena Skupnost cestnih podjetij LRS kot skupni strokovni organ cestnih podjetij.

Da bi se omogočilo poslovanje cestnih podjetij, ki je bilo odvisno od finančnih sredstev Cestnega sklada LRS in cestnih skladov okrajev, je sekretariat izvedel vse priprave za formiranje Cestnega sklada LRS, ki ga je ustanovil konec preteklega leta Izvršni svet. Pri tem je bilo treba urediti pravne odnose med tem skladom in okrajnimi cestnimi skladi, ki so s Cestnim skladom LRS financirali vzdrževanje in modernizacijo cest, ter s cestnimi podjetji, ki so bili izvajalci del, na drugi strani. Ob tesnem sodelovanju z okraji je sekretariat postavil načela pogodb in pomagal zbrati potrebna sredstva za izvršitev predvidenih del. Administracija Cestnega sklada LRS je opravljala le finančne in pravne naloge, medtem ko je opravljala vse strokovne naloge za Cestni sklad LRS Skupnost cestnih podjetij. Pri delu sklada je sekretariat sodeloval ter spremljal financiranje cestnih del, ki so bila v tem letu številna in obsežna.

V skladu s politiko Cestnega sklada LRS je sekretariat skupaj s Skupnostjo cestnih podjetij LRS pripravil predlog načrta cestnih del in normative za delitev sredstev za vzdrževanje cest, na osnovi česar je bil sestavljen letni načrt cestnega sklada, ki ga je upravni odbor cestnega sklada sprejel v začetku leta. Vsa sredstva sklada so se trošila izključno na osnovi predhodne odobritve na seji upravnega odbora sklada.

Sekretariat je pripravil tudi dva predpisa, ki sta bila potrebna za financiranje cestne službe, in sicer odlok o delitvi sredstev političnoteritorialnih enot za ceste in odlok o merilih za razporeditev dohodka cestnih podjetij od pogonskega goriva.

Skupno z Državnim sekretariatom za finance LRS je sekretariat s posebno strokovno komisijo izvršil likvidacijo obveznosti in pravic odpravljene Uprave za ceste LRS in razporedil sredstva bivše republiške cestne uprave na nova cestna podjetja.

Sekretariat IS za promet je analiziral stanje cest in ugotovil, da ne ustreza potrebam naglo naraščajočega prometa, ki je posledica porasta domačih motornih vozil (okrog 20 %) in povečanega prometa tujih vozil (20 %) v letu 1962. Obremenitev na osnovnem cestnem križu (Podkoren — Bregana, Šentilj — Sežana) je dosegla že 6400 ton na dan (maksimalno tudi 60 000 ton na dan), na važnejših cestah pa 1625 ton na dan. Povprečna obremenitev gramoznih cest je dosegla že 987 ton na dan, kar je enkrat več, kot znaša ekonomska meja zmogljivosti gramoznih cest (500 ton na dan). To povzroča nesorazmerno visoke stroške vzdrževanja in škodo na vozilih, ker se gramozne ceste pri takih obremenitvah sploh ne morejo več dobro vzdrževati. Od cest I. in II. reda je modernizirano le 1469 km ali 59 % cest III. reda pa 355 km ali 9 %. Ceste I. in II. reda imajo na 37 % dolžine ožje vozišče od 6 m, 22 % preostrih ovinkov, 9 % prestrmih vzponov in 70 % vseh križanj z železnico v nivoju. Ceste niso zadostno opremljene z odbojnimi ograjami in zaščitnimi zasadi, neurejena okolica cest omejuje preglednost, avtobusna postajališča niso izmaknjena.

Tako stanje cest je narekovalo nujnost izdaje republiškega zakona o cestah, ki naj predpiše način in rok modernizacije teh cest. Zato je sekretariat pripravil Zakon o javnih cestah, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LRS. Izdelani in pripravljeni so bili tudi predlogi dopolnilnih predpisov k temu zakonu.

Z reorganizacijo cestnovzdrževalne službe je prevzel sekretariat izdajo dovoljenj za gradnje v varstvenem pasu cest I. in II. reda ter izdajo soglasij h gradnjam na območju cest na podlagi temeljnega zakona o gradnji investicijskih objektov. V upravnem postopku je tako izdal sekretariat 751 rešitev, ki so bile večinoma ugodne za prosilce, saj je bilo odbito le 3 % vloženih prošenj. Sekretariat je reševal tudi pritožbe zoper odločbe okrajnih upravnih organov, pristojnih za promet, v zadevah gradenj v varstvenem pasu javnih cest III. reda. To delo je imelo manjši obseg, saj je bilo v teku leta vloženih in rešenih le 5 pritožb.

Sekretariat je skupno z Državnim sekretariatom za notranje zadeve LRS in Skupnostjo cestnih podjetij LRS uredil sodelovanje med organi za notranje zadeve, ki skrbe za varnost cestnega prometa, in novimi cestnimi podjetji. V ta namen je bil pripravljen sestanek predstavnikov vseh okrajnih organov za notranje zadeve in direktorjev cestnih podjetij, na katerem je bila proučena problematika medsebojnega sodelovanja. Na podlagi ugotovitev so bili izdelani zaključki, s katerimi se ureja medsebojno sodelovanje in odnosi med organi za notranje zadeve in cestnimi podjetji.

Sekretariat je posvetil posebno pozornost tudi ureditvi uspešne zimske službe na javnih cestah ob novi organizaciji cestnovzdrževalne službe, pri čemer je tesno sodeloval z Državnim sekretariatom za notranje zadeve LRS in Skupnostjo cestnih podjetij LRS. V okviru strokovne ureditve zimske službe je izdal odločbo o pluzenju javnih cest v LR Sloveniji, v kateri je določeno, katere javne ceste se morajo pluziti in prioriteta pluzenja. Ob pritegnitvi PTT podjetij in Radio televizije Ljubljana je bila organizirana služba obveščanja o prevoznosti javnih cest. Ta služba je bila urejena analogno sodobno urejenim ustreznim službam v drugih državah.

Poleg opravljanja pravnih in upravnih nalog v zvezi s cestno službo je sekretariat skoraj vsakodnevno sodeloval s Skupnostjo cestnih podjetij LRS pri vprašanjih glede poteka dela, izvajanja del na cestah, glede problematike cestnih podjetij in priprave potrebnih projektov, raznih analiz in predlogov,

ki jih je pripravljala. Skupnost cestnih podjetij LRS je bila nosilec pri opravljanju vseh strokovnih nalog v zvezi s cestno mrežo in se je uspešno uveljavljala pri strokovni pomoči cestnim podjetjem, čeprav ji je primanjkovalo potrebnega strokovnega kadra.

Sekretariat je pomagal cestnim podjetjem pri formiranju njihove notranje organizacije, pri uvedbi podjetniškega knjigovodstva in evidence, kakor tudi pri sestavi pravilnikov o delitvi dohodka. Dvakrat je sklical konferenco direktorjev, predsednikov delavskih svetov in upravnih odborov, predsednikov sindikalnih organizacij in sekretarjev osnovnih organizacij ZK cestnih podjetij, z njimi obravnaval zapažene pomanjkljivosti pri vzdrževanju cest in jim predlagal ukrepe za boljše poslovanje in racionalnejše izkoriščanje sredstev za ceste. Predvsem jih je usmerjal v modernizacijo vzdrževanja cest in ekipno delo pri vzdrževanju, da bi se zmanjšalo preveliko število cestarjev. Vsako četrletje je analiziral finančno stanje cestnih podjetij in trošenje sredstev za ceste ter opozarjal podjetja na pomanjkljivosti. Čeprav so podjetja organizirana v obratih, niso še prešla k delitvi dohodka po obratih, ampak so dohodek ugovarjala skupno za celo podjetje. V teku leta sta predstavnik sekretariata in Skupnosti cestnih podjetij LRS dvakrat skupaj obiskala posamezna podjetja in z vodilnimi uslužbenci ter predstavniki delavskega upravljanja in političnih organizacij obravnavala vse probleme določenega podjetja.

Cestna podjetja so prebrodila začetne težave, ne da bi se stanje cest poslabšalo in ne da bi zmanjkalo sredstev za vzdrževanje, tako da vstopajo v drugo leto znatno boljše organizirana in pripravljena, ker poznajo svoje delo za celo leto vnaprej.

V tem letu so bila izvršena obsežna cestna dela pri ureditvi ljubljanskega prometnega vozlišča, nadaljevala se je gradnja mostu preko Drave v Mariboru, moderniziranih je bilo 99 km važnejših cest, izvršenih je bilo zemeljskih del na 21,8 km cest in obnovljenih 31,1 km moderniziranih cest, vendar ta dinamika modernizacije še ne zagotavlja vskladitve stanja cest z naraščanjem cestnega prometa.

Cestni promet. Medtem ko je sekretariat tesno sodeloval s cestnimi podjetji in se intenzivno vključil v reševanje problematike cest in cestne službe, ni mogel vzpostaviti pravega sodelovanja s podjetji javnega cestnega prometa in je bil popolnoma brez stikov s podjetji drugih gospodarskih panog, ki razpolagajo s pomembnim režijskim parkom. Pomembnost režijskega parka je razvidna iz podatka, da ima 169 podjetij, ki imajo več kot 5 kamionov, skupno 1988 kamionov z nosilnostjo 7430 ton in 265 prikolic z nosilnostjo 1591 ton, medtem ko ima park podjetij, ki opravljajo javni prevoz, 995 kamionov z nosilnostjo 5808 ton in 486 prikolic z nosilnostjo 5802 toni. Podatki o kapacitetah parka javnega cestnega prometa pa tudi kažejo, da razpolagajo ta podjetja pretežno s težkimi avtovlaki, saj odpade na 1 kamion povprečno okrog 12 ton nosilnosti, kar pomeni, da se podjetja javnega cestnega prometa usmerjajo skoraj izključno na dolge relacije.

Tako javni kot režijski park je tudi v letu 1962 znatno povečal kapacitete (za 10—15%), skladno z njimi pa obseg dela (za 12—20%), čeprav nekoliko manj kot prejšnje leto.

Na področju cestnega prometa je imel sekretariat edino upravno nalogo, da je izdajal pritrditve k uvajanju novih avtobusnih prog ali k spremembam voznega reda, medtem ko so o uvajanju linij in njihovi smotrnosti odločala

podjetja sama. Uveljavil je le zahtevo, da vsako avtobusno podjetje predloži v potrditev vozni red svojih prog naenkrat za celo leto, posamično pa predlaga le popolnoma nove proge, ki še niso obratovala. Tako je potrdil 354 avtobusnih prog skupaj, posamično pa le 30 novih prog. Z zahtevo po skupni, enkratni prijavi prog za celo leto je sekretariat preprečil neprestano menjanje voznih redov in prog, ki je bilo v navadi prejšnja leta in je zelo neugodno vplivalo na potnike.

Sicer pa je področje cestnega prometa pravno povsem še neregulirano in zelo neorganizirano. Zato je sekretariat pripravljaval republiški predpis o javnem cestnem prometu, vendar ga ni mogel dati v obravnavo, ker ni obstajal osnovni zvezni zakon. Ta je bil izdan šele konec leta.

Z razvojem kapacitet v cestnem prometu so se pojavljala vedno močnejša nasprotja med podjetji; nered v izvajanju voznih redov, konkurenčno prehitvanje na linijah, ki je imelo za posledico nevarne, nedovoljene hitrosti avtobusov, nekulturni odnosi med podjetji na avtobusnih postajah v škodo potnikov, konkurenca za vsako ceno — družbena škoda teh tendenc je bila očitna. Analiza poslovanja podjetij je pokazala razmetavanje sredstev za nesmotrno investiranje in neupravičeno visoke osebne dohodke. Zato je sekretariat po pismu Izvršnega komiteja CK ZKJ sklical sestanek direktorjev, sekretarjev osnovnih organizacij ZK in predsednikov delavskih svetov podjetij javnega cestnega prometa, jim obrazložil ugotovitve analize in nakazal pomanjkljivosti v njihovih medsebojnih odnosih in v odnosu do družbe, vendar se položaj ni izboljšal.

Javni cestni promet je v letu 1962 opravljalo 30 podjetij javnega cestnega prometa in 9 podjetij, ki se ukvarjajo z drugimi dejavnostmi. Za podjetja javnega cestnega prometa je še vedno značilno, da niso specializirana in je njihova dejavnost zelo neenotna, saj združuje v različnih kombinacijah potniški mednarodni, medkrajevni in mestni promet, turistične biroje, tovarni mednarodni prevoz, prevoz na dolge relacije, špedicije in mehanične delavnice različnih tipov ter celo proizvodne dejavnosti. Najmanj se bavijo z lokalnim tovarnim prevozom, zato morajo razne gospodarske organizacije vzdrževati svoj lastni tovarni (režijski) park, ki je povprečno slabo izkoriščen. Podjetja javnega cestnega prometa so se ravnala po različnih gospodarskih instrumentih, ker so bila nekatera registrirana kot prometna, druga kot komunalna ali celo kot špedicije, kar je povzročilo zelo neenake pogoje v njihovem razvoju.

Sekretariat IS za promet si je prizadeval, tako preko sekcije za LR Slovenijo sveta za promet zvezne gospodarske zbornice kakor v direktnih razgovorih s podjetji, da bi jih prepričal o koristnosti poslovanja združevanja njihovih obratov po navedenih dejavnostih, s čimer bi se formiralo manjše število specializiranih organizacij, ki bi lahko boljše izkoriščale razpoložljive kapacitete. A ta prizadevanja v letu 1962 niso rodila uspeha.

Sekretariat je preko svojega predstavnika sodeloval na konferencah o vprašanih cestnega prometa z Italijo in Avstrijo ter izvrševal upravne zadeve v zvezi z uvajanjem mednarodnih prog in z razdeljevanjem dovolilnic za mednarodne kamionske prevoze.

Železniški promet. Železniški promet tudi v tem letu ni narasel niti v tovarnem niti v potniškem prevozu. Do stagnacije v obsegu dela prihaja zaradi vedno večjega prehoda tovora visokih prevoznih tarif na cestni prevoz

(zaradi česar so se znižali tudi povprečni dohodki na t km) in zaradi znižanja mednarodnega tranzita za 8 %.

Vzrok za tako neugoden razvoj železniškega prometa je v togem in danes nič več utemeljenem železniškem tarifnem sistemu »ad valorem«, ki ne omogoča uspešne konkurence cestnemu prometu na relacijah, na katerih bi moral biti železniški prevoz objektivno cenejši od cestnega. To ne škoduje le železnici, ampak predstavlja družbeno škodo zaradi nesmotrnega načina prevoza, ki jo povzročajo administrativne železniške tarife. Poleg te negativne posledice enotne administrativne tarife povzročajo tudi to, da je onemogočena sleherna komercialna iniciativa železniških, transportnih podjetij v pridobivanju tovora tako pri domačih kot pri tranzitnih prevozih, kar vse vpliva na stagnacijo železniškega prometa.

Stagnacija dohodkov železniških transportnih podjetij spravlja ta podjetja v vedno težji položaj, ker zaradi iztrošenih osnovnih sredstev materialni stroški in potrebno število zaposlenih neprestano rastejo ob istočasnem povišanju cen materiala in povprečnih osebnih dohodkov zaposlenih. Zato se sredstva za obnovo osnovnih sredstev manjšajo. Vendar je pospešena modernizacija železnice nujnost gospodarstva kot celote, saj železnica še vedno izvrši 83 % vsega transportnega dela suhozemskega prevoza v državi. Ker letno razpoložljiva sredstva ne omogočajo kompleksnejše modernizacije osnovnih sredstev, kreditne mase za modernizacijo železnice pa praktično ni, se vsakoletne naložbe v obnovo osnovnih sredstev izgube v množici zastarelih sredstev in ne učinkujejo na znižanje stroškov železnice.

Znižanje stroškov železnice je možno v takem položaju predvsem z ukinitvijo najbolj nerentabilnih postaj, skladišč, prog in s čim hitrejšim razkladanjem oziroma nakladanjem voz. Vendar se je pri prvih takih akcijah železnice pojavila reakcija stare miselnosti, ki še vedno smatra železnico za javno službo. Tako je železnica le z največjim naporom uveljavila povišane stojnine za vozove in je uspela opustiti prevoz po dotrajani ozkotirni progi Poljčane—Kojncice le s tem, da je zagotovila prevoz z avtobusi in kamioni po železniških tarifah. Odpor pri prvih poizkusih je zaustavil prizadevanja za izboljšanje ekonomskega položaja železniških transportnih podjetij v smeri, ki je za železniška transportna podjetja edino možna pri obstoju enotnih tarif in centralne delitve skupnih transportnih dohodkov.

Zakon o železnici še ni v celoti uresničen, ker je še vedno nerešeno bistveno vprašanje formiranja železniških tarif in delitve skupnih transportnih dohodkov med kolektive po delu. Zato vpliv delavskih svetov na gospodarjenje železniških transportnih podjetij še ni prišel do polne veljave.

Sekretariat za promet je v stalnem stiku s Skupnostjo železniških podjetij Ljubljana in je sproti seznanjen s problematiko železniških transportnih podjetij, z njenimi akcijami pri Skupnosti JŽ, z dokumentacijo v zvezi z napori za nadaljnjo realizacijo zakona o železnicah, predvsem o potrebi po večji komercialni prostosti železniških transportnih podjetij.

Pobude Skupnosti ŽP Ljubljana sekretariat podpira tudi na zveznem sekretariatu za promet in zveze. Tudi v tem letu je sekretariat nadaljeval s predlogi za sprostitev komercialne iniciative za povečanje jadranskega tranzita. Ponovno je izdelal elaborat o pomenu tega tranzita za povečanje obsega dela in dohodka zainteresiranih železniških podjetij Slovenije in Hrvaške ter dokumentiral potrebo po poslovnem sodelovanju v zvezi z akvizicijo tega tranzita

vseh zainteresiranih železniških transportnih podjetij, luk Rijeka in Koper ter Splošne plovbe in Jugolinije.

Na osnovi dostopnih podatkov se je sekretariat samostojno poglobljajl v posamezne probleme železnice; tako je lažje zavzemal stališča pri različnih vprašanjih, ki so se nanašala na železnico. Posebno je analiziral konkurenčne odnose cesta — železnica, primerjal stroške, materialne možnosti, družbene obveznosti obeh dejavnosti in študiral možnosti njihove vskladitve. Na pobudo sekretariata je bila pri republiški gospodarski zbornici formirana mešana komisija zastopnikov podjetij cestnega prometa in Skupnosti ŽP Ljubljana, ki naj bi poiskala skupne interese obeh strani in predlagala obliko poslovnega sodelovanja.

Zaradi splošnega težkega položaja železnice so se sproti pojavljali posamezni problemi, ki so zahtevali intervencijo sekretariata pri zveznih in republiških organih. Osrednja investicijska naloga železniških podjetij je bila rekonstrukcija in modernizacija železniškega vozlišča v Ljubljana, ki vključuje tudi ranžirno postajo v Zalogu. Ker so za modernizacijo tehnološkega procesa v tem vozlišču zainteresirana vsa železniška transportna podjetja Slovenije, so združila vsa svoja razpoložljiva investicijska sredstva za udeležbo pri tej investiciji. Pri njej sta poleg federacije sodelovala tudi republika in okraj Ljubljana. Sekretariat se je popolno angažiral v tej skupni akciji, spremljal je potek gradnje in pomagal pri reševanju težkoč, ki so se pojavljale.

P o m o r s t v o. Reorganizacija pomorske javne uprave je naložila znatno delo tudi Sekretariatu IS za promet. V teku leta je moral sodelovati pri pripravi zveznega temeljnega zakona o službi za varnost plovbe, ki ga je sredi leta sprejela Zvezna ljudska skupščina. S tem zakonom je bila kot zadnja na področju prometa decentralizirana tudi javna pomorska uprava. Sekretariat je po sprejetju zakona izvršil vse organizacijske ukrepe, ki so bili potrebni, da novi pomorski upravni organi prično poslovali s 1. januarjem 1963. V ta namen je sodeloval pri posvetovanjih, ki so jih organizirali zvezni organi, da bi se nemoteno izvedel prenos pristojnosti te službe od federacije na ljudske republike. Uredil je prenos objektov in sredstev ter prevzem kadrov. Sekretariat je izdelal tudi Uredbo o organizaciji upravne službe za varnost plovbe na morju v LRS, s katero se urejata organizacija in pristojnost republiških upravnih organov za pomorstvo. Sekretariat je sodeloval tudi pri formiranju zveznega zavoda za varnost pomorskih plovnih poti, ki skrbi za pomorske varnostne naprave izven luk tudi na območju LR Slovenije.

Sekretariat je sproti spremljal problematiko podjetja Splošna plovba in podjetja Luka Koper.

Splošna plovba je opustila progo Jadran—ZDA in se preusmerila na progo Jadran—zahodna Afrika—Južna Amerika. S tem se je izboljšal finančni položaj Splošne plovbe, čeprav so se pomorske vozarine v letu 1962 v splošnem znižale za 30 %. Analize poslovanja tega podjetja v letu 1962 kažejo, da so bili vloženi vsi naporji za znižanje deviznih stroškov; uspelo je za 12 % izboljšati netto devizni dotok.

V tem letu Splošna plovba ni povečala obseg dela, ki je tolikšen kot leta 1961. Prav tako so ostale njene kapacitete nespremenjene. Podjetje mora izločiti iz uporabe nekaj svojih ladij, ki so tako zastarele, da z njimi ne more več

uspešno poslovati. Zato gradi 2 ladji po 8500 BWT, ki bosta dograjeni konec leta 1964; z njima pa se položaj še ne bo bistveno spremenil.

Poseben problem tega podjetja predstavlja vzdrževanje potniške obalne plovbe. Vzdržuje jo v interesu turizma, vendar je zaradi kratke sezone vsako leto deficitna in bo tudi v tem letu znašala izguba 18 milijonov dinarjev.

Promet v luki Koper je dosegel leta 1962 že 275 602 toni, čeprav so obratovali šele trije navezi, medtem ko se je četrti gradil. Podjetje Luka Koper ima dober finančni uspeh, ker ima po strukturi večinoma generalni tovor. S porastom prometa pa nastajajo vse večje težave zaradi pomanjkanja skladiščnega prostora, čeprav sodelujejo pri izgradnji skladišč tudi nekatere zainteresirane gospodarske organizacije. Prav tako zaostajajo za razvojem prometa v luki komunikacije in komunalne naprave, ki še niso urejene.

Na osnovi dvoletnih skupnih prizadevanj podjetja Luka Koper, Skupnosti ŽP Ljubljana in sekretariata za promet je Skupnost JŽ rešila vprašanja tarif za blago, ki gre v izvoz preko koprskе luke. Izenačila je tarifne pogoje Kopra z Reko, in sicer tako, da je priznala cestni prevoz od Kozine do Kopra za železniški prevoz; seveda mora razliko glede na cene cestnega prevoza na tem delu poravnati podjetje Luka Koper.

Letalski promet. Na področju letalstva je sekretariat sodeloval pri pripravi predloga zakona o zračnem prometu, ki bo predvidoma izdan v prihodnjem letu. Izdelal je tudi republiški predpis o letališčih v LR Sloveniji, ki so odprta za domači letalski promet.

Sekretariat je pomagal pri formiranju letališkega podjetja Ljubljana-Brniki, ki na gospodarski osnovi upravlja letališče v Ljubljani in je prevzelo tudi investitorske posle pri gradnji novega letališča v Brnikih. Pri tem dela posebna investicijska skupina. Sekretariat je sodeloval pri prenosu investitorskih poslov od Sekretariata za splošne gospodarske zadeve LRS na aerodromsko podjetje. Podjetje je poslovalo v letu 1962 kot podjetje v izgradnji, s 1. 1. 1963 pa se je konstituiralo.

V oktobru 1962 se je začela intenzivna gradnja novega letališča v Brnikih, ki bo predvidoma dograjeno septembra 1963. Gradnjo financira republika, letališko opremo pa bo dala uprava civilnega letalstva. Z izgradnjo novega letališča bo omogočena celoletna zveza Ljubljane z ostalimi letališči v državi in dovóz inozemskih turistov v Slovenijo z letali.

Podjetje Adria Aviopromet, ki je bilo ustanovljeno v začetku leta 1962, je imelo v prvem letu večje težave, kot se je predvidevalo. Zaradi zakasnele izročitve letal in težav z letalskim kadrom je zamudilo glavno turistično sezono in je težko plasiralo svoje usluge. V drugi polovici leta pa se je poslovno toliko utrdilo in uveljavilo v inozemstvu, da ima v drugem letu mnogo boljše pogoje za plasman svojih uslug v charter prevozih. Kljub temu pa ni mogoče pričakovati neposredne rentabilnosti te dejavnosti. Razvoj civilne aviacije v vseh državah ne ustreza izključno gospodarskim potrebam in tudi v naši deželi civilne aviacije ni mogoče v celoti podrediti ekonomskemu režimu.

Sekretariat je spremljal težave novo ustanovljenega letalskega podjetja in si skupno z njim prizadeval za sanacijo. Težave so bile v znatni meri tudi posledica neurejenih pogojev, ker je tovrstna dejavnost v našem gospodarstvu nova in njen položaj še ni v celoti urejen. Podjetje ni prejelo premij za ustvarjene devize, kot je to veljalo na primer za pomorstvo s podobnim polo-

žajem na svetovnem tržišču. Prizadevajoč si, da bi se rešila problematika tega podjetja, sodeluje sekretariat z zveznim sekretariatom za promet in zveze, z JAT in ostalimi odgovornimi upravnimi organi.

PTT promet. Obseg PTT uslug narašča sorazmerno počasi, posebno pisemske in paketne pošiljke. Močnejši razvoj telefonije in telegrafije ovira nedograjena in nesodobna mreža ter nezadostne kapacitete central. Značilnost investicijske politike v PTT je široka fronta investicij, katerih dovršitev zahteva tolikšna sredstva, da jih vkljub relativno visokim letnim vlaganjem ni mogoče realizirati v nekaj letih. Zato se bo dovršitev zavlekla, ves ta čas pa bo ekonomski učinek letnih vlaganj nizek, ker bodo obstajala številna ozka grla, ki preprečujejo povečanje obsega dela.

V sodelovanju s sekretariatom ter v soglasju z občinskimi ljudskimi odbori so podjetja PTT povišala lokalne tarife. Edino na ta način so lahko dosegla toliko dohodka, da so formirala potrebne sklade za investicije. Poleg povišanja lokalnih tarif je večina občin predpisala še poseben prometni davek na telefone, ki je namenjen za investicije v razvoj lokalne telefonije. Ta davek pa je zvezni državni sekretariat za finance proglasil za nezakonit, kar je ogrozilo investicije, ki so z zbranimi sredstvi in z udeležbo sredstev PTT podjetij že v teku. Sekretariat je ukrenil vse, da bi se tako tolmačnje zveznega državnega sekretariata za finance umaknilo, vendar v tem ni uspel.

Prav tako kot pri železnici se tudi pri PTT deli skupni dohodek mreže po vsakoletnih novih tehnokratskih ključih in tudi tu togost tarif destimulira smotrnost gospodarjenja podjetij, čeprav je medsebojni obračun po delu mnogo lažje realizirati med PTT podjetji kot pri železnici.

Poleg navedenega dela po posameznih dejavnostih je sekretariat obravnaval promet glede na vse tiste probleme, ki so jih nakazovale razprave v zvezni in republiški skupščini ter v zveznem in republiškem izvršnem svetu.

Sekretariat je sodeloval pri vsakoletnem sestavljanju načrta razvoja prometa in je skušal zasledovati izvajanje plana. Pri tem ugotavlja, da podjetja v prometu ne postavljajo plana dovolj resno v vseh njegovih komponentah, ampak se omeje le na investicije. Te pa se izvajajo dosledno le tam, kjer so obvezane z zveznimi ali republiškimi krediti, medtem ko si za uporabo lastnih sredstev plana sploh ne sestavljajo ali ga spreminjajo med letom. Še vedno je pri postavljanju plana močnejša orientacija na kredite kot na lastna sredstva. Obsega proizvodnje, dviga produktivnosti, gibanja osebnih dohodkov in števila zaposlenih ne predvidevajo, niti ne vsklajujejo. Zato tudi pomoč sekretariata zavodu za gospodarsko planiranje ni zadostna.

Sekretariat si ustvarja podobo o razvoju prometa le preko zaključnih računov, polletnih bilanc in podatkov zavoda za statistiko, vendar so ti podatki na razpolago šele čez pol leta, tako da analize sekretariatu ne omogočajo, da bi pravočasno opozoril na problematiko. Vsak mesec sproti lahko sledi le gibanju obsega storitev v prometu, vendar še to brez železnice in Splošne plovbe, ki razpolagata s točnimi podatki šele v treh mesecih po opravljenem delu. Nalogo, da bi zasledoval gibanje tranzita, ni mogel izvrševati, ker dobi Skupnost ŽP Ljubljana podatke od statistične službe Skupnosti JŽ šele po treh mesecih. V splošnem je evidenca v prometu slabo urejena, zato je ustvarjanje temeljitejših analiz zelo težko in z njimi promet tudi ne razpolaga.

Uresničevanje decentralizacije upravnih zadev prometa in novi ekonomski pogoji prometa so zahtevali trajni in intenzivni stik z različnimi organi in organizacijami oziroma je tak stik že s predpisi določen.

Področje dela sekretariata se je v zadnjih dveh letih zelo razširilo. Čeprav je odbor IS za splošna in upravna vprašanja v zvezi z novimi nalogami odobril 4 nove namestitve, je sekretariat namestil le republiškega inšpektorja za javne ceste in 1 administrativno moč.

Inšpekcija za ceste. Na novo je bila uvedena Inšpekcija za javne ceste in je sekretariat prevzel inšpekcijske posle za ceste I. in II. reda. Delo republiškega inšpekcijskega organa je obsegalo predvsem občasne preglede vzdrževanja cest I. in II. reda ter periodične preglede cestnih del, ki so bila v teku. Inšpekcija je nadzorovala tudi dela v varstvenem pasu javnih cest, da se zaščitijo cestni interesi. Sekretariat je izdal posebno navodilo za izvajanje inšpekcijske službe na javnih cestah v LR Sloveniji. Z njim so bili postavljeni enotni kriteriji za ocenjevanje vzdrževanja oziroma stanja javnih cest. Vršil se je tudi sestanek republiškega inšpektorja z okrajnimi inšpektorji, da bi se zagotovile osnove za enotno poslovanje in poročanje. Delo inšpekcije je naletelo na težave, ker so bili okrajni inšpektorji sorazmerno pozno postavljeni, medtem ko okraj Maribor inšpektorja za javne ceste še sploh nima. Vzrok je v pomanjkanju ustreznega kadra. Delo inšpekcije je oteževalo tudi dejstvo, da so po okrajih pristojne za ceste različne upravne enote. Niti okrajni niti občine nimajo posebnega družbenega organa za promet. Zadeve s področja prometa opravljajo sveti, ki so pristojni tudi za opravljanje drugih zadev. Le OLO Ljubljana ima poseben svet za promet. Prav tako ljudski odbori nimajo za opravljanje upravnih zadev s področja prometa posebnih upravnih organov niti posebnih organizacijskih enot. Upravne zadeve opravljajo upravni organi oziroma organizacijske enote, ki opravljajo tudi druge upravne zadeve. Večinoma ne opravljajo zadev s področja prometa niti vedno isti uslužbenci.

9. Sekretariat Izvršnega sveta za delo

Delitev dohodka. Po določbah noveliranega zakona o sredstvih gospodarskih organizacij in zakona o delovnih razmerjih so bili kolektivi dolžni do konca leta 1961 sprejeti prve pravilnike o delitvi čistega dohodka ter pravilnike o delitvi osebnih dohodkov, ki so nadomestili dotedanje tarifne pravilnike. Ustrezna politična predpriprava je pripomogla, da so delovni kolektivi v načelu sprejeli progresivna stališča o notranji delitvi. Vedno bolj intenziven je postajal proces postopnega uveljavljanja različnih oblik neposrednega upravljanja, ki so omogočale, da so proizvajalci v vedno večjem obsegu sami odločali o vprašanih, od katerih zavisi njihov ekonomski in družbeni položaj. V vedno več gospodarskih organizacijah so delovni kolektivi ugotavljali in analizirali pogoje gospodarjenja, od katerih zavisi ekonomska uspešnost njihovega delovanja. Pri določanju osnov in meril za delitev osebnih dohodkov so mnoge gospodarske organizacije napravile znaten razvoj in uveljavile nove, originalne rešitve, ki dosledneje uresničujejo načelo delitve po delu.

Ker so odpadle vse nekdanje upravne pristojnosti, s katerimi so občinski ljudski odbori neposredno ali po svojih organih odločilno posegali na področje notranje delitve, se je okrepila družbenopolitična vloga zborov proizvajalcev.

Da bi bilo omogočeno koordinirano obravnavanje problematike urejanja notranje delitve, je komisija za analizo notranje delitve dohodka gospodarskih organizacij in zavodov, ki jo je leta 1961 ustanovil Odbor za gospodarstvo Ljudske skupščine LRS pri Sekretariatu Izvršnega sveta za delo, izdala Priročnik za analizo sistemov notranje delitve gospodarskih organizacij. Člani te komisije so se udeleževali tudi sej občinskih zborov proizvajalcev, kadar so obravnavali problematiko s tega področja, sekretariat za delo pa je zbiral ter proučeval gradivo, o katerem so razpravljali zbori proizvajalcev.

Način, značaj in vsebina dela tako delovnih kolektivov kot tudi upravnih in družbenih organov so se po aprilu 1962 bistveno spremenili. V tem mesecu sta bila namreč uveljavljena Zakon o ustanovitvi komisij za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij in zavodov ter Navodila o izvajanju načel in splošnih meril za delitev dohodka v pravilnikih samostojnih zavodov. Izvršni svet LS LR Slovenije pa je izdal navodilo o splošnih merilih za delitev dohodka samostojnih zavodov.

Novo ustanovljena republiška komisija za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka v pravilnikih gospodarskih organizacij in zavodov je bila z navedenimi predpisi zadolžena, da izda smernice za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij in zavodov. V izdanih smernicah je republiška komisija opredelila delo občinskih komisij glede na družbenopolitično funkcijo, ki jo morajo izvajati tako, da krepijo vlogo in odgovornost delavskih svetov. Opozorila je občinske komisije, naj pri svojem delu upoštevajo, da je nesorazmerja v delitvi možno odpraviti predvsem z večjo zavzetostjo delovnih kolektivov, da povečajo proizvodnjo in produktivnost dela in da z bolj ekonomičnim poslovanjem dosežejo boljše poslovne uspehe.

Republiška komisija je izdala tudi nekaj metodoloških pripomočkov, kako naj gospodarske organizacije same in tudi občinske komisije opravijo primerne analize o gospodarjenju, ter organizirala več posvetovanj s predstavniki občinskih komisij.

Občinske komisije so do konca avgusta pregledovale analizo in dokumentacijo za ponovno delitev čistega dohodka gospodarskih organizacij po zaključnem računa za leto 1961. Po tem so pričele obravnavati problematiko delitve v družbenih službah ter pregledovati popravljene pravilnike, ki so jih bile gospodarske organizacije oziroma zavodi dolžni sprejeti po navedenih zveznih navodilih.

Občinske komisije so ustrezno opravile svojo nalogo le v tistih komunah, kjer so dobile na raspolago gradivo, ki so ga pripravili strokovni kadri, ki so podrobneje in objektivno analizirali gospodarjenje v posameznih gospodarskih organizacijah in samostojnih zavodih. V vseh drugih primerih pa komisija zaradi neustreznega strokovnega sestava in ker so njihovi člani lahko delali le v prostem času, niso mogle izpolniti svoje pogloblitve naloge, to je pomagati delovnim kolektivom s strokovnimi nasveti.

Izvajanje zveznega navodila je povzročilo več negativnih posledic. Kot najbolj negativni so bili ugotovljeni naslednji pojavi: določanje sredstev za osebne dohodke v okviru doseženega čistega dohodka s pomočjo predpisanega obrazca je ustavilo delo pri razvijanju lastnih sistemov notranje delitve ter pri razvijanju in organiziranju ekonomskih enot; mehanično povečevanje najnižjih začetnih osnov in zmanjševanje najvišjih je privedlo do uravnilovskih tendenc ter oživljanja psihoze »plač«; odpravljanje visokih osebnih dohodkov ne glede na

to, ali so upravičene ali ne, je povzročilo zmanjšanje delovne vneme zlasti pri organizatorjih proizvodnje in poslovanja.

Dopolnjeni pravilniki o delitvi čistega dohodka, ki so jih bile gospodarske organizacije glede na že citirana navodila dolžne sprejeti, kažejo v večini primerov, da so skušali delovni kolektivi zadovoljiti zahteve družbenih činiteljev izven podjetij predvsem z izredno zapletenimi določili glede izračuna tako imenovanega faktorja »k« in z izdelavo predpisane dokumentacije, vsebinsko pa niso izpolnili svojih sistemov delitve. Nasprotno, opaža se celo opuščanje tistih osnov za delitev osebnih dohodkov, ki bi zlasti strokovnim in vodilnim kadrom omogočile prejemanje osebnih dohodkov glede na povečan obseg in kvaliteto proizvodnje, povečan izvoz itd.

Poseg v notranjo delitev dohodka, ki je bil izveden letos, je v gospodarskih organizacijah in samostojnih zavodih zavrl družbeni proces urejanja notranje delitve po ekonomskih načelih. V letu 1963 bo zato potrebno zagotoviti koordinirano prizadevanje vseh zainteresiranih činiteljev za sistematično strokovno izpopolnjevanje sistemov, ki bi v popolni meri zagotovili, da se sredstva za osebne dohodke oblikujejo odvisno od uspešnosti poslovanja.

Podatki o dinamiki osebnih dohodkov v letu 1962 kažejo, da so bili zaradi povečanja življenjskih stroškov realni osebni dohodki v gospodarstvu LR Slovenije skozi celo leto pod ravniyo v lanskih obdobjih.

Posebno občutno je bilo nesorazmerje med produktivnostjo dela ter realnimi osebnimi dohodki, četudi se v II. polletju to razmerje delno izboljšuje.

Zadnji zbrani podatki o gospodarski dejavnosti v LR Sloveniji kažejo, da so se povprečni osebni dohodki leta 1962 v primerjavi z letom 1961 povečali za 13,5% in znašajo povprečno 28 621 din. Istočasno se je zmanjšalo število delavcev z nizkimi osebnimi dohodki (za 19 poenov) to je do 25 000 din, povečalo pa se je število delavcev z osebnimi dohodki od 25 000 do 80 000 din (za 17 poenov).

Povprečni osebni dohodki zaposlenih v negospodarskih dejavnostih so se povečali za 17,6% in znašajo v povprečju 37 314 din. V letu 1962 se kažejo tudi v negospodarskih dejavnostih precejšnji premiki v strukturi zaposlenih glede na višino osebnih dohodkov. Najbolj se je znižalo število zaposlenih z osebnimi dohodki do 25 000 din (za 23 poenov), medtem ko se je povečalo zlasti število zaposlenih z osebnimi dohodki od 40 000 do 80 000 din na mesec.

Urejanje delovnih razmerij. Analiza pravilnikov o delovnih razmerjih oziroma pravil nekaterih gospodarskih organizacij, kaže, da ob določilih zakona o delovnih razmerjih, predpisanih pravilih in pravilnikih, že nastajajo predpisi, ki kompleksno in na poseben način urejajo medsebojna razmerja v gospodarski organizaciji, to je razmerje med posameznimi delavci in celotnim kolektivom oziroma med gospodarsko organizacijo ter med njenimi organi samoupravljanja, prav tako pa tudi razmerje med posameznimi organi samoupravljanja.

Delavci - upravljavci samostojno upravljajo in odločajo v okviru predpisov o proizvodnji, o gospodarjenju, o medsebojnih razmerjih. Navedeni pravilniki oziroma pravila s svojimi določbami poudarjajo to pomembno vlogo upravljavcev in s tem, da uzakonjujejo trenutno stanje v gospodarski organizaciji, tudi že nakazujejo bodoči razvoj in kažejo na zastarelost nekaterih predpisov.

V zvezi s pripravami novih ustavnih predpisov so se že začela sistematično proučevati vprašanja, ki bodo tvorila osnovo nove zakonodajne ureditve delovnih razmerij. V sodelovanju s predstavniki republiškega sveta zveze sindikatov za Slovenijo, Gospodarske zbornice LRS, okrajne gospodarske zbornice, inštituta za javno upravo in delovna razmerja ter številnih gospodarskih organizacij, v katerih so zlasti potekala posvetovanja z njihovimi organi delavskega samoupravljanja, so bila sprejeta stališča o posameznih vprašanjih s področja delovnih razmerij in so bili pripravljene ustrezni predlogi za bodočo pravno ureditev.

Najvažnejša načela v teh stališčih in predlogih so:

— izdan naj bi bil zakonik o delu, ki bi obsegal določbe o urejanju delovnih razmerij vseh delavcev, to je zaposlenih v gospodarskih organizacijah kot tudi v javnih službah, zavodih in ostalih organizacijah ter pri zasebnih delodajalcih;

— določbe tega zakonika naj bi bile čimbolj okvirne in naj bi prepuščale natančnejšo ureditev republiškim predpisom oziroma predpisom občinskih ljudskih odborov, predvsem pa notranjim predpisom samih organizacij;

— z navedenim zakonikom in s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, naj bi se še bolj razvilo in utrdilo delavsko samoupravljanje oziroma naj bi se tudi pri zasebnih delodajalcih še bolj učinkovito odpravljali mezdni odnosi.

S pomočjo občinskih ljudskih odborov je bila izvedena anketa o urejanju delovnih razmerij gospodinjskih pomočnic in postrežnic, hišnikov, kmetijskih delavcev, zaposlenih pri zasebnih kmetijskih gospodarstvih, in delavcev na domu. Na podlagi ankete izdelana analiza kaže, da delovna razmerja teh kategorij delavcev ustrezajo veljavnim predpisom. Pomanjkljivost je v tem, da nekateri ljudski odbori še niso izdelali vseh izvršilnih predpisov, za kar so pooblašteni z republiškimi zakoni.

Ljudska skupščina LR Slovenije je na zasedanju dne 19. julija 1962 razpravljala o poročilu o problemih v zvezi z izdatki socialnega zavarovanja, ki ga je pripravil sekretariat ob sodelovanju republiškega zavoda za socialno zavarovanje.

Glede na ugotovitve, da so izdatki za socialno zavarovanje v letu 1961 nesorazmerno hitro naraščali, je sprejela priporočilo o nalogah na področju socialnega zavarovanja z namenom, da se v bodoče doseže čimvečja smotnost pri trošenju sredstev za socialno zavarovanje.

Republiški zavod in okrajni zavodi so ukrepali, da se izostanki z dela zaradi obolenj, ki so nesorazmerno porastli v I. polletju, omejijo in vskladijo z gibanjem dejanske obolelosti. Pri reševanju tega vprašanja, ki se je izrazilo v izrednem povečanju izdatkov za zdravstveno zavarovanje, so sodelovali tudi ljudski odbori in s tem pripomogli, da se je v II. polletju finančno stanje skladov zdravstvenega zavarovanja bistveno popravilo. Sekretariat je v okviru ukrepov za zmanjšanje izdatkov za socialno zavarovanje organiziral za člane občinskih komisij, ki ugotavljajo delovno in posebno dobo, dvodnevne seminarje v Ljubljani, Mariboru in Kopru. Na seminarjih so bila obravnavana vsa pomembnejša vprašanja, tako da bodo bodoče komisije lahko z večjo objektivnostjo in po enotnih načelih presojali upravičenost zahtevkov za priznanje delovne oziroma posebne dobe kot osnove za pridobitev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Glede na uveljavitev novega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja je sekretariat ob sodelovanju republiškega zavoda za socialno zavarovanje pripravil ustrezne analize, dajal soglasja v zvezi z ustanavljanjem nove mreže komunalnih skupnosti in zavodov za socialno zavarovanje ter spremljal volitve članov samoupravnih organov socialnega zavarovanja. Neposredno je sekretariat sodeloval tudi pri izdelavi številnih izvršnih predpisov, ki morajo biti izdani v republikah zaradi neposrednega izvajanja tako zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja kakor tudi novega zakona o zdravstvenem zavarovanju.

Poleg tega je sekretariat dajal pripombe k številnim načrtom zveznih predpisov s področja socialnega zavarovanja in urejanja delovnih razmerij. S tem je bilo doseženoboljšanje formulacij v posameznih določilih teh predpisov.

I n š p e k c i j a d e l a. V preteklem letu je inšpekcija dela v še večji meri poglobila sodelovanje z ljudskimi odbori in razširila svojo pomoč organom delavskega samoupravljanja pri reševanju problematike higienskega in tehničnega ter delovno pravnega varstva pri delu.

Težišče dejavnosti republiškega inšpektorata dela je bilo v letu 1962 usmerjeno v odkrivanje temeljnih vzrokov poškodb pri delu v tistih gospodarskih dejavnostih, kjer je glede na stopnjo nevarnosti pogostnost nesreč prevelika. Tako so bili opravljeni sistematični pregledi in na podlagi teh izdelane analize stanja higienskega in tehničnega varstva pri delu v gradbeništvu, železniškem prometu ter v črni in barvni metalurgiji. Poleg tega je republiški inšpektorat izdelal tudi analize o ugotovitvah, ki so bile zbrane na podlagi pregledov obrtnih, gostinskih in trgovinskih gospodarskih organizacij, ki so bili izvedeni konec leta 1961.

Analiza obravnavanih dejavnostih je odkrila izredno slabo stanje higienskega in tehničnega varstva pri delu ter številne pomanjkljivosti pretežno subjektivnega značaja. Tako je bilo na primer ugotovljeno, da od 210 pregledanih obrtnih organizacij družbenega sektorja interni akti 140 organizacij niso imeli ničesar napisanega o higienskem in tehničnem varstvu pri delu. Samo v 3 organizacijah so ukrenili kaj konkretnega za varstveno vzgojo zaposlenih. Od skupno 96 pregledanih gradbenih gospodarskih organizacij je imela le ena tretjina pravilnike o higienskih in tehničnih varstvenih ukrepih pri delu, pa še ti so večinoma pomanjkljivi. Posebna služba higienskega in tehničnega varstva je bila organizirana le v 25 organizacijah gradbene dejavnosti. Vseh 6 železniških transportnih podjetij je imelo sestavljene posebne pravilnike o higienskem in tehničnem varstvu pri delu, nobeden od njih pa ni ustrezen. Služba higienskega in tehničnega varstva tudi v organizacijskem pogledu ne ustreza in je bila kadrovsko zelo pomanjkljivo zasledena. Še slabše stanje je bilo ugotovljeno v trgovini in gostinstvu.

Boljše stanje glede higienskega in tehničnega varstva pri delu je bilo ugotovljeno v gospodarskih organizacijah črne in barvne metalurgije. Tako je na primer v letu 1962 v črni metalurgiji 223 poškodb manj kot v letu 1961, v barvni metalurgiji pa 207 poškodb manj kot v letu 1961. Železarna Jesenice je uspela doseči najnižje število poškodb, to je 15 % proti 17 in 18 %. Doslej najnižji odstotek poškodb je dosežen v železarni Štore, in sicer 8,4 %, medtem ko je leta 1961 znašal 9,2 %. Podobne uspehe pri znižanju števila poškodb v letu 1962 so dosegla tudi nekatera podjetja barvne metalurgije.

Tako je tovarna Impol znižala odstotek od 13,24 v letu 1961 na 12,60 v letu 1962, Mariborska livarna od 9,86 na 8,74 itd. Odstotki poškodb, ugotovljeni v črni metalurgiji, so močno pod povprečjem jugoslovanskih železarn, ki je v letu 1961 znašalo 18,5 % (v francoskih in nemških železarnah 16 %).

Navedene ugotovitve kažejo, da številne gospodarske organizacije še vedno obravnavajo delovno varnost dokaj brezbrizno. Vse premalo se še zavedajo, da so za uspešno higiensko in tehnično varstvo pri delu ter za zniževanje števila poškodb in obolenj pri delu nujno potrebni dobro izdelani notranji predpisi, pravilno organizirana služba higienskega in tehničnega varstva pri delu ter sistematična varstvena vzgoja zaposlenih. Tem vprašanjem v mnogih primerih tudi organi delavskega samoupravljanja ne posvečajo dovolj skrbi.

O ugotovljenem stanju je inšpektorat dela s posebnimi poročili obveščal organe delavskega samoupravljanja, analize o ugotovitvah kompleksnih pregledov pa so bile poslane tudi vsem zainteresiranim organom in organizacijam. V vseh primerih so bila organizirana tudi posebna posvetovanja, z namenom da se popravi nezadovoljivo stanje. V razpravah so sodelovali občinski in okrajni organi inšpekcije dela, sindikati, združenja, medtem ko je bila večina zbornice precej pasivna.

Taka in podobna prizadevanja inšpektorata dela so bila uspešna. Ugotovljeno je namreč, da se je število poškodb pri delu v letu 1962 v primerjavi s preteklim letom znižalo za 3,6 %. Tako znižanje števila poškodb v celotnem gospodarstvu se v vidnejši obliki pojavlja prvič v povojnem razdobju. Kljub temu se s tem uspehom še ni možno zadovoljiti, kajti iz podatkov izhaja, da je osebni faktor v skupnem številu poškodb zastopan še s 73 %, faktor delovne okolice pa le s 27 %. To pomeni, da je preventivna dejavnost v večji meri usmerjena na znižanje poškodb, ki jim je vzrok delovna okolica, to je opremljenost strojev z varnostnimi napravami, varnejši tehnološki postopek, primerna urejenost internega transporta itd.

Pomanjkljivosti so bile ugotovljene tudi na področju urejanja delovnih razmerij. Občinski inšpektorji dela so morali zaradi tega posredovati v 3718 primerih.

Da bi dosegli pri reševanju problematike higienskega in tehničnega ter delovnopравниh varstva čimvečjo aktivnost občinskih služb inšpekcije dela in tesnejši stik z gospodarskimi organizacijami, je republiški inšpektorat dela v začetku 1962. leta izvršil pregled dejavnosti službe inšpekcije dela in stanja kadrov te službe pri občinskih ter okrajnih ljudskih odborih v letu 1961. Ugotovljeno je bilo, da je služba inšpekcije dela delala dobro le v 12 občinah, medtem ko je v 12 občinah sploh ni bilo. Občinske inšpektorje dela so v večini občin obremenjevali s posli, ki ne spadajo v pristojnost inšpekcije dela. Od skupnega števila občinskih inšpektorjev dela jih je le 21 opravljalo samo inšpekcijske posle, pa še ti niso imeli ustreznega strokovnega znanja.

V zvezi z navedenim stanjem se kaže potreba po organiziranju učinkovitejše službe inšpekcije dela. Ena od oblik bi bila organizacija skupnih služb inšpekcije dela za področje več občin.

Okrajni inšpektorji dela so opravljali delo kvalitetneje, vendar tudi ti niso v vseh okrajih opravili svojih nalog, ker je bilo premalo inšpektorjev. Razen v Mariboru, kjer sta dva inšpektorja, imajo vsi ostali okrajni ljudski odbori le po enega inšpektorja. To je tudi vzrok, da okrajni inšpektorji niso občinskim

inšpektorjem dela nudili pomoči in inštrukcij, kakor bi to morali v smislu predpisov."

Zaradi preobremenjenosti okrajnih inšpektorjev dela je moral republiški inšpektorat dela posvetiti več pozornosti vzgoji občinskih inšpektorjev dela. Tako so bili organizirani v tem letu za inšpektorje s krajšim delovnim stažem en 6-dnevni seminar ter dva enodnevna seminarja. Več enodnevnih strokovnih posvetovanj je bilo tudi z okrajnimi inšpektorji dela.

Republiški inšpektorat dela je v neposredni pristojnosti v letu 1962 opravil 144 pregledov gospodarskih organizacij ter izdal dovoljenja za obratovanje za 118 strojev oziroma strojnih naprav; v 58 primerih je raziskal vzroke poškodb pri delu zaradi ugotavljanja, ali so bili opuščeni varnostni ukrepi, in izdal ustrezne ugotovitvene odločbe; v 35 primerih je sodeloval pri reviziji projektov in v 22 primerih pri tehničnem prevzemu objektov, ki služijo za delovne prostore.

Zavodi pod nadzorstvom sekretariata. Številna vprašanja iz pristojnosti Sekretariata IS za delo so se reševala tudi v okviru zavodov, nad katerimi sekretariat izvaja nadzorstvo po določbah zakona o državni upravi.

Zavod LRS za zaposlovanje delavcev. V LR Sloveniji je v letu 1962 delovalo 37 zavodov za zaposlovanje delavcev in 29 izpostav. Ob dosedanjih izkušnjah pri opravljanju nalog, ki jih zakon o službi za zaposlovanje delavcev nalaga tej službi, se je ugotovilo, da se vse bolj zaostrojuje vprašanje utemeljenosti obstoja kadrovske slabo zasedenih in finančno šibkih zavodov. Povečini gre za zavode, ki poslujejo za območje gospodarsko manj razvite občine, zaradi česar dotekajo tem zavodom razmeroma majhna sredstva, od katerih jim po odbitku sredstev za osebne in materialne izdatke ostane vse premalo, da bi mogli uspešno razvijati svojo dejavnost. Kadrovske in finančne močnejši zavodi, ki so prilagodili organizacijo in sistematizacijo kadrov svojim nalogam, so se v večji meri uveljavili kot specializirana družbeno ekonomska služba v komuni.

Kljub prizadevanjem republiškega zavoda, da se občinski zavodi čimbolj strokovno usposobijo, v preteklem letu organizacijsko in kadrovske ni bila dosežena raven, ki bi zagotovila dovolj strokovno in učinkovito sodelovanje te službe, zlasti pri naporih za vsklajevanje politike zaposlovanja z gospodarskim razvojem in za uresničitev družbenoekonomskih ciljev občine. Da bi se to stanje popravilo, je Zavod LRS za zaposlovanje delavcev v marcu 1962 sklical posvetovanje s predstavniki svetov občinskih zavodov, na katerem so bila na podlagi analize dela občinskih zavodov in njihovih svetov sprejeta posebna priporočila. V teh je bila posebno poudarjena nujnost čimbolj neposrednega sodelovanja z organi občine zlasti preko svetov zavodov kot njihovih družbenih organov. Po tej poti naj bi občinski zavodi za zaposlovanje delavcev dajali pobudo ter sodelovali pri ugotavljanju količinskega obsega in ustrezne poklicne ter kvalifikacijske strukture obstoječe ter perspektivno potrebne delovne sile. Na ta način bi zagotovili osnove za zanesljivo planiranje kadrovskih potreb v posameznih gospodarskih panogah in dejavnostih ter ustvarili možnosti za izvajanje racionalne politike zaposlovanja.

Na področju dejavnosti poklicnega usmerjanja je služba za zaposlovanje delavcev ugotovila ustreznost dosedanjega reševanja problematike šolske in poklicne orientacije mladine s stališča današnjih in perspektivnih zahtev našega

gospodarskega in družbenega razvoja. V ta namen je bilo sklicano posvetovanje vseh občinskih zavodov za zaposlovanje delavcev, ki so se ga udeležili tudi predstavniki Gospodarske zbornice LRS, Sveta za strokovno izobraževanje LRS. Sveta za šolstvo LRS, Republiškega sveta sindikatov Slovenije, Zavoda za napredek šolstva LRS ter drugih strokovnih in družbenih organov v republiki. Poleg tega je bilo sklicanih več posvetov tudi po posameznih območjih. Na teh posvetih so bile na podlagi ugotovitev izoblikovane osnovne smernice za bodoče delo na področju poklicnega usmerjanja mladine, ki končuje obvezno šolanje

Po podatkih občinskih zavodov za zaposlovanje delavcev je iskalo v letu 1962 na območju republike zaposlitev preko teh zavodov skupno 115 353 oseb (v 1961. letu 104 634 oseb), od teh so jih zavodi vključili v delo 102 560 (v 1961. letu 94 290).

Poklicnega usmerjanja se je poslužilo v letu 1962 skupno 28 478, medtem ko se je v prejšnjem letu poklicnega usmerjanja 20 426 oseb. Psihologi so v letu 1962 svetovali 3473, v lanskem letu pa 4551 mladincem. Poklicnemu prosvetljevanju mladine in odraslih je bilo namenjenih v tem letu 1149 (lani 1569) predavanj, ki se jih je udeležilo 45 597 oseb (v letu 1961 59 685 oseb).

Brezposelnost je v tem letu dosegla mesečno povprečje 9982 oseb, medtem ko je v letu 1961 znašala 8193 oseb. Število nezaposlenih v primerjavi s celokupnim številom zaposlenih v LR Sloveniji znaša 2%.

Izdatek zavodov za zaposlovanje delavcev za brezposelne (z oceno za december) so po podatkih statistične službe zavodov znašali skupno 86 800 000 dinarjev (denarno nadomestilo, zdravstveno varstvo in kreditirane vožnje) in so se v tem letu zvišali za 50,8%.

Za izvajanje službe zaposlovanja delavcev se zbirajo sredstva iz prispevka, ki je po zveznem družbenem planu za leto 1962 določen v višini 0,4% od osebnih dohodkov delavcev. Do konca leta 1962 se bo teh sredstev zbralo po oceni 1 118 000 000 dinarjev. Za tekoče poslovanje bo od teh sredstev v l. 1962 predvidoma porabljenih za osebne in operativne izdatke 223 500 000 dinarjev ter za zagotovitev pravic nezaposlenih delavcev 86 800 000 dinarjev.

Poleg tega bo za oblikovanje skupnega sklada pri Zavodu LRS za zaposlovanje delavcev v skladu z določili odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev izločenih še 208 000 000 dinarjev. Iz skupnega sklada za zagotovitev pravic brezposelnih delavcev se po določili točke 4 citiranega odloka krijejo primanjkljaji, ki se ugotovijo po zaključnih računih skladov za zagotovitev pravic brezposelnih delavcev pri občinskih zavodih, če sredstva njihovih rezervnih skladov za to ne zadoščajo.

Sredstva, ki bodo po izločitvi skupno 518 300 000 dinarjev za opisane tri namene preostala v višini 599 700 000 dinarjev bodo zavodi v skladu s predpisi zakona o službi za zaposlovanje delavcev razporedili po zaključnih računih na rezervne sklade. Sredstva, ki bodo preostala po razporeditvi v rezervne sklade, bodo občinski zavodi lahko porabili v letu 1963 za pripravo brezposelnih delavcev ter za druge ukrepe za njihovo zaposlitev oziroma jih bodo vložili v sklad za zagotovitev pravic brezposelnih delavcev, ki se sicer oblikuje iz sredstev, zbranih v tekočem letu.

V letu 1962 so zavodi od sredstev, ki so jim v višini 235 444 000 dinarjev preostala po odbitku vplačil v rezervne sklade po zaključnih računih za leto

1961, namenili za odpiranje novih delovnih mest 115 600 000 dinarjev, za strokovno usposabljanje in prekvalifikacijo 41 474 000 dinarjev, za poklicno usmerjanje 32 500 000, za zidanje stavb za službo zaposlovanja 35 644 000 in za ostale stroške priprave delavcev za zaposlitev 15 500 000 dinarjev.

Ena od najuspešnejših oblik vključevanja službe za zaposlovanje delavcev v različne koordinirane akcije in ukrepe na področju politike zaposlovanja, je bilo prav širjenje obstoječih proizvodnih in strokovnih zmogljivosti s pomočjo odpiranja novih delovnih mest. S to obliko dejavnosti je služba uspešno in aktivno sodelovala pri izvajanju različnih gospodarskih akcij, ki so v konkretnih pogojih omogočala smotno reševanje številnih vprašanj s področja zaposlovanja. Pri tem se je ta služba ravnala predvsem po sledečih načelih:

- sredstva so se vlagala predvsem tam, kjer so bili problemi zaposlovanja najbolj pereči in jih je bilo možno odpraviti ali vsaj omiliti z gospodarsko uspešnimi in perspektivno trajnimi rešitvami;
- sredstva so se vlagala zlasti v tiste komplementarne dejavnosti, ki so lahko bodisi s pomočjo različnih oblik kooperacije bodisi neposredno pripomogle k dopolnitvi že obstoječih proizvodjalnih kapacitet na posameznih območjih, še posebej pa v različne oblike terciarnih, predvsem storitvenih dejavnosti;
- v okviru tega je bila posvečena še posebna pozornost tistim območjem, ki so gospodarsko slabo ali enostransko razvita, in tistim kategorijam brezposelnih oseb, ki so zaposlitve najbolj potrebne, pa so zaradi različnih vzrokov (imobilnost, fizična prizadetost itd.) za zaposlovanje manj sposobne oziroma je njihova gospodarska aktivizacija težja (ženske, invalidi, za delo manj zmožne osebe);

— pri tem so bila dosledno upoštevana načela optimalne rentabilnosti in namembne učinkovitosti, tako s stališča finančnih naložb službe za zaposlovanje kot tudi ostalih, predvsem lokalnih investicijskih faktorjev, katerih soudeležba je bila načelno iskana v vsakem primeru in v kar največji možni višini.

Na ta način je bilo v letu 1962 skupno zbranih 888 875 000 dinarjev, s čimer je bilo mogoče odpreti 1230 novih delovnih mest.

Dejstvi, da med brezposelnimi osebami, ki so v preteklem letu iskale zaposlitev preko zavodov, velika večina ni imela omembe vredne delovne usposobljenosti in da se je v mnogih gospodarskih organizacijah že začel proces izločanja presežkov delovne sile, sta pogojevali specifično novo in zaostreno problematiko tudi na tem področju. Potreba po usposabljanju delavcev za zaposlitev, zlasti pa po prekvalifikaciji presežkov delovne sile, sta zahtevali precej večja vlaganja v to dejavnost službe za zaposlovanje delavcev.

V preteklem letu je bilo s strani zavodov za zaposlovanje delavcev porabljenih v ta namen 41 473 818 dinarjev, vzporedno s temi sredstvi pa s strani gospodarskih organizacij še 43 079 704 dinarjev, to je skupno 84 553 522 dinarjev. V ilustracijo navajamo, da je bilo v letu 1962 samo za prekvalifikacijo 120 rudarjev v Krmelju potrebnih nad 20 milijonov dinarjev.

Služba poklicnega usmerjanja se je pri nas šele začela razvijati (od 37 zavodov ima le 8 zavodov psihologa). Nujnost razvoja te službe narekujejo vse večje potrebe gospodarskih organizacij in družbenih služb po takih kadrih, ki bodo po svojih psihičnih in psihofizičnih sposobnostih čimbolj primerni za delovna mesta.

Zavodi za zaposlovanje delavcev so tej službi namenili v letu 1962 32 500 000 dinarjev, zavod LRS pa nadaljnjih 18 760 000, skupaj torej 51 260 000 dinarjev.

Poslovni prostori občinskih zavodov za zaposlovanje delavcev večinoma ne ustrezajo. Občinski ljudski odbori so sicer dolžni, da zavodom preskrbe primerne prostore, vendar za to ne kažejo dovolj razumevanja ali pa nimajo materialnih možnosti. Zavodi bodo zato prisiljeni, da si postopno v okviru razpoložljivih sredstev zagotovijo primerne prostore, zlasti za nastanitev brezposelnih delavcev. V letu 1962 je edino zavod za zaposlovanje delavcev v Ljubljani začel graditi prepotrebne prostore za prehodno nastanitev brezposelnih delavcev.

Zavod LRS za produktivnost dela. Program dela Zavoda LRS za produktivnost dela za leto 1962 je izhajal iz nalog, ki so bile opravljene v letu 1961 in ki so dale potrebne teoretične in praktične osnove za nadaljnje raziskovalno in svetovalno delo. Vendar je bil v primerjavi z leto 1961 tako program raziskovalne kot svetovalne dejavnosti znatno razširjen, predvsem zato, ker so rezultati raziskav v letu 1961 odprli nove smeri v raziskovanju na področju produktivnosti dela in ker se je v tem obdobju tudi močno povečalo zanimanje gospodarskih organizacij in družbenih organov za sistematično proučevanje in reševanje problemov produktivnosti dela, delitve dohodka, organizacije dela itd.

Na področju izpopolnjevanja metod za ugotavljanje uspešnosti gospodarjenja v zvezi z delitvijo dohodka je zavod opravil predvsem naslednje konkretne raziskovalne naloge:

— v 100 gospodarskih organizacijah črne metalurgije ter kovinske, tekstilne in papirne industrije je bil napravljen preizkus uporabnosti meril družbeno-ekonomske produktivnosti dela z namenom, da se izdelata predlog izpopolnjene metode za merjenje družbenoekonomske produktivnosti dela. Delo bo končano v januarju 1963;

— izdelal je metodo za spremljanje in analizo uspešnosti gospodarjenja na območju občin;

— izdelal je metodo za analizo zaključnih računov in periodičnih obračunov gospodarskih organizacij;

— izdelal je metodo in opravil meritve tehnične produktivnosti dela za podjetja črne metalurgije v razdobju 1958—1961;

— opravil je praktično meritve tehnične produktivnosti dela v železarni Štore in v železarni Nikšič, z namenom da se preizkusi in izpopolni že izdelana metodologija meritev tehnične produktivnosti dela na ravni podjetja;

— izdelal je analizo delitve čistega dohodka in osebnih dohodkov v 18 gospodarskih organizacijah;

— opravil je nekaj krajših analiz s področja meritev produktivnosti dela in delitve dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov po naročilu Sekretariata IS za delo in zavoda za zaposlovanje delavcev.

Glavni dosežki teh raziskav in analiz so bili v tem, da so se razčistili problemi meril produktivnosti dela in definirali kriteriji, ki jim mora merilo produktivnost dela ustrezati v naših družbenoekonomskih pogojih, da je bila sestavljena preizkušena metodika za merjenje tehnične produktivnosti dela na ravni podjetja, da je bil na podlagi merila družbenoekonomske produktivnosti dela postavljen sistem analize gospodarjenja v gospodarskih organizacijah ob zaključnih računih in ob periodičnih obračunih ter da so bila določena merila za analizo uspešnosti gospodarjenja na območju občin. S tem je podana osnova

za izvedbo praktičnih meritev v posameznih gospodarskih panogah oziroma v gospodarskih organizacijah.

V letu 1961 je zavod pričel tudi z raziskavami na področju organizacije dela. V izdelavi je študija optimalna organizacija podjetij v pogojih samoupravljanja, ki bo dokončana do aprila 1963. Poiskale naj bi rešitve za optimalno organizacijsko ureditev podjetij v pogojih delavskega samoupravljanja, upoštevajoč koristnost delovanja tehnološkega, ekonomskega in človeškega činitelja v proizvodnji.

Po pogodbi s skladom Borisa Kidriča sta bili izdelani naloga »Hierarhija motivacijskih faktorjev« in »Test informiranosti proizvajalcev«, po naročilu Jugoslovanske komisije za profesionalno orientacijo pa strokovni elaborat za baterijo 7 testov sposobnosti DAT. Poleg tega se je pričelo delo v zvezi s standardizacijo testa za ugotavljanje interesov mladine.

Sodelovanje zavoda s podjetji je vedno obsežnejše. Zavod je v tem letu sodeloval predvsem s tistimi podjetji v LR Sloveniji in drugih republikah, ki glede na svoje organizacijsko stanje in kadrovske zasedbo, nudijo vse pogoje za uveljavljanje sodobnih oblik in metod poslovanja. Na področjih kot so: svetovanje pri uvajanju osnov in tehnike sodobne organizacije podjetij; svetovanje in pomoč pri organizaciji priprave proizvodnje, pri racionalizaciji in normiranju dela; uvajanje statistične kontrole kvalitete; vzpostavljanje osnov in metod delitve čistega dohodka in osebnih dohodkov; organizacija komercialne, kadrovske in obračunske službe ter svetovanje pri izboru in usmerjanju strokovnega kadra, je zavod sodeloval z nad 20 večjimi gospodarskimi organizacijami. Delo zavoda je bilo na teh področjih uspešno, ker so podjetja dobila konkretno pomoč pri uveljavljanju naporov za večjo produktivnost dela, sodelavci zavoda pa so se v neposrednih stikih in ob konkretnih zadolžitvah seznanjali s problemi dela v naših gospodarskih organizacijah.

V letu 1962 je zavod razširil svojo dejavnost tudi na področje mehanografije. Za podjetja in ustanove je opravljal vrsto uslug, vendar za sedaj zaradi skrajne iztrošenosti strojev ni mogel misliti na bistveno razširitev dela mehanografskega sektorja, na usmeritev njegovega dela v izdelavo obsežnejših analiz in v pripravo novih programov v zvezi z raziskovalnim in operativnim delom zavoda. To bo ena bistvenih nalog na tem področju v prihodnjem letu.

V skladu s programom publicistične dejavnosti je zavod v decembru 1962. izdal prvo številko Zbornika znanstvenih in strokovnih razprav, ki obsega 300 strani in je izšel v nakladi 1000 izvodov. Izdelan je bil film Izbiram si poklic po naročilu Zavoda LRS za zaposlovanje delavcev in film Sampioni ceste po naročilu tovarne avtomobilov v Mariboru. V izdelavi je film Urejeno delovno mesto.

Povečan obseg dejavnosti zavoda v letu 1962 se je pokazal tudi v večjem finančnem rezultatu zavoda. Medtem ko je znašal v letu 1961 celotni dohodek približno 60 milijonov dinarjev, se predvideva, da je v letu 1962 celotni dohodek znašal blizu 120 milijonov dinarjev.

Povečanje dejavnosti je bilo omogočeno med drugim tudi z močnejšo kadrovske zasedbo. Konec leta 1961 je število delavcev Zavoda znašalo 43, v decembru 1962 pa je bilo na zavodu 35 strokovnih in 22 administrativno-tehničnih delavcev, to je skupno 57 oseb.

Zavod LRS za zdravstveno in tehnično varnost. V tem letu je zavod razširil svojo dejavnost zlasti v tej smeri, da je večjemu številu gospodarskih organizacij posredoval konkretne predloge za asanacijo delovnih mest oziroma strojev in strojnih naprav zaradi zagotovitve optimalne stopnje varnosti. Tako je pregledal pri proizvajalcih in uporabnikih 45 dvigal oziroma žerjavov, 2 pristaniška žerjava, v 28 primerih je sodeloval pri pregledu strojev in strojnih naprav in svetoval ustrezno ureditev sistema prezračevanja oziroma izsesavanja prahu in plinov. V 30 podjetjih so bile izmerjene posamezne razmere za delo (temperatura, vlaga, gibanje zraka, ropot, prah, plini itd.) in predlagani ukrepi za ureditev delovnih mest. V treh podjetjih se kompleksno proučujejo pogoji dela z vidika celotne varstvene tehnike.

Zavod je v preteklem letu opravil dve pomembni raziskovalni nalogi, in sicer:

1. Proučitev sistema in izdelava predloga za učinkovito izvajanje nadzora nad proizvodnjo, prodajo in uporabo strojev in strojnih naprav s stališča zagotovitve optimalne varnosti pri delu.

2. Proučitev sistema in izdelava predloga za učinkovito izvajanje nadzora nad proizvodnjo, prodajo in uporabo strojev in strojnih naprav s stališča zagotovitve optimalne varnosti pri delu. Nalogi sta bili ugodno ocenjeni in bosta predloženi v uporabo pristojnim zveznim organom zaradi izdaje ustreznih predpisov.

Po pogodbi z zvezno komisijo za nuklearno energijo je zavod tudi v letu 1962 opravljal meritve zraka in padavin glede na absolutno beta aktivnost ter mleka in mlečnih izdelkov glede na vsebino stroncija. Rezultate teh meritev je pošiljal zavod v pogodbeno določenih rokih upravi za civilno zaščito pri Državnem sekretariatu za notranje zadeve FLRJ, ki je v letu 1962 prevzela vse zadeve bivše zvezne komisije za nuklearno energijo.

Po naročilu oziroma dogovorih z ustanovami, zavodi in gospodarskimi organizacijami z območja LR Slovenije, ki razpolagajo z umetnimi viri sevanj, je zavod opravil sledeče naloge tehničnega varstva pred ionizirajočimi sevanji:

- filmdozimetrično kontrolo oseb, ki so na svojih delovnih mestih izpostavljene ionizirajočemu sevanju (v kontrolo je zajetih okrog 500 oseb);

- ugotavljanje stopnje radioaktivnosti kontaminacije zraka in predmetov v delovnih prostorih v okolici virov sevanj, preverjanje brezhibnosti varovalnih naprav ter izdajanje navodil za izvajanje učinkovitih ukrepov za varstvo pred škodljivimi učinki sevanja;

- na podlagi odločbe o pooblastilih določenih zavodov za opravljanje nalog tehničnega varstva pred ionizirajočimi sevanji (Uradni list FLRJ št. 31/62), je zavod kompletiral pregled vseh obratujočih umetnih virov sevanj na območju LR Slovenije.

V preteklem letu je bila dejavnost zavoda usmerjena tudi na analitično delo, na področju industrijske toksikologije in na analitično delo, ki je obsegalo redno kontrolo aktivnosti SR-90 v biološkem materialu. Področje industrijske toksikologije je zajemalo analize delovne atmosfere v industrijskih obratih v zvezi z ugotavljanjem stopnje toksičnosti delovnega okolja na zdravje delavcev. V industrijskih podjetjih je zavod izvršil 235 kvantitativnih analiz toksičnih komponent v krvi in urinu delavcev. Zavod je v preteklem letu pričel tudi z izdelavo primerne analitične metode za kvantitativno ugotavljanje majhnih koncentracij fluora v zraku in biološkem materialu.

Na področju preprečevanja poklicnih obolenj je zavod opravil obsežno delo, ki je obsegalo periodične zdravstvene preglede delavcev, zaposlenih na zdravju škodljivih delovnih mestih, zdravstveno kontrolo oseb, ki so izpostavljene ionizirajočemu sevanju ter specialistične preglede pacientov, ki so jih pošiljale posamezne zdravstvene ustanove. Skupno je bilo v 11 mesecih pregledanih 1756 (lani v celem letu 1771) oseb, zanje je bilo izdano tudi individualno mnenje ter pismeno poročilo o zdravstvenem stanju. Zavod je opravljal tudi zdravniške preglede oseb, ki imajo opraviti z viri ionizirajočih sevanj. To delo je opravljal na podlagi pooblastila v odločbi Sveta za zdravstvo LRS (Uradni list LRS, št. 34/62). Poleg tega je zavod vodil redno evidenco poklicnih obolenj v LR Sloveniji.

Zavod je mesečno izdajal revijo »Delo in varnost«. Zavod je izdal tudi srbohrvatski prevod knjige »Varstvena vzgoja kadrov v podjetju«, več brošur, skript in plakatov s področja varnosti.

Na področju varstvene vzgoje je zavod organiziral dvotedenski seminar za varnostne tehnike, predavanja na višji šoli za varnostne tehnike in predavanja v gospodarskih organizacijah ter pripravil program, organizacijo in gradivo za dopisno šolo v zveznem merilu, ki je pri zavodu pričela z delom aprila 1962 in v katero je vpisanih 130 oseb iz vseh republik.

Dohodki závoda so v letu 1961 znašali 76 milijonov dinarjev. V letu 1962 pa sô po oceni dosegli približno 81 600 000 dinarjev.

V letu 1961 je bilo v zavodu zaposlenih 41 sodelavcev (od tega 29 strokovnih), v letu 1962 pa 37 sodelavcev (od tega 25 strokovnih). Zaradi neustreznih in dislociranih prostorov je zavod pričel graditi v letu 1962 poslovno stavbo, ki bo zgrajena predvidoma do 1. oktobra 1963. S tem bodo odpadle težave, ki sedaj zavirajo normalno delo.

Republiški zavod za socialno zavarovanje. V letu 1962 je bil za delo socialnega zavarovanja zlasti pomemben sprejem zakona o zdravstvenem zavarovanju in zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja. Poleg tega so bila prizadevanja závoda usmerjena v to, da se izdatki za posamezne namene, zlasti pa izdatki za zdravstveno zavarovanje, v LR Sloveniji trošijo čimbolj smotrno.

Novi zakon o zdravstvenem zavarovanju je prinesel nekatere pomembne izboljšave. Med temi omenjamo: vključitev individualne preventive v redno zdravstveno varstvo zavarovanih oseb, povečanje zneska nadomestila osebnega dohodka po 60 dneh obolenja in za čas zdravljenja v stacionarnih zdravstvenih zavodih, vključitev zdravljenja v naravnih zdraviliščih v obliko rednega zdravljenja v stacionarijih, vključitev obrtnikov v zdravstveno zavarovanje, možnost da ljudske republike s svojimi predpisi vključijo v to zavarovanje še druge skupine državljanov. Pomembna so tudi široka pooblastila samoupravnim organom komunalnih skupnosti glede normativnega urejanja posameznih področij zdravstvenega varstva.

Zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja še v večji meri razvija samoupravljanje zavarovancev in zdravstveno zavarovanje vključuje v komunalni sistem. Zainteresiranost delovnih organizacij, zavarovancev in komun je desežena zlasti s sistemom financiranja zdravstvenega zavarovanja. Za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je značilno, da se uvaja oblikovanje varnostnih in valorizacijskih rezerv, ki bodo omogočale prilagajanje pokojnin

in invalidskih pokojnin gibanju osebnih dohodkov. Otroškim dodatkom se daje v zakonu poseben položaj, kar kaže na bližnjo novo ureditev teh dajatev.

V LR Sloveniji je bilo glede na nove predpise o organizaciji ustanovljeno 23 komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja in 12 komunalnih zavodov.

V skupščine komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja je bilo izvoljeno skupaj 955 članov, od tega 798 moških in 157 žensk; delavcev je 165, uslužbencev 629, 142 upokojencev in 19 obrtnikov. Med uslužbence so šteti tudi družbeni delavci, zlasti v sindikalnih forumih. Skupščina republiške skupnosti šteje 78 članov, in sicer 65 moških ter 13 žensk. Pri ustanavljanju komunalnih skupnosti in pri volitvah v skupščine teh skupnosti so se močno angažirali občinski sindikalni sveti in občinske organizacije SZDL.

V samem delu zavodov so se v tem letu izražale močne težnje zboljšati poslovanje s poenostavitvijo in pospešitvijo postopka. V zadnjem času je posebna skrb posvečena uvajanju mehanizacije, zlasti v finančnem poslovanju in pri nakazovanju pokojnin.

Izvajanju zdravstvenega zavarovanja v letu 1962 dajejo glavno obeležje prizadevanja za racionalnejše trošenje sredstev.

Ta prizadevanja, ki so bila predvsem usmerjena na problem odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodb in na področje cen zdravstvenih storitev, so v dokajšnji meri uspela. Vsekakor je na uspeh odločilno vplivalo dejstvo, da so v problematiko trošenja sredstev socialnega zavarovanja posegli najvišji organi v republiki, to je Ljudska skupščina LRS in Izvršni svet. Ljudska skupščina LRS je na zasedanju dne 19. julija 1962 obravnavala problematiko socialnega zavarovanja in sprejela vrsto priporočil za izboljšanje službe socialnega zavarovanja na sploh.

Okrajni zavodi za socialno zavarovanje so s pomočjo svojih zdravniških komisij, zlasti z okrepitevijo tako imenovanih nadpregledov, zaostriili prizadevanja za znižanje staveža bolnikov, ki je v aprilu dosegel vrh v višini povprečno 6,23 % od zaposlenih proti 4,46 % v aprilu leta 1961. Precej so jim pri tem pomagali tudi sindikalni forumi in delovne organizacije. Rezultat vsega tega je bilo postopno upadanje odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodbe, tako da je bilo v obdobju januar—december 1962 doseženo povprečje v višini 4,88 % proti 4,43 % v letu 1961.

Drugo področje prizadevanj za stabilizacijo izdatkov so bile cene zdravstvenih storitev. Glede na to, da je bil odlok o znižanju cen za zdravstvene storitve in o pogojih, ob katerih se smejo revidirati cene, ki so veljale na dan 31. decembra 1961, izdan šele konec junija 1962, so se finančni rezultati znižanja cen zdravstvenim storitvam pokazali šele v izdatkih za drugo polovico leta 1962.

Medtem ko sta po bilanci za obdobje januar—avgust 1962 le zavoda v Kopru in Ljubljani zaključila poslovanje s presežkom 159 milijonov dinarjev, vseh šest ostalih zavodov pa s skupnim primanjkljajem 586 milijonov dinarjev, sta na koncu leta izkazovala primanjkljaj le še zavoda v Celju in Kranju v skupni višini 49 480 000 din. Od te vsote odpade na zavod v Celju 8 883 000 din, na zavod v Kranju pa 40 597 000 din. Ta primanjkljaj bo zavod v Kranju kril iz rezerve, medtem ko bo zavod v Celju prenesel izkazani primanjkljaj v poslovno leto 1963. Vsi ostali zavodi izkazujejo konec leta skupni presežek v višini 1033 milijonov dinarjev.

Izdatki za zdravstveno zavarovanje so ob prispevni stopnji 8,3 % v letu 1962 znašali 30 505 milijonov dinarjev ali za 14,2 % več kot v letu 1961, a po

finančnem načrtu za leto 1962 je bilo predvideno 29 350 milijonov dinarjev izdatkov. Visok porast izkazujejo v primerjavi z letom 1961 izdatki za denarna nadomestila za čas bolezni (44,6 %), denarna nadomestila za čas nasečnosti (44,4 %), za zobno nego in zobotehnično pomoč (39,6 %), porast izdatkov za ostale namene zdravstvenega zavarovanja pa je manjši.

Dohodki zdravstvenega zavarovanja so znašali skupaj 31 489 milijonov dinarjev in so za 24,1 % večji kot v letu 1961, ko so znašali 25 380 milijonov dinarjev.

V letu 1962 so bili zaradi povečanja pokojnin spremenjeni predpisi o pokojninskem zavarovanju, in sicer: z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem zavarovanju z odlokom o uvedbi posebnega dodatka za pokojnine v letu 1962, z odlokom o spremembi odloka o uvedbi osebnega dodatka za pokojnino v letu 1962, z odlokom o uvedbi pokojninskega dodatka za vojaške zavarovance in z odlokom o uvedbi pokojninskega dodatka za zavarovance iz določenih služb organov za notranje zadeve.

Na podlagi teh predpisov je bil s 1. 1. 1962 uveden k vsem pokojninam posebni dodatek, zaradi katerega so se pokojnine povečale povprečno za dobrih 8 %. Nadalje so bile s 1. 7. 1962. povečane pokojnine udeležencev v NOV pred 9. 9. 1943. (pokojninska osnova je bila povečana od VIII. na VI. zavarovalni razred) ter pokojnine vojaških upokojencev in upokojencev iz določenih služb za notranje zadeve.

Treba je pripomniti, da so zaradi višjih osebnih dohodkov v povprečju zneski pokojnin, priznanih v tem letu dokaj višji, kot so zneski pokojnin, priznani pred 1. 1. 1962. Delno vpliva na večje izdatke za pokojnine tudi povečanje zneskov pokojnin od 1. oktobra 1962 dalje v zvezi z ukrepi Zveznega izvršnega sveta o povečanju cen moke in kruha. Vse to skupaj je povzročilo da so pokojnine porasle še za nadaljnih 7 %.

Povprečna osebna pokojnina je znašala v 1961. letu 18 008 din, družinskih pokojnin pa 10 893 din. V letu 1962 je povprečje osebne pokojnine znašalo 20 708 dinarjev, to je za 15 % več, družinska pokojnina pa 12 517 dinarjev, to je za 14,91 % več kot v letu 1961.

Izdatki za pokojninsko zavarovanje so porasli od 16 315 milijonov v letu 1961 na 20 232 milijonov v letu 1962, to je za 24 %; po finančnem načrtu pa je bilo predvidenih 19 282 milijonov dinarjev izdatkov. Izdatki so se povečali zaradi že omenjene spremembe predpisov in tudi zato, ker se je povečalo število osebnih upokojencev za 5888, družinskih pokojnin pa za 1348. Število osebnih upokojencev se je povečalo od 54 759 v decembru 1961 na 60 647 v decembru 1962; število družinskih pokojnin pa se je povečalo od 31 012 v letu 1961 na 32 360 v letu 1962. Število osebnih upokojencev se je torej zvišalo za 10,8 %, število družinskih pa za 4,35 %. Število osebnih upokojencev je zlasti naraslo zaradi tega, ker je v tem letu na podlagi spremenjenih ugodnejših predpisov uveljavljalo pravico do osebne pokojnine večje število zavarovancev — udeležencev NOV pred 9. 9. 1943.

Pri organizaciji in izvajanju invalidskega zavarovanja je bil v letu 1962 večji poudarek na izvajanju poklicne rehabilitacije in zaposlovanja delovnih invalidov. Pri tem se je treba prilagoditi organizaciji podjetij po ekonomskih enotah in novem načinu delitve osebnih dohodkov. Posebno je bilo treba skrbeti, da se invalidi uspešno in smotrno usposobljajo za delo in nato zaposlijo

na ustreznih delovnih mestih, na katerih morejo doseči vsaj povprečni učinek zdravega delavca.

Izdatki za invalidsko zavarovanje naraščajo zaradi povečanja števila uživalcev denarnih dajatev iz tega zavarovanja, zaradi povečanja osebnih dohodkov, ki so osnova za odmero dajatev, ter zaradi povečanja zneskov denarnih dajatev po novih predpisih, (posebni dodatek upokojencem, pokojninski dodatek za vojaške zavarovance in za zavarovance iz določenih služb organov za notranje zadeve, višji zavarovalni razred (VI) za udeležence NOV), o čemer je bilo govora že pri pokojninskem zavarovanju.

Na dan 31. 12. 1962 je bilo 32 732 delovnih invalidov. V primerjavi z letom 1961 je število invalidov naraslo za 2791 ali za 9,3 %

Izdatki za invalidsko zavarovanje so v letu 1962 znašali 6062 milijonov dinarjev in so se povečali v primerjavi z lanskim letom za 27,4 %. Po finančnem načrtu za leto 1962 so bili izdatki predvideni v višini 5785 milijonov dinarjev.

Predpisi o otroškem dodatku se tudi v letu 1962 niso spremenili, le višina otroškega dodatka se je v zvezi z ukrepi Zveznega izvršnega sveta o povečanju cen moke in kruha z veljavnostjo od 1. 10. 1962 dalje povečala za povprečno 133 din za enega otroka mesečno. Povprečje v znesku 2914 din v letu 1961 se je torej v letu 1962 povečalo na 3047 din ali za 4,56 %.

Izdatki za otroški dodatek so v letu 1962 znašali 10 873 milijonov dinarjev, medtem ko so v letu 1961 znašali 10 014 milijonov dinarjev; izkazuje se torej porast za 7,2 %. Po finančnem načrtu za leto 1962 je bilo predvideno 10 602 milijonov dinarjev izdatkov.

Število upravičencev do otroškega dodatka se je v letu 1962 povečalo za 4427 (od 157 654 na 162 081) ali za 2,81 %. Število otrok, za katere se izplačuje otroški dodatek, pa se je povečalo za 5455 (od 286 560 na 292 015) ali za 1,90 %. Porast števila otrok je bil manjši tako v primerjavi s porastom v prejšnjih letih kot v primerjavi s porastom števila upravičencev do otroškega dodatka. V letu 1961 je namreč na enega upravičenca odpadlo 1,82 otroka, v letu 1962 pa 1,80.

Izvajanje zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev so kot v prejšnjih letih tudi v letu 1962 spremljale težave na področju pobiranja dohodkov. Kljub temu da so okrajni ljudski odbori na podlagi določb spremenjenega zakona o izvajanju zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev določili glavni vir financiranja tega zavarovanja, to je premijo kmetijskih proizvajalcev, v tolikšni višini, da bi skupno s splošnim prispevkom od kmetijskih dohodkov v višini 6 % od katastrskega dohodka in s prispevki iz proračuna občin krila predvidene izdatke, pa je neredno dotekanje dohodkov onemogočalo likvidno poslovanje skladov kmečkega zavarovanja. To je predvsem povzročalo zaostanke v plačevanju računov zdravstvenih zavodov.

Izdatki zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev so v letu 1962 znašali 2397 milijonov dinarjev ali 8,6 % več kot v letu 1961. Povečanje gre delno na račun raznih izboljšav v pravicah kmetijskih zavarovancev po spremenjenem republiškem zakonu, delno pa na račun povišanih cen zdravstvenih storitev. Dohodki, ki so bili predvideni po finančnih planih v višini 2690 milijonov dinarjev, so bili realizirani v višini 2268 milijonov dinarjev ali 84,3 % plana. Primanjkljaj znaša 129 milijonov dinarjev. Če bi bili realizirani vsi predvideni dohodki, bi konec leta znašal presežek 293 milijonov dinarjev.

10. Zavod LRS za statistiko

Organizacija in pristojnost Zavoda LRS za statistiko se v letu 1962 nista bistveno spremenili in sta v skladu z organizacijsko shemo zveznega zavoda. Zavod kot strokovni upravni in matični organ za statistiko pripravlja in organizira statistična raziskovanja v naši republiki za vse statistične službe, ki imajo vsedržavni pomen in jih vsebuje zvezni načrt statističnih raziskovanj. Poleg tega vodi tudi posebne statistične službe, ki so potrebne naši republiki, njenim organom in ustanovam.

Z 230 zveznimi in 22 republiški rednimi statističnimi službami zajema vso pomembnejšo gospodarsko, pa tudi družbeno dejavnost v republiki. Zavod redno zbira, obdeluje in objavlja podatke o demografski, selitveni in upravni statistiki, o področju šolstva, kulture, umetnosti, športa, socialnega varstva, družbenega upravljanja in samoupravljanja, zaposlenosti, o osebnih dohodkih, kriminaliteti in sporih pred gospodarskimi sodišči. Na področju gospodarstva spremlja pretežno z mesečnimi statističnimi službami obseg in dinamiko dogajanj v industriji in proizvodni obrti, v kmetijstvu in gozdarstvu, gradbeništvu in komunalni dejavnosti, notranji in zunanji trgovini, gostinstvu in turizmu ter v avtomobilskem, železniškem, pomorskem, zračnem in PTT prometu. Poleg tega zbira in objavlja podatke s področja cen in življenjskih stroškov, o narodnem dohodku in financah.

V preteklem letu je bilo zaradi večjih zahtev po statističnih podatkih vpeljanih 25 novih služb, tri so bile opuščene, 59 statističnih služb pa je bilo v večji ali manjši meri spremenjenih in izpopolnjenih, kar je zahtevalo izredno metodološko dejavnost na vseh strokovnih delovnih mestih. V celoti je bilo obdelanih samo v okviru rednih statističnih služb približno 675 000 individualnih poročil. Zavod je izvedel tudi večje število izrednih akcij, od katerih so pomembnejše: štetje prebivalstva in gospodinjstev po registru stalnega prebivalstva, popis učnega osebja osnovnih in srednjih šol, popis zalog trgovinskih organizacij, popis gostinskih enot z nastanitvenimi zmogljivostmi, posebna akcija za hiter izračun najpomembnejših postavk iz polletnega periodičnega obračuna gospodarskih organizacij, izdelava indeksa cen kmetijskih pridelkov v okrajnih središčih, izdelava ponderacijskega sistema za indeks cen gostinskih storitev, zagotavljanje števila naseljenih hiš v LR Sloveniji; nadalje je bila v industrijskih podjetjih uvedena posebna mesečna konjunktorna služba, s katero je omogočeno, da zavod že okrog 25. v mesecu obvesti določene uporabnike statističnih podatkov o pričakovani proizvodnji za določeni mesec.

Izdelana je bila tudi metodologija za enotno izračunavanje indeksov industrijske proizvodnje po okrajih; ta indeks se je tudi potem mesečno izračunaval.

V zvezi s sklepom Izvršnega sveta LR Slovenije glede na način zbiranja statističnih podatkov bi morali republiški organi, kakor tudi samoupravni zavodi in organizacije, ki niso pooblaščen za zbiranje statističnih podatkov, a jih zbirajo, prositi za soglasje. V letu 1962 sta za soglasje prosili le dve ustanovi, čeprav je bilo statističnih raziskovanj več, tudi če ne upoštevamo statističnih akcij raznih lokalnih organov. Take akcije po nepotrebnem obremenjujejo poročevalske enote, posredno pa vplivajo tudi na kakovost podatkov, zbranih z rednimi statističnimi službami. Zavod poskuša odstraniti dvotirnost v zbiranju statističnih podatkov, ker ima v svojih službah gotovo dovolj gradiva za vsa-

kovrstna raziskovanja. V kolikor pa gre za zbiranje posebnih podatkov, je zavod glede na sklep Izvršnega sveta pooblaščen, da sodeluje pri metodologiji takega zbiranja in pri načrtu obdelave.

Sodelovanje z zveznim zavodom je v okviru enotnosti jugoslovanske statistike potekalo intenzivno, tako glede urejanja tekočih problemov kot pri izpopolnjevanju metodologij. S sodelovanjem našega zavoda je bilo izboljšanih več metodologij, med temi tudi »nomenklatura proizvodov« za industrijsko statistiko. Spremembe so posebej pomembne za kemično in tekstilno industrijo, ker je s povečanjem števila kvalitetnejših proizvodov, z uvedbo pogojnih merskih enot in s preračunavanjem na enako koncentracijo omogočeno bolj natančno izračunavanje indeksov proizvodnje. V težnji, da bi izboljšal izdelavo indeksa cen za življenjske stroške, je zavod izdelal več seznamov potrošnih predmetov za več tipov družin. S tem bomo nadomestili dosedanji stalni seznam potrošnih predmetov, ki za natančnejše analize ni zadoščal. Precej smo se trudili tudi za izboljšanje statistike družbenega upravljanja, ki je ena najmlajših jugoslovanskih statistik. Z delom na tem področju bomo nadaljevali v letu 1963, ker je ostalo še več vprašanj nerazčiščenih.

Poglavitna ovira hitre objavljanju rezultatov statističnih opazovanj je nediscipliniranost poročevalskih enot. Lahko ugotovimo, da se je ta nediscipliniranost letos zmanjšala. Kakovost podatkov, ki jih dajejo poročevalske enote, se tudi izboljšuje. Napake v podatkih so predvsem posledica slabe evidence v enotah in posledica menjavanja uslužbencev, ki izpolnjujejo poročila. Število obiskov na terenu oziroma število kontroliranih poročevalskih enot se manjša iz leta v leto. Čeprav se kakovost podatkov izboljšuje, pa so neposredni stiki s poročevalskimi enotami nujno potrebni, saj ima statistika nenehno nalogo, da se neposredno seznanja s položajem na terenu, da pojasnjuje svojim enotam vsebino služb, da si obenem pridobiva osnovo za pravilno tolmačenje podatkov in da pogloblja terensko problematiko.

Zaradi povečanega števila služb, bolj podrobne obdelave in povečanih zahtev uporabnikov podatkov je zavod zelo razširil svojo publicistično dejavnost. Izdal je 12 števil Mesečnega statističnega pregleda, 12 števil revije Prikazi in študije, 5 publikacij Statistični podatki po občinah 1961, 313 različnih komuniquejev, 19 publikacij v obliki statističnega gradiva, 34 publikacij v obliki dokumentacij, 114 različnih posebnih statističnih poročil in 17 publikacij metodološkega gradiva. V celoti je bilo objavljenih 5300 tiskanih strani strokovnih prispevkov, kar pomeni, da pride na eno strokovno mesto statistika na zavodu približno 90 strani. Vse omenjene publikacije so bile tiskane v skupni nakladi 2 036 000 strani. Najhitreje je zavod obveščal uporabnike podatkov o najnovejših rezultatih statističnih služb s komuniqueji in posebnimi statističnimi poročili, ki so izhajali takoj, kadar so bili podatki zbrani.

Za prikaze in študije, ki izhajajo že osmo leto, so uslužbenci zavoda napisali v letu 1962 14 statistično-analitičnih prikazov in študij. V tej zbirki je bilo doslej objavljenih skupaj že 206 elaboratov na 2414 straneh o najrazličnejših področjih našega življenja.

Obdelava podatkov in publicistična dejavnost zavoda sta se povečali tudi zaradi posebnih obdelav in objavljanja podatkov po občinah. Zavod je izdelal, kjerkoli je bilo to smotno, večino poročil tudi po občinah in je občinam posre-

doval podatke za njihovo območje v svojih publikacijah. Tako je izdal zavod v preteklem letu 5 publikacij na 686 straneh, ki obravnavajo samo statistične podatke po občinah; veliko več podatkov po občinah kot prejšnja leta je bilo objavljenih tudi v posebnem delu Mesečnega statističnega pregleda.

Za potrebo strokovnih oddelkov zavoda posluje posebna knjižnica, katere knjižni fondi so na razpolago tudi zunanjim obiskovalcem. Konec leta 1962 je bilo v knjižnici 6691 knjig, 1796 revij in okrog 15 000 statističnih publikacij. Zavod ima urejeno tudi dokumentacijo, v kateri je bilo konec leta 3947 statističnih publikacij in raznih poročil ter 4707 svežnjev osnovnega statističnega gradiva, rednih in občasnih služb. Zaradi obilice statističnega gradiva, ki ga je treba hraniti, zavodu vedno bolj primanjkuje primerne prostora za ureditev dokumentacije.

Zavod obdela čedalje več podatkov s pomočjo mehanografskih strojev. Tako je bilo lani s stroji obdelanih 360 000 obrazcev. Pri tem je bilo preluknjanih 890 000 kartic, isto število verificiranih, na sortirnih strojih je bilo opravljeno 63 250 000, na tabelarnih strojih pa 15 960 000 kartic — pasaž.

V tiskarni zavoda je bilo natisnjenih 4 519 000 različnih obrazcev.

V zvezi s strokovnim izobraževanjem in izpopolnjevanjem statističnih uslužbencev je zavod priredil več tečajev, in sicer začetne za uslužbence občin, tečaj za srednje statistike in nadaljevalni tečaj za statistične analitike.

V zvezi z reorganizacijo okrajev in s predvideno združitvijo nekaterih občin se še močneje pojavlja potreba po prenosu statističnih služb iz okrajnih na občinske ljudske odbore. Težnja po vključitvi občinske statistike v splošno statistično službo je dobila v letu 1962 in že prej realno osnovo s tem, da so občinski odbori sistemizirali ustrezno število mest za statistično službo, zavod pa je leta 1962 priredil več posebnih tečajev, na katerih so se izpopolnjevali občinski statistiki. S krepitvijo našega komunalnega sistema se vedno močneje kaže potreba po vključitvi občinske statistike kot osnovnega statističnega organa v splošno statistično službo. Glavna naloga občinske statistike v prvem obdobju je organiziranje in ureditev dokumentacije ter evidence za potrebe občine. V ta namen je zavod izdelal ustrezno metodološko gradivo, občinam pa je bilo omogočeno prejetje potrebnih individualnih statističnih poročil, bodisi neposredno od poročevalskih enot ali preko okrajnih zavodov za statistiko. Tako pričakujemo, da se bosta zaradi neposrednega stika občinskih statističnih organov s poročevalskimi enotami kvaliteta in hitrost podatkov izboljšala.

Obseg dela se v zavodu iz leta v leto veča, predvsem zaradi potreb po podatkih za občine. Delo je mogoče obvladati hitreje in bolj ekonomično le z uporabo sodobnih strojnih sistemov za obdelavo podatkov. Zavod dela že dalj časa s stroji po sistemu luknjanih kartic. Vsi ti stroji so najeti, vendar bi bilo bolj ekonomično, da jih kupimo. Zato je bil izdelan in tudi potrjen petletni investicijski program. Po tem programu naj bi se pri zavodu osnoval sodoben računski center, ki bi obdeloval tudi podatke katastra, DOZ, socialnega zavarovanja, zdravstva in podobno.

Vprašanje uporabljanja mehanografskih strojev dobiva vse širši pomen. Splošni razvoj terja vse večjo uporabo avtomatskih strojev za obdelavo raznovrstnih podatkov tako v statistiki kot v bankah, podjetjih, zavodih, inštitutih itd. Krog uporabnikov avtomatske mehanografije se nenehno širi, s čimer

pa se odpirajo vprašanja glede standardizacije, medsebojne konvertibilnosti, ekonomične zasedbe kapacitet, morebitne domače proizvodnje takih naprav, pa tudi vprašanja koncentracije, šolanja kadrov in podobno. Pri reševanju te široke problematike je prevzel zavod iniciativo ter je pripravil konec preteklega leta več posvetovanj s predstavniki podjetij in z drugimi uporabniki mehanografskih strojev. Predlagano je bilo, da naj ustrezní republiški organ ustanovi telo, ki naj trajno obravnava in rešuje problematiko na tem področju.

V letu 1962 je zavod nadaljeval s pripravami za prehod na delitev osebnih dohodkov po delu. Konec decembra je bil izvoljen nov 11-članski svet delovnega kolektiva. Le-ta je že sprejel pravilnik o upravljanju zavoda; ostale pravilnike so ustrezne komisije že pripravile in bodo sprejeti v začetku leta 1963.

11. Zavod LR Slovenije za mednarodno tehnično sodelovanje

Vzporedno z razvojem proizvodjalnih sil v svetu dobiva tudi mednarodno tehnično sodelovanje novo obliko in vsebino dela. Dosedanja tehnična pomoč zaradi doseženega razvoja pri nas prerašča v znanstveno-tehnično sodelovanje. Na zahodu ne iščemo več pomoči za reševanje posameznih proizvodjalnih nalog, marveč iščemo sodelovanje z njihovimi ustanovami na področju raziskovalnih dejavnosti in aplikativnih nalog. Z vzhodnimi državami se sodelovanje razvija v obliki medsebojne izmenjave spoznanj in izkušenj; deželam v razvoju moramo nuditi na podlagi naših dosedanjih dosežkov pomoč za njihov hitrejši gospodarski razvoj.

Te spremembe so terjale tudi prilagoditev prejšnje službe tehnične pomoči, ki jo je v LR Sloveniji izvajal Urad za tehnično pomoč, novim oblikam in nalogam. Tako je Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije v februarju 1962 ustanovil Zavod LRS za mednarodno tehnično sodelovanje, ki je prevzel dotedanje naloge urada, postopoma pa prevzema tudi nove naloge, ki jih pogojuje gospodarski razvoj.

Zavod programira, planira in izvaja realizacijo na področju mednarodnega tehničnega sodelovanja, razvija iniciativo in v republiškem merilu koordinira s pristojnimi organi in organizacijami vse dejavnosti s tega področja. Na svojem področju dela izvaja smernice Izvršnega sveta za stabilizacijo in rast našega gospodarstva v skladu s temeljnimi načeli razvoja in utrjevanja organov družbenega upravljanja.

Zavod se je organizacijsko in kadrovsko oblikoval na podlagi pravnih predpisov, ki določajo njegovo obliko in naloge. Ustanovljen je bil z uredbo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije. S pravilnikom o organizaciji in delu zavoda je bila določena med drugim tudi sistemizacija delovnih mest v zavodu. Na podlagi 9. člena pravilnika in 8. člena uredbe je bila s pošlovníkom zavoda določena delitev dela v zavodu, na podlagi 19. člena pravilnika je bil imenovan kolegij zavoda. Z navedenimi pravnimi predpisi so v glavnem določene naloge in delokrog zavoda, potrebna pa bo še izpopolnitev teh predpisov zaradi preciziranja nadalnje razmejitive pristojnosti med zveznim in republiškim zavodom na posameznih delovnih področjih.

Svet zavoda, ki v skladu s politiko Izvršnega sveta usmerja delo zavoda, je bil imenovan z odločbo Izvršnega sveta v drugi polovici leta 1962. Na svojih

sejah je proučeval problematiko gospodarstva LR Slovenije z namenom določiti prioritete naloge, ki jih je treba reševati v okviru mednarodnega tehničnega sodelovanja. S svojimi sklepi je potrdil pravilnost dotedanjega dela zavoda ter na podlagi omenjene analize dajal zavodu smernice za njegovo nadaljnje delo.

V začetku leta 1962 je zavod v okviru omenjenih novih nalog obravnaval in predložil zveznemu zavodu za mednarodno tehnično sodelovanje programe za realizacijo mednarodnega tehničnega sodelovanja s strani specializiranih agencij OZN za leto 1963—1964 ter francoske tehnične pomoči za leto 1963. Oдобreni program agencij OZN zajema 14 % zveznih sredstev (deviznih dinarjev 10 500 000), kar predstavlja v primerjavi s prejšnjim letom povečanje. Oдобreni program francoske tehnične pomoči zajema 16,7 % zveznih sredstev (deviznih dinarjev 2 715 000).

V okviru nalog programiranja smo začeli izdelovati perspektivni triletni program dolgoročnega mednarodnega tehničnega sodelovanja, da bi s kompleksnim obravnavanjem problemov v okviru projektov zajeli ključno tematiko pri reševanju aktualnih in perspektivnih nalog našega gospodarstva in drugih dejavnosti preko tehničnega sodelovanja.

Skupno z zavodom LRS za gospodarsko planiranje, republiški sekretariati, Gospodarsko zbornico LRS in znanstveno raziskovalnimi ustanovami ter na podlagi programa perspektivnega gospodarskega razvoja LR Slovenije zbiramo elemente za sestavo perspektivnega programa. Zavod je posredoval neposrednim uporabnikom, kakor tudi omenjenim organom, potrebne podatke in podrobna pojasnila za sestavo perspektivnega programa. Prijave uporabnikov nam služijo za sestavo programov mednarodnega tehničnega sodelovanja za obdobje 1963—1966. Na podlagi teh podatkov je zavod že predložil zveznemu zavodu predlog plana za realizacijo v letu 1963, v vzhodnih državah kakor tudi v Franciji.

Zaradi nujnega kompleksnega obravnavanja načinov in področij tehničnega sodelovanja je zavod predlagal in podrobno razložil metodologijo programiranja v obliki prijavljanja projektov, ki naj bi zajemali reševanje med seboj povezanih problemov v okviru ene ali več panog gospodarstva z realizacijo posameznih tem pa naj bi kompleksno reševali navedeno problematiko znanstveno raziskovalnega, proizvodnega in aplikativnega značaja.

Z zbiranjem prijav zavod do zdaj ni prejel potrebnih elementov v skladu z gornjimi načeli; poslani predlogi se med seboj ne dopolnjujejo in ne rešujejo kompleksno širše problematike. Opazno je tudi, da prevladujejo prijave za realizacijo v zahodnih deželah, medtem ko možnosti za specializacijo in delovanje strokovnjakov iz vzhodnoevropskih držav še niso povsem izkoriščene. Zapažamo, da je raziskovalno delo v perspektivnem planu zajeto v najskromnejšem obsegu, čeprav bi bila ta dejavnost v mnogih primerih nujna za razvoj gospodarskih organizacij. Menimo, da je tak način prijavljanja posledica nezadostne povezanosti strok posameznih gospodarskih panog, pa tudi preslabo poznavanje medsebojnih potreb različnih gospodarskih panog.

Programiranje tehničnega sodelovanja z deželami v razvoju temelji na potrebi hitrega razvoja teh dežel in na možnostih perspektivnih gospodarskih stikov z njimi. Zato je zavod pritegnil k sodelovanju nekatera večja podjetja,

ki imajo možnosti in pogoje za realizacijo nekaterih projektov v okviru programa tehničnega sodelovanja s temi deželami. V ta namen je bil izdelan elaborat ki obravnava specializacijo že izšolanih kadrov. Odobril ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije kot »Program o grupni in individualni specializaciji študentov iz azijsko-afriških dežel v LR Sloveniji.« Izvedli smo predpriprave za organiziranje centrov na področju šibkega toka, varilne tehnike, gradbeništva in tekstilne industrije, v katerih se bodo izpopolnjevali štipendisti raznih profilov iz teh dežel.

Drugo področje dejavnosti zavoda je izvajanje sprejetih programov tehničnega sodelovanja na podlagi bilateralnih in multilateralnih pogodb ter protokolov mednarodnega tehničnega sodelovanja. Oblike izvajanja teh programov so naslednje:

1. tehnično sodelovanje z deželami Azije, Afrike in Latinske Amerike;
2. znanstveno-tehnično sodelovanje z vzhodnoevropskimi državami;
3. tehnično sodelovanje z agencijami OZN in državnimi organizacijami zahoda.

Ad 1) Tehnično sodelovanje z deželami Azije, Afrike in Latinske Amerike razvijamo predvsem na dva načina:

- naši strokovnjaki delujejo po liniji tehničnega sodelovanja Jugoslavije s temi deželami;
- kadri raznih strok in profilov prihajajo k nam na izpopolnjevanje v šolah in v praktičnem delu.

V deželah Azije in Afrike deluje 40 strokovnjakov iz LR Slovenije. Dežele v razvoju iščejo pri reševanju mnogih svojih problemov pomoč naših strokovnjakov. Da bi mogli pravočasno ugoditi njihovim zahtevkom, izvaja zavod široko anketiranje naših strokovnjakov zaradi sestave pregleda o morebitnih kandidatih za delo v teh deželah. Analiza ankete nam bo dala elemente, ki bodo podlaga za strokovno in jezikovno pripravo kandidatov.

V letu 1962 je bilo v okviru tehničnega sodelovanja z deželami v razvoju na strokovnem izpopolnjevanju v LR Sloveniji 30 študentov, od teh jih je 21 neposredno štendirala služba tehničnega sodelovanja, 9 pa jih je prejemale štipendije nekaterih naših podjetij. Usposabljanje teh študentov usmerja in nadzoruje zavod. Na naših visokih šolah je študiralo v tem letu 88 študentov iz teh dežel, zanje je zavod organiziral obvezne in neobvezne počitniške prakse, da bi se poleg študija spoznali tudi s praktičnim delom.

Ad 2) Znanstveno-tehnično sodelovanje z vzhodnoevropskimi državami.

Iz vzhodnoevropskih držav je bilo v letu 1962 pri nas 84 specializantov in 4 strokovnjaki; v teh državah pa 65 naših specializantov ter 2 strokovnjaka. Vzoredno s širjenjem gospodarskega sodelovanja z vzhodnoevropskimi državami se večajo tako po obsegu kot po področjih možnosti za razširitev znanstveno-tehničnega sodelovanja. Vse delegacije iz teh držav, ki so pri nas v teku leta 1962 podpisovale protokole o znanstveno-tehničnem sodelovanju, so izražale željo, da bi se to sodelovanje povečalo in razširilo. Ker so dosedanje izkušnje večine naših specializantov v teh državah dobre, ugotavljamo, da bi bilo treba medsebojno izmenjavo specializantov in strokovnjakov povečati v skladu z možnostmi. Menimo, da uporabniki slabo poznajo možnosti za znanstveno tehnično sodelovanje z vzhodnoevropskimi državami zaradi do sedaj premajhnega angažiranja v teh državah. To sodelovanje pa brez dvoma, ovira

tudi obveza uporabnikov, da sami krijejo stroške. Mislimo, da je pa prav materialno angažiranje neposrednih uporabnikov pozitivno, ker terja njihovo skrb za čimboljši izkoristek vloženi sredstev.

Ad 3) V preteklem letu se je tehnično sodelovanje z agencijami OZN in državnimi organizacijami zahoda izvajalo na podlagi odobrenih programov za leto 1962 in nerealiziranih programov iz prejšnjih let. Od agencij OZN ter ameriške in francoske tehnične pomoči je bilo v letu 1962 na razpolago 250 štipendij v znesku 280 562 000 deviznih dinarjev. Od tega je bilo realiziranih 165 štipendij, ostanek pa je prenešen v leto 1963. Po programih iz prejšnjih let in tekočega leta je bila dobavljena v letu 1962 še oprema (skoraj izključno neproizvajalnega značaja, za 20 uporabnikov v znesku 293 993 000 deviznih dinarjev. Dobava opreme bo v prihodnjem letu povsem prenehala. Delovanje strokovnjakov je bilo v preteklem letu v glavnem uspešno. Od predvidenega delovanja 11 ekspertov v znesku 49 725 000 deviznih dinarjev je bilo realizirano delovanje 6 ekspertov. Pri realizaciji štipendij v okviru navedenih programov v glavnem ni bilo težav. Obseg dolgoročnih specializacij se povečuje na račun izostale opreme, pri tem pa se nekatera področja zapirajo, predvsem tista, na katerih je naše gospodarstvo doseglo že konkurenčno stopnjo. V zvezi s premikom na dolgoročno štipendiranje, ki se izvaja v glavnem na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, so poostreni kriteriji znanja jezikov. Navedena preusmeritev je v skladu z našimi potrebami, zato je zaželeno, da se naše znanstvenoraziskovalne ustanove povezujejo s sorodnimi v teh deželah.

Ena izmed dejavnosti zavoda je bilo sistematično organiziranje praks naših študentov v inozemstvu in tujih študentov v naših podjetjih. V preteklem letu je 90 jugoslovanskih študentov, ki študirajo na visokih šolah v LR Sloveniji, odšlo na ta način na prakso v inozemstvo.

Vsi specializanti in strokovnjaki, ki so bili v tujini zaradi tehničnega sodelovanja, so dolžni ustrezno poročati o svojem delu. Ta poročila so v mnogih primerih kvalitetna in bi mogla koristiti širšemu krogu. Čeprav je zavod v letu 1962 pričel objavljati v Novi proizvodnji podatke o teh poročilih z navedbo avtorjev, vsebine in knjižnice, kjer so dostopna, je zanimanje zanje še vedno premajhno. Zavod bo skušal preko strokovnih društev, predavanj, tiska in na druge načine spoznanja dosežke in podatke kvalitetnejših poročil čimbolj popularizirati.

Ker je dobro znanje tujih jezikov predpogoj za uspešno delovanje naših strokovnjakov v tujini, smo v letu 1962 podprli s tehničnimi napravami delo ustanov za poučevanje jezikov, predvsem zavodov za poučevanje tujih jezikov v Ljubljani in Mariboru, ljudskih univerz in podobnih centrov v nekaterih večjih podjetjih. Zaradi vse večjih potreb po znanju tujih jezikov bo Zavod delo nadaljeval in proučil možnosti za razširitev te dejavnosti, ugotovitve in predloge pa bo predložil Izvršnemu svetu.

Zavod je v preteklem letu organiziral tri posebne seminarje za pripravo specializantov pred odhodom v tujino. Udeležilo se jih je skupno 82 kandidatov. To delo bomo v bodoče nadaljevali in izpopolnili.

Problematiko strokovne literature in strokovnih filmov, ki prihajajo k nam preko mednarodnega tehničnega sodelovanja, so obravnavala doslej naša založniška podjetja oziroma podjetje Sava-film. Da bi zagotovili večjo koristnost te

literature in filmov, bo zavod svojo dejavnost razširil tudi na področje smotrnejše izbire in distribucije strokovne literature in filmov.

V letu 1963 bo Zavod nadaljeval dosedanje delo in akcije, posebno na področju programiranja, da bi s tem pripravil pogoje za čim uspešnejšo realizacijo mednarodnega tehničnega sodelovanja.

2. poglavje

DRUŽBENE SLUŽBE

1. Svet za šolstvo LR Slovenije

Delo Sveta za šolstvo LRS je bilo v letu 1962 usmerjeno v nadaljnje uveljavljanje družbenega upravljanja v šolah in v oblikovanje šol v samostojne družbene ustanove, v katerih se razvijajo novi delovni odnosi, ki jih poraja delitev dohodka in osebnih dohodkov v skladu z uspehi in prizadevanji članov šolskih kolektivov pri vzgojnoizobraževalnem delu. Svet za šolstvo LRS je posvetil mnogo pozornosti tudi nadaljnjemu izgrajevanju osnovne šole ter reformi gimnazije. V tesnem sodelovanju z vsemi družbenimi organizacijami in ustanovami, katerih dejavnost je povezana zlasti z vzgojo in izobraževanjem, je obravnaval mnoga konkretna vprašanja, ki zadevajo življenje in delo v šoli.

Svet se je v letu 1962 sestal na 4 rednih sejah in 1 izredni seji; na teh sejah je obravnaval poleg tekočih vprašanj svoj delovni načrt, načrt dela Zavoda za napredek šolstva LRS, stanje v prosvetnopedagoški službi v Sloveniji, navodilo o minimalnih pogojih za verifikacijo gimnazij, pouk tujih jezikov ter njegove organizacijske in kadrovske probleme, problematiko vpisa učencev v šole druge stopnje, problematiko opisnega ocenjevanja in učenčevega dosjeja, poročilo o vprašanjih v zvezi z izdajanjem učbenikov, uveljavljanje sistema delitve dohodka v šolah, predlog izobraževanja učiteljev za osnovne šole, poročilo o financiranju šolstva. Skupno s svetom LRS za strokovno izobraževanje je obravnaval poročilo o najvažnejših problemih šolske reforme, s Svetom za socialno varstvo LRS pa poročilo o razvoju otroškega varstva.

Osnovne šole. Postopna reforma osnovne šole je v šolskem letu 1962/63 zajela že VIII. razred, in tako je sedaj vsa osnovna šola vključena v vzgojnoizobraževalni proces po novem predmetniku in učnem načrtu. Odslej bo težišče na vsebinski graditvi reformirane osnovne šole. To delo pa je odvisno od ustrezne kadrovske zasedbe in potrebnih materialnih pogojev. Že iz dosedanjih analiz pouka na osnovni šoli lahko ugotavljamo, da bo treba posvetiti dosti prizadevanj za uresničitev vzgojno-izobraževalnih nalog. Učne načrte posameznih predmetov bo treba še izpopolnjevati in izoblikovati vzgojno in izobraževalno dejavnost v osnovni šoli tako, da bo mogoče zagotoviti čim višjo raven znanja, ki naj bo podlaga za nadaljnjo vzgojo in izobraževanje po končani osnovnošolski obveznosti.

Svet za šolstvo LRS je sistematično spremljal prizadevanja pri reformi osnovne šole, analiziral dogajanja in reagiral na različne probleme, ki so se pojavljali v praksi.

Šolanje je v šolskem letu 1961/62 uspešno zaključilo s končanim 8. razredom 53,1 % učencev, ki so se vpisali v šolo istega leta, medtem ko je v šolskem letu 1957/58, ko smo začeli izvajati reformo osnovne šole, uspešno končalo osnovno šolo komaj 34 % učencev. Pogoji šolanja učencev se sicer izboljšujejo, vendar ne v toliki meri, da bi se lahko hitreje zviševal odstotek mladine, ki uspešno konča 8. razred.

Solska mreža. V preteklem letu se je še nadalje spreminjala mreža osnovnih šol, čeprav z manjšo dinamiko kot v prejšnjih letih. Prizadevanja občin, da se zmanjša število niže organiziranih šol in poveča število razvitih osnovnih šol, kaže preglednica:

Osnovne šole	Solsko leto			
	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63
Razvite osnovne šole	272	302	408	414
Razvite osnovne šole v nastajanju	60	99	96	103
Nerazvite osnovne šole	866	799	698	689
Skupaj	1198	1200	1202	1206

Struktura mreže osnovnih šol je bila 15. 10. 1962 naslednja:

Šol	Število šol	Število oddelkov	Vseh učencev	Stalno učno osebje	Učenci na oddelku	Učenci na učitelja
1. Brez kombiniranega pouka	461	5999	174 019	6168	29	28
2. S kombiniranim poukom	665	2261	71 592	2042	31	35
3. Šole, ki začasno ne delajo	80					
Skupaj	1206	8260	245 611	8210*	29	30

* niso vštetni honorarno zaposleni

V nerazvitih osnovnih šolah je 32 535 ali 13,2 % učencev, medtem ko jih je bilo v letu 1960/61 17 %, v letu 1961/62 13 %. Podatki kažejo, da je prišlo do dinamičnega premika v organizaciji osnovnošolske mreže v letih 1960 in 1961, medtem ko smo prešli v letu 1962 na reorganizacijo tistih osnovnih šol, ki so povzročale težji problem zaradi prostorskih, materialnih in drugih vprašanj.

Zaradi pomanjkanja učnega osebja, premajhnega števila učencev ali zaradi reorganizacije šolske mreže ne dela 80 osnovnih šol, in sicer: v okraju Celje 4, Koper 39, Ljubljana 27, Maribor 10. Učenci teh šol obiskujejo sedaj najbližje sosednje šole.

Od skupnega števila osnovnih šol je 180 enooddelčnih in 233 dvoooddelčnih. Največ teh šol je v koprskem in ljubljanskem okraju.

K številu šol, ki delajo, štejemo tudi 281 podružničnih šol, to je niže organiziranih šol, ki so zaradi reorganizacije osnovnih šol postale oddelki centralnih šol. Te podružnične šole nimajo lastnega pedagoškega vodstva, šolskega odbora in finančnega poslovanja. Občine so posvetile mnogo skrbi povezavi niže organi-

ziranih šol z razvitimi osnovnimi šolami. Rezultat teh prizadevanj je vse bolj razvita struktura šol, ki je omogočila, da se je v preteklem letu od 245 611 učencev šolalo v nekombiniranih oddelkih 87,9 % učencev in da je le 12,1 % učencev obiskovalo kombinirani pouk, čeprav je po številu skoraj ena tretjina šol s takim poukom. Drugo, kar je značilno za dvig kvalitativne ravni, je stanje v višjih razredih osnovne šole. Od 79 551 učencev VI. do VIII. razreda je obiskovalo v preteklem letu nekombiniran predmetni pouk 68 283 učencev, to je 91,1 % in le 8,9 % učencev je imelo na višji stopnji osnovne šole kombiniran ali nekombiniran razredni pouk. Glede na sedanje ekonomske zmožljivosti so občine pri združevanju šolskih okolišev dosegle v tem letu že skoraj maksimum. Prešolanje učencev iz odročnih, hribovskih zaselkov, kjer delujejo niže organizirane šole, bi bilo poslej mogoče le še v primerih, kadar bi učence lahko namestili v domovih, ker je zaradi neustreznih komunikacij vsakršen prevoz nemogoč. Glede povezave niže organiziranih osnovnih šol z razvitimi osnovnimi šolami je sekretariat sveta za šolstvo LRS izdal priporočilo, kako naj bi postopali pri reorganizaciji mreže osnovnih šol. V nekaterih občinah so navodilo izvajali brez poprejšnjih analiz, brez posvetovanja s prizadetimi občani, zgolj z vidika, kako bi znižali izdatke, zaradi česar so se ponekod pretirano povečale razdalje med domom in šolo. Sekretariat sveta je večkrat posredoval, da bi našli ustrezno rešitev.

Učenci. Gibanje števila učencev in števila ponavljalcev v osnovnih šolah nam kažeta tile preglednici:

a) Število učencev v osnovnih šolah

Razred	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63	Razlika med šolskima letoma	
					1961/62	1962/63
I.	35 457	33 692	32 905	32 484	—	421
II.	34 793	33 872	32 716	32 155	—	561
III.	35 657	34 586	33 690	32 867	—	823
IV.	33 917	35 668	34 249	33 880	—	369
V.	32 377	33 533	35 143	34 674	—	469
VI.	26 627	30 544	31 691	33 066	+	1375
VII.	18 336	22 843	25 463	26 555	+	1092
VIII.	11 100	15 236	18 270	19 930	+	1660
Skupaj	228 364	239 974	244 127	245 611	+	1484

Podatki so bili zbrani ob koncu posameznih šolskih let, le podatki za šolsko leto 1962/63 ob začetku šolskega leta.

Število učencev narašča samo še v zadnjih treh razredih, zato je bilo treba v šolskem letu 1961/62 v njih odpreti 88 novih oddelkov. Med drugim je vzrok tega doslednejše uveljavljanje zahteve, da je uspešno končana osnovna šola pogoj za nadaljnje splošno in strokovno izobraževanje. Pričakujemo, da se bo

potem ko bodo sedanji učenci teh razredov končali osnovno šolo, število učencev v glavnem stabiliziralo, ker v letniku, ko vstopajo v šolo, ni bistvenih sprememb v nataliteti.

b) Ponavljalci po razredih osnovne šole

Solsko leto	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Skupaj	%
1958/59	4941	4052	4101	3847	5564	3423	1669	639	28 286	12,4
1959/60	2208	1194	1009	969	1415	1535	639	219	9 305	3,8
1960/61	2666	2170	2178	2269	2778	3303	1921	265	17 550	7,3
1961/62	2644	2162	2140	2174	2376	2304	1137	176	15 113	6,2

Razlika med

1960/61	— 22	— 8	— 38	— 95	— 402	— 999	— 784	— 89	— 2437	— 1,1
in 1961/62										

Prikaz števila ponavljalcev od leta 1959/60 dalje kaže, da še niso povsem izoblikovani in ustaljeni kriteriji ocenjevanja učenčevega znanja. Te kriterije ponovno proučuje Zavod za napredek šolstva LRS skupaj z zavodi za prosvetno-pedagoško službo. Ni se uveljavila dodatna pomoč učencem, ki napredujejo z negativnimi ocenami, ker jo je marsikje težko organizirati zaradi pomanjkanja prostora in časa (druga in tretja izmena pouka) ter zaradi neizdelanih oblik in metod tega dela.

Pojavilo se je tudi vprašanje, kam z učenci, ki so dopolnili 15. leto starosti, pa iz takih ali drugačnih vzrokov še niso z uspehom končali osmega razreda osnovne šole. Da bi jim omogočili nadaljnje šolanje v osnovni šoli vsaj do 17. leta, je sekretariat sveta za šolstvo LRS opozoril osnovne šole, da so dolžne omogočiti nadaljnje šolanje učencem, ki so sicer izpolnili šolsko obveznost, niso pa uspešno končali vseh osmih razredov.

Svet je v preteklem letu obravnaval problematiko opisnega ocenjevanja in učenčevega dosjeja. Glede na ugotovitve, da učno osebje na osnovnih šolah še ni dovolj usposobljeno za tako delo in da še niso ustvarjeni ustrezni pogoji, bo Zavod za napredek šolstva LRS pripravil potreben priročnik za opisno ocenjevanje.

Kvaliteta strukture osnovnih šol se izboljšuje in ustvarja elementarne pogoje za racionalnejše in smotnejše delo. Vendar pa znanje učencev še ne ustreza zahtevam reformirane šole. Vzroki so predvsem: prenizka splošna in strokovna izobrazba učiteljev in pomanjkanje učnih moči, pomanjkanje učnih sredstev ter pomanjkanje ustreznih šolskih prostorov. Od 1126 osnovnih šol v šolskem letu 1962/63 dela 373 šol ali 33,1 % v eni izmeni, 715 osnovnih šol ali 63,5 % ima pouk v dveh izmenah, medtem ko še vedno dela v treh izmenah 44 osnovnih šol ali 2,2 %, in sicer v celjskem okraju 4 šole, v koprskem 1, v ljubljanskem 24, v mariborskem 15. Na teh šolah je 133 oddelkov s 3870 učenci v tretji izmeni. Če upoštevamo, da imajo pouk v eni izmeni v glavnem le nižje organizirane šole z minimalnim številom učencev, moramo reči, da večina razvitih šol nima ustreznih pogojev za načrtno in sistematično delo.

Gimnazije. Svet za šolstvo LRS je v preteklem letu na podlagi resolucije o vlogi in nalogah gimnazije v vzgojnoizobraževalnem sistemu izdal navodilo o pogojih za verifikacijo in o verifikaciji gimnazije ter v skladu s tem navodilom poskrbel za ustrezne ukrepe, da so vse gimnazije v LR Sloveniji pričele v šolskem letu 1962/63 z delom po novem predmetniku in učnem načrtu. Sekretariat sveta je organiziral dvojne posvetovanj z ravnateljki gimnazij, da bi bile naloge v zvezi z izpolnitvijo minimalnih pogojev za verifikacijo gimnazij čimprej izpolnjene. Sekretariat sveta je organiziral tudi posvetovanja o reformi gimnazije v vseh okrajih. Udeležili so se jih zastopniki občin, družbenih organov, gimnazij in drugih prizadetih družbenih činiteljev. Problematika pogojev za verifikacijo je že v prvi fazi reformnih prizadevanj pokazala, kako potrebni in koristni so bili intenzivni stiki sekretariata z zastopniki družbenopolitičnih skupnosti, v katerih delajo gimnazije.

Zavod za napredek šolstva LRS je na podlagi minimalnih pogojev glede predmetnika in učnih načrtov v gimnazijah, ki jih je sprejel Svet za šolstvo LRS, izdal obsežno študijsko gradivo v zvezi s sestavljanjem učnih načrtov za posamezne predmete, ki bo služilo učiteljskim zborom gimnazij pri izdelavi lastnih učnih načrtov. Minimalni pogoji glede učnih načrtov v gimnazijah bodo zagotovili uveljavljanje sodobne vzgojnoizobraževalne koncepcije, ki temelji na najnovejših znanstvenih dognanjih in na doseženi stopnji kulturnega razvoja, zlasti pa na marksističnih idejnih osnovah.

Zavod za napredek šolstva LRS je za učno osebje gimnazij organiziral seminarje za vsa predmetna področja, ki jih vsebuje novi predmetnik za gimnazije. Na teh seminarjih so se udeleženci seznanili z sodobnimi zahtevami glede posameznih predmetov v reformirani gimnaziji, z novimi problemi in z novo učno snovjo, ki jo vnašajo v pouk predmeta posamezni učni načrti.

Število učencev v gimnazijah še nadalje narašča, čeprav se število teh šol ne spreminja (27). Medtem ko je bilo v letu 1959/60 7560 učencev, se je v letu 1960/61 njihovo število povišalo na 7700, v letu 1961/62 na 9036, v letu 1962/63 pa je vpisanih že 10 250 učencev.

Ob začetku šolskega leta 1962/63 je bilo glede na razpis za I. razred na gimnazijah 3637 mest za učence, prijavilo pa se jih je 3816. Od teh je bilo sprejetih 3624 ali 95 % vseh prijavljenih učencev. Vzrok nadaljni rasti števila učencev v gimnazijah so predvsem nezadostne kapacitete strokovnih šol in močnejši rojstni letniki, ki stopajo v šole druge stopnje.

V šolskem letu 1961/62 je uspešno končalo gimnazijo 1682 učencev.

V skladu z delovnim načrtom, ki ga je sprejel Zavod za napredek šolstva LRS, potrdil pa Svet za šolstvo LRS, je zavod razvijal proučevalno delo ob sodelovanju dveh eksperimentalnih osnovnih šol, s pričetkom šolskega leta 1962/63 pa je z uvajanjem reformiranih učnih načrtov to delo razširil tudi na nekatere gimnazije.

V preteklem letu je zavod obdelal problematiko napredovanja učencev in dodatne pomoči v osnovni šoli, izdelal in preizkusil je nestandardizirane učne teste za slovenski jezik in matematiko od IV. do VIII. razreda osnovne šole. S sodelovanjem zavodov za prosvetnopedagoško službo je organiziral mrežo sodelavcev, ki sistematično proučujejo vsebinsko, ideološko in pedagoško metodično vrednost nekaterih učbenikov za osnovno šolo. V gimnazijah je zavod pričel proučevalno delo s preizkusom novega učnega načrta iz slovenskega

jezika in matematike in s preizkusom laboratorijskih vaj iz biologije, kemije in geografije v prvem razredu, iz fizike pa v drugem razredu gimnazije.

Zavod za napredek šolstva LRS je tudi v preteklem letu posvetil posebno pozornost nadaljnjemu izpopolnjevanju prosvetnih delavcev. Organiziral in izvedel je vrsto akcij nadaljnega izpopolnjevanja učnih moči na osnovnih šolah, gimnazijah in učiteljskih. Skupno je bilo organiziranih 45 različnih akcij izpopolnjevanje (seminarji, tečaji, posveti) v 142 delovnih dneh in s 1476 udeleženci.

Šole za usposabljanje učiteljskega kadra. Število učiteljskih, vzgojiteljskih šol in šol za telesno vzgojo je v preteklem šolskem letu ostalo nespremenjeno, pač pa se je spet nekoliko povečalo število učencev v njih. Mariborsko učiteljske ima oddelke pri gimnazijah v Ptujju in Ravnah, šola za telesno vzgojo v Mariboru pa oddelke pri učiteljski v Murski Soboti.

Število učencev v teh šolah je od šolskega leta 1959/60 naraščalo takole:

	Število šol	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63
Učiteljska	7	2447	2668	2698	2920
Vzgojiteljske šole	2	267	302	334	355
Šole za telesno vzgojo	1	—	66	164	246

Značilen je socialni sestav učencev učiteljskih. Na učiteljska se je v šolskem letu 1962/63 vpisalo največ mladine iz delavskih družin (32,6 %), precej tudi iz kmečkih (26,9 %) in uslužbenskih (25,3 %), znatno manj iz obrtniških in ostalih družin (9,2 %).

V letu 1962 je diplomiralo 465 učiteljev in 52 vzgojiteljic.

Posebno šolstvo. Mreža posebnih šol se v lanskem letu ni spremenila. Delo komisije za kategorizacijo in evidenco otrok z motnjami v razvoju zaradi pomanjkanja strokovnih kadrov le počasi napreduje. Zaradi tega kategorizacija še ni v celoti opravljena, četudi je bil rok, ki ga določa zvezni pravilnik o kategorizaciji, že prekoračen.

Stanje posebnih osnovnih šol je bilo v nekaj zadnjih letih naslednje:

Solsko leto	Število šol	Število učencev	Primerjava s prejšnjim letom	
1959/60	30	2228	—	—
1960/61	30	2384	+	156
1961/62	36	2339	—	45
1962/63	36	2592	+	253

Kakor kaže preglednica, se je število v začetku šolskega leta 1962/63 povečalo, in to prav zaradi rezultatov kategorizacije, kjer je že bila izvedena.

Obstoječi zavodi posebnega šolstva imajo že glede na sedanje rezultate kategorizacije premajhne kapacitete, posebej velja to še za domove teh zavodov. Zaradi tega ne morejo sprejeti vseh psihično ali fizično prizadetih otrok, ki so po mnenju komisije sposobni za rehabilitacijo. Reševanje tega problema nujno zahteva povečanje investicij za posebno šolstvo. Mnogi zavodi še vedno delajo v zelo neugodnih delovnih razmerah (v starih gradovih z zasi'nimi učilnicami, v treh izmenah in podobno).

Sredstva za osnovno dejavnost so za posebno šolstvo zagotovljena, vendar ne povsod toliko, da bi bil omogočen dotok kvalitetnih strokovnih moči, s čimer bi se ustrezno izboljšala raven vzgojnega dela.

Kadrovska zasedba posebnih šol povsod še vedno ni ustrezna. Manjka še precejšnje število strokovno usposobljenih moči. Posebno dislocirane ustanove nimajo dovolj učiteljev in vzgojiteljev in še ti večinoma nimajo strokovne kvalifikacije. Posledica takšnega stanja je čestokrat nepravilno obravnavanje psihofizično prizadete mladine. Za šolstvo pristojni sveti pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih bodo morali v prihodnje dosti bolj skrbeti za materialne pogoje in za štipendiranje učnih in vzgojnih kadrov za te vrste šol in zavodov, ker sicer kljub potrebi po povečanju števila posebnih šol le-teh ne bo mogoče širiti.

Svet za šolstvo LRS pripravlja s Svetom za socialno varstvo LRS analizo stanja posebnega šolstva in predlog perspektivnega razvoja posebnih vzgojnih in izobraževalnih ustanov.

Svet za šolstvo LRS je sodeloval na prvi konferenci o rehabilitaciji invalidnih oseb vseh kategorij. Izvoljena stalna konferenca bo v prihodnje med drugim skrbela tudi za nadaljnji razvoj posebnega šolstva.

Dvojezično šolstvo in šole z učnim jezikom narodnostnih manjšin. Leta 1962 je bil sprejet zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin. S tem zakonom je bilo pravno urejeno vse manjšinsko šolstvo v LR Sloveniji. Pri pripravah za izdelavo zakona so sodelovali šolski organi, politične in manjšinske organizacije. Dvojezično šolstvo se je frontalno razvijalo le na področju treh občin bivšega okraja Murska Sobota, medtem ko so na področju OLO Koper zaradi mednarodnih obveznosti ostale še nadalje ločene italijanske in slovenske šole s poukom v materinščini in s poukom jezika druge narodnosti kot posebnega, obveznega učnega predmeta.

Sekretariat sveta za šolstvo LRS je v sodelovanju z uradom za manjšinska vprašanja pri Izvršnem svetu LS LRS, s komisijo za manjšinska vprašanja glavnega odbora SZDL Slovenije in z inštitutom za narodnostna vprašanja ter z drugimi republikami obravnaval posamezna vprašanja v zvezi z izvajanjem zakona, in sicer predvsem v zvezi s pripravo posebnih učbenikov za te vrste šol ter učnih načrtov za italijanske manjšinske šole. Prav tako je sekretariat sveta za šolstvo LRS sodeloval s svetom za prosvetna vprašanja narodnostnih manjšin pri Zveznem izvršnem svetu in z drugimi republikami pri proučevanju vprašanj dvojezičnega šolstva na narodnostno mešanem območju v Prekmurju, in sicer glede tečajev za izpopolnjevanje učnega osebja, glede priprav učbenikov in izmenjave praktičnih izkušenj. Izdajanje učbenikov za to področje šolstva še vedno ni zadovoljivo in bo treba v letu 1963 pospešiti pripravo potrebnih šolskih knjig.

V preteklem letu so bili v sodelovanju s šolskimi organi LR Hrvatske izdelani učni načrti. S tem so se izboljšali pogoji za izdajo enotnih učbenikov za vse italijanske manjšinske osnovne šole v obeh republikah. Nerešeno je še vprašanje okvirne enotnosti učnih načrtov za šole druge stopnje.

V pripravi za osnutek učnega načrta za prvih pet razredov dvojezičnih osnovnih šol. Preizkušajo ga v praksi, nato bo predložen svetu v razpravo in potrditev.

Nekatere učne moči slovenske narodnosti, ki so poučevale na italijanskih manjšinskih šolah, so zamenjali učni kadri italijanske narodnosti. Za izpopol-

njevanje učnega osebja na manjšinskih in dvojezičnih šolah so bile organizirane različne oblike strokovnega izpopolnjevanja. Zlasti je bil uspešen seminar o italijanski literaturi in italijanskem jeziku za učitelje italijanske narodnosti v Kopru.

Zakon je sicer imensko določil šolske okoliše dvojezičnih šol, vendar so se v občinah, ki zajemajo narodnostno mešana območja, začele v teku šolske reforme nekatere nerazvite osnovne šole združevati s popolnimi osnovnimi šolami, kar je v skladu z realnimi potrebami in z izboljšanjem kvalitete pouka v dvojezičnih šolah. Da bi izboljšali dvojezično osnovo že pri otrocih v predšolski dobi, so občine posvetile mnogo skrbi ustanavljanju in razširjanju mreže varstvenovzgojnih ustanov.

Republika tudi materialno posveča posebno skrb razvoju manjšinskega in dvojezičnega šolstva na narodnostno mešanih področjih.

Tako je v letu 1962 prispevala za osnovno dejavnost tega šolstva 75 000 000 dinarjev (v letu 1961 — 51 000 000 dinarjev), a za investicije je bilo dodeljenih iz sklada LRS za šolstvo 104 000 000 dinarjev (v letu 1961 — 90 000 000 dinarjev).

Domovi. Število domov in gojencev v njih se že nekaj let zmanjšuje. V šolskem letu 1960/61 je bilo v 99 domovih 11 629 učencev (v šolskem letu 1950/51 — 17 330 učencev), v šolskem letu 1961/62 pa v 92 domovih 10 628 gojencev.

Od skupnega števila gojencev domov je bilo v šolskem letu 1961/62 4,6 % učencev osnovnih šol, 2,5 % učencev gimnazij, 49,8 % učencev tehničnih in njim ustreznih šol za gospodarstvo in družbene službe, 37,6 % učencev vajenskih šol in šol s praktičnim poukom ter 5,5 % dijakov učiteljskih in vzgojiteljskih šol. Medtem ko je bilo v šolskem letu 1955/56 iz strokovnih šol 73 % gojencev, jih je bilo v šolskem letu 1961/62 že več kot 87 %, kar dokazuje, da se mreža domov prilagaja predvsem potrebam strokovnih šol. Manjši domovi se postopoma ukinjajo, razvijajo pa se predvsem večji objekti v okviru centrov strokovnih šol. Opuščanje dotrajanih objektov in gradnja novih domov sta pripomogla k znatno boljši materialni ravni domov.

Do uvedbe zakona o financiranju šolstva so domovi uživali družbeno pomoč, s katero so krili investicije in stroške osnovne (vzgojne in zdravstvene) dejavnosti. Ta pomoč je znašala od 24 do 30 % popolne ekonomske cene. Napačne razlage omenjenega zakona, češ, da naj bi oskrbovanci v celoti krili stroške vzdrževanja, so povzročile veliko negotovost glede financiranja domov v letu 1962, vendar pa se je ta problem s posredovanjem sekretariata sveta za šolstvo LRS začasno uredil. Kljub temu so se že v letu 1961 družbene dotacije zmanjšale od 296 milijonov na 230 milijonov dinarjev, kar znaša le še 20 % celotnih dohodkov domov. Takšna politika financiranja je povzročila zvišanje oskrbnine za gojence. To pa je po drugi strani vplivalo, da je bil vpis v domove manjši. Menimo, da je treba zvišati štipendije posameznim učencem v domovih, da bodo lahko plačevali oskrbovalnino, hkrati pa je treba tudi zagotoviti ustrezne dotacije ljudskih odborov za osnovno dejavnost domov.

Skupnosti gojencev so pobudniki organiziranega življenja, razvijanja različnih oblik prostovoljnih dejavnosti in sodelovanja pri smotrnem gospodarjenju v domovih.

Kolektivi vzgojiteljev dosti bolj rešujejo problem obstanka domov kakor pa vzgojno problematiko. Težko materialno stanje domov in nizki osebni do-

hodki so vplivali, da je dosti dobrih vzgojiteljev odpovedalo službo v domovih. V šolskem letu 1960/61 je v domovih delalo 300 vzgojiteljev, od katerih jih je imelo 76,3 % strokovno kvalifikacijo, 23,7 % pa je bilo nestrokovnih moči. V lanskem šolskem letu se je to razmerje bistveno spremenilo. Od 237 vzgojiteljev jih je bilo le 51 % s strokovno kvalifikacijo, 49 % pa je bilo nekvalificiranih moči.

Sekretariat sveta je pripravil skupaj z Zavodom za napredek šolstva LRS za sejo Sveta za šolstvo LRS podrobno analizo o domovih s predlogi za izboljšanje opisanega položaja.

Varstvenovzgojne ustanove. Ker ta dejavnost presega okvir dela Sveta za šolstvo LRS, so se z njo ukvarjali zlasti še Svet za socialno varstvo LRS, Zveza prijateljev mladine Slovenije, Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije, konferenca za družbeno aktivnost žena in Centralni zavod za napredek gospodinjstva LRS.

Enoletne izkušnje pri izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu so potrdile upravičenost postavljene zamisli o kompleksnem otroškem varstvu, ki se je v tem času že konkretiziralo v večjem obsegu. Tako je praksa predvsem pokazala misel in potrebnost reševanja problemov, ki nastajajo pri ponavljalcih v osnovni šoli, pri vzgojno zapuščeni in zanemarjeni šolski mladini, pri otrocih, ki neracionalno in neustrezno preživljajo svoj prosti čas, pri otrocih z neurejeno in neustrezno prehrano in podobno. Na posvetovanjih o otroškem varstvu — organizirana so bila v vseh okrajih — je bila poudarjena tudi intenzivnejša varstvena dejavnost, ki so jo razvijale v zadnjem letu šole z organiziranim socialnim delom, z dajanjem dodatne pomoči učencem, s posebno skrbjo za učence — vozače ter z organizacijo različnih interesnih zaposlitev v prostem času. Varstvenovzgojne ustanove so svojo dejavnost razširile tako s pestrejšimi oblikami dela v samih ustanovah kakor tudi z delom zunaj njih.

Kljub razmeroma velikim prizadevanjem pri vsklajevanju razvoja varstva z razvojem na drugih področjih pa rezultati ne ustrezajo prizadevanjem. V organiziranem varstvu smo v preteklem letu ugotovili celo rahel upad števila vključenih otrok do 15. leta starosti. Po stanju 1. 4. 1962 je bilo zajetih 12 178 otrok navedene starostne stopnje, kar je le 2,7 % ali na tisoč zaposlenih v družbenem sektorju le 28 otrok.

Vidnejših rezultatov na tem področju ne bomo dosegli vse dotlej, dokler ljudski odbori, gospodarske organizacije in sindikalne organizacije ne bodo otroškega varstva upoštevale kot izredno pomembnega činitelja, ki nujno vpliva na povečanje storilnosti zaposlenih staršev. Enostransko pojmovanje varstva kot dejavnosti izrazite socialne in vzgojne narave je pasiviziralo najprizadetejše činitelje v gospodarskih organizacijah in ljudskih odborih (delavski sveti in upravni odbori v gospodarskih organizacijah ter zbori proizvajalcev). Premalo spodbude pride tudi s strani samih staršev in občanov v okviru krajevnih skupnosti. To je predvsem posledica prešibke vzgojne osveščenosti in nezadostne poučenosti o pomembni vlogi pravilne vzgoje in skrbnega varstva, ki ju zagotavljajo najrazličnejše oblike organiziranega varstva.

Posebna pomanjkljivost, ki jo je čedalje bolj čutiti kot zaviralni faktor pri razvijanju otroškega varstva, je neizvedeno programiranje varstvene mreže in

s tem v zvezi neugotovljene materialne potrebe. Le v nekaterih občinskih in okrajnih družbenih planih za leto 1963 so bile konkretizirane naloge za to področje. Zato je bilo v preteklem letu v dokajšnji meri okrnjeno dodeljevanje investicijskih družbenih sredstev za izgradnjo novih zmogljivosti za otroško varstvo. Vprašanje ustreznega financiranja tudi v preteklem letu ni bilo povsod uspešno rešeno in ta element je vplival na zmanjšanje števila otrok v varstvu, čeprav na drugi strani potrebe po organiziranem otroškem varstvu neprestano naraščajo.

Kadrovski in materialni pogoji. Izvajanje šolske reforme in izgrajevanje vzgojnoizobraževalnega sistema v skladu s potrebami našega družbenega razvoja zahtevata ustrežnejši strokovni sestav upravnih organov in prosvetnopedagoških služb, vodstev šol, učnega kadra itd.

Sedanji sestav dela vodstvenega kadra šol ter učnega in vzgojnega osebja je tudi eden izmed vzrokov za počasno izvajanje reforme. Izraža se v neustrezni starostni strukturi, v prešibki ali enostranski družbenopolitični razgledanosti, ponekod pa tudi v premajhni strokovni usposobljenosti, ki jo nadomešča prakticizem.

Administrativnega urejanja šolskih zadev v upravnih organih še vedno niso povsem zamenjale nove metode spremljanja dela šol in pomoči šolam, z osnovnim ciljem krepiti družbeno samoupravljanje in utrjevati šole kot samostojne družbene ustanove. Za takšno delo so potrebni kvalitetnejši kadri v upravi občinskih ljudskih odborov. Sekretariat sveta za šolstvo LRS si prizadeva z različnimi oblikami sodelovanja (posveti, seminarji) prispevati svoj delež k izboljšanju poslovanja občinskih upravnih organov, pristojnih za šolstvo.

Kadrovska zasedba v 17 zavodih prosvetno pedagoške službe v Ljudski republiki Sloveniji je še zelo šibka. Med 120 prosvetnimi svetovalci in ostalimi zaposlenimi strokovnimi sodelavci ima le 27 oseb visoko izobrazbo, 28 jih ima višjo izobrazbo in 65 srednjo. Eden od vzrokov, ki zavirajo uresničevanje vzgojnoizobraževalnih nalog, je neustrezna strokovna oziroma pedagoška usposobljenost večine svetovalskega kadra in njegova usmerjenost zgolj v problematiko osnovnega šolstva. Nujno potrebno je izboljšati materialni položaj teh zavodov in jih kadrovsko okrepiti z najboljšimi močmi. Zato bo treba usposablјati nov kader. Preprečiti bo treba tudi neutemeljene reorganizacije prosvetnopedagoške službe, ker povzročajo negotovost in brezperspektivnost pri prosvetnih svetovalcih, predvsem pa jemljejo tej službi ugled.

Učno osebje. Medtem ko se vse bolj utrjuje vloga prosvetnega delavca kot samostojnega družbenega delavca in upravljalca, se zaostčuje vprašanje strokovne usposobljenosti pedagoškega kadra, kajti prav strokovna usposobljenost je eden od bistvenih pogojev za osamosvajanje šol in za kvaliteto vzgojnoizobraževalnega dela. Ta problem se vedno bolj zaostčuje predvsem v osnovnih šolah.

V šolskem letu 1961/62 je bilo na osnovnih šolah od 8658 učnih oseb 8047 stalnih moči in 611 honorarnih s polno zaposlitvijo.

V šolskem letu 1961/62 so potrebovale osnovne šole za razredni pouk 5505 učiteljev. Strokovno kvalificiranih učiteljev za razredni pouk z diplomo učiteljska je bilo v republiškem merilu še v preteklem šolskem letu dovolj, dasi-ravno je tudi teh učnih moči še primanjkovalo, predvsem v posameznih občinah

v Prekmurju, na Primorskem in Dolenjskem. Ker pa poučuje okoli 750 učiteljev, ki so kvalificirani za razredni pouk razne predmete v višjih razredih osnovnih šol, je torej presežek le-teh uporabljen za kritje občutnega primanjkljaja ustrezno strokovno usposobljenih predmetnih učiteljev. Ker se zaposlujejo učitelji tudi kot vzgojitelji v domovih ter kot učne moči v vajenskih šolah in šolah s praktičnim poukom, še vedno primanjkuje 550 učiteljev za razredni pouk.

SedANJI sistem usposabljanja učnega kadra za razredni in predmetni pouk v osnovni šoli ne ustreza več sodobnim zahtevam vzgojnoizobraževalnega dela v obvezni splošnoizobraževalni šoli. Zato Svet za šolstvo LRS meni, da je treba preiti na nov način usposabljanja učnega kadra za razredni in predmetni pouk v osnovni šoli, tako da bo imel ta kader višjo stopnjo izobrazbe. S postopnim izgrajevanjem sistema usposabljanja tega kadra na višji stopnji bi hkrati odmirala učiteljišča, ki so doslej dajala le kader za razredni pouk, a višja pedagoška šola usposablja že 15 let predmetne učitelje za osnovno šolo in učni kader za posebne šole. V šolskem letu 1961/62 je pričela z delom pedagoška akademija v Mariboru, ki ima odprti obe smeri usposabljanja učnega kadra za osnovno šolo. Treba je poudariti, da je zdaj še zelo šibko zanimanje za študijsko smer, ki usposablja učitelje za razredni pouk.

Sekretariat sveta za šolstvo LRS meni, da je treba z vsemi prizadetimi družbenimi in strokovnimi organizacijami ter zavodi čimprej proučiti problematiko usposabljanja celotnega učiteljskega kadra za osnovno šolo na višji stopnji, pri čemer bo treba upoštevati ne le dejanske družbene potrebe, marveč tudi možnosti usposabljanja učnega kadra v okviru razpoložljivih zmogljivosti višješolskih in visokošolskih zavodov.

Sekretariat sveta za šolstvo LRS si je skupaj s šolskimi organi občin prizadeval, da bi si učitelji z diplomo učiteljišča z izrednim študijem pridobili višjo ali visoko izobrazbo in se tako usposobili za predmetni pouk, ker še vedno primanjkuje — samo po razpisih — 1170 prostih delovnih mest predmetnih učiteljev. V šolskem letu 1961/62 je bilo vpisanih na višjih šolah 288 učiteljev, na raznih fakultetah pa 334 učiteljev.

Razvoj varstvenovzgojnih dejavnosti terja tudi reformo šolanja vzgojiteljskega kadra. Usposabljanje vzgojnega osebja je namreč usmerjeno v večji meri glede na delo s predšolsko mladino. Sekretariat sveta pripravlja predlog bodočega sistema šolanja vzgojiteljskega kadra, kakršnega potrebujejo varstveno-vzgojne ustanove.

Poudariti je treba, da povzročajo vse večje kadrovske težave nenačrtne razmestitve učnih oseb na podlagi prostih razpisov. Praznijo se hriboviti in odročni kraji, medtem ko so mestna središča z učnim kadrom skoraj prenapolnjena. V zadnjih treh letih se je tako stanje močno zaostrilo.

Vsaokoletni razpis delovnih mest učnega in vzgojnega osebja ne kaže dejanskih potreb po strokovni zasedbi, ker učne predmete poučujejo tudi učne moči brez ustrezne strokovne izobrazbe. Nov način delitve dohodka je marsikje vplival na prekomerno in nestrokovno zasedbo razpoložljivih učnih ur. Vzroki so v težnji po večjem osebnem dohodku in ker se ne upoštevajo ustaljeni kriteriji o učni obveznosti. Tako na primer manjka po razpisu le 117 učiteljev za tehnični pouk, v resnici pa bi jih potrebovali za pravilen pouk vsaj 400. Po razpisu učnih mest manjka za matematiko 179 učiteljev, za slovenščino 158, za telesno vzgojo 118, za angleščino 101, a dejansko pomanjkanje, upoštevajoč pravilno razporeditev po strokovnosti, je dosti večje. Precej osnovnih šol nima

za posamezne predmete niti enega ustrežno izobraženega predmetnega učitelja. Sekretariat sveta za šolstvo LRS je nekajkrat opozoril, da morajo šole razpisovati delovna mesta v skladu z zahtevo po ustrezni strokovni usposobljenosti učnega osebja.

Dotok diplomantov s šol, ki usposablajo učne kadre, v učiteljsko službo je iz leta v leto slabši. Doslej so bili vzroki predvsem nespodbudni dohodek za opravljeno vzgojno-izobraževalno delo ter neurejene stanovanjske in druge življenjske razmere v vaseh itd.

Vpis na učiteljišča je sicer zadovoljiv. Nekateri okraji in občine so si s štipendijami pridobili sorazmerno precej učnega kadra. Vendar pa se iz leta v leto povečuje število diplomiranih absolventov učiteljišč, ki študij nadaljujejo. Večkrat je temu vzrok beg pred nezaželenimi, odročnimi službenimi mesti.

Občutno primanjkuje učnega kadra za deficitne predmete (matematika, fizika) tudi na šolah druge stopnje.

Če kompleksno pregledamo kadrovsko problematiko, opazimo občuten primanjkljaj učnega osebja. Za šolstvo pristojni organi političnoteritorialnih enot bodo morali ta primanjkljaj perspektivno odpravljati z načrtnejšim obravnavanjem kadrovske problematike. Sekretariat sveta za šolstvo LRS, ki je letos znova nekajkrat opozoril na nujnost reševanja perečih problemov deficitarnosti nekaterih strok, kot so matematika, fizika, filozofija itd., bo v letu 1963 pripravil kompleksno analizo potreb po učnih kadrih za vse vrste šol v njegovi pristojnosti.

Pri oblikovanju šol v samostojne družbene ustanove je bil v letu 1962 storjen pomemben napredek, ki je zlasti viden pri uveljavljanju načela delitve dohodka in delitve osebnega dohodka po delu. Razvila se je aktivnost šolskih kolektivov, šolskih odborov in občinskih svetov za šolstvo ter družbenopolitičnih organizacij, ki so vsklajevali izkušnje in si prizadevali izoblikovati ustrezna načela in merila za delitev dohodka. Do konca leta 1962 je že okoli 80 % šol sprejelo pravilnike o delitvi osebnega dohodka, druge pa so neposredno pred tem, da jih sprejmejo. Del šol še ni prešel na delitev dohodka po novih načelih, ker je razmeroma veliko število enooddelčnih in dvoooddelčnih osnovnih šol, na katerih poučuje eden ali dva učitelja; ker na nekaterih šolah niso mogli priti do enotnih stališč glede določitve meril za uspeh pri delu; ker nekatere šole do sredine leta še niso bile seznanjene z globalnim dohodkom šole in ker so nekateri kolektivi pričakovali dosti večje povečanje osebnega dohodka, kot ga je zmožal občinski šolski sklad.

Osební dohodek učnega osebja vseh vrst šol ter drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodov, ki je bil v letu 1961 pod republiškim povprečjem, je v letu 1962 presegel povprečne osebne dohodke v drugih negospodarskih dejavnostih, kar kaže naslednja preglednica:

	Povprečno število zaposlenih	Skupaj letni znesek (000 din)	Povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega (din)
Vse neproizvodne dejavnosti	70 093	31 384 907	37 314
Šolstvo (brez višjega in visokega šol.)	14 747	7 002 153	39 510
Osnovno šolstvo	10 532	4 709 271	37 260
Šolstvo druge stopnje	4 215	2 292 882	45 336

Povprečje osebnega dohodka v šolstvu je večje od splošnega povprečja, osebne dohodka vseh negospodarskih dejavnosti, ker imajo zaposleni v šolstvu v splošnem višjo strokovno izobrazbo kot v drugih negospodarskih dejavnostih.

Šolski prostor. V letu 1962 je bilo zgrajenih 47 000 m² novih šolskih površin, medtem ko bi bilo potrebno za postopno, desetletno izgradnjo šolskega prostora zgraditi letno okoli 63 000 m². Razlika med predvideno gradnjo v letu 1962 in njeno realizacijo je nastala zaradi delnega povečanja cen gradbenim storitvam ter zaradi razmeroma pozne zagotovitve sredstev iz občinskih virov. Kljub temu so se roki gradenj skrajšali in s tem vplivali na pravočasno zagotovitev novih kapacitet in na sprostitvev investicijskih sredstev za prihodnje leto.

Stanje šolskega prostora:

	Osnovne šole	Strokovne šole	Gimnazije, učiteljišča, itd.	Ostale šole in domovi	Skupaj
Stanje na dan 1. 1. 1962	833 600	167 900	83 710	100 028	1 185 238
Zgrajeno v l. 1962	37 400	7 100	1 290	1 972	47 762
Stanje na dan 31. 12. 1962*	871 000	175 000	85 000	102 000	1 233 000

* V šolskih površinah po stanju na dan 31. 12. 1962 so zajeti tudi dotrajani prostori in prostori v tujih stavbah.

V tem letu je bilo v gradnji 15 novih šolskih objektov, izvršeno je bilo 67 rekonstrukcij, adaptacij in večjih popravil.

Potrebe po novih površinah učnega prostora v Sloveniji znašajo za osnovne šole, strokovne šole, gimnazije; učiteljišča, posebne šole in domove skupno 507 650 m². Od tega za

1. nadomestitev dotrajanih stavb, predvsem osnovnih šol 96 900 m²
2. nadomestilo tujih učilnic in tujih stavb, predvsem osnovni šol 68 950 m²
3. razliko od tistih površin, ki so izpod normativa, in za odpravo tretje izmene 125 600 m²
4. razliko med obstoječo in potrebno površino v tehniških šolah, gimnazijah, učiteljiščih in domovih 216 200 m²

Gradnja tega šolskega prostora je pri sedanjih sredstvih občinskih skladov v nekaterih občinah tudi v daljšem roku problematična, ker je treba že ob začetku gradnje zagotoviti celotno investicijsko vsoto. Vprašanje izgradnje šolskega prostora bo treba odločneje urejati, kar je ena od važnih nalog občinskih družbenih skladov za šolstvo, nadalje pa bi bilo treba razvijati tudi take oblike financiranja, kot je združevanje sredstev občin v medobčinskih skladih, kar je že doslej pokazalo pozitivne rezultate.

Občinski skladi za šolstvo. Občinski skladi za šolstvo so se formirali iz dveh glavnih virov: iz dela proračunskega prispevka, ki priteka v šolske sklade pred delitvijo, in iz sredstev, ki gredo v breme občinskega pro-

računa bodisi kot dotacija bodisi kot prispevek, določen z odlokom ljudskega odbora.

Vire sredstev občinskih skladov za šolstvo v letu 1962 kaže sledeča preglednica:

v milijonih dinarjev

Družbeni skladi za šolstvo	Skupno	Dotacija iz proračuna	Del vseh dohodkov občine	Proračunski prispevek		Dopolnilni proračunski prispevek	Del občinskih doklad	Drugi dohodki
				pred delitvijo	po delitvi			
Občinski	17 933	1985	7037	1965	2109	2238	985	1614
Medobčinski	2 086	1856	—	—	—	—	—	230
Skupaj	20 019	3841	7037	1965	2109	2238	985	1844
Razmerje %	100	19,2	35,3	9,9	10,6	11,3	4,5	9,2

Iz gornje preglednice je razvidno, da se formirajo občinski in medobčinski skladi le v višini 9,9% iz proračunskega prispevka pred delitvijo, medtem ko gre 90,1% v breme dohodkov občine oziroma pri medobčinskih skladih v breme okrajnega proračuna. Iz tega tudi sledi, da se vsaka proračunska težava občine močno kaže v občinskem skladu za šolstvo, posebno še v tistih občinah, ki so določile z odlokom kot dohodek šolskega sklada odstotek od vseh dohodkov občine. V prehodni situaciji, kot je bila letos, je to povzročalo težave, v prihodnjem letu pa bi lahko bil tak način šolskim skladom v korist. Občine so se veliko odločale, da z instrumenti regulirajo dotok v občinske sklade, saj znašajo neposredne dotacije iz proračuna samo 19,2% vseh sredstev, 9,2% znašajo prenos iz prejšnjega leta, 71,6% vseh sredstev pa je avtomatično dotekalo v sklade na podlagi občinskih odlokov.

Struktura občinskih in okrajnih izdatkov za šolstvo za leto 1962:

v milijonih dinarjev

	Za dejavnost		Skupaj	Struktura
	osnovno	investicijsko		
Občinski skladi za šolstvo	14 607	3326	17 933	89,6 %
Okrajni proračuni in medobčinski skladi	1 528	558	2 086	10,4 %
Skupaj	16 135	3884	20 019	100,0 %

Struktura občinskih in okrajnih izdatkov za šolstvo v letu 1962 kaže, da je bilo v tem letu še vedno glavno vprašanje, kako zagotoviti zadostna sredstva za osnovno dejavnost, ker se računa, da bi pri stabiliziranem stanju financiranja osnovne dejavnosti mogla sredstva za investicije zajeti tudi do 20% vseh izdatkov za šolstvo.

Struktura izdatkov za osnovno dejavnost po vrstah šol:

v milijonih dinarjev

Zap. št.	Vrste šol	Občinski skladi za šolstvo	Republički sklad za šolstvo	Medobčinski skladi za šolstvo in okrajni proračun	Skupaj 2+3+4	Struktura v %
	1	2	3	4	5	6
1.	Osnovne šole	10 904	(75)*	—	10 904 (+ 75)*	67,6
2.	Strokovne šole	1 293		1100	2 393	14,8
3.	Umetniške šole	322		33	355	2,2
4.	Gimnazije	637		31	668	4,1
5.	Posebne šole	212		128	340	2,1
6.	Varstvenovzgojne ustanove	489		—	489	3,0
7.	Domovi	308		63	371	2,3
8.	Drugi vzgojni in izobraževalni zavodi	442		173	615	3,9
	Skupaj	14 607	(75)*	1528	16 135 (+ 75)*	100,0

* Pripomba: Participacija sklada LRS za šolstvo za manjšinsko šolstvo.

Preglednica ne kaže popolnoma točnega razmerja v izdatkih za posamezne vrste šol, ker so vanjo vključena samo sredstva iz občinskih in okrajnih virov, ne pa tudi sredstva gospodarskih organizacij in sredstva lastne dejavnosti strokovnih šol v višini 1912 milijonov dinarjev, tako da znašajo skupni izdatki za osnovno dejavnost strokovnega izobraževanja 4305 milijonov dinarjev. Razmerje med izdatki posameznih vrst šol ustreza razširjenosti njihove mreže, vendar pa so obstajale težave, ki jih je povzročal sistem formiranja sredstev skladov za šolstvo, predvsem pri šolah druge stopnje in pri posebnih šolah, ki v večini primerov presegajo okvir ene občine pa tudi okraja.

Struktura investicij po vrstah šol:

v milijonih dinarjev

Vrste šol	Občinski skladi za šolstvo	Medobčinski skladi za šolstvo in okrajni proračuni	Skupaj	Struktura v %
1. Osnovne šole	2748	245	2993	77,1
2. Strokovne šole	362	252	614	15,3
3. Umetniške šole	44	—	44	1,3
4. Gimnazije	27	16	43	1,2
5. Posebne šole	10	23	33	0,9
6. Varstvenovzgojne ustanove . . .	83	2	85	2,3
7. Domovi	14	20	34	0,9
8. Drugi vzgojni in izobraževalni zavodi	38	—	38	1,0
Skupaj	3326	558	3884	100,0

V preglednici niso obsežena vsa sredstva za investicije, ker so poleg sklada za šolstvo prispevale gospodarske organizacije za investicije v strokovno šol-

stvo 388 milijonov sredstev, tako da znašajo skupna sredstva za investicije za strokovno šolstvo 1002 milijonov dinarjev. Težišče investicij je bilo v gradnji osnovnega šolstva, zaostajala pa je zlasti gradnja tistega dela strokovnega šolstva, katerega ustanovitelji so ljudski odbori, in gradnja posebnega šolstva.

Učbeniki in učila. V letu 1962 je Svet za šolstvo LRS nadaljeval z izdajanjem učbenikov, ki jih zahteva zlasti reforma osnovne šole in gimnazije, pa tudi učbenikov, ki so jih predlagale za natis strokovne šole. V letu 1962 je izšlo 11 novih učbenikov za osnovne šole v skupni nakladi 266 750 izvodov ter 20 ponatisov v skupni nakladi 410 000 izvodov; 2 učbenika za gimnazije v nakladi 36 000 izvodov in 7 učbenikov za strokovne šole v skupni nakladi 40 640 izvodov. Ponatisnjenih je bilo skupno 37 učbenikov v skupni nakladi 537 658 izvodov.

Od rokopisov učbenikov, ki bodo izšli do začetka šolskega leta 1963/64, jih je že v tisku oziroma odobrenih za osnovne šole 9, tik pred odobritvijo pa 9 za osnovne šole, 7 za gimnazije, 1 za strokovne šole in 2 za dvojezične šole. Če ne bo izrednih ovir, bo torej do začetka šolskega leta 1963/64 izšlo 28 novih učbenikov, to je število, ki ga doslej še v nobenem letu nismo dosegli.

Ker so v letu 1962 nekateri rokopisi učbenikov za osnovne šole prekasno dozoreli za natis in bi ne mogli iziti pravočasno, se je sekretariat Sveta za šolstvo LRS dogovoril z Zavodom za napredek šolstva LRS, da jih začasno izda v ciklostilu in tako omogoči, da jih dobe v roke vsaj učitelji že v šolskem letu 1962/63. Tako je zavod izdal v ciklostilu Angleško vadnico VII, Slovensko jezikovno vadnico V, Nauk o človeku VII, Razvojni nauk VIII, Zgodovino VI, Zgodovino VII, Zemljepis VII: za gimnazijo pa Sociologijo, medtem ko bodo izšle Napake slovenskega pisanja in Slovstvena zgodovina v mesecu februarju 1963.

Poleg navedenih učbenikov je Zavod za napredek šolstva LRS izdal še 10 pomembnejših publikacij, ki pedagoško in širšo javnost seznanjajo z delom zavoda in z rezultati raznih njegovih raziskav.

Za novo šolsko leto 1963/64 bo torej za osnovne šole na razpolago skupno 45 učbenikov, izdelanih po novih učnih načrtih reformirane osnovne šole, in bodo manjkali le Zgodovina VIII, Slovensko berilo VII in VIII in Spoznavanje družbe IV. Tudi ti učbeniki so že v delu in bodo vsaj v ciklostilu verjetno lahko izšli med šolskim letom 1963/64.

Ker je prišlo do reforme učnega načrta za gimnazije šele leta 1962, je mogla komisija za učbenike in priročnike pri Svetu za šolstvo LRS v tem letu šele razpisati nove učbenike. Razpisanih je bilo 18 učbenikov z rokom oddaje rokopisov do 31. 12. 1962 in 42 učbenikov z rokom oddaje 31. 10. 1963. Kolikor bodo za tisk pripravljeni rokopisi prispeli vsaj do 30. januarja 1963, bodo izšli še do začetka šolskega leta 1963/64, drugi pa kasneje.

Vzrok, da v letošnjem letu ni bilo posebnih razpisov učbenikov za strokovne šole, je reformni proces strokovnega šolstva, ki še ni toliko zaključen, da bi bilo mogoče objaviti razpis potrebnih novih učbenikov na podlagi minimalnih osnov novih učnih načrtov.

Cene učbenikov iz leta v leto naraščajo, čeprav ne toliko kot tiskovni stroški. Ker so pri izdajanju učbenikov na prvem mestu tiskovni stroški, ki dosegajo 71 % vseh stroškov, bo seveda težko zadrževati nadaljnji porast cen učbenikov, če se ne bo zvišala subvencija sklada LRS za pospeševanje založni-

štva, ki je ne glede na vsakoletne višje stroške izdajanja, nekako permanentna in znaša okrog 30 milijonov dinarjev. Na ta problem je treba še posebej opozoriti, ker bo, kakor je razvidno iz poročila, v letu 1963 potrebno subvencionirati kakih 28 novih učbenikov, med njimi skoraj polovico z manjšimi nakladami; te pa podraže tisk. Že v letu 1962 so se učbeniki podražili povprečno za 30 %.

Svet za šolstvo LRS, ki je na eni izmed sej razpravljal o problematiki učbenikov, je izrazil mnenje, da bi bilo potrebno vsaj učence obvezne šole oskrbeti z učbeniki pod čim ugodnejšimi pogoji. Zato je priporočil šolam ustanovitev podpornih šolskih knjižnic, ki bi ob koncu leta odkupovale od učencev že rabljene učbenike; s sredstvi, predvidenimi v skladu za šolstvo za posamezne šole, bi kupovale učbenike ter jih posojale učencem za manjšo odškodnino. S tem šole ne bi samo pomagale priti učencem do učbenikov z ugodnimi pogoji, ampak bi tudi prispevale k temu, da bi se vsakoletni nakupi novih učbenikov zmanjšali in s tem bi se zmanjšale tudi potrebe po novih nakladah. Če namreč analiziramo današnji trg učbenikov, lahko ugotovimo, da se faktor prodaje, ki znaša ob izidu novega učbenika 100, zmanjša prihodnje leto za 20, kar pomeni, da že po prvem letu ostane neuporabnih 80 % učbenikov, ker starši kupujejo nove.

Tudi v letošnjem šolskem metu se je večina šol borila s pomanjkanjem finančnih sredstev za oskrbo z učili. V zvezi s temi težavami je trpela tudi organizacija izdelave učil kakor tudi prototipov za nova učila in ponazorila. Brez sistematičnega študija potreb po učilih, študija učil samih in njih izdelave ne bomo mogli napredovati tudi ob večjih finančnih sredstvih.

Sodelovanje z družbenimi organizacijami. Svet za šolstvo LRS je tudi v preteklem letu uspešno reševal posamezna vzgojna in izobraževalna vprašanja v sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami in s strokovnimi združenji. To sodelovanje se je izražalo zlasti v naslednjem:

S Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije je sodeloval v pripravah za študij osnutka ustave v šolah, pri proučevanju osnutkov občinskih statotov ter pri drugih pomembnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja.

Najintenzivneje je Svet za šolstvo LRS sodeloval z Zvezo prijateljev mladine Slovenije pri organiziranju jugoslovanskih pionirskih iger Leto telesne vzgoje mladih, ki so prispevale k povečanju števila novih telesnovzgojnih objektov ter k širši udeležbi učencev pri športnih tekmovanjih; pri proslavljanju 20-letnice pionirske organizacije; nadalje pri urejanju vzgojnovarstvenih vprašanj, pri izboljševanju vzgojnega in poklicnega svetovanja, pri organiziranju prostega časa otrok in pri pospeševanju raznih oblik dela v pionirski organizaciji. Uspelo je pritegniti mnoge izvenšolske činitelje k reševanju telesnovzgojnih vprašanj, tako da so se izboljšali materialni in kadrovske pogoji telesne vzgoje na šolah, da so se v telesno vzgojo vnašale boljše oblike in vsebina dela, da smo dosegli večjo množičnost pri udeležbi mladine v športu in splošen napredek telesne vzgoje.

Z Ljudsko mladino Slovenije je Svet za šolstvo LRS sodeloval pri obravnavanju organizacijskih in vzgojnih vprašanj, zlasti v zvezi z usmerjanjem mladine v poklice in v koordiniranih akcijah skupaj z drugimi organizacijami pri izboljševanju življenjskih pogojev šolske mladine.

S sindikatom prosvetnih in znanstvenih delavcev je bilo sodelovanje ob prehodu na nov sistem financiranja šol in delitve dohodka, pri razpravah o

načelih za sestavo pravilnikov, pri izgrajevanju družbenega samoupravljanja šol itd.

Svet za šolstvo LRS je bil v stalnih stikih z organizacijo Rdečega križa Slovenije, zlasti pri urejanju šolskih in mlečnih kuhinj, pri akciji za izgradnjo otroškega zdravilišča Debeli Rtič, pri organizaciji tečajev za prvo pomoč in v kombiniranih akcijah skupaj z LMS in ZPM pri odkrivanju in urejanju socialno-zdravstvenih problemov med mladino.

S centralnim zavodom za napredek gospodinjstva je Svet za šolstvo LRS sodeloval pri urejanju problemov prehrane v šolskih in mlečnih kuhinjah, pri sestavljanju ustreznih priročnikov in pripravi učil za gospodinjski pouk.

Z Zvezo za telesno kulturo Slovenije je Svet za šolstvo LRS sodeloval pri vseh vprašanih glede izboljšanja pouka telesne vzgoje v šolah, pri organizaciji republiških telesnovzgojnih tekmovanj, pri razvijanju šolskih športnih društev in pri pripravi tečajev za izpopolnjevanje učnih kadrov za telesno vzgojo.

Z republiško komisijo za vzgojo in varnost v cestnem prometu je Svet za šolstvo LRS sodeloval v pripravi učnih načrtov in učbenikov za prometno vzgojo, v osnovnih šolah, v propagandnih akcijah za prometno vzgojo, pri organizaciji tedna prometa in pri pripravi ustreznega propagandnega gradiva.

2. Svet LR Slovenije za strokovno izobraževanje

Delo sveta. Svet LRS za strokovno izobraževanje je v drugem letu svojega delovanja pričel na podlagi načelnih smernic za reformo strokovnega izobraževanja, izraženih v skupščinskih aktih, izgrajevati določnejše oblike strokovno-izobraževalnega sistema. Da bi dosegli čimvečjo učinkovitost tega sistema, svet svojih prizadevanj v letu 1962 ni omejil le na to, da izoblikuje zamisel prihodnje fiziognomije posameznih vrst strokovnih izobraževalnih ustanov, temveč si je tudi prizadeval, da pri izgrajevanju novega strokovnega izobraževalnega sistema ter pri določanju strokovno-izobraževalne vsebine najde tak način sodelovanja gospodarstva in družbenih služb, ki bo zagotovil funkcionalno povezanost strokovno-izobraževalnega sistema s potrebami gospodarskih organizacij in ustanov družbenih služb.

Rezultat tako usmerjenih razprav je koncept vsebinske preobrazbe vajenskih šol in šol s praktičnim poukom v poklicne šole. Ta koncept se izraža v osnutkih predpisov o verifikaciji. Izdelani so bili:

- osnutek splošnega navodila za verifikacijo vzgojno-izobraževalnih dejavnosti strokovnih izobraževalnih ustanov;
- osnutek navodila o minimalnih zahtevah in drugih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati poklicne šole ter
- osnutek strokovnega navodila za izdelavo predlogov profilov za poklice, ki jih vzgajajo in izobražujejo poklicne šole.

V pripravi je še osnutek o minimalnih zahtevah in drugih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati tehniške in njim ustrezne strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe.

Ker je svet prišel do zaključka, da z novim konceptom poklicnih šol in z uvedbo verifikacije globoko posega v celotni vzgojno-izobraževalni sistem, je o

problemih verifikacije organiziral javno razpravo in seznanil vse zainteresirane gospodarske in družbene činitelje z vsebino te problematike. Javna razprava je trajala od 17. maja do 30. junija 1962.

Ob pričetku javne razprave je Svet LRS za strokovno izobraževanje naslovil na somoupravne organe gospodarskih organizacij, ustanov, družbenih služb, gospodarskih zbornic, strokovnih združenj in društev v LR Sloveniji odprto pismo. Namen tega pisma je bil, opozoriti odgovorne činitelje na pomanjkljivosti pri izobraževanju strokovnih kadrov, nakazati ukrepe za odpravo teh pomanjkljivosti in spodbuditi gospodarske organizacije in ustanove družbenih služb k sodelovanju z državnimi in družbenimi organi pri graditvi gospodarstvu in družbenim službam ustrežajočega izobraževalnega sistema. V odprtem pismu je poudarjena zlasti vloga kadrovske politike in kadrovske službe v gospodarskih organizacijah in ustanovah družbenih služb. Svet je v pismu poudaril, da so strokovne šole le del celotnega izobraževalnega sistema, da je treba zato ob potrebni vsebinski reorganizaciji strokovnega šolstva spodbuditi tudi druge oblike strokovnega izobraževanja in da je izboljšanje vzgojnoizobraževalne dejavnosti v gospodarskih organizacijah in ustanovah družbenih služb osnovni pogoj za zgraditev učinkovitega strokovnega vzgojno-izobraževalnega sistema.

Po preteku javne razprave je svet ugotovil, da je zajela širok krog zainteresiranih. Veliko zanimanje so pokazale zlasti strokovne izobraževalne ustanove in tiste gospodarske organizacije in ustanove družbenih služb, ki so že prej posvečale skrb vzgojno-izobraževalnim dejavnostim. Samoupravni organi teh gospodarskih organizacij in ustanov družbenih služb so na podlagi odprtega pisma sprejeli tudi konkretne sklepe za nadaljnje izboljšanje svojih izobraževalnih služb. Udeleženci javne razprave so pozitivno ocenili način reševanja problematike poklicnega izobraževanja in v celoti potrdili osnovno zamisel poklicnih šol. Pripombe, ki jih je svet prejel in obravnaval, zamisli v ničemer ne spreminjajo, temveč le kvalitetno dopolnjujejo osnutke posameznih določb. Kot najbolj pozitiven rezultat javne razprave pa svet ocenjuje dejstvo, da so mnoge gospodarske organizacije v svojih izobraževalnih ustanovah že pričele prilagajati izobraževanje novemu konceptu, kar dokazuje, da je zamisel poklicnih šol uresničljiva. To potrjujejo tudi eksperimentalne poklicne šole, v katerih je po naročilu sveta Zavod LRS za strokovno izobraževanje preverjal ustreznost posameznih minimalnih zahtev in drugih pogojev, ki jih morajo po osnutku navodila, ki je bil dan v javno razpravo, izpolnjevati poklicne šole. Izdelani so bili že nekateri profili poklicev, ki bodo služili za osnovo pri izdelavi učnih načrtov.

Po proučitvi rezultatov javne razprave in upoštevajoč rezultate eksperimentalnih šol je svet upošteval utemeljene pripombe in dopolnil oziroma spremenil nekatere določbe osnutkov predpisov o verifikaciji. Vendar pa svet teh osnutkov de facto še ni sprejel, ker sodi, da je za soliden prehod vajenskih šol in šol s praktičnim poukom v poklicne šole potrebno predhodno zagotoviti še nekatere pogoje in razčistiti še nekatera vprašanja. Zlasti pa je potrebno:

— zagotoviti učinkovito pomoč gospodarskih zbornic in matičnih organov ustanov družbenih služb posameznim gospodarskim organizacijam in ustanovam družbenih služb pri uresničevanju odprtega pisma in pri izdelovanju profilov poklicev;

— okrepiti strokovno in pedagoško službo pri Zavodu LRS za strokovno izobraževanje;

— razviti prosvetno-pedagoško službo za področje strokovnega izobraževanja v občinskih in medobčinskih zavodih za to službo;

— rešiti problem ustanoviteljstva in financiranja bodočih poklicnih šol;

— zgraditi sistem izobraževanja učnega kadra za strokovne izobraževalne ustanove in sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili potrebno število kvalitetno usposobljenega učnega kadra;

— proučiti odnos med prihodnjimi poklicnimi šolami ter predvidenimi tehniškimi in njim ustreznimi strokovnimi šolami za gospodarstvo in družbene službe, ki bodo tudi vsebinsko preobražene ter

— vskladiti tiste pravne predpise, ki trenutno še zavirajo uresničitev zamisli poklicnih šol.

Svet je sklenil, da bo za rešitev naštetih nalog hitro ukrepal in tako pripravil soliden prehod vajenskih šol in šol s praktičnim poukom v poklicne šole.

Ocena razvoja strokovnega izobraževanja. Oblikovanje novega sistema izobraževanja strokovnih kadrov je posledica delovanja več činiteljev.

— Načelo dohodka in delitve osebnih dohodkov po delu je v določeni meri vzpodbudilo gospodarske organizacije in ustanove družbenih služb, gospodarske zbornice, ljudske odbore in druge prizadete činitelje, da so pričeli povezovati problematiko strokovnega izobraževanja in usposabljanja s prizadevanji za povečanje produktivne sposobnosti proizvajalcev. Vendar moramo hkrati ugotoviti, da se to povezovanje še ne izraža dovolj v vzgojno-izobraževalni vsebini, ki mora biti vsklajena s potrebami gospodarstva in družbenih služb.

— Močan vpliv je imela na preobrazbo strokovno-izobraževalnega sistema resolucija o izobraževanju strokovnih kadrov, ki jo je sprejela Zvezna ljudska skupščina. V skladu s smernicami te resolucije in priporočila Ljudske skupščine LR Slovenije o nalogah na področju strokovnega izobraževanja so v razvoj strokovno-izobraževalnega sistema posegle zlasti gospodarske zbornice, ki so kot ustanoviteljice nekaterih vrst strokovnih šol vplivale na učno vsebino, na mrežo strokovno-izobraževalnih ustanov kakor tudi v smeri nekaterih sprememb strokovno-izobraževalnega sistema samega.

— Javna razprava o problemih verifikacije, v določeni meri pa tudi odprto pismo Sveta LRS za strokovno izobraževanje, sta vplivala na to, da so nekatere strokovno-izobraževalne ustanove pričele prilagajati izobraževanje minimalnim zahtevam.

Podajamo naslednjo oceno po posameznih vrstah izobraževalnih ustanov:

1. Izobraževalni centri v gospodarskih organizacijah so v letu 1962 nadaljevali z delom. Vsebina njihovega dela ter njihova organizacija sta se izboljšali v tistih gospodarskih organizacijah, v katerih imajo samoupravni organi in vodstva podjetij načrtano jasno kadrovsko politiko, in to kot enakovreden in nepogrešljiv del celotne poslovne politike.

Ugotoviti moramo, da je prav zaradi nepravilnega odnosa samoupravnih organov do izobraževalnih služb v gospodarskih organizacijah precej izobraževalnih centrov zožilo svoje delovno področje ali so celo prenehali delovati. V letu 1962 je imelo na področju industrije, rudarstva, gradbeništva, gozdarstva

in kmetijstva le 88 gospodarskih organizacij lastno izobraževalno službo. Pripomniti pa je treba, da so to večinoma večje gospodarske organizacije, ki imajo skupno nad 123 000 zaposlenih ali 41,5 % od vseh zaposlenih v navedenih gospodarskih panogah. Za uspešen razvoj izobraževalnih dejavnosti v gospodarskih organizacijah je potrebno, da samoupravni organi tistih gospodarskih organizacij, ki imajo pogoje za ustanovitev samostojne izobraževalne službe, spremene svoj odnos do izobraževanja kadrov. Poleg tega je potrebno, da odgovorni činitelji zunaj gospodarskih organizacij, zlasti gospodarske zbornice, strokovni zavodi in upravni organi, pristojni za izobraževanje, dajejo vso potrebno pomoč, predvsem pa da organizirajo usposabljanje kadra za delo v kadrovskih in izobraževalnih službah.

2. Strokovne šole. V šolskem letu 1961/62 se je vpisalo v 1. razred šol druge stopnje 16 489 učencev, od teh na vse vrste strokovnih šol 11 766 ali 71 %.

V vseh razredih šol druge stopnje je v tem šolskem letu 46 539 učencev, od teh na strokovnih šolah 33 989 ali 73 %.

Razporeditev učencev po vrstah strokovnih šol kaže razpredelnica:

Vrsta šole	Število šol	Število oddelkov	Število učencev	%	Število stalnega učnega osebja	Število učencev na oddelkih	Število učencev na 1 stalno učno osebo
1. Vajenske šole	70	730	16 781	50	354	23	47
2. Industrijske šole	21	204	4 219	12	359	21	12
3. Šole s praktičnim poukom	17	37	763	2	68	21	11
4. Administrativne šole	8	35	1 092	3	51	31	21
5. Tehniške in druge strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe	44	416	11 134	33	674	27	16
Skupaj	160	1422	33 989	100	1506	24	22

a) Vajenske šole, industrijske šole in druge šole s praktičnim poukom ter administrativne šole so v procesu preobrazbe v poklicne šole. Čeprav predpisi o verifikaciji izobraževalnih dejavnosti, ki bodo ustvarili pravno podlago za verifikacijo in določili minimalne zahteve in druge pogoje za verifikacijo osnovnih vzgojno-izobraževalnih dejavnosti poklicnih šol, še niso pravno uveljavljeni, je zamisel poklicnih šol že prodrla v izobraževalne ustanove in med druge prizadete činitelje. V kolikšni meri so se vajenske šole, industrijske in druge šole s praktičnim poukom ter administrativne šole že prilagodile zahtevam, ki jih bodo izpolnjevale bodoče poklicne šole, kažejo te ugotovitve:

— Nekatere vajenske šole, ki so doslej sprejemale učence izključno na podlagi učne pogodbe, so pričele deloma sprejemati učence na podlagi razpisa, v katerem objavljajo vpisne pogoje. Tak način sprejemanja učencev pa seveda zahteva, da imajo vajenske šole svoje učne delavnice ali da se dogovorijo z ustreznimi podjetji glede praktičnega pouka. Klasični učni odnos med vajencem in mojstrom se je torej pričel umikati sodobnemu odnosu med učencem in izobraževalno ustanovo. Ker pa tak odnos zahteva dolgotrajnejšo pripravo

in določene materialne pogoje, je večina vajenskih šol še vedno le ustanova za teoretično strokovno vzgojo, medtem ko praktični pouk ostaja v izključni domeni gospodarskih organizacij oziroma učnih mojstrov. Industrijske in ostale šole s praktičnim poukom ter administrativne šole pa so že doslej sprejemale učence na podlagi razpisa.

— Vajenske šole, industrijske in druge šole s praktičnim poukom ter administrativne šole sprejemajo skoraj izključno učence z uspešno končano osnovno šolo. Le v redkih primerih, kadar so kapacitete teh šol večje od števila vpisanih učencev in v primerih deficitarnih poklicev, sprejemajo tudi učence z nedokončano osnovno šolo.

Nekatere šole s praktičnim poukom, pa tudi nekatere vajenske šole, so uvedle glede na zahteve poklica še druge sprejemne pogoje, kot na primer preizkus umskih in fizičnih sposobnosti.

— Mnoge industrijske šole so pri prizadetih podjetjih in njihovih združenjih dosegle, da so se pričeli izdelovati profili poklicev, ki bodo solidna osnova prihodnjih učnih načrtov. Za nekatere druge šole s praktičnim poukom ter za nekatere vajenske šole so izdelovanje profilov poklicev organizirale gospodarske zbornice. To delo pa bi potekalo dosti boljše, če bi imele zbornice in gospodarske organizacije ustrezno usposobljen kader, ker je pravilno izdelovanje profilov poklicev zelo zahtevna naloga.

V manjši meri kot izdelovanje profilov je napredovalo izdelovanje učnih načrtov, ker morajo ti izhajati iz predhodno izdelanih profilov. Nekatere industrijske šole so vendarle že opravile to nalogo.

— Industrijske in druge šole s praktičnim poukom, vajenske šole ter administrativne šole večinoma zadovoljujejo minimalne zahteve, ki jih bodo v prihodnje morale glede splošne izobrazbe izpolnjevati poklicne šole. Število učnih ur za splošno-izobraževalne predmete je različno po posameznih šolah. Giblje se od 252 ur v šolah za poklice z dveletno učno dobo v sistemu periodičnega tromesečnega pouka do 576 ur v šolah za poklice s triletno učno dobo po sistemu celotnega pouka. Ta prevelika raznolikost v odnosu organov, ki vodijo šole, do splošno-izobraževalnih predmetov je posledica nepravilnega pojmovanja resolucije o izobraževanju strokovnih kadrov Zvezne ljudske skupščine, ki daje organom, ki vodijo ustanove za strokovno izobraževanje, pravico, da v soglasju z ustanovitelji odločajo o organizaciji pouka ter o predmetnikih in učnih načrtih. Že iz zahteve, da je treba proizvajalcem nuditi tako izobrazbo, ki bo omogočala njihovo aktivnost v delavskem upravljanju in v družbeno-političnem življenju kolektiva, komune in širše družbene skupnosti, se vidi, kako potrebno je z verifikacijo izobraževalnih dejavnosti poklicnih šol zagotoviti vsaj minimalne zahteve glede splošno-izobraževalnih predmetov.

Zavod LRS za strokovno izobraževanje je po nalogu Sveta LRS za strokovno izobraževanje že izdelal osnutke minimalnih učnih načrtov za splošno-izobraževalne predmete na bodočih poklicnih šolah. Ko bodo ti osnutki sprejeti, bo uresničen eden od važnih pogojev za verifikacijo, ki bo utrdila fiziognomijo poklicnih šol tudi glede splošno-izobraževalnih dejavnosti.

— Glede organizacije učnega procesa industrijske in druge šole s praktičnim poukom ter administrativne šole v glavnem ustrezajo minimalnim zahtevam za poklicne šole. Nekatere vajenske šole pa se skušajo približati bodoči zahtevi, da se mora praktično vzgajanje in izobraževanje izvajati po določenem učnem

načrtu in pod strokovnim vodstvom poklicne šole ne glede na to, kje se vrši, na tele načine:

— nekaj ur praktičnega pouka prenašajo iz podjetij, s katerimi so vajenci sklenili učno pogodbo, v šolske delavnice;

— nekatere vajenske šole so namestile nadzornike praktičnega pouka, ki imajo nalogo, da obiskujejo podjetja, kjer učenci dobivajo praktični pouk;

— v dogovoru s podjetji, s katerimi so učenci sklenili učne pogodbe, imenujejo šole izmed strokovnega osebja podjetij inštruktorje za praktični pouk. Ti inštruktorji sodelujejo glede svojega pedagoškega dela s šolo in se udeležujejo šolskih konferenc.

Vzporedno s procesom preobrazbe industrijskih in drugih šol s praktičnim poukom ter vajenskih šol v poklicne šole se spreminja tudi mreža teh šol. Medtem ko se število industrijskih in drugih strokovnih šol s praktičnim poukom v letu 1962 ni spremenilo, izkazujejo statistični podatki v šolskem letu 1962/63 le 39 vajenskih šol za izobraževanje kadra v obrti, to je za 9 manj kot v prejšnjem šolskem letu. Gre za tiste vajenske šole, ki zaradi premajhnega števila učencev niso imele pogojev, da bi organizirale strokovni pouk po oddelkih za posamezne poklice in da bi izpolnile še druge minimalne pogoje za poklicne šole. Učenci so se prešolali v druge vajenske šole, ki imajo možnost organizirati strokovni pouk po posameznih poklicih.

b) Tehniške in njim ustrezne strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe vzgajajo kader s poglobljenim teoretičnim strokovnim znanjem. Ker je profil tehniškega kadra za industrijo in njemu ustreznega kadra za druge gospodarske panoge in za družbene službe še vedno neproučen, tudi učna vsebina teh strokovnih šol ne ustreza več zahtevam sodobne proizvodnje.

Glede na to kakor tudi zaradi tehniškega napredka in modernejše organizacije proizvodnje v industriji in drugih proizvodnih panogah ter zaradi zahtevnejših delovnih pogojev v družbenih službah je Zavod LRS za strokovno izobraževanje na pobudo sveta že pričel proučevati problematiko tehniških in njim ustreznih strokovnih šol za gospodarstvo in družbene službe.

Na osnovi tega študija bo možno pristopiti k izdelavi minimalnih zahtev in drugih pogojev, ki jih morajo izpolnjevati tehniške in njim ustrezne strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe. S temi zahtevami in pogoji bo nakazana pot k takim vsebinskim preobrazbam na področju izobraževanja teh kadrov, kakršne terja sodobna proizvodnja, hkrati pa bo pojasnjeno tudi mesto tehniških in njim ustreznih strokovnih šol za gospodarstvo in družbene službe v celotnem izobraževalnem sistemu.

V letu 1962 se mreža teh šol ni spremenila. Glede na gospodarske panoge oziroma delovna področja družbenih služb imamo v LR Sloveniji:

15 tehniških šol za potrebe industrije,

1 tehniško šolo za gradbeništvo,

1 tehniško pomorsko šolo,

3 kmetijske tehniške šole,

1 gozdarsko tehniško šolo,

1 šolo za oblikovanje,

11 ekonomskih šol ter

11 zdravstvenih šol.

V te šole, ki imajo v vseh letnikih skupno 11 134 učencev, je bilo v šolskem letu 1962/63 vpisanih v 1. razred 4930 učencev, kar je 765 več kot v prejšnjem

šolskem letu. Zaradi pomanjkanja prostora je bilo 1916 učencev odklonjenih; dejansko pa je to število še precej večje, kakor ga prikazujejo evidentirani podatki. To kaže, da je zanimanje mladine za vpis v te vrste šol zelo veliko.

3. Organizacijska problematika. Kmalu po izidu resolucije o izobraževanju strokovnih kadrov so se pojavile prve oblike združevanja strokovnih šol, znane pod imenom šolski centri. V še večjem številu so šolski centri nastajali v naslednjih letih, tako da moremo v letu 1962, upoštevajoč izobraževalne centre v gospodarskih organizacijah, ki imajo v svojem sestavu vsaj eno strokovno šolo, s tem nazivom označiti že 41 strokovnih izobraževalnih ustanov, in sicer:

- 17 za izobraževanje kadra za industrijo,
- 9 za trgovino,
- 5 za gostinstvo,
- 5 za obrt,
- 2 za kmetijstvo,
- 1 za gradbeništvo,
- 1 za promet in
- 1 za potrebe družbenih služb.

Za te izobraževalne ustanove je značilno, da bodisi združujejo vsaj dve ali več strokovnih šol, kot na primer industrijske ali druge šole s praktičnim poukom, vajenske, tehniške, poslovodske ali kake druge šole; bodisi da imajo poleg redne šole še center za izobraževanje delavcev kot posebno organizacijsko enoto.

Nastajanje šolskih centrov, katerih ideja je izšla iz potrebe po racionalnem izkoriščanju orodja, strojev, šolskih delavnic in drugih prostorov, ter iz potrebe po racionalni razporeditvi učnega kadra, je sprožilo vrsto vprašanj, kot na primer:

- ali so šole v sestavu centra samostojni zavodi ali le organizacijske enote (oddelki) centra;
- ali šola z vključitvijo v šolski center izgubi lastnost pravne osebe;
- v kakšnem odnosu je šolski center do šol v sestavu centra in do zunanjih organov (sodišča, banke, upravni organi);
- ali izdaja spričevala center ali šola, ki je vključena v center;
- ali imajo vključene šole svoje upravne organe (šolski odbor) ali jih ima le šolski center kot celota;
- kdo izda odločbo o ustanovitvi šolskega centra oziroma o morebitni ukinitvi šol, ki so se vključile v šolski center;
- kakšni so odnosi med centrom in njegovimi organizacijskimi enotami glede sprejemanja in izvajanja finančnih načrtov in glede financiranja sploh itd.

Nerazčiščena problematika šolskih centrov zmanjšuje učinkovitost dela teh izobraževalnih ustanov, zato je Svet LRS za strokovno izobraževanje sprejel obravnavanje te problematike v svoj delovni program.

Uč n o s e b j e. V letu 1962 je na strokovnih šolah poučevalo 1382 stalnih ter 997 honorarnih predavateljev. Procentualno razmerje med stalnimi in honorarnimi je 58 % : 42 %; ker pa honorarno zaposleni poučujejo povprečno le 7 ur tedensko, smemo računati, da odpade približno 75 % pouka na stalni kader.

Glede na njegovo izobrazbo in vrsto šol, kjer je zaposleno, je struktura stalnega in honorarnega učnega osebja sledeča:

Struktura izobrazbe stalnega učnega osebja v letu 1962/63

Vrsta šole, na kateri je osebje zaposleno	Manj kot višja			Višja izobrazba	Visoka izobrazba		Skupno
	poklicna izobrazba	učite- ljišče, gimnazija	tehniška ali njej ustrezna		filozofska fakulteta	ostale fakultete	
1	2	3	4	5	6	7	8
Vajenske šole	76	86	67	59	37	28	353
Šole s praktičnim poukom	169	35	76	52	16	23	371
Tehniške in njim ustrezne strokovne šole	48	51	45	62	232	220	658
Skupno	293	172	188	173	285	271	1382

Struktura izobrazbe honorarnega učnega kadra v letu 1962/63

Vrsta šole, na kateri je zaposlen	Manj kot višja			Višja izobrazba	Visoka izobrazba		Skupno
	poklicna izobrazba	učite- ljišče, gimnazija	tehniška ali njej ustrezna		filozofska fakulteta	ostale fakultete	
1	2	3	4	5	6	7	8
Vajenske šole	61	41	75	46	24	48	295
Šole s praktičnim poukom	32	23	51	14	28	43	191
Tehniške in njim ustrezne strokovne šole	12	44	61	46	88	260	511
Skupno	105	108	187	106	140	351	997

V odstotkih izražena struktura izobrazbe stalnega in honorarnega učnega osebja je naslednja:

Vrsta izobrazbe	Struktura izobrazbe v %	
	stalni	hono- rarni
a) učni kader s poklicno izobrazbo (kvalificirani in visokokvalificirani delavci)	21	10
To so učitelji praktičnega pouka, ki le izjemoma poučujejo strokovne teoretične predmete.		
b) izobrazbo gimnazije ali učiteljske ima	13	10
Ti poučujejo splošnoizobraževalne predmete večinoma na va- jenskih šolah in šolah s praktičnim poukom.		
c) z izobrazbo tehniške in njim ustrezne strokovne šole za gospo- darstvo in družbene službe je	14	19
d) višje izobrazbe (splošnoizobraževalni predmeti) ima	13	11
e) izobrazbo filozofske fakultete	20	14
f) izobrazbo kake druge fakultete ima	19	36
Skupno	100	100

Kot kažejo navedeni podatki, poučuje razmeroma dosti učiteljev z izobrazbo gimnazije, učiteljišča ali tehniške šole na tehniških in njim ustreznih strokovnih šolah za gospodarstvo in družbene službe. Z verifikacijo teh ustanov se bo stanje gotovo popravilo. Ker minimalne zahteve in drugi pogoji za verifikacijo izobraževalnih dejavnosti strokovnih šol vsebujejo tudi zahteve glede pedagoške izobrazbe, se bo poglobila sedaj pomanjkljiva pedagoška izobrazba učnega kadra na strokovnih šolah. Da bi to dosegli, pa je treba proučiti celotno problematiko vzgajanja in izobraževanja učnega kadra za strokovne šole, izvesti moramo potrebne ukrepe in izgraditi našim razmeram najustreznejši sistem izobraževanja in izpopolnjevanja učnega kadra za strokovno izobraževanje. To je ena od prioritarnih nalog, ki jih bo moral opraviti Svet LRS za strokovno izobraževanje v bližnji prihodnosti. Zavod LRS za strokovno izobraževanje je po naročilu sveta že pričel proučevati problematiko učnega kadra. Izdelan je že prvi osnutek načrta za rešitev dosedanjega nezadovoljivega stanja.

Financiranje strokovnega izobraževanja. Kot prispevek k skupnim naporom odgovornih činiteljev, da bi izobraževalne ustanove šle s čim manjšimi težavami od neposrednega financiranja iz proračunov ljudskih odborov na sistem financiranja po družbenih skladih za šolstvo, je sekretariat sveta za šolstvo LRS ob sodelovanju s pristojnimi gospodarskimi zbornicami konec leta 1961 izdelal predlog za način financiranja izobraževalnih ustanov v letu 1962.

Predlog je navajal vire financiranja posameznih vrst vzgojnih in izobraževalnih ustanov, predvideval je tudi, kdo naj daje finančna sredstva za posamezne vrste vzgojnih in izobraževalnih ustanov ter kdo naj v primeru, kadar nastopi potreba skupnega financiranja, pri tem sodeluje: S predlogom, ki sta ga v osnovi sprejela oba za šolstvo pristojna republiška sveta, to je Svet za šolstvo LRS ter Svet LRS za strokovno izobraževanje, so soglašali tudi predsedniki okrajnih ljudskih odborov in predsedniki bivših republiških gospodarskih zbornic na posvetovanju na Izvršnem svetu LS LRS dne 8. januarja 1962.

V skladu s predlogom je financiranje osnovne dejavnosti in investicij prešlo v glavnem na občinske družbene sklade za šolstvo, le tehniške in njim ustrezne strokovne šole naj bi dobivale sredstva iz okrajnih proračunov. Pri financiranju vajenskih šol, industrijskih in drugih šol s praktičnim poukom, katerih problematiko je predlog izčrpno obravnaval, pa naj bi sodelovale gospodarske organizacije in gospodarske zbornice, deloma s sredstvi 1% od bruto osebnih dohodkov, ki jih gospodarske organizacije po zakonu o prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij lahko uporabijo za potrebe strokovnega izobraževanja, deloma pa s povečanim članskim prispevkom, ki ga gospodarske organizacije plačujejo zbornicam. Delno kritje izdatkov za osnovno dejavnost industrijskih šol je predlog predvideval tudi s sredstvi, ki jih te šole ustvarjajo z lastno dejavnostjo.

Predlagani način financiranja ni bil izveden enotno. Glede na posebno problematiko so ljudski odbori iskali nove oblike financiranja, ki jih predlog sam ni vseboval.

V skladu s predlogom se je financiranje izvedlo le za osnovne šole.

Način financiranja gimnazij, ekonomskih šol, administrativnih šol, tehniških in njim ustreznih strokovnih šol (vključno učiteljišč in vzgojiteljskih šol) se je spremenil tako, da so bili zastopani razen občinskih družbenih skladov in proračunov okrajnih ljudskih odborov še medobčinski družbeni skladi, ki jih predlog ni predvidel.

Največje težave v zvezi s financiranjem so se pojavile pri industrijskih in drugih šolah s praktičnim poukom, ter vajenskih šolah. Predlog je predvidel poseben mehanizem zbiranja sredstev gospodarskih organizacij pri gospodarskih zbornicah, ki se v praksi ni povsem obnesel. Zbornice so se zato morale dogovarjati z vrsto gospodarskih organizacij, kar je povzročilo, da je bil dotok potrebnih finančnih sredstev nezadovoljiv. Poleg tega so občinski ljudski odbori v mnogih primerih zaradi značaja teh šol (v njih se šolajo učenci običajno ne samo za potrebe gospodarskih organizacij domače občine, ampak tudi in celo v pretežni meri za potrebe drugih občin istega okraja) premalo zainteresirani za reševanje njihove finančne problematike. Negotovost, kdo jim bo preskrbel sredstva, je privedla do tega, da so se nekatere šole znašle v velikih težavah. Pojavili so se celo primeri, da so učenci s šolnino krili del izdatkov za osnovno dejavnost šol. Šole s praktičnim poukom, zlasti marsikatere industrijske šole, pa so zaradi neurejenega dotoka finančnih sredstev v škodo pedagoških vidikov preveč komercializirale praktični pouk v šolskih delavnicah.

Nastale težave so se premostile največkrat tako, da so priskočili na pomoč medobčinski družbeni skladi.

Ceprav predlog za način financiranja v letu 1962 ni bil perspektiven, saj je bil izdelan le za prehodno obdobje, je vendar dosegel svoj osnovni namen; vzpodbudil je vse prizadete činitele in nakazal način njihovega sodelovanja pri skupnem zagotavljanju finančnih sredstev, potrebnih za izobraževanje. Brez dvoma je predlog v mnogočem zmanjšal težave pri prehodu od administrativnega proračunskega sistema financiranja na nov način zagotavljanja finančnih sredstev preko družbenih skladov za šolstvo.

Ugotoviti moramo, da vkljub začetnim težavam novi način financiranja že kaže novo podobo odnosov med družbo in šolo, učiteljske kolektive pa spodbuja k izboljšanju vzgojnoizobraževalnega dela.

Sredstva za osnovno dejavnost in investicije, ki so jih porabile v letu 1962 posamezne vrste strokovnih izobraževalnih ustanov ter primerjava s celotnimi sredstvi, ki jih družba daje za vzgojo in izobraževanje, kažejo naslednje razpredelnice:

Financiranje osnovne dejavnosti izobraževalnih ustanov v letu 1962

v milijonih dinarjev

Vrsta izobraževalnih ustanov	Obč. in medobč. družb, skladi in sredstva okr. prorač.	Sredstva republiškega sklada	Gospodar. organizacije / posredno in neposredno financiranje	Lastna dejavnost in šolnina	Skupaj	V %	Število učencev 61/62	Koliko odpade na posameznika (v dinarjih)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Osnovne šole	10 904	75	—	—	10 979	49.5	242 971	45 186
Izobraževalni centri v gosp. organizacijah	—	—	471	—	471	2	—	—
Vajenske šole in šole s prakt. poukom	600	—	841	1071*	2 512	11.5	22 541	65 100** (141 441)
a) industrija in rudarstvo	96	—	526	1000	1 622	—	4 686	132 735 (346 137)
b) gradbeništvo	53	—	4	—	57	—	1 533	37 782
c) promet	13	—	107	69	189	—	794	157 450 (238 035)
d) trgovina	93	—	81	—	174	—	3 048	57 086
e) gostinstvo	41	—	38	2	81	—	1 047	77 363
f) obrt in komunala	260	—	50	—	310	—	10 957	28 292
g) kmetijstvo in gozdarstvo	44	—	35	—	79	—	476	165 966
Tehniške in njim ustrezne strok. šole	1 770	—	42	—	1 812	8.2	12 226	148 208
Gimn., učiteljišče, vzgojiteljske šole in posebne šole	1 258	—	—	—	1 258	5.7	12 050	104 398
Višje šole	81	477	23	—	581	2.6	4 850	119 794
Visoke šole	6	2898	—	—	2 904	13.2	10 231	283 843
Drugi vzgojni in izobraž. zavodi	1 516	53	54	—	1 623	7.3	1 868	—
Skupaj	16 135	3503	1431	1071*	22 140	100	306 737	—

* V tej postavki je všteta šolnina v znesku 40 milijonov dinarjev, ki odpade pretežno na šole za industrijo in rudarstvo.

** Pri izračunu povprečnih stroškov na posameznika niso všteta sredstva iz kolone 4, ker ta sredstva ustvarjajo učenci samo v šolskih delavnicah. Podatki v oklepajih se nanašajo na celotna porabljena sredstva.

Financiranje investicij za izobraževalne ustanove v letu 1962

v milijonih dinarjev

Vrste izobraževalnih ustanov	Občinski družbeni skladi, medobčinska in okrajna prorač. sredstva ter sredstva republiškega sklada	Gospodarske organizacije	Skupaj	V %
Osnovne šole	3066	—	3066	52
Izobraževalni centri v gospodarskih organizacijah	—	—	—	—
Vajenske šole in šole s praktičnim poukom	273	339	612	11
Tehniške in njim ustrezne strok. šole Gimnazije, učiteljišča, vzgojiteljske šole in posebne šole	356	—	356	6
Višje šole	82	—	82	1
Visoke šole	356	—	356	6
Visoke šole	1031	—	1031	18
Drugi vzgojni in izobraževalni zavodi	286	49	335	6
Skupaj	5450	388	5838	100

Če analiziramo celotna sredstva, porabljena za izobraževalne ustanove, vidimo, da so bila sredstva v znesku 2512 milijonov dinarjev namenjena za šole s praktičnim poukom in vajenske šole (bodoče poklicne šole), razmeroma majhna. Svet LRS za strokovno izobraževanje ugotavlja, da so bile te šole glede na to, da dajejo osnovno armado strokovnih kadrov za našo proizvodnjo, s stališča potreb po financiranju osnovne dejavnosti, zlasti pa še s stališča prepotrebne povečanja njihovih zmogljivosti in oskrbe z moderno opremo, deležne premajhne družbene pozornosti. To spoznamo tem bolj, če upoštevamo, da so skoraj polovico sredstev, porabljenih za osnovno dejavnost teh šol ustvarili z delom v šolskih delavnicah učenci sami, in to v znesku 1031 milijonov dinarjev.

Podrobnejša razčlenitev izdatkov za osnovno dejavnost šol s praktičnim poukom in vajenskih šol kaže, da odpade največji delež v znesku 1622 milijonov dinarjev ali 65 % na šole, ki vzgajajo kader za industrijo in rudarstvo; na šole, ki vzgajajo kader za vse ostale gospodarske panoge pa le 890 milijonov dinarjev. Da bi povečali ta razmeroma majhen vir finančnih sredstev, so prizadeti činitelji iskali najrazličnejše prakticistične rešitve, ki pa niso zagotovile rednega dotoka sredstev.

Da šole s praktičnim poukom in vajenske šole niso deležne zadostne družbene pozornosti, kaže tudi analiza povprečnih stroškov, ki odpadejo na posameznega učenca. Če ne upoštevamo osnovnih šol, ugotovimo pri teh šolah najnižje povprečne izdatke.

V nekoliko boljšem, čeprav še vedno ne v zadovoljivem položaju, so tehniške in njim ustrezne strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe.

Neodvisno od vprašanj količinskih razmerij pri sredstvih za financiranje izobraževalnih dejavnosti pa je svet ugotovil, da tudi dosedanji način zagotavljanja sredstev v določenih primerih, zlasti pa v šolah s praktičnim poukom in vajenskih šolah, ovira vzgojno in izobraževalno delo. Zato je razpravljal o teh problemih in izdelal predlog trajnejšega in stabilnejšega načina financiranja, ki naj nadomesti dosedanje prakticistično reševanje materialnih problemov šolstva.

Predlog zavzema stališče, kdo naj bo ustanovitelj posameznih vrst izobraževalnih ustanov; predvideva povečanje možnosti neposredne uporabe sredstev iz gospodarstva za potrebe financiranja strokovnoizobraževalnih dejavnosti; ureja materialne obveznosti prizadetih gospodarskih in družbenih činiteljev in nakazuje mehanizem zbiranja in razdeljevanja sredstev.

Svet LRS za strokovno izobraževanje meni, da bodo ti predlogi v prihodnjem obdobju zagotovili pogoje za vsestranski napredek strokovnoizobraževalnih ustanov.

3. Svet za znanost in sekretariat LR Slovenije za raziskovalno delo in visoko šolstvo

Področje sveta za znanost. Poglavitne naloge, s katerimi se je svet za znanost ukvarjal v letu 1962, so bile te:

- pregled vseh področij raziskovalnega dela v republiki;
- vsestranska pomoč sklada Borisa Kidriča kot republiškem skuadu za raziskovalno delo pri programiranju in določanju prioritetenih nalog;
- ugotavljanje možnosti za formiranje posebnih skladov za raziskovalno delo v posameznih gospodarskih panogah;
- podpora pri oblikovanju raziskovalnih enot v gospodarstvu;
- skrb za tako kadrovsko politiko republike, ki bo najbolj jamčila, da se bo število raziskovalnega kadra močno povečalo, da pa bo njegova kvaliteta ostala pri tem na visoki stopnji;
- posebna skrb za razvoj družbenih in medicinskih znanosti, v katerih LR Slovenija močneje zaostaja.

Pregledi raziskovalnega dela. Zavedajoč se pomena, ki ga imajo bazične znanosti, je svet začel svoje preglede in problematike raziskovalnega dela z matematiko, fiziko, mehaniko in kemijo. Pri tem se ni omejl na svoj plenum, ampak so v komisijah in poprejšnjih razgovorih sodelovali vsi, ki so za ta vprašanja zainteresirani in so kakorkoli prispevali k razčiščenju vprašanj. Z rezultati teh posvetovanj je bila strokovna javnost seznanjena v obliki resolucij. Osnovno gradivo in resolucija so objavljene v Objavah sveta za znanost.

Naslednji pregled je zajel področje biologije in biotehnike. Komisija za naravoslovne vede je že preučila gradivo in poročila za področja biologije, agronomije, gozdarstva in veterinarstva ter pripravila skupno poročilo za razpravo na plenumu sveta. Pregledi se bodo nadaljevali tudi v tekočem letu in s časom pokazali zaokroženo podobo vse naše znanosti in raziskovalnega dela.

Skoraj dve celi zasedanji je posvetil svet poročilu svoje posebne komisije, ki je analizirala stanje raziskovalnih zavodov v LR Sloveniji z vidika financiranja v letu 1961. Iz poročila izhaja, da so zavodi realizirali svoj finančni plan s 5 milijardami in 299 milijoni dinarjev. Od tega odpade na področje

tehniških ved 84 %, na biotehniške in biološke vede 11 % in na družbene 5 %. Od celotne realizacije finančnega načrta odpade na raziskovalno dejavnost 3 milijarde in 376 milijonov ali 64 %. Od teh je 2897 milijonov odpadlo na zavode s področja tehniških, 327 milijonov na zavode s področja biotehniških in 152 milijonov na zavode s področja družbenih ved. Raziskave so bile do treh četrtin in več usmerjene v izrazito aplikativno smer. 73 % raziskovalne dejavnosti, ki je bila opravljena v znanstvenih zavodih, so financirale gospodarske organizacije (tehniško področje z 79 %, biotehniško s 50 % in družbeno s 24 %). Pomemben je tudi razvoj skladov za lastno raziskovalno delo pri inštitutih. Ob tem poročilu je svet ugotovil, da smo investirali približno 1 % narodnega dohodka v raziskovalno delo, da pa bi bilo, po neki sicer ne povsem izdelani primerjalni metodi, objektivno potrebno vsaj 2 %.

Republiški sklad za raziskovalno delo in programiranje je raziskovalnega dela. Znano je, da je med našimi republikami le LR Slovenija povsem oddvojila sklad za raziskovalno delo od sveta za znanost. Skladi drugih republik, pa tudi zvezni sklad za raziskovalno delo, so realizatorji politike svetov za znanstveno delo, sklad Borisa Kidriča kot republiški sklad za raziskovalno delo pa se pojavlja v bistvu kot nosilec politike Izvršnega sveta. Dveletne izkušnje kažejo, da je ta oddvojitev smiselna. Svet za znanost se s tem seveda ni odrekel popolne soodgovornosti za politiko sklada, vendar ga pa ne zaposlujejo njegove konkretne, operativne naloge, zaradi katerih bi moral zanemarjati širše akcije, v katerih nujno nastopa kot pobudnik ali koordinator. V preteklosti so si raziskovalne ustanove po večini same izbirale raziskovalne teme, na eni strani zaradi premajhne povezanosti teh ustanov s proizvodnjo, na drugi strani zaradi nezaupanja proizvodnje v njihovo delo. Skratka, bila sta to dva pola, ki sta se pogosto bolj odbijala, kot privlačevala. Dokler so se raziskave plačevale samo iz raznih skladov, je bilo delo za raziskovalne ustanove brez povezave s proizvodnjo dosti enostavnejše. Proizvodnja se je upravičeno pritoževala, da ji raziskovalni zavodi kaj malo koristijo in da je denar, ki ga skladi trošijo za take raziskave, slabo naložen.

Prehod financiranja zavodov od dotacij in subvencij na financiranje samih raziskovalnih tem je že sam po sebi povzročil preusmeritev zavodov; ker so se tudi kriteriji financiranja iz sklada Borisa Kidriča poostriili, so se zavodi, ki so hoteli uspevati, morali tesneje nasloniti na proizvodjalne organizacije in družbene službe.

Odločujoč moment razvoja v tej smeri je bila ustanovitev enotne gospodarske zbornice iz prejšnjih področnih. S posredovanjem sveta za znanost je gospodarska zbornica prevzela vlogo povezave med proizvodnjo, raziskovalnimi ustanovami in skladom Borisa Kidriča. Prijava raziskovalnih tem za leto 1963 — tako tem, predlaganih od inštitutov, kot tem, predlaganih od industrije — je bila opravljena pri gospodarski zbornici na skupnih sestankih predstavnikov raziskovalnih ustanov, proizvodjalnih organizacij, sklada Borisa Kidriča in sveta za znanost. Pri tem se je prvič v praksi uveljavilo načelo, da mora vsaka tema pripadati nekemu širšemu problemu in vsak problem nekemu širšemu projektu. (Oznake: tema — problem — projekt so vzete iz mednarodne terminologije in omogočajo vključitev tudi v sistem mednarodne tehnične pomoči). Projektom določa prioriteto državni ali republiški vidik, problemom, pa širši strokovni vidiki. Tako je avtomatično že tudi temam dana prioriteta. Teme, ki se ne vključu-

jejo v noben problem oziroma projekt, ne morejo biti financirane iz sklada Borisa Kidriča. Prav sedaj je v obdelavi in diskusiji sveta celotna problematika, ki izhaja iz spoznanja o neločljivosti tria: tema — problem — projekt. Precej jasno se kažejo naloge, ki jih imajo ob pravilni uglašenosti tega tria vsi prizadeti: od posameznega raziskovalca prek vodstva raziskovalne institucije, strokovnega združenja, zbornic do sekretariatov in Izvršnega sveta. Dejstvo, da tema sama zase ne more obstajati, ampak mora biti povezana z nekim širšim problemom (in ta z nekim širšim projektom), vpliva tudi na samo reševanje raziskovalne teme. En sam zavod bo redko sposoben odgovoriti na vsa vprašanja, ki nastanejo pri reševanju problemov; zavodi ali strokovnjaki posameznih zavodov morajo temo ali problem obdelati skupno — pojavlja se teamsko raziskovalno delo. To pa zahteva tesnejšo povezanost med inštituti. Na pobudo sveta za znanost in v organizaciji njegovega sekretariata je bil sestanek predsednikov in direktorjev vseh samostojnih raziskovalnih zavodov, na katerem se je formiral koordinacijski odbor devetih zavodov, ki naj prevzame vlogo povezovalca vseh raziskovalnih ustanov.

Formiranje posebnih skladov in razvojni raziskovalni centri v industriji. Svet za znanost razčiščuje tudi funkcijsko povezavo verige: proizvodnja — kontrolni oddelek proizvodjalne organizacije — razvojni oddelek ali inštitut proizvodjalne organizacije — samostojni raziskovalni inštituti (s priključenimi ali tudi samostojnimi pospeševalnimi centri) — univerza. Tudi ta povezava je v glavnem že razčiščena, s tem pa je tudi določeno področje dejavnosti teh posameznih razvojno-raziskovalnih inštitucij.

Pobudo za to razčiščenje je dala diskusija na svetu ob elaboratu Znanstveno raziskovalno delo in industrija LRS, ki ga je pripravil Sekretariat IS za industrijo in obrt, in ob priporočilih, ki jih je k temu elaboratu dal odbor IS za gospodarska vprašanja. V težnji po modernizaciji industrije se bodo podjetja v vse večjem obsegu morala ukvarjati z vprašanji surovinske baze, kvalitete in tehnološkega procesa. Zato so potrebni zavestna mobilizacija vseh subjektivnih sil v podjetjih, v raziskovalnih zavodih in centrih, široko pojmovanje družbenih potreb in smotrna uporaba družbenih skladov. Svet se pri tem ni ograeval za administrativno uvajanje obveznih prispevkov za raziskovalno delo, ne nasprotuje pa, da se taki skladi ustvarjajo za posamezna področja na prostovoljni osnovi, pri čemer mora seveda odločilno besedo imeti zopet gospodarska zbornica.

Vzgoja raziskovalnih kadrov: V vsem raziskovalnem delu je najbolj kritično vprašanje kadrovskih zmogljivosti. Zato skoraj ni bilo ne seje sveta ne seje komisije sveta, na kateri bi to vprašanje ne bilo v tej ali drugi obliki na dnevnem redu — skoraj vedno tudi v zvezi s problematiko raziskovalnega dela na fakultetah ter z organizacijo visokošolskega študija na tretji stopnji. Pri vsem tem pa industrijski razvojni centri in sama proizvodnja teh potreb niti ne nakazujejo niti so kaj prida voljni financirati študij tretje stopnje. Zaradi te, trenutne kadrovske neperspektivnosti v našem gospodarstvu svet meni, da je treba za zdaj šolati visokokvalificirane strokovnjake-specialiste in strokovnjake-raziskovalce ne glede na izkazane potrebe, vsekakor pa vsaj vzporedno z velikimi gospodarskimi investicijskimi izgradnjami. Eden od pogojev za dodelitev investicijskih sredstev naj bi bil tudi ustrezen načrt kadrovskih

potreb, v katerem bodo delovna mesta pravilno ovrednotena. Poleg tega svet meni, da bi položaj mogli izboljšati tudi tile nujni ukrepi:

— smotrnejša razporeditev kadra, ki dobiva štipendije za izpopolnjevanje v inozemstvu;

— uresničenje investicijskega programa glede opreme za študij na tretji stopnji;

— obveznost objavljanja rezultatov raziskovalnega dela, da se bo mogla razvijati znanstvena kritika.

Za ilustracijo, koliko oseb je poklicno zaposlenih v raziskovalnih enotah (všteti so tudi samostojni zavodi univerze in fakultet in nesamostojne raziskovalne enote akademije znanosti in umetnosti), dajemo naslednji pregled:

	Število zavodov	Vseh stalno zaposlenih	Od tega raziskovalcev
Zavodi s področja tehniških ved	24	3764	533
Zavodi s področja biotehniških ved	8	337	95
Zavodi s področja družbenih ved	10	232	104
SAZU*	1	60	36
Skupaj	43	4393	768

* Brez članov – akademikov.

V teh organizacijskih enotah, ki se pretežno ukvarjajo z raziskovalnim delom, je honorarno zaposlenih še 507 oseb, med njimi je 60 raziskovalcev. Ker zasedajo honorarni sodelavci dejansko mesto rednih moremo reči, da se v LR Sloveniji 828 visoko kvalificiranih strokovnjakov poklicno, torej zelo intenzivno ukvarja z raziskovalnim delom. Potrebe po tem kadru bi bile seveda še večje. Po zadnji anketi, ki jo je pripravil Sekretariat za raziskovalno delo in visoko šolstvo, bi omenjeni zavodi v perspektivi naslednjih petih let potrebovali še skupaj 837 raziskovalcev (pod oznako raziskovalec je seveda zajet le najvišje kvalificirani kader). Vzgojili jih bodo deloma zavodi sami, deloma pa fakultete. Da tudi znanstveni zavodi aktivno posegajo v oblikovanje raziskovalnega kadra, je razumljivo, saj je bilo že doslej na inštitutih opravljenih 73 disertacij in se je tam razvilo iz začetnikov 395 priznanih strokovnjakov:

Mreža raziskovalnih zavodov (stanje ž dne 31. XII. 1962).

	Število	Poslujejo po načelih	
		gospodarske organizacije	samostojnega zavoda
a) Zavodi s področja tehniških ved	24	10	14
b) Biotehniških ved	8	3	5
c) Družbenih ved	10	2	8
Skupaj	42	15	27

V letu 1962 je svet razpravljaj in odločil o tehl zavodih, da imajo v smislu člena 16 zakona o znanstvenih zavodih pogoje za znanstveno in raziskovalno delo: Zavod za ribištvo v Ljubljani, Zavod za tehniške in ekonomske raziskave

v Kopru; Zavod za kemijske in farmacevtske raziskave v Ljubljani, Kmetijski zavod Maribor, Rudarski inštitut v Ljubljani, Inštitut za strojništvo v Ljubljani in Inštitut za abrazive v Rušah. Od teh Zavod za tehniške in ekonomske raziskave pri TOMOS v Kopru z delom kot znanstveni zavod ni pričel, izmed že prej ustanovljenih zavodov pa je prenehal z delom Zavod za družbeno samoupravljanje, čigar osebje in premoženje prevzame z letom 1963 inštitut za sociologijo, ki je medtem postal Inštitut za sociologijo in filozofijo. Inštitut za javno upravo je v letu 1962 razširil svoje delovno področje še na delovno pravo (Inštitut za javno upravo in delovno pravo). Očitno je, da zajema mreža raziskovalnih zavodov s področja družbenih ved čedalje več področij, čeprav je tempo tega razvoja še zelo počasen. Na področju medicinskih ved, glede katerih smo tudi v zaostanku, kakor je bilo že uvodoma omenjeno, tudi letos ni bil ustanovljen noben specializiran raziskovalni zavod, pač pa so v smislu člena 105 splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe dobili pozitivno mnenje sveta za znanost o tem, ali imajo pogoje za raziskovalno delo (kar jim daje pravico do formiranja posebnega sklada za raziskovalno delo) tile zavodi: Klinične bolnice v Ljubljani, Onkološki inštitut, Inštitut za tuberkulozo na Golniku, Ortopedska bolnica v Valdoltri, splošne bolnice v Mariboru, Celju, Slovenj Gradcu in Novem mestu, Zavod za balneologijo v Rogaški Slatini, Zavod LRS za transfuzijo krvi v Ljubljani, Zavod LRS za zdravstveno varstvo v Ljubljani in Okrajni zavod za zdravstveno varstvo v Mariboru.

Splošna načela in merila za delitev čistega dohodka in osebnega dohodka v raziskovalnih zavodih. Svet za znanost Ljudske republike Slovenije je pomladi leta 1961 prvič razpravljal o načelih, po katerih naj bodo sestavljeni pravilniki o nagrajevanju uslužbencev in delavcev v raziskovalnih zavodih in se s temi načeli tudi strinjal. Enoletna doba izvajanja pravilnikov, ki so jih sprejeli organi upravljanja posameznih zavodov, je pokazala razne pomanjkljivosti pa tudi pozitivne strani. Zato je bilo nujno, da je svet tudi v letu 1962 podrobneje razpravljal o delitvenem sistemu v raziskovalnih zavodih. Pri tem je ugotavljal tista načela in merila, po katerih bi se moral sistem delitve dohodka v teh zavodih nadalje razvijati. Tudi potem ko je izšlo posebno navodilo republiškega izvršnega sveta o izvajanju splošnih načel pri delitvi dohodkov samostojnih zavodov, so smernice in priporočila sveta za znanost služile kot dober pripomoček pri sestavljanju novih pravilnikov.

Z uvedbo novega načina nagrajevanja so se osebni dohodki v raziskovalnih zavodih v dokajšnji meri vskladili z dohodki na drugih področjih. Višina osebnih dohodkov v teh zavodih je primerna, za kar gre zasluga zlasti organom upravljanja teh zavodov, ki so skušali prilagajati osebne dohodke poslovnemu uspehu in ekonomski moči zavoda. Pri raziskovalnih zavodih, ki se financirajo po načelih, ki veljajo za samostojne zavode, je predstavljal določen korektiv tudi zakonit poseg republiških upravnih organov, to je Sveta za znanost in Sekretariat IS za občo upravo, ki sta dajala soglasje k pravilnikom; pri vseh zavodih pa je ustanovitelj zavoda dajal soglasje k določitvi plače direktorju zavoda, kar je predstavljalovo važen poseg in korektiv.

Čeprav naj bi bil v novem sistemu osebni dohodek v celoti odvisen od poslovnega uspeha zavoda, so se pri marsikaterem raziskovalnem zavodu pojavljale težnje, da se skozi nove obračunske postavke v bistvu zagotovijo stare, na administrativni način določene plače. To je bilo izraženo tako, da so bile

obračunske postavke za konkretno delovno mesto čim više določene in da je bil prepuščen le majhen del dohodka zavoda za nagrajevanje po uspehu in rezultatih dela. Razlog za to tendenco je iskati v tem, da zavodi ob sprejemu pravilnikov niso imeli stvarnih analiz o ekonomskem stanju in si zaradi tega večina zavodov ni upala izvesti prehoda na financiranje po načelih, ki veljajo za gospodarske organizacije. Upoštevaajoč važnost tega vprašanja, je Svet za znanost LRS določil posebno komisijo, ki je pregledala 17 znanstvenih zavodov s stališča financiranja, delitve dohodkov in delitve osebnih dohodkov. Analiza je pokazala, da imajo zavodi, pri katerih znaša količnik med dohodkom in bruto osebnimi dohodki 1,20 do 1,25, vse pogoje za prehod na poslovanje kot gospodarske organizacije. Na tej osnovi je svet za znanost priporočil vsem zavodom, ki izpolnjujejo te pogoje, naj čimprej vse pripravijo za prehod na način gospodarjenja po načelih, ki veljajo za gospodarske organizacije.

Delo komisij. Vsak član sveta je obenem član ene njegovih stalnih komisij, v katerih se podrobneje obravnava gradivo, ki pride potem na sejo plenuma. Komisije se seveda sestajajo bolj pogosto kot svet in sprejemajo tudi stališča, ki ne pridejo vedno na dnevni red plenuma. Posebno velja to za obravnave raziskovalnih tem, ki jih s posameznega področja financira ali sofinancira zvezni sklad za raziskovalno delo. Komisije so razpravljale tudi o razdelitvi deviznih sredstev na posamezne zavode, o stikih z inozemstvom in podobno.

Od začasnih komisij sveta je bila letos na novo ustanovljena začasna komisija za raziskovalno delo na krasu, ki ima nalogo pripraviti statut koordinacijskega telesa, čigar naloga bi bila odpraviti nepovezanost med ustanovami, ki raziskujejo kras. Med stalnimi komisijami sekretariata sta najpomembnejši komisija za štipendije in komisija za strokovne izpite uslužbencev za nazivi uslužbencev v znanstvenih zavodih.

a) Komisija za štipendije. Z ustanovitvijo Sekretariata LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo je administracija komisije za štipendije pri Svetu za kulturo in prosveto LRS prišla v delovno področje novo ustanovljenega sekretariata.

Komisija je kot republiška komisija za štipendije spremljala problematiko štipendij v republiki in obravnavala konkretne štipendijske zadeve. Posebno pozornost je posvetila vprašanju kreditiranja študija in njegovega vsklajevanja s sistemom štipendiranja. Po svojem predstavniku je sodelovala v komisiji za izdelavo tez o sistemu kreditiranja študija. Zaradi obravnave zadev skupnega pomena se je komisija letos povezala s skladom Borisa Kidriča in je njen član v sestavi štipendijske komisije omenjenega sklada. Komisija je kot štipenditor tudi letos posvetila poglobljitno skrb študiju družbenih ved, posebno pa filozofije, sociologije in pedagogike. Upoštevaajoč, da najteže dobijo štipendije študenti prvih letnikov, je komisija usmerila svoje štipendiranje na prvo stopnjo študija.

V letu 1962 je komisija razpolagala z zneskom 30 milijonov dinarjev, kar je za 4 milijone več kot v letu 1961. Zvišana sredstva komisija ni porabila za povečanje števila štipendistov, temveč za zvišanje štipendij, kar je bilo nujno zaradi splošnega povečanja vzdrževalnih stroškov.

Na dan 1. XI. 1962 je komisija imela 227 štipendistov, to je 40 manj kot ob istem času lani. Skupni mesečni znesek za te štipendije znaša 2 452 500 din, povprečna višina štipendije pa je 10 800 din (lani 9765). Podrobna struktura štipendistov je razvidna iz priložene tabele.

*Študenti Sekretariata LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo —
stanje 1. 11. 1962*

Tabela 1

Šola	Število študentov	Od tega študentov naše narodnosti iz zamejstva	Skupni mesečni znesek	Povprečje študentske
Vseh študentov	227	41	2 452 500	10 800
Filozofska fakulteta	75	8	796 000	10 300
Ekonomski fakulteta	5	1	56 000	11 200
Pravna fakulteta	3	—	48 000	16 000
Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	26	9	280 000	10 790
Medicinska fakulteta	13	7	140 000	10 700
Fakulteta za elektrotehniko	7	3	95 000	13 590
Fakulteta za strojništvo	4	2	49 000	12 250
Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo	14	4	141 000	10 700
Biotehniška fakulteta	9	3	99 000	11 000
Akademija za glasbo	6	3	60 000	10 000
Akademija za upodabljalno umetnost	14	—	144 000	10 280
Akademija za igralsko umetnost	15	1	141 000	9 400
Visoka šola za telesno kulturo	5	—	48 500	9 700
Višja pedagoška šola	8	—	73 000	9 375
Višja gospodinjstva šola	5	—	45 000	9 125
Višja tehniška šola	1	—	8 000	8 000
Šola za oblikovanje	21	—	146 000	6 950
Srednja glasbena šola	4	—	24 500	8 125
Srednja vzgojiteljska šola	1	1	10 000	10 000
Srednja pomorska šola	1	1	12 000	12 000
Srednja tehniška šola	2	—	12 000	6 000
Srednja medicinska šola	1	1	12 000	12 000
Administrativna šola	1	—	10 000	10 000

b) Izpitna komisija za strokovne izpite uslužbencev v znanstvenih zavodih. Izpitna komisija je v dveh terminih (pomladanskem in jesenskem) izprašala 19 kandidatov, od katerih je izpit opravilo 17 kandidatov. Značilno je, da se manjša število uslužbencev, ki se prijavljajo k strokovnim izpitom. Ob tej ugotovitvi se pojavlja vprašanje ustreznosti sedanjega načina priznavanja strokovne usposobljenosti z izpitno komisijo, ki je pri organu državne uprave. Pojav, da se čedalje manj uslužbencev raziskovalnih zavodov priglaja k strokovnemu izpitu, je gotovo v zvezi s prehodom teh zavodov z dosedanjega sistema nagrajevanja uslužbencev po plačilnih razredih na delitev osebnih dohodkov po delu in doseženem uspehu. V pogojih novega načina nagrajevanja pridobiva na veljavi tisto priznanje strokovne usposobljenosti, ki je rezultat nenehnega ugotavljanja in primerjanja značaja, obsega in uspeha dela v sami delovni organizaciji, izgublja pa ga strokovni izpit, ki je v sedanjih oblikah le del administrativnega sistema nagrajevanja.

Sekretariat in visokošolski zavodi. S 3. členom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji je bil v juniju 1962. leta ustanovljen Sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo. Njegova dejavnost s področja raziskovalnega dela je najtesneje povezana z dejavnostjo Sveta za znanost LRS. V okviru svojih pristojnosti na področju visokega šolstva je sekretariat v svojem pol leta trajajočem delovanju opravil nekatere analize in pripravil predloge za ustrezne ukrepe, kar v naslednjem podrobneje obravnavamo:

Vpis na fakultete, umetniške akademije, visoke in višje šole. Na vse visoke in višje šole je bil tudi v študijskem letu 1962/63 vpis svoboden za vse, ki so izpolnjevali s statuti predpisane pogoje, le na medicinski fakulteti je bil zaradi slabših materialnih možnosti vpis omejen na 150 novincev.

Vse doslej je bilo pri vpisu študentov na vseh visokošolskih zavodih značilno splošno nagnjenje porasta. Ob vpisu v šolskem letu 1962/63 pa zaznamujemo prvič v zadnjih desetih letih lahko nazadovanje v primerjavi s številom vpisanih v prejšnjem študijskem letu. Podrobno primerjavo vpisa v šolskem letu 1962/63 z vpisom v šolskem letu 1961/62 nam ponazarja naslednja tabela:

	Vpis v letu 1961/62		Vpis v letu 1962/63	
		od tega izredni		od tega izredni
Skupno število študentov	13 264	3147	12 984	3106
fakultete	9 268	1436	8 617	1158
umetniške akademije	350	3	366	12
visoke šole	235	273	338	142
višje šole	3 411	1435	3 663	1794

Iz zgornje razpredelnice je razvidno, da gre nižji vpis v letošnjem študijskem letu predvsem na račun fakultet, kjer znaša indeks v primerjavi s prejšnjim letom 93. Znatnejši padec vpisa je predvsem na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo (indeks 72,8), na filozofski fakulteti (indeks 86,8) ter na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo (indeks 86,8). Ostale fakultete so na isti ravni, kot lani ali pa zaznamujejo le neznatno povečanje vpisa, le na fakulteti za strojništvo je vpis porasel za 31,6 odstotkov.

Na zmanjšanje števila študentov na fakultetah so vplivali predvsem tile momenti: prvi je ta, da je prišla z letnikom 1943 na visoke šole generacija, ki je številčno dokaj šibkejša od prejšnjih; drugi je v tem, da višje šole čedalje bolj razbremenjujejo prve letnike fakultet; tretji pa ta, da je število študentov, ki nimajo ustrezne šolske predizobrazbe, po prvih letih sproščene vpisa padlo na bolj ali manj normalen obseg.

Močno je naraslo število slušateljev na visoki šoli za politične vede (indeks 281); to je posledica nadaljnega razvoja te šole in velikega zanimanja za študij političnih ved. Število vpisanih na visoki šoli za telesno vzgojo je padlo za 22 %, kar je posebno zaskrbljujoče, ker visoko kvalificiranega strokovnega kadra za telesno vzgojo v naših šolah in telesnovzgojnih organizacijah močno primanjkuje.

Število slušateljev višjih šol je naraslo za 7 %. Vpis je predvsem porastel na višji gospodinjiski šoli, višji tehniški šoli, višji stomatološki šoli, višji šoli za socialne delavce in na pedagoški akademiji.

Zaradi pomanjkljive šolske izobrazbe je v tem študijskem letu opravljalo posebni sprejemni izpit 429 novincev (36. člen zakona o visokem šolstvu). Rezultati so bili naslednji:

	Izpit opravljalo	Izpit opravilo
fakultete	178	82 (46,1 %)
visoke šole	29	28 (96,5 %)
akademije	30	19 (63,3 %)
višje šole	592	307 (51,8 %)

Čeprav je v vsej državi uzakonjeno načelo prostega vpisa in je le izjemno možno vpis omejiti, če dejansko ni mogoče organizirati pouka za vse priglašene kandidate, je večina fakultet v državi omejevala vpis novih študentov. Le v Sloveniji je bilo število študentov, ki so se lahko vpisali na prvo stopnjo, omejeno, samo na medicinski fakulteti. Na tej fakulteti so razpoložljivi prostori in kadrovske zmogljivosti do skrajnosti izrabljene in bi povečanje števila preko 150 novih študentov znižalo kakovost pouka do take mere, da povprečen študent ne bi mogel dobiti osnovnega znanja. Sedanja omejitev vpisa naj bi bila le prehodni ukrep, ki bo potreben tako dolgo, dokler se ne zadovolji potreba po prostorskih kapacitetah in materialni osnovi na sploh. Izvršni svet je obravnaval tudi predloga za omejitev vpisa na fakulteti za strojništvo in na oddelku za arhitekturo fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo ter oba predloga odklonil. Arhitektov, zlasti pa strojnikov, še vedno primanjkuje; zato naj fakulteti z načrtnejšo organizacijo pouka najdeta možnost za študij vseh novincev, ki so se letos vpisali na ti fakulteti. Da omejitev vpisa ni bila potrebna, dokazuje tudi dejanski vpis na teh dveh fakultetah: v prvi letnik fakultete za strojništvo se je letos vpisalo 194 slušateljev, lani 175; na oddelku za arhitekturo študira letos 107 novih slušateljev, lani pa se je v prvi semester vpisalo 255 študentov.

Učni pripomočki: V zvezi z reformiranim visokošolskim študijem so se pokazale velike potrebe po primernih učnih pripomočkih za študij na vseh stopnjah. Iz pregleda učbenikov in skript za posamezne fakultete izhaja, da stanje še ni zadovoljivo. Na vseh fakultetah manjka nad 315 učbenikov in skript. To število bi se precej povečalo, če bi izločili učbenike, ki so zastareli, nepopolni ali pa razprodani. Številna skripta, ki so še v rokah študentov, ne ustrezajo vsebini predavanj ali zajemajo le del obravnavane snovi. Na vseh fakultetah manjkajo učbeniki, ki bi bili prirejeni za stopenjski način študija.

Spodnja preglednica prikazuje, za koliko učnih predmetov na posameznih fakultetah nimajo študenti nikakršnih učbenikov niti skript:

Pravna fakulteta	0	0 %
Ekonomsko fakulteta	24	26 %
Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo	28	36 %
Fakulteta za elektrotehniko	126	85 %
Fakulteta za strojništvo	12	28 %
Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	117	38 %
Biotehniška fakulteta	8	6 %

Učni predmeti medicinske in filozofske fakultete so kompleksni predmeti, zato ni bilo mogoče ugotavljati; koliko učbenikov jim manjka, vendar je po splošni oceni stanje na medicini zadovoljivo.

Za pomanjkanje učbenikov in skript se navajajo najrazličnejši razlogi. Večina fakultete omenja pogosto menjavanje učnega programa, uvajanje novih predmetov, ki se doslej še niso predavali ali pa zanje še nimajo predavateljev; za nekatere predmete je izdelava slovenskega učbenika nerentabilna (majhno število odjemalcev); navajajo tudi preobremenjenost učiteljskega kadra, pomanjkanje sredstev in nezaiteresiranost založb za prevode učbenikov iz tujih jezikov.

Zaradi takega stanja je večina fakultet resno pristopila k reševanju problema pomanjkanja primernih učnih pripomočkov. K temu prispeva tudi novo uvedeni sistem nagrajevanja, ki pedagoške delavce na fakultetah spodbuja k pisanju učbenikov in skript s primerno zvišanim osebnim dohodkom. Zaradi velikih potreb po učnih pripomočkih za študij na vseh stopnjah je bila ustanovljena posebna univerzitetna založba, ki naj bi predvsem prevzela srb za izdajo in tiskanje učbenikov in skript.

Statuti. S sprejetjem statotov in njihovo potrditvijo so visokošolski zavodi, lahko rečemo, zaključili začetno obdobje reformnih prizadevanj, ki jih je inavguriral zvezni zakon o univerzah in zakon o visokem šolstvu v LR Sloveniji. Že med pripravljanjem novih statotov so šole, ne da bi čakale na njihovo formalno potrditev, postopoma uresničevale osnovne spremembe v organizaciji študija tako; da so uvajale večstopenjski študij in s tem vred spreminjale in usklajevale svoje učne načrte in programe. To in vse drugo, kar je značilnega za reformo visokošolskega študija, so statuti oblikovali v zaokrožen sistem, v temeljni predpis za delo in življenje šole. Jasno je, da so nadaljnji reformni proces in rezultati tega procesa tesno odvisni od doslednosti in prizadevnosti, s katerima se uresničujejo sprejeti statuti, od spoštovanja njihovega duha in črke. Takšno stališče pa ne more pomeniti, da se statuti ne smejo izpopolnjevati in dopolnjevati na podlagi izkušenj, pridobljenih v njihovi uporabi, ali zaradi nadaljnjega razvoja šole. Vsaka sprememba statuta mora pomeniti takšno njegovo izboljšanje, ki je v skladu z osnovnimi načeli in tendencami reforme v visokem šolstvu, v kolikor terja nova finančna sredstva, mora biti stvarna glede na razpoložljiva družbena sredstva.

Dosedanje izkušnje v izvajanju statotov so pokazale, — kar ni nič nepričakovanega, da imajo le-ti večje ali manjše vrzeli in pomanjkljivosti. Šole na podlagi ustreznih določil samih statotov te pomanjkljivosti popravljajo, v kolikor gre seveda za zadeve, ki ne posegajo v osnovna načela, na katerih je statut zgrajen. Bistvenejše spremembe in dopolnitve se lahko opravijo le z novo statutarno odločbo, ki jo potrdi Izvršni svet. Od te normalne poti pri izvajanju študijske reforme, ki je uzakonjena v statutih, in pri usklajevanju statotov s prakso so večja ali manjša odstopanja; so primeri, da je ravnanje posameznih šolskih zavodov na robu nezakonitosti ali docela nezakonito. Oddelek za arhitekturo fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo vse do danes ni uvedel učnega načrta, ki je bil sprejet in potrjen s statutom fakultete. Namesto potrjenega učnega načrta so uvajali ponekod različne druge načrte študija, kar je izzvalo resne motnje v učnem procesu. V takem položaju je sekretariat za raziskovalno delo kot nadzorni organ pozval organe fakultete

in oddelka za arhitekturo, naj čimprej uskladijo delo oddelka z določili statuta ali pa naj spremembo statuta uveljavijo po zakoniti poti.

Sekretariat je v preteklem letu obravnaval in pripravil za Izvršni svet nekatere statutarne odločbe in spremembe statotov, ki so jih sprejeli in predložili posamezni visokošolski zavodi (višja gospodinjstva šola, fakulteta za naravoslovje in tehnologijo, fakulteta za elektrotehniko, biotehniška fakulteta). Spremembe so se nanašale na racionalizacijo in izboljšanje študijskih načrtov in programov, na uvajanje novih študijskih usmeritev in na organizacijo študija tretje stopnje. Ker se podiplómski študij na fakultetah šele uvaja in ga večina statotov podrobneje ne določa, bodo tudi v prihodnje pogoste spremembe in dopolnitve statotov prav zaradi organizacije študija tretje stopnje na posameznih fakultetah.

Financiranje visokega šolstva. Sekretariat opravlja tudi strokovno službo in vse administrativne posle za sklad LRS za šolstvo. V preteklem letu je sklad realiziral 5157 milijonov dinarjev sredstev, kar pomeni v primerjavi z letom 1961 povečanje za 23 %.

Osnovna načela, po katerih je sklad v letu 1962 financiral visoke in višje šole in druge ustanove, ki se financirajo iz njegovih sredstev, so naslednja:

a) Financiranje osnovne dejavnosti je temeljilo na objektivnih merilih, ki se nanašajo na ugotovljeni fizični obseg delovanja šolskih zavodov v letu 1961 in 1962, na ugotovljeno ceno za opravljeno enoto pedagoškega dela v letu 1961 in na določeno ceno za pedagoško enoto dela v letu 1962. Dokler podrobnejše študije ne bodo nudile solidnejših pokazateljev, je upravni odbor sklada smatral, da je fizični obseg dejavnosti posameznih šol najprimerneje ugotavljati na osnovi statutarne določenih ur predavanj, vaj, seminarjev in drugih oblik pedagoškega dela.

b) Pri financiranju investicij je sklad usmerjal večja sredstva predvsem v že začete objekte ter s tem pospeševal njihovo dograditev; na sploh pa je sklad težil h koncentraciji investicij, ker tak način zagotavlja velike ekonomske prednosti v primerjavi z razdrobljenim načinom investiranja. Pri tem pa je dajal prednost tistim šolskim objektom, ki jih sofinancirajo političnoteritorialne enote, podjetja, zbornice in druge organizacije.

c) Ker se v sklad stekajo sredstva iz dveh virov, namreč iz republiškega proračuna in iz deleža na prispevku iz osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev, je želel sklad nameniti sredstva iz proračunske dotacije predvsem za potrebe osnovne dejavnosti šol, investicijska dejavnost pa naj bi se krila iz deleža na prispevku iz osebnih dohodkov. Ker pa se je dana mreža visokošolskih zavodov še nadalje razvijala in dopolnjevala, sama reformna prizadevanja pa so bila v polnem teku, so tako razmejena sredstva zadoščala le za kritje 83 % potreb osnovne dejavnosti. Razlika se je morala kriti iz deleža, namenjenega za investicijsko dejavnost. Podrobna razmerja med sredstvi, namenjenimi za osnovno dejavnost in za investicije nam prikazuje naslednja tabela:

	1959	1960	1961	1962
Skupna sredstva	100	100	100	100
za osnovno dejavnost	80	74,5	64,5	75,5
za investicije	20	25,5	35,5	24,5

Posebno znatna je ta razlika na univerzi, kjer je bila struktura sredstev med osnovno dejavnostjo in investicijami v 1962. letu 92 proti 8. To razmerje je toliko bolj presojanja vredno, ker so proučevanja pokazala, da na posameznih odsekih fakultet primanjkuje še obilo šolskih prostorskih zmogljivosti (predavalnic, laboratorijev in kabinetov), ki naj bi bile pogoj za normalni študij in uresničevanje študijske reforme. Zaradi takega stanja bo strokovna služba sklada v prihodnjem letu podrobno analizirala racionalnost trošenja sredstev, danim posameznim visokošolskim zavodom; politika sklada pa bo težila za tem, da se razmerje med sredstvi za osnovno dejavnost šol in za investicije postopno normalizira.

Problematika štipendiranja. V šolskem letu 1961/62 je bilo na fakultetah in drugih visokih ter višjih šolah 3771 štipendistov, to je 37% vseh redno vpisanih študentov; poleg tega je prejelo štipendijo še okrog 1100 absolventov. Pri višjih šolah je treba upoštevati poleg štipendistov še precejšnje število rednih študentov s plačanimi dopusti; z njimi se povzpne odstotek tistih, ki prejema družbeno pomoč v študiju na 50%. Povprečje štipendije je znašalo 8880 dinarjev, proti koncu leta se je povečalo vzporedno s porastom življenjskih stroškov in doseglo povprečje 10 500 dinarjev. Število štipendij po kategorijah visokošolskih zavodov je sledeče:

	Vse	%	I. letnik	%	II. letnik	%	III. letnik	%	IV. letnik	%
Fakultete	2945	37,6	508	17	719	39	723	51	995	61
Visoke šole	72	40,4	27	23	20	65	20	95	5	41
Umetniške akademije	83	24,0	15	14	22	28	19	30	27	32
Višje šole	671	36,9	228	26	404	49	39	83		
Skupaj	3771	37,1	778	19	1165	40	801	52	715	61

(Poleg števila štipendistov je naveden njihov odstotek glede na skupno število rednih študentov v posamezni kategoriji šol in po posameznih letnikih študija.)

Med posameznimi panogami študija je najvišji odstotek štipendistov na metalurgiji (71), sledi montanistika (61), strojništvo (52), gradbeništvo (46), elektrotehnika (43). Med netehničnimi fakultetami ima najvišji odstotek štipendiranih ekonomska fakulteta (46), najnižji pa filozofska (27).

Podatki zadnjih dveh let o gibanju štipendij na fakultetah in drugih visokih šolah kažejo, da njihovo število ne narašča, pač pa naraščajo sredstva za štipendije zaradi postopnega povečevanja njihove nominalne vrednosti. Vzrok, da se število štipendij ne povečuje, je treba iskati v začasni »nasičenosti«
dajalcev štipendij s štipendisti, v gospodarsko-finančnih ukrepih gospodarskih organizacij in občin v letu 1962, a tudi v dejstvu, da povečevanje višine že podeljenih štipendij omejuje podeljevanje novih.

Višina štipendije, navzlic postopnem zviševanju, ne zadošča za kritje študentovih izdatkov za hrano in stanovanje. Poleg tega njihova višina precej niha glede na vrsto študija, dajalca štipendije in letnik študija. Na splošno velja, da so štipendije na tehnikih višje kot na drugih področjih visokošolskega

študija. Višina štipendij se giblje od 7000 do 13 000 din; gospodarske organizacije podeljujejo praviloma višje štipendije kot drugi štipenditorji. Teh razlik v štipendiranju, ki so odsev določenih družbenih odnosov in potreb, ni mogoče a priori obsoditi, vendar razlike v štipendiranju, ki ne izvirajo iz osebnih kvalitet štipendista, vplivajo nespodbudno na odločitve mladine za študij deficitarnih disciplin, zlasti na področju družbenih ved.

Dajalci štipendij imajo, kar zadeva izbiro štipendistov in določanje višine štipendij, proste roke. To jim omogoča, da na zelo učinkovit način skrbijo za šolanje njim potrebnih kadrov, vendar ima takšna kadrovska politika v štipendiranju tudi senčno stran; pri njej na primer določeno področje komune (podjetje) rado zanemarja študij tistih strok, ki niso interesantne za ožjo kadrovsko politiko podjetja, in mu odreka materialno pomoč. Občinske in okrajne štipendijske komisije, ki bi morale skrbeti za širše družbene interese na področju štipendiranja, za zdaj to svojo vlogo opravljajo pomanjkljivo.

Zapostavljanje novincev in študentov nižjih letnikov pri štipendiranju še ni odpravljeno, kar se lepo vidi iz odstotka štipendiranih v posameznih letnikih študija. Problem je postal posebno pereč z uvedbo stopenjskega študija. Študenti prvega letnika prve stopnje ostajajo domala brez potrebne materialne pomoči, kar je eden od vzrokov velikega osipanja pri prehodu iz prvega v drugi letnik študija.

Vrzeli v sistemu štipendiranja, posebno pa dejstvo, da uživa materialno pomoč v obliki štipendije le tretjina študentov, narekuje potrebo po še drugih oblikah pomoči. Ena od teh naj bi bilo kreditiranje. Kreditiranje študentov ni pri nas povsem nova stvar. Že nekaj časa deluje pri univerzi sklad za posojila študentom visokih in višjih šol. Ustanovljen leta 1951 z glavnico 12 600 000 din, je sklad namenjen predvsem absolventom. Predvideno pa je, da se njegova dejavnost razširi na študente vseh letnikov in da se sredstva sklada zvišajo na 50 milijonov dinarjev. Zelo uspešno bi bilo uveljaviti tak način kreditiranja, ki bi bil odvisen od uspeha v študiju, pri čemer bi črtali diplomantu del najetega posojila.

Tako kot v drugih republikah, ki so že uvedle kreditiranje študentov na široki osnovi, bi tudi pri nas moralo obveljati stališče, da namen kreditiranja ni v tem, da zamenja štipendiranje, temveč da ga, kot nova oblika materialne pomoči študentom, dopolnjuje.

Izredni študij: Predpisi v statutih šol, ki urejajo izredni študij, so glede na značaj posamezne šole še premalo razčlenjeni in nezadostno usklajeni s posebnimi pogoji njenega študija. V glavnem določajo osnovne oblike pomoči izrednim študentom, uveljavljajo načela, da ne sme biti razlike v ravni znanja med rednimi in izrednimi slušatelji, ter določajo, da izredni študij ni brezplačen. Šole so mnjenja, da bo mogoče izpopolniti sedanje statutarne predpise o izrednem študiju, potem ko v praksi zberejo bogatejše izkušnje.

Dosedanje izkušnje kažejo, da zelo majhen odstotek izrednih slušateljev napreduje v višji letnik po enem letu študija; večina izrednih študentov absolvirava program dveh semestrov šele v treh ali celo v štirih semestrih.

Skoraj vse visoke šole so se, čeprav ne z enako podjetnostjo, lotile organizacije pomoči izrednim študentom; višje šole so na splošno pokazale v tem večjo aktivnost kot fakultete. Poleg svobodnejših izpitnih rokov, organiziranja predavanj v popoldanskem času, prirejanja strnjjenih ali posamičnih tečajev,

so glavna oblika pomoči izrednim študentom posebej ustanovljeni študijski centri, v katerih študijsko delo poteka sistematično v času vsega študijskega leta. Glavni problem centrov je financiranje, njihovo vzdrževanje je drago, zato je v zadnjem času prišlo do ukinitve nekaterih centrov.

Financiranje izrednega študija sloni slej ko prej na koncepciji, naj se sredstva za njegovo organizacijo in vzdrževanje zagotavljajo posebej, torej ne iz rednih sredstev oziroma sredstev za osnovno dejavnost šole. Pri tem zbiranju sredstev vlada v vsakem pogledu precejšnja raznolikost; sredstva prispevajo delovne organizacije, v katerih so študenti zaposleni, v manjši meri tudi nekatere političnoteritorialne enote, republiški organi javnih služb in izredni študentje sami. Stroški študija so sorazmerno visoki: najvišji so na biotehniški fakulteti, na katerih so v študijskem letu 1961/62 znašali na enega izrednega študenta 160 000 din, na drugih fakultetah pa so se gibali med 30 000 in 80 000 din.

Poleg sedanjega stanja v financiranju izrednega študija še druge okoliščine zaviralno vplivajo na normalni razvoj izrednega študija. Na tehniških fakultetah in medicinski fakulteti so učitelji še komaj kos dodatni obremenitvi, ki jo terja izredni študij; tudi pomanjkanje učnih prostorov je marsikje ovira za uspešno izvajanje pouka. Ena od resnih težav, ki mnogo bolj prizadene izredne kot redne slušatelje, je pomanjkanje učbenikov, zlasti pa učbenikov, ki bi ustrezali naravi izrednega študija. V organizaciji in metodah pouka za izredne študente je še vedno preveč togosti, namesto da bi bile prilagojene posebnostim take vrste študija. Podjetja in ustanove ne kažejo potrebnega razumevanja za izredne študente in v zvezi s tem niti pripravljenosti, da jih pri zaposlitvi deloma razbremenijo.

Na nekaterih šolah še ni povsem »prebit led« glede vrednotenja izrednega študija. Značilno je stališče (predvsem tehniških fakultet) naj se izredni študij omeji na prvo študijsko stopnjo, ki se zagovarja z navajanjem, da bi bila organizacija izrednega študija na drugi stopnji predraga spričo majhnega števila teh študentov.

Uvedba izrednega študija na vseh visokih in višjih šolah je bila zelo uspešna in se je na vse vrste šol vpisalo zelo veliko število izrednih slušateljev. Vendar je ta začetni polet začel upadati zaradi vrste težav, ki so se pojavile pri uresničevanju izrednega študija. Po dveh letih se še ne more dati zanesljiva ocena uspehov na tem področju. Za zdaj so rezultati pičli, osipanje je izredno veliko, napredovanje v višje letnike (tudi pri podvojenem času študija) je nezadovoljivo. Po drugi strani pa je značilno, da kakovost in raven znanja tistih izrednih študentov, ki uspevajo, ne zaostaja za ravni rednih ali jo celo prekaša. Prav zaradi tega dejstva bi morali za to pristojni organi delovnih organizacij, političnoupornih enot in družbenih organizacij imeti več razumevanja za pomen izrednega šolanja, ki mora postati normalni sestavni del našega celotnega študijskega sistema.

Sekretariat je opravil tudi analizo prejemkov profesorjev, docentov in asistentov na tehniških fakultetah, ki je imela namen pokazati, ali so pri učnem osebju še proste rezerve, ki bi se dale izkoristiti za povečanje obsega znanstvenoraziskovalnega dela. Izkazalo se je, da ustvarjajo profesorji in docenti precejšnji del svojih skupnih dohodkov (40 %) iz postranskih dejavnosti izven pedagoškega in znanstvenoraziskovalnega dela. Omenjena razlika v skupnem

dohodku vsebuje rezervo časa in dela, ki bi se dala izkoristiti za dodatno sistematično znanstvenoraziskovalno delo.

Poleg zgoraj obravnavanih vprašanj je sekretariat obravnaval in pripravil za pristojne organe 10 ustanovitvenih aktov za raziskovalne zavode, 8 pravil inštitutov in zavodov in 3 predloge uredb oziroma sprememb le-teh o organizaciji znanstvenoraziskovalnih zavodov. Izvršnemu svetu je predložil tudi predloge za prevzem poročstva za posojila oziroma za prevzem obveznosti za odplačevanje posojil zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij, inštituta za elektroniko in avtomatiko, visoke šole za politične vede, združenja visokošolskih zavodov v Mariboru ter univerze v Ljubljani; nadalje so bili poslani Izvršnemu svetu predlogi za odobritev sredstev za postavitve reaktorja v nuklearnem inštitutu Jožef Stefan ter predlogi za odobritev dodatnih finančnih sredstev nekaterim zavodom.

4. Svet za kulturo in prosveto LR Slovenije

Delo sveta za kulturo in prosveto in ravno tako sekretariata je bilo v letu 1962 vidno očitano z nalogami, ki jih je tudi na tem delovnem področju narekoval ves naš družbeni razvoj. Uveljavitev delitve dohodka v vsem razvejanem organizmu kulturnih institucij je bila občutno pospešena, a predosnutek ustave ter občinski statuti so sprožili doslej najširšo razpravo o položaju kulturnih dejavnosti v odnosu do razvoja materialnih sil in ostalega družbenega dela. Gradivo sekretariata in razprave na sejah sveta ta dejstva samo potrjujejo. V dejavnosti republiškega družbenega organa moremo spoznati jasno težnjo, da se še dalje razvija in utrjuje komuna kot osnovna celica našega materialnega in družbenega razvoja. Tudi s pripombami k osnutkom statotov svet ni kršil njene avtonomnosti, čeprav so bile kritične.

Med najpomembnejšimi činitelji za uveljavljanje kulturne politike republike pri vzpodbujanju in razvijanju kulturnih dejavnosti je bilo delovanje obeh republiških skladov: sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti in sklada za pospeševanje založniških dejavnosti. Predvsem delovanje prvega sklada, ki vselej angažira tudi komunalne materialne vire — to ima za posledico okrepitev dejavnega odnosa krajevnih činiteljev do sprožene akcije — omogoča v različnih krajih republike pomembne nove kulturne manifestacije ali dejavnosti.

Poleg problemov, s katerimi sta se ukvarjala svet in sekretariat v zvezi z zakonom za spomeniško varstvo, v zvezi z enoletnimi izkušnjami izvajanja zakona o knjižnicah, ob osnutku kategorizacije gradov, ob poročilu o kritičnem stanju gledališkega muzeja, ob javnih zahtevah po kinoteki, ob predlogu Društva slovenskih književnikov glede spomenika slovenski moderni itd., je treba še posebej poudariti načelno novo reševanje vprašanj, ki jih porajata filmska proizvodnja in distribucija filmov. Po decentralizaciji zveznega filmskega sklada, za katero je osnovno pobudo dal na svet, je bil namreč kot rezultat te akcije sprejet zakon o republiškem filmskem skladu. Le-ta bo odslej nudil čvrstejše pogoje za bolj smotrno in bolj stabilno uporabo sredstev, ki so namenjena za filmsko dejavnost v najširšem smislu.

V naslednjem letu bosta svet in sekretariat v skladu s svojim delovnim programom nadaljevala s prizadevanji, ki naj zagotove realen in skladen po-

ložaj kulture z ostalimi dejavnostmi v komuni, kar naj zagotovijo tudi občinski statuti; obravnavala bosta med drugim aktualna vprašanja s področja likovne publicistike ter ustvarjalne in reprodukcijske glasbene umetnosti; analizirala bosta občinske proračune ali sklade glede na kulturne dejavnosti, poročilo o stanju šolskega in poučnega filma, stanje managerske dejavnosti, problematiko založniške dejavnosti pripravlja predlog za zakon o varstvu narave, nadalje bosta obravnavala vprašanje kulturnega življenja mladine itd. Kulturnoprosvetne in umetniške ustanove bodo utrjevale nove odnose z družbenopolitičnimi skupnostmi na osnovi delovnih programov, izpopolnjevale pravilnike o delitvi osebnega dohodka in si prizadevale za povečevanje neproračunskih virov dohodka predvsem s kvaliteto svojega dela. Temelj zdajšnjih in novih kulturnoprosvetnih dejavnosti, namenjenih množičnim potrebam v komuni, bodo tudi v prihodnjem letu prizadevanja za kvaliteto dejavnosti, za organsko rast hkrati z vsemi drugimi družbenimi dejavnostmi na osnovi delovnih programov, ki morajo biti rezultat analiziranih potreb in zmogljivosti komune.

Pravilniki o oblikovanju in delitvi dohodka v kulturnih ustanovah. Vse leto so potekale v kulturnih zavodih priprave za prehod na nov način financiranja ustanov in nov način delitve dohodka. Osnutka zvezne in republiške ustave sta prizadevanja v tej smeri še okrepila. Sekretariat je pripravil za svet informacijo o vsebini nastajajočih ali že sprejetih pravilnikov kulturnih ustanov po vsej Sloveniji. Načelo samoupravnosti upoštevajo osnutki gledaliških pravilnikov, ki dokončno pravno še niso formulirani, so pa ta načela njihovi kolektivi že sprejeli in se po njih ravnaajo. Večina muzejev, galerij in knjižnic ima pravilnike že formulirane ali celo sprejete, so pa še pomanjkljivi. Predvsem ne upoštevajo dovolj samoupravljanja, dajejo večino pravic družbenemu organu ali ocenjevalnim komisijam. Ocenjevanje dela je ponekod preveč zamotano ali pa ga sploh še ni. Svet je ugotovil, da se bodo nova načela financiranja in delitve dohodka mogla izvesti le, če bodo ta proces pospešile tudi določbe občinskih statotov oziroma nov odnos občinskih proračunov ali skladov do dejavnosti kulturnih ustanov.

Kulturne dejavnosti v osnutkih ustave in občinskih statotov. Svet se je vključil v razpravo o osnutkih republiške ustave in občinskih statotov na dveh sejah, na katerih je obravnaval probleme delovnih organizacij na področju kulturnih dejavnosti in posebej mesto in vlogo kulturnih dejavnosti v osnutkih občinskih statotov.

Določila nove ustave postavljajo kulturne ustanove kot delovne organizacije načeloma v enakopraven položaj z ostalimi delovnimi organizacijami in jim tako omogočajo, da se čimbolj organsko vključijo v vse družbeno življenje.

Razprava o mestu in vlogi kulturnih dejavnosti v statutih je dala vrsto ugotovitev, ki pa jih svet ni formuliral s sklepi ali s priporočili, ker je želel, da komune same analizirajo svoje potrebe in zmogljivosti in da so izvirne tako v formulacijah kakor v ugotavljanju nujnih in družbeno priznanih potreb po kulturnem razvoju v skladu z ostalim družbenim razvojem.

Prvi osnutki statotov so odkrili predvsem naslednje: mnogi so obravnavali kulturne dejavnosti kot nekaj zunanjega; medsebojna odvisnost gospodarstva in kulturnih dejavnosti večinoma ni bila zajeta niti v splošnih niti v konkretnih določilih; statuti so obravnavali občana, delavca v proizvodnji, predvsem kot kulturni objekt, ne pa tudi kot kulturni subjekt, pri čemer je

bilo pojmovanje kulture zoženo ali celo omejeno na amaterske dejavnosti. Formulacije o kulturnih dejavnostih so bile zato v osnutkih posplošene in skromne, najmanj obravnavane in brez realnih ocen, ne glede na to, ali je komuna razvita ali nerazvita, podeželska, industrijska ali mestna.

Financiranje kulturnih dejavnosti so ti osnutki zamišljali s proračunom ali s sklado za kulturo. V LRS imamo 23 občinskih skladov za kulturo. Gotovo je pomembno, od kod skladu za kulturo dotekajo sredstva, še bolj pa to, kako jih razdeljuje. Večina občinskih skladov za kulturo si doslej obeta dotok sredstev le iz proračuna, večina bi tudi razdeljevala sredstva po starem, pri čemer imamo opraviti s starimi odnosi tudi v pojmovanjih kulturnih zavodov in dejavnosti.

Knjižnice. Zakon o knjižnicah je takoj v prvem letu svoje veljave sprožil živahno razpravljanje in okreplil dejavnost na celotnem področju knjižničarstva.

Izkušnje enega leta so pokazale pglavitne odlike zakona o knjižnicah, to je da zajema samostojne (56) in nesamostojne knjižnice (2119) v enotno knjižnično mrežo, da utrjuje stalno skrb in sistematično delo za njihovo rast v okviru občine s pomočjo matičnih knjižnic, da proglašča knjižno zalogo vseh knjižnic za družbeno lastnino in da je odkril problematiko knjižnic širšemu krogu ljudi.

V tem letu lahko navedemo že naslednje uspehe:

— Prizadevajoč si za modernizacijo knjižnične mreže, za strokovno ureditev, primerne prostore, opremo in kader so se knjižnice začele načrtno urejati. V skladu s pojmom moderne »ljudske knjižnice« in s potrebnimi šolskega in izvenšolskega izobraževanja se je začela pri le-teh krepiti knjižna zaloga poljudnoznanstvene literature, strokovne in študijske knjižnice pa so začele koordinirati nabavo tuje literature. V letu 1961/62 so nekatere knjižnice uredile prostore (ljudske knjižnice v Celju, Žalcu, Kranju, Zagorju, Trbovljah, Novem mestu, Črnomlju, Metliki in študijski knjižnici v Murski Soboti in Mariboru).

— Študijske knjižnice in nekatere bolj razvite ljudske knjižnice in knjižnice mešanega tipa so postale občinske matične knjižnice. Glede na trenutne zmogljivosti bo tako okoli 30 knjižnic opravljalo matično službo za svojo občino in za sosednje občine.

— Nesamostojne knjižnice na sedežu nekaterih manj zmogljivih občin, ki so bile doslej le odseki kulturnoprosvetnih društev, preraščajo v samostojne občinske ustanove.

Pri tem pa se vse bolj čuti premajhna izobraženost poklicnega knjižničarskega kadra. Prav letos se je pokazalo, da se s prizadevanjem in dobro voljo dobijo večja sredstva in celo prostori, da pa je zelo težko, čisto tudi nemogoče, dobiti strokovno izobraženega knjižničarja. Svet je zato podprl pobudo društva bibliotekarjev, da se na ustrezen način uredi šolanje bibliotekarskih kadrov in dokumentaristov. Posebej je svet razpravljaj na dveh sejah o šolskih in o tehničnih knjižnicah. V zvezi s problematiko tehničnih knjižnic je bila zelo dejavna Zveza inženirjev in tehnikov LRS, šolskim knjižnicam pa bo moral posvetiti vso skrb Svet za šolstvo LRS.

Spomeniško varstvo. Na osnovi zbranega gradiva je svet na dveh sejah razpravljaj o izvajanju novega spomeniškovarstvenega zakona iz oktobra

1961 in s tem v zvezi o problematiki spomeniškovarstvene službe v Sloveniji. Razprava je ugotovila, da občinski ljudski odbori še niso vsi zadostno seznanjeni s problematiko decentralizirane spomeniškovarstvene službe in ji zato vsi še ne posvečajo zadostne skrbi. Ustanovljeni so medobčinski zavodi v Ljubljani, Kranju, Gorici, Novem mestu in Mariboru in občinska zavoda v Piranu in Škofji Loki. Vsak zavod mora sestaviti izčrpno spomeniško topografijo svojega področja in na tej osnovi izdelati register kulturnih spomenikov, opremljen z vso podrobno dokumentacijo. Poleg tega morajo zavodi seveda tudi stalno nadzorovati vse dogajanje na spomenikih in ugotavljati ter izvajati vse potrebne zaščitne ukrepe. Občine so doslej pokazale največ zanimanja za konkretno delo na spomeniških objektih svojega območja, posebno če jih je vzpodbudila participacija sredstev republiškega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti. Največ uspeha je bilo tam, kjer so si občine obetale neposredno korist v zvezi s turizmom ali s čim podobnim. Svet je o svojih ugotovitvah obvestil vse občinske ljudske odbore, jih prosil za pripombe in priporočil večjo aktivnost na tem področju.

Svet je podprl prizadevanja Zavoda za spomeniško varstvo LRS glede ureditve novih prostorov na Mestnem trgu, to je v stari Ljubljani, ki je spomeniško zaščitena.

Kategorizacija gradov na Slovenskem. Zavod za spomeniško varstvo LRS je evidentiral 540 objektov grajske arhitekture. Od tega je 158 starejših grajskih razvalin. Med zadnjo vojno je bilo uničenih 60 gradov. Izmed ohranjenih in med vojno uničenih gradov je izbral 72 takih, ki se uvrščajo v najpomembnejše spomenike grajske arhitekture. Razdelil jih je v 3 kategorije. V prvi je 16 objektov, ki jih je treba vzdrževati zaradi njihove absolutne spomeniške vrednosti ne glede na praktično uporabnost. V drugi kategoriji je 18 gradov in razvalin, ki jih je mogoče uporabiti v razne praktične namene, a da se pri tem ohranijo pglavitni spomeniški elementi objekta in okolice. V tretji kategoriji je 38 gradov, ki lahko služijo poljubnemu namenu, le da se ohrani zunanji videz stavbe in okolja, ker imajo predvsem značaj pokrajinske arhitekture.

Na pobudo sveta je bila kategorizacija gradov poslana vsem okrajem in občinam, da bi izrazili svoje mnenje. Odziv je bil skromen in ni spremenil predložene ocenitve. Svet je predlagal, naj bi skušali dobiti za ureditev najpomembnejših gradov ob primernem sofinanciranju neposrednih interesentov, občin in republiškega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti tudi delež iz republiškega sklada za negospodarske investicije. V ta namen bo Zavod za spomeniško varstvo LRS izbral iz prve kategorije gradov tiste najpomembnejše spomenike, ki bi jim bila potrebna pomoč ne glede na eventualno funkcijo.

Kinoteka. Svet je znatno podprl javno akcijo za pridobitev kinodvorane v Ljubljani, kjer bi predvajali filme iz kinoteke. S tem je zaključil polemiko med kulturnimi delavci in Jugoslovansko kinoteko. Doslej je imela Jugoslovanska kinoteka kot samostojna zvezna ustanova svoja kinematografa samo v Beogradu in Zagrebu. Ker bo pridobitev kinoteke v Ljubljani zelo pospešila našo filmsko vzgojo, je sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti na priporočilo sveta prispeval sredstva za nakup kinoprojektorjev za kinematograf in tako skupaj z delavsko univerzo Boris Kidrič tudi materialno prispeval k uresničitvi zamisli.

Muzej izvenevropskih kultur. Svet je s pomočjo sklada LRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti premaknil z mrtve točke problem premestitve japonsko-kitajske zbirke iz neustreznih prostorov v Ljubljani v goričanski grad. Občina Medvode je pri tem pokazala izredno skrb in se je hkrati zavzela za primerno ureditev gradu Goričane. V ta namen je najela posojilo 21 milijonov, s katerim bo grad izpraznila in ga z adaptacijami usposobila za novo, kulturnoprosvetno funkcijo.

Slovenski gledališki muzej: Muzej je bil ustanovljen v okviru SNG Ljubljana leta 1950, za javnost je bil odprt 1952, vendar je bil praktično nedostopen. Po smrti ravnatelja se je javno sprožilo vprašanje nadaljnega razvoja te pomembne ustanove. Na podlagi perspektivnega elaborata o tem, kaj naša družba in posebej še zgodovina naših gledališč, filma, radia in televizije potrebuje, je svet priporočil namestitve več strokovnjakov, pritegnitev zainteresiranih ustanov in podjetij, zlasti pa ureditev primernih, zadostnih prostorov, ki so predvideni v skupni akciji za nove prostore Zavoda za spomeniško varstvo LRS. Dokler muzej ne dobi novih prostorov, bo deloval v organizacijskem okviru SNG Ljubljana kot poseben oddelek s samostojnim proračunom.

Spomenik slovenski moderni. Svet je na predlog Društva slovenskih književnikov imenoval v pripravljalni odbor za postavitev spomenika slovenski moderni 19 kulturnih in javnih delavcev iz vse Slovenije.

Mednarodne zveze. Zvezna komisija za kulturne stike s tujino je tudi v tem letu čeprav znatno manj kot v letu 1961 dala na razpolago devizna sredstva (3 145 000 deviznih dinarjev) za zasebna potovanja kulturnih in znanstvenih delavcev v tujino. Iz te devizne kvote je smel vsak interesent kupiti z lastnimi sredstvi ustrezno tujo valuto do vrednosti 150 dolarjev, izjemno v soglasju s komisijo tudi do 300 dolarjev.

Redna letna kvota neblagovnih deviznih dinarjev sveta je bila porabljena takole:

1. službena potovanja	332 637
(14 uporabnikov)	
2. mednarodne konference in kongresi	152 666
(6 uporabnikov)	
3. krajša študijska potovanja in specializacije	194 676
(8 uporabnikov)	
4. kulturnoumetniške prireditve	184 390
(11 uporabnikov)	
5. kotizacije	67 366
(članarine 15 republiških ustanov in organizacij pri mednarodnih združenjih in ustanovah)	
6. transferi	191 808
(2 uporabnika)	

Znanstveni, umetniški in drugi kadri s področja kulture imajo možnost za študij in izpopolnjevanje v tujini še s pomočjo štipendij tujih vlad in ustanov ter drugih mednarodnih organizacij. Tako je lani 17 prosilcev iz Slovenije prejelo štipendijo vlad raznih dežel za študijsko leto 1962/63, štipendijo tehnične pomoči UNESCO 3 prosilci, dvomesečnih tečajev za izpopolnjevanje v

italijanskem jeziku v Peruggi so se udeležili 4 romanisti; dvomesečnih tečajev za izpopolnjevanje v francoskem jeziku v Grenoblu 2 in dvomesečnega tečaja »Alliance française« 1 romanist; tritedenskih ali štirinajstdnevnik jezikovnih in drugih tečajev Britanskega sveta se je na lastne stroške ali stroške svoje ustanove udeležilo 16 prosilcev, od tega 13 predavateljev angleščine.

Domače štipendije sklada za pospeševanje likovnih umetnosti Moša Pijade so dobili 4 slikarji, štipendijo Fordove fundacije iz ZDA sta prejela 2 kandidata in štipendijo Britanskega sveta za izpopolnjevanje v Veliki Britaniji 2 kandidata.

V tem letu je sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti podprl 21 naših kulturnih manifestacij v tujini s skupnim zneskom nad 17 000 000 dinarjev. Omenimo naj naslednje:

gostovanje akademije za igralsko umetnost v Grazu, gostovanje opere SNG v Celovcu, gostovanje mestnega lutkovnega gledališča iz Ljubljane v Varšavi, amaterskega gledališča Tone Čufar z Jesenic v Pesaru v Italiji, Slovenskega okteta na Norveškem, v Nemčiji in Sovjetski zvezi, gostovanje Slovenske filharmonije v Celovcu in Švici, turneja treh ansamblov SKUD Akademik po Egiptu, gostovanje učiteljskega zbora Emil Adamič v Nemčiji in po Skandinaviji.

Predpisi. Svet za kulturo in prosveto LRS je v letu 1962 sprejel naslednje predpise s področja kulture:

Pravilnik o sestavi in vodenju registra knjižnic (Uradni list LRS št. 15/62), ki ureja evidenco vseh vrst knjižnic na območju LR Slovenije tako, da matične knjižnice vodijo register knjižnic za svoje območje, Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani kot matična knjižnica za območje Slovenije pa vodi osrednji register knjižnic.

Navodilo o izposojanju knjig med knjižnicami v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 15/62), s katerim se pravno ureja medknjižnična izposoja knjig, ki se je v praksi sicer že izvajala, pa jo je bilo treba enotno urediti s posebnim navodilom.

Pravilnik o registraciji kulturnih spomenikov v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 29/62), ki določa pokazatelje v registru, ki ga vodi vsak zavod za spomeniško varstvo za svoje območje, Zavod za spomeniško varstvo LRS pa za vso Slovenijo.

Odlok o stopnji prispevka od prodaje kinematografskih vstopnic (Uradni list LRS, št. 36/62), ki določa, da podjetja za predvajanje filmov plačujejo 20 % od prodanih kinematografskih vstopnic v republiški sklad za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov.

Zakon o ustanovitvi sklada za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov (Uradni list LRS, št. 37/62), ki predpisuje, da se vanj stekajo poleg navedenega prispevka še republiška dotacija iz proračuna ter drugi dohodki. Sklad upravlja upravni odbor, ki ga imenuje Izvršni svet.

Uredba o republiški komisiji za pregled filmov, ki ureja postopek za izdajanje dovoljenj za javno predvajanje filmov na območju LR Slovenije. Komisijo imenuje Svet za kulturo in prosveto LRS.

Odlok o oprostitvi časopisnih podjetij plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, s čimer je bilo tem gospodarskim organizacijam omogočeno, da so tudi letos vložile ta sredstva v svoj poslovni sklad.

Navodilo o vodenju inventarne knjige in kartoteke muzejskega gradiva (Uradni list LRS št. 29/62), ki ureja inventarizacijo muzealij.

Program za strokovne izpite za uslužbence kulturnih zavodov in Program posebnega izpita za priznanje srednje in višje strokovne izobrazbe za te uslužbence, kar je bilo izdano v skladu z zveznimi predpisi.

Organizacijska sprememba. Sekretariat za kulturo, prosveto in znanost se je v tem letu organizacijsko preoblikoval v dva samostojna sekretariata, in sicer v sekretariat LRS za kulturo in prosveto ter sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo.

Sklad LRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti. Kakor prejšnja leta je tudi za leto 1962 razdelil upravni odbor predvidene dohodke 145 milijonov na pet oddelkov; za slovenske izredne kulturne akcije v domovini, v tujini, v izmenjavi z drugimi republikami, za tuje pri nas in za obsežnejše, dolgoročnejske akcije, za katere je delno dal pobudo sam.

Pri tem je uveljavljal tako osnovna načela resolucije Ljudske skupščine LRS o uporabi sredstev republiških skladov kot tudi tista napotila, ki jih je resolucija posebej nakazala za delovanje tega sklada.

Pri vseh akcijah, ki jih je podprl, zlasti večjih in dolgoročnejsih, je upravni odbor zahteval ustrezno participacijo uporabnikov samih, predvsem okrajnih in občinskih ljudskih odborov.

Prav zato je bilo dodeljevanje sredstev iz tega sklada v letu 1962 pri vseh takšnih akcijah vezano na pogodbe, ki jih je sklad sklepal z neposrednimi prosilci in z drugimi uporabniki, predvsem z ljudskimi odbori. V tem smislu je bilo sklenjenih 22 pogodb, nekatere pa so še pred dokončnim dogovorom in podpisom. Pogodbe so se sklepale v zvezi z vsemi spomeniškovarstvenimi akcijami, v zvezi s pripravami znanstvenih publikacij in v zvezi z ureditvijo in izpopolnitvijo nekaterih muzejev, galerij in knjižnic.

Potrošnja sredstev za posamezna kulturna področja kaže naslednja tabela:

v tisoč dinarjev

Kulturne manifestacije in akcije 1962	Književnost	Gledališče folklor	Glasba	Likovna umetnost	Film	Knjižnice	Muzeji, galerije	Spomeniško varstvo	Znanost	Skupaj
Kulturne akcije v LR Sloveniji	268	5 101	2 160	1510	1200	3621	6 760	2 900	10 500	34 020
Naše kulturne manifestacije v tujini	3000	2 010	9 237	1480	400	—	1 900	—	103	18 130
Medrepubliške kulturne akcije in manifestacije	—	5 630	3 615	6385	50	—	—	—	500	16 230
Tuje kulturne mani- festacije v LR Sloveniji	1850	5 280	1 331	—	—	—	2 350	—	1 200	12 011
Akcije na pobudo sklada	—	—	—	—	—	5000	19 738	27 300	5 600	57 638
Skupaj	5118	18 071	16 343	9375	1650	8621	30 748	30 200	17 903	138 020

Iz pregleda je razvidno, da je bilo do konca polovice decembra potrošenih skoraj 130 milijonov. Preostalih, po finančnem načrtu predvidenih 15 milijonov, bo v najbližji prihodnosti porabljenih predvsem v smislu nekaterih pogodb, ki ali še niso podpisane ali pa so izplačila vezana na obračune in poročila, ki jih bo dobil upravni odbor.

Če primerjamo potrošnjo po proračunskih pozicijah, je mogoče ugotoviti, da je šlo v skladu s finančnim načrtom in s politiko sklada relativno največ sredstev za akcije na pobudo sklada samega. Najpomembnejše med njimi so bile: priprave za izdajo besednjaka slovenskega knjižnega jezika, za nadaljevanje slovenskega biografskega leksikona, za izdajo slovenskega etimološkega slovarja; urejanje kostanjeviškega spomeniškega kompleksa, gradov Rihemberk, Turjak, Kamen, Goričane, Brežice in Stari grad pri Smledniku, urejanje rimskega limesa in Emone, novomeške in piranske galerije ter izpopolnitev murskosoboške in novomeške študijske knjižnice.

Naslednji primeri kažejo, kolikšen je bil pri posameznih akcijah delež republiškega sklada in lokalnih interesentov.

Za spomeniškovarstvena dela v Kostanjevici je dal republiški sklad 8 milijonov dinarjev, pri čemer je bil vezan na 8 milijonov iz zveznega sklada, OLO Novo mesto je prispeval 2 milijona, občina Videm-Krško (ki je zainteresirala bodoče uporabnike urejenih prostorov in zbrala sredstva tudi na ta način) pa je prispevala 11 milijonov dinarjev! — Za raziskovanje, zavarovanje in spomeniško prezentacijo rimskega limesa je dal sklad 3 milijone dinarjev, medtem ko so dali:

Zavod za spomeniško varstvo LRS 900 000, ObLO Videm-Krško 800 000, ObLO Ajdovščina 500 000 in ObLO Vrhnika 500 000 dinarjev. — Stroške za ureditev dolenske galerije v Novem mestu so si delili republiški sklad, OLO Novo mesto in ObLO Novo mesto v razmerju 50 : 26 : 24. Prav taki ali podobni so odnosi glede deležev za ureditev vseh drugih spomeniških objektov ali galerij.

Kadar neposredni izvajalci kulturnih akcij nimajo lastnih sredstev niti ni konkretnih lokalnih interesentov, gre pa za obogatitev splošno slovenskega kulturnega izročila, se v pogodbah samo obvezujejo kaj in koliko bodo napravili do določenih rokov. V pogodbah so določeni roki za oddajo obračunov o delu in potrošnji sredstev in na to je vezana nadaljnja pomoč. Take primere predstavljajo zlasti priprave besednjakov in leksikonov.

Za temi akcijami imajo največjo postavko (22 %) podpore slovenskim kulturnim akcijam v Sloveniji sami. Sredstva so bila dana za gostovanja naših gledališč po Sloveniji, za ureditev ali izpopolnitev nekaterih galerijskih in muzejskih zbirk ter ljudskih knjižnic, za pospešeno pripravo centralnega knjižnega kataloga v Narodni in univerzitetni knjižnici, za posebne glasbene prireditve in gostovanja, za potujoče filmske revije, razstave itd.

Pri dotacijah kulturni izmenjavi med republikami so za svoje akcije dobile največ sredstev gledališke, likovne, glasbene in znanstvene prireditve.

Več kot četrtnina sredstev za naše kulturne manifestacije v tujini je bilo izdanih za gostovanje ŠKUD Akademik v Egiptu. Manj kot četrtno sredstev so porabili Slovenska filharmonija za gostovanja po Švici in v Celovcu, Slovenski oktet za nastope v Skandinaviji, Nemčiji in Sovjetski zvezi, učiteljski pevski zbor Emil Adamič za nastope v Nemčiji in Skandinaviji in dve orkestrski gostovanji v Trstu. Šibka četrtnina sredstev je bila dana za akcije Društva slovenskih književnikov v zvezi s propagando naše književnosti v tujini*

* Jeseni je izšla v Parizu pri založbi SEGHERS Antologija slovenske poezije v francoščini, kar je eden od pomembnih rezultatov te akcije.

in za izdajo učbenika slovenščine v raznih jezikih, namenjenega predvsem našim izseljencem. Četrto slabo četrtno sredstev si delijo naše gledališke, likovne in filmske manifestacije v tujini.

Najmanj (približno trinajstina) sredstev je bilo potrošenih za tuje kulturne manifestacije pri nas. Pri tem je sklad eno tretjino prispeval koprskim Primorskim prireditvam za nastope tujih folklornih ansamblov. Dve tretjini zavzemajo gostovanja zamejskih gledališč in nastopi tujih glasbenih umetnikov in umetniških ansamblov, obiski tujih književnikov itd.

Analiza sredstev, danih iz sklada za posamezna področja, kaže, da je šlo relativno največ za spomeniškovarstvene akcije in za ureditev nekaterih muzejev in galerij, torej za področji, ki sta bili v preteklosti in v rednih proračunih zastopani dokaj šibko. Ker je sklad vezal vse te dotacije na participacijo lokalnih činiteljev in zveznega sklada, mu je uspelo mobilizirati dokajšnja sredstva, hkrati pa je že zbudil veliko zanimanje res za take združene akcije tudi pri drugih, doslej pasivnih področjih, zlasti pa v občinah. Precejšnji del sredstev je šlo za znanstvene akcije širšega pomena, večinoma za pripravo najbolj potrebnih besednjakov in leksikografskih del. Nekaj sredstev so dobili: gledališke in folklorne prireditve, likovna umetnost, knjižnice ter končno književnost in film.

Sklad LRS za pospeševanje založništva. V letu 1962 je upravni odbor sklada izvajal že ustaljeno politiko pri razdeljevanju sredstev, to je: javnost natečaja; prioritetni vrstni red pri podeljevanju subvencij, kot ga določa zakon o skladu; priznana višina marže; približevanje cen ekonomskim cenam; prednost broširanih izdaj in drugo. Zaradi manjših sredstev sklada — v letu 1961 je bilo razdeljenih subvencij v skupnem znesku 329 milijonov dinarjev, leta 1962 pa samo 176 milijonov — pa je moral to politiko še bolj zaostriti.

Tudi v tem letu je sklad podprl predvsem znanstveno, strokovno in poljudnoznanstveno literaturo, politično literaturo ter učbenike, za kar je šlo okoli 80 % sredstev sklada.

Razmerje med posameznimi pozicijami je bilo naslednje:

1. politična literatura	22 %
2. znanstvena, poljudnoznanstvena in strokovna literatura	44 %
3. učbeniki	18 %
4. mladinska literatura	11 %
5. klasično leposlovje	3 %
6. glasbene, likovne in druge umetniške publikacije	2 %

Upravni odbor je kljub zmanjšanim sredstvom skušal čimbolj upoštevati priporočilo Izvršnega sveta LS LRS glede učbenikov, po katerem naj bi bila cena ponatisov čimbolj enaka prejšnjim cenam učbenikov, medtem ko naj bi se cene novih učbenikov načeloma približevala ekonomskim. Vendar so se morale — predvsem zaradi podražitve grafičnih uslug — cene učbenikom v ponatisu zvišati za 22 do 50 %, v kolikor niso mogle založbe same zvišati notranje subvencije. Pri delitvi subvencij učbenikom je upravni odbor sklada podprl predvsem učbenike za osnovno šolo.

Prispevki založb so edini dohodek sklada. Ker so se le-ti v letu 1962 zmanjšali zaradi novih predpisov o delitvi dohodka, se je upravni odbor toliko bolj zanimal za to, koliko »notranjih« subvencij dajejo založbe same za publikacije, saj so jim v ta namen pri delitvi dohodka odobrene nekatere olajšave. Na pobudo upravnega odbora sklada je bil izdelan pregled celotnega dohodka največjih založniških podjetij v Sloveniji, njegove delitve ter udeležbe posameznih dejavnosti založb v skupnem dohodku. Ugotovljeno je bilo, da pri izračunu prispevka v sklad za pospeševanje založništva in pri dajanju notranjih subvencij za znižanje lastne cene svojih knjig založbe nimajo enotnih kriterijev. Analiza je tudi pokazala, da so olajšave pri obveznostih precejšnje in da prispevajo založbe za pospeševanje založništva v ožjem smislu le del teh dohodkov. Zaradi novih instrumentov pri delitvi dohodkov teh gospodarskih organizacij kot tudi zaradi deviznih težav pri uvozu pisarniških strojev in drugih pisarniških pripomočkov se pojavlja v grosistični trgovini založb s pisarniški potrebnostmi tendenca po zoževanju te trgovine. To pa seveda pomeni zmanjševanje pglavitnega dohodka založb, iz katerega se formira tudi prispevek v sklad. Zaradi tolikšnega zmanjšanja dohodkov ostaja odprto vprašanje proračunske dotacije skladu v prihodnjih letih. Glede na te ugotovitve je sklad že pri delitvi sredstev v letu 1962 — še bolj pa bo moral to storiti v letu 1963 — bolj podprl publikacije tistih založnikov, ki nimajo za seboj gospodarskega zaledja, kot ga imajo založniška podjetja, ki se ukvarjajo s postranskimi dejavnostmi.

Republiški sklad za pospeševanje filmske proizvodnje in predvajanja filmov. Z odlokom o stopnji prispevka kinematografov v filmski sklad in z zakonom o ustanovitvi filmskega sklada sta bila realizirana pobuda in priporočilo sveta iz prejšnjega leta, da je treba tako iz načelnih kot praktičnih razlogov centralni filmski sklad decentralizirati.

Z republiškim filmskim skladom, ki bo začel delovati s prihodnjim letom, bosta slovenska filmska proizvodnja in kinofikacija prešli v novo razdobje. V skladu se bo nabralo iz prispevkov kinematografov (20 % bruto prometa prodanih vstopnic) predvidoma okoli 230 milijonov dinarjev. Poleg tega pričakuje sklad tudi pomoč iz republiškega proračuna. Upravni odbor sklada bo mogel bolj racionalno, odgovorno in mnogo širše, kot je to bilo mogoče v pogojih centraliziranega fonda, usmerjati razpoložljiva sredstva tako za filmsko proizvodnjo kot za modernizacijo kinematografske mreže. Pomembno je predvsem to, da bo sklad spričo delitve sredstev pretežno po načelu sofinanciranja skušal mobilizirati dodatna sredstva političnoteritorialnih enot, gospodarskih in drugih organizacij ali ustanov, ki so bolj ali manj neposredno dolžne financirati ali vsaj podpirati filmsko proizvodnjo oziroma kinofikacijo in vse druge filmske dejavnosti (filmski tisk, filmska vzgoja, šolanje filmskih strokovnjakov in podobno).

5. Svet za zdravstvo LR Slovenije

Delo sveta in sekretariata. V preteklem letu je svet za zdravstvo posvečal glavno skrb poglobljanju samoupravljanja in doslednemu izvajanju decentralizacije, spremljal je tozadevni razvoj zdravstvenih ustanov in skušal vplivati v smeri sistematičnega reševanja organizacije in vsebine dela v zdravstvenih službah. Da bi bilo izvajanje novih načel v zdravstvu uspešnejše in hitrejše, je poleg sej skliceval tudi razna posvetovanja zdravstvenih in družbenih delavcev.

Svet za zdravstvo je imel v letu 1962 8 sej ob povprečni udeležbi 76 % vseh članov. Na teh sejah je svet razpravljal in sklepal med drugim o strokovnem šolstvu, o problemih prevencije splava v LR Sloveniji, o problemih očesnih obolenj, o občinskih zdravstvenih investicijskih skladih, o vprašanju cen za zdravstvene storitve, o problematiki socialnega zavarovanja, o delu in problematiki naravnih zdravilišč, o navodilu za sklepanje pogodb o zdravstvenih storitvah zavarovanim osebam v letu 1963, o stanju ginekološke in porodniške službe, o raznih zakonskih osnutkih s področja zdravstva itd.

Ko je svet razpravljal o zdravstvenem šolstvu, je zavzel stališče, da morajo dajati zdravstvene šole višje usposobljene strokovne kadre. Zato je predlagal Izvršnemu svetu zakonski osnutek o ustanovitvi višje šole za zdravstvene delavce, ki je bil sprejet in realiziran. Istočasno je tudi predlagal naj postopno prenehajo najnižje oblike šolanje in to se na terenu že izvaja.

Posebno skrb je svet posvetil problematiki splava, ki postaja iz leta v leto težje družbeno vprašanje. Število splavov je v stalnem porastu, zato je svet menil, da je ena izmed poti, ki bi lahko pripomogla k preprečevanju splava, poglobljanje kontracepcijske službe kot najprimernejše in najboljše preventivne oblike. Svet je priporočil vsem zdravstvenim zavodom večjo aktivnost pri kontracepcijski službi, prav tako pa povezavo z vsemi družbenimi faktorji, ki bi mogli vplivati na upadanje tega pojava. Opozarjal je tudi podjetja, ki izdelujejo tozadevne predmete, na izboljšanje kvalitete njihovih proizvodov ter na potrebo, da so ti predmeti stalno na zalogi.

Zaradi naraščajočega števila očesnih obolenj, posebno okvar vida, in zaradi pritožb državljanov, da okulistična služba ni dovolj razvita ter da se močno čuti pomanjkanje očal (posebno specialnih), je svet za zdravstvo LRS zadalžil republiški zdravstveni center, da izdela podrobno analizo očesnih bolezni in stanja okulistične službe v naši republiki, z namenom da bi začeli ta problem sistematično reševati, tako z boljšo organizacijo okulistične službe kakor tudi s hitrejšo preskrbo potrebnih očal. Na to je zlasti opozoril podjetje Ghetaldus, ki je danes edini domači dobavitelj očalnih stekel. Podjetje je obljubilo, da bo odpravilo napake. V drugi polovici leta je bilo že opazno delno izboljšanje glede dobave očal, pa tudi glede izpopolnjene okulistične službe.

Svet za zdravstvo LRS je pravočasno opozoril vse občinske ljudske odbore na možnosti in potrebo ustanavljanja občinskih zdravstvenih investicijskih skladov kot osnove vseh nadaljnjih investicij v zdravstvu.

Podatki zadnjih let kažejo, da stroški za zdravstveno varstvo nenehno rastejo. Zato je svet temu problemu posvetil številne razprave in sestanke. Njegove razprave, sklepi in predlogi so bili osnova za razpravo tudi na širši konferenci z zastopniki zdravstvene službe iz vse republike. Ta konferenca, ki je bila meseca junija, je pokazala vzroke nepravilnosti in sprejela sklepe glede

pravilnega gospodarjenja. Rezultati so se kmalu pokazali. Stroški za zdravstveno varstvo niso več rasli, osebni dohodki zdravstvenih delavcev pa so začeli celo padati. Nadaljnji uspeh se je pokazal tudi pri sklepanju pogodb med zdravstvenimi zavodi in zavodi za socialno zavarovanje, saj so zdravstveni zavodi začeli bolj smotrno izkoriščati notranje rezerve.

Svet za zdravstvo LRS je razpravljal o problematiki in delu naravnih zdravilišč ter sklenil, da se je treba bolj posvetiti temu problemu. Tudi na tem področju so bili doseženi nekateri uspehi, kot je razvidno v posebnem poglavju tega poročila.

Svet za zdravstvo je razpravljal o stanju ginekološke-porodniške službe v Sloveniji, o patologiji ženskih bolezni in porodništva ter s tem v zvezi uporabil poročilo ginekološke sekcije Slovenskega zdravniškega društva. S problematiko je seznanil vse občinske zdravstvene centre in tudi druge družbenopolitične organizacije, saj je na primer vprašanje abortusov že prešlo meje zdravstva kot družbeni problem.

Končno naj omenimo, da so o vseh važnejših vprašanjih, ki jih je obravnaval svet v tem obdobju, predhodno razpravljali pristojni organi, kot na primer komisije sveta, strokovni svet republiškega zdravstvenega centra, organi socialnega zavarovanja, pristojni državni organi in zavodi ter drugi zainteresirani glede na vsebino in namen določenega predmeta. Na seje smo vsakokrat vabili tudi predstavnike vseh tistih organov in organizacij, ki so imeli z obravnavano problematiko kakršenkoli stik.

Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS se je s prenosom določenih upravno-strokovnih nalog na Zavod LRS za zdravstveno varstvo kot republiški zdravstveni center reorganiziral in kadrovsko skrčil na 11. Zaradi nepopolne zasedbe je sekretariat z največjo težavo izpolnjeval naloge, ki so bile dokaj zahtevne in ki jih konkretno in podrobno navajamo.

Za opravljanje predvsem analitičnega in študijskega dela, ki naj bi bila njegova osnovna naloga, manjkajo sekretariatu še najmanj 3 strokovnjaki, in sicer po en zdravnik, ekonomist in pravnik. S tako zasedbo in ob dobrem funkcioniranju skupnih služb ter dobrem strokovnem delu republiškega centra bo mogoče opravljati vse naloge načrto in Izvršnemu svetu bo omogočeno še uspešneje vodenje zdravstvene politike.

Sveti za zdravstvo ljudskih odborov. Sveti za zdravstvo pri okrajnih ljudskih odborih so tudi v letu 1962 uspešno spremljali vsa važnejša vprašanja s področja zdravstva, kot na primer finančno stanje zdravstvenih zavodov, sistem delitve dohodka v zdravstvenih zavodih, problematiko sklepanja pogodb in problematiko zdravstvenih centrov, dalje vprašanja s področja zdravstvenega šolstva in podobno. Kljub temu pa moramo le ugotoviti, da občinski sveti za zdravstvo in zdravstveni zavodi dobršnega dela njihovih sklepov v celoti niso izvedli. Glavni vzrok za to je, da člani okrajnih svetov za zdravstvo niso bili dovolj aktivni pri razlagi in konkretnem uveljavljanju sprejetih sklepov in priporočil na terenu.

Manjšo aktivnost so pokazali občinski sveti za zdravstvo. Na bolj redkih sejah so predvsem obravnavali delo zdravstvenih zavodov na območju posameznih občin, financiranje občinskih in medobčinskih zdravstvenih centrov, pravilnike o delitvi dohodka in druga splošna vprašanja, za katera so pristojni. Dokaj manj pozornosti pa so posvečali organizaciji in delu občinskih zdravstvenih centrov in patologiji prebivalstva. Dosedanja pomanjkljivost je bila tudi

prerahlja povezava republiških organov z občinskimi sveti za zdravstvo, čeprav so oni nosili glavno odgovornost za pravilno izvajanje zdravstvenega varstva prebivalstva.

Sveti za zdravstvo pri ljudskih odborih so v letu 1962 torej manj razpravljali na primer o zdravstveni problematiki na določenem območju, o zdravstvenem stanju prebivalstva in podobno ter o raznih finančno-ekonomskih vprašanjih. To je deloma tudi razumljivo glede na nov sistem financiranja in organizacije zdravstvene službe, ki je zaživel prav v tem letu.

Naj še kratko omenimo, da je upravna služba za področje zdravstva pri ljudskih odborih, posebno pri občinskih, zelo pomanjkljiva, tako glede kadrovske zasedbe kakor tudi glede kvalitete uslužbencev, ki delajo v teh referatih.

Samoupravljanje in družbeno upravljanje v zdravstvu. V letu 1962 moramo ugotoviti nekatere uspehe in napredek v delu organov samoupravljanja in družbenega upravljanja v zdravstvu. Zdaj je v teh organih več žena in mladine, več zastopnikov gospodarskih organizacij, kar je tem pomembnejše zaradi bodočih povečanih obveznosti gospodarskih organizacij na področju financiranja zdravstvenega varstva. Prav tako je starostna doba ugodnejša kot je bila pri članih bivših upravnih odborov.

Za veliko večino primerov moramo ugotoviti, da so se upravni odbori veliko trudili in da so na osnovi dosedanjih izkušenj tudi izboljšali sistem in metode dela. Na sejah (povprečno 2,3 na mesec) so ti organi predvsem razpravljali in sklepali o vseh vprašanjih finančno-ekonomskega pomena, o zadevah v zvezi z delitvijo dohodka in osebnega dohodka, o notranji organizaciji dela, o vseh kadrovskih vprašanjih in podobno. Čeprav so torej opravili veliko delo, so še vedno preveč zajemali le interno življenje zdravstvenega zavoda, a premalo razpravljali tudi o drugi strani, na primer o odnosih zdravstvenih delavcev do pacientov, o potrebah in željah družbe glede zdravstvenega varstva, o boljšem in popolnejšem preventivnem varstvu državljanov in podobno.

Upravni odbori so v glavnem razumeli bistvo novega sistema nagrajevanja po delu in so že dosegli nekatere uspehe pri odpravljanju mezdnege sistema. Vendar ugotavljamo, da ti uspehi še niso povsem zadovoljivi. Močno je še namreč zakoreninjena miselnost, ki je v zvezi s starim sistemom plač, in tudi člani upravnih odborov nimajo še dovolj izkušenj in znanja na področju novega sistema nagrajevanja. Menimo, da bi bili potrebni tudi za zdravstvene delavce seminarji, na katerih bi si pridobili potrebno znanje za pravilnejše in uspešnejše upravljanje.

Sveti zdravstvenih zavodov so (na bolj redkih sejah kot upravni odbori) predvsem opravljali naloge, ki jim jih daje zakon o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe. Med vprašanji, ki so jih obravnavali ti organi, so važna predvsem tista, ki zadevajo organizacijo in delo zdravstvenega zavoda, finančni plan in zaključni račun, investicije in nabavo osnovnih sredstev, delovna razmerja, delitev dohodka in vprašanje cen za zdravstvene storitve.

Tudi za te organe družbenega upravljanja velja, da so še premalo pozornosti posvečali odnosom zdravstvenih delavcev do državljanov, premalo so skrbeli, da bi bili državljanji bolj seznanjeni s problematiko in delom zdravstvenih zavodov.

Programi dela zdravstvenih zavodov. Pri oceni delovnih programov zdravstvenih zavodov v letu 1962 opazimo, da je njihova glavna pomanjkljivost v

tem, da so zavodi izhajali v večini primerov iz svojih finančnih potreb in ne iz potreb zdravstvenega varstva prebivalstva svojih območij. Zato je razumljivo, da najdemo v programih številke storitev, ne pa akcij in obsega teh akcij za izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva. Ti programi tudi niso bili vedno v skladu s strokovnim nivojem in zmogljivostmi posameznih zavodov. Manjkajo analize in podatki iz prejšnjih let, da bi lahko s primerjavo ugotovili, kje in koliko zdravstvena služba napreduje ali stagnira.

V delovnih programih zdravstvenih zavodov pogrešamo študije o patologiji prebivalstva. Splošne preglede o zdravstvenem in higienskem stanju prebivalstva so obdelali le nekateri večji zdravstveni zavodi. V manjših zavodih se delovni programi omejujejo na minimalne številčne podatke o pregledih, posvetih, patronažnih obiskih, cepljenjih in podobno. Zato predstavlja večina delovnih programov bolj komentar k finančnemu načrtu. Dosedanji delovni načrti največkrat tudi niso vsklajeni s potrebami komune in s finančnimi možnostmi komune. Eden izmed osnovnih vzrokov je v tem, da zavestno in sistematično raziskovalno delo — v kliničnih in večjih zdravstvenih zavodih — ni bilo vključeno v celoti v sestav delovnega programa.

Zato je svet skrbel, da zdravstveni zavodi svoje programe utemelje predvsem z zdravstvenimi potrebami prebivalstva ter da jih vskladijo s svojo materialno osnovo in s kadrovske sposobnostjo. Predloženi programi za leto 1963 kažejo, da so že bolj vsklajeni z dejanskimi možnostmi zdravstvenega zavoda, z zdravstvenimi potrebami prebivalstva in s sredstvi, s katerimi razpolaga območje posameznega zdravstvenega zavoda za kritje izdatkov zdravstvenega varstva.

Zdravstveni centri in zdravstveni zavodi. Zakon o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LRS je uvedel v zdravstvo nov strokovni organ — zdravstveni center. Člen 6. omenjenega zakona določa, da zdravstveni zavod, ki ima še funkcijo zdravstvenega centra, opravlja »strokovne zadeve, ki imajo splošen pomen za izvajanje zdravstvenega varstva na določenem območju«.

Če skušamo objektivno oceniti dosedanje delo zdravstvenih centrov, moramo priznati, da so sicer dosegli nekatere uspehe, vendar še ne to, kar pričakujemo — boljšo evidenco, dobro analitično obdelavo, ocene finančnih zmogljivosti družbe in na osnovi teh elementov pravilno programiranje dela. Vzrok tem pomanjkljivostim so kratko obdobje, ponekod še stara miselnost v zvezi z bivšim načinom dela in seveda tudi pomanjkanje potrebnih zdravstvenih kadrov za tako delo.

Materialna in finančna sredstva občinskih zdravstvenih centrov še niso povsod urejena. Nekateri ljudski odbori v svojih proračunih niso zagotovili nikakih sredstev za zdravstvene centre. Razumljivo je, da novih nalog brez dodatnih kadrov in finančnih sredstev ni mogoče uspešno opravljati. V okrajnih centrih je stanje sicer nekoliko boljše, vendar še ne povsem zadovoljivo. Imajo urejene finančne in materialne pogoje, pa nimajo strokovnih kadrov in zdravstveni delavci še niso našli pravih oblik dela. Še vse preveč opravljajo tekoče naloge zdravstvenih zavodov in zanemarjajo proučevalno analitično dejavnost. Niso še postali resnični posredovalci zdravstvene problematike ljudskim odborom in strokovni predlagatelji izboljšanja zdravstvene službe.

Sklepanje pogodb med zdravstvenimi zavodi in komunalnimi zavodi za socialno zavarovanje. Glavna pomanjkljivost dosedanjih pogodb med zavodi za zdravstveno varstvo in komunalnimi zavodi za socialno zavarovanje je bila v tem, da so zdravstveni zavodi premalo upoštevali, da so družbena sredstva za zdravstveno varstvo omejena, in da so predimenzionirali svoje programe glede na razpoložljiva sredstva. Druga pomanjkljivost je bila, da so mnogi zdravstveni zavodi težili za čim večjim dohodkom in zaradi tega včasih neodgovorno utemeljevali višje cene in opravičevali nekatere nepotrebne ali celo nekvolitne storitve. Končno je bila pomanjkljivost še v tem, da doslej niso bili določeni osnovni elementi za sklepanje pogodb.

Navodila za sklepanje pogodb, ki jih je sprejel v decembru leta 1962 Svet za zdravstvo LRS skupaj s Sekretariatom Izvršnega sveta za delo, urejajo politiko odnosov med zdravstvenimi zavodi in zavodi za socialno zavarovanje, preprečujejo neutemeljeno naraščanje stroškov za zdravstveno varstvo, zagotavljajo smotrnejše gospodarjenje v zdravstvenih zavodih in smotrnejšo uporabo skladov zdravstvenega zavarovanja. Obenem pa seveda ne zavirajo nadaljnjega razvoja zdravstvene službe in dajejo obema pogodbenima strankama vso pozornost pri pogajanjih.

Navodila izhajajo torej s stališča, da so sredstva za zdravstveno varstvo določena in da je treba programe sestavljati v okviru danih finančnih možnosti.

Zdravstveno stanje prebivalstva. Splošna umrljivost v Sloveniji je znašala leta 1953 9,9 na tisoč prebivalcev in se je do leta 1961 znižala na 8,8, kar pomeni, da je umrljivost padla za 11 %.

Glavni vzroki smrti prebivalstva so bolezni srca in ožilja (3,5 ‰), za njimi novotvorbe (1,4 ‰) in na tretjem mestu živčne in duševne bolezni (1,2 ‰). V splošnem lahko vzroke smrti porazdelimo v tri skupine: 1. v naraščajoče (novotvorbe in živčne bolezni), 2. mirujoče (bolezni srca in ožilja, nesreče, zastrupitve ter nasilne smrti), 3. upadajoče (infekcijske in parazitarne bolezni ter tuberkuloza). Povprečna življenjska doba znaša za moške 66 in za ženske 71 let.

Nedvomno smo dosegli največji uspeh pri zmanjšanju umrljivosti dojenčkov, saj znaša v naši republiki na tisoč novorojenih 29,4, medtem ko je zvezno povprečje 82,2. Obenem moramo ugotoviti, da število rojstev upada, tako da je bilo v letu 1961 v primerjavi z letom 1953 za okroglo 5000 manj živorojenih otrok. Ker število rojstev iz leta v leto pada hitreje kot umrljivost dojenčkov in tudi hitreje kot splošna umrljivost, nastaja torej problem zmanjševanja naravnega prirastka.

Delo zdravstvenih zavodov. Lani je bilo v ambulantno-polikliničnih zavodih 6 082 500 pregledov in 375 800 hišnih obiskov. Upoštevajoč, da je bilo leta 1960 v zdravstvenih zavodih približno 600 000 pregledov manj, vidimo da število pregledov raste vedno hitreje, in sicer zaradi večjega števila zavarovancev in tudi večjega števila bolezni.

Državljanji so se zatekali po zdravstveno pomoč v ambulantno poliklinične zavode predvsem zaradi naslednjih bolezni: bolezni dihal, poškodbe, bolezni prebavil, gnojna vnetja kože, živčne bolezni, revmatizem, nalezljive bolezni, novotvorbe, tuberkuloza itd.

Dokaj je napredovala zobozdravstvena služba, saj je prišlo leta 1961 že 6000 prebivalcev na enega zobnega terapevta, medtem ko je bilo to razmerje

leta 1950 dokaj višje. Vseh obiskov v zobozdravstvenih ambulantah je bilo leta 1961 1 858 480, kar je skoraj 200 000 več kot leta 1960.

Močno se je izboljšalo delo v dispanzerjih in posvetovalnicah za žene, saj imajo ti zavodi zdaj že stalne zdravnike in tudi stalni srednji in nižji zdravstveni kader. V teh zdravstvenih zavodih so opravili lani nad 330 000 pregledov nosečnic, kar je za 60 000 več kot leta 1960. Opažamo tudi, da nenehno upada število porodov brez strokovne pomoči (lani samo še 428) in da žene v vedno večjem številu rodijo v porodnišnicah. Odstotek mrtvorojenih doma, brez strokovne pomoči, je 3,72, v porodnišnicah pa 1,32.

Tudi delo v dispanzerjih in posvetovalnicah za otroke se je močno izboljšalo. Posamezne vrste dispanzerskega dela so se v zadnjem desetletju močno pomnožile, na primer pregledi dojenčkov petkrat, malih otrok sedemkrat in večjih predšolskih otrok devetkrat.

Šolske ambulante in klinike so opravile lani 372 000 pregledov in so s sistematičnimi pregledi po šolah zajele 40 % šolskih otrok. Kaže se tudi vedno večja skrb za uspešnejše zdravljenje, saj so zdravstveni zavodi napotili v bolnišnice trikrat več bolnih šolarjev kot leta 1950.

V vseh bolnišnicah — splošnih in specialnih — je bilo lani 11 895 bolniških postelj, torej 7,5 na tisoč prebivalcev. Največje število postelj imajo splošne bolnišnice (7878) in najmanj postelj samostojne porodnišnice (338).

V splošnih bolnišnicah je bilo lani odpuščenih z zdravljenja 189 681 bolnikov, ki so se zdravili 2 742 822 oskrbnih dni. Sledijo specialne bolnice za tuberkulozo, za otropedijo itd. in končno Zavod za rehabilitacijo invalidov. Ležalna doba bolnikov je bila najkrajša v splošnih bolnicah (14,5 dni) in precej daljša v vseh specialnih bolnicah. Tako dolga ležalna doba je posledica: 1. težjih poškodb in odkrivanja hujših bolezni (tumorji), 2. večjega števila kroničnih bolnikov, za katere nimamo ustreznih geriatričnih oddelkov in 3. posledica zdravljenja tistih državljanov, ki bi se iz medicinskih ozirov lahko zdravili doma, pa nimajo za to danih pogojev. Tudi zasedenost bolniških postelj je v vseh stacionarnih zavodih visoka. Najbolj so bile zasedene bolnica za tuberkulozo (105 %) in nazadnje splošne bolnice in porodnišnice (96 %).

V organizaciji in delu naravnih zdravilišč zaznamujemo v letu 1962 velik kvaliteten napredek, saj že vsa zdravilišča bolj ali manj izpopolnjujejo strokovne pogoje za stacionarno zdravljenje. Ker omogoča novi zakon o zdravstvenem zavarovanju neposredno pošiljanje zavarovanih oseb v zdravilišča, so ti zdravstveni zavodi zdaj ustanovili tudi že bolniške oddelke. V njih že delajo stalni zdravniki in drugi strokovni delavci, uredili so laboratorije in fizioterapijo, organizirali dietno prehrano itd. Tako zdravilišča zares izvajajo stacionarno zdravljenje zavarovanih oseb, in to toliko bolj, ker so tudi indikacije in kontra-indikacije za zdravljenje v naravnih zdraviliščih strokovno obdelane.

V vseh prirodnih zdraviliščih smo imeli ob koncu leta 1961 1759 postelj, v klimatskih zdraviliščih 344 in v okrevališčih 778 postelj. Glede kvalitetnega razvoja naravnih zdravilišč pa moramo ugotoviti, da vprašanje investicij za njihovo modernizacijo rešujemo počasi.

V Ljudski republiki Sloveniji pride na vsakih 15 000 prebivalcev 1 lekarna. Tudi število farmacevtov počasi narašča. Leta 1961 je odpadlo na enega farmacevta 7200 prebivalcev. Postopoma se veča poraba zdravil; na enega prebivalca že pride približno 9 receptov na leto.

Promet z zdravili je dosegel v 10 mesecih tega leta približno 3200 milijonov dinarjev ali 15 % več kot v istem razdobju lani. Promet z zdravili je bil v prvi polovici letos še zelo močan, po uveljavitvi novih predpisov pa je padel za 25 % na debelo in za 22 % na drobno.

Sanitarna inšpekcija. Letos je delalo na področju sanitarne inšpekcije pri ljudskih odborih 84 stalnih in 40 honorarnih sanitarnih inšpektorjev, ki so opravili dokajšnje delo pri ugotavljanju nepravilnosti in pomanjkljivosti, na področju nadzora prehrane, pitne vode, komunalnih objektov, šolske higijene, higijene dela in podobno. Organi sanitarne inšpekcije so na primer opravili nad 2000 pregledov na področju zatiranja in preprečevanja nalezljivih bolezni, pregledali nad 5000 objektov družbene prehrane, nad 12 000 vrst raznih živil, nad 3000 objektov pitne vode, pregledali so nad 4000 komunalnih objektov, nad 3000 objektov za rekreacijo šolske mladine, nadalje so pregledali nad 1500 raznih objektov živilske industrije, trgovin, kmetijskih objektov itd.

Težišče dela republiškega sanitarnega inšpektorata je bilo letos usmerjeno predvsem v nudenje strokovne pomoči nižjim organom sanitarne inšpekcije in v zaščito pred ionizirajočimi sevanji.

Odnos ljudskih odborov do sanitarne inšpekcije se sicer izboljšuje, vendar še nekaj ljudskih odborov ne gleda pravilno in z razumevanjem na pomen te službe ter ji ne nudi dovolj pomoči. Ljudski odbori bi morali biti bolj zainteresirani za službo sanitarne inšpekcije, saj ta s svojim delom preprečuje razne nalezljive bolezni, epidemije; čuva zdravje državljanov z različnimi sanitarno-higienskimi ukrepi in podobno.

Finančno-ekonomski problemi v zdravstvu. Z novim sistemom financiranja in organizacije zdravstvene službe, ki se izraža v samostojnem formiranju dohodka in njegove delitve, so navidezno porasle cene oziroma izdatki za zdravstveno varstvo. Stroški za zdravstveno varstvo na prebivalca so znašali leta 1960 11 342 in lani 17 282 dinarjev. Skupni stroški za zdravstveno varstvo na državljana so znašali leta 1960 4,1 % in lani 5,3 % narodnega dohodka. Porast cen je navidezen zato, ker so bile prej zdravstvene ustanove subvencionirane iz različnih virov, oziroma so dobivale plačilo za svoje storitve ali del teh storitev od več plačnikov, medtem ko postaja zdaj skoraj edini plačnik sklad zdravstvenega zavarovanja. Dejansko povečanje cen, ki pa ni občutno, nastaja predvsem zaradi porasta cen na tržišču sploh in zaradi hitrega porasta števila zdravstveno zavarovanih oseb. Čeprav je torej ta navidezni porast v prvem trenutku nekaterim služil kot dokaz slabosti sistema, je danes že vsem popolnoma jasno, da je novi sistem financiranja v skladu s splošnim družbenopolitičnim razvojem in da zagotavlja pravilnejše in varčnejše gospodarjenje ter stimulacijo za več dela in za dobro opravljeno delo.

Leta 1960 so vsi zdravstveni zavodi ustvarili 17 323, a lani že 26 642 milijonov dinarjev dohodka. Vzrok temu povečanju je večje število zdravstvenih storitev in tudi zvišanje cen tem storitvam. V primerjavi z letom 1960 so se povečali materialni stroški za 28,4 %, osebni dohodki za 58 % in skladi za 149,2 %.

Za delitev dohodka v letu 1961 je značilno, da so kolektivi zdravstvenih zavodov skrbeli za ustvarjanje materialne osnove za svoje delo in da so vložili

znaten del sredstev v sklade. Glavni del sredstev so razporedili v poslovni sklad in precej tudi v sklad skupne porabe.

Začetna vrednost osnovnih sredstev se je od leta 1954 do 1961 povečala za 12 953 milijonov dinarjev ali za 84,15 %. Od tega odpade največ na zgradbe in opremo. Torej je bilo sorazmerno veliko več investiranega v boljše in sodobnejšo opremo, saj sodobni načini diagnostike in terapije to nujno zahtevajo.

Povprečni osebni dohodki zdravstvenih delavcev so v prvih 6 mesecih letos znašali 36 012 in v septembru 35 638 dinarjev. Nekoliko večje je to povprečje v lekarnah (44 636 in 39 892 dinarjev). V tretjem tromesečju letos so povprečni osebni dohodki še nadalje stagnirali in je torej septembrsko povprečje še vedno nižje kot povprečje I. polletja. V zadnjem četrtletju pa so se osebni dohodki povečali v skladu s povečanjem le-teh v drugih javnih službah.

Investicije v zdravstvu. Glede investicij v zdravstvu moremo dati dokončne podatke le za leto 1961. Celotna investicijska sredstva, vložena v teku leta 1961 so znašala 4148 milijonov dinarjev, od tega znašajo investicije v bolnično službo 1972, v izvenbolnično 1451, v naravna zdravilišča 352, v lekarne 119 in v ostale zavode 254 milijonov dinarjev. Pri tem so znašala lastna sredstva zavodov 1639, občine in okraji so dali 436, zavodi za socialno zavarovanje 819, posojil je bilo najetih za 162, dotacij iz republiškega sklada za negospodarske investicije je bilo 648, gospodarske organizacije in drugi so dali 360 in iz zveznih sredstev (Pohorski dvor) je bilo vloženih 84 milijonov dinarjev.

Ocenjujemo, da je bilo v letu 1962 investiranih v zdravstvu skupno 4570 milijonov dinarjev in sicer v bolnično službo 2300, v izvenbolnično 1638, v naravna zdravilišča 332, v lekarne 119 in v ostale zavode 111 milijonov dinarjev. Največji del so to lastna sredstva zdravstvenih zavodov, in sicer 1900 (ali 41,58 %); posojila pa so se povečala na 1324 (ali 28,98 %).

Iz tega je torej razvidno, da je bil v letu 1962 bistveno izpremenjen način investiranja v zdravstvu, saj računamo v vedno večjem znesku s posojili. Ker pa zdravstvene ustanove ne smejo več vnašati plačila anuitet v bolniški oskrbni dan oziroma v ceno zdravstvene storitve, bodo morale anuitete za investicije v bodoče kriti političnoteritorialne enote. Treba bo zato voditi ustrezno investicijsko politiko, v smislu katere bo nujno potrebno združevati sredstva občin in okrajev, ker morajo skrbeti tudi za razvoj splošnih bolnic svojega gravitacijskega območja. Poseben primer predstavlja izgradnja klinik in inštitutov medicinske fakultete v Ljubljani in specialnih bolnic, to je obveznost republike. V preteklem letu je bilo v te namene danih za gradnjo stomatološke klinike 203, infekcijske klinike 160, za bolnico DSNZ Šiška 363 milijonov dinarjev. V preteklem letu je republika iz sklada za negospodarske investicije pomagala tudi pri gradnji splošne bolnice Murska Sobota s 44 in splošne bolnice Novo mesto s 65 milijoni dinarjev. V obeh primerih so bila sredstva dana kot kredit. Te naloge pa bodo v prihodnje morale reševati občine in okraji sami.

V perspektivnem programu razvoja zdravstvene službe za razdobje 1961 do 1965, smo predvideli povišanje števila postelj od 11 828 na 14 008. Pri tem pa se moramo zavedati, da bo tudi v bodoče obstajal problem posteljnega fonda.

Vložene investicije v izvenbolnično službo so v zadnjih letih omogočile med drugim tudi izboljšavo dispanzerskih dejavnosti v zdravstvenih domovih in postajah.

Naša naravna zdravilišča, ki imajo idealne pogoje za razširitev svoje dejavnosti tudi v zimski sezoni, so v preteklem letu še premalo razširila svojo materialno bazo. Naravna zdravilišča, ki se ne ukvarjajo s stransko dejavnostjo prodaje mineralne vode, ne razpolagajo z zadostnimi lastnimi sredstvi. Treba bo doseči razširitev njihove dejavnosti predvsem s sredstvi, namenjenimi za razvoj turizma. Tako bo treba urediti v prihodnjem letu tudi nekaj skupnih publikacij za zdravstvene in turistične namene.

Zdravstveni kadri in delo kadrovske službe: Dotok novih zdravstvenih kadrov iz medicinskih šol je v letu 1962 znašal v skupnem številu 435, in sicer: 59 zdravnikov, 20 stomatologov, 106 medicinskih sester itd.

Letos je bilo odobrenih 51 novih specializacij, specialistične izpite je opravilo 43 zdravstvenih delavcev I. vrste. Tudi v letošnjem letu zaznamujemo nadaljnji upad števila prijav k rednim strokovnim izpitom, saj je te izpite opravilo le 143 kandidatov. Raven strokovnih izpitov je na splošno zadovoljiva. Od 143 kandidatov je 109 kandidatov prvič opravilo izpit z uspehom, drugi s popravnimi izpiti oziroma morajo ponoviti celotni strokovni izpit. Večje zanimanje pa so pokazali zdravstveni delavci za posebne strokovne izpite, saj je letos opravljalo te izpite 549 kandidatov. Uspešno je te izpite opravilo 71 % vseh kandidatov.

V letu 1962 smo s sredstvi sekretariata plačevali 27 zdravnikov-stažistov in 6 farmacevtov-stažistov.

Zdravstveno šolstvo. Zdravstveni delavci z visoko strokovno izobrazbo se vzgajajo na medicinski fakulteti oziroma na drugih ustreznih fakultetah v sklopu univerze. Svet za zdravstvo LRS skrbi za vzgojo višjih in srednjih medicinskih kadrov, medtem ko je bila naloga vzgoje nižjih kadrov (bolničarji) prepuščena zdravstvenim zavodom.

Letos so se dosedanje samostojne višje šole za medicinske sestre, za rentgenske tehnike in za fizioterapevte združile v enotno višjo šolo.

V šolskem letu 1961/62 so bile v naši republiki 4 višje šole za zdravstvene delavce, 10 šol II. stopnje, 1 nižja šola ter 1 tečaj s skupno 1663 študenti in učenci. Absolventov v tem šolskem letu je bilo 394, vpisanih v I. letnik v šolskem letu 1962/63 pa 796 učencev.

V šolskem letu 1961/62 je bilo skupno število štipendiranih študentov in učencev 901, 205 jih je prejelo redne mesečne prejemke. Brez štipendij je bilo 557 študentov in učencev. Letna vsota izplačanih štipendij je znašala 83 224 440; torej znaša povprečna mesečna štipendija 7697 dinarjev. Največ štipendij so dajale bolnice, za njimi ljudski odbori in zdravstveni domovi.

V Ljudski republiki Sloveniji je bilo v tem letu na strokovnem izpopolnjevanju 10 štipendistov Svetovne zdravstvene organizacije in 1 strokovnjak. Letos je obiskalo našo republiko 6 poljskih zdravstvenih delavcev.

Leta 1962 so prejeli naši zdravstveni delavci 11 štipendij Svetovne zdravstvene organizacije, ameriške tehnične pomoči iz sklada E. Roosvelt. Poleg tega se je okoli 90 zdravstvenih delavcev iz Slovenije udeležilo mednarodnih kongresov, 9 zdravstvenih delavcev pa mednarodnih tečajev in seminarjev. Na Zavodu LRS za zdravstveno varstvo je letos opravljalo staž 57 zdravnikov na oddelku za statistiko, 45 zdravnikov na epidemiološkem oddelku in 36 zdravnikov v laboratorijih.

UNICEF program. UNICEF pomoč naši državi se omejuje na programe, ki imajo predvsem namen izboljšati zdravstveno varstvo žena, otrok in mladine. Ti programi so: zdravstveni program, splošni šolski program in program vozil.

UNICEF pomoč naši državi zadnja leta sicer občutno pada, vendar je še tolikšna, da marsikje pomaga premostiti začetne težave.

Na terenu opažamo, da ljudski odbori zelo pogosto ne izpolnjujejo obveznosti do UNICEF programa ali pa jih zavlačujejo za več let. Takšen položaj je precej neugoden ob priliki nadzora s strani predstavnikov te službe. Ker smo imeli glede tega z ljudskimi odbori več osebnih razgovorov, se je stanje v zadnjih mesecih že dokaj izboljšalo. Upravičeno pričakujemo še nadaljnje izboljšanje v prihodnjem letu, kar nam jamčijo že danes večja sredstva, ki so jih s tem v zvezi dali ljudski odbori.

6. Svet za socialno varstvo LR Slovenije

Svet za socialno varstvo LRS je v preteklem razdobju ob že utrjenih načelih preventivnih in kurativnih oblik dela pri skrbi za človeka

— poglobljaj in urejeval predvsem tiste probleme, ki jih je začel obravnavati v letu 1961 in ki so izhajali iz konkretnih pogojev družbenega razvoja na podlagi sprejetih zakonskih predpisov (resolucija o otroškem varstvu, resolucija o nalogah komune na področju socialnega varstva, zakon o socialnih zavodih, zakon o rejništvu itd.). To je na primer problematika družinskega varstva v vse bolj zahtevnih pogojih življenja, to so vprašanja v zvezi z varstvom starih ljudi, invalidov, borcev in drugih kategorij ljudi, ki jih je svet obravnaval in spremljal obenem z utrjevanjem socialnega varstva v komuni.

— V preventivnem smislu je razvijal svojo dejavnost ob tistih vprašanjih, ki nadalje razvijajo socialno delo izven ožjega področja socialnega varstva. To je predvsem socialno delo v gospodarstvu, šolstvu, zdravstvu, socialnem zavarovanju itd., kjer so bili v preteklem razdobju problemi in zahteve po njihovem reševanju, sicer nakazani, toda še ne obdelani. Ob taki usmeritvi se socialno delo vključuje v celotni družbenoekonomski sistem, postaja nujen element povečevanja proizvodnosti v gospodarstvu ter življenjskega standarda v komuni in pomaga tudi k uspehu na drugih področjih, v šoli, v zdravstveni ustanovi in drugod.

Nadaljevanje procesa poglobljanja socialnega dela in njegovega vključevanja v celotni družbeni razvoj pomeni odpravljanje karakteristike stare sociale; v tem smislu se že opaža napredek v pojmovanju socialnega dela v komuni in drugod. Sorazmerno hitro organiziranje strokovnih služb socialnega varstva v obliki centrov za socialno delo pomeni napredek in večjo širino v preventivnem smislu. Potrebe po kvalificiranem in strokovnem kadru se zadovoljujejo hitreje in ugotavljamo za to leto znaten uspeh.

Posebno pozornost je posvečal svet tudi nekaterim širšim vprašanjem, v zvezi s katerimi je kot pobudnik in koordinator začel organizirati dolgotrajnejše akcije. Tu gre za otroško varstvo, rehabilitacijo invalidnih oseb in z njo povezano vprašanje posebnega šolstva, širše obravnavanje problemov vojaških vojnih invalidov in borcev in še drugo. Sodelovanje s sveti (šolstvo, zdravstvo), zavodi (socialno zavarovanje, zaposlovanje delavcev, rehabilitacija itd.) ter

družbenimi organizacijami (Zveza prijateljev mladine, Združenje borcev, Rdeči križ, Konferenca za družbeno aktivnost žensk in druge) je že ustvarilo koristen sistem obravnavanja teh problemov na mnogo širši osnovi, kakor če bi jih reševal en sam resor.

Svet je kot kolegijski organ obravnaval na svojih sejah kompleksna vprašanja in izdal potrebna strokovna navodila, priporočila in mnenja, ne samo ljudskim odborom, temveč tudi drugim upravnim in strokovnim organom ter družbenim organizacijam. Od 26 točk dnevnega reda 7 zasedanj sveta za socialno varstvo navajamo le najbolj bistvene:

- decentralizacija služb varstva invalidov in borcev NOV;
- problemi šolanja otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja;
- kategorizacija in evidenca otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju v LR Sloveniji;
- problematika otroškega varstva s posebnim ozirom na izvajanje resolucije Ljudske skupščine LRS o nalogah komune Lj in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu;
- nastanitveni problemi starih ljudi;
- družbeno upravljanje pri ljudskih odborih na področju socialnega varstva;
- problematika splavov v LR Sloveniji;
- organizacija in način poslovanja sklada LRS za socialne zavode;
- analiza delovanja centrov za socialno delo v LR Sloveniji;
- kadri v socialnih službah.

Svet je poleg kolegijskega načina obravnavanja posameznih vprašanj deloval tudi preko svojih 4 stalnih komisij, v katerih deluje 12 članov sveta. V komisije so vključeni poleg članov sveta tudi številni predstavniki družbenih organizacij in strokovnjaki, kar daje mnenjem in stališčem sveta primerno širino glede obravnavanih vprašanj, pa tudi potrebno strokovnost.

Svet je na svojih zasedanjih s posebno skrbjo odločal, v kakšnih oblikah naj se njegova stališča konkretizirajo. Ugotovil je, da številna priporočila, ki jih izdajajo družbeni organi, dostikrat ne dosegajo zadovoljivih rezultatov. Zato so bile potrebne s strani sveta preišljene odločitve v tem smislu.

Sekretariat je pripravil analize, poročila in ostalo gradivo za seje sveta. Poleg tega je kot upravni organ opravljal upravne naloge na tistih področjih, za katere je v smislu zakonskih in ostalih predpisov pristojen.

Sekretariat ima 3 strokovne skupine (varstvo družine, varstvo odraslih, zadeve vojaških vojnih invalidov in bivših borcev), študijsko skupino za napredek socialnega dela ter službe za planskoekonomске analize, za kadre, za pravne in splošne zadeve.

Pri sekretariatu je za posamezna vprašanja formiranih 15 stalnih in občasnih komisij, ki jih sestavljajo številni družbeni in strokovni sodelavci.

V lanskoletnem poročilu nakazan problem dvojne usmeritve v delu sekretariata, in sicer izrazito analitično-instruktorske na eni strani in opravljanje upravnih funkcij II. stopnje na drugi strani, je bil v tem letu z decentralizacijo invalidskih zadev in zadev borcev v celoti odpravljen.

Formiranje študijske skupine je zahtevala predvsem potreba po bolj temeljitem in bolj načrtnem študiju posameznih vprašanj socialnega dela. Program

dela te skupine daje tudi celotnemu sekretariatu večje obeležje analitično-proučevalnega ter instruktorskega organa.

Delo študijske skupine se razvija tudi v smeri aktiviranja drugih strokovnih organov, ki pri svojem delu zadevajo na družbenosocialne probleme.

Ob nakazani usmeritvi je bil sekretariat pobudnik obsežnejših študij. Z republiškim zavodom za napredek gospodinjstva je sklenil pogodbe za izdelavo študije Programiranje na področju otroškega varstva. Sociološki inštitut izdeluje študije O potrebah starejših ljudi; analizo O nastanitvenih problemih starih ljudi pripravlja urbanistični inštitut, o problemih delinkventne mladine izdeluje analizo kriminološki inštitut itd. Socialno varstvo dobiva na tak način potrebno dokumentacijo in strokovno utemeljitev, predvsem pa se na podlagi strokovno in družbeno utemeljenih analiz povezuje z ostalimi činitelji zaradi enotne akcije. S tem odpravlja zaostalost glede znanstvene in strokovne utemeljitve potreb na področju socialnega varstva, kar je bila v preteklosti najbolj tipična in obenem največja pomanjkljivost tega področja.

Zaradi pomanjkanja strokovnih kadrov si je sekretariat prizadeval organizirati usposabljanje novih in izpopolnjevanje sedanjih kadrov z novimi oblikami usposabljanja. V letu 1962 je sekretariat organiziral 13 strokovnih seminarjev s 516 udeleženci v skupnem trajanju 89 dni in s 102 vnaprej pripravljenimi referati, ki so bili pozneje posebej publicirani. Takšno usposabljanje kadrov in nudenje novih dognanj že kvalificiranim kadrom, je bistveno zboljšalo kvaliteto dela, formiralo boljše profile kadra in že skoraj odpravilo problem fluktuacije, ki je bila zelo značilna za službo socialnega varstva v prejšnjem obdobju.

Sekretariat je v preteklem letu posvetil mnogo pozornosti materialni bazi socialnega varstva. V tem letu je zbral osnovne podatke in pokazatelje, ki dajejo trdnjšo osnovo bodočemu planiranju investicij. Službe socialnega varstva v komuni lahko nastopajo z bolj dokumentiranimi potrebami, čeprav še ne z natančnimi ekonomskimi računi.

Svet in sekretariat sta torej v času enoletnega izvajanja resolucije Ljudske skupščine o nalogah komune na področju socialnega varstva iskala najprimernejše oblike za njeno realizacijo. Nekateri uspehi zadovoljujejo, če jih ocenjujemo predvsem kot začetek doslednega izvajanja osnovne zamisli — da je komuna s svojimi organizmi temeljni izvajalec socialne politike v ožjem in širšem smislu. Nekateri pozitivni začetki in uspehi pomenijo že uresničitev omenjenih načel resolucije, med drugim tudi na sledečih področjih:

Družbeno upravljanje. Svet je v preteklem letu posvetil posebno skrb organom družbenega upravljanja na področju socialnega varstva v okrajih in občinah. Sveti so mnogo prispevali k uspehom, čeprav niso v celoti izpolnili svojih nalog. V več primerih so bili še vedno preveč usmerjeni v izvrševanje upravnih funkcij in ožjih nalog socialnega varstva, manj uspešno pa so opravljali naloge usmerjevalca in oblikovalca socialne politike. Seveda obstajajo precejšnje razlike med ljudskimi odbori mest in razvitejših centrov ter med manjšimi, ekonomsko slabše razvitimi občinami, kjer pa so socialni problemi najtežji.

V preteklem letu je delovalo na področju socialnega varstva pri občinskih ljudskih odborih 96 svetov z 897 člani, kar pomeni povprečno 9 članov na en

svet oziroma 13 članov na posamezno občino. Poleg svetov je delovalo še 190 različnih komisij in odborov.

Glede števila svetov, komisij, odborov in državljanov, ki v teh organih sodelujejo, smo napravili velik korak naprej.

V prejšnjem letu se je v socialnem varstvu pojavila močna tendenca združevanja svetov. Ta težnja se še nadaljuje. Svet je smatral, da združevanje svetov oziroma ukinjanje svetov za varstvo družine v občinah ni primerno.

Potreba po sistematičnem usposabljanju družbenih organov socialnega varstva je vedno bolj očitna. Sekretariat pripravlja okvirne programe seminarjev za člane družbenega upravljanja, katere bo s pomočjo delavskih univerz v prihodnje sistematično izvajal.

Stanovanjske in krajevne skupnosti. Svet za socialno varstvo LRS je večkrat razpravljal o nalogah krajevnih skupnosti na socialnem področju in poslal o tem občinskim svetom priporočila. Posebej je bilo analizirano otroško varstvo in varstvo mladine ter družbena skrb za odrasle; nakazane so bile tudi oblike, s katerimi naj bi te naloge najbolj uspešno reševali.

Krajevne skupnosti socialnega dela v celoti še niso razvile, razen na področjih otroškega varstva in starih ljudi. Ker bistvenega napredka od lanskega leta ni bilo, se je svet čutil dolžnega globlje proučevati delo krajevnih skupnosti. Pripravil je obširen program proučevanja in izdelal za glavni odbor SZDL osnovne teze za socialno delo v komunalnem sistemu.

Ker večina osnutkov občinskih statutov obravnava problematiko socialnega varstva nezadovoljivo, je sekretariat ob sodelovanju družbenih delavcev in strokovnjakov obdelal 23 osnutkov statutov (na prvi seji bo obravnaval to gradivo tudi svet), da bi na tej osnovi konkretno pomagal občinskim komisijam za statute pri njihovi izdelavi.

Centri za socialno delo. Centri za socialno delo so postali sestavni del komunalnega mehanizma; služijo strokovni obravnavi problemov na tem področju. V letu 1961 je bilo ustanovljenih prvih 5 centrov za socialno delo, v letošnjem letu pa 4 (Nova Gorica, Novo mesto, Trbovlje in v občini Ljubljana Šiška). Nadaljnjih novih 6 centrov za socialno delo bo začelo z delom že v začetku 1963. leta.

Svet za socialno varstvo je razpravljal o delu centrov za socialno delo ter ugotovil, da se centri razvijajo v skladu z družbenim razvojem in s kadrovskimi in materialnimi možnostmi. Predvidevamo, da bo v naslednjih dveh letih ustanovljeno še 21 centrov za socialno delo, predvsem pri večjih občinskih ljudskih odborih. Centri postopoma prevzemajo od upravnih organov vse strokovne zadeve s področja socialnega varstva, predvsem pa že izvajajo načrtan program preventivnega dela. Temeljni kader v centrih so diplomirani socialni delavci, sodelujejo pa tudi drugi strokovnjaki, predvsem pedagogi, psihologi, zdravniki itd. Centri so finančno samostojni, uveljavljajo načelo družbenega upravljanja ter nagrajevanja po delovnem učinku.

Utrjevanje metod in določanje vsebine dela v centrih je bilo poglobljeno delo v letu 1962. To delo bo potrebno še okrepiti. Na centre bo treba načrtno in hitreje prenašati zadeve s področja socialnega varstva. Do sedaj so se uveljavili predvsem na področju varstva otrok in družine ter varstva odraslih.

Kadri v socialnem varstvu. V preteklem letu lahko kar se tiče kadrov v socialnem varstvu ugotovimo bistveno izboljšanje. Število osebja se je povečalo, glede izobrazbe pa so tudi nastale kvalitetne spremembe.

V letu 1961 je bilo v upravnih organih socialnega varstva okrajev in občin 227 uslužbencev, od tega 136 ali 60 % z nižjo izobrazbo, 91 ali 40 % pa s srednjo, višjo in visoko izobrazbo.

Po decentralizaciji invalidskih zadev in zadev borcev NOB na občinske ljudske odbore in po ustanovitvi strokovnih služb v občinah (socialni centri) pa je v upravnih organih socialnega in invalidskega varstva okrajnih in občinskih ljudskih odborov 217 uslužbencev splošnega socialnega varstva in 115 uslužbencev za zadeve borcev in vojaških vojnih invalidov. V centrih za socialno delo je 61 uslužbencev, skupno torej v vsej Sloveniji 393 uslužbencev socialnega varstva (47 % z nižjo in 53 % s srednjo, višjo in visoko izobrazbo).

V socialnih službah imamo vsako leto več diplomiranih socialnih delavcev, ki se vključujejo na različna področja. Pri občinskih ljudskih odborih jih je sedaj 39, pri centrih za socialno delo 29, v tajništvu za notranje zadeve 16, v gospodarskih organizacijah 35, v zavodih za socialno zavarovanje 15, ostali pa so v družbenih organizacijah in drugod.

V preteklem letu je glede uveljavljanja socialnih služb opazen viden napredek prav v tem, da socialni delavci obravnavajo nova področja, zlasti gospodarstvo, kjer sta se profil in področje dela socialnega delavca razmeroma že močno utrdila.

Zanimanje za uvajanje socialnih služb v šole kažejo prosvetni organi in šole same, zaradi finančnih zaprek pa kljub temu v šolstvu še ni štipendistov s tega področja. Veliko zanimanje za socialno delo je tudi v zdravstvenih ustanovah, pri zavodih socialnega zavarovanja, zavodih za rehabilitacijo itd.

Višja šola za socialne delavce je edina ustanova za izobraževanje kadrov za socialne službe. Šola usposobi na leto približno 60 socialnih delavcev. Sekretariat je v tem letu, enako kot prej, tesno sodeloval z višjo šolo za socialne delavce pri izpolnjevanju učnih programov, diplomskih nalog, pri kadrovanju študentov, pri popularizaciji in uveljavljanju stroke, pri pripravljanju tečajev in seminarjev, ki so ena izmed uspešnih oblik izpopolnjevanja kadrov na delovnem mestu.

Materialna vprašanja socialnega varstva. Svet je obravnaval v letu 1962 s posebno skrbjo materialna vprašanja socialnega varstva.

Financiranje socialnega varstva se je v letu 1962 izboljšalo. Občinski ljudski odbori so za potrebe socialnega varstva zagotovili večja sredstva kot v preteklih letih. Ta sredstva so se delno povečala tudi zaradi novosti v financiranju ljudskih odborov (prenos na občine). Sedanja finančna sredstva kljub temu, po mnenju sveta, še vedno ne zadoščajo in bo potrebno v naslednjih letih izboljšati dokumentacijo.

Občinski ljudski odbori so v smislu resolucije o nalogah komune na področju socialnega varstva začeli ustanavljati občinske socialne sklade za financiranje socialnega varstva. Teh skladov je sedaj v LR Sloveniji 11 (v letu 1961 je bil 1 sklad). Pri komunah je tudi 33 skladov za varstvo otrok. Formirajo se v glavnem iz prispevkov v tednu otroka. Toda ti skladi so majhni (največji sklad ima občina Ravne — 4 milijone, najmanjše pa občini Beltinci in Lendava,

13 000 oziroma 11 000 dinarjev). Poleg tega ima občina Metlika sklad za varstvo borcev in spomeniško varstvo (1 300 000), občina Celje pa sklad za zadeve invalidov in borcev NOV (10 500 000).

Svet je pri obravnavanju materialnih vprašanj socialnega varstva v komunah upošteval težnje komun in si prizadeval, da se uresniči predvsem sledeča politika:

1. V skladu s konkretnimi pogoji naj se po možnosti ustanavljajo v komunah enotni skladi socialnega varstva, iz katerih se bodo financirale vse potrebe socialnega varstva, vendar tako, da se ne izključuje možnost ustanavljanja tudi drugih skladov (za otroško varstvo, za borce itd.).

2. V sklade naj bi se ne stekala samo proračunska sredstva ljudskih odborov kot dotacije, temveč predvsem tudi druga sredstva (sredstva gospodarskih organizacij za otroško varstvo in podobno).

3. Socialni skladi naj bi postali tudi nosilci lastninskih pravic do nepremičnin (na primer kmetijsko posestvo ostarelih kmetov), tako da bi jim zagotavljal redno družbeno denarno pomoč.

Občinskim skladom bo treba tudi v prihodnje posvetiti skrb in še nadalje iskati najprimernejše oblike njihovega formiranja.

Financiranje zavodov socialnega varstva. Zakon o socialnih zavodih je uredil financiranje obširnega področja socialnega varstva.

V letu 1962 se je hitreje urejevalo financiranje teh zavodov, ki so po zakonu postali ekonomsko popolnoma samostojni. Vsi socialni zavodi v pristojnosti socialnega varstva so v smislu novega zakona o socialnih zavodih sprejeli letos nova pravila o organizaciji in delu ter pravilnike o delitvi osebnih dohodkov. Osební dohodki delavcev in uslužbencev v zavodih so se povečali za približno 45 %. To je utemeljeno zaradi izredno nizkih osebnih dohodkov v prejšnjih letih. Sekretariat za socialno varstvo LRS je storil številne ukrepe, da bi prehod zavodov na ekonomsko samostojnost čimbolj pospešil. Po enoletni praksi se je pokazalo, da je novi način financiranja socialnih zavodov vplival pozitivno na njihov razvoj.

Investicije v socialnem varstvu. V letu 1962 je bilo porabljeno za negospodarske investicije v socialnem varstvu 556 036 000 din. Čeprav predstavlja ta vsota 74,1 % sredstev več kot v letu 1960 in 32,2 % več v primerjavi z letom 1961, še vedno ne doseže dejanskih letnih investicijskih potreb, ki znašajo okrog 700 milijonov dinarjev.

Glavni poudarek pri negospodarskih investicijah v socialnem varstvu je bil na razvoju varstvenovzgojnih ustanov in počitniških letovanj, in sicer so znašale te investicije 416 440 000 din, investicije za vse ostale vrste socialnih zavodov pa le 139 596 000 din.

Republiški sklad za socialne ustanove. Pomembno vlogo pri investiranju socialnih zavodov je imel republiški sklad za socialne ustanove, ki je v preteklem letu že začel delovati po smernicah resolucije Ljudske skupščine LRS o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962. Letos je dobilo denarna sredstva iz tega sklada 15 socialnih zavodov v skupnem znesku 51 300 000 din, s čimer je bilo angažiranih še 192 milijonov sredstev ljudskih odborov. V prihodnjem letu bo sredstva sklada svet delil le po javnem razpisu kot posojila. Prvi razpis je bil že objavljen v Uradnem listu LRS.

Sklad upravlja Svet za socialno varstvo LRS po posebnem upravnem odobru na osnovi pravilnika o poslovanju sklada, ki ga je potrdil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS septembra 1962.

Varstvo vojaških vojnih invalidov in borcev NOB. Reševanje problemov vojaških vojnih invalidov in borcev NOB je imelo v preteklem letu pomemben značaj široke družbenopolitične akcije. Že v prejšnjem letu je Izvršni svet LS LRS na osnovi analize Sveta za socialno varstvo LRS in Zveze združenj borcev NOB Slovenije nakazal neodložljivo nalogo, da je treba težišče reševanja problematike vojaških vojnih invalidov in borcev prenesti v pristojnost občinskih ljudskih odborov. Napredek pri razvoju občin je zahteval odpravo dokaj centraliziranega reševanja zadev na področju varstva udeležencev NOB, predvsem vojaških vojnih invalidov.

Prenosi invalidskega varstva in varstva borcev v zvezi z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaških vojnih invalidih iz leta 1962 je bil opravljen v zelo kratkem času. S 1. julijem 1962 so upravni organi občin začeli z delom na prvi stopnji invalidskega varstva, okraj pa je postal organ druge stopnje.

Da bi zagotovili čimboljše funkcioniranje te socialne službe v občini, je sekretariat aktivno posegel v akcijo za pridobitev in nastavitev novih kadrov, ki bi imeli primerne strokovne, moralne in politične kvalifikacije. Tako je bilo pridobljenih 77 novih uslužbencev, ki so prevzeli posle ob decentralizaciji. Sekretariat sveta je za usposobitev 111 uslužbencev za to področje organiziral tri po 14 dni trajajoče seminarje in obvezno prakso na okrajih.

Glede na priporočilo sekretariata in njegovo podporo ter ob sodelovanju zveze združenj borcev na terenu, so občinski ljudski odbori imenovali posebne komisije za vsestransko obravnavanje problematike udeležencev NOB. Te komisije opravljajo svoje delo kot družbeni organ.

Sekretariat je prenesel svoje pristojnosti, ki jih je imel kot organ druge stopnje, na upravne organe okraja. Opravljal je vse strokovne, organizacijske in administrativne posle za komisije, ki po predpisih na republiški ravni rešujejo splošne in konkretne probleme udeležencev NOB. Administrativna komisija Izvršnega sveta LS LRS je obravnavala 322 predlogov za podelitev izjemnih pokojnin po 80. členu Zakona o pokojninskem zavarovanju; komisija Izvršnega sveta po 172. členu tega zakona pa je v letu 1962 obravnavala 2250 vlog na 23 sejah.

Komisija pri Izvršnem svetu LS LRS za vprašanja borcev obravnava v tesnem sodelovanju s sekretariatom sveta celotno problematiko invalidov in borcev (zaposlovanje, prekvalifikacija, šolanje, zdravljenje itd.). V letu 1962 je obravnavala 43 primerov republiških priznavalnin. Enako sodeluje sekretariat sveta s komisijo Izvršnega sveta, ki rešuje stanovanjsko problematiko borcev NOB.

Pri sekretariatu sveta je tudi komisija za invalidska svojstva ter komisija za odobravanje regresa za nakup motornih vozil za invalide NOB. Ta komisija je v letu 1962 odobraval zvezni regres za nakup 35 motornih vozil za invalide najtežjih kategorij.

Strokovna skupina sekretariata za zadeve borcev in invalidov se je že v letu 1962 dokaj uveljavila kot analitični organ na področju invalidskega var-

stva. Kot taka je obravnavala osnutek zakona o vojaških vojnih invalidih, proučila načrt pravilnika o klimatskem in topliškem zdravljenju invalidov, izdelala študije o invalidskem dodatku ter analizirala prevedbe po predpisih pravilnika o delu zdravniških komisij.

Priznavalnine. Poleg 43 priznavalnin, ki smo jih v preteklem letu podelili na republiški ravni, so občinski ljudski odbori dodelili 936 priznavalnin, okrajni ljudski odbori pa 149. Povprečje občinske priznavalnine znaša 5992 din, okrajne 9926, povprečne republiške priznavalnine pa je 11 283 din. Zdravstveno zavarovanje v zvezi s priznavalninami razen pri republiških s pravnimi predpisi še ni urejeno. Sekretariat IS za delo je ob sodelovanju našega sveta že izdelal osnutke tega zakona.

Stanovanjski problemi borcev NOB. Dokaj pereče je še vedno stanovanjsko vprašanje borcev. Od 2957 primerov v letu 1960 so podjetja in občine do sedaj rešile 2152 primerov. Od tega je zaposlenih borcev 1767, nezaposlenih pa 385. Ob koncu leta 1962 je še 805 nerešenih primerov, med katerimi je 424 zaposlenih borcev NOB, 381 pa nezaposlenih. Občine so v letu 1962 angažirale za gradnjo stanovanj za nezaposlene borce 598 044 000 din, republiški stanovanjski sklad pa je nekaterim občinam dodal 25 % sredstev planiranih investicij. V letu 1962 je ta sklad razdelil 120 milijonov dinarjev. Gradnjo stanovanj za borce bo treba podpirati še v prihodnje.

Rehabilitacija in ortopedski pripomočki za vojaške vojne invalide. Na področju rehabilitacije vojaških vojnih invalidov se je stanje v letu 1962 nekoliko izboljšalo. Ugodnosti uredbe o poklicni rehabilitaciji vojaških vojnih invalidov je v letošnjem letu izkoristilo 133 invalidov (v letu 1961 104 invalidi). Čeprav imamo med invalidi 4669 oseb, ki še niso stare več kot 45 let, večjega odziva na rehabilitacijo ne moremo pričakovati, ker so sedanje oskrbnine prenizke in nesposobne.

V Sloveniji imamo 4510 vojaških vojnih invalidov, ki so upravičeni prejemati ortopedske pripomočke. V letu 1961 smo za ortopedijo porabili 39 milijonov dinarjev, v letu 1962 pa 49 milijonov. Strokovna služba za varstvo borcev in invalidov sekretariata sveta in strokovnjaki zavoda za socialno zavarovanje so že lani in letos skupno proučevali vprašanje, kako izboljšati in poceniti proizvodnjo ortopedskih pripomočkov. Prehod z obrtniškega načina dela na industrijski način proizvodnje ter kooperacija med ortopedskimi podjetji sta edina rešitev, ki jo bodo morali podpreti tudi drugi činitelji.

V celoti se je v letu 1962 skrb ljudskih odborov za reševanje problemov borcev močno povečala v primerjavi s prejšnjimi leti, saj so ljudski odbori porabili okrog 350 milijonov dinarjev za različne oblike njihove zaščite.

Povečana skrb za ljudi v komuni, ki se je izrazila z opravljenim prenosom pristojnosti zadev invalidov in borcev na občinske ljudske odbore, nima več pomena ozkega reševanja njihovih problemov samo z zakonskimi pravicami, ampak je ta skrb širša in vsklajena s celotno možnostjo komune pri reševanju problemov svojih občanov.

Varstvo družine. Na odročju varstva družine je bil dosežen napredek. Prejšnja leta so bili obravnavani predvsem posamezni problemi, letos pa je dejavnost razširjena v smislu celovitega obravnavanja vprašanj družinskega varstva, zlasti pa področja otroškega varstva.

Svet za socialno varstvo je v zvezi z izvajanjem resolucije vsklajeval delo republiških činiteljev, Zveze prijateljev mladine Slovenije, Konference za družbeno aktivnost žensk Slovenije, Sveta za šolstvo LRS in drugih, ki so skupno in vsak s svojo dejavnostjo sodelovali z ustreznimi činitelji v okrajih, komunah in krajevnih skupnostih.

Pri uresničevanju resolucije je bil dosežen napredek v tem, da je problem otroka s celo vrsto razprav, ki jih je sprožila resolucija, osvetljen z vseh strani; z ekonomske, socialne, zdravstvene in vzgojne, kar je prispevalo k utrditvi sistema otroškega varstva v komuni in v stanovanjskih skupnostih. Vendar kljub doseženim uspehom to važno področje družbene dejavnosti zlasti v materialnem smislu še vedno zaostaja za potrebami in možnostmi razvoja na posameznih območjih in v celoti. Vzroka za to sta predvsem nepravilno vrednotenje teh problemov s strani komun, krajevnih skupnosti, delovnih organizacij, staršev in samoupravnih organov ter pomanjkanje materialnih sredstev.

Odgovorni gospodarski činitelji in tudi sindikati so pri analizi premajhne proizvodnosti med negativnimi vzroki premalo upoštevali neurejeno varstvo otrok zaposlenih staršev, predvsem matere.

Komune in krajevne skupnosti so gotovo premalo skrbele za razvoj organiziranega varstva otrok. Prostorov za otroke še vedno niso vključili v urbanistične programe.

Za razvoj in vsestranski napredek otroškega varstva še ni bilo zadovoljive materialne podlage. Razvoj mreže otroškega varstva ni bil dovolj upoštevan v družbenih načrtih za leto 1962, saj je bilo v tem letu potrošeno za investicije v varstvenovzgojne ustanove le okrog 243 milijonov dinarjev, od tega več kot polovica v Ljubljani, v okraju Celje na primer le 8 milijonov, v okraju Maribor le 3 in pol milijone itd.

Za poslovanje obstoječih zavodov otroškega varstva je bilo v letu 1961 porabljenih skupaj 684 milijonov dinarjev, od tega iz skladov za šolstvo in iz proračunov ljudskih odborov 64 %, iz prispevkov staršev 29 %, iz dotacij gospodarskih in družbenih organizacij pa 7 %. Značilno je, da so stale ob strani zlasti gospodarske organizacije.

V LR Sloveniji je sedaj 193 zavodov otroškega varstva (v letu 1961 197 ustanov), v katerih je 12 178 (v letu 1961 12 704) otrok do 15. leta starosti (2,7 % vseh otrok). Na tisoč zaposlenih v družbenem sektorju je 27,9 otrok in mladine vključenih v varstvene ustanove.

V različne druge oblike varstva in družbene vzgoje je vključenih še približno 10 % otrok do 15. leta starosti. Odprli so približno 30 otroških sob v krajevnih skupnostih. Malico je dobivalo na osnovnih šolah 75 % otrok, kosilo pa 3 % otrok. Na letovanjih je bilo v letu 1962 približno 40 000 otrok. V primerjavi s prejšnjim letom se zmogljivosti otroškega varstva niso povečale.

Ljudski odbori bodo morali bolj načrtno izvajati politiko otroškega varstva, ki bo morala biti določeneje izražena v komunalnih statutih. Predvsem bodo morali v občinah vzpostaviti samostojne družbene organe — svete za varstvo družine — kot koordinatorje te dejavnosti.

Ostali problemi otroškega varstva. V letu 1962 je svet na temelju družinske zakonodaje spremljal zlasti problematiko nepopolnih družin, skrbništva, rejništva, posvojitev, problematiko otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, problematiko vzgojno zanemarjenih otrok, delinkventne mladine itd.

Organi socialnega varstva so izvajali v tem letu družbeno varstvo nad skupaj 16 595 otroki in mladine, od tega nad 2719 otroki padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, 1448 otroki brez obeh roditeljev, 5490 vzgojno zanemarjenimi in vzgojno ogroženimi otroki, 3712 telesno in duševno defektnimi otroki, 1233 zdravstveno ter 1993 ekonomsko ogroženimi otroki. Pri starših ali sorodnikih živi 80 % teh otrok, v rejniških družinah 11 % in v raznih socialnih zavodih 9 % otrok.

Organi socialnega varstva so tudi v tem letu skrbeli za otroke in mladino brez staršev (od 1448 teh otrok jih je pod skrbništvom 1327). Sekretariat je spremljal skrbniško službo pri ljudskih odborih, predvsem glede vzgoje, šolanja, zdravlja ter poklicnega usposabljanja.

Glede na republiški zakon o rejništvu iz leta 1961 je v rejništvo zajetih 1711 otrok, še vedno pa ni pod družbenim nadzorstvom okrog 30 % otrok, ki živijo v tujih družinah. Rejniško službo bo treba okrepiti predvsem kadrovsko ter poglobiti strokovno delo z rejniškimi družinami.

Sekretariat je vprašanja posvojitev študijsko proučil in izdelal ustrezne predloge za spremembo in dopolnitev zakonskih predpisov, ki vsebujejo še nekatera zastarela določila.

Varstvo družbeno neprilagojene mladine. V tem letu je sekretariat intenzivno usmerjal izvajanje vzgojnih ukrepov, ki jih izrekajo sodišča nad mladoletnimi storilci kaznivih dejanj. Po noveliranem kazenskem zakoniku je bilo izrečenih zoper mladoletne storilce skupno 339 (leta 1961 375) vzgojnih ukrepov. V tem letu smo tudi pričeli ustvarjati pogoje za izvajanje ukrepa oddaje v disciplinski center. Pri centrih za socialno delo so pričeli poskusno delovati 3 disciplinski centri za krajše obdobje bivanja v občinah Ljubljana Center, Celje, Maribor Center — ustanovljata pa se še dva disciplinska centra za daljše obdobje bivanja do 20 dni (pri vzgojnem zavodu Slivnica pri Mariboru in v prehodnem mladinskem domu v Ljubljani).

Da bi strokovno usposobil socialne delavce in druge sodelavce za opravljanje teh nalog, je sekretariat ob sodelovanju Inštituta za kriminologijo LRS organiziral 3 seminarje. K izvajanju vzgojnih ukrepov v mejah strokovnih socialnih služb bo treba v bodoče pritegniti poleg socialnih delavcev tudi pedagoge, zdravstvene delavce in na tem področju razgledane občane.

Usposabljanje duševno in fizično prizadetih otrok in mladine. Po dosedanjih ocenah je v naši republici 14 170 otrok, ki imajo v telesnem in duševnem razvoju take motnje, da so potrebni posebne družbene pomoči oziroma posebnega šolanja v rehabilitacijskih zavodih. Teh ustanov je v Sloveniji 67. V njih se delno ali popolno usposablja okoli 3000 otrok. Rehabilitacijo s poklicnim in delovnim usposabljanjem opravlja le ena desetina rehabilitacijskih zavodov, predvsem za težje prizadete otroke.

Da bi mogli načrtno urejati ustrezno šolanje in poklicno usposabljanje takšnih otrok, je sekretariat glede na zvezni pravilnik o kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju organiziral 25 komisij prve stopnje za kategorizacijo, ki obravnavajo otroke po posameznih kategorijah motenj. Za njihovo usposobitev je organiziral 6 sektorskih posvetovanj. Ker poteka kategorizacija glede na nujnost čimprejšnje evidence prizadetih otrok v LR Sloveniji izredno počasi, je potrebno z ustreznimi ukrepi organizacijskega

in finančnega značaja akcijo pospešiti. Ljudski odbori so očitno podcenjevali to pomembno akcijo, kar je treba v bodoče odpraviti.

Varstvo odraslih. Po podatkih zavoda za statistiko je živel leta 1953 v Sloveniji 15,6% prebivalcev starosti nad 55 let, leta 1961 pa že 17,9% ali 283 171 ljudi. To število iz leta v leto narašča, s tem pa seveda rastejo tudi problemi, ki so posledica starosti.

Že v preteklem obdobju, posebno pa v letu 1962, smo zainteresirali za ta vprašanja širok krog družbenih in strokovnih činiteljev.

Reševanje teh vprašanj je predvsem pospešilo posebno posvetovanje, za katero je sekretariat sveta za socialno varstvo pripravil obširno gradivo o problemih nastanitve in oskrbovanja starih ljudi. O ugotovitvah in sklepih tega posvetovanja smo seznanili s posebno informacijo 19 družbenih in upravnih organov (Svet za zdravstvo LRS, Zavod LRS za zdravstveno varstvo, Sekretariat za urbanizem in komunalna vprašanja, Inštitut za sociologijo, Urbanistični inštitut LRS, Zvezo sindikatov, Glavni odbor RK itd.).

Stanovanjsko vprašanje starih ljudi. Vprašanje primernih stanovanj za starejše državljane je tesno povezano z resnim problemom namenske uporabe 4% prispevka od pokojnin, ki se steka v stanovanjske sklade. V letu 1961 so upokoenci prispevali v ta sklad 795 milijonov dinarjev. Svet je opozoril občinske ljudske odbore, naj pri uresničevanju stanovanjske gradnje upoštevajo tudi potrebe starih občanov.

Ker današnja stanovanjska zakonodaja in praksa ne upoštevata skrbi za nastanitev starih ljudi, bo potreben temeljit študij gradbenih programov, funkcije in strukture stanovanj, kakor tudi programov oblikovanja in proizvodnje opreme za starejše stanovalce. Pri tem bi se moral še posebno angažirati sekretariat za urbanizem in stanovanjsko graditev.

V vedno ostrejši obliki se postavlja zahteva po organizaciji servisnih služb, ki bi opravljale različne storitve za starejše ljudi in organizirale pomoč bolnim na njihovem domu. Razvijale naj bi se predvsem v krajevnih skupnostih. Ta vprašanja je treba reševati skupaj z vsemi pristojnimi činitelji, zavodi in inštituti, posebno pa z Zavodom za socialno zavarovanje LRS.

Domovi za stare ljudi. Glede posebnih stanovanjskih zmogljivosti za starejše ljudi je utemeljeno stališče, da jih je treba graditi v normalni okolici, v naselju, da bi se tudi službe za pomoč staremu človeku v domu utrdile in uveljavile. V preteklem letu je bila posvečena posebna skrb izboljšanju razmer v zavodih za stare ljudi.

V Sloveniji imamo 29 mešanih domov za stare ljudi in onemogle s približno 3000 oskrbovanci, en dom za slepe s 60 oskrbovanci in dva domova za duševno prizadete s 600 oskrbovanci. Po izkušnjah v drugih državah pride približno 5% oseb v starosti nad 60 let v takšno stanje, da potrebujejo zavodsko oskrbo. Pri nas kažejo podatki, da je v zavodski oskrbi 1,7% teh oseb. Zaradi tega čaka veliko število prosilcev na sprejem v zavode, ki pa sprejemajo le najnujnejše primere.

Zaradi nezadostnih in neprimernih zavodskih zmogljivosti se nekatere občine pripravljajo na graditev novih objektov (Celje, Maribor, Dravograd, Novo mesto, Ljubljana Center, Ljubljana Moste). Ker primanjkuje izkušenj, je sekretariat intenzivno pripravljaval programe za izdelavo tipskih projektov. Sedanje

domove, ki so zunaj naselij, naj bi v prihodnje uporabili za duševno prizadete stare ljudi, nove domove naj bi gradili v naseljih, kjer naj bi s svojimi dejavnostmi in storitvami služili tudi neposredni okolici.

Ostala vprašanja zavodskega varstva starih ljudi. Poleg vprašanj, ki zadevajo perspektivni razvoj zavodskega varstva, je sekretariat sveta vse leto intenzivno proučeval strukturo in višino stroškov oskrbnega dne. Oskrbne cene so se v primerjavi z letom 1961 v vseh domovih povečale. V letu 1961 je znašala oskrba povprečno 400 din na dan, danes pa znaša povprečno 550 din. Posebna republiška podkomisija za socialne zavode za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka je ugotovila, da je v letu 1961 osebni dohodek uslužbencev v teh zavodih izredno nizek (povprečje 14 000 din), zaradi česar se je v letu 1962 povečal na 20 000 do 24 000 din. Komisija je sodila, da je opisano povečanje realno.

Sekretariat je pomagal socialnim zavodom neposredno in po posebnem koordinacijskem odboru zavodov pri izdelavi zavodskih pravil in pravilnikov o delitvi dohodkov in osebnih dohodkov. V preteklem letu so se v vseh zavodih na novo oblikovali družbeni organi upravljanja — sveti in upravni odbori.

Oskrba ostarelih oseb v domovih je močno povezana z medicinskim reševanjem tega problema (težjih kroničnih bolnikov je nad 40 %). Strežno službo v domovih opravlja večinoma laično osebje, honorarni zdravniki pa geriatrično niso usposobljeni.

Zato svet podpira ustanovitev geriatrične bolnišnice na Bokalcah pri Ljubljani, ki naj bi bila hkrati geriatrični center za Slovenijo ter učna baza za višji, srednji in nižji strokovni kader.

Oskrba starega človeka v drugi družini. Za starejšega človeka, ki ne živi pri svojcih, je oskrba v drugi družini celo primernejša od zavodske oskrbe. To obliko družbene skrbi za stare ljudi, ki je razvita pri nas predvsem na podeželju, smo začeli proučevati šele v letu 1962. Po zbranih podatkih je v Sloveniji v takšni oskrbi več kot en tisoč starih oseb. Nerešenim vprašanjem, na primer sklepanju pogodb, višini družbene denarne pomoči za oskrbo, vprašanju občinskega prispevka za obleko, posteljnino itd., bodo skrbstveni organi morali posvetiti več pozornosti.

Problem ostarelih kmetov. Zaradi hitre industrializacije in naglo napredujoče socializacije vasi povzročajo ostareli kmetje naši družbi poseben problem. Svet ga je proučeval in ugotovil, da je pri nas skoraj 10 000 kmetij, na katerih živi približno 18 000 starih, bolnih in za težka kmečka dela nesposobnih ljudi, med katerimi je tudi precej bivših borcev in njihovih družin. Zato bodo morale vse zainteresirane organizacije izvesti hitrejšo akcijo za reševanje tega obsežnega problema.

Problem starejših delavcev. Proučevanje problemov, ki nastajajo pri človeku med staranjem, kaže da bi bilo treba vrsto vprašanj reševati že v času redne zaposlitve. V zvezi s tem je najbolj zainteresiran rod v starosti od 44 do 55 let. Po zadnjem popisu prebivalstva je pri nas 187 579 takšnih oseb.

Na ta problem je svet odgovorne činitelje že opozoril: Zavod za produktivnost dela pripravlja obsežno in družbeno potrebno študijo o zaposlovanju, produktivnosti in nagrajevanju starejših delavcev v proizvodnji in v javnih službah. Pri izdelavi te študije bo sodeloval širok krog organov in organizacij.

Rehabilitacija invalidnih oseb. Svet za socialno varstvo LRS je v preteklem letu ob sodelovanju predstavnikov republiških upravnih organov ter strokovnih in družbenih organizacij predvsem oblikoval načela in organizacijo kompleksne rehabilitacije invalidnih oseb v zvezi s pripravami na I. konferenco o rehabilitaciji invalidnih oseb Slovenije.

Na I. konferenci o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji, ki je bila 12. in 13. decembra 1962 v Ljubljani, so udeleženci obravnavali: mesto in vsebino rehabilitacije invalidnih oseb v socialistični družbi, habilitacija in zaposlovanje invalidne mladine, vprašanje invalida kot enakopravnega činitelja v proizvodnji, invalidske delavnice kot oblika zaposlovanja in usposabljanja invalidov ter mesto in naloge republiškega zavoda za rehabilitacijo invalidov. Prva konferenca je prerasla v stalno konferenco za obravnavanje te problematike. V njej sodelujejo vse najpomembnejše ustanove in organizacije, ki se kakorkoli ukvarjajo z invalidi.

Konferenca je problem rehabilitacije osvetlila z družbenega, ekonomskega in strokovnega stališča. Temeljno načelo rehabilitacije je zaposlitev invalida v normalnih delovnih pogojih, to je med zdravimi proizvajalci. Rehabilitacijo je treba obravnavati kot sestavni del nacionalne ekonomike, in sicer ekonomike komun in delovnih organizacij.

Stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji bo na temelju obilnega gradiva, ki ima že v začetku pečat družbenega ocenjevanja in strokovnega obravnavanja problema, predložila Ljudski skupščini LRS resolucijo o problematiki rehabilitacije invalidnih oseb v Sloveniji.

Ob temeljni usmeritvi zaposlovanja invalidov v gospodarskih organizacijah deluje v Sloveniji z namenom rehabilitacije invalidov 23 invalidskih delavnic, od katerih pa je le nekaj takih, ki kvalitetno usposabljuje invalide. Konferenca je o tej problematiki obširno razpravljala in ugotovila, da potrebujemo takšne ustanove za usposabljanje invalidov, ki bodo zagotovile normalno vključevanje invalidov na delovna mesta v naših gospodarskih organizacijah. Invalidske delavnice, ki zaposlujejo invalide in za delo manj zmožne osebe, bodo potrebne tudi v bodoče kot ena izmed oblik zaposlovanja najtežjih kategorij invalidov, toda potrebno jih je organizacijsko, kadrovsko in materialno urediti.

Po splošnih podatkih je v Sloveniji nekaj več kot 11 000 vojaških vojnih invalidov, delovnih invalidov pa je bilo ob koncu 1961. leta 40 000. Hudo okvaro sluha ima 3500 oseb, vida nekaj več kot 1500. Mentalno in fizično prizadete mladine je nad 14 000. V LR Sloveniji je torej okrog 80 000 invalidnih oseb.

Letni prirastek invalidnih oseb znaša približno 7200 in sicer 3000 otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju in 4200 delovnih invalidov. Ti podatki dovolj jasno opozarjajo na izredni pomen pravičnega reševanja problematike invalidnih oseb s strokovnega, ekonomskega in družbenega vidika.

Socialno varstvo kot javna služba je s svojim delom prispevalo k reševanju problemov sodobnega človeka ne več samo v klasičnem smislu pomoči posameznikom z različnimi podporami, temveč se je s svojimi ukrepi ter z obravnavanjem posameznih širših vprašanj (rehabilitacija invalidov, varstvo starih ljudi, celovito otroško varstvo itd.), vključilo v graditev družbenega sistema. Svet smatra, da je tak način dela odpravil oziroma začel odpravljati nekdaj izoliranost socialnega varstva. Socialno varstvo se s tako življenjsko vsebino vedno bolj vključuje v družbeni in ekonomski razvoj kot njen nujni element.

Usmeritev, da je komuna s svojimi organizmi neposredni nosilec sodobne skrbi za delovnega človeka in tudi za tistega občana, ki iz različnih vzrokov ni v neposrednem delovnem procesu, uresničuje osnovna načela socialne politike v širšem smislu. Svet sodi, da bo uresničevanje take vsebine socialnega varstva izraženo v prihodnjih statutih komun in delovnih organizacij, kar bo porok za nadaljevanje tega procesa. Pojasnjevanje te usmeritve in sodelovanje pri izdelavi teh dokumentov sta važni in aktualni nalogi.

3. poglavje

NOTRANJA POLITIKA

1. Državni sekretariat za notranje zadeve LR Slovenije

Organi za notranje zadeve LR Slovenije so tudi v minulem letu opravljali upravne zadeve in druga opravila s področja državne varnosti, javnega reda in miru, svobode in pravic državljanov, družbenega in osebnega premoženja, izvršitve kazni, požarnega varstva ter civilne zaščite in osebnih stanj — v skladu z določili zakona o organih za notranje zadeve in drugih zakonitih predpisov ter po smernicah in navodilih odbora za notranjo politiko pri Izvršnem svetu LS LRS in zveznega državnega sekretariata za notranje zadeve.

V skladu z določbami zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji je bila izvedena v letu 1962 tudi v organih za notranje zadeve reorganizacija na štiri tajništva za notranje zadeve z vsemi posledicami na organizacijsko strukturo, na vlogo in mesto organov v novih okrajih, kakor tudi na organizacijsko strukturo služb republiškega organa za notranje zadeve. Vlogo osnovnega operativnega organa zadržijo okrajna tajništva za notranje zadeve le na področju poslov državne varnosti in kriminalistične službe. V vsej ostali dejavnosti, predvsem v vseh upravno-političnih poslih, postanejo okrajni organi za notranje zadeve drugostopni organi in organi inšpekcije, koordinacije, instrukcije ter analize. Občinski organi za notranje zadeve bodo tako postali prvostopni organi notranjih zadev in bodo morali zato imeti vse službe teh organov, razen čisto operativnih služb DV, kriminalistične službe in LM.

S pomočjo in ob sodelovanju Sekretariata IS za zakonodajo, Sekretariata IS za proračun in občo upravo ter drugih republiških kakor tudi okrajnih in občinskih organov smo ukrepali vse potrebno, da bo v smislu novih ustavnih določb občinski ljudski odbor organ prve stopnje tudi v vseh upravnih poslih s področja notranjih zadev.

Iz leta v leto je v notranjepolitičnem življenju vedno manjše delovanje elementov ali grupacij, ki so socialističnemu razvoju nasprotni, bodisi pod vplivom tujih obveščevalnih služb ali pa iz lastnih nagibov nasprotujejo socialističnemu razvoju v naši državi ali so z njim nezadovoljni. K temu so zlasti prispevali rezultati, ki smo jih dosegli v družbenopolitičnem razvoju na vseh

področjih, nadaljnja demokratizacija oblasti ter dosledno nevmešavanje v notranjepolitična vprašanja drugih držav. Ugotoviti pa je treba, da smo letos kljub omenjenemu manjšemu vplivu opazili v povezavi z mednarodnim položajem in v zvezi z določenimi notranjimi pojavi pojačeno zanimanje in dejavnost tujih obveščevalnih služb na vseh področjih njihove aktivnosti, posebej pa izredno okrepitev delovanja emigracije v njenih centrih v inozemstvu kakor tudi pri naporih, da bi prodrli v našo državo z namenom močnejše propagandne in sovražne aktivnosti:

Zlasti so tuje obveščevalne službe pojačale svoje zanimanje za Jugoslavijo po objavi pisma Izvršnega komiteja CK ZKJ in po govoru Maršala v Splitu. Zanimale so se za podatke o stanju v našem gospodarstvu in o ukrepih naših političnih forumov ter organov družbenega in delavskega upravljanja za saniranje gospodarstva. Zaradi obveščevalno propagandne aktivnosti je bilo v letu 1962 sodno kaznovanih 9 oseb (v letu 1961 pa 13), upravno kaznovanih 5 (v letu 1961 pa 6).

Za tujo aktivnost je značilno, da je prešla iz sovražne propagande v informativnopropagandno dejavnost, ki ni namenjena samo simpatizerjem in skupinam, ki so nam politično nasprotni, temveč našim državljanom nasploh. S potrpežljivim in po oblikah zanimivim in masovnim informativno propagandnim delovanjem skušajo tiho, psihološko in moralno vplivati na vse družbene sloje. Zaradi tega je vse manj odkrito sovražnih napadov na našo državo.

Razgibano notranjepolitično življenje in pomembnejše zunanjepolitične dogodke so razni reakcionarni elementi izrabljali za svojo sovražno ali antisocialistično dejavnost, predvsem za sovražno komentiranje in sovražne izpade.

Sovražni izpadi, parole in anonimke sicer niso posledica organiziranih priprav, bili pa so tudi letos najpogostejša oblika izražanja sovražnega razpoloženja negativnih elementov, bolj med vaškim kot med mestnim prebivalstvom. Tako smo letos registrirali 377 javnih sovražnih izpadov ter 305 sovražnih parol in kljukastih križev, skupno torej 682 (lani 566). Zaradi sovražne dejavnosti je bilo aretiranih 12 oseb, 20 predanih javnemu tožilstvu, a 233 v upravno kaznovanje. Največ javnih izpadov smo registrirali pri arondiranju zemljišč.

Zabeležili smo tudi 104 primere krajših prekinitev dela v posameznih industrijskih, gradbenih in drugih proizvodnih kolektivih. Četudi je število teh pojavov znatno večje kot v letu 1961 (55), gre skoraj v vseh primerih za neorganizirane akcije, ki niso imele političnega pomena, ampak so bile izraz nezadovoljstva delavcev zaradi neurejenih razmer ali slabega pojasnjevanja posameznih gospodarskih ukrepov v teh organizacijah.

V odnosu do verskih skupnosti je značilno predvsem to, da noben duhovnik ni na prestajanju kazni in da je bil v letu 1962 kaznovan zaradi kaznivega dejanja zlorabe vere in cerkve v politične namene le 1 duhovnik. Škofje so sami opozarjali duhovnike na terenu, naj imajo dobre odnose z lokalnimi organi in na zakonitosti pri delu.

Kot smo že omenili, je del politične emigracije letos prešel k ekstremnejšim oblikam sovražne aktivnosti proti Jugoslaviji. Posebno ostro je reagiral del vodilnih sovražnih emigrantov po sprejemu zakona o amnestiji, ki je povzročil izredno močno zanimanje. Skušali so otežkočiti izvajanja naše politike do emi-

gracije. Pri tem se poslužujejo tiska, radia, letakov, ustne propagande in tudi terorja. Take pojave smo registrirali zlasti v Zahodni Nemčiji.

Poleg obmejnega prometa z Italijo se je v tem letu precej stabiliziral tudi obmejni promet z Avstrijo.

Olajšave Videmskega sporazuma je letos izkoristilo 67 767 naših in 103 375 italijanskih državljanov, olajšave Blejskega in dodatnega sporazuma o obmejnem prometu z Avstrijo pa 23 730 naših in 14 016 avstrijskih državljanov.

Na celi državni meji v LR Sloveniji ni bilo kakih incidentov ali pomembnejših kršitev, ugotovljenih je bilo le nekaj primerov kršenja zračnega prostora in manjših kršitev s strani pripadnikov obmejnih organov.

Letos smo izdali največje število potnih dovoljenj, in sicer 70 251 ali 23 681 več kot leta 1961. Negativno smo rešili 1735 prošenj oziroma 2 %, kar je za 1 % manj kot v lanskem letu.

Sproščenost naših predpisov v zvezi s potovanji v inozemstvo se je kazala tudi pri odhodih oziroma poskusih odhodov v inozemstvo brez potnih listin. Tako smo v tem letu obravnavali za 14 % manj odhodov oziroma poskusov odhodov v inozemstvo. Letos je na ta način odšlo v inozemstvo 938 oseb (lani 1522). Med njimi je bilo 710 delavcev. S propustnico obmejnega prometa je ostalo v inozemstvu 572 oseb (lani 365).

Na področju kriminalitete so v letu 1962 organi za notranje zadeve obravnavali 22 850 kaznivih dejanj in 16 392 storilcev, leta 1961 pa 18 093 kaznivih dejanj in 13 825 storilcev.

Od celotne kriminalitete je bilo 16 743 kaznivih dejanj splošne kriminalitete, 6059 dejanj gospodarske kriminalitete in 49 dejanj politične kriminalitete.

V zadnjih treh letih odpade na kazniva dejanja splošne kriminalitete približno tri četrtine, na kazniva dejanja gospodarske kriminalitete približno ena četrtina, medtem ko na kazniva dejanja s političnim obeležjem odpade komaj dober odstotek od celotne obravnavane kriminalitete.

Od kaznivih dejanj v gospodarstvu je bilo v letu 1962 obravnavano 1224 dejanj zoper ljudsko gospodarstvo in 1158 dejanj zoper uradno dolžnost.

Največje povečanje števila obravnavanih primerov je bilo pri poneverbah, zlorabah uradnega položaja in nevestnem gospodarskem poslovanju, saj se je število teh obravnavanih zadev v razdobju 1960—1962 skoraj podvojilo. Pri ostalih vrstah kaznivih dejanj v gospodarstvu ni izrazitejših povečanj, pri nekaterih pa zaznamujemo celo upad, kar je deloma tudi posledica usmeritve v odkrivanje družbeno najbolj nevarnih oblik kriminala v gospodarstvu.

Zaradi vseh kaznivih dejanj v gospodarstvu so bili ovadeni javnim tožilstvom 2503 storilci, med katerimi je bilo 227 direktorjev in vodilnih uslužbencev, 130 računovodskih uslužbencev, 38 komercialnih uslužbencev, 56 skladiščnikov, 94 poslovodij, 12 trgovskih potnikov in 10 nakupovalcev.

S področja notranje trgovine je bilo obravnavanih 277 kaznivih dejanj, kar je za 113 več kot v letu 1961. Najštevilnejše med njimi so poneverbe (100). Posebno pozornost smo posvetili goljufanju potrošnikov, primanjkljajem in pomoči, ki so jo nudili trgovski uslužbenci zasebnim obrtnikom pri davčnih utajitvah. Pri raziskovanju kaznivih dejanj goljufanja potrošnikov smo zasledili v največ primerih neupravičeno zviševanje cen blaga.

V industriji, rudarstvu in gradbeništvu smo v letu 1962 obravnavali 302 kazniva dejanja (v letu 1961 pa 266). Na prvem mestu so bile tudi tu poneverbe,

sledijo zlorabe in ponarejanje uradnih listin. Sorazmerno več kaznivih dejanj je v manjših podjetjih.

V gradbeništvu so na prvem mestu zlorabe, predvsem v škodo investitorjev, tem sledijo poneverbe gradbenega materiala. Med obravnavanimi storilci je bilo največ zastopnikov investitorjev, ki so za podkupnino priznavali neizvršena dela ali slabši material.

V kmetijstvu in gozdarstvu smo obravnavali 261 kaznivih dejanj, kar se skoraj ujema s številom obravnavanih kaznivih dejanj v letu 1961 (254). Poleg nevestnega gospodarjenja in primanjkljajev, česar smo obravnavali največ, smo v letu 1962 posvetili skupaj s tržno inšpekcijo pozornost obračunavanju premij za proizvodnjo živine, pšenice in mleka.

V letu 1962 je bilo ovadenih javnemu tožilcu 147 zasebnih obrtnikov, kar je 20 manj kot v letu 1961. Kot prejšnja leta so najštevilnejša kazniva dejanja zasebnih obrtnikov davčne utajitve in nedovoljena trgovina.

V letu 1962 je znatno naraslo število obravnavanih kaznivih dejanj tudi v družbenih organizacijah, ustanovah in javnih službah. Tipični vrsti kaznivih dejanj sta poneverbe in neupravičena uporaba denarja. Finančni organi in služba družbenega knjigovodstva bi morali boljše nadzorovati denarno poslovanje teh ustanov. V obravnavanih zadevah smo ugotovili, da so posamezniki zelo nekontrolirano razpolagali z denarjem.

Število obravnavanih kaznivih dejanj nedovoljene trgovine in tihotapstva znaša 507, kar je 80 kaznivih dejanj več kot v prejšnjem letu. Po prenehanju obratovanja žag venecijank je znatno upadlo število kaznivih dejanj nedovoljene trgovine z lesom, nekoliko pa se je povečalo število kaznivih dejanj nedovoljene trgovine z živino.

Glede tihotapstva je treba omeniti organizirane tihotapske združbe, katerih je bilo odkritih 39 in je v njih sodelovalo 135 naših in 25 tujih državljanov. Po vrsti predmetov je na prvem mestu tekstilna galanterija in konfekcija, nato ure in zlato.

Med kaznivimi dejanji splošne kriminalitete so organi za notranje zadeve v letu 1962 obravnavali 2479 kaznivih dejanj zoper življenje in telo, 270 zoper svobodo in pravice državljanov, 319 zoper osebno dostojanstvo in moralo, 188 zoper zakonsko zvezo in rodbino, 11 601 zoper zasebno premoženje, 1236 zoper splošno varnost, 134 zoper pravosodje in 343 kaznivih dejanj zoper javni red in pravni promet.

Iz primerjave z letom 1961 lahko povzamemo, da je v letu 1962 znatno naraslo število obravnavanih premoženjskih deliktov (za 33 %), pri tem goljufigije za 72 %, navadne tatvine za 32,2 % in vlomne tatvine za 20 %. Od kaznivih dejanj zoper življenje in telo je naraslo le obravnavano število lažjih telesnih poškodb (za 27,80 %), med kaznivimi dejanji zoper moralo pa je znatno poraslo tudi število obravnavanih posilstev.

Škoda, povzročena s kaznivimi dejanji zoper premoženje, znaša po naših podatkih približno 420 milijonov dinarjev, kar je za 111 milijonov več kot v letu 1961. Od škode, povzročene v letu 1962, odpade 178 milijonov na družbeno in 242 milijonov na zasebno premoženje.

Uspešnost odkrivanja neznanih storilcev se je v letu 1962 v primerjavi z letom 1961 nekoliko izboljšala, kar je razvidno tudi iz naslednjih podatkov:

	Neraziskanih kaznivih dejanj	
	1961	1962
vlomj	47,9 %	41,5 %
ropi	35,6 %	35,0 %
žepne tatvine	65,2 %	65,3 %
tatvine koles	73,7 %	74,4 %
ostale tatvine	50,3 %	39,3 %
goljufije	3,2 %	3,4 %
premoženjski delikti v celoti	43,6 %	40,3 %
požigi	33,6 %	31,8 %

Organi za notranje zadeve so obravnavali in ovadili javnim tožilstvom 1786 mladoletnikov ali 58 % več kakor leta 1961. Ti so zagrešili skupaj 2267 kaznivih dejanj. Obseg mladinske kriminalitete glede na celotno kriminaliteto se je v razdobju zadnjih treh let povečal od 8,1 na 9,9 %.

V letu 1962 smo odobrili ustanovitev 195 društev (6 republiških, 43 okrajnih in 146 občinskih). V teku leta se je prostovoljno razšlo 189 društev, oblastno pa je bilo razpuščenih 11. V celoti je registriranih 6889 društev (186 republiških in 6703 okrajnih oziroma občinskih), od tega je gasilskih 1445, kulturnoprosvetnih 830, športnih društev in društev ljudske tehnike 627, lovskih in ribiških 509, strokovnih 347, znanstvenih 35 in 3096 ostalih.

V letu 1962 so organi za notranje zadeve izdali 1500 dovoljenj za nabavo orožja, zavrnili pa 80 prošenj. Število orožnih listov pri fizičnih osebah se je povečalo na 15 969, to je za 99, pri pravnih osebah pa je upadlo na 809, to je za 38. Skupno je bilo ob koncu leta registriranih 18 915 kosov orožja, od tega 84,5 % lovskega. Orožje ima 15 963 državljanov FLRJ in 6 tujcev. Lani so naši organi v upravnem postopku odvzeli 132 orožnih listov, 448 orožnih listov pa je bilo vrnjenih zaradi odsvojitve orožja. Nesreč z orožjem je bilo 29, od tega 6 smrtnih. Podjetij, ki prodajajo orožje in strelivo, je v Sloveniji 12 in so v preteklem letu prodali okoli 20 000 komadov razne municije. Strelske družine uporabljajo okoli 3 800 komadov strelnega orožja.

V Sloveniji je skupno registriranih okoli 1 010 000 osebnih izkaznic. Letos je bilo podaljšanih 445 366 osebnih izkaznic, to je skoraj polovica; na novo je bilo izdanih 32 160. V letu 1963 bo izšla nova uredba o osebnih izkaznicah, ki predvideva tudi zamenjavo dosedanjih izkaznic z novimi.

Občinski organi za notranje zadeve so lani prejeli 9607 prigrasitev za prireditve. Izdanih je bilo 4822 dovoljenj za prireditve, od tega 1514 verskih. Prepovedanih je bilo 134, to je 1,4 % prireditve, od tega 38 verskih. Po splošni oceni je še vedno okoli 25 % neprijavljenih prireditve, med temi so predvsem športne in zabavne.

V letu 1962 je bilo vloženih pri občinskih organih za notranje zadeve 574 prošenj za nabiranje prostovoljnih prispevkov. Negativno je bilo rešenih 43 prošenj.

Državljanstvo FLRJ je pridobilo 100 tujih državljanov, od tega 78 oseb slovenske narodnosti. Večina teh oseb živi v FLRJ, le 5 jih živi stalno v inozemstvu. V državljanstvu LR Slovenije je bilo sprejetih 21 državljanov drugih ljudskih republik.

Državljanstvo FLRJ je izgubilo 365 oseb (334 z odpustom, 22 z odsotnostjo in 9 z odvzemom). Z odpustom so izgubile državljanstvo FLRJ večinoma osebe slovenske narodnosti, ki žive v inozemstvu in so že pridobile tuje državljanstvo. Do konca maja, ko je prenehal veljati zakon o odvzemu državljanstva, smo še odzimali državljanstvo FLRJ osebam, ki so po osvoboditvi pobegnile v inozemstvo zaradi sodelovanja z okupatorjem in domačimi izdajalci. Naraslo je tudi število izgub državljanstva z odsotnostjo, ker je v tem času potekel 15-letni rok za izgubo državljanstva. V tem razdobju smo zavrnilo 107 prošenj za odpust iz državljanstva.

V zvezi z zakonom o amnestiji se je letos povečalo število registracij naših državljanov v tujini na 569 (lani 330 prijav). Sedaj je skupno registriranih 11 418 naših emigrantov.

Matičarji so v letu 1961 opravili 27 542 vpisov v rojstne, 13 243 vpisov v poročne in 14 928 vpisov v mrliške matične knjige; izdali pa skupno 183 381 izpiskov iz rojstnih matičnih knjig, kar je za 18 600 več kot lani. Priimek je spremenilo 92, rojstno ime pa 73 oseb. Prošenj za poroko po pooblaščenju smo prejeli 72.

Službo prometne varnosti smo prilagajali nenehnemu povečanju števila motornih vozil in voznikov.

V LR Sloveniji se je število registriranih motornih in priklopnih vozil v zadnjih štirih letih povečalo vsako leto za 9000 do 11 000. Število motornih vozil in s tem gostota prometa na naših cestah se večata hitreje, kot se modernizira cestno omrežje.

Kot za vsa zadnja leta je tudi za leto 1962 značilen močan porast števila motornih in priklopnih vozil. Ta porast je razviden iz naslednjega pregleda:

Vrsta vozil	Družbena last			Privatna last		
	1960	1961	1962	1960	1961	1962
motorna kolesa	1 221	1 099	997	20 201	23 011	27 816
osebni avtomobili	2 748	2 309	2 781	14 085	21 543	26 463
tovornj avtomobili	4 560	5 344	5 173	560	556	764
avtobusi in trolejbusi	718	769	912	3	1	—
traktorji	1 188	1 402	1 540	11	13	28
ostala motorna vozila	685	572	618	—	—	—
Skupaj	11 120	11 495	12 021	34 860	45 124	55 071

V število motornih vozil niso všteti mopedi, ki jih po veljavnih predpisih ni treba registrirati. Teh je v Sloveniji okrog 50 000. Poleg tega je v Sloveniji po približni cenitvi nad 500 000 koles.

Še nobeno leto doslej ni bilo na novo registriranih toliko motornih in priklopnih vozil kot v letu 1962. Tako je bilo v letu 1960 na novo registriranih 13 955 vozil, v letu 1961 14 652, v letu 1962 pa 23 664 vozil.

V zadnjih treh letih je bilo torej na novo registriranih 52 271 vozil, to je 75,5 % vseh vozil, ki so danes v prometu v naši republici.

Število kandidatov za voznike motornih vozil je v zadnjih treh letih stalno naraščalo. Tako je v letu 1960 opravljalo izpit 22 495 kandidatov, od tega jih

je izpit opravilo 13 814 ali 61,4 %, v letu 1961 35 678 ali 58,5 %, leta 1962 pa 37 615 ali 57,4 %.

Skupno je bilo leta 1960 68 170 voznikov motornih vozil, leta 1961 jih je bilo 87 158, ob koncu leta 1962 pa 105 569. Od tega je po sedanjem stanju 16 749 poklicnih voznikov in 88 820 voznikov amaterjev.

Kljub takemu porastu števila motornih vozil in voznikov se število prometnih nesreč v zadnjih treh letih ni povečalo in je manjše od števila prometnih nesreč v letu 1959 (5325 prometnih nesreč — 245 mrtvih). To je rezultat raznih ukrepov v zadnjih letih za povečanje prometne varnosti.

V letu 1962 je bilo v Sloveniji 4197 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 216 oseb mrtvih in 4424 poškodovanih. Številčni prikaz prometnih nesreč v primerjavi s prejšnjimi leti je takle:

Leto	1960	1961	1962
število nesreč	4366	4387	4197
mrtvi	192	235	216
hudo telesno poškodovani	1670	1898	1968

Od skupnega števila povzročiteljev prometnih nesreč je 1692 ali 4,3 % voznikov avtomobilov, 651 ali 15,5 % voznikov motornih koles, 572 ali 13,6 % voznikov mopedomov, 652 ali 15,5 % voznikov koles, 67 ali 1,6 % voznikov vpreg, 10 ali 0,3 % potnikov na vozilih in 553 ali 13,2 % pešcev.

Inozemci so bili v letu 1962 soudeleženi pri 401 prometni nesreči (leta 1961 pa pri 168 prometnih nesrečah), pri katerih je bilo 12 mrtvih in 118 telesno poškodovanih oseb.

V letu 1962 zaznamujemo uspehe, ki so predvsem iz ukrepov, napravljenih v prejšnjem letu. Lani smo namreč z najbolj obremenjenih cest izločili voznike vprežnih voz ali pa smo prepovedali vožnjo vprežnih vozil v nočnem času. Zaradi tega ukrepa se je bistveno znižalo število pri prometnih nesrečah poškodovanih voznikov vprežnih voz. Leta 1961 je bilo mrtvih 11, letos pa 3, telesno poškodovanih pa je bilo lani 45, letos pa 26, ali skupno 56 proti 29.

Okrepili smo nadzor nad vinjenimi uporabniki cest. Uslužbenci Ljudske milice so dosledno preprečevali vožnjo vinjenim kolesarjem, mopedistom in voznikom motornih vozil in so preprečili skupno nad 4000 voženj v vinjenem stanju.

Vzgojna in preventivna dejavnost v Sloveniji je bila tudi v letu 1962 zelo plodna. V tem letu so se zlasti aktivirale občinske komisije za vzgojo in varnost v cestnem prometu. V mnogočem lahko pripišemo uspeh tudi dejavnosti nekaterih družbenih organizacij, zlasti avto moto društev, združenj šoferjev in avtomehanicov, Rdečega križa, društva inženirjev in tehnikov itd.

Republiška komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu je izdala med letom 25 000 brošuric, 100 000 letakov, 10 000 lepakov, 24 000 raznih gesel, 90 barvnih diapozitivov, 12 diafilmov v 120 kopijah. Izdelala je tudi 5 kratkih prometnih filmov v 135 kopijah na širokem in ozkem traku. Poleg tega so tudi okrajne in občinske komisije za vzgojo in varnost v cestnem prometu samostojno izdale precej vzgojnega in propagandnega gradiva.

Uslužbenci organizacijskih enot Ljudske milice sodelujejo pri reševanju vseh operativnih problemov v osnovnih enotah organov za notranje zadeve, to

je na postajah LM, in so zato ugotovitve operativnih služb rezultat dela vseh enot, predvsem pa enot LM.

V LR Sloveniji je še vedno precejšnje pomanjkanje miličnikov. Za dopolnitev manjkajočega števila uslužbencev LM za pridobivanje novega kadra, je organizirana stalna akcija preko tajništev za notranje zadeve ter postaj LM. Uspeh te akcije je bil v letu 1962 slabši kot v letu 1961.

Vzroki, zakaj državljani odklanjajo vstop v LM, so: naporna in odgovorna služba, nenormiran delovni čas, zlasti služba ob nedeljah in praznikih, disciplina, neurejene stanovanjske razmere in končno tudi sorazmerno majhni dohodki. Vprašanju pravilnega in spodbudnega nagrajevanja uslužbencev LM bomo morali tudi v bodoče posvetiti vso pozornost.

Veliko pozornost posvečamo tako splošnemu kakor tudi strokovnemu šolanju in izobraževanju uslužbencev LM. Trenutno je na strokovnem šolanju 325 uslužbencev LM. Letos je poleg tega obiskovalo razne strokovne tečaje in seminarje še 1172 uslužbencev LM.

Državljani so v tem letu napadli uslužbence LM, ki so opravljali intervencije in zasledovali storilce, — 6 krat s strelnim orožjem (v enem primeru je bil uslužbenec ubit), 38 krat s hladnim orožjem in 343 krat z razžalitvami. Največ napadov na uslužbence LM zaznamujemo, kadar le-ti posredujejo pri pretepih, zasledujejo divje lovce in pri drugih intervencijah. Storilce, ki napadejo uslužbence z orožjem ali hladnim orožjem, tajništva za notranje zadeve ovadijo javnemu tožilstvu, sodišča pa izrekajo dokaj stroge kazni, čeprav se še v nekaterih primerih sodne obravnave zavlačujejo tudi po več mesecev, in kazni zaradi tega ni učinkovita.

Letos so uslužbenci LM pri intervencijah pri odkrivanju storilcev kaznivih dejanj in da bi odbili napad na sebe, uporabili 28 krat strelno orožje, 225 krat gumijavko in 313 krat fizično silo. Ob neupravičenih uporabah strelnega orožja ni prišlo v nobenem primeru do poškodb državljanov.

Glede na to, da posvečamo več pozornosti telesni vzgoji, zlasti pa samobrambi, so uslužbenci LM bolj spretni in v veliko primerih uspešno intervenirajo s fizično silo, namesto da bi uporabili orožje ali gumijevko.

Na področju civilne zaščite in požarne varnosti je predviden prenos poslov od organov za notranje zadeve na organe za narodno obrambo.

Zaradi prenosa požarnovarnostne službe na občinske ljudske odbore smo izvedli dva enomesečna tečaja za referente civilne zaščite in požarne varnosti. Tečaje je obiskalo 52 referentov iz 64 občin. S tem je bilo v glavnem rešeno vprašanje požarnovarnostnega kadra na občinskih ljudskih odborih. Za poklicne gasilce je bil izveden petmesečni tečaj. Tečaje je dovršilo 36 tečajnikov iz teritorialnih poklicnih gasilskih enot in poklicnih gasilcev v lesnoindustrijskih obratih. V skladu s pravilnikom je pred izpitno komisijo DSNZ LRS opravljalo strokovni izpit za naziv gasilski tehnik 62 poklicnih gasilcev.

V letu 1962 je bilo na območju Slovenije najdenih in uničenih skupno 7641 komadov razstrelilnih sredstev. Od tega je bilo 14 komadov avionskih bomb, 2516 komadov artilerijskih granat in 73 komadov pešadijske municije.

V letu 1962 so ta sredstva povzročila tri smrtne žrtve in pet ranjenih oseb.

V Sloveniji je 10 podjetij za prodajo razstreliva in vžigalnih kopic. Kapaciteta skladišč se je povečala v letu 1962 na 80 000 kg, to je povečana zmogljivost skladišča razstreliva Kemo pri Črnučah od 30 000 kg na 110 000 kg.

V letu 1962 je bilo 21 nesreč zaradi razstreliva. Pri tem so bile 4 smrtne žrtve in 31 poškodovanih.

Požarnovarnostno represivno službo kot tudi reševalne akcije pri poplavah, plazovih in težjih prometnih nesrečah so opravljale poklicne in prostovoljne gasilske enote. Poklicne gasilske enote so v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, na Jesenicah in v Kopru. S pomočjo zavarovalne skupnosti za Slovenijo so bili zgrajeni in se še gradijo v vseh večjih centrih sodobni gasilski domovi za poklicne gasilske enote, ki naj tvorijo jedro gasilske službe na področju LR Slovenije.

Gasilske enote v Sloveniji razpolagajo samo s klasičnim gasilskim orodjem in s klasično opremo. Manjka jim sodobna in moderna tehnična oprema, predvsem za reševanje na vodi in za večje akcije pri katastrofalnih požarih in drugih elementarnih nesrečah. Le poklicne gasilske enote v Ljubljani, Mariboru in Celju imajo nekaj reševalne opreme.

V LR Sloveniji je skupno 1122 prostovoljnih gasilskih organizacij, v katerih je včlanjenih 48 030 gasilcev in 14 865 podpornih članov. Med aktivnimi gasilci je 33 240 članov, 4197 članic, 4346 mladincev in mladink ter 6247 pionirjev.

Na preventivnem področju službe požarne varnosti je imela važno vlogo tudi Komisija LRS za zadeve požarnega varstva, ki je v preteklem letu uspešno nadaljevala z delom, predvsem pri koordinaciji vseh činiteljev, ki so zainteresirani za požarnovarnostno službo.

V letu 1962 je bilo 1223 požarov ali za 25 % manj kot v letu 1961. S temi požari je bilo po naši oceni povzročeno približno 900 milijonov dinarjev škode.

Okrajni gasilski skladi so prejeli v preteklem letu od zavarovalne skupnosti LRS 100 500 000 dinarjev. Ta sredstva so bila porabljena za vzdrževanje prostovoljnih gasilskih organizacij v Sloveniji. Enako vsoto je v obliki dotacij ali posojil zavarovalna skupnost dala za nadaljevanje gradnje gasilskih domov za poklicne gasilske centre v Mariboru, Novem mestu in Kopru.

V vseh kazenskih poboljševalnih zavodih je konec leta prestajalo sodne kazni 1492 oseb (1301 moški in 191 žensk), od tega v kazenskih poboljševalnih domovih 932 oseb (796 moških in 136 žensk) in v zaporih 548 oseb (493 moških in 55 žensk). V teku leta se je število obsojenih oseb zvišalo za 240 oseb, od tega v kazenskih poboljševalnih domovih za 88 oseb in v zaporih za 152 oseb, znižalo pa se je število oseb s kaznijo mladoletniškega zapora, ki jih je bilo v začetku leta 14, konec leta pa 12.

V teku leta je bilo odpuščenih s prestajanja kazni 2078 oseb (1873 moških in 205 žensk), od tega po prestani kazni 1549 oseb, zaradi amnestije 74 oseb, kot pogojni odpust 147 oseb in pogojno do enega meseca 281 oseb.

Na podlagi zakona o amnestiji je bilo odpuščenih s prestajanja kazni 74 obsojencev, ki so bili obsojeni zaradi kaznivih dejanj zoper ljudstvo in državo, zoper človečnost in mednarodno pravo ter zaradi nudenja pomoči pri pobegih čez državno mejo.

V pripor in preiskovalni zapor je bilo v teku leta sprejetih 3159 oseb (2671 moških in 488 žensk), poleg teh pa je v tem letu šlo skozi zapore še

7391 oseb (6821 moških in 570 žensk), ki so skušale ali pa so prestopile državno mejo brez potnih listin in so bile nato oddane v sprejemno postajo v Brestanici.

Na prestajanje upravne kazni zapora je bilo v 1962. letu sprejetih skupno 5943 oseb (4982 moških in 961 žensk). Število teh oseb je v stalnem porastu, v 1960. letu se je zvišalo za 693 oseb, v 1961. letu za 810 oseb, v letu 1962 pa za 932 oseb.

Življenjski pogoji oseb na prestajanju kazni se v tem letu glede bivalnih prostorov in oskrbe z oblačilnimi predmeti niso spremenili, zvišala pa se je kalorična vrednost hrane. Delo in zaposlitev obsojencev v kazenskih poboljševalnih zavodih dopolnjuje šolanje, namenjeno splošnemu in strokovnemu izobraževanju. Osnovno šolo je po programu za izobraževanje odraslih v letu 1962 obiskovalo 170 obsojenih oseb.

Letni 14-dnevni počitek je prebilo v zavodu 184 obsojencev, v celoti doma 67 obsojencev in delno doma, delno v zavodu 5 obsojencev. Krajšega dopusta, največ o praznikih, je bilo deležnih 59 obsojenih oseb.

Osebam, odpuščenim s prestajanja kazni v kazenskih poboljševalnih zavodih, iz sprejemne postaje v Brestanici in iz vzgojnega poboljševalnega doma, nudijo pomoč pri odpustu odbori za pomoč odpuščenim, ki obstajajo v vseh občinah pri organih socialnega varstva. Uprave domov obveščajo te odbore v vsakem primeru, kadar obstaja potreba glede pomoči po odpustu, za kakšno vrsto pomoči gre (zaposlitev, nadaljevanje šolanja oziroma učenja v poklicu, urejanje družinskih razmer in odnosov, zdravstvena, gmotna ali drugačna pomoč itd.). Ta vprašanja urejajo v domovih socialni delavci, ki jih je v kazenskih poboljševalnih domovih, zaporih in v vzgojnem poboljševalnem zavodu skupno 5. Ti rešujejo socialno problematiko obsojenih oseb in gojencev vzgojnega poboljševalnega doma ob nastopu in med prestajanjem kazni oziroma vzgojnega ukrepa.

Upravno kaznovanje se je v tem letu še nadalje utrdilo kot posebna funkcija komune. Število upravno kaznovanih državljanov se je ponovno povečalo. Kaznovalna merila so ostala v bistvu ista kot v letu 1961. Še nadalje je ostalo v preteklem letu nerešeno kadrovsko vprašanje organov, ki izvajajo upravni kazenski postopek.

Leta 1962 je bilo v LR Sloveniji upravno kaznovanih 92 414 posameznikov in 540 pravnih oseb, skupaj torej 92 954 oseb, kar predstavlja glede na leto 1961 povečanje za 17 %. Približno enak odstotek povečanja upravno kaznovanih je bilo tudi leta 1961. Povečani obseg upravnega kaznovanja v preteklem letu se nanaša zlasti na kaznovanje zaradi kršitev cestnoprometnih predpisov in zaradi kršitev javnega reda in mira.

Zaradi cestnoprometnih prekrškov je bilo preteklo leto kaznovanih 53 500 državljanov, kar je 57 % vseh v LR Sloveniji upravno kaznovanih oseb v letu 1962.

Drugo najobsežnejše področje upravnega kaznovanja v preteklem letu so bile kršitve javnega reda in miru. Zaradi teh prekrškov so sodniki za prekrške kaznovali 25 781 državljanov. Na tem področju se je število kaznovanih povečalo v preteklem letu glede na leto 1961 za 28 %. Med najbolj številne kršitve javnega reda in miru sodijo pretepi, neredi in druge oblike nedostojnega vedenja ter vznemirjanja ljudi na javnih mestih.

Na področju gospodarstva se je število upravno kaznovanih znižalo od 6780 v letu 1961 na 5566 lani, to je za 18 %.

Vzroki za ponovno in znatno povečanje števila upravno kaznovanih v cestnem prometu in na področju javnega reda in miru so v bistvu iste kot v letu 1961. V cestnem prometu gre zlasti za nadaljnje povečanje prometa z motornimi vozili in za intenzivnejši pregon vseh vrst kršilcev prometne discipline. Na področju javnega reda in miru pa je povečanje števila upravno kaznovanih posledica sistematičnih in strožjih ukrepov zoper tiste kršitve, ki se pojavljajo na določenem območju v večjem obsegu, in zoper tiste državljane, ki težje kršijo družbeno disciplino.

Kaznovalna politika na področju upravnega kaznovanja se v preteklem letu ni bistveno spremenila. Od skupnega števila izrečenih upravnih kazni je odpadlo na denarne kazni 90 %, na zapor 6 % in na ukor 4 %. Z denarno kaznijo je bilo kaznovanih 83 650 oseb, z zaporem 5594 državljanov in z ukorom 3700 oseb.

Poleg upravnih kazni so organi upravnega kaznovanja uporabljali za določene vrste prekrškov tudi varstvene ukrepe, ki imajo predvsem namen, da storilcem prekrškov preprečijo nadaljevati ali ponavljati prekrške.

Skupno so izrekli kaznovalni organi 3960 varstvenih ukrepov, kar je 78 % povečanje glede na leto 1961. Vzrok za tako veliko povečanje števila izrečenih varstvenih ukrepov, je nedvomno v spoznanju, da je varstveni ukrep dostikrat mnogo učinkovitejše sredstvo za zagotovitev družbene discipline kakor izrečena upravna kazen.

Med varstvenimi ukrepi je bil daleč najpogosteje izrečen odvzem voznškega dovoljenja voznikom motornih vozil in mopedov, ki so uporabljali svoja vozila v cestnem prometu v vinjenem stanju. Sodniki za prekrške so izrekli ta ukrep zoper 2300 voznikov, kar je 1163 oziroma 105 % več kot v letu 1961.

Ostale vrste varstvenih ukrepov so bile uporabljene takole: predmet (denar, orožje, predmeti nedovoljne trgovine, nedovoljeni ulov itd.) je bil odvzet v 847 primerih, izgon iz določenega okraja za čas do 6 mesecev je bil izrečen zoper 803 posameznike, zlasti zoper osebe brez stalnega bivališča in brez stalne zaposlitve, ki so težje kršile javni red in mir. Prebivanje v določenem kraju za dobo od enega do dveh let je bilo določeno kot varstveni ukrep zoper 9 hujših kršilcev javnega reda in miru, na katere prejšnje sodne ali upravne kazni niso vzgojno vplivale.

Kaznovalni ukrepi, ki so jih v preteklem letu uporabljali sodniki za prekrške zoper kršilce družbene discipline, so bili v glavnem izraz pravilne presoje storjenih kršitev in odgovornosti storilcev. Politika kaznovanja kršilcev družbene discipline je bila pravilna in učinkovita zlasti v razmerah trajnega sodelovanja med sodniki za prekrške ter predstavniki in družbenimi organi posameznih upravnih oziroma družbenih področij. Tako sodelovanje med sodniki za prekrške in ustreznimi upravnimi ter družbenimi organi se je ustalilo zlasti na področju notranjih zadev. Šibkejši so bili stiki sodnikov za prekrške z organi na drugih družbenih področjih, kar je imelo za posledico neučinkovitost uporabljenih upravnih kazenskih ukrepov.

Upravni kazenski postopek je v preteklem letu v LR Sloveniji izvajalo 61 občinskih in 14 okrajnih sodnikov za prekrške. V teku leta je bilo krajše ali daljše obdobje nezasedenih 14 delovnih mest občinskih sodnikov za prekr-

ške. Nekateri ljudski odbori še vedno niso pravilno rešili vprašanje položaja sodnika za prekrške v strukturi upravnega aparata ljudskega odbora in tudi vprašanje spodbudnega nagrajevanja teh kadrov. Zato je leta 1962 zapustilo delovna mesta 14 občinskih sodnikov za prekrške, kar je 22 % celotnega števila teh organov. V zadnjih 3 letih pa znaša fluktuacija skupno 50 % sedanjega številčnega sestava.

2. Državni sekretariat za pravosodno upravo LR Slovenije

Državni sekretariat za pravosodno upravo (DSPU) je opravljal upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju pravosodja, spremljal delo odvetništva in drugih služb pravne pomoči, delo poravnalnih svetov ter opravljal administrativne zadeve v zvezi s pomilostitvami. Pri tem je svoje organizacijskooperativne funkcije glede sodišč še v večjem obsegu spreminjal v analitične, instrukcijske in nadzorne. V zvezi s tem so okrajni ljudski odbori v celoti prevzeli financiranje okrožnih sodišč, občinski ljudski odbori pa financiranje okrajnih sodišč. Ljudski odbori oziroma sodišča so prevzela samostojno urejanje personalnokadrovskih zadev glede administrativnih uslužbencev in pripravnikov ter določanje položajnih plač za vse sodno osebje. V tem letu je DSPU več delal v komisijah, poleg tega je tudi organiziral konference, sestanke in posvete sodnikov ter predstavnikov republiških, upravnih in drugih organov.

Po delitvi območja okrajnega sodišča v Ljubljani v začetku leta na okrajna sodišča Ljubljana I, Ljubljana II in Vrhnika je ostalo število sodišč nespremenjeno in njihova sedanja razporeditev v glavnem ustreza potrebam pravosodja. Tako je v LR Sloveniji poslovalo 42 okrajnih sodišč, 8 okrožnih sodišč, vrhovno sodišče LRS, 4 okrožna gospodarska sodišča in višje gospodarsko sodišče, skupaj tedaj 56 sodišč. Po združitvi okrajev so ostala območja okrožnih sodišč nespremenjena, ker je potreben še nadaljnji obstoj vseh okrožnih sodišč zaradi njihovega neposrednega poslovanja z državljani. Tako poslujejo na območju okraja Ljubljana tri okrožna sodišča, za območji okrajev Koper in Maribor po dve okrožni sodišči in za okraj Celje eno okrožno sodišče. Pri okrajnih sodiščih se dve tretjini območij sodišč ujema z območji občin. Območja vseh gospodarskih sodišč so vsklajena z območji okrajev. Po okrepitvi raznih služb pravne pomoči pri ljudskih odborih in družbenih organizacijah so bili opuščeni nekateri uradni dnevi izven sedežev okrajnih sodišč.

V zvezi s kadrovsko-personalno službo je DSPU predlagal v letu 1962 Ljudski skupščini LR Slovenije in okrajnim ljudskim odborom izvolitev 32 sodnikov in razrešitev 30 sodnikov. Skupno število sodnikov se je povečalo za dva, tako da je bilo v letu 1962 na vseh sodiščih 317 sodnikov. Zasedba sodniških mest se je po izvolitvah nekoliko izboljšala, dasi so nekatera okrožna in okrajna sodišča izven glavnih središč zasedena še nepopolno. Zaradi delnega izboljšanja materialnega položaja sodnikov je nekoliko popustila tendenca odhajanja iz sodne službe. Večja pozornost je bila posvečena tudi službi sodnih pripravnikov in štipendistom. V letu 1962 je delalo v sodni praksi 96 sodnih pripravnikov (v letu 1961 pa 66), štipendiranih je bilo 77 študentov pravne fakultete. Zaradi ugodnejših materialnih pogojev je v letu 1962 skoraj v celoti prenehal problem pomanjkanja pisarniških uslužbencev.

S prirejanjem seminarjev, tečajev, delovnih konferenc, sektorskih sestankov, o kaznovalni politiki, kriminaliteti v gospodarstvu, delovnem pravu, o preiskovalni službi, mladinskem kriminalu, ter z izvajanjem instruktazne ter nadzorne službe je DSPU skrbel za strokovno izpopolnitev sodniškega kadra.

Mandatna doba sodnikov porotnikov pri rednih sodiščih in občasnih sodnikov pri gospodarskih sodiščih bo pretekla v glavnem v letu 1963; le pri manjšem številu sodišč so bili novi porotniki oziroma občasni sodniki izvoljeni že v letu 1962. Pri rednih sodiščih sodeluje 4378 sodnikov porotnikov (3462 moških in 916 žena). Največ porotnikov je uslužbencev (49,6 %), njim sledijo delavci (21,5 %), kmetje (11,6 %) in drugi (17,3 %). Skupno število občasnih sodnikov pri gospodarskih sodiščih je bilo 446 (410 moških in 36 žena).

V zvezi z materialno oskrbo sodišč je DSPU predvsem pripravljala materialne pogoje za gradnjo sodnih poslopij in nudil sodiščem, občinam in okrajem tudi strokovno pomoč pri realizaciji gradbenih del, medtem ko je bilo financiranje okrožnih in okrajnih sodišč preneseno na ljudske odbore.

Od plačanih sodnih taks v LR Sloveniji v letu 1962 v skupnem znesku 1 milijarda 625 milijonov dinarjev je 20 % šlo v dodatna sredstva za pospešeno gradnjo sodnih poslopij, kar zneslo z denarnimi kaznimi skupaj 347 milijonov dinarjev. Znesek 1 milijarda 300 milijonov dinarjev pa so od sodnih taks participirali republiški proračun in okrajni proračuni. Iz dodatnih sredstev so dobivali doslej okraji in občine dotacije, v letu 1962 pa smo v celoti prešli na sistem dajanja dolgoročnih posojil. Za gradnjo sodnih poslopij in zaporov so ta posojila znašala 417 milijonov dinarjev. Končana so bila gradbena dela na poslopijih okrožnih sodišč v Mariboru in Celju ter na poslopiju okrajnega sodišča v Ljutomeru, v gradnji pa sta sodni poslopiji v Novi Gorici in Murski Soboti ter okrajni zapor v Ljubljani, Celju in v KPD Dob.

DSPU je proučeval pravilnike in študijsko gradivo za uvajanje nagrajevanja po delu pri sodiščih in je to problematiko obravnaval na posebnih konferencah pri sodiščih. V letu 1962 so preizkušala nagrajevanja po delu tri sodišča, v letu 1963 pa se bo preizkus predvidoma razširil na več kot polovico sodišč.

Pomembna naloga DSPU je izvajanje evidence in pregledov nad ažurnostjo in ekspeditivnostjo v delu sodišč. Opravljena je bila analiza trajanja postopka, analiza storilnosti sodnikov in ugotovljeni so bili zaostanki pri sodiščih. Zaostanki so nastali predvsem zaradi delnega porasta zadev, posebno težjih zadev gospodarskega kriminala, kot tudi zaradi pomanjkljivosti v delu sodišč. Opravljen je bil pregled nekaterih sodišč; izven tega tudi pregled starejših nerešenih spisov. Sodiščem so bili dani konkretni napotki za ažurnejše in ekspeditivnejše poslovanje. Da bi bilo poslovanje sodišč hitrejše, sodobnejše in preprostejše ter da bi vskládili njihovo delo s sodnim poslovnikom, je DSPU preverjal izvajanje sodnega poslovnika pri sodiščih in sestavil konkretne predloge za njegovo spremembo.

Komisija za kaznovalno politiko pri DSPU je spremljala in koordinirala delo sodišč na področju kaznovalne politike, opozarjala na posebnosti tega dela in ugotavljala napake, zlasti pri obravnavanju kriminala v gospodarstvu. Posebne konference pri vrhovnem sodišču LRS in okrožnih sodiščih so obravnavale to problematiko, pri čemer je bilo ugotovljeno, da je bila njihova kazno-

valna politika na tem področju v glavnem realna, predvsem pri težjem gospodarskem kriminalu.

Poleg priprave pravnih predpisov iz lastne pristojnosti so bila v zvezi s predvideno reorganizacijo pravosodnega sistema obravnavana vprašanja glede sprememb procesnih, organizacijskih in drugih zakonov s področja pravosodja in so bili sestavljeni predlogi za njihovo spremembo.

Zadev mednarodne pravne pomoči, ki jo DSPU posreduje v pravnem prometu med našimi in tujimi sodišči, je bilo obravnavanih v tem letu 3056. Nadoverjenih je bilo 1235 listin. Največ je bilo poslovanja s sodišči v Italiji, Avstriji, Zvezni republiki Nemčiji, Združenih državah Amerike in Argentini, in to predvsem v zapuščinskih zadevah.

DSPU daje mnenje o pomilostitvenih prošnjah obsojencev. Teh prošenj je obravnaval Zvezni izvršni svet 76, Izvršni svet LS LR Slovenije pa 149. Skupno število pomilostitvenih prošenj (251) je glede na leto 1961 (300) padlo za 49 primerov.

O zahtevah za povrnitev škode neupravičeno obsojenim osebam je odločal DSPU v 8 primerih, odškodnino pa je priznal v manjših zneskih le dvema osebama.

Odvetništvo in druge službe pravne pomoči še ne zadovoljujejo potreb po pravni pomoči. Število odvetnikov v LR Sloveniji je še vedno prenizko; v letu 1962 je bilo vpisanih v imenik odvetniške zbornice 152 odvetnikov, tedaj dva manj kot v letu 1961 (154). Prav tako je nezadostno tudi število odvetniških pripravnikov (33). Večina odvetnikov ima še vedno svoj sedež v glavnih središčih. Glede na dejstvo, da se individualne odvetniške pisarne premalo ukvarjajo z dajanjem pravne pomoči na področju delovne, socialne, gospodarske in upravne zakonodaje, se kaže potreba po specializaciji odvetniške službe in po ustanavljanju kolektivnih odvetniških pisarn družbenega značaja. Teh je v republiki devet v obliki zavodov in skupnih pisarn. Prav tako se večajo potrebe po drugih službah pravne pomoči. V LR Sloveniji deluje 53 služb pravne pomoči, od tega 29 pri ljudskih odborih, 24 pa pri družbenih in gospodarskih organizacijah ter društvih.

V LR Sloveniji je ustanavljanje poravnalnih svetov v glavnem zaključeno. V letu 1962 je delalo 635 poravnalnih svetov, in sicer 500 pri krajevnih odborih, 135 pa pri stanovanjskih skupnostih. Uspešnost njihovega dela je v zadnjem času deloma popustila, kar je treba predvsem pripisati dejstvu, da članstvo že od ustanovitve ni bilo zamenjano.

Število novih glavnih zadev, ki so jih sodišča obravnavala v tem letu (118 675 zadev) je glede na leto 1961 (108 918 zadev) narastlo za 9757 zadev (okrog 8,3 %). Povečanje novih zadev je nastalo predvsem zaradi povečanja števila plačilnih nalogov ter zapuščinskih in izvršilnih zadev. Nove zadeve v pripravljalnem kazenskem postopku (poizvedbe, preiskave) in prvostopne kazenske zadeve kažejo porast zaradi intenzivnejšega odkrivanja kaznivih dejanj. Glede števila drugih glavnih zadev v primerjavi z letom 1961 ni bistvenih sprememb.

V letu 1962 so redna sodišča rešila 119 270 glavnih zadev, a v letu 1961 110 373 (8897 zadev več ali 7,5 %). Zlasti je bilo rešenih več prvostopnih kazenskih zadev (2258). Pravno pomoč so dala sodišča 124 000 državljanom. V tem letu so sodišča posvečala posebno skrb reševanju starejših zaostankov, vendar imajo nekatera, zlasti okrožna sodišča še vedno občutnejše zaostanke.

Vrhovno sodišče je v tem letu obravnavalo 106 upravnih sporov več kot v letu 1961.

Zaradi novih ukrepov v gospodarstvu je znatno upadlo število novih zadev pri gospodarskih sodiščih. Tako so gospodarska sodišča v tem letu obravnavala 84 927 novih zadev, v letu 1961 pa 136 269 novih zadev (51 342 zadev manj ali 37,7 %). Zaradi spremenjene pristojnosti so nove zadeve pri višjem gospodarskem sodišču v Ljubljani občutno padle. Znatno je padlo število gospodarskih sporov (22,1 %) in plačilnih nalogov (40,3 %). Glede pregona gospodarskih prestopkov ni bilo večjih sprememb in so jih vsa gospodarska sodišča v letu 1962 obravnavala 811, v letu 1961 pa 709.

Rešene zadeve pri gospodarskih sodiščih so v pravilnem sorazmerju z novimi zadevami pri teh sodiščih.

Število novih in število rešenih zadev v primerjavi z letom 1961 je razvidno iz razpredelnice.

3. Javno tožilstvo LR Slovenije

Javna tožilstva so v letu 1962 poleg svojih osnovnih nalog pregona kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov ter opravljanja nalog, ki jim jih daje zakon na področju zaščite družbenih interesov, zaščite zakonitosti in varstva pravic občanov, spremljala v zvezi s svojim delom vse družbene pojave in sodelovala z oblastvenimi in družbenimi organi pri prizadevanjih za preprečevanje kriminala in drugih družbi nevarnih in škodljivih pojavov.

Problematika javnotožilskega dela se je obravnavala na republiškem javnem tožilstvu na rednih konferencah ob navzočnosti vseh okrožnih tožilcev. Okrožna javna tožilstva so na svojih sedežih sklicevala koordinacijske konference, ki so obravnavale problematiko odkrivanja in pregona storilcev kaznivih dejanj v gospodarstvu, problematiko inšpekcijske službe, prometno problematiko itd. Ta način dela se je pokazal kot zelo koristen.

Javna tožilstva so v letu 1962 obravnavala 21 337 ovadb proti znanim storilcem, kar je 952 storilcev več kot v letu 1961. Kritično so ocenjevala vsebino ovadb in njihovo utemeljenost ter sprožila kazenski pregon le v primerih, kadar je bil podan utemeljen sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Zaradi takega načina dela so javna tožilstva zavrnila 12 % ovadb iz okrožne pristojnosti ter 21 % ovadb iz okrajne pristojnosti in niso uvajala kazenskega postopka ter po nepotrebnem vznemirjala občanov.

Zaradi neznatne družbene nevarnosti so tožilstva zavrnila ovadbe iz okrožne pristojnosti pri 6 % vseh zavrnitev, iz okrajne pa pri 29 % vseh zavrnitev.

V pripravljalnem postopku so tožilstva po načelu iskanja materialne resnice enako pazljivo preizkušala dejstva, ki obdolženca obremenjujejo, kakor tudi dejstva, ki so mu v korist. Ustanavljala so kazenske postopke, kadar po izvršenem pripravljalnem postopku ni bilo dovolj dokazov, da je obdolženec storil kaznivo dejanje. Tako so ustavila iz okrožne pristojnosti 36 %, iz okrajne pa 46 % uvedenih postopkov. Tak način dela je mnogim občanom prihranil neprijetnosti neutemeljene obtožbe.

Okrožna javna tožilstva so zavrnila ovadbe in ustavila kazenski postopek proti 2539 osebam, pravnomočno pa je bila obsojena na osnovi subsidiarnega

pregona ena oseba zaradi prometa. Iz okrajne pristojnosti so bile ovadbe zavrnjene oziroma kazenski postopek ustavljen proti 4887 osebam, pravnomočno pa je bila obsojena na osnovi subsidiarnega pregona ena oseba zaradi tatvine. Podatki o uspehlih subsidiarnih pregonih kažejo, da so tožilstva v letu 1962 kritično in pravilno uporabljala institut zavrnitve in ustavitve in da so jih pri kazenskem pregonu vodile pravice in upravičeni interesi občanov.

V letu 1962 so javna tožilstva obtožila 12 220 oseb, kar pomeni porast iz okrajne pristojnosti za 285 oseb, iz okrožne pa za 31 oseb — skupno 316 oseb. Število obtoženih kaznivih dejanj se je povečalo od 14 409 dejanj v letu 1961 na 15 237 v letu 1962, to je za 828 dejanj. Poudariti je treba, da rastejo številčno predvsem lažja kazniva dejanja, kot na primer majhne tatvine, zatajitve in goljufije ter kazniva dejanja lahke telesne poškodbe z nevarnim orodjem. V primerjavi s prejšnjim letom ugotavljamo v letu 1962 večje število prijav kaznivih dejanj s strani občanov, kakor tudi s strani gospodarskih organizacij in zavodov. Organi odkrivanja so usmerjali svoje delovanje zlasti na odkrivanje kaznivih dejanj v gospodarstvu.

Obtožbe javnih tožilcev so bile v pretežni meri utemeljene, kar kaže odstotek obsodilnih sodb, ki znaša iz okrožne pristojnosti 90 %, iz okrajne pa 88 %.

V letu 1962 je bilo priprtih 1119 oseb, kar pomeni zmanjšanje glede na leto 1961 za 299 oseb, v primerjavi z letom 1957 pa celo za 3418 oseb. Javna tožilstva so si prizadevala, da bi se pripor kot najstrožji ukrep za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti in za uspešno izvedbo kazenskega postopka uporabljal dosledno v okviru zakonitih pogojev in se omejil samo na tiste primere, kjer je nujno potreben, da doseže namen kazenskega postopka.

V letu 1962 so sodišča v Sloveniji opravila 91 % preiskovalnega dela v predmetih z znanimi storilci. Tako so bili organi notranje uprave razbremenjeni preiskovalnega dela, da bi se lahko čimbolj intenzivno posvetili odkrivanju kaznivih dejanj. Omeniti pa je treba, da organi notranje uprave še često delajo pri težjih in obsežnejših preiskavah, zlasti na področju kaznivih dejanj v gospodarstvu, kadar gre tudi za odkrivanje novih osumljencev, ki so delali v mreži.

Javna tožilstva so s pritožbami prispevala k pravilni kaznovalni politiki: okrožna tožilstva so vložila 252 pritožb in izpodbijala tako vsako 11. sodbo, s 65 % uspehom, okrajna pa so se pritožila v 510 primerih, izpodbijajoč tako vsako 14. sodbo, z 80 % uspehom. V primerjavi z letom 1961 ugotavljamo, da je bilo vloženih nekaj manj pritožb iz okrožne pristojnosti in nekaj več iz okrajne. Tožilstva so si v obtožnicah, na glavnih obravnavah, v pritožbah in na internih sejah prizadevala, da bi prispevala k individualizaciji kazni. V smislu tega načela so se v letu 1962 pritožila v posameznih primerih tudi v korist obtožencev.

Javna tožilstva so v letu 1962 zavzela odločnejše stališče glede izrekanja varnostnih ukrepov kot najučinkovitejšega preventivnega sredstva v borbi proti kriminaliteti. Predlagala so mnogo več prepovedi opravljanja poklica, odvzemov premoženske koristi, odvzemov vozniških dovoljenj in drugih varnostnih ukrepov. Če jih sodišča niso izrekala, so se javna tožilstva tudi pritoževala.

Od skupnega števila obtoženih kaznivih dejanj odpade na splošni kriminal 73 %, na kazniva dejanja v gospodarstvu 26,8 %, na kazniva dejanja politične narave 0,2 %.

Na področju pregona kaznivih dejanj v gospodarstvu kažejo statistični podatki tožilstev majhen porast težjih kaznivih dejanj, kot so: grabeži, zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic iz koristoljubnosti, poneverbe, jemanje in dajanje podkupnine ter nevestno gospodarsko poslovanje. Sodimo, da je rahel porast teh kaznivih dejanj posledica intenzivnejšega odkrivanja. Pogoji za neupravičeno osebno okoriščenje obstajajo predvsem še v tistih gospodarskih organizacijah, v katerih se delavsko samoupravljanje še ni dovolj razvilo in utrdilo. V takih gospodarskih organizacijah ne posvečajo dovolj pozornosti notranji kontroli, zavarovanju družbene lastnine, zaposlovanju oseb, predkaznovanih zaradi kaznivih dejanj v gospodarstvu, na delovnih mestih, kjer imajo možnost ponovnega prisvajanja; organizacijskim problemom, pa tudi skrbi za človeka.

Iz preventivnih razlogov so tožilstva tudi v letu 1962 ob posameznih pomembnejših kazenskih zadevah obveščala gospodarske organizacije, v kakšnih okoliščinah in na kakšen način so se v njihovih podjetjih vršila kazniva dejanja.

Javna tožilstva so v letu 1962 obravnavala 1480 ovadb gospodarskih prestopkov, kar je 38 % več kot v letu 1961, in vložila 782 predlogov za kaznovanje, to je 19 % več kot lani.

Povečanje števila prijav je posledica večje aktivnosti inšpekcijskih služb pri odkrivanju gospodarskih prestopkov in večjega prizadevanja celotne družbe, da se odpravijo nepravilnosti v gospodarskem poslovanju in da se utrdi gospodarska disciplina.

Ovadne gospodarskih prestopkov so bile zavrnjene in postopek ustavljen v 462 primerih.

Predkaznovanih pravnih oseb zaradi gospodarskih prestopkov je bilo 107 ali 18 %, predkaznovanih odgovornih oseb pa 90 ali 9 % od skupnega števila obsojenih oseb.

V letu 1962 je bilo ovadenih 1715 mladoletnikov, to je 61 več kot v letu 1961. Uvedbo postopka so tožilstva zahtevala zoper 1263 mladoletnikov. Proti 452 mladoletnikom niso začela postopka.

V letu 1962 je bil 494 mladoletnikom izrečen vzgojni ukrep sodišča, to je 8 mladoletnikom več kot lani. Kazen mladoletniškega zopora kot najtežja sankcija za mladoletnike je bila izrečena 12 mladoletnikom, lani 5 mladoletnikom.

Kazniva dejanja mladoletnikov so porasla od 752 v letu 1961 na 1080 v letu 1962, to je za 328 kaznivih dejanj. Tudi v letošnjem letu so najbolj pogosta kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje.

Tožilstva so pri obravnavanju mladoletnikov tesno sodelovala z organi socialnega varstva, notranjih zadev in s sodišči. Pri svojih ukrepih so se ravnala po načelu smotrnosti, kar pomeni, da so se odločala za take ukrepe, ki bodo za vzgojo ali prevzgojo mladoletnikov najučinkovitejši.

S civilnega področja so javna tožilstva obravnavala 163 zadev, ki so se nanašale predvsem na nacionalizacijo zgradb, razlastitve, rodbinskopravne zadeve, lastninske in odškodninske spore. V dveh zadevah so uveljavila zahtevo zaradi odložitve pravomočnih odločb.

Z upravnega področja so tožilstva obravnavala 247 zadev, in to največ stanovanjske spore, v ostalem pa zadeve iz delovnega prava, prekrške, disciplinske, davčne in gradbene zadeve ter zadeve arondacij. V 52 primerih so uveljavila zahtevo za odložitev izvršitve pravomočnih odločb, v enem primeru so pred-

lagala obnovo postopka, v treh primerih pa razveljavljenje odločb po nadzorstveni poti.

S kazenskega področja je republiško tožilstvo obravnavalo 31 primerov, ki so zadevali varstvo zakonitosti. V lastnem delokrogu je rešilo 4 primere. Ostali primeri so bili predloženi z obrazloženim mnenjem zveznemu javnemu tožilstvu v nadaljnji postopek.

S civilnega področja je republiško javno tožilstvo vložilo v 9 zadevah zahtevo za varstvo zakonitosti, 58 zadev pa je predložilo zveznemu javnemu tožilstvu z obrazloženim mnenjem zaradi odločanja o vložitvi zahteve za varstvo zakonitosti.

Z upravnega področja je republiško tožilstvo vložilo 10 zahtev za varstvo zakonitosti, zveznemu javnemu tožilstvu pa je predložilo 36 primerov z obrazloženim mnenjem glede zahteve za varstvo zakonitosti.

Podobno kot v sodstvu ukinitiv 4 okrajev ni povzročila sprememb v organizacijski shemi javnotožilske službe.

4. Javno pravobranilstvo LR Slovenije

Leto 1962 predstavlja 10-letnico delovanja službe javnega pravobranilstva. Od ustanovitve te službe so stalno naraščale njene naloge. Vsakodnevna praksa je terjala rešitev neurejenih premoženjskopравnih razmer. Zlasti se je pokazalo, da je pravobranilska služba vedno bolj potrebna občinam, ki imajo številne zamotane pravne probleme v zvezi z urejanjem premoženjsko-pravnih zadev tako v odnosu do družbeno-pravnih oseb kot tudi v odnosu do zasebnikov.

Število pravnih zadev pri zastopanju politično-teritorialne enote, zavodov in skladov je raslo iz leta v leto. Tudi v letu 1962 se je kazala ta tendenca. Vendar se število pravnih zadev v letu 1962 ni povečalo v takem razmerju, kot se je to dogajalo v prejšnjih letih. Zaradi poglobljenega preventivnega delovanja te službe in še bolj zaradi pomembne spremembe in dopolnitve v gospodarski in finančni zakonodaji (zvezni predpisi o poravnavi določenih dolgov in terjatev gospodarskih organizacij, samostojnih zavodov, negospodarskih organizacij, družbenih skladov in proračunov ter skladov političnih teritorialnih enot) so se v letu 1962 določene medsebojne obveznosti avtomatično paravnale s knjiženjem v banki. Samo sporne zadeve so se obravnavale pred sodišči. Novih pravnih zadev je prišlo v letu 1962 v skupni vrednosti 533 milijonov dinarjev, kar je v primerjavi z letom 1961 okrog 10 % več po številu in okrog 30 % manj po vrednosti. Skupaj z zadevami iz prejšnjih let je Javno pravobranilstvo LRS v letu 1962 obravnavalo 2776 pravnih zadev (541 pravnih zadev več kot v letu 1961) v skupni vrednosti 866 milijonov dinarjev, kar je za 72 milijonov manj kot v letu 1961. Za leto 1962 je značilno, da je bilo od vseh obravnavanih pravnih zadev končanih okrog 80 % v skupni vrednosti 635 milijonov, medtem ko v prejšnjih letih ni bil dosežen tako visok procent rešenih pravnih zadev. V letu 1961 je bilo na primer končanih samo okrog 45 % pravnih zadev v vrednosti 333 milijonov dinarjev.

Služba javnega pravobranilstva si je vedno prizadevala, da se pravilno regulirajo medsebojne pravice in obveze družbenopravnih oseb, ki jih zastopa pred sodišči in drugimi državnimi organi, kakor tudi da se zavarujejo njihove

premoženjsko-pravne koristi. Pri reševanju posameznih sporov je povzročalo težavo dejstvo, da nekateri ljudski odbori niso pravočasno poslali potrebnih podatkov za morebitne ugovore proti tožbam in plačilnim nalogom ali pa da včasih kljub opozorilu javnih pravobranilstev niso plačali upnikom poleg dolžne glavnice tudi zamudnih obresti in pravnih stroškov. Zato je potem prihajalo do izvršilnih postopkov in do precejšnjega nepotrebnega dela za upnika, dolžnika, sodišče, javno pravobranilstvo in dvoje bank. Analiza je pokazala, da je do takih in podobnih pomanjkljivosti v sodelovanju s službo javnega pravobranilstva prihajalo tudi zaradi povprečne nizke strokovnosti nekaterih občinskih uslužbencev in zaradi pomanjkljive ali pa tudi slabe pravne službe v ljudskih odborih.

Kot posebne probleme, ki so se pokazali v delu Javnega pravobranilstva LRS v letu 1962, je treba omeniti naslednje:

V zvezi z nacionalizacijo zgradb in gradbenih zemljišč, ki je v letu 1962 prešla v končno fazo izdajanja odločb o odškodnini in izplačevanja odškodnine za nacionalizirane nepremičnine, so se pojavili primeri nepravilnega izplačevanja take odškodnine užiteljem. Ker je pri nas užitek na nepremičnini praviloma vedno vknjižen in je zlasti na Primorskem užitek razmeroma veliko vknjiženega na nacionalizirani nepremičnini, je treba na ta problem posebej opozoriti. Zgodilo se je, da je bila odškodnina za nacionalizirani poslovni lokal določena prejšnjemu lastniku v višini 208 800 din, a užitek, ki je imel vknjižen užitek tega lokala je prejel po nacionalizaciji lokala znesek 770 000 din. Z novo tožbo zahteva užitek še nadaljnjih 60 000 din, češ da njegov užitek še vedno traja.

Plačevanje bolniške oskrbnine v zdravstvenih zavodih se je tudi v letu 1962 moralo uveljavljati na sodiščih. Ta problem zasledimo v večji ali manjši meri vsako leto.

V letu 1962 lahko ugotovimo, da se je redno plačevanje bolniške oskrbnine zdravstvenim zavodom nekoliko izboljšalo. Podatki kažejo, da so bili v letu 1962 med stalnimi dolžniki za bolniške oskrbnine zlasti nekateri skladi zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, nekateri okrajni zavodi za socialno zavarovanje in nekatere občine, v glavnem občine izven Slovenije. Po pooblastilu 11 zdravstvenih zavodov (inštitut za TBC Golnik, bolnica za duševne bolezni Begunje, bolnica za duševne in živčne bolezni Ljubljana-Polje, klinične bolnice Ljubljana, dom za duševno defektne otroke Dornava, Zavod za rehabilitacijo invalidov Ljubljana, klimatsko zdravilišče in mladinsko okrevališče »Franc Rozman« v Gozd Martuljku, klimatsko zdravilišče železničarjev Podbrdo, onkološki inštitut Ljubljana, bolnica za TBC Sežana, ortopedska bolnica Valdoltra) je Javno pravobranilstvo LRS v letu 1962 iztoževalo zapadle račune bolniških oskrbnin v skupnem znesku 66 milijonov dinarjev, kar je za 4 milijone več kot v letu 1961. Proti zavezancem plačila teh oskrbnin je predlagalo izvršbo v skupnem znesku 7 milijonov dinarjev, to je 14 milijonov dinarjev manj kot v letu 1961. Občine je Javno pravobranilstvo LRS v letu 1962 tožilo zaradi plačila bolniških stroškov skupaj za okrog 22 milijonov dinarjev (12 milijonov manj kot leta 1961), okrajne zavode za socialno zavarovanje za okrog 10 milijonov dinarjev (12 milijonov manj kot leta 1961) ter sklade zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev za okrog 34 milijonov dinarjev (28 milijonov več kot leta 1961). Neredno plačevanje računov za zdravstvene storitve utegne ogroziti redno poslovanje zdravstvenih zavodov.

Kot poseben problem je treba v letu 1962 omeniti precej živahen promet z nepremičninami, ki je povzročil porast cen in je kazal tendenco raznovrstnih špekulacij. Stanovanjske hiše, stanovanja, poslovne prostore in zemljišča so kupovale od zasebnikov tudi družbeno-pravne osebe (občine, okraji, republika, gospodarske in druge organizacije, zavodi in skladi ter zadruga). To nakupovanje je potekalo v skladu z določbami zakona o prometu z zemljišči in stavbami ter v skladu z drugimi predpisi, razen pri nekaterih, redkih primerih, v katerih se je pozneje ustrezno ukrepalo.

Če zasebni lastnik ni zahteval pretirane kupnine, so družbeno-pravne osebe težile da nepremičnino pridobijo s pogodbo, čeprav so bili mogoče v posameznih primerih podani pogoji za razlastitev. Pogodbena pridobitev zasebne nepremičnine je bila v takih primerih v splošno korist, zlasti kadar je bilo treba prevzeti nepremičnino čimprej v posest in uporabo ter se izogniti dolgotrajnemu in razmeroma dragemu postopku za razlastitev.

Pri presoji primernosti »prometne vrednosti« nepremičnine ob njenem nakupu je bilo javno pravobranilstvo vezano na cenitve sodnih ali občinskih cenilcev. Glede na splošno naraščanje cen in načelno dopustnost prometa z nepremičninami je rasla tudi »prometna« vrednost nepremičnin. Pri prodaji in nakupu zasebnega kmetijskega zemljišča je bilo opaziti na posameznih območjih zelo velike razlike v cenah, ki so se pri enakem bonitetnem razredu gibale od 3—50 din za m², v nekaterih posameznih primerih pa tudi več.

Cene za gradbena nezazidana zemljišča so se gibale od 30—650 din za m², v posameznih redkih primerih pa tudi več. V vseh primerih, v katerih so zasebni prodajalci zahtevali za stavbno zemljišče več kot 300 din za m², smo kupnini ugovarjali s pretnjo tožbe po 26. členu zakona o prometu z zemljišči in stavbami. Povprečna cena za m² stavbnega zemljišča je znašala 250 din, to je nekaj več kot znaša odškodnina za razlastitev, vendar ne več kot ena tretjina nad odškodnino pri razlastitvi. Naše ugovore glede cene so stranke dosledno upoštevale in so ceno znižale v mejah zakona.

V letu 1962 so se pojavile napake pri prodaji stanovanj in posameznih prostorov. Te napake so bile očitne zlasti takrat, kadar je lastnik idealnega dela nepremičnine prodajal realni del stavbe brez sodelovanja drugih solastnikov. Napake pa so bile tudi v tem, da so posamezni lastniki prodajali majhne dele stavbe, ki sami zase niso sposobni biti v prometu, kot na primer del podstrešja, del stanovanja itd.

V letu 1962 je bilo opaziti zelo živahno sklepanje pogodb o trajnem prenosu pravice uživati nacionalizirano nezazidano gradbeno zemljišče, ki je ostalo v posesti prejšnjega lastnika.

Gospodarske in druge organizacije večkrat niso zahtevale od občinskega ljudskega odbora, da jim z odločbo po zakonu dodeli v uporabo nacionalizirano nezazidano gradbeno zemljišče, ampak so sklepale neposredno z bivšimi lastniki pogodbo o prenosu pravice do uporabe takega zemljišča, pri čemer so se dogovorili o višini plačila za tak prenos. Gospodarske organizacije so se v teh primerih izpostavljale nevarnosti, da občinski ljudski odbor ne bo soglašal s takim načinom prenosa pravice do uporabe nacionaliziranega nezazidanega gradbenega zemljišča, da bo lahko kupcu odvzel »kupljeno« pravico do uporabe zemljišča in ga dodelil drugemu za njegove potrebe.

Omeniti je treba tudi dodeljevanje gradbenih zemljišč za gradnjo. Nekateri ljudski odbori so namreč presegli mero gradbenega zemljišča družbene last-

nine, ki se običajno dodeli za zidanje stanovanjske hiše. Dodeljevali so tudi preko 1000 m².

Glede povračila škode, storjene družbenemu premoženju s kaznivim dejanjem (adhezija v kazenskem postopku) je treba ugotoviti, da so uporabniki družbenega premoženja v tem pogledu pokazali večjo disciplino in aktivnost. Služba javnega pravobranilstva je mnogo pripomogla, da se je končno splošno uveljavilo mnenje, da morajo storilci dejansko povrniti škodo, storjeno družbenemu premoženju, ne pa da so dolžni samo prestatati prisojeno kazen. Še vedno pa se ugotavlja, da je večja škoda storjena na družbenem premoženju izven kaznivega dejanja, kot pa je storjena temu premoženju s kaznivim dejanjem.

S tem je naveden samo del pomembnih vprašanj in problemov, obravnavanih v letu 1962, ker v kratkem poročilu ni mogoče zajeti celotne dejavnosti pravobranilske službe.

5. Sekretariat Izvršnega sveta za informacije

Obveščanje o delu IS in republiških upravnih organov. Splošni družbeni razvoj v republiki in naloge v gospodarstvu so terjali še intenzivnejše obveščanje javnosti in tesnejše sodelovanje s sredstvi informacij oziroma z institucijami za obveščanje. Prav tako se je stopnjevala potreba po spremljanju problematike, ki so jo omenjena sredstva obravnavala. Glede na to je o nekaterih vprašanih obveščanja v zvezi z delom Izvršnega sveta in republiških družbenih ter upravnih organov razpravljal tudi koordinacijski odbor Izvršnega sveta. Uresničevanje sprejetih sklepov in priporočil je pripomoglo k boljšemu obveščanju javnosti in k razvijanju ustrežnejših metod obveščanja. Na podlagi teh sklepov se je uspešno uveljavila tudi pobuda samih republiških organov.

Sekretariat za informacije se je v svojem delu osredotočil na obveščanje javnosti o vprašanih, katerim so Izvršni svet in drugi republiški organi posvetili v preteklem letu največjo pozornost. Skladno s takšno orientacijo se je povečal obseg obveščanja, in sicer posebno v zvezi z nalogami in prizadevanji našega gospodarstva na področju proizvodnje in izvoza, politike glede nadaljnjega razvoja kmetijstva in turizma, povezovanja znanstveno raziskovalnega dela s potrebami prakse, problemov šolstva in strokovnega izobraževanja itd. V okviru potreb in možnosti pa je potekala informativna dejavnost tudi na drugih področjih.

Sekretariat za informacije je poleg rednih informativnih razgovorov organiziral za predstavnike tiska in radia v preteklem letu skupno 47 tiskovnih konferenc in sestankov, na katerih so najodgovornejši predstavniki Izvršnega sveta in republiških upravnih organov pojasnjevali stališča in politiko glede omenjenih problemov. Poleg tega se je pospeševala informativna dejavnost tudi z neposrednimi stiki med sekretariatom in redakcijami, posebej še z uredništvu pokrajinskih listov. S takšnimi oblikami obveščanja, z izdajanjem informativnega biltena in s posredovanjem drugega pismenega gradiva je sekretariat obveščal javnost predvsem o tekočem delu oziroma o stališčih in politiki Izvršnega sveta in upravnih organov. Hkrati se je izboljšala hitrost obveščanja, kar je eden od pogojev za večji mobilizacijski učinek obveščanja.

V preteklem letu je bilo obravnavanje nalog in problematike gospodarstva intenzivnejše in kvalitetnejše, bolj vsestransko in bolj sistematično. Tisk in radio sta uspešno spremljala postavljene smotre naše gospodarske politike in razvoja na drugih področjih, pa tudi televizija je začela v širšem obsegu spremljati aktualna družbena dogajanja.

Z nadaljnjim izboljšanjem posredovanja informacij pa je mogoče doseči še večjo kontinuiteto in hitrost obveščanja ter preprečiti občasne zastoje in pojave kampanjskega obravnavanja posameznih problemov. Pri tem je seveda potrebno še širše sodelovanje vseh, ki razpolagajo s kvalitetnimi informacijami.

V zadnjem času je bilo v tisku, radiu in televiziji več prispevkov s področja znanstveno raziskovalnega dela, ki povezujejo znanstveno raziskovalno delo s potrebami prakse. Vendar je treba še okrepiti sodelovanje med predstavniki tiska in znanstvenimi ustanovami, da bi bila naša javnost dovolj seznanjena z uspehi in problemi na tem področju.

V preteklem letu se je izboljšalo tudi obveščanje javnosti s področij dela republiških svetov. Predstavniki teh organov imajo redne stike z novinarji in jim posredujejo informacije o tekočih vprašanih ter nalogah.

Ustaljene oblike obveščanja javnosti v letošnjem letu (konference, razgovori, sestanki itd.) je sekretariat uporabljal intenzivnejše, poskušal pa je bolj vključevati tudi nova sredstva, kot sta film in foto služba. Še vedno pa ni zadovoljeno potrebi po izdajanju informativnih publikacij. Izdajanje publikacij je sedaj otežkočeno, ker doslej državni in družbeni organi niso predvideli finančnih sredstev niti za prihodnje leto.

Rezultati boljšega informativnega delovanja na področju družbenih služb so najbolj vidni v pokrajinskem tisku, v katerem so bili ti problemi obširneje in podrobneje obravnavani kot v preteklosti. Boljše obveščanje je bilo opaziti posebno na področju šolstva in strokovnega izobraževanja. Uveljavljanje novega sistema delitve dohodka v šolah, financiranje šolstva, reforma gimnazij ter izobraževanje strokovnih kadrov je dobilo v tem tisku vidno mesto.

V skladu z razširjenostjo in vlogo pokrajinskega tiska smo le-temu posvetili večjo pozornost kot v preteklosti. Predvsem je sekretariat tem glasilom sproti posredoval politiko Izvršnega sveta glede perečih vprašanj v letošnjem letu in skušal pomagati, da bi probleme in razvoj na svojih območjih obravnavali povezano s problemi in nalogami v republiki. Glede tega je bil dosežen napredek, vendar bo treba ustvariti tudi potrebne pogoje za boljše informiranje novinarjev v redakcijah pokrajinskih glasil.

Z utrjevanjem in poglobljanjem komunalnega sistema nastaja potreba, da tudi v okrajih in razvitejših občinah organizirano poteka posredovanje informacij o delu ljudskih odborov in upravnih organov, o čemer so že razpravljali na nekaterih ljudskih odborih. Sekretariat je v tem smislu v preteklem letu organiziral več sestankov po okrajih in občinah.

Leta 1962 izdani predpisi glede čuvanja uradnih in poslovnih tajnosti so kljub nekaterim nejasnostim ustvarili možnost, da bi se zmanjšale težave pri obveščanju. Po izidu teh predpisov pa prizadeti organi in organizacije niso v celoti uredili posredovanja podatkov o svojem delu z lastnimi akti, s katerimi bi točno določili, kateri podatki so uradna ali poslovna tajnost in s katerimi bi uredili vprašanje odgovornosti za dajanje informacij. Sekretariat je omenjene slabosti sproti ugotavljal in skušal pravočasno posredovati, tako da bi obveščanje potekalo v skladu s potrebami in našim razvojem.

Registracija tiska. V smislu določila Zakona o tisku in drugih oblikah informacij je bilo na sekretariatu do sredine meseca decembra tega leta prijavljenih 318 časnikov in časopisov. Največ časnikov izdajajo gospodarske organizacije, in sicer 131, nato pa družbenopolitične organizacije, ki so prijavile 105 glasil. Ostala glasila izdajajo organi političnoteritorialnih enot, zavodi, društva ter organizacije. Več kot polovica glasil ima splošno informativni značaj, ostala pa so strokovna, poljudnoznanstvena, kulturnoprosvetna in druga glasila.

Glede na teritorialno razdelitev Slovenije po prejšnjih okrajih je izhajalo naslednje število prijavljenih glasil: Celje 24, Gorica 10, Koper 14, Kranj 59, Ljubljana 166, Maribor 31, Novo mesto 10 ter Murska Sobota 4. Glasila so bila registrirana na podlagi rednih prijav izdajateljev glasil, več glasil pa je bilo prijavljenih šele na zahtevo našega sekretariata. Registracija tega tiska je bila izvršena z zakasnitvijo, ker izdajatelji glasil niso bili seznanjeni z določili zakona o tisku, ali pa so menili, da so zadostili svojim obveznostim že s tem, da so izdajanje glasil svoječasno prijavili javnemu tožilstvu. Glede na to še ne moremo smatrati, da je gornje število glasil ob koncu leta 1962 dokončno.

Publikacije v tujih jezikih. V smislu zakona o tisku in o drugih oblikah informacij registrira sekretariat vse publikacije, ki so tiskane v tujih jezikih v LR Sloveniji. Leta 1961 je sekretariat registriral 187 publikacij, lani pa je število publikacij naraslo na 394.

Na podlagi pregleda strokovnih in jezikovnih ocen teh publikacij ugotavljamo, da v turistični propagandi niso dovolj upoštevani naši kulturni spomeniki, športi vseh vrst, lov in ribolov ter zimski in zdraviliški turizem. Pač pa v letu 1962 opazamo prehod od dosedanjega tiskanja prospektov pretežno v črnobeli tehniki na barvo. Ob izboljšanju kvalitete tiskov tujejezičnega turističnega propagandnega gradiva pa še vedno ne moremo kriti potreb glede na povečano zanimanje tujih turistov za naše kraje. Občutno je zlasti pomanjkanje publikacij o posameznih turističnih objektih in manjših turističnih področjih. V našo turistično in ekonomsko propagando še niso vključena v zadostni meri druga sredstva obveščanja, kot so filmi, diapozitivi, televizija, radio in fotografije.

V letu 1962 je bilo v LR Sloveniji tiskanih 89 turističnih prospektov, pri čemer je bilo tiskanih 1 600 000 izvodov v francoščini, 1 500 000 v nemščini, po 1 400 000 v angleščini in italijanščini, po 350 000 v holandsščini in švedščini in 60 000 izvodov v ruščini.

Za potrebe izvoza s področja gospodarstva je bilo tiskanih 189 prospektov, od tega 301 000 izvodov v angleščini, 85 000 v nemščini, 76 000 v francoščini, 380 000 v italijanščini, 17 000 v španščini, 16 000 v madžarščini in en tisoč izvodov v švedščini.

Tuji obiski. Sekretariat je v letu 1962 registriral obiske tujih novinarskih delegacij in posameznih novinarjev, publicistov in javnih delavcev, kakor tudi uradne in državne goste iz tujine, ki so obiskali LR Slovenijo.

Slovenijo je obiskalo 112 tujih novinarjev, publicistov in javnih delavcev. Od tega je bilo 66 povabljenih gostov, ostali pa so prišli na obisk v našo državo na lastno pobudo. Iz vzhodnoevropskih držav je bilo 30 novinarjev, 92 pa iz ostalih predelov sveta. Zanimanje za našo državo kažejo vsako leto v povečani meri televizijski producenti iz držav zahodnega sveta. Tujim novinarjem in obiskovalcem smo pomagali pri sestavljanju programa obiska in pri nje-

govi realizaciji. Boljše poznavanje našega življenja omogočajo tujim obiskovalcem tudi ustrezne publikacije v tujih jezikih, s katerimi razpolaga sekretariat. Večina novinarjev se je zanimala za razne vidike našega notranjega razvoja in zbirala gradivo ter podatke za objavo člankov in knjig ali pa za študijsko in analitično proučevanje naše stvarnosti.

Nadalje smo v letu 1962 registrirali 778 oseb, ki so obiskale LR Slovenijo na povabilo državnih ustanov ter družbenih ali političnih organizacij. Za večino teh obiskovalcev smo sodelovali pri pripravljanju in izvajanju programa. Upoštevajoč doseganje izkušnje spremljevalcev in prevajalcev, smo skušali sproti odpravljati vse slabosti v zvezi z obiski tujcev, ki želijo v omejenem času čimbolj spoznati našo stvarnost.

Filmski zapiski o preobrazbi in razvoju v LR Sloveniji. V letu 1962 je filmsko podjetje Viba film po naročilu Sekretariata IS za informacije nadaljevalo s snemanjem informativno-dokumentarnih filmskih zapiskov v barvni tehniki po postavljenem načrtu. Prejšnjim prikazom nekaterih značilnosti v preobrazbi naše republike se je tako pridružilo 16 novih prikazov v skupni dolžini 1042 metrov. Predvsem so bile posnete nekatere pomembnejše družbenopolitične manifestacije, večji industrijski objekti, ki so pričeli obratovati oziroma so bili rekonstruirani v letošnjem letu, nekaj značilnih prometnih komunikacij, pomembnejši kmetijski objekti, važnejši novi turistični objekti v Sloveniji itd.

Ker je bilo že dalj časa čutiti potrebo po foto dokumentaciji, je sekretariat sklenil pogodbo s podjetjem Foto Slovenija v Ljubljani, ki organizira foto dokumentacijo v LR Sloveniji, arhivira ustrezno gradivo in ga hrani.

Spremljanje določil zakona glede tujih informativnih ustanov. Sekretariat je seznanil občinske in okrajne ljudske odbore, družbenopolitične in gospodarske organizacije in ustanove, z uradnim tolmačenjem določil Zakona o tisku in drugih oblikah informacij, ki se tičejo dejavnosti tujih informativnih služb v Jugoslaviji. Omenjene ustanove so bile seznanjene tudi s konkretnimi določili sporazumov, sklenjenimi med našo državo in petimi državami, ki imajo svoje informativne službe pri nas.

Dotacije tisku družbenih organizacij. Za dotiranje tiska družbenih organizacij so bila sekretariatu za informacije odobrena za leto 1962 namenska proračunska sredstva v višini 75 milijonov dinarjev. V soglasju z glavnim odborom SZDL so bila v letu 1962 dodeljena namenska sredstva 10 družbenim organizacijam. Sekretariat je pri dodeljevanju teh sredstev ugotavljal predvsem ekonomske kriterije in upravičenost zahtevkov.

Razvoj radia in televizije. V okviru nalog, ki jih ima v zvezi z Zakonom o radijskih oddajnih postajah in v zvezi z drugimi predpisi, je sekretariat posvečal posebno pozornost razvoju radia in televizije kot najmočnejšemu informativnemu sredstvu. Poleg osrednje radijske in televizijske postaje Ljubljana ter njenih relejnih postaj v Kopru in Mariboru deluje na področju Slovenije še 7 lokalnih radijskih postaj, in sicer v Celju, Murski Soboti, Ptuj, Radljah ob Dravi, Slovenj Gradcu, Smarju pri Jelšah in Trzinu. Pripravlja pa se ustanovitev še novih lokalnih postaj. Te radijske postaje so še v fazi iskanja ustreznega mesta in vloge v sistemu obveščanja. Zaradi začetnih težav in različnih motivov ob ustanovitvi teh manjših oddajnih postaj ustanovitelji še niso povsem vskladili svojega delovanja z zakonom.

Razvoj televizije je odvisen od nadaljnega povečanja vidnih področij in od izboljšanja aparatur za pripravo in oddajanje programa. Občinski in okrajni

Ljudski odbori so prevzeli skupno z RTV Ljubljana skrb za razširitev vidnosti in so bila v preteklem letu vključena nova področja. S pomočjo oddajnika na Nanosu je vidnost razširjena na Slovensko Primorje. Glede na to, da ima televizija kot močno kulturno in informativno sredstvo veliko vlogo pri nadaljnjem družbenem razvoju in pri mobilizaciji subjektivnih sil, si bo treba prizadevati v bodoče še z novimi napori za uresničenje programa razvoja RTV Ljubljana.

4. poglavje

NARODNA OBRAMBA

1. Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo

Pri obsežnih nalogah v zvezi z izvajanjem obrambnih priprav civilnega sektorja v preteklem letu, je Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo usmeril svoje delo v vsklajevanje ustreznih navodil nižjim organom. Kot izhodišče so mu služila navodila in odloki zveznih organov in sklepi republiškega odbora za narodno obrambo. V okrajih in občinah pa so o obrambnih pripravah odločale okrajne in občinske komisije za narodno obrambo.

V primerjavi s preteklimi leti je bil glede načina izvajanja priprav in njihove vsebine dosežen bistven napredek. Medtem ko so bili doslej za to delo zadolženi v glavnem le organi za narodno obrambo, se sedaj zadeve narodne obrambe obravnavajo kar se da največ v okviru, mirnodobnih organov, pristojnih za posamezne dejavnosti. Ta sprememba je bila nujno potrebna glede na dejstvo, da so priprave zajele vsa področja civilnega sektorja in da zahtevajo temeljito poučenost z vsako posamezno dejavnostjo in njeno problematiko. V takih okoliščinah organi za narodno obrambo ne bi bili več kos novim nalogam niti po obsegu, še manj pa glede strokovnosti. Tako sta skrb in odgovornost za izvajanje obrambnih priprav na posameznih področjih v določeni meri prešla tudi v pristojnost tistih organov, ki so dejansko odgovorni za pravilno delovanje svojega področja ne le v mirnem, temveč tudi v vojnem času. Ti organi so s pomočjo ustreznih komisij reševali bistvena vprašanja priprav v posameznih dejavnostih ter sodelovali pri njihovem izvajanju v lokalnih upravnih organih, kar se je pokazalo kot zelo koristno. Ugotoviti moramo, da je to dejstvo v veliki meri pripomoglo k zainteresiranosti vodstvenih kadrov za obrambne priprave in izboljšalo kakovost priprav samih. S tem pa so ustvarjeni tudi pogoji, da se na obrambnem področju uveljavijo vsi tisti ukrepi, metode in oblike dela, ki so sicer značilni za naše družbeno delovanje in razvoj, skratka, da se zadeve narodne obrambe prilagodijo splošnemu družbenemu toku in se čimbolj vključijo vanj.

V takih razmerah so organi za narodno obrambo, od republiških do občinskih, svojo dejavnost usmerili predvsem v vsklajevanje in usmerjanje obrambnih priprav na vseh področjih in v izvajanje nekaterih ozko strokovnih opravil. Z medsebojnim sodelovanjem vseh zainteresiranih organov je zagotovljen nujen pogoj, da obrambne priprave temeljijo na splošnih načelih naše obrambe, vključujejo posebnosti teritorija ter upoštevajo specifičnost posameznih dejavnosti in organov.

Spričo zahtevnejših in obsežnejših nalog pri izvajanju obrambnih priprav je bilo treba v okviru upravnih organov za narodno obrambo storiti ustrezne organizacijske in kadrovske ukrepe, da bi se tako zagotovilo kvalitetno delo. Sekretariat si je prizadeval, da ti organi pri svojem poslovanju izoblikujejo najprimernejšo metodo in delovno načrtovanje ter tako zagotovijo pravočasnost in uspeh v delu.

Upoštevaajoč potrebe po sposobnejšem kadru, so storjeni ukrepi, da se določi jasnejši kadrovski koncept, na podlagi katerega naj bi se zagotovili ustrezni kadri za delo v upravnih organih za narodno obrambo. Da bi lažje primerjali in objektivno vrednotili delovna mesta, so bili za nekatera značilna delovna mesta izdelani profili uslužbencev.

Sekretariat je usmerjal priprave za uvedbo novega uslužbenskega sistema v skladu z navodili pristojnih organov, upoštevaajoč pri tem posebnosti, ki so značilne za upravne organe narodne obrambe. V zvezi s tem je okrajnim in občinskim ljudskim odborom posredoval ustrezno pojasnilo o postopku in načinu vrednotenja delovnih mest v teh organih. Pri tem je izhajal s stališča, da je treba izvajati priprave vzporedno in po istih načelih kot v drugih organih državne uprave, vendar pa upoštevati posebnosti dela organov za narodno obrambo, na primer zaupnost in odgovornost opravil, nekatere omejitve, ki veljajo le za uslužbence teh organov, in podobno.

V skladu s pravilnikom o strokovni izobrazbi uslužbencev upravnih organov za narodno obrambo in z drugimi tovrstnimi predpisi so storjeni ukrepi za strokovno usposabljanje uslužbencev. Organizirani so bili splošni strokovni izpiti za priznanje strokovne izobrazbe; dalje seminarji, instrukcije ter delovni sestanki, na katerih je sodelovalo 80 % vseh uslužbencev. Na raznih šolah srednje, višje in visoke stopnje pa je bodisi redno ali izredno vpisanih 28 uslužbencev.

Sekretariat je tudi v preteklem letu nadaljeval akcijo za poenostavitev in racionalizacijo poslovanja. V zvezi s tem so dani napotki za vključevanje upravnih organov za narodno obrambo v zvezno akcijo »državljan in uprava«. Pri tem se je težilo prilagoditi poslovanje teh organov splošnim potrebam državljana, tako da bi ta čim hitreje in v čim enostavnejšem postopku, vendar v skladu s predpisi, uveljavljal svoje pravice in opravljal svoje dolžnosti do narodne obrambe.

V skladu z navori vseh državnih organov za napredek poslovanja, boljše organizacijo ter smotnejše oblike evidence o spisih, je bila v preteklem letu po resorni smeri obravnavana tudi problematika pisarniškega poslovanja. Sekretariat je organiziral priprave za prehod na kartotečni sistem evidence o spisih ter na podlagi pridobljenih izkušenj s preizkusnim poslovanjem izdal ustrezno navodilo za uvedbo tega sistema v vseh upravnih organih za narodno obrambo, in sicer s 1. januarjem 1963.

Na področju obrambne vzgoje ljudstva kot osnovnega činitelja in pomembnega sestavnega dela obrambnih priprav smo v preteklem letu zabeležili napredek tako glede vsebine kot oblike dela. Predvsem so se v tem obdobju v to dejavnost načrtno vključile delavske in ljudske univerze, delno pa tudi tisk. Vsebinsko je njihova dejavnost usmerjena v seznanjanje prebivalstva z načeli in pogoji obrambe naše domovine pred morebitnim napadalcem ter z načeli zaščite pred zračnimi napadi. Tako so ustvarjeni začetni pogoji za izpolnitev vrzeli, ki se je doslej čutila glede seznanjanja prebivalstva z načelom

vseljdske obrambne vojne in povzročala pri izvajanju konkretnih priprav civilnega sektorja nekatere težave. Prav v tem, neposrednem vplivu na človeka je pomen te vzgoje, bodisi v okviru delavskih in ljudskih univerz, v tisku ali kako drugače.

Težišče obrambne vzgoje v družbenopolitičnih, telesnovzgojnih in strokovnih organizacijah je bilo predvsem na obujanju tradicij narodnoosvobodilnega boja ter na razvijanju telesnih sposobnosti in vojaških veščin. Ta dejavnost je potekala v obliki partizanskih pohodov, pohodov mladine v znane partizanske kraje v okviru taborniških in študentskih organizacij, o obliki združenih vaj kot reprodukcij partizanskih napadov in akcij, strelskih tekmovanj, pouka in tekmovanj v jadralnem letalstvu, motornem letenju, padalstvu in podobno.

V preteklem letu je končno prišlo do korenite spremembe v gledanju na mladinske odrede. V skladu z našo zamislijo vseljdske obrambne vzgoje šta bila določena predvsem vloga in namen teh odredov, ki imajo sedaj povsem določene obrambne naloge.

V odrede je sedaj vključena vsa mladina od 16. leta starosti dalje do vstopa v redne vojaške enote. Nova vloga in naloge odredov ter zvišano število mladine so zahtevali temeljite spremembe v organizaciji mladinskih odredov.

Tudi spremembe zakona o narodni obrambi v smislu pošiljanja nabornikov na služenje vojaškega roka že v 19. letu starosti so vplivale na oblike dela mladinskih odredov. Navedene spremembe so namreč zahtevale, da se začne urjenje v enotah mladinskih odredov leto dni prej kot doslej, torej že s 17. letom. Dejavnost sekretariata je bila usmerjena predvsem v iskanje novih organizacijskih oblik in v razčlenjevanje učnih načrtov, dejavnost okrajev in občin pa v iskanje ustreznih oblik urjenja teh enot. Ta prizadevanja so že dala določene uspehe, vendar razvoj v tej smeri še ni zaključen.

Družbenopolitične organizacije so tudi v preteklem letu aktivno sodelovale pri izvajanju pouka v mladinskih odredih. To velja zlasti za Ljudsko mladino, ki vse bolj prevzema nalogo moralnopolitične vzgoje mladine, ki je vključena v odrede. Izkušnje dosedanjega dela opravičujejo prepričanje, da se bo ta del vzgoje v prihodnje lahko povsem prepustil mladinskim organizacijam. Vzporedno s tem bo treba poskrbeti, da se tudi v pouk predvojaške vzgoje v šolah vključi več idejnopolitične vsebine kot doslej.

Delavske protiletalske enote so se z občasnim urjenjem strokovno že primerno izpopolnile in organizacijsko učvrstile, kar je bilo ugotovljeno tudi na skupnih vajah z enotami JLA.

V preteklem letu so bile obnovljene in izpopolnjene obrambne priprave republiških in lokalnih organov oblasti in uprave, družbenih služb, informativno-propagandne dejavnosti, pravosodja, bančništva ter družbenopolitičnih organizacij.

Z namenom, da se zagotovi delovanje državne uprave v vsakršnih, torej tudi v najhujših vojnih okoliščinah, da se preprečijo težave, značilne za prehodno obdobje, in omogoči njen urejen prehod v vojno stanje, je bila določena vojna organizacija organov uprave na vseh stopnjah, pa tudi njihova zaščita. Vzporedno s tem je bilo rešeno vprašanje kadrovske zasedbe teh organov. V istem smislu so bile izpopolnjene tudi obrambne priprave družbenopolitičnih organizacij. Vse te naloge so se reševale v skladu z vojaško in politično oceno določenega teritorija. Pri tem smo težili, da se v obrambne priprave vključijo vsi prizadeti upravni in družbeni činitelji in da se uveljavijo take oblike dela,

ki ustrezajo integriranim pripravam civilnega sektorja in armade. Tako torej tudi obrambne priprave dobivajo tisto družbeno in materialno vsebino, ki je značilna za naše družbeno delovanje na splošno in predstavlja temelj konceptiji vseljidske obrambne vzgoje.

Posebno skrbno smo se lotili izvajanja priprav na področju zdravstva. Ob ustreznih organizacijskih, kadrovskih in materialnih ukrepih so ustvarjeni pogoji za delovanje zdravstvene službe tudi v izrednih vojnih prilikah.

Povsem na novo so se v preteklem letu obravnavale kulturnoprosvetne in znanstvene ustanove republiškega značaja ter visoke šole. To velja tudi za ustanove informativno-propagandne službe, katerih priprave zahtevajo še posebno pozornost, saj bi v vojni imele te ustanove zelo pomembno nalogo informiranja prebivalstva in zatiranja sovražne propagande. Priprave v teh ustanovah pa imajo tudi nekatere posebnosti, ki se izražajo v tem, da jim je treba pravočasno, torej že v mirnem času, zagotoviti materialna sredstva, ki naj bi omogočila njihovo delovanje ob prehodu v vojno stanje in v vojni. Zato bi morali pristojni činitelji v bodoče posvečati temu vprašanju še več pozornosti kot doslej.

Glede na pospešen razvoj ekonomskih in družbenih dejavnosti so bile tudi priprave na posameznih področjih gospodarstva osredotočene na kakovostno izpopolnjevanje organizacije, kadrovske zasedbe in zaščitnih ukrepov ter na njihovo vsklajevanje z obrambnimi načrti.

Medtem ko si je lani sekretariat prizadeval, da se vse priprave čimbolj približajo neposrednim upravljalcem, zaradi česar so bile obrambne zadeve gospodarstva prenešene v pristojnost občinskih organov za narodno obrambo, je za letošnje delo najbolj značilno to, da se je izvajanje priprav tudi na ravni republike preneslo na pristojne republiške upravne organe. Pri tem je pomembno, da se tudi v teh pripravah uveljavljajo oblike dela in praksa, ki so sicer značilne za naše družbeno upravljanje; upoštevane pa so tudi teritorialne posebnosti. To pomeni, da obrambne priprave sledijo vsem organizacijskim premikom v gospodarstvu in so torej v bistvu vsklajene z našim družbenim in ekonomskim razvojem ter z ekonomsko močjo sploh.

Kot najpomembnejše omenjamo priprave za preskrbo prebivalstva in obo-roženih sil, ustrezno utrjevanje organizacije grosističnega in detajlističnega omrežja in odkupa. Posebna pozornost je bila posvečena študiju vsklajevanja vseh vrst prometa, predvsem cestnega in zvez, z obrambnimi potrebami. V tem letu so bile obnovljene in dopolnjene tudi priprave za delovanje kmetijstva, gozdarstva in veterinarske službe. Vprašanje priprav komunalnih služb in stanovanjske izgradnje pa je bilo tokrat povsem prepuščeno komunam, z osnovno nalogo, zagotoviti delovanje vseh mejnih dejavnosti. Na področju industrije in obrti letos ni bilo bistvenih sprememb, ker so bili naporu pristojnih činite-ljev usmerjeni predvsem v pripravljanje analiz, potrebnih za izvajanje obramb-nih priprav v prihodnje. Poleg reševanja zadevnih organizacijskih in kadrovskih vprašanj so se načrtovali tudi zaščitni ukrepi za ljudi in materialna sredstva.

Na področju proučevanja vpliva novih ekonomskih činiteljev na obrambne priprave so bili zbrani podatki o razvoju gospodarstva ter izdelane razne analize, študije in predlogi za rešitev posameznih problemov v zvezi s pripravami na tem področju.

Glede na to, da so se obrambne priprave civilnega sektorja izvajale v pre-teklem letu v znatno širšem obsegu in na širšem področju kot prejšnja leta,

jih je bilo nujno potrebno dopolniti tudi z ustreznimi varnostnimi ukrepi. Z njimi naj bi zagotovili varovanje tajnih podatkov, dokumentov ter opravi samih. V ta namen so storjeni predvsem različni vzgojno-preventivni ukrepi. V to problematiko in v reševanje teh nalog so vključeni tudi okrajni in občinski organi za notranje zadeve.

Osnovna naloga sekretariata v prihodnjem letu bo, da v duhu prejetih smernic osredotoči svoje napore na nadaljnje razvijanje in izpopolnjevanje obrambnih priprav na posameznih področjih in v komunah ter na zagotavljanje zaščitnih ukrepov in materialne osnove za njihovo realizacijo. Pri tem pa bo treba spričo spremenjene vloge okrajnih skupnosti predvsem težiti, da se upravni organi za narodno obrambo, zlasti v komunah, organizacijsko in kadrovske še bolj utrdijo in osamosvojijo. Prav tako bo treba v še večji meri kot doslej upoštevati dejstvo, da sta vsebina in kvaliteta obrambnih priprav odvisni predvsem od tega, kako naj njih gledajo izvajalci kot subjektivni činitelji te dejavnosti in v kakšnem obsegu so seznanjeni z našimi obrambnimi načeli. Zato bo potrebno ob pomoči ustreznih organov, organizacij in ustanov prebivalstvo v večji meri poučiti o načelih in okoliščinah naše obrambe, ker je le tako mogoče ustvariti pogoje za njegovo aktivnost, bodisi v izvajanju priprav ali pri njihovi realizaciji.

5. poglavje

ORGANIZACIJA OBLASTI IN UPRAVE

1. Sekretariat Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo

Delo Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo se je v okviru njegovega delovnega področja, določenega v zakonu o upravnih organih v LR Sloveniji in v nekaterih drugih predpisih, razvijalo tudi v letu 1962 v glavnem po tehle delovnih sektorjih: pripravljanje republiških pravnih predpisov, sestava mnenj, poročil in analiz, opravljanje nadzorstva nad zakonitostjo aktov republiških organov in aktov ljudskih odborov ter proučevanje posameznih problemov s področja izgradnje družbenopolitičnega sistema. Sekretariat je tudi skrbel za izvajanje predpisov o volitvah in opravljal splošno nadzorstvo nad delom Uradnega lista LRS. Pretežni del strokovne aktivnosti sekretariata pa je v minulem letu zavzelo zelo obsežno delo v zvezi s pripravo nove ustavne ureditve.

Priprava republiških predpisov. Sekretariat je sodeloval pri pripravi predpisov in tudi pri pripravi drugih aktov, ki sta jih sprejela Ljudska skupščina ali Izvršni svet. Pravne predpise s področja uprave in organizacije in tudi nekatere druge predpise je pripravil sekretariat sam. Sicer pa je dal svoje pripombe k osnutkom s stališča skladnosti z ustavo in zakoni in s stališča pravnotehnične redakcije, večkrat pa tudi stvarne pripombe; strokovno pomoč pri sestavi predlogov za republiške predpise je dajal tudi tako, da je ob sodelovanju pristojnega republiškega organa pripravil redakcijo osnutka oziroma predloga. Na podlagi posebnega pooblastila je izdal sekretariat eno odredbo.

Sekretariat je pripravil predloge treh zakonov (o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v LR Sloveniji, o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS ter v podaljšanju mandata občinskih in

okrajnih ljudskih odborov) ter predloge petih drugih aktov Skupščine in šestnajstih aktov Izvršnega sveta.

Sekretariat je sodeloval s pristojnimi republiškim upravnimi organi in sveti pri redakciji osnutkov ali predlogov za zakone: o javnih cestah, o graditvi investicijskih objektov, o spremembah zakona o veterinarski službi, o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin, o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe, o treh višjih šolah, o skladu LRS za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov, o ureditvi in uporabi mestnega zemljišča; za resolucijo o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962, za štiri druge akte Ljudske skupščine in za deset aktov Izvršnega sveta; sodeloval je tudi pri redakciji osnutkov za 7 upravnih predpisov.

Orientacijski načrt zakonodajnega dela za leto 1962 ni bil izdelan, ker se je pričakovalo, da bo sprejeta nova republiška ustava že v prvi polovici 1962. leta.

V letu 1962 so izdali: Ljudska skupščina 48 zakonov in drugih splošnih aktov, Izvršni svet 85 uredb in drugih splošnih aktov, upravni organi pa 23 predpisov.

Sestava mnenj, poročil in analiz problemov. Sekretariat je proučil večje število osnutkov zveznih zakonov, uredb in drugih predpisov zveznih organov ter dajal — sam ali v sodelovanju z ustreznim republiškim organom — k posameznim osnutkom svoja stališča in pripombe. Pri tem se ni omejeval samo na pravno redakcijo določenega predpisa, ampak je večkrat izražal svoja stališča tudi glede vsebinske rešitve posameznih vprašanj.

Poleg problemov v zvezi z izgradnjo družbenopolitičnega sistema, ki so navedeni pozneje, je obravnaval sekretariat tudi več vprašanj z drugih področij in dal Izvršnemu svetu o tem poročila in predloge, deloma ob sodelovanju s pristojnimi republiški organi.

Mnogo strokovnega dela je angažiralo dajanje pripomb k številnim statutom raznih zavodov in organizacij (visokošolski zavodi, gospodarske zbornice in podobno).

Nadzorstvo nad zakonitostjo predpisov. Nezakonitosti kakor tudi pomanjkljivosti redakcijske narave v osnutkih republiških predpisov so bile odpravljene že med njihovo pripravo, pri kateri je sekretariat navadno sodeloval. Tudi nadzorstvo nad zakonitostjo odlokov okrajnih ljudskih odborov se je opravljalo pred izdajo določene odredbe za objavo v Uradnem listu LRS. Nadzorstvo nad zakonitostjo drugih aktov okrajnih ljudskih odborov se je izvajalo ob pregledu okrajnih uradnih glasil in zapisnikov o sejah zborov okrajnih ljudskih odborov, nadzorstvo nad zakonitostjo predpisov in drugih aktov občinskih ljudskih odborov pa prav tako ob pregledu okrajnih uradnih glasil, v katerih morajo biti po statutih občin objavljeni vsi občinski odloki. V letu 1962 je imel sekretariat pri pregledu 345 predpisov okrajnih ljudskih odborov v 6 primerih pripombe glede zakonitosti, pri pregledu 2672 predpisov občinskih ljudskih odborov pa v 98 primerih. Ljudski odbori so opozorila sekretariata o nezakonitosti in nepravilnosti upoštevali in grajane primere v lastni pristojnosti odpravili. V letu 1962 ni bilo nobenega primera, da bi moral sekretariat predlagati Izvršnemu svetu razveljavitev ali odpravo nezakonitega predpisa okrajnega ali občinskega ljudskega odbora oziroma predpisa republiškega upravnega organa ali sveta.

Izgradnja družbenopolitičnega sistema. Kot že v prejšnjem letu je bil sekretariat tudi v letu 1962 vključen v priprave za novo ustavno ureditev. Pretežni del strokovnih moči sekretariata je bil angažiran z delom, ki je bilo posredno ali neposredno povezano s pripravo osnutka nove zvezne in republiške ustave. Sekretariat je praktično opravljal vse naloge sekretariata republiške ustavne komisije in obenem neposredno sodeloval v delu same komisije, njenih podkomisij in njene redakcijske komisije. Sodeloval je tudi pri delu za pripravo predosnutka nove zvezne ustave, in sicer preko sekretarja, ki se je neposredno udeleževal sestankov v okviru zvezne ustavne komisije in njenih podkomisij, in pa kot strokovni team v sekretariatu, ki je spremljal delo zvezne ustavne komisije in njenih podkomisij ter sestavljal pripombe k posameznim osnutkom zvezne ustave oziroma k tezam na posamezne njene dele.

Sekretariat je pripravljala strokovne elaborate za republiško ustavno komisijo. Že v letu 1961 je bilo sestavljeno prvo celotno besedilo osnutka republiške ustave, ki je obenem s prvimi tezami za zvezno ustavo služil kot najbolj splošna osnova za razpravo republiške ustavne komisije in njenih petih podkomisij, v katere so bili kot člani vključeni uslužbenci sekretariata. Sekretariat je sproti seznanjal podkomisije z osnutki in stališči zvezne ustavne komisije ter na podlagi sklepov in stališč v podkomisijah republiške ustavne komisije pripravil zaporedoma več novih redakcij ustreznih poglavij republiške ustave. Po končanem delu v podkomisijah je sekretariat marca 1962 pripravil drugo redakcijo osnutka republiške ustave, nato pa do junija še dve nadaljnji celotni redakciji, s katerimi se je republiško ustavno gradivo vsklajevalo z najnovejšimi stališči v novih redakcijah zvezne ustave, v kolikor se je snov obeh osnutkov med seboj povezovala. Na ta način je bila republiška ustavna komisija ves čas seznanjena z delom pri pripravi zvezne ustave in je tudi sproti zavzemala stališča do posameznih vprašanj.

Na svoji seji dne 10. 7. 1962 je republiška ustavna komisija imenovala posebno, ožjo redakcijsko komisijo za pripravo dokončnega osnutka republiške ustave. Kot strokovna služba je sekretariat sproti pripravljala strokovno gradivo za redakcijsko komisijo ter na osnovi sklepa komisije izvršil tudi pravno redakcijo ustavnega besedila. V redakcijski komisiji sta bili izdelani v avgustu in septembru dve redakciji osnutka republiške ustave. Zadnjo redakcijo je republiška ustavna komisija obravnavala na svoji peti seji dne 11. 10. 1962, zavzela do nje stališča in pooblastila predsednika komisije, da predloži osnutek Ljudski skupščini LRS, potem ko ga prej še vskladi z zadnjim besedilom zveznega osnutka. Končno vskladitev je opravila po nalogu predsednika posebna delovna skupina, v katero je bil pritegnjen sekretariat. Osnutek republiške ustave je nato obravnavala Ljudska skupščina LRS na svoji seji dne 30. 10. 1962 in ga dala v javno razpravo.

Sekretariat je spremljal javno razpravo o zveznem ustavnem osnutku v tisku in pošiljal o tej razpravi desetdnevne preglede zvezni ustavni komisiji ter po sklepu Ljudski skupščine LRS zbiral pripombe k osnutku republiške ustave. Zvezni ustavni komisiji je podal svoje obsežne pripombe k predosnutku zvezne ustave in s temi pripombami seznanil tudi republiško ustavno komisijo. Sodeloval je pri nadaljnjem delu redakcijske komisije, ki jo je republiška ustavna komisija pooblastila, da pripravi stališča in pripombe k osnutku zvezne ustave. Končno je sekretariat sodeloval tudi pri organizaciji posvetovanj re-

publiške ustavne komisije s predstavniki občin in delovnih organizacij v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kopru, in Kranju, kjer so se obravnavala stališča in pripombe občin in delovnih organizacij k osnutku republiške ustave.

Sekretariat je pripravljajal na podlagi določb v osnutkih zvezne in republiške ustave osnutke novih zakonov o volitvah ter pripravil za republiško ustavno komisijo opis obsežne problematike, ki se pojavlja v zvezi z novim volilnim sistemom. Na podlagi sklepa republiške ustavne komisije je bilo formiranih pet podkomisij za sestavo tez oziroma osnutkov zakonov, ki bi morali biti izdani po sprejemu republiške ustave zaradi njene uveljavitve; in sicer: podkomisijo za zakon o izvedbi ustave, podkomisijo za volilne zakone, podkomisijo za zakon o Izvršnem svetu in zakon o republiški upravi, podkomisijo za zakon o Ustavnem sodišču SR Slovenije in podkomisijo za poslovnike skupščine.

Sekretariat je spremljal priprave novih občinskih in okrajnih statotov, ki so potekale vzporedno s pripravami nove ustavne ureditve. Tem pripravam je bil dan velik politični poudarek, saj bodo morali novi statuti neposredno konkretizirati novo ustavno ureditev v okrajih in občinah ter samostojno urejati občinsko oziroma okrajno samoupravo, ker predvidoma po sprejetju nove ustave ne bosta niti federacija niti republika izdali nikakih zakonov o občinski oziroma okrajni samoupravi. Statute so pripravljale posebne statutarne komisije, ki so bile formirane na pobudo sekretariata konec leta 1961 v vseh občinah in okrajih. V statutarne komisije so bili vključeni poleg upravnih strokovnjakov tudi najvidnejši politični delavci v vsaki občini oziroma okraju.

Sekretariat je v okviru svojega delovnega področja in praktičnih možnosti dajal statutarim komisijam svojo strokovno pomoč. Kot pripomoček občinskim statutarim komisijam je izdelal podrobno dispozicijo vprašanj, ki bi jih bilo treba urediti s statutom, s pripombami in opozorili, ter jim posređoval tudi drugo gradivo (prve osnutke statotov iz drugih republik, načelne razprave o vprašanju statotov itd.). Sekretariat je od časa do časa sklical predstavnike okrajnih statutarnih komisij ter z njimi, na podlagi njihovih poročil in na podlagi predhodnih analiz posameznih tez oziroma osnutkov statotov, ugotavljal stanje na terenu in izražal ustrezna stališča glede nadaljnjega dela. Tak način, pri katerem sekretariat — za razliko od prakse pri izdelavi prvih statotov po uveljavitvi komunalnega sistema — neposredno ne sodeluje v delu statutarnih komisij, se je pokazal kot pravilen. Statutarne komisije so samostojno pripravljale statute in vključevale v svoje delo občinske organe in organizacije v znatno večji meri kot ob pripravi prejšnjih statotov. Značilno je, da so se zlasti v LR Sloveniji, v večji meri kot v drugih republikah, vključevale v delo v zvezi s pripravo osnutkov občinskih in okrajnih statotov tudi politične organizacije, kar je zagotovilo temu delu tudi solidno družbenopolitično osnovo. Pri zveznem sekretariatu za zakonodajo in organizacijo je bilo ugotovljeno, da se je delo v zvezi s statuti najširše razmahnilo v LR Sloveniji, kjer imajo, z redkimi izjemami, vse občine prvo, nekatere pa tudi že drugo ali celo tretjo redakcijo osnutka svojega statuta. Številne občine so že objavile osnutke statotov, s ciljem da bi se ob njih lahko poglobila in razširila javna razprava o osnutku zvezne in zlasti republiške ustave.

V letu 1962 so bile izvršene pomembne spremembe v teritorialnem oblikovanju okrajev, in sicer v skladu z novimi nalogami okraja kot skupnosti občin, ki po predvideni novi ustavni ureditvi predvsem strokovno pomaga občinam pri zadovoljevanju njihovih skupnih potreb ter skrbi za zakonitost dela občin-

skih organov. Glede na tak koncept okraja in v skladu s prirodno konfiguracijo ozemlja LR Slovenije so se oblikovali 4 okraji s sedeži v Ljubljani, Mariboru, Celju in Kopru. S posebnim zakonom, ki ga je pripravil ta sekretariat, je bila izvršena reorganizacija okrajev, tako da so se združili okraji Ljubljana, Kranj in Novo mesto v novi okraj Ljubljana, razen območja treh občin (Brežice, Videm-Krško in Sevnica), ki je bilo priključeno okraju Celje; okraja Maribor in Murska Sobota sta se združila v novi okraj Maribor, okraja Koper in Gorica pa v novi okraj Koper. Nove okraje vodijo v skladu z omenjenim zakonom začasni okrajni ljudski odbori, ki so jih izvolili ljudski odbori dosedanjih okrajev.

V teritorialnem oblikovanju občin v tem letu ni bilo sprememb. Nova konfiguracija in vloga okrajev bosta zahtevali tudi nadaljevanje procesa čimbolj pravnega in zaokroženega teritorialnega oblikovanja občin oziroma njihove pravilne razmejitve. Strokovno proučevanje tega vprašanja je v teku.

Sekretariat je strokovno pripravil ustrezne predpise za nekatere organizacijske spremembe v republiški upravi in v notranji organizaciji Izvršnega sveta, ki so jih zahtevali odločni ukrepi za stabilizacijo gospodarstva. Izvršene so bile naslednje spremembe:

— V izvršnem svetu sta bila formirana dva nova odbora: koordinacijski odbor in odbor za družbeni plan; odbor za gospodarstvo je bil preosnovan v odbor za splošna gospodarska vprašanja. Preko teh svojih organov naj bi tudi Izvršni svet hitreje in uspešneje reagiral na aktualne gospodarske probleme in usmerjal gospodarski razvoj v skladu s splošno politiko razvoja v republiki in v federaciji.

— V republiški upravi so bile izvršene te spremembe:

— Državni sekretariat za blagovni promet je bil preosnovan v Sekretariat IS za trgovino in turizem;

— ustanovljen je bil Sekretariat IS za proračun in občo upravo in s tem v zvezi odpravljen Sekretariat IS za občo upravo;

— ustanovljen je bil Sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo; v zvezi s tem je bil Sekretariat LRS za kulturo, prosveto in znanost preimenovan v Sekretariat LRS za kulturo in prosveto.

V zvezi s temi reorganizacijami je bilo spremenjeno delovno področje Državnega sekretariata za finance, Sekretariata IS za splošne gospodarske zadeve in Zavoda LRS za gospodarsko planiranje.

Del nalog Državnega sekretariata za blagovni promet, ki se nanaša na več gospodarskih panog (ukrepi na tržišču, rezerve in cene) je prevzel Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve.

Naloge v zvezi z izvrševanjem republiškega družbenega plana, ki jih je opravljal dotlej deloma tudi Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve, so prešle na Zavod LRS za gospodarsko planiranje.

S področja Državnega sekretariata za finance so bile prenesene na novi Sekretariat IS za proračun in občo upravo vse upravne zadeve v zvezi z republiškim proračunom ter kontrola proračunsko-računovodskega in materialnega poslovanja republiških organov, zavodov in skladov.

Sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo je bil ustanovljen po eni strani zaradi naraščanja nalog na področju znanstvenega raziskovanja, po drugi strani pa zato, ker za področje visokega šolstva ni bilo enotnega organa republiške uprave.

V zvezi z istimi ukrepi sta bili kot republiška upravna organa ustanovljeni še dve republiški komisiji, in sicer: republiška komisija za izvajanje predpisov o delitvi dohodka (take komisije so bile formirane v vseh družbenopolitičnih skupnostih) in komisija za zunanjetrgovinsko dejavnost, ki je bila prej interna komisija Izvršnega sveta.

Kot samostojni republiški upravni organ je bil ustanovljen Zavod LRS za mednarodno tehnično sodelovanje, ki je prevzel naloge prejšnjega oddelka za tehnično pomoč v administraciji Izvršnega sveta.

Sekretariat je po sklepu odbora IS za splošna in upravna vprašanja proučil vprašanje organizacije in dela republiških strokovnih svetov in v daljšem poročilu prikazal njihovo dosedanje delo in načelno vlogo v sistemu republiških organov. Podatki te analize kažejo, da se republiški strokovni sveti na splošno niso uveljavili in se spričo vloge in neposredne odgovornosti republiških upravnih organov za posamezna področja na splošno tudi niso mogli uveljaviti. Izjema je le svet za turizem, ki pa je dejansko opravljal resorne naloge na področju turizma. Sekretariat je zato predlagal Izvršnemu svetu ustrezne ukrepe.

Volitve: Da se bodo splošne volitve v zvezno in republiško ljudsko skupščino lahko opravile šele po sprejetju nove zvezne in republiške ustave leta 1963, je bil za eno leto podaljšan mandat zveznih oziroma republiških ljudskih poslancev, ki bi sicer potekel leta 1962. Iz istega razloga je bil ponovno podaljšan tudi mandat občinskih in okrajnih ljudskih odborov. V letu 1962 so se opravile samo nadomestne volitve v ljudsko skupščino LRS ter v okrajne in občinske ljudske odbore.

Zaradi prenehanja mandata trem poslancem Ljudske skupščine LRS so bile v preteklem letu opravljene nadomestne volitve dveh poslancev Republiškega zbora (v 40. in 70. volilnem okraju) ter enega poslanca Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS v 50. volilnem okraju v skupini industrije, trgovine in obrti.

Nadomestne volitve v okrajne ljudske odbore so bile v okrajih Ljubljana in Kranj. V okrajne zборе teh okrajev je kandidiralo 7 kandidatov, ki so bili vsi izvoljeni, v zборе proizvajalcev pa so v skupini industrije, trgovine in obrti kandidirali 4 poslanci, ki so bili tudi vsi izvoljeni. Nadomestne volitve v občinske ljudske odbore so bile v 6 občinah. V občinske zборе teh občin je kandidiralo 10 kandidatov, od katerih je bilo izvoljenih 8 odbornikov; v zборе proizvajalcev pa je v skupini industrije, trgovine in obrti kandidiralo 20 kandidatov, od katerih je bilo izvoljenih 11 odbornikov.

Ob koncu leta 1962 so bile opravljene tudi volitve začasnih okrajnih ljudskih odborov v združenih okrajih Koper, Ljubljana in Maribor v skladu z zakonom o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 39/62.).

Sekretariat je spremljal volilni postopek glede na njegovo zakonitost ter opravljal strokovno in tehnično delo za republiško volilno komisijo.

Uradni list LRS. Uradni list LRS je od začetka leta 1958 organiziran kot republiški časopisni zavod. Sekretariat nadzoruje zakonitost dela zavoda.

Zavod je izvrševal svojo glavno nalogo, to je izdajanje republiškega uradnega glasila »Uradni list LRS«. V njem se objavljajo republiški predpisi in

odloki okrajnih ljudskih odborov, v razglasnem delu pa objave sodišč in druge objave, ki jih je treba v skladu s posebnimi predpisi objaviti v republiškem uradnem glasilu. Uradni list LRS je izhajal v nakladi 6000 izvodov.

Zavod je v okviru svojih možnosti skrbel za izdajanje separatov zakonov in drugega pravnega gradiva, ki je potrebno državnim organom, zavodom, organizacijam in občanom. V letu 1962 je zavod izdal 18 brošur in priročnikov v skupni nakladi 34 000 izvodov. Zaradi majhnega povpraševanja po pravnem tisku so naklade teh brošur nizke (od 1000 do 3500 izvodov), kar seveda znatno zvišuje njihovo ceno.

Zavod je bil tudi v 1962. letu založnik pravnih revij »Pravnik« (naklada 1700 izvodov) in »Javna uprava« (naklada 1700 izvodov).

2. Sekretariat Izvršnega sveta za proračun in občo upravo

Poročilo se nanaša na delo bivšega Sekretariata IS za občo upravo in na delo novega Sekretariata IS za proračun in občo upravo, ki je bil ustanovljen z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji v juniju letošnjega leta.

Novi sekretariat za proračun in občo upravo je prevzel del nalog, ki so bile prej v pristojnosti državnega sekretariata za finance, in naloge, ki so bile v pristojnosti bivšega sekretariata IS za občo upravo. S področja financ so prišle v pristojnost novega sekretariata vse upravne zadeve na področju pripravljanja in izvrševanja republiškega proračuna, vključno kontrola izvrševanja republiškega proračuna ter kontrola proračunsko-računovodskega in materialnega poslovanja republiških državnih organov, zavodov in družbenih skladov. S področja bivšega sekretariata za občo upravo pa so ostale v pristojnosti novega sekretariata zadeve s področja službenih razmerij, strokovne izobrazbe uslužbencev državnih organov in zavodov ter sistemizacije, skrb za izboljšanje državne uprave in administrativnega poslovanja ter vse druge upravne zadeve, ki ne spadajo v področje kakega drugega republiškega upravnega organa.

Kot prej sekretariat IS za občo upravo, opravlja tudi novi sekretariat v smislu 46. člena zakona o državni upravi pravice in dolžnosti nadzornega organa do hidrometeorološkega zavoda.

Republiški proračun za leto 1962, kakor ga je sprejela Ljudska skupščina LRS je znašal 20 650 milijonov, po odbitju predvidene 10 % posebne proračunske rezerve (1080 milijonov) pa 19 570 milijonov. Realizacija dohodkov v prvih petih mesecih je pokazala, da so bili dohodki planirani previsoko.

Da bi vskladili proračunsko potrošnjo z razpoložljivimi sredstvi, je Izvršni svet z odlokom omejil potrošnjo proračuna LR Slovenije v letu 1962 za 1323 milijonov in odobril uporabo sredstev 10 % posebne proračunske rezerve za leto 1962.

Z navedeno omejitvijo so bili najbolj prizadeti skladi, saj je odpadlo nanje skoraj dve tretjini znižanja. Poleg tega je bilo treba zaradi pomanjkanja sredstev izplačati uslužbencem državnih organov trinajsto plačo za leto 1962 v breme proračunskih sredstev za leto 1963. Sekretariat IS za proračun in občo upravo je stalno spremljal gibanje osebnih dohodkov republiških organov, da bi jih zadržal v dovoljenem okviru, to je v višini osebnih dohodkov po stanju

31. 12. 1961, povečanih za 15 %. Dejansko pa znaša povečanje le 14,4 %, razlika do 15 % pa pomeni nižjo potrošnjo sredstev za honorarje, nadurno delo in nove namestitve. Proračunska rezerva v predvidenem znesku 500 milijonov je zadoščala in omogočila kritje potreb v rednem proračunu nepredvidenih potreb.

Zaradi težkoč pri ugotavljanju upravičenosti dotacij družbenim organizacijam in društvom ter smotrnosti trošenja teh sredstev v letu 1962 je bilo ob sestavi predloga za leto 1963 zavzeto stališče, naj se dotacije družbenim organizacijam in društvom v bodoče predvidijo v predračunih organov, v katerih področje spadajo po svoji dejavnosti. S tem bo omogočeno objektivnejše urejanje pri financiranju potreb družbenih organizacij in društev.

Samostojni zavodi. V letu 1962 so bile dotacije 29 samostojnim zavodom realizirane v znesku 1091 milijonov. Prvotno so bile odobrene v znesku 1216 milijonov, ki pa je bil kasneje znižan za 125 milijonov zaradi nezadostnega dotoka dohodkov republiškega proračuna.

V tem letu je Sekretariat IS za proračun in občo upravo reševal mnoge probleme, na katere je naletela finančna inšpekcija pri pregledih poslovanja samostojnih zavodov. Predvsem je bilo potrebno določiti stališče, kateri zavodi morajo obračunavati celotni dohodek po načelih za gospodarstvo. Naš sekretariat je menil, da tisti zavodi, ki dosegajo svoj celotni dohodek pretežno z gospodarsko dejavnostjo.

Glede vprašanja, ali naj imajo zavodi sklad skupne porabe ali ne, je naš sekretariat mnenja, da naj zavodi, ki so jim bila pravila odobrena v tem smislu, ta sklad obdržijo. Ta sklad namreč poudarja načela samoupravljanja, ki je v samostojnih zavodih že v polnem razvoju.

Nadalje se je pojavil problem pomanjkanja obratnih sredstev pri znanstvenih zavodih, ki so prešli od dotiranja na pogodbeno dejavnost. Zato so bili vsi zavodi obveščeni, da za rešitev tako nastalih finančnih težav lahko najamejo kratkoročni kredit pri komunalni banki, ob predložitvi ustanoviteljeve poroštvene izjave. Ker je samofinanciranje naprednejše, smo navajali zavode že med letom na pogodbeno dejavnost. Pri tem smo jim pomagali z nasveti in pojasnili glede vodenja knjigovodske evidence in ugotavljanja njihove polne lastne cene.

Med letom je Izvršni svet ustanovil še dva samostojna zavoda: Zavod LRS za mednarodno tehnično sodelovanje in Muzej ljudske revolucije.

Skladi. V letu 1962 je bilo dotiranih 6 skladov: cestni sklad LRS, sklad LRS za šolstvo, sklad LRS za pospeševanje kmetijstva, sklad Borisa Kidriča, Prešernov sklad in sklad LRS za negospodarske investicije v skupni višini 8611 milijonov.

Prvotno jim je bila odobrena dotacija v višini 9452 milijonov, ki pa je bila znižana na navedeni znesek zaradi nezadostnega priliva dohodkov republiškega proračuna. Zaradi tega ni bila realizirana dotacija skladu LRS za negospodarske investicije za še nadaljnjih 84 milijonov. Tako znaša končni znesek dotacij skladom 8527 milijonov.

Zaradi vseh teh znižanj je bil program posameznih skladov nekoliko okrnjen, vendar so bile osnovne naloge izvršene in potrebe zadovoljene. Pri trošenju svojih sredstev so skladi upoštevali smernice, ki jih je nakazala resolucija za posamezne sklade.

Devize. Za leto 1962 je bila Ljudski republiki Sloveniji odobrena devizna kvota v znesku 79 200 000 deviznih dinarjev. Bila je znižana za 20 %, tako da

so znašala razpoložljiva devizna sredstva 63 360 000 deviznih dinarjev. Dodeljeno kvoto je bilo možno uporabiti 70 % v konvertibilnih valutah, 30 % pa v nekonvertibilnih valutah. V okviru odobrene kvote je Izvršni svet LS LRS sprejel devizni načrt in določil novo razdelitev znižane kvote po uporabnikih deviznih sredstev, tako da je bilo odobrenih:

za blagovne devize	29 310 000 deviznih dinarjev
za neblagovne devize	29 750 000 deviznih dinarjev
za republiško devizno rezervo	4 300 000 deviznih dinarjev

Nosilci deviznih sredstev so imeli v letu 1962 precejšnje težave glede nabave blaga, tako v zahodnih kot v vzhodnih državah; iz zahodnih držav zato, ker primanjkuje njihovih valut, zaradi česar je banka v mnogih primerih zavrnila soglasje, iz vzhodnih pa zato, ker se komercialni odnosi s temi državami za zdaj še niso zadosti razvili.

Garancije in posojila. 1. V letu 1962 je Ljudska republika Slovenija prevzela garancije za posojila samostojnim zavodom, skladom in družbenim organizacijam v 75 primerih v skupnem znesku 6 650 832 tisoč dinarjev.

2. Posojila Ljudske republike Slovenije, najeta v letu 1962, znašajo 516 800 tisoč, in sicer:

iz republiškega investicijskega sklada	85 000 tisoč
iz sklada za stanovanjsko izgradnjo LRS	337 800 tisoč
iz občinskih stanovanjskih skladov	94 000 tisoč
Doslej najeta posojila, za katera je plačnik republika in plačuje anuitete republiški proračun, znašajo	7 769 973 tisoč
Najeta posojila, za katera plačujejo anuitete skladi, pa znašajo	1 624 686 tisoč
Skupaj	9 394 659 tisoč

Izdatki republiškega proračuna za leto 1962
31. 12. 1962

		Načrt	Izvršitev	%
		milijoni din		
SKUPAJ		19 570	18 012	92
1. Prosveta in kultura	skupaj	581	527	91
	osebni	212	201	95
	materialni	369	326	88
2. Socialno varstvo	skupaj	401	391	98
	osebni	159	159	100
	materialni	242	232	96
3. Zdravstveno varstvo	skupaj	53	46	87
	osebni	20	20	100
	materialni	33	26	79
5. Državna uprava in sodstvo	skupaj	3 809	3 770	99
	osebni	26	289	108
	materialni	2 042	1 912	94

		Načrt	Izvršitev	%
		milijoni din		(izpolnitev)
7. Investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme	skupaj	161	145	90
8. Dotacije:	skupaj	11 409	11 221	98
— samostojnim zavodom		1 217	1 092	90
— družbenim organizacijam in društvom		740	645	87
— skladom		9 452	8 527	90
9. Obveznosti iz posojil in garancij		535	489	91
10. Proračunska rezerva		351	346	99
11. Sredstva za povečanje plač	osebni	228	122	54

PRORAČUN

Dohodki republiškega proračuna za leto 1962

		Načrt	Izvršitev	%
		milijoni din		(izpolnitev)
	SKUPAJ	19 570	18 012	92
I. DEL — SKUPNI DOHODKI				
1. Proračunski prispevek iz oseb. dohodka		13 187	11 585	88
2. Dohodnina		1 341	1 277	95
3. Del občinske doklade od kmetijstva in prometni davek od hmelja		616	577	94
4. Občinski prometni davek		1 612	1 389	86
5. Prometni davek od zasebnikov in davčnih vrednotnic		578	670	116
6. Upravne takse		222	210	95
7. Sodne takse		945	532	56
8. Prometni davek od piva, žganja, drugih močnih alkoholnih pijač in naravnega vina		285	215	75
	SKUPAJ I. DEL	18 786	16 455	88
III. DEL — DOHODKI DRŽAVNIH ORGANOV				
1.—18. Dohodki državnih organov		80	52	65
IV. DEL — OSTALI DOHODKI				
1. Ostali in nepredvideni dohodki		250	138	55
VI. DEL — PRENEŠENA SREDSTVA				
1. Presežek dohodkov iz preteklega leta		458	332	72
2. Sredstva 10 % posebne proračunske rezerve iz leta 1961		1 076	1 035	96
	SKUPAJ VI. DEL	1 534	1 367	89
Manj 10 % posebna proračunska rezerva		1 080	804	74
100 % uporaba sredstev 10 % posebne proračunske rezerve			804	

Organizacija in poslovanje uprave. V letu 1962 so v državnih organih, zlasti v ljudskih odborih, intenzivno proučevali notranjo organi-

zacija dela in probleme poslovanja, da bi dosegli čimvečjo učinkovitost, ekonomičnost in kvaliteto upravnega delovanja. Posebno pozornost so upravni organi in njihovi kolektivi v ljudskih odborih posvečali izboljšanju poslovanja uprave v odnosu do državljanov. Po drugi strani so si prizadevali organizirati delo tako, da so pravočasno predlagali potrebno gradivo o aktualnih problemih svetom in ljudskim odborom in da so dajali koristne predloge, na osnovi katerih so ljudski odbori lahko pravočasno obravnavali pereča vprašanja in ustrezno ukrepali.

Ugotoviti moramo, da je uprava ljudskih odborov dosegla precejšnji napredek, čeprav še ni povsem ujela koraka s splošnim družbenim razvojem. Težave, ki nastajajo, so objektivnega in subjektivnega značaja. Zaradi slabe strokovnosti in neodgovornosti nekaterih uslužbencev naletimo še na primere kršenja pravic državljanov, na primere zavlačevanja postopkov, počasnega reševanja zadev in podobno. Probleme pa povzročajo tudi nekateri neustrezni predpisi, ki predvidevajo preveč podrobne in zamotane postopke ter nepotrebne formalnosti. Zaradi takih predpisov imajo težave tako uslužbenci kot tudi državljanji, ki težko in po dolgem času pridejo do rešitve svojih vprašanj, obenem pa so odtegnjeni od rednega dela, mnogi iz neposredne proizvodnje.

Sekretariat IS za proračun in občo upravo je skupaj z ljudskimi odbori in drugimi državnimi organi ugotavljal različne pomanjkljivosti, ki slabijo učinkovitost in kvaliteto upravnega delovanja, in pomagal ustrezno ukrepati. Organiziral je tri posvetovanja z republiškimi upravnimi organi, mesečna posvetovanja s tajniki okrajnih ljudskih odborov, sektorska posvetovanja s tajniki in nekaterimi drugimi vodilnimi uslužbenci občinskih ljudskih odborov, sektorska posvetovanja z vodji sprejemnih pisarn in z vodji glavnih pisarn, posvetovanja z referenti za organizacijo, metodo in tehniko in z administrativnimi inšpektorji. Poleg tega je z obiski svojih uslužbencev na občinskih in okrajnih ljudskih odborih ter s pismenim gradivom vzpodbujal upravne organe, naj napravijo temeljitejše analize organizacije ter poslovanja in naj s primernimi ukrepi izboljšajo sedanje stanje.

Organizacija in sistemizacija upravnih organov. Glede na postopne spremembe v vlogi okraja in komune moramo ugotoviti, da notranja organizacija uprave še ni dobila povsem ustreznih oblik. Napredek v tej smeri smo dosegli le pri novih okrajnih ljudskih odborih, ko se je hkrati z združevanjem prejšnjih okrajev skušala vzpostaviti takšna organizacija, ki naj bi čimbolj ustrezala vlogi bodočih okrajev. Novi okrajni ljudski odbori so opustili resorno delitev dela v upravi in ukinili dosedanje oddelke za gospodarstvo, za finance, za gradbene, stanovanjske in komunalne zadeve, za občo upravo in družbene službe ter urade tajnikov, organizirali pa oddelke za analitične in organizacijske službe, za upravno-pravne zadeve, za inšpekcijske službe in za skupne službe. Od dosedanjih enot so ostala tajništva za notranje zadeve, oddelki za narodno obrambo, služba za planiranje in statistiko, javno pravobranilstvo ter senat za prekrške.

Namen teh organizacijskih sprememb je bil, ustvariti prožnejše oblike v delu uprave, zagotoviti boljšo koordinacijo in kontrolo njenega delovanja in zmanjšati operativnost v urejanju gospodarskih in družbenih zadev, obenem pa omogočiti, da bo okrajna uprava lahko dajala občinskim službam več strokovne pomoči. Uveljavljanje take, nove vloge okrajne uprave deloma še ovirajo dosednji predpisi o pristojnostih.

Za razliko od okrajey občinski ljudski odbori niso spreminjali temeljne organizacije svoje uprave, pač pa so uvedli številna zboljšanja v notranji organizaciji. Tako pri 55 ljudskih odborih že delujejo sprejemne pisarne (lani samo pri 17), povsod so organizirali službo za prošnje in pritožbe, pri 48 občinskih ljudskih odborih deluje posebna služba za organizacijo, metode in tehniko (lani pri 17), organiziranih je več medobčinskih služb (sodniki za prekrške, zavodi za socialno delo, zavodi za zaposlovanje delavcev, zavodi za prosvetno-pedagoško službo, nekatere inšpekcije itd.), združevali so posamezne sorodne službe v skupno organizacijsko enoto in podobno. Poleg tega so s proučevanjem notranje organizacije dela ugotavljali prikrite rezerve, ki nastajajo zlasti zaradi slabo izkoriščenega delovnega časa nekaterih uslužbencev, dalje zaradi organizacijske razdrobljenosti uprave, slabega vodstvenega delovanja, nezadostne strokovnosti uslužbencev in zaradi mnogih nepotrebnih evidenc, dupliranih opravil, neracionalnih delovnih metod itd. Med drugimi uspehi teh prizadevanj je tudi ta, da se je število uslužbencev v občinskih ljudskih odborih kljub povečani pristojnosti (invalidske in notranje zadeve) zmanjšalo za 165 ali za 3,1%. 38 občinskih ljudskih odborov je zmanjšalo število uslužbencev za 248 ali za 6,9%, 21 občinskih ljudskih odborov je povečalo število uslužbencev za 83 ali za 0,4%, medtem ko 7 občinskih ljudskih odborov števila uslužbencev ni spremenilo. Okrajni ljudski odbori so do 1. 11. 1962 zmanjšali število uslužbencev za 131 in po reorganizaciji še za 315 (brez tajništva za notranje zadeve, statistike in plana), tako da se je okrajna uprava zmanjšala v letu 1962 za 446 uslužbencev, to je za 46,7%.

V občinski upravi je bilo 1. 11. 1962 zaposlenih 6143 uslužbencev, od tega 6,4% z visoko, 8,7 z višjo, 35,52% s srednjo in 43,5% z nižjo izobrazbo. Honorarnih uslužbencev je 5,9%.

Ti podatki kažejo dejansko zasedbo v občinskih ljudskih odborih. Če jih primerjamo s podatki o sistemizaciji, vidimo, da manjka v občinski upravi 284 uslužbencev z visoko, 331 uslužbencev z višjo in 281 uslužbencev v s srednjo izobrazbo.

Z nadaljnjimi spremembami kvalifikacijske strukture uslužbencev, z zboljšanjem organizacije dela in s poenostavljenjem postopkov bo število uslužbencev možno še zmanjšati, ne da bi zaradi tega trpelo poslovanje.

Število uslužbencev v organih republiške uprave se od lanskega leta ni bistveno spremenilo. Dne 1. decembra 1962 je bilo v republiški upravi, vključno z uslužbenci ljudske skupščine in izvršnega sveta, toda brez uslužbencev državnega sekretariata za notranje zadeve, zaposlenih 1100 uslužbencev in tehničnega osebja, to je 7 manj kot konec leta 1961. V posameznih upravnih organih je bilo treba zaradi prevzema novih pristojnosti in zaradi izpopolnitve z nujno potrebnimi strokovnimi kadri število zaposlenih sicer zvišati, vendar se je po drugi strani njihovo število v nekaterih drugih organih znižalo. Skupno je bilo republiškim državnim organom odobreno 21 novih namestitev.

Poslovanje uprave. Problemi poslovanja, zlasti glede kvalitete in ekspanzivnosti, so bili obravnavani z različnih vidikov na raznih sestankih in konferencah z republiški organi in ljudskimi odbori, v raznih pismenih analizah, pa tudi z javnimi informativnimi sredstvi. Poleg tega je sekretariat s svojo administrativno inšpekcijo in na druge načine neposredno pomagal pri reševanju te problematike. Med letom je bilo pregledanih 66 raznih republiških organov in zavodov. Pregledi so se nanašali na izvajanje zakona in drugih

predpisov o javnih uslužbencih, na izvajanje pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov, na izvajanje zakona o splošnem upravnem postopku in na pravilno ureditev administrativno-tehničnega poslovanja.

Kot pri prejšnjih pregledih se je tudi v letošnjem pokazalo, da je tako administrativno-tehnično poslovanje kot izvajanje predpisov o javnih uslužbencih in tudi ostalo upravno delovanje v republiških organih znatno boljše kot v raznih samostojnih zavodih.

Okrajni administrativni inšpektorji so v letu 1962 opravili 237 pregledov, to je okoli 30 % več kot prejšnje leto. Pregledano je bilo poslovanje skoraj vseh občinskih ljudskih odborov in večjega števila zavodov in šol. Iz inšpekcijskih poročil je razvidno, da je administrativno-tehnično poslovanje v ljudskih odborih razmeroma dobro in da se stalno izboljšuje. K temu je pripomogel tudi nov sistem poslovanja s spisi, ki je bil vpeljan s 1. januarjem 1962 pri vseh upravnih organih v naši republiki. Slabše pa je stanje v raznih zavodih, saj mora inšpekcija v mnogih primerih nastopati predvsem kot inštruktor in posredovati, da se administrativno poslovanje vsaj v svojih osnovnih načelih vskladi z obstoječimi predpisi.

Nepravilnosti se pojavljajo tudi v zvezi z uporabo določb zakona o splošnem upravnem postopku. To velja posebno za nekatere občinske ljudske odbore. Strokovnost upravnih uslužbencev, ki izdajajo upravne odločbe, in uslužbencev, ki vodijo upravni postopek, je v več primerih še vedno prenizka, zaradi česar pride tako do neupravičenega zavlačevanja pri reševanju zadev v upravnem postopku kot tudi do nezakonitih in nekvalitetnih odločb. Oboje zelo negativno vpliva na odnose med državljanji in upravnimi organi. To ugotavljamo posebno pri upravnih organih I. stopnje. Da bi dosegli višjo raven v izvajanju določb zakona o splošnem upravnem postopku in s tem v zvezi v upravnem delovanju nasploh, bi bilo treba v bodoče posvetiti še več pozornosti ukrepom, ki naj vplivajo na boljše obvladovanje in striktno upoštevanje določb upravnega postopka. Med take ukrepe sodi zlasti intervencija upravne inšpekcije ter nenehno usposabljanje in izpopolnjevanje uslužbencev na delovnih mestih, kjer se izdajajo upravne odločbe.

Za izboljšanje ekspanzivnosti poslovanja je sekretariat v sodelovanju z okrajnimi ljudskimi odbori organiziral pregled nerešenih zadev. Ugotovil je, da je bilo 1. 6. 1962 v vseh občinskih ljudskih odborih nerešenih 42 000 zadev iz leta 1961 in 35 000 zadev iz leta 1962, za katere so zakoniti roki že potekli. Če nerešene zadeve iz prve polovice leta 1962 primerjamo s polletnim pripadom zadev (nekaj nad 310 000), ugotovimo, da je bilo v tem obdobju nerešnih 11 % zadev. Za vse te zadeve so bili zakoniti roki že prekoračeni, deloma tudi iz objektivnih razlogov (predpisi, ki zahtevajo zamotane postopke, počasna pravna pomoč in podobno). Največ nerešenih spisov je bilo s področja gospodarskih, gradbenih in komunalnih zadev. Ljudski odbori so v preteklem letu skušali z odločnimi ukrepi vplivati na hitrejšo reševanje spisov; med te ukrepe sodita zlasti povečano nadzorstvo šefov nad rešenimi in nerešenimi spisi in obvezno odlaganje vmesnih rešitev v rokovnik. Problem zaostankov so temeljito obravnavali kolegiji občinskih ljudskih odborov, sklicani pa so bili tudi posebni sestanki z vsemi uslužbenci. Do 1. 10. 1962 se je število zaostankov zmanjšalo približno za eno desetino (pri okrajnih ljudskih odborih za 42 %).

S predpisi se od državljanov v raznih zadevah zahtevajo priloge najrazličnejših potrdil (vseh je 130 vrst) kar jim povzroča mnogo nepotrebnih poti

in stroškov. Zato je sekretariat v sodelovanju z občinskimi ljudskimi odbori proučeval problematiko potrdil in predlagal zveznim organom, naj bi odpravili 51 različnih vrst potrdil, 12 vrst pa racionalizirali, tako da bi drugi dokumenti in potrdila dobili širšo dokazilno vrednost. Sekretariat je pripravil tudi več predlogov za racionalizacijo raznih obrazcev in evidenc.

Strokovno izobraževanje uslužbencev. Kvalitetno delovanje uprave prav gotovo v veliki meri zavisi od stopnje strokovnosti kadra, ki dela v upravi. Ta strokovnost je posebno na ravni komune, na kateri prihaja državljani z njo največkrat v neposreden stik, še razmeroma nizka in vsekakor zaostaja za našim splošnim družbenim razvojem. Posledica nizke strokovnosti je poleg slabe kvalitete še slaba učinkovitost in počasnost upravnega delovanja. Da bi zboljšali strokovnost uslužbencev, so državni organi posvečali vzgoji kadrov precej pozornosti.

K postopnemu dvigu strokovnosti upravnih uslužbencev v organih državne uprave prispevajo od rednih šol za sedaj največ višja upravna šola, višja šola za socialne delavce, višja pravna šola in 7 administrativnih šol. Za vse te šole je značilno, da usposabljuje upravne uslužbence ne le z rednim študijem, temveč da zlasti vedno bolj intenzivno uvajajo izredni študij, ki omogoča, da se uslužbenci, ki so že na delovnih mestih, primerno strokovno usposobijo in izpopolnijo. Pri ljudskih odborih študira sedaj 441 uslužbencev, od tega 85 na visokih šolah, 158 na višjih, 153 na srednjih in 45 na administrativnih. Razmeroma visoka sredstva dajejo ljudski odbori za štipendije, s katerimi podpirajo redni študij 831 študentov raznih stopenj.

Posebno pozornost je letos posvetil sekretariat problemu dopolnilnega usposabljanja upravnih uslužbencev na konkretnem delovnem mestu. S tem v zvezi se pojavljata dve vprašanji. Na eni strani imamo veliko število uslužbencev, ki nimajo za svoja delovna mesta niti ustrezne strokovne izobrazbe niti ustreznih praktičnih znanj, na drugi strani pa uslužbence, ki sicer imajo ustrezno formalno strokovnost, pa se v teku svojega dela sploh ne izpopolnjujejo in tako zaostajajo za splošnim družbenim razvojem. Posebno pereč je ta položaj pri srednjem referentskem kadru, na katerem sloni, posebno v ljudskih odborih, pretežni del operativne uprave.

Za dokvalifikacijo uslužbencev in za stalno usposabljanje in izpopolnjevanje potrebnih znanj uslužbencev, ki delajo na konkretnih delovnih mestih, naj bi skrbeli posebni centri za usposabljanje uslužbencev v organih državne uprave in zavodov, ki opravljajo javno službo. Na pobudo sekretariata sta se dva taka centra že ustanovila in začela delovati in sicer pri višji upravni šoli v Ljubljani in pri okrajnem ljudskem odboru v Celju. V okraju Maribor se ustanovitev takega centra pripravlja. Imenovana je tudi posebna komisija, ki pripravlja profile uslužbencev za posamezna delovna mesta in učne programe, kar bo služilo tem centrom za orientacijo pri organiziranju dopolnilnega usposabljanja uslužbencev za konkretna delovna mesta. V okviru teh centrov naj bi se v bodoče organizirali razni tečaji, seminarji in druge oblike delovnih sestankov in posvetovanj. Poseben problem v zvezi z ugotavljanjem znanja in usposobljenosti uslužbencev za delo v upravnih organih so strokovni izpiti. V letu 1962 je opravljalo srtokovni izpit 604 upravnih in pisarniških uslužbencev, od katerih je bilo 487 pozitivno, 126 pa negativno ocenjenih. Pri opravljanju teh izpitov se vedno bolj kaže, da je sedanji izpitni režim neustrezen, ker preveč poudarja razna teoretična znanja, premalo pa tista praktična znanja in sposobnosti, ki

so potrebna za uspešno opravljanje dela na določenem delovnem mestu. Zato je treba sedanji izpitni režim temeljito revidirati in ga usmeriti predvsem v to, da se bosta več preizkušali konkretno znanje uslužbenca in njegova delovna sposobnost na delovnem mestu.

Uslužbenske zadeve. Za leto 1962 je značilno prepletanje starega in novega uslužbenskega sistema. Zakon o javnih uslužbencih je bil od uveljavitve dalje, to je od leta 1958, večkrat spremenjen in dopolnjen z novimi določbami, ki pa nikakor niso odpravile bistvenih pomanjkljivosti sedanjega uslužbenskega sistema. Že v letu 1960 se je izoblikovalo oziroma utrdilo stališče, da je treba vzpostaviti popolnoma nov uslužbenški sistem, ki bo zagotovil hitro, učinkovito, strokovno in ceneno poslovanje javnih služb in nagrajevanje uslužbencev glede na vrednost opravljenega dela, ob upoštevanju družbene pomembnosti službe, v kateri delajo.

Neustreznosti veljavnega sistema so povzročile, da so bili državni organi, zlasti pa ljudski odbori prisiljeni poslužiti se raznih oblik nagrajevanja, ki niso bile povsem zakonite, če so hoteli primerno nagrajevati svoje uslužbence po vrednosti dela in s tem preprečiti beg tega kadra v gospodarstvo. Da bi se to stanje izboljšalo, je bil zakon o javnih uslužbencih v začetku leta 1962 spremenjen in dopolnjen; med drugim so bile odpravljene dotedanje omejitve glede položajnih plač. Političnoteritorialne enote so smele nameniti v svojih proračunih za leto 1962 za osebne izdatke do 15 % več sredstev, kot so znašala v letu 1961. Izvršni svet LS LRS je zraven izdal še priporočilo, po katerem naj bi nove položajne plače ne presegle 30 000 dinarjev, skupni mesečni prejemki uslužbencev pa ne 68 000 oziroma 72 000 dinarjev. Zaradi teh omejitev pa so zlasti pri ljudskih odborih nastale razne težave, ker so ljudski odbori skušali nagrajevanje svojih uslužbencev čimbolj približati nagrajevanju po vrednosti dela. Tako smo med letom ugotovili, da je večina ljudskih odborov s svojimi načrti — ki so jih izdelali še pred izdajo priporočila — prekoračila limit. V skladu z našimi opozorili so ljudski odbori nepravilnosti popravili. Tako smo ob koncu leta dosegli, da državni organi s svojimi plani niso prekoračili zakonitega limita, saj je znašalo skupno povečanje sredstev državnih organov v republiškem merilu le 14,3 %. Vprašanje presega zakonitega limita pa je ostalo odprto še naprej, ker do konca leta 1962 ni bilo mogoče ugotoviti stanja v samostojnih zavodih ljudskih odborov in na okrajnih ter okrožnih sodiščih.

Neustreznost in zastarelost predpisov sta se pokazali tudi v veljavnem pokojninskem sistemu, zlasti ob izvajanju novih določb zakona o javnih uslužbencih, po katerih preneha uslužbenko razmerje uslužbenca že z izpolnitvijo pogojev za polno pokojnino, ne pa šele z uveljavitvijo pravice do pokojnine, kot je bilo urejeno poprej. Izvajanje teh določb je bilo otežkočeno zaradi neustreznega pokojninskega sistema oziroma zaradi nizkih pokojnin. Konec leta 1962 je Zvezni izvršni svet izdal predpis, s katerim so odpravljene prejšnje omejitve, po katerih so se za določitev pokojnine upoštevale položajne plače le do največ dve tretjini temeljne plače in samo osebni dohodki izpred 1. januarja 1962. S tem pa še vedno ni bilo rešeno vprašanje ustreznosti pokojnin oziroma sedanjega pokojninskega sistema. Zato je Zvezna ljudska skupščina ob koncu leta sprejela odlok o začasnih odložitvi prej omenjenih novih določb o prenehanju službe uslužbencem, ki so izpolnili pogoje za polno pokojnino. Z navedenim odlokom se uporaba teh določb odlaga vse dotlej, dokler ne bo začel veljati novi zakon o pokojninskem zavarovanju.

Novi uslužbenški sistem. Po intenzivnih pripravah za uvedbo novega uslužbenškega sistema v državnih organih je bil izdelan prednačrt zveznega zakona o sredstvih državnih organov in njihovi delitvi, z odlokom Zveznega izvršnega sveta pa so bili določeni nekateri državni organi — v Sloveniji 15 organov — z namenom, da se v njih še pred prehodom na novi uslužbenški sistem ugotovi, ali je državnim organom mogoče zagotoviti sredstva za delo po načelih dohodka in ali je po teh načelih možna notranja delitev, tako da bi od starega centralno urejenega plačnega sistema prešli na popolno decentralizacijo in da bi način financiranja dohodkov državnih organov povezali z gospodarskimi gibanji. Tak način financiranja spodbuja državne organe k največji zainteresiranosti glede vsega gospodarskega dogajanja v komuni in budi pri njih iniciativa za izvajanje potrebnih ukrepov, saj je od uspešnosti gospodarjenja in splošnega napredka političnoteritorialne enote odvisen tudi osebni dohodek njihovih uslužbencev.

Višina sredstev za osebne dohodke preizkusnih organov je bila določena z enakimi kriteriji kot pri organih, katerih uslužbenci prejemajo osebne dohodke po zakonu o javnih uslužbencih, z razliko da so preizkusni organi lahko uporabili za redne osebne dohodke tudi sredstva za nagrade, nadurno delo in deloma honorarje. Osnove in merila za delitev osebnih dohodkov so preizkusni organi podrobno določili v svojih pravilnikih. Načelo nagrajevanja po delu so uresničili z oceno delovnih mest in delovne uspešnosti. Vrednotenje delovnih mest je bilo opravljeno dokaj objektivno, predvsem zaradi sodelovanja delovnega kolektiva. Večje težave so se pojavile pri ocenjevanju delovne uspešnosti, in to zaradi pomanjkanja izkušenj, zaradi metodoloških pomanjkljivosti, pomanjkljivosti v programih dela, slabe in nepopolne evidence o opravljenem delu itd. Sredstva, namenjena za osebni dohodek po uspehu dela, niso pri vseh preizkusnih organih dovolj stimulatívna. To dokazujejo tudi dosežanje izkušnje, ki so pokazale, da so dosegli boljše rezultate pri delu tisti organi, ki so predvideli večjo gibljivost oziroma večjo odvisnost osebnih dohodkov od dejansko opravljenega dela. Razponi osebnih dohodkov uslužbencev se gibljejo pri preizkusnih organih v razmerju 1 : 3 do 1 : 4; pri njih so razmerja realnejša, manj uravnilovska kot pri organih, ki niso v preizkusu, ne glede na to, da so tudi preizkusni organi precej dosledno upoštevali priporočilo Zveznega izvršnega sveta o večjem povišanju osebnih dohodkov nižjih uslužbencev. Kljub začetnim težavam in pomanjkljivostim pa je nagrajevanje v preizkusnih organih pozitivno vplivalo na poslovanje. Programiranje in evidentiranje dela je odkrilo marsikatero rezervo. Število nerešenih zadev se je zmanjšalo, postopno se izboljšuje tudi kvaliteta dela. Pri reševanju vprašanja o pravicah in dolžnostih starešine organa in delovnega kolektiva je bilo upoštevano dejstvo, da je starešina neposredno odgovoren predstavnikiškemu oziroma političnoizvršilnemu organu za zakonito, pravilno in pravočasno delo uprave. Zaradi tega je prevladalo stališče, da naj v prehodnem obdobju starešina obdrži več pravic pri odločanju in da naj starešina in svet delovnega kolektiva soodločata le v vseh pomembnejših zadevah notranjih odnosov v organu (sprejemanje pravilnika, finančnega načrta in zaključnega računa, delovna razmerja, strokovno usposabljanje uslužbencev itd.).

To je v praksi dalo dobre rezultate, ker so sveti delovnih kolektivov pravilno razumeli svoje naloge in se aktivno vključili v reševanje problemov

novega uslužbenskega sistema ter v prizadevanja zaboljšanje organizacije in dela uprave.

Sekretariat je štel uvajanje novega uslužbenskega sistema za eno svojih najpomembnejših nalog. Zato je preizkusnim organom po potrebi pomagal, tako pri pripravah, kot tudi pri izvajanju preizkusa. Oskrbel je gradivo za sestavo pravilnikov o notranji organizaciji, delovnih razmerjih in delitvi dohodka, gradivo o metodologijah za vrednotenje delovnih mest in za oceno delovne uspešnosti ter druge pripomočke. Poleg tega je organiziral več posvetovanj s preizkusnimi organi, z namenom da bi se dobljene izkušnje čim kompleksneje izmenjale. Pred uvedbo preizkusa je posebna komisija sekretariata obiskala vse preizkusne organe in s predstavniki organov, svetov delovnih kolektivov in sindikalnih organizacij temeljito obravnavala vsa pomembnejša vprašanja novega uslužbenskega sistema. Več takih obiskov je ta komisija opravila tudi med letom.

V letu 1963 se bo število preizkusnih organov v LR Sloveniji močno povečalo. Do zaključka leta 1962 se je namreč prijavilo za preizkušanje novega uslužbenskega sistema nad 100 državnih organov.

Preizkus pomeni kvalitetno spremembo glede na stari sistem. Z njim se že uresničujejo nova ustavna načela o družbeno-ekonomskem položaju delovnih ljudi, to je da imajo pravico do udeležbe pri družbenem dohodku sorazmerno z uspehom svojega dela pri zadovoljevanju družbenih potreb in v skladu s pogoji, v katerih pridobivajo osebni dohodek delovni ljudje v proizvodnji. Največja pridobitev pa je prav gotovo uvedba samoupravnih pravic delovnih kolektivov v državnih organih.

S p l o š n e z a d e v e. Formiranje skupnih služb. Sekretariat je v sodelovanju z republiškiimi upravnimi organi, ki imajo uradne prostore v isti zgradbi, pripravil vse potrebno za koncentracijo administrativno-tehničnih služb (računovodstvo, ekonomat, vložišča, registratura, odpraviništvo, arhiv, strojepisnica, razmnoževalnica, debatni stenografi, strokovna knjižnica in dokumentacija, personalna služba, upravna zgradba, prijavniki, telefonisti, snažilke itd.) pod skupnim, enotnim vodstvom. Tako organizirane službe imajo določene prednosti, kot na primer večjo možnost zaboljšanje kvalitete dela, večjo ekspanzivnost povečano ekonomičnost, racionalnejšo porazdelitev uradnih prostorov, možnost boljše organizacije dela itd. Pričakovati je mogoče da bo z organizacijo skupnih služb zmanjšano sedanje število administrativno-tehničnih uslužbencev, ne glede na to da je ustanovljenih več novih delovnih mest, katerih naloge se doslej niso opravljale ali pa so se opravljale le delno (strokovna knjižnica in dokumentacija, stalna dežurna služba, tehnični centri itd.).

Sekretariat sodeluje tudi pri organiziranju skupnih služb pri drugih republiških upravnih organih. Praksa in rezultati tako organiziranega dela se bodo vsekakor dali koristno uporabiti tudi v predvidenem posloju republiškega predstavništva in uprave.

Sodelovanje pri sestavljanju pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov samostojnih zavodov. Samostojni zavodi so morali v letu 1962 vskladiti svoje pravilnike o delitvi dohodka s splošnimi načeli in merili, ki jih določata zvezno in republiško navodilo o izvajanju načel in splošnih meril za delitev dohodkov v pravilnikih samostojnih zavodov. Pri proučevanju teh načel so se izoblikovala določena stališča, ki so se potem praktično uporabila pri obravnavanju pravilnikov samostojnih zavodov, v katerem je sodeloval naš sekretariat. Zlasti se je

težilo za tem, da je delitev dohodka na osebne dohodke in sklade takšna, da si zavodi z njo zagotovijo osebne dohodke, sorazmerne z uspehi svojega dela, in da vlagajo v sklade tolikšna sredstva, da z njimi zagotovijo boljše pogoje svoje družbene dejavnosti. Raven osebnih dohodkov mora biti v skladu z delovnimi uspehi, v skladu z osebnimi dohodki drugih podobnih zavodov in v skladu z osebnimi dohodki v gospodarskih dejavnostih, s katerimi se dajo primerjati. Obveljati mora načelo delitve po delu ob razvijanju čim ugodnejše materialne podlage zavoda. Sredstva, ki izvirajo iz povečanja cen za storitve ali iz povečanja dotacije, ki ni bila namenjena za osebne dohodke, je treba vlagati v poslovni sklad, investicijski sklad oziroma v rezervni sklad.

Važno stališče, ki ga je glede samostojnih zavodov sprejel tudi Svet za znanost LRS, je tudi to, da imajo zavodi, pri katerih znaša količnik med dohodom in bruto osebnimi dohodki 1,20 do 1,25, vse pogoje za prehod na poslovanje kot gospodarske organizacije. V zvezi s to ugotovitvijo je bilo priporočeno vsem zavodom, ki izpolnjujejo vse pogoje, naj čimprej opravijo priprave za prehod na način gospodarjenja po principih, ki veljajo za gospodarske organizacije.

Tako je sekretariat obravnaval 15 samostojnih zavodov.

Hidrometeorološki zavod LR Slovenije. Hidrometeorološki zavod LRS je v letu 1962 nadaljeval, izpopolnjeval in razširjal aktivnost hidrometeorološke službe v LR Sloveniji po enotnem sistemu, uvedenem v FLRJ na osnovi priporočil Svetovne meteorološke organizacije in zahtev zveznega hidrometeorološkega zavoda, kakor tudi glede na potrebe in zahteve državnih organov, ljudskih odborov ter gospodarskih in družbenih organizacij Slovenije.

V preteklem letu je zavod uspešno opravljal osnovno hidrometeorološko dejavnost, to je zasledoval je hidrološka in meteorološka dogajanja v Sloveniji, opazoval, meril in prognoziral hidrološke in meteorološke razmere v Sloveniji in njihov vpliv na gospodarstvo, zdravstvo in druga področja javne dejavnosti.

Na področju hidrologije je ugotavljal dviganje površinskih in podzemnih voda, ugotavljal pretoke, kalnost in prodonosnost važnejših vodotokov in opravljal druga hidrološka dela in raziskave, kot so: obveščevalna služba o višini voda, študije o Soči, Krki, Cerkniskem jezeru itd., sodeloval je z zvezno in mednarodno nuklearno komisijo pri raziskavah Timava.

Na področju klimatologije je ugotavljal vremenske in klimatske razmere v Sloveniji in njihove spremembe.

Na področju agrometeorologije je ugotavljal vpliv vremena na vegetacijo, v sodelovanju s kmetijskim inštitutom Slovenije in drugimi kmetijskimi organizacijami je vodil protiperonosorno in deloma profitofitorno službo (na vinski trti in krompirju), ki sta gospodarsko zelo pomembni.

Na področju prognoze je proučeval vremenske procese v Evropi, Sredozemlju in Atlantiku, z namenom da nudi javnosti, gospodarskim, zdravstvenim, turističnim, prometnim in drugim organizacijam informacije in eno do petdnevne napovedi o vremenskih razmerah.

Zavod je nudil meteorološko pomoč letalskemu prometu, civilnemu in vojaškemu, s tem da je izdajal biltene in poročila o vremenskih situacijah na letališčih in na progah poletov.

Gradivo zbrano s svojih hidrometeoroloških postaj, je zavod kritično obdelal in pripravil za republiške in zvezne publikacije.

Problematika zavoda: Hidrometeorološki zavod je po svoji dejavnosti, ki je pretežno javnega značaja, izrazito operativna raziskovalna institucija, ki bi sicer imela pogoje za prehod iz upravnega zavoda v samostojni znanstveno-raziskovalni zavod ali drug samostojni zavod, vendar bi glede na specifični značaj nalog in enotnost hidrometeorološke službe v FLRJ, glede na njeno povezanost z zveznim hidrometeorološkim zavodom in z mednarodnimi obveznostmi bilo nujno, da se predhodno z zakonitimi predpisi uredi status te službe, v okviru federacije z zveznim zakonom o hidrometeorološki službi. Ta zakon bi moral urediti odnos med republiškim zavodi in zveznim zavodom, vrste nalog, med drugimi tudi uporabne naloge, ki naj bi zagotovile upoštevanje hidrometeoroloških razmer zaradi ekonomičnosti in strokovnih izboljšav pri izgradnji raznih investicijskih objektov, določanje lokacij arhiviranja hidrometeorološkega gradiva itd.

6. poglavje

KOMISIJE IN DRUGI ORGANI POD NEPOSREDNIM NADZORSTVOM IZVRŠNEGA SVETA

1. Komisija LR Slovenije za telesno kulturo

Komisija LR Slovenije za telesno kulturo je v letu 1962 obravnavala o nekaterih vprašanjih in problemih Visoke šole za telesno kulturo, o investicijah za telesnokulturne objekte iz republiškega sklada za negospodarske investicije in o meritvah telesne sposobnosti šolske mladine v starosti od 7 do 19 leta. Svoje delo je opravljala na sejah in v sodelovanju z Zvezo za telesno kulturo Slovenije ter Visoko šolo za telesno kulturo v Ljubljani.

Komisija je pri obravnavi problematike Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani ugotovila določen napredek v delu te ustanove, vendar je opozorila na vprašanje, o katerih bodo morali uprava in kolektiv ter družbeni organ šole posebej skrbeti za njihovo uresničevanje. Gre predvsem za tista vprašanja, ki so vodila komisijo, da je podpirala ustanovitev Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani in sicer:

- šola naj postane republiški center za vzgojo višje in visoko kvalificirane strokovnjake za potrebe šolstva in organizacije za telesno kulturo;
- šola naj vključi v svoj delovni program raziskovalno delo na področju telesne kulture, kot ga imajo fakultete na univerzi;
- šola naj se poveže z ostalimi visokimi šolami za telesno kulturo v Jugoslaviji, zlasti glede organizacije študija tretje stopnje, da bi se dogovorili, katere specializacije bi prevzele posamezne šole.

Glede materialne baze, odnosno objektivnih pogojev za uspešnejše delo šole je komisija priporočila republiškemu skladu za šolstvo, da odobri za leto 1963 potrebna investicijska sredstva v znesku 160 milijonov dinarjev za dokončanje izgradnje nove šole, ki se gradi na Kodeljevem; investitorju naj bi se omogočilo izkoriščati del sredstev že v začetku leta 1963. S tem bi bila zagotovljena preselitev šole iz sedanjih neustreznih prostorov na Taboru v nove prostore v šolskem letu 1963/64. Prav tako je komisija po pregledu finančnega načrta šole za leto 1963 priporočila republiškemu skladu za šolstvo njegovo odobritev, pri čemer je višino osebnih in funkcionalnih izdatkov šole vskladila s potrebami visokošolskega študija.

Komisija je razpravljala o predlogu Zveze za telesno kulturo Slovenije za sredstva iz republiškega sklada za negospodarske investicije. Predložen investicijski program vsebuje dva objekta; gradnjo nove 140 m smučarske skakalnice v Planici in izpopolnitev obstoječe 80 m skakalnice ter gradnjo telesno-vzgojnega centra v Ljubljani — Tivoli. Za leto 1963 naj bi prispevala republika 160 500 000 dinarjev. Komisija ni podprla predloga o gradnji nove 140 m skakalnice v Planici, ampak le potrebna sredstva v znesku 18 milijonov dinarjev za izpopolnitev obstoječe 80 m skakalnice. Osvojila in podprla je predlog za gradnjo telesno-vzgojnega centra v Ljubljani-Tivoli, ker je v Ljubljani takšen objekt nujno potreben. Z njim bi dobili ustrezne prostore za mednarodne prireditve, za kontinuirano delo telesnokulturnih organizacij in nekaterih šol, zlasti univerze v zimskem času in končno, ker predstavlja predvidena izgradnja zaključeno celoto športnega parka ing. Bloudka v Tivoliju. Komisija je na osnovi teh ugotovitev priporočila skladu LR Slovenije za negospodarske investicije, da upošteva pri svojih odločitvah ta predlog v znesku 110 milijonov dinarjev, predvsem še zato, ker je dosežena okoli 50 % participacija investicijske vrednosti iz lokalnih virov. Celotni predlog Zveze za telesno kulturo Slovenije, ki je predvideval za leto 1963 znesek 160 milijonov dinarjev participacije iz republiških virov, je komisija znižala za 30 milijonov dinarjev.

V letu 1962 je bila na pobudo zveznih organov telesne kulture izvršena akcija o meritvah telesne sposobnosti šolske mladine od 7 do 19 leta starosti. V naši republici je bilo izmerjeno okoli 8000 šolske mladine. Komisija je določila svojega člana za vodstvo organizacije te pomembne akcije, pri kateri je sodelovalo 15 znanstvenih delavcev, 15 strokovnjakov s področja telesne kulture in okoli 20 prosvetnih delavcev. Na podlagi popisanih meritev bo izdelana analiza, ki bo pokazala stanje in potrebne ukrepe na področju telesne vzgoje v šolah in izven nje. Za stroške opravljenega dela je na predlog komisije prispeval Izvršni svet LS LR Slovenije 20 % ali 950 000 din.

Delo komisije se je odražalo tudi pri reševanju konkretnih vprašanj, kot na primer pri organizaciji večjih mednarodnih prireditev, v kolikor jih je bilo potrebno podpreti s finančnimi sredstvi iz republiške proračunske rezerve, pri razporeditvi sredstev republiškim telesnokulturnim organizacijam, pri odobravanju deviznih sredstev v okviru odobrene kvote 1 000 000 deviznih dinarjev itd. Odrejala je tudi svoje predstavnike na posvetovanja, kjer se je obravnavala problematika telesne kulture in sodelovala z Zvezno komisijo za telesno kulturo.

2. Komisija za uslužbenske zadeve LR Slovenije

Komisija za uslužbenske zadeve LR Slovenije je samostojen republiški upravni organ, čigar delovno področje je določeno v 18. členu zakona o javnih uslužbencih in drugih predpisih izdanih na podlagi tega zakona. V okviru teh pristojnosti je komisija tudi v letu 1962 reševala konkretne zadeve iz področja uslužbenskih razmerij s tem, da je dajala soglasja za odločbe o imenovanju v določene nazive oziroma v napredovanje; odločala o ugovorih državnih organov, samostojnih zavodov in organizacij zoper akte sekretariata izvršnega sveta za proračun in občo upravo, s katerim je ta izpodbijal zakonitost odločb o uslužbenskih razmerjih, odločala na drugi stopnji o pritožbah uslužbencev in dajala soglasja k odpovedi službe uslužbencem republiških organov ter uslužbencem samostojnih zavodov, nad katerimi imajo ti organi nadzorstvo. Poleg

tega je komisija reševala še druge konkretne zadeve, ki so v njeni pristojnosti po drugih na zakonu o javnih uslužbencih temelječih predpisih. Razen reševanja konkretnih zadev, je komisija sodelovala s svojimi člani v razširjenih ocenjevalnih komisijah, ki so odločale o ugovorih uslužbencev republiških upravnih organov in zavodov zoper splošno oceno ocenjevalnih komisij. Administrativne posle komisije je po določbah zakona o javnih uslužbencih opravljal sekretariat IS za proračun in občo upravo.

Komisija je delala v plenumu in svetih. Medtem ko je komisija prejšnja leta večina zadev še reševala v plenumu, pa je v preteklem letu komisija delala predvsem v svetih, kar je predvsem rezultat načelnih sklepov, ki jih je komisija sprejela že v prejšnjih letih na podlagi katerih so sveti reševali konkretne zadeve. Prav zaradi tega in pa bogate prakse komisije, je bilo delo komisije v preteklem letu zelo ekspeditivno. Komisija je o svojem delu, zlasti pa o načelnih stališčih v pomembnejših primerih, sproti obveščala odbor izvrnega sveta za splošna in upravna vprašanja.

Ponovne spremembe in dopolnitve zakona o javnih uslužbencih, pa tudi drugi novi predpisi so izdatno vplivali na pristojnosti komisije, ki so se začele zmanjševati že v letu 1961 z uveljavitvijo splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe, po katerem se je večina predpisov zakona o javnih uslužbencih prenehala uporabljati za uslužbence zdravstvenih zavodov, ki so tako nagrajevanje kakor tudi delovna razmerja samostojno uredili s svojimi pravilniki. Proces zmanjševanja pristojnosti komisije se je v letu 1962 nadaljeval. Zakon o javnih uslužbencih se je prenehel uporabljati za uslužbence denarnih in zavarovalnih zavodov. Z novim načinom financiranja prosvetnih in vzgojnih zavodov ter z novim načinom določanja plač uslužbencev samostojnih zavodov in zbornic, pa so v večini primerov odpadle pristojnosti komisije za odločanje o pritožbah zoper odločbe, ki so bile izdane na osnovi pravilnikov o osebnih dohodkih teh zavodov in organizacij. Največje spremembe v pristojnostih komisije pa so nastale z uveljavitvijo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o javnih uslužbencih, ki je stopil v veljavo 1. avgusta 1962. S tem zakonom je bilo precej pristojnosti komisije prenešeno na okrajne in občinske komisije za uslužbenske zadeve, nekatere pristojnosti komisije za uslužbenske zadeve LR Slovenije pa so bile ukinjene. Glede na to, da bo v letu 1963 večina državnih organov prešla na preizkus novega uslužbenskega sistema, je pričakovati nadaljnji upad zadev, za katere je komisija po veljavnih predpisih še pristojna.

Komisija je pri svojem delu naletela na različne probleme, katerih izvor je med drugim iskati v neustreznih in pomanjkljivih predpisih. Najbolj komplicirani in problematični so bili zlasti primeri odpovedi službe. Pri tem velja omeniti sporen primer, ki je nastopil pri upokojenih učiteljih, ki so v svojih pritožbah zastopali stališče, da se jim podaljšano uslužbenko razmerje lahko odpove le s tromesečnim odpovednim rokom, t. j. kot uslužbencem, ki so izpolnili pogoje za starostno pokojnino. Pri tem so se sklicevali na pojasnila zveznih organov. Problem je bil rešen s sodbo zveznega vrhovnega sodišča, ki je v konkretnem upravnem sporu razsodilo, da preneha upokojenim osebam podaljšano uslužbenko razmerje brez odpovednega roka t. j. že s samo izdajo odločbe o prenehanju službe.

Odpovedi so se dajale uslužbencem iz zelo različnih razlogov predvsem pa zaradi izvršenih reorganizacij, ukinitve delovnih mest ali zaradi zboljšanja

kadrovskega sestava uslužbencev. Pri tem pa je treba poudariti, da je bil postopek prvostopnih organov v večini primerov pomanjkljiv, vsled česar je bilo treba zadeve pošiljati v dopolnitev, pa tudi razlogi, zaradi katerih so se dajale odpovedi niso bili vedno dovolj konkretni in obrazloženi. Prav zaradi tega je bila komisija v težavni situaciji pri odločanju o posameznih pritožbah. Stanje pa se je bistveno izboljšalo z novimi določbami o stavljanju uslužbencev na razpolago, po katerih je možno staviti na razpolago vsakega uslužbenca ne glede na dolžino njegove delovne dobe. Po preteku 6-mesečnega roka stavitve na razpolago pa se šteje, da je uslužbencu služba odpovedana in za tako odpoved ni potrebno niti zaslišanje uslužbenca, niti soglasje komisije izključen pa je tudi upravni spor. Uslužbenca, ki je bil stavljen na razpolago — pa ima več kot 15 let službe, se pa administrativno upokoji.

Spremenjeni zakon o javnih uslužbencih je prinesel tudi nove določbe o prenehanju službe po samem zakonu. Po teh določbah preneha služba uslužbencu že z izpolnitvijo pogojev za polno pokojnino, ne pa šele z uveljavitvijo pravice do pokojnine kot je to bilo urejeno poprej. Vendar pa je bilo izvajanje teh določb začasno odloženo z odlokom zvezne Ljudske skupščine zaradi neustreznosti sedanjega pokojninskega sistema — vse dotlej, dokler ne bo sprejet in začel veljati novi zakon o pokojninskem zavarovanju. Prav zaradi tega je bilo komisiji predloženih le nekaj primerov za izdajo soglasja k honorarnim zaposlitvam oseb, katerim je služba prenehala po samem zakonu v smislu novih določb še pred navedenim odlokom Zvezne ljudske skupščine. Komisija je vsem predlogom ugodila s tem, da je prepustila organom, da sami precenijo koliko časa bodo te uslužbence obdržali v službi.

V letu 1962 je močno upadlo tudi število upravnih sporov, to pa v glavnem zaradi tega, ker so se — kot je omenjeno — skrčile pristojnosti komisije. Upravni spori, ki so jih sprožili uslužbenci zoper odločbe komisije, so bili v glavnem neutemeljeni in v večini primerov zavrtnjeni, že pri republiškem vrhovnem sodišču, kar kaže na to, da je komisija v spornih primerih pravilno tolmačila in uporabljala veljavne predpise.

S 1. januarjem 1962 so bile ukinjene vse dotedanje omejitve glede višine položajnih plač. Z novimi predpisi so bili predstojniki republiških organov pooblaščen za izdajo natančnejših predpisov o novih položajnih plačah svojih uslužbencev v soglasju z Izvršnim svetom. Natančnejše predpise o položajnih plačah uslužbencev ljudskega odbora pa izda ljudski odbor. Da pa ne bi prišlo do pretiravanj, je Izvršni svet izdal priporočila, po katerem naj bi položajne plače ne presegle 30 000 dinarjev, skupni mesečni prejemki pa ne 68 000 oziroma 72 000 dinarjev. Z določitvijo novih položajnih plač se je večina organov skušala približati nagrajevanju po delu. Zaradi tega so nove položajne plače določili tako, da predstavljajo razliko med temeljno plačo uslužbenca, in plačo, ki je bila določena po oceni delovnega mesta. Zaradi tega je tudi prišlo do primerov, da se je uslužbencem, ki so med letom napredovali, znižala nova položajna plača za toliko, kolikor se jim je z napredovanjem zvišala temeljna plača. Pritožbe je v takih primerih reševala komisija tako, da se je ravnala po določbah o položajnih plačah posameznih organov, kjer so le-te bile edina pravna osnova, in je take pritožbe seveda morala zavrniti.

Komisija je tudi v preteklem letu obravnavala predloge za pripustitev k posebnim izpitom za priznanje večje strokovne izobrazbe. Pri tem pa se je pojavil problem, ker so bili komisiji predloženi taki predlogi za uslužbence

tistih organov in zavodov, ki so že v letu 1961 in pa v začetku 1962 prešli na tak sistem poslovanja kot ga imajo gospodarske organizacije in se za njihove uslužbence ne uporablja več zakon o javnih uslužbencih. Komisija takim predlogom ni mogla ugoditi, ker ni imela za to zakonite podlage. Problem pa je obstojal predvsem v tem, ker so se uslužbenci skozi vse leto pripravljali na opravljanje izpita na raznih tečajih in seminarjih, vendar pripustitve k izpitu niso dosegli iz navedenega razloga. Enako stališče je v teh primerih zavzela tudi zvezna komisija za uslužbenske zadeve.

V letu 1962 je bilo na komisijo vloženih skupno 1492 zadev, od katerih je komisija rešila na svojih sejah 1071 zadev, ostalih 421 zadev pa je rešil administrativni aparat komisije, ker jih glede na njihovo vsebino ni bilo potrebno predložiti komisiji. Število zadev, ki jih je komisija obravnavala v preteklem letu je torej upadlo napram številu zadev, ki jih je komisija obravnavala v posameznih prejšnjih letih. Razlog za to pa je v postopnem zmanjševanju pristojnosti komisije.

3. Komisija LR Slovenije po 172. členu zakona o pokojninskem zavarovanju

Naloga komisije je, da daje pristojnim organom mnenja o tem, ali so izpolnjeni pogoji, da se prosilcu šteje v pokojninski staž doba iz 29., 31. člena (točka 3, 1. odstavek), 38. člena (4. odstavek), 75. in 215. člena zakona o pokojninskem zavarovanju, to je doba, prebita v zaporih, v internaciji, v taboriščih in vojnem ujetništvu po 6. aprilu 1941 ter na revolucionarnem delu pred 6. aprilom 1941.

Komisija je prejela v teku leta 2523 vlog. Komisija izraža mnenje o:

- obdobju med drugo svetovno vojno, ki so ga posamezniki prebili zaradi sodelovanja v narodnoosvobodilnem gibanju v zaporih in taboriščih;
- obdobju, prebitem v vojnem ujetništvu;
- obdobju, prebitem v ilegalnem revolucionarnem delovanju ter v zaporu in v brezposelnosti zaradi revolucionarnega dela pred vojno.

Komisija je imela 37 sej in je obravnavala 2281 vlog.

Vloge so se rešile takole:

1. Zapor in internacije v času NOB dvojno štetje let	1778 pozitivno	83 negativno
2. Vojno ujetništvo — 30 % povišanje pokojnine	10 pozitivno	
3. Predvojno revolucionarno delo — enojno štetje dobe	50 pozitivno	13 negativno

Skupaj vlog

1934

(od tega negativno 5 %)

Preostalih 589 spisov:

Vrnjeno v dopolnitev	347
V delu	242
Vseh vlog	2523

To so podatki do vključno 18. 12. 1962.

Letos je bilo obravnavanih 475 vlog več kot lansko leto. Dotok vlog še vedno raste.

4. Komisija za priznavanje pravic do osebne pokojnine po drugem odstavku 73. člena zakona o pokojninskem zavarovanju

164. člen zakona o pokojninskem zavarovanju (Uradni list FLRJ, št. 51/57) je določil pristojnost za odločanje o pravici do osebne pokojnine po drugem odstavku 73. člena Zakona o pokojninskem zavarovanju zvezni komisiji. Ta pristojnost pa je bila sredi leta 1959 prenesena na posebne republiške komisije. Po tem določilu imajo pravico do osebne pokojnine pred dopolnitvijo 55. (moški) oziroma 50. (ženske) leta starosti tisti udeleženci NOB, ki so vstopili v NOB pred 9. 9. 1943 in ki imajo najmanj 15 za pokojnino vštvenih let, od tega 10 let delovne dobe, če komisija spozna, da je upokojitev potrebna glede na njihovo zdravstveno stanje in delovno zmožnost.

V letu 1962 je komisija prejela 234 zahtevkov, kar predstavlja znaten porast v primerjavi s prejšnjimi leti (od leta 1958 do konca leta 1961 je bilo vloženih skupaj 328 zahtevkov). Ta porast je predvsem pripisati slabšanju zdravstvenega stanja borcev in težnji po upokojitvi zlasti tistih borcev, ki niso v delovnem razmerju, pa si s tem želijo zagotoviti stalne mesečne dohodke in popolno zdravstveno varstvo.

Republiška komisija je na desetih sejah v letu 1962 obravnavala 194 zahtevkov. Pozitivno je rešila 166 zahtevkov, negativno pa 16. Nerešenih je 46 novih primerov.

6 zahtevkov je komisija odstopila okrajnim zavodom za socialno zavarovanje, ker so obravnavani borci dopolnili starostni pogoj za pridobitev pravic do redne upokojitve (čl. 73/1 ZPZ).

Komisija je sprejela stališče, da priznava pravico do osebne pokojnine le borcem nezmožnim za delo. Pri odločanju tudi ocenjuje gmotno stanje predlaganih. Komisija je mnenja, da bi morale okrajne komisije poprej rešiti vprašanje prevelikih posestev, ki jih imajo nekateri predlagani borci, ker jih ta posestva le bremenijo in ne rešujejo njihovega socialnega problema.

Komisija je dostikrat vplivala na okrajne komisije, da so primere laže obolelih borcev reševale na tak način, da so jim oskrbele primerna delovna mesta.

5. Komisija za narodne parke

Junija 1961 je izšel odlok o razglasitvi Triglavskega narodnega parka. S strani občinskih ljudskih odborov, ki naj imajo največ kompetenc pri urejanju narodnih parkov, tako tudi v Triglavskem narodnem parku, ni prišla v letu 1962 nobena nova pobuda za proglasitev kakega narodnega parka.

V arhivu Komisije za narodne parke pri Izvršnem svetu LS LRS so še od prej predlogi za: Logarsko dolino z Okrešljem, Krvavec, Panovec pri Novi Gorici, Klopni vrh na Pohorju, Otočec z okolico, Kamniško Bistrico, Rakovo dolino, Veliko planino in gozdove okrog Rogaške Slatine. Naši zakonski predpisi nudijo namreč tudi druge zakonske možnosti zaščite narodnih znamenitosti, in so nekatere od teh naravnih znamenitosti zavarovane z drugimi predpisi.

Komisija se je doslej odločila samo za proglasitev Triglavskega narodnega parka, ker je bil ta predlog najbolj utemeljen in proučen.

Triglavski narodni park, ki je sedaj v območju ObLO Radovljica, upravlja posebna komisija, imenovana 14. 11. 1961 s strani ObLO Radovljica. Po ureditvi potrebnih pravnih aktov od strani ObLO je komisija v juniju 1962 izvedla dnevni seminar za nadzorno osebje (gozdarji, lovci, planinci itd. — 22 ljudi), ki je dobilo tudi posebne izkaznice, da lahko opravlja nadzor v tem parku. Naročene so opozorilne table, ObLO Radovljica pa je opozorila Gozdarsko-kmetijsko zadrugo Srednja vas v Bohinju na prepoved paše. Komisija je razpravljala tudi o drugih perečih zadevah v zvezi z urejevanjem narodnega parka.

6. Komisija Izvršnega sveta za nacionalizacijo najemnih zgradb in gradbenih zemljišč

Komisija za nacionalizacijo pri Izvršnem svetu Ljudske skupščine LRS je svoje delo, ki je obstojalo v pretečenem letu predvsem še v presoji zakonitosti in pravilnosti zakasnelih odločb komisij za nacionalizacijo pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih, praktično zaključila že v prvi polovici leta 1962. Po 5. odstavku 29. člena uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč je namreč predpisano, da je mogoče opozorilo prizadetih strank ali zahtevo republiškega javnega tožilca in republiškega javnega pravobranilca predložiti Republiški komisiji za nacionalizacijo samo v roku treh mesecev od dneva, ko je bila izdana odločba komisije za nacionalizacijo pri ljudskih odborih, s katero je bila nacionalizacijska stvar meritorno rešena. Ker je ta rok potekel že v prvi polovici leta 1962 tudi za zadnje odločbe, ki so jih izdale posamezne okrajne komisije za nacionalizacijo, je morala Republiška komisija za nacionalizacijo vse kasnejše vloge, opozorila in razne predloge prejšnjih lastnikov nacionaliziranih zgradb in delov zgradb zavrniti kot prepozno vložene, kolikor ni posamezni občinski ljudski odbor kot stranka v nacionalizacijskem postopku po 266. členu zakona o splošnem upravnem postopku pod določenimi zakonskimi pogoji dal privolitev za spremembo ali razveljavitev pravnomočnih nacionalizacijskih odločb. Glede na to sta oba operativna sveta Republiške komisije za nacionalizacijo, eden pristojen za zadeve nacionalizacije objektov verskih skupnosti, drugi pa za odločanje o opozorilih, vlogah in predlogih državljanov in družbeno pravnih oseb, ki jim po veljavnih predpisih pripada lahko na nepremičninah pravica državljske lastnine, poslovala tudi v letu 1962 ter imela skupaj 28 rednih sej, na katerih sta razpravljala o 786 zadevah.

Oba operativna sveta Republiške komisije za nacionalizacijo sta med letom razpravljala tudi o raznih vprašanjih in dopolnitvah upravnega postopka, ki jih je postavljala in potrebovala Zvezna komisija za nacionalizacijo v zvezi s pristojnim reševanjem nacionalizacijskih zadev iz LR Slovenije.

Kljub temu, da so vsi roki za predlaganje opozoril na Republiško komisijo za nacionalizacijo že potekli, je bilo pri Državnem sekretariatu za finance LRS v letu 1962 za Republiško komisijo za nacionalizacijo registriranih 352 novih vlog, opozoril, od tega največ v mesecu oktobru (74), najmanj pa v mesecu avgustu (11). Operativna sveta Republiške komisije za nacionalizacijo sta po predpisanem postopku rešila tudi ta opozorila in sta s svojim delom povsem na tekočem.

Po sedanjem stanju, ki ga je glede na to, da je zaključeno tudi redno delo Republiške komisije za nacionalizacijo smatrati pravzaprav za končno stanje, je v LR Sloveniji nacionaliziranih 2640 stanovanjskih ter 815 poslovnih zgradb, skupno tedaj 3455 gradbenih objektov. To število je treba povečati še za 1510 posameznih poslovnih prostorov, 114 posameznih stanovanj in 298 ločenih sob, ki so bili nacionalizirani kot etažni deli v nenacionaliziranih zgradbah.

Vrednost vseh teh nacionaliziranih stanovanjskih in poslovnih zgradb skupaj z nacionaliziranimi deli v zgradbah, ki so ostale last prejšnjih lastnikov, ugotovljena po metodi točkovanja, znaša po zadnjih podatkih pristojnih občinskih finančnih organov 12 109 890 000 din.

7. Komisija LR Slovenije za zadeve požarnega varstva

Izvršni svet LS LR Slovenije je postavil v letu 1960 komisijo LRS za zadeve požarnega varstva, ki obravnava vprašanje s področja preventivnega in represivnega požarnega varstva in koordinira ter povezuje delo vseh činiteljev, ki so zainteresirani na požarnovarnostni službi.

V letu 1962 je komisija imela štiri seje, na katerih je razpravljala: o strokovni vzgoji kadra požarnovarnostne službe v LR Sloveniji, o problematiki gozdnih požarov v LR Sloveniji, o enotni organizaciji gasilske službe na Jesenicah, o predlogu združitve poklicnih gasilskih enot in reševalnih postaj prve pomoči v samostojne reševalne zavode v krajih, kjer so zgrajeni domovi za poklicne gasilce; o perspektivnem načrtu modernizacije gasilske službe v LR Sloveniji, o združevanju finančnih sredstev skladov zavarovalnic za preventivne in represivne ukrepe, o dokončni realizaciji prvega dela perspektivnega načrta modernizacije gasilske službe v LR Sloveniji in problematiki gradnje gasilskih domov za poklicne gasilske enote v Mariboru, Kopru in Novem mestu.

Vprašanje kvalitetnega gasilskega kadra je komisija obravnavala večkrat in pri tem upoštevala kriterij strokovne vzgoje v zveznem merilu. Možnosti šolanja gasilskih kadrov so se zelo povečale; strokovna vzgoja gasilskih kadrov, upoštevaajoč ekonomske možnosti in tudi realne potrebe, je urejena takole: za vzgojo višjega strokovnega kadra za civilno zaščito in požarno varnost zvezna dvoletna šola civilne zaščite v Beogradu, za vzgojo srednjega strokovnega kadra dvoletna gasilska šola v Zagrebu. V obeh šolah ima republika Slovenija redno kvoto šest slušateljev v vsakem letniku, kar zadostuje za njene potrebe. Za vzgojo nižjega poklicnega gasilskega kadra, to je poklicnih gasilcev teritorialnih in industrijskih gasilskih enot, se poslužujemo srednje strokovne šole za notranje zadeve LRS, ki ima v svojem sestavu tudi oddelek za civilno zaščito in požarno varnost (ob aktivnem sodelovanju poklicne gasilske brigade OLO Ljubljana). Osnovno gasilsko strokovno vzgojo (strojniki, gasilci, podčastniki) pa prevzamejo okrajne in občinske gasilske zveze v gospodarskih središčih Slovenije — v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Kopru, Novem mestu, na Jesenicah, v Murski Soboti in Novi Gorici, kjer so zgrajeni oziroma se gradijo sodobni gasilski domovi in kjer lahko osnovno strokovno vzgojo čimbolj približamo terenu, jo napravimo množično in jo izvajamo na najbolj prikladen način.

Vsi novo zgrajeni domovi za poklicne gasilske centre imajo dobro urejen sistem zvez, zadostno velike garaže, in ostale prostore. Zato bi lahko služili za skupni reševalni center določenega reševalnega področja. Ko bi se uporabljali skupni prostori in uvedla enotna dežurna služba, bi se stroški za to službo zelo zmanjšali. Komisija je sklenila, da predloži predlog o združitvi poklicnih gasilskih enot in reševalnih postaj v samostojne reševalne zavode Svetu za zdravstvo LRS.

Na Jesenicah sta obstajali dve poklicni gasilski enoti — ObLO Jesenice in v železarni. Industrijska poklicna gasilska enota železarne je glede na svojo tehnično opremljenost in strokovno izobrazbo gasilcev sposobna gasiti in reševati tudi izven območja podjetja. Občinska poklicna gasilska enota pa mora v mejah svojega delovnega področja opravljati protipožarno službo na vsem občinskem območju. Tako je vznikla zamisel o ustanovitvi skupne poklicne gasilske enote, ki naj bi jo vzdrževali železarna in občina.

V prvem delu načrta modernizacije in tehnične izpopolnitve gasilske službe v LR Sloveniji, ki so ga sprejeli v letu 1958 DOZ za Slovenijo, Državni sekretariat za notranje zadeve LRS in Gasilska zveza LRS, je bilo določeno, da se zgradijo sodobni gasilski domovi v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Kopru, Novem mestu, Novi Gorici in da se dokonča gasilski dom v Murski Soboti. Gasilski domovi v Ljubljani (tu so tudi prostori za strokovno vzgojo gasilskega kadra), v Celju in Kranju so dokončani in služijo svojemu namenu. Gasilski domovi v Mariboru, Kopru in Novem mestu so tik pred dovršitvijo in bo gradnja končana spomladi leta 1963. Za gasilski dom v Novi Gorici se izdelujejo načrti. Dosedanje izkušnje so pokazale, da je mogoče doseči večje uspehe pri tehničnem dvigu požarnovarnostne službe samo z združenimi finančnimi sredstvi preventivnih skladov zavarovalnic. Izvedena je bila akcija, da so zavarovalnice samostojno sprejele sklep, naj se začasno še nadalje zbirajo v republiškem merilu finančna sredstva preventivnih skladov za dvig požarnovarnostne službe v LR Sloveniji. Zavarovalnice pripravljajo za svoja področja drugi del perspektivnega načrta modernizacije gasilske službe LR Slovenije. Ta bo vseboval: gradnja ali popravila večjih obstoječih gasilskih domov, gradnja vodohramov in požarnih bazenov, priprave za odvzem vode, nabava posebnih gasilskih in reševalnih vozil, orodnih gasilskih vozil in cistern. Načrt izdelujejo ob sodelovanju gasilskih organizacij in naj bi se pričel izvajati v letu 1964.

Za ukrepe, ki imajo namen izboljšati preventivno in represivno gasilsko službo so zavarovalnice v letih 1956—1962 iz sredstev preventivnega sklada razdelile kot dotacije, večji del pa kot posojila vsoto 836 milijonov dinarjev. Poleg tega zavarovalnice redno odvajajo okrajnim ali občinskim gasilskim skladom letno 4 % od požarnih premij, kar je zneslo v letu 1962 100 500 000 din.

8. Komisija za verska vprašanja LR Slovenije

Pristojnost Komisije za verska vprašanja LRS se v preteklem letu ni spremenila. Komisija je kot samostojen republiški upravni organ opravljala vse upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki se tičejo razmerij med državo in verskimi skupnostmi.

Tudi v preteklem letu je bilo težišče dela komisije v tem, da je spremljala izvajanje in uporabo zakonov ter drugih predpisov, ki se nanašajo na

verske skupnosti; spremljala zakonitost tovrstnih predpisov in ukrepov ljudskih odborov; proučevala vprašanje razmerij med državo in verskimi skupnostmi; na pismene vloge in osebna zaprosila predstavnikov verskih skupnosti oziroma njihovih organov reševala konkretna vprašanja, v kolikor rešitev teh vprašanj ni spadala v pristojnost ljudskih odborov oziroma drugih organov; odobravalala oziroma posredovala potrebne subvencije verskim skupnostim in njihovim organom ter pri vsem svojem delu, zlasti pa v neposrednih razgovorih s predstavniki verskih skupnosti, težila za nadaljnjo normalizacijo odnosov z verskimi skupnostmi v LR Sloveniji.

Čeprav je uredba za izvrševanje zakona o pravnem položaju verskih skupnosti pojasnila in rešila mnoga odprta konkretna vprašanja in kljub okoliščini, da se predstavniki in organi verskih skupnosti s svojimi zaprosili vse pogosteje obračajo tudi na občinske in okrajne ljudske odbore, je imela komisija s predstavniki verskih skupnosti v LR Sloveniji večje število uradnih razgovorov, na katerih je bilo obravnavanih mnogo konkretnih vprašanj, za katera so se našle ustrezne rešitve.

Pri svojem delu je komisija sodelovala z okrajnimi in občinskimi ljudskimi odbori ter s številnimi republiški organi.

Ker je meseca aprila 1962 potekla mandatna doba dotedanji Komisiji za verska vprašanja LRS, je Izvršni svet LS LRS imenoval za naslednji dve leti komisijo v novem sestavu.

9. Komisija Izvršnega sveta za prošnje in pritožbe

V letu 1962 smo se v vsej državi veliko trudili, da bi odpravili nekatere slabosti v delu naše javne uprave in gospodarstva. V skladu s tem je tudi Izvršni svet LS LR Slovenije posvetil posebno pozornost področju prošenj in pritožb. V vlogah državljanov se namreč posebno jasno kažejo slabosti v delu javne uprave in gospodarstva. Izvršni svet je na svoji seji obravnaval poročilo o prošnjah in pritožbah v I. polletju, dal je smernice za nadaljnje delo republiške komisije in urada za prošnje in pritožbe ter v posebnem pismu opozoril ljudske odbore na pomanjkljivosti pri obravnavi prošenj in pritožb v občinah in okrajih.

Republiška komisija za prošnje in pritožbe je imela v letu 1962 tri seje. Na prvi je obravnavala probleme, ki izhajajo iz letnega poročila urada za prošnje in pritožbe, in o pritožbah zoper postopke carinskih organov do izseljencev in turistov. Druga seja je obravnavala prošnje in pritožbe s področja socialnega zavarovanja in družbene zaščite. Na tretji so bili proučeni problemi, ki izhajajo iz povečanega števila prošenj in pritožb, in sprejete so bile smernice za izboljšanje dela v zvezi s prošnjami in pritožbami pri okrajnih in občinskih komisijah za prošnje in pritožbe.

V letu 1962 se je povečalo število prošenj in pritožb, ki so jih državljani iz LR Slovenije poslali raznim oblastvenim in družbenim organom, za okoli eno četrtino. Ta izredno velik porast je posledica naporov naše skupnosti, da bi popravila nekatere slabosti v gospodarstvu in javnem življenju. Posebno močno je število vlog poraslo po govoru predsednika republike v Splitu. Glede na vsebino zavzemajo vse važnejše mesto prošnje in pritožbe s področja delovno-

pravnih odnosov, dalje vloge s področja socialnega zavarovanja in družbene zaščite ter stanovanjske zadeve. Porast vlog s teh treh področij kaže na pereče probleme, ki nastajajo v razvoju naše družbe, posebno z razvojem gospodarstva. Komisija je z analizo prejetih vlog državljanov analizirala tudi globlje vzroke pritožb s področij, ki so v pritožbah najbolj številna, opozarjala na pereče probleme in izražala oblastvenim organom mišljenje, kako naj se ta vprašanja rešujejo. Razprave v komisiji so potekale vedno ob prisotnosti ustreznih republiških organov.

Komisija je posvetila posebno pozornost težavam, ki nastopajo pri izvajanju zakona o pokojninskem zavarovanju, dalje nerešenim vprašanjem vojnih invalidov iz NOB, problemom, ki nastajajo ob izjemnih upokojitvah in pri dodeljevanju republiških, okrajnih in občinskih priznavalnin, kakor tudi različni; večinoma pre nizko odmerjeni družbeni pomoči, ki jo dajejo občine.

Počasnejši porast zaposlovanja nove delovne sile nastopa med drugim tudi zaradi naporov delovnih kolektivov za povečanje produktivnosti dela in zmanjšanje števila delovne sile v podjetjih. Komisija je ponovno opozorila na še vedno pomanjkljivo ureditev in prakso pri odpovedih delovnih razmerij in pri reševanju sporov, ki v zvezi s tem nastajajo v kolektivu, na občini in na sodiščih. Komisija je obravnavala tudi pereče zadeve, ki se pojavljajo v zvezi z odhajanjem Jugoslovanov na delo v inozemstvo.

Veliko pozornost je komisija posvetila naporom, da bi državljani v bodoče v večji meri vlagali prošnje in pritožbe na komisije in službe za prošnje in pritožbe pri nižjih oblastvenih organih. Posebno občine imajo največ kompetenc in zato možnosti za reševanje večine zadev, zaradi katerih se državljani najčesteje pritožujejo. Znano je, da se v Jugoslaviji državljani v večini primerov pritožujejo na predsednika republike. Podatki kažejo, da v LR Sloveniji naslavljajo državljani nad polovico svojih vlog na republiške, okrajne in občinske organe, ostali del je naslovljen na predsednika republike. Toda na občinske in okrajne organe je bilo naslovljenih le okoli 5 % od vseh vlog iz LR Slovenije. Posebno maloštevilne so vloge državljanov na občinske organe. Zato je razumljiva težnja republiške komisije, da bi utrdila in razvila delo odborniških komisij in služb za prošnje in pritožbe na okrajih in občinah. Da bi pripomogla k uspešnejšemu delu okrajnih in občinskih komisij in služb, je republiška komisija analizirala vse okoliščine, ki lahko pripomorejo k izboljšanju dela v zvezi s prošnjami in pritožbami na okrajih in občinah. Organizirani so bili sestanki z vsemi okrajnimi komisijami, pri čemer so jim člani republiške komisije in urada pomagali v organiziranju uspešnejšega dela. V teku leta smo lahko zaznamovali napredek v delu okrajnih komisij in služb za prošnje in pritožbe in delni napredek pri občinskih službah in komisijah. Komisija je v svojem delu sodelovala s komisijo za vloge in predloge pri SZDL ter z drugimi organi, ki se ukvarjajo s prošnjami in pritožbami.

Člani komisije so skupaj z uradom za prošnje in pritožbe delovali v propagandnem smislu, tako da so pojasnili naloge pri delu v zvezi s prošnjami in pritožbami in pripomogli k boljši organizaciji tega dela. Tako je bil v »Delu« objavljen razgovor za okroglo mizo, vršila se je tiskovna konferenca z novinarji itd.

ORGANIZACIJA IZVRŠNEGA SVETA IN REPUBLIŠKE UPRAVE

1. Izvršni svet

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je do 9. 6. 1962 imel 20 članov v naslednji sestavi:

Predsednik Boris Kraigher, podpredsednik Viktor Avbelj in dr. Joža Vilfan; sekretar: Peter Zorko, člani: Tone Bole, dr. Marjan Dermastia, Tone Fajfar, Milko Goršič, Riko Jerman, Jože Ingolič, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, ing. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vlado Majhen, Matija Maležič, Bojan Polak, Mitja Ribičič, Niko Šilih in Vida Tomšič.

Na podlagi sklepa Ljudske skupščine LR Slovenije z dne 9. 6. 1962 so bili razrešeni predsednik in nekateri člani Izvršnega sveta, ker so prevzeli druge dolžnosti in sicer: predsednik Boris Kraigher ter člani: Tone Bole, dr. Marjan Dermastia, Jože Ingolič, Matija Maležič in Vida Tomšič. Izvoljeni pa so bili: Viktor Avbelj, za predsednika Izvršnega sveta, za člane Izvršnega sveta pa: Rudi Čačinovič, Jože Tramšek in Beno Zupančič.

Ljudska skupščina LR Slovenije je dne 19. 7. 1962 izvolila za člana Izvršnega sveta Silva Hrasta in Janka Smoleta.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je dne 16. 11. 1962 izvolil Janka Smoleta za podpredsednika Izvršnega sveta.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je po navedenih spremembah v letu 1962 delal v naslednji sestavi:

Predsednik Viktor Avbelj, podpredsednik Janko Smole in dr. Joža Vilfan; sekretar: Peter Zorko, člani: Rudi Čačinovič, Tone Fajfar, Milko Goršič, Silvo Hrast, Riko Jerman, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, ing. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vladko Majhen, Bojan Polak, Mitja Ribičič, Niko Šilih, Jože Tramšek in Beno Zupančič.

Izvršni svet je imel v preteklem letu 33 sej; od teh je bilo 12 sej zaradi nujnosti izvedenih v pismenem postopku. Skupno je Izvršni svet obravnaval 399 zadev in sicer s področja gospodarstva 162 (40,6 %) zadev, s področja notranjih zadev, splošne uprave, šolstva, kulture, prosvete in znanosti, zdravstva in socialne politike pa 184 (46,1 %) zadev. Izvršni svet je rešil 332 zadev, 53 zadev je bilo predloženo Ljudski skupščini LRS, 10 zadev je bilo odloženih, 2 zadevi sta bili odklonjeni in 2 zadevi umaknjeni. Izvršni svet je Ljudski skupščini odgovoril na 4 vprašanja ljudskih poslancev.

Izvršni svet je imel do 30. 6. 1962 naslednje odbore:

1. Odbor za notranjo politiko: predsednik Mitja Ribičič, člani: Vladimir Kadunec, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, Jože Pavličič, Bojan Polak in Niko Šilih.

Člana odbora Miran Košmelj in Bojan Polak sta bila dne 12. 6. 1962 razrešena dolžnosti v temu odboru.

2. Odbor za gospodarstvo: predsednik Tone Bole, člani: dr. Marjan Dermastia, Tone Fajfar, Jože Ingolič, Mirko Jamar, Miran Košmelj, ing. Viktor Kotnik, Leopold Krese, Matija Maležič in Bojan Polak.

Predsednik in člani tega odbora so bili dne 30. 6. razrešeni dolžnosti v tem odboru.

3. Odbor za splošna in upravna vprašanja: predsednik dr. Joža Vilfan, člani: Boris Kocijančič, Ada Krivic, Vladko Majhen, Matija Maležič, Mitja Ribičič in Niko Šilih.

Člana odbora Riko Jerman in Matija Maležič sta bila dne 12. 6. 1962 razrešena dolžnosti v temu odboru.

4. Odbor za narodno obrambo: predsednik Boris Kraigher, člani: Viktor Avbelj, Ivan Maček, Mitja Ribičič, general-polkovnik Ivan Rukavina, Ferdo Šetrajčič, dr. Joža Vilfan in Peter Zorko.

Odbor za postavitev spomenika revolucije: predsednik Franc Leskošek, člani: Miha Berčič, France Bevk, Jože Borštnar, Dolfka Boštjančič, dr. Marjan Dermastia, Olga Družina, Tone Fajfar, Ivan Gorjup, Milko Goršič, Janko Rudolf, Franc Kimovec, Branko Kodrič, Marjan Kozina, Ada Krivic, Tone Kropušek, Franc Lubej, France Mihelič, dr. Heli Modic, Lojze Ribič, Mitja Ribičič, Mira Svetina, ing. Marjan Tepina, Josip Vidmar in dr. Joža Vilfan.

Odbor je imel 2 seji.

Na podlagi uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije z dne 30. 6. 1962 ima Izvršni svet tele odbore:

1. Koordinacijski odbor,
2. Odbor za notranjo politiko,
3. Odbor za splošna gospodarska vprašanja,
4. Odbor za družbeni plan,
5. Odbor za splošna in upravna vprašanja,
6. Odbor za narodno obrambo.

Sestava odborov je naslednja:

Koordinacijski odbor Izvršnega sveta: predsednik Viktor Avbelj, člani: dr. Joža Vilfan, Janko Smole, Peter Zorko, ing. Viktor Kotnik in Mitja Ribičič.

Koordinacijski odbor je imel 26. sej.

Odbor Izvršnega sveta za notranjo politiko: predsednik Mitja Ribičič, člani: Milko Goršič, Vladimir Kadunec, Boris Kocijančič, Jože Pavličič, Ferdo Šetrajčič, Niko Šilih in dr. Slavko Zore.

Odbor je imel 22 sej.

Odbor Izvršnega sveta za splošna gospodarska vprašanja: predsednik: Janko Smole, člani: ing. Karmelo Budihna, Rudi Čačinovič, Silvo Hrast, Mirko Jamar, Riko Jerman, Miran Košmelj, Leopold Krese, Milan Kristan, Bojan Polak in Jože Tramšek.

Odbor je imel 34 sej.

Odbor Izvršnega sveta za družbeni plan: predsednik ing. Viktor Kotnik, člani: ing. France Adamič, Tone Fajfar, dr. Lev Gerzinič, Dušan Horjak, Mirko Jamar, Riko Jerman, ing. Ivo Klemenčič, ing. Albin Orthaber in Ivo Tavčar.

Odbor je imel 4 seje.

Odbor Izvršnega sveta za splošna in upravna vprašanja: predsednik: dr. Joža Vilfan, člani: Ludvik Gabrovšek, Milko Goršič, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, ing. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vladko Majhen, Mitja Ribičič, Niko Šilih, ing. Viktor Turnšek in Beno Zupančič.

Odbor je imel 57 sej.

Odbor Izvršnega sveta za narodno obrambo: predsednik: Viktor Avbelj, člani: Ivan Maček, Mitja Ribičič, general-polkovnik Ivan Rukavina, Ferdo Šetrajčič, dr. Joža Vilfan in Peter Zorko.

Stalne inčasne komisije Izvršnega sveta

1. Administrativna komisija

Sestava komisije: predsednik: Niko Šilih, člani: Boris Kocijančič, Vladko Majhen in Peter Zorko.

Komisija je imela 8 sej; na teh sejah je bilo obravnavanih skupaj 377 predlogov za podelitev izjemnih pokojnin po 80. oziroma 132. členu Zakona o pokojninskem zavarovanju. Poleg tega je komisija obravnavala 12 zadev v upravnem postopku v pristojnosti Izvršnega sveta.

2. Komisija za pomilostitve

Sestava komisije: predsednik Milko Goršič, člana: Ada Krivic in Niko Šilih.

Komisija je imela 5 sej. S skupinskim odlokom je bilo ob novem letu 1962 pomiloščenih 34 obsojenih oseb, med letom je bilo pomiloščenih 10 oseb.

3. Komisija za odlikovanja

Sestava komisije: predsednik Niko Šilih, člani: Rudolf Ganziti, Jože Klavdivar, Ljubo Mlakar, Ivan Novak-Očka in Mirko Zlatnar.

Komisija je imela 1 sejo.

V letu 1962 je bilo podeljenih 49 odlikovanj.

4. Komisija za prošnje in pritožbe

Sestava komisije: predsednik Milko Goršič, člani: Stane Bizjak, Tone Bizjak, Pavle Bojc, Tončka Durjava, Riko Kolenc, dr. Sonja Kukovec, Jakob Kvas, Franc Leben, Cilka Maček-Prešeren, Jože Pavličič, Marjan Prijatelj, Stane Zupančič; tajnik komisije: Rihard Knez.

Dne 7. 12. 1962 sta bila razrešena dolžnosti člana komisije Jože Bertonceļ in Rudi Ganziti in imenovana Stane Bizjak in Franc Leben.

Komisija je imela 3 seje.

5. Komisija za mejna vprašanja

Sestava komisije: predsednik dr. Marjan Dermastia, člani: ing. Peter Aljančič, dr. Danilo Dougan, Alojz Grobelnik, Vladimír Kadunec, Niko Kavčič, Sveto, Kobal, Bojan Lubej, Slavko Jež, Rudi Lukman, dr. Ivo Murko, dr. Bogdan Novak, Bogo Premelč, ing. Stojan Šubic, France Šebjanič; tajnik: Vladislav Riha.

6. Komisija za izgradnjo palače republiškega predstavništva in uprave

Sestava komisije: predsednik Peter Zorko, člani: ing. arh. Jurij Jenšterle, Martin Lorbar, ing. arh. Vladimir Mušič, Evgen Ravnik, dr. Mirko Saje, ing. arh. Marko Šlajmer, Bojan Škrk, ing. Jože Unk, Anton Vidovič.

Komisija je imela 9 sej.

7. Komisija za sprejem izseljencev — povratnikov

Ustanovljena je bila dne 18. 7. 1962 (Uradni list LRS, št. 26-194/62).

Sestava komisije: predsednik: Just Miklavc, člani: Jože Kragelj, Zima Vrščaj-Holy, Milan Peroci, Mičo Andjelkovič, Rudi Mahkota, dr. Ivo Murko; tajnik: Mitja Grčar.

8. Komisija za vodstvo in koordinacijo priprav za novi uslužbenški sistem

Sestava komisije: predsednik: Miran Košmelj, člani: dr. Rupko Godec, Marjan Jenko, Emil Lesjak, Rado Miklič, Milutin Mužič, Marjan Prijatelj, Janez Šmidovnik.

9. Komisija za nagrajevanje uslužbencev v republiških organih

Prenehala z delom 24. 1. 1962 na podlagi določb uredbe o spremembah uredbe o nagradah za izredno delo in za posebne uspehe pri delu ter o plačilih za nadurno delo uslužbencev državnih organov.

Administracija Izvršnega sveta

Administracijo Izvršnega sveta sestavljajo kabineti, administrativni sekretariat, samostojni uradi in svetovalci Izvršnega sveta.

Kabinete imajo predsednik, podpredsednika in drugi člani Izvršnega sveta, za katere to določa Izvršni svet.

Administrativni sekretariat ima naslednje temeljne notranje organizacijske enote: urad sekretarja, protokol in finančno ekonomski oddelek. Vodstvo teh enot je neposredno podrejeno pomočniku sekretarja Izvršnega sveta.

V uradu sekretarja se administrativno pripravljajo, zbirajo in urejajo zadeve za seje Izvršnega sveta, njihovih odborov in komisij. Protokolarne, personalne in finančnomaterialne zadeve se vodijo v prej navedenih organizacijskih enotah administrativnega sekretariata.

Samostojni uradi so: Urad za prošnje in pritožbe, Urad za zunanje zadeve, Urad za manjšinska vprašanja in Uprava za kadrovska vprašanja.

Urad za prošnje in pritožbe

V 11 mesecih leta 1962 je urad prejel 3576 vlog, kar znaša 772 ali 27,6 % več kakor v letu 1961. Iz prejšnjih let je ostalo nerešenih 1362 primerov. Med letom je bilo zaključenih 2866 primerov, kar znaša 58 % vseh zadev, ki so v letu 1962 bile v reševanju.

Primerjava s prejšnjimi leti nam pokaže tako-le stanje:

a) po vrsti zadev	1959	1960	1961	1962
stanovanjske zadeve	735	695	838	1017
soc. varstvene zadeve	582	770	747	993
delovno-pravne zadeve	256	296	397	535
gosp. in finance	301	343	340	468
prem.-pravne zadeve	130	138	231	279
upravne in sodne zadeve	148	211	130	161
kult.-prosvetne zadeve	16	20	44	59
razno	167	218	77	68
S k u p a j	2335	2691	2804	3576
b) po okrajih	1959	1960	1961	1962
Celje	338	457	428	508
Gorica	126	121	147	157
Koper	130	117	128	173
Kranj	199	204	227	347
Ljubljana	709	797	955	1065
Maribor	521	587	525	750
Murska Sobota	88	105	106	136
Novo mesto	208	258	238	366
Izven LRS	?	45	52	74
S k u p a j	2335	2691	2804	3576

Tudi v letu 1962 se številčno razmerje zadev glede na stanje, v katerem so se nahajale v trenutku, ko se je stranka odločila za izredno pot pritoževanja, ni bistveno spremenilo. Še vedno namreč dobra tretjina zadev še ni bila v rednem postopku, ko jih je prejel urad, kar nam kaže tudi tale tabela o tem, kakšna pravna sredstva so državljani uporabili, predno so se odločili za izredno pot pritoževanja.

zadeva še ni bila v rednem postopku	739 ali 39,5 % 1. 1961	36,7 %
zaključen upravni postopek na I. stopnji	691 ali 37,0 % 1. 1961	33,5 %
zaključen upravni postopek na II. stopnji	196 ali 9 % 1. 1961	13,3 %
zaključen upravni spor	70 ali 3,7 % 1. 1961	3 %
zaključen pravdni postopek	107 ali 5,7 % 1. 1961	4,7 %
zaključen kazenski postopek	51 ali 2,7 % 1. 1961	2,2 %
izkoriščena izredna pravdna sredstva	3 ali 0,2 % 1. 1961	0,8 %
zadeve se ne rešujejo s pravnimi sredstvi	37 ali 2,0 % 1. 1961	4,7 %
neugotovljeno	4 ali 0,2 % 1. 1961	1,2 %

(Tabela se nanaša na zadeve, ki so med letom prispevale in bile v tem razdobju tudi rešene.)

Podatek o velikem odstotku zadev, ki še niso bile v rednem postopku, v zvezi s podatkom o dokaj velikem odstotku (28,6 %) zadev, ki jih urad reši ali zaključi s pravnim poukom oziroma pojasnilom, ponovno opozarja na stanje pravne pomoči in odvetništva.

Urad za zunanje zadeve pri Izvršnem svetu opravlja strokovne zadeve iz republiške pristojnosti v zvezi z izvrševanjem mednarodnih pogodb in sporazumov na ozemlju LRS, vzdržuje stike s tujimi konzularnimi predstavništvi ter posreduje pri dajanju mednarodne pravne pomoči v konzularnih in upravnih zadevah.

V okviru svoje dejavnosti je urad v stalnem stiku z Državnim sekretariatom za zunanje zadeve FLRJ; v okviru republike pa skrbi za koordinacijo poslov te vrste, ter daje poleg nasvetov tudi številne informacije.

Urad za manjšinska vprašanja opravlja strokovne zadeve iz republiške pristojnosti na področju narodnih manjšin LR Slovenije, kolikor to ne spada v področje drugih republiških upravnih organov, spremlja in koordinira delo teh organov, zavodov in organizacij, kolikor se tiče narodnih manjšin in sodeluje z njimi pri obravnavanju teh vprašanj; daje Izvršnemu svetu analize, poročila in predloge za urejanje teh vprašanj.

Uprava za kadrovska vprašanja je v letu 1962 nadaljevala z delom v skladu s svojim delovnim načrtom. Pripravljala je predloge za imenovanja, o katerih je sklepal Izvršni svet ter dopolnjevala in zlasti ažurirala evidenco vodilnih in strokovnih kadrov v upravi in gospodarstvu.

V LR Sloveniji je 125 institucij, v katerih kolektivne organe imenuje Izvršni svet vse ali del članov. Kolektivni organi teh institucij imajo 1776 članov. V preteklem letu so bile izvršene spremembe v 61 institucijah, v katere je bilo imenovanih ali delegiranih skupno 685 članov, od teh je imenoval Izvršni svet 316 (69 ali 21,7 % ponovno), organizacije so delegirale 180, kolektivi pa 189 članov. Med člani, katere je imenoval Izvršni svet je 13 % žensk. V nekoliko večjem številu so zastopane v republiških svetih in svetih visokih ter višjih šol (25 %). Po starosti prevladujejo člani stari od 35 do 44 let (48 %), po številu funkcij pa člani, ki imajo do 3 funkcije (35 %).

Zaradi izkušenj iz prejšnjih let je uprava bolj načrtno pripravljala kadrovske predloge za te organe. Predhodno je ugotavljala temeljne naloge organa družbenega upravljanja, kako jih je reševal v pretekli mandatni dobi in vzroke neaktivnosti posameznih članov. Te ugotovitve so bile podlaga za pripravo ustreznih predlogov za člane svetov, odborov itd.

Urad za tehnično pomoč je dne 26. 1. 1962 prenehal z delom kot samostojni urad Izvršnega sveta, ker je bil preosnovan v Zavod za tehnično pomoč.

Strokovni sveti

Število strokovnih svetov kot posvetovalnih organov Izvršnega sveta se je v letu 1961 znižalo od 9 na 8; dne 8. maja 1962 je bil ukinjen strokovni svet za vodno gospodarstvo.

1. Strokovni svet za turizem (svet za turizem) je imel 5 sej, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja: program dela, gibanje turističnega prometa v preteklem letu in priprave za novo sezono, zdraviliški turizem, financiranje turistične družbene dejavnosti, predlog predpisa o potovalnih agencijah in predlog družbenega plana turizma za leto 1963.

Predsednik sveta za turizem dr. Danilo Dougan je bil dne 23. 10. 1962 razrešen dolžnosti; na njegovo mesto je bil imenovan Niko Belopavlovič.

2. Strokovni svet za urbanizem in komunalne zadeve je imel 3 seje, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja: informacijo o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko komunalnega gospodarstva; teze za republiški zakon o urejanju in uporabi mestnih zemljišč; osnutek resolucije mestnega sveta Ljubljane o osnovnih načelih urbanističnega razvoja mesta Ljubljane in urbanistične programe za Radence in Dobrno.

Predsednik strokovnega sveta Riko Jerman je bil dne 16. 11. 1962 razrešen dolžnosti; na njegovo mesto je bil imenovan Vladko Majhen, član Izvršnega sveta.

3. Strokovni svet za stanovanjsko izgradnjo je imel 2 seji, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja: informacijo o nekaterih problemih na področju urbanizma in stanovanjsko komunalnega gospodarstva; teze za republiški zakon o urejanju in uporabi mestnega zemljišča.

Predsednik strokovnega sveta za stanovanjsko izgradnjo Riko Jerman je bil dne 16. 11. 1962 razrešen dolžnosti; na njegovo mesto je bil imenovan Vladko Majhen, član Izvršnega sveta.

4. Strokovni svet za geodezijo, v letu 1962 ni imel seje. Predsednik strokovnega sveta je Mirko Zlatnar.

5. Strokovni svet za hidrometeorologijo, v letu 1962 ni imel seje. Predsednik strokovnega sveta za hidrometeorologjo je ing. Tine Mastnak.

6. Strokovni svet za statistiko, v letu 1962 ni imel seje.

Predsednik strokovnega sveta za statistiko je dr. Lev Gerzinič.

7. Strokovni svet za lovstvo je imel 4 seje, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja: predlog za novelo zakona o lovu LRS; gojitev fazanov; teze o lovnih dobah in lovopustih; osnutek predloga zakona o lovu in drugo.

Predsednik strokovnega sveta za lovstvo je dr. Stane Valetinič, redni profesor.

8. Strokovni svet za ribištvo je imel 1 sejo, na kateri je obravnaval izdelavo ribiškega katastra in predlog za spremembo zakon o sladkovodnem ribištvu.

Predsednik strokovnega sveta za ribištvo je ing. Ivan Jelačin, redni profesor.

2. Republiška uprava

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 21-126/62) se je Državni sekretariat za blagovni promet preosnoval v sekretariat Izvršnega sveta za trgovino

in turizem; ustanovljen je bil Sekretariat Izvršnega sveta za proračun in občo upravo ter odpravljen Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo; ustanovljen je bil Sekretariat LR Slovenije za raziskovalno delo in visoko šolstvo, Sekretariat LRS za kulturo, prosveto in znanost pa se je preimenoval v Sekretariat LRS za kulturo in prosveto.

V Ljudski republiki Sloveniji so bili ob koncu leta 1962 tile samostojni organi republiške uprave: trije državni sekretariati, 6 republiških svetov, 11 sekretariatov Izvršnega sveta in en sekretariat LRS, 5 upravnih zavodov, 1 uprava, 1 inšpektorat in 13 komisij.

Državni sekretariat za notranje zadeve LRS opravlja upravne zadeve na področju državne varnosti in javnega reda, svobode in pravic državljanov, družbenega in osebnega premoženja, izvrševanja kazni, notranjega miru in reda ter državljanski stan.

Državni sekretar za notranje zadeve LRS je Vladimir Kadunec.

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS opravlja upravne zadeve na področju pravosodja, spremlja delo advokature in opravlja določene zadeve v zvezi s pomilostitvami. Državni sekretar za pravosodno upravo LRS je Jože Pavličič.

Državni sekretariat za finance LRS opravlja oziroma spremlja finančno izvrševanje republiškega družbenega plana in opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju finančnih obveznosti gospodarskih in drugih organizacij in državljanov nasproti družbeni skupnosti ter dohodkov družbenih skladov; na področju kreditov (kratkoročnih in dolgoročnih) na področju izvajanja predpisov o finančnem, računovodskem in materialnem poslovanju državnih organov, zavodov in skladov, izvajanje predpisov o kreditnem sistemu, bankah ter o zavarovanju oseb in premoženja; na področju plačilne bilance s stališča uresničevanja razmerij, določenih z zveznim in republiškim družbenim planom in z drugimi zveznimi in republiški predpisi; na področju plačilnega in deviznega prometa s tujino in republiške devizne rezerve; na področju premoženjskih razmerij glede zemljišč ter evidence in varstva splošnega ljudskega premoženja (agrarna reforma in kolonizacija, razlastitev, nacionalizacija, zaplemba, zemljiški sklad in promet z zemljišči in stavbami). Državni sekretar za finance LRS je Riko Jerman, član Izvršnega sveta.

Državni sekretariat za finance LRS opravlja nasproti Geodetski upravi pravice in dolžnosti, ki so določene s 43. členom Zakona o državni upravi.

Svet za šolstvo opravlja zadeve na področju šolstva, predšolske vzgoje in predvojaške vzgoje. Svet je nadzorstveni organ za Zavod za napredek šolstva. Svet kot kolegijski organ sestavlja predsednik in 31 članov sveta. Predsednik sveta za šolstvo LRS Vladko Majhen je bil dne 12. 6. 1962 razrešen dolžnosti, na njegovo mesto je bil imenovan Ludvik Gabrovšek. Sekretar sveta za šolstvo LRS je Boris Lipužič.

Svet LRS za strokovno izobraževanje je republiški izvršilno-upravni organ za zadeve strokovnega izobraževanja. Svet opravlja na področju strokovnega izobraževanja zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen, določene izvršilne zadeve, ki so mu dane z zakonom, ter upravne zadeve iz republiške pristojnosti. Svet kot kolegijski organ sestavljajo pred-

sednik in 29 članov sveta. Predsednik sveta je Miran Košmelj, član Izvršnega sveta, sekretar sveta je Boris Lipužič. Upravne zadeve za svet za šolstvo in za Svet za strokovno izobraževanje opravlja Sekretariat sveta za šolstvo LRS.

Svet za kulturo in prosveto LRS opravlja zadeve na področju umetnosti, ljudske prosvete, telesne kulture, radijske oddajne službe, filma, založništva, umetniških akademij in drugih oblik kulturnega življenja in delovanja. Svet izvršuje nadzorstvo nasproti Državnemu arhivu LRS ter Zavodu za varstvo kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 31 članov. Predsednik sveta Boris Kocijančič je bil dne 19. 12. 1962 razrešen dolžnosti, na njegovo mesto je bil imenovan Beno Zupančič. Sekretar Sveta za kulturo in prosveto LRS je Miloš Poljanšek.

Svet za znanost LRS opravlja na področju znanosti izvršilne in upravne zadeve iz republiške pristojnosti in je nadzorstveni organ za znanstvene zavode. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 31 članov. Predsednik Sveta za znanost LRS dr. Joža Vilfan je bil dne 12. 6. 1962 razrešen dolžnosti, na njegovo mesto je bil imenovan ing. Viktor Turnšek.

Upravne zadeve iz pristojnosti sveta za znanost opravlja sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo ustanovljen dne 9. 6. 1962.

Svet za zdravstvo LRS, opravlja zadeve na področju zdravstvenega varstva. Svet je nadzorstveni organ za sanitarni inšpektorat LRS. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 30 članov sveta. Predsednik sveta za zdravstvo Niko Šilih je bil dne 12. 6. 1962 razrešen dolžnosti, na njegovo mesto je bil imenovan Boris Kocijančič, član Izvršnega sveta. Sekretar Sveta za zdravstvo je dr. Jože Benigar.

Svet za socialno varstvo LRS opravlja zadeve na področju splošnega skrbstva, varstva družine, skrbništva in invalidskega varstva. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 29 članov. Predsednik sveta je član Izvršnega sveta Ada Krivic. Sekretar sveta za socialno varstvo LRS je Pavle Bojc.

Sekretariat IS za zakonodajo in organizacijo pripravlja osnutke pravnih predpisov Ljudske skupščine LRS in Izvršnega sveta, kolikor to ne spada v pristojnost drugih republiških upravnih organov, daje mnenje Izvršnemu svetu ali republiškim upravnim organom glede končnega besedila osnutkov predpisov in organizacijskih ukrepov, proučuje vprašanja ustavnega in pravnega sistema, pazi na zakonitost predpisov in organizacijskih ukrepov, pazi na zakonitost predpisov republiških upravnih organov in ljudskih odborov, skrbi za izvajanje predpisov o volitvah v predstavniška telesa in v organe delavskega samoupravljanja, opravlja nadzorstvo nad Uradnim listom LRS in skrbi za objavo republiških predpisov ter predpisov okrajnih ljudskih odborov v Uradnem listu LRS. Iz pristojnosti odpravljenega sekretariata za občo upravo so prešle v ta sekretariat upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju pripravljavanja predpisov o organizaciji republiških organov in zavodov ter upravnih organov in zavodov ljudskih odborov. Sekretar za zakonodajo in organizacijo je dr. Jože Globevnik.

Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve zbira in obdeluje podatke o gospodarstvu kot celoti; daje Izvršnemu svetu občasne

analize in poročila o gibanju gospodarstva; opravlja upravne zadeve s področja izvajanja predpisov o gospodarskem sistemu, izvajanja gospodarskih in upravnih ukrepov na tržišču, s področja zagotavljanja rezerv in s področja cen; proučuje vprašanja gospodarskega sistema ter spremlja delovanje gospodarskega sistema in tekoče gospodarske politike; daje Izvršnemu svetu predloge o teh vprašanjih ter mnenje o predlogih in ukrepih, ki se nanašajo na gospodarstvo kot celoto. Sekretar za splošne gospodarske zadeve je Milan Kristan. Sekretariat za splošne gospodarske zadeve izvršuje nasproti Zavodu za rezerve LRS pravice in dolžnosti, ki so določene v 43. členu Zakona o državni upravi.

Sekretariat IS za industrijo in obrt spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana, gibanje proizvodnje, delovanja gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na področju industrije, gradbeništva in obrti, daje Izvršnemu svetu poročila in predloge za ustrezne ukrepe, skrbi za izvajanje predpisov o industrijskih in tehničnih inšpekcijah in opravlja druge upravne zadeve na področju industrije, gradbeništva in obrti. Sekretar za industrijo in obrt ing. Viktor Kotnik je bil dne 12. 6. 1962 razrešen dolžnosti, na njegovo mesto je bil imenovan Silvo Hrast.

V sestavi sekretariata so elektroenergetski inšpektorat LRS, inšpektorat parnih kotlov LRS, rudarsko-metalurški inšpektorat LRS in gradbeni inšpektorat.

Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana, gibanje proizvodnje, delovanje gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na področju kmetijstva, gozdarstva in vodnega gospodarstva ter razvoj zadružništva, daje o teh vprašanjih Izvršnemu svetu poročila in predloge za ustrezne ukrepe ter opravlja druge upravne zadeve na navedenih področjih. Sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo Jože Ingolič je bil dne 12. 6. 1962 razrešen dolžnosti, na njegovo mesto pa je bil imenovan Rudi Čačinovič, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata sta kmetijski inšpektorat LRS in veterinarski inšpektorat LRS.

Sekretariat IS za trgovino in turizem je bil ustanovljen dne 9. 6. 1962. Za sekretarja je bil imenovan Jože Tramšek.

Sekretariat za trgovino in turizem spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana na področju trgovine, gostinstva in turizma; opravlja upravne zadeve iz republiške pristojnosti na teh področjih; skrbi za izvajanje predpisov o organiziranju trgovine, gostinstva in turizma, ter za izvajanje ukrepov za pospeševanje teh delavnosti; opravlja upravne zadeve na področju inšpekcije tržišča, kolikor zadeve s teh področij niso dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom.

V sestavu sekretariata za trgovino in turizem je Republiški tržni inšpektorat.

Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve spremlja izvrševanje družbenega plana, opravlja druge upravne zadeve na področju urbanizma, stanovanjske izgradnje in komunalnih zadev. Sekretar za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komu-

nalne zadeve Riko Jerman je bil dne 12. 6. 1962 razrešen dolžnosti, na njegovo mesto je bil imenovan Vladko Majhen, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata je Urbanistični inšpektorat LRS.

Sekretariat IS za promet spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana, gibanja gospodarstva, gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na področju prometa, daje o teh vprašanih Izvršnemu svetu poročila in predloge ter opravlja druge upravne zadeve na tem področju. Sekretar za promet je Bojan Polak, član Izvršnega sveta.

Sekretariat IS za delo opravlja upravne zadeve na področju sistema plač uslužbencev v gospodarstvu, inšpekcije dela, zaposlovanje delavcev in socialnega zavarovanja ter druge zadeve s področja dela in delovnih razmerij. Sekretar za delo je Miran Košmelj, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata je Inšpektorat dela LRS.

Sekretariat IS za proračun in občo upravo je bil ustanovljen dne 9. 6. 1962. Sekretariat opravlja upravne zadeve na področju pripravljanja in izvrševanja republiškega proračuna, kontrolo izvrševanja republiškega proračuna ter proračunsko-računovodskega in materialnega poslovanja republiških državnih organov, zavodov in družbenih skladov; na področju službenih razmerij, strokovne izobrazbe uslužbencev državnih organov in zavodov ter sistemizacije;boljšanja državne uprave in administrativnega poslovanja; opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki ne spadajo v področje kakšnega drugega upravnega organa. Sekretar za proračun in občo upravo je Niko Šilih, član Izvršnega sveta.

Sekretariat za proračun in občo upravo opravlja nasproti Hidrometeorološkemu zavodu pravice in dolžnosti, ki so določene s 46. členom Zakona o državni upravi.

Sekretariat IS za narodno obrambo opravlja upravne zadeve na področju organizacije in mobilizacije virov in sil države za narodno obrambo, ter strokovno službo za Izvršni svet in za odbor Izvršnega sveta za narodno obrambo. Sekretar za narodno obrambo je polkovnik JLA Ferdo Šetrajčič.

Sekretariat IS za informacije opravlja upravne zadeve na področju informacij. Sekretar za informacije je Božidar Gorjan.

Zavod LRS za gospodarsko planiranje proučuje stanje in razvoj gospodarstva, izdeluje republiške družbene plane, spremlja in analizira izvrševanje teh planov, zbira in obdeluje podatke o njihovem izvrševanju; daje Izvršnemu svetu predloge ukrepov za izvrševanje republiškega družbenega plana ter mnenje o predlogih in ukrepih, ki se nanašajo na izvrševanje republiškega družbenega plana; izvršuje druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki zadevajo izdelovanje družbenih planov in metode planiranja. Direktor zavoda LRS za gospodarsko planiranje je Mirko Jamar.

Zavod LRS za statistiko zbira in obdeluje statistične podatke, strokovno vsklajuje statistično službo v LR Sloveniji in opravlja druge upravne posle na področju statistične službe. Direktor zavoda je Rajko Kiauta.

Zavod LRS za mednarodno tehnično sodelovanje je bil ustanovljen kot zavod LRS za tehnično pomoč dne 26. 1. 1962. (Ur. l. LRS, št. 4-19/62). Zavod v okviru LR Slovenije proučuje pogoje in oblike tehnične pomoči in sodelovanja naše države s tujino, sodeluje pri organiziranju tehnične pomoči oziroma sodelovanja posameznih organov in organizacij s tujino ter skrbi za izvajanje mednarodnih sporazumov s tega področja. Zavod LRS za tehnično pomoč se je dne 18. 7. 1962 (Ur. l. LRS, št. 26-190/62) preimenoval v Zavod LRS za mednarodno tehnično sodelovanje. Direktor zavoda je Slavko Furlan.

Geodetska uprava LRS opravlja s posebnimi predpisi določene upravne zadeve na področju geodetske in katastrske službe. Uprava je pod nadzorstvom Državnega sekretariata za finance LRS. Direktor Geodetske uprave je Anton Košir.

Sanitarni inšpektorat LRS opravlja s posebnimi predpisi določene upravne zadeve na področju sanitarnega nadzorstva. Inšpektorat je pod nadzorstvom Sveta za zdravstvo LRS. Glavni sanitarni inšpektor je dr. Tone Ravnikar.

Komisija za telesno kulturo obravnava vprašanja s področja telesne kulture in daje Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS in Zvezni komisiji za telesno kulturo mnenja in predloge o predpisih in drugih ukrepih, ki so potrebni za razvoj telesne kulture. Predsednik komisije je Bojan Polak, član Izvršnega sveta.

Komisija za uslužbenske zadeve LRS opravlja tiste upravne zadeve s področja uslužbenskih zadev, kot jih določa Zakon o javnih uslužbencih. Predsednik komisije Niko Šilih je bil dne 12. 6. 1962 razrešen dolžnosti; na njegovo mesto je bil imenovan Milko Goršič, član Izvršnega sveta.

Komisija LRS po 164. členu Zakona o pokojninskem zavarovanju odloča o priznanju pravice do pokojnine po 2. odstavku 73. člena Zakona o pokojninskem zavarovanju. Predsednik komisije je Niko Šilih, član Izvršnega sveta.

Komisija LRS po 172. členu Zakona o pokojninskem zavarovanju daje mnenja o štetju določenih obdobj v pokojninsko dobo. Predsednik komisije je Fedor Kovačič, pomočnik državnega sekretarja v Državnem sekretariatu za finance LRS.

Komisija za verska vprašanja LRS opravlja naloge, določene z Uredbo o organizaciji in delu komisije. Predsednik komisije je Boris Kocijančič, član Izvršnega sveta.

Komisija za nacionalizacijo najemnih zgradb in gradbenih zemljišč opravlja tiste upravne zadeve, za katere je pristojna po zakonu o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč. Predsednik komisije je član Izvršnega sveta Mitja Ribičič.

Komisija za narodne parke opravlja naloge, določene z zakonom o narodnih parkih. Predsednik komisije je Milko Goršič, član Izvršnega sveta.

Komisija LRS za zadeve požarnega varstva obravnava vprašanja s področja preventivnega in represivnega varstva. Predsednik komisije je Ivan Lokovšek — Jan, generalmajor.

Komisija LRS za zunanjetrgovinsko dejavnost je bila ustanovljena z uredbo Izvršnega sveta dne 12. 6. 1962 kot samostojni republiški upravni organ (Ur. l. LRS, št. 20-107/62). Komisija obravnava ekonomska, upravna in druga vprašanja, ki nastajajo v zvezi z zunanjetrgovinsko dejavnostjo LR Slovenije, predlaga Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LR Slovenije in drugim pristojnim organom ukrepe, ki bi jih bilo treba storiti na področju zunanjetrgovinske izmenjave, in daje mnenje o vprašanih s svojega področja. Predsednik komisije je ing. Vehovar Miloš, pomočnik republiškega sekretarja za trgovino in turizem.

Komisija LRS za pregled filmov je bila ustanovljena, z uredbo dne 27. 12. 1962 (Uradni list LRS, št. 2/63). Naloga komisije je, da daje dovoljenja za javno predvajanje filmov, ki jih namerava dati v promet proizvajalec, ki ima svoj sedež na območju LR Slovenije. Administrativno delo komisije opravlja Sekretariat sveta za kulturo in prosveto LRS.

Komisija LRS po 262. členu Zakona o javnih uslužbencih daje predloge o imenovanju za pedagoške svetnike. Predsednik komisije je Miloš Ledinek.

Komisija LRS za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij in zavodov je bila ustanovljena dne 23. 4. 1962 (Uradni list LRS, št. 89-13/62). Komisija daje občinskim komisijam smernice, navodila in pojasnila za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij in zavodov. Predsednik komisije je Miran Košmelj, član Izvršnega sveta.

Republiška arbitražna komisija iz 2. odstavka. 95. člena splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe je bila ustanovljena dne 16. 11. 1962 (Ur. l. LRS, št. 251-36/62). Predsednik komisije je dr. Rudolf Obračunč. Administrativne zadeve komisije opravlja sekretariat IS za delo.

Direkcija rezerv v LR Sloveniji, ustavnoljena z uredbo dne 23. 4. 1962 (Uradni list LRS, št. 87-14/62) kot samostojen republiški zavod je bila z uredbo dne 16. 11. 1962 (Ur. l. LRS, št. 242-36/62) odpravljena.

Disciplinska sodišča

Disciplinsko sodišče LR Slovenije kot disciplinsko sodišče I. stopnje je pristojno za sojenje disciplinskih prestopkov uslužbencev republiških organov in zavodov ter organizacij, nad katerimi ti opravljajo nadzorstvo in uslužbencev okrožnih, višjih gospodarskih ter vrhovnih sodišč.

Disciplinsko sodišče LR Slovenije je v letu 1962 obravnavalo 18 disciplinskih zadev.

Višje disciplinsko sodišče LR Slovenije je kot republiško višje disciplinsko sodišče LR Slovenije pristojno za reševanje pritožb zoper

sodbe okrajnih disciplinskih sodišč in zoper sodbe disciplinskega sodišča LR Slovenije.

V letu 1962 je sodišče obravnavalo 24 disciplinskih zadev od tega 2 iz leta 1961. V celoti je bilo obravnavanih 8 pritožb zoper sodbe disciplinskega sodišča v Celju, po 4 zoper sodbe disciplinskih sodišč v Ljubljani in Novem mestu, 3 zoper sodbe disciplinskega sodišča v Mariboru, po 2 zoper sodbe disciplinskih sodišč v Kranju in Murski Soboti in 1 zoper sodbo disciplinskega sodišča v Novi Gorici.

ZAKONI IN DRUGI PREDPISI REPUBLIŠKIH ORGANOV IZ LETA 1962

V letu 1962 je Ljudska skupščina LRS sprejela 48 zakonov in odlokov. Ljudska skupščina je sprejela tudi 17 sklepov o izvolitvah.

Izvršni svet je sprejel 85 uredb, odlokov in odločb z normativno vsebino in 90 odločb o imenovanjih.

Upravni organi so izdali v letu 1962 23 upravnih predpisov.

O p o m b a :

V pregledu so zajeti samo splošni pravni predpisi ter konkretni predpisi o samostojnih zavodih.

Predpisi so razporejeni po upravnih področjih, ne po tem, kdo je bil predlagatelj predpisa. Na področjih, na katerih je bilo izdanih mnogo predpisov (finance, organizacija) so predpisi grupirani po sorodnosti gradiva, ne glede na njihovo stopnjo.

Samostojni zavodi so navedeni skupaj pod I-15.

Pod I. so pri vsakem področju naštetih najprej predpisi skupščine, če so bili izdani, za njimi pa, pod črto, predpisi Izvršnega sveta.

Navedeni so predpisi, ki so bili objavljeni v Uradnem listu LRS iz leta 1962.

V pregledu niso navedeni naslednji, v Uradnem listu objavljeni akti: izvolitve in imenovanja (111), razpisi nadomestnih volitev (3), poročila (3), razpisi natečajev (4), splošni akti republiškega zavoda za socialno zavarovanje (4).

I. Predpisi Ljudske skupščine LRS in Izvršnega sveta

1. *Finance in skladi*

a) Proračun

Zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962 in Zakon o njegovi dopolnitvi

Zakon o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov

Zakon o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962

Odlok o začasnem financiranju republiških potreb v prvem tromesečju 1963

Odlok o oprostitvi invalidskih učnih delavnic za gluho mladino plačevanja proračunskega prispevka iz osebne dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962

Odlok o omejitvi potrošnje proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962 in Odlok o njegovi spremembi

Odlok o oprostitvi časopisnih podjetij plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev za leto 1962

Odlok o prenosu pooblastila za uvedbo prometnega davka na hmelj

Štirje odloki o določitvi akontacije dohodnine ter občinskih doklad od kmetijstva za 1., 2. in 3. tromesečje 1962 ter za 1. tromesečje 1963

Odlok o podaljšanju odmere dohodnine od stavb iz leta 1962 za davčno leto 1963

Odlok o pooblastitvi občinskih ljudskih odborov, da predpišejo vsako leto količine vina in žganja, ki jih smejo proizvajalci porabiti doma brez plačila prometnega davka

b) Skladi

Zakon o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka

Zakon o spremembah zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Zakon o skladu LR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov

Resolucija o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962

Odlok o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Odlok o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš

Odlok o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Odlok o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest

Odlok o posebni obvezni rezervi skladov

Odlok o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Odlok o zaključnem računu rezervnega sklada LRS za leto 1961

Odlok o zaključnem računu cestnega sklada LRS za leto 1961

Sklep o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962

Sklep o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1961

c) Drugo

Odlok o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS

Odlok o potrditvi statuta Splošne gospodarske banke Ljudske republike Slovenije

*

Odlok o organih, ki dajejo posebna dovoljenja za prirejanje iger na srečo in potrjujejo pravila iger na srečo

Odločba o začetku poslovanja Splošne gospodarske banke LRS

2. Družbeno planiranje

Resolucija o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962

3. Kmetijstvo in gozdarstvo

Uredba o prispevkih za gozdne sklade

Uredba o prepovedi cianovodika pri lovu

Odlok o delu cene stoječega lesa

4. Trgovina in turizem

Odlok o potrditvi statuta Trgovinske zbornice za LR Slovenijo

Odlok o potrditvi statuta Gostinske zbornice za LR Slovenijo

5. Delo

Priporočilo o nalogah na področju socialnega zavarovanja

*

Odlok o razdelitvi splošnih stopenj prispevka za socialno zavarovanje na stopnje za posamezne panoge zavarovanja v letu 1961

Odlok o razdelitvi splošnih stopenj prispevka za socialno zavarovanje na stopnje za posamezne panoge zavarovanja v letu 1962

Odlok o pogojih, ob katerih se šteje, da zavarovanec preživlja družinske člane in da družinski član nima za preživljanje zadostnih lastnih dohodkov

Odlok o pogojih, kdaj se šteje pridobitno delo v ribiški zadrugi za edini ali glavni poklic

Odlok o pogojih, ki morajo biti izpolnjeni za ustanovitev komunalnih zavodov za socialno zavarovanje

Odlok o določitvi organa, ki ugotavlja izpolnitev pogojev za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja

Navodilo o splošnih merilih za delitev dohodka samostojnih zavodov

Sklep o praznovanju 1. maja v letu 1962

Sklep o praznovanju devetindvajsetega novembra v letu 1962

6. Promet

Zakon o javnih cestah

*

Odlok o razporeditvi dohodkov cestnih podjetij od bencina in plinskega olja

Odlok o letalskih pristaniščih v LR Sloveniji, ki so odprta za notranji javni zračni promet

7. Urbanizem, stanovanjska izgradnja in komunalne zadeve

Priporočilo o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva

8. Splošne gospodarske zadeve

Priporočilo o nalogah in ukrepih na področju gospodarstva v letu 1962

*

Odlok o odpravi nekaterih predpisov Izvršnega sveta

Odlok o določitvi števila članov upravnega odbora Gospodarske zbornice LR Slovenije

9. Izobraževanje

Zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji

Priporočilo za uveljavljanje družbenega upravljanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah v LR Sloveniji

*

Odlok o omejitvi vpisa študentov na medicinsko fakulteto v Ljubljani

10. Kultura, prosveta in znanost

Odlok o stopnji prispevka od prodaje kinematografskih vstopnic

11. Zdravstvo

Zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji

Zakon o zdravstvenem nadzorstvu nad določenimi predmeti splošne rabe

*

Odlok o razglasitvi zdraviliških krajev

Odlok o znižanju cen za zdravstvene storitve in o pogojih, ob katerih se smejo revidirati cene, ki so veljale na dan 31. decembra 1961

Odlok o določitvi organa za zadeve v zvezi s pogodbami o zdravstvenih storitvah med zdravstvenimi zavodi in zavodi za socialno zavarovanje ter o določitvi roka za sklepanje teh pogodb

Odlok o določitvi organizacij, organov in zavodov, ki lahko ustanavljajo določene vrste zdravstvenih zavodov za člane svojih delovnih kolektivov in za izvrševanje svojih nalog

Odločba o prenosu pravic in dolžnosti republiških organov nasproti nekaterim zdravstvenim zavodom na Skupnost železniških podjetij v Ljubljani

12. Socialno varstvo

Odlok o uvedbi posebnega dodatka na preživnine babicam v letu 1962

13. Organizacija in splošna uprava

a) Organizacija

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji

Zakon o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

Zakon o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov in Sklep o razglasitvi 1. člena tega zakona

Odlok o podaljšanju mandata Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije

Odlok o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

Odlok o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč

Sklep, da se da osnutek ustave Socialistične republike Slovenije v javno razpravo

Sklep o odobritvi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1961

*

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS

Uredba o Zavodu za tehnično pomoč in Uredba o spremembi te uredbe

Uredba o ustanovitvi Direkcije rezerv v LR Sloveniji

Uredba o Komisiji LRS za zunanjetrgovinsko dejavnost

Uredba o odpravi strokovnega sveta IS za vodno gospodarstvo

Uredba o odpravi uredbe o ustanovitvi Direkcije rezerv v LRS, odločbe o prenehanju Uprave silosov in skladišč LRS in odločbe o ustanovitvi podjetja v izgradnji »DEPO«

Odlok o ustanovitvi Komisije za sprejem izseljencev-povratnikov

Odlok o številu odbornikov začasnih ljudskih odborov novih okrajev Koper, Ljubljana in Maribor

Odločba o ustanovitvi, nalogah in imenovanju predsednika, članov in tajnika republiške komisije za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij in zavodov

Sklep o pooblastitvi koordinacijskega odbora Izvršnega sveta za odločanje o določenih vprašanjih iz pristojnosti Izvršnega sveta

b) Volitve

Odlok o podaljšanju mandata upravnim odborom skladov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

*

Uredba o sestavi in načinu volitev skupščin skupnosti socialnega zavarovanja delavcev

Odlok o določitvi roka za izvedbo volitev v delavske svete

c) Prejemki

Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o nagradah in povračilih poslancem Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

*

Odlok o povečanju sredstev za osebne izdatke javnih uslužbencev

Odlok o prenosu dajanja soglasja k pravilnikom o osebnih dohodkih uslužbencev samostojnih zavodov na republiške upravne organe

Odlok o dodelitvi novoletne nagrade uslužbencem in delavcem republiških državnih organov in zavodov

Priporočilo o dodelitvi novoletne nagrade učnemu osebju

d) Drugo

Odlok o uporabi osebnih avtomobilov v družbeni lastnini

Odlok o spremembah odloka o višini dnevnic za uradna potovanja, nadomestila za ločeno življenje in kilometrine za uslužbence republiških organov

Odlok o sistemizaciji delovnih mest za strokovne delavce in druge uslužbence pri Višjem gospodarskem sodišču LRS v Ljubljani

Odločba o določitvi organa, ki da soglasje za neplačani izredni dopust

14. Pravosodje

Odlok o določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

*

Dva odloka o pomilostitvi obsojenih oseb

15. Samostojni zavodi

Zakon o Višji upravni šoli

Zakon o Višji ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru

Zakon o Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani

*

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o Veterinarskem zavodu Slovenije

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o Kemijskem inštitutu Borisa Kidriča

Uredba o spremembah uredbe o ustanovitvi Inštituta za zgodovino delavskega gibanja

Uredba o Muzeju ljudske revolucije

Odločba o prenosu ustanoviteljskih pravic nasproti Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije na Zbornico za kmetijstvo in gozdarstvo LR Slovenije in biotehniško fakulteto v Ljubljani

Odločba o ustanovitvi Klinične bolnice za otroške bolezni

Odločba o potrditvi sklepa o ustanovitvi Višje lesne industrijske šole v Ljubljani

Odločba o spremembi odločbe o ustanovitvi Gospodarskega rastavišča

Odločba o prenehanju Uprave silosov in skladišč LRS

Odlóčba o ustanovitvi Zavoda LRS za rezerve

Odločba o financiranju Uprave silosov in skladišč LRS po načelih dohodka

14 odločb o potrditvi statutov 2 visokih šol (za politične vede in za telesno kulturo) ter 11 višjih šol (gospodinjске, pedagoške, pomorske, za medicinske

sestre, agronomske, pravne, tehniške, upravne, za socialne delavce, ekonomsko-komercialne, stomatološke)

Odločba o potrditvi statutarne odločbe o Zavodu za ekonomiko v Mariboru

II. Predpisi republiških upravnih organov in svetov

1. *Industrija, gradbeništvo in obrt*

Pravilnik o tehnični opremi in strokovnem kadru gospodarskih organizacij in obrtov, ki se ukvarjajo s primarno predelavo lesa

2. *Kmetijstvo in gozdarstvo*

Odredba o omejitvi ribolova v Portoroškem zalivu

3. *Trgovina in turizem*

Odredba o maržah v trgovini na debelo

Odredba o spremembi odredbe o maržah v trgovini na debelo

Odredba o višini stroškov pri mletju žita (mlévnina)

Odredba o spremembah odredbe o višini stroškov prometa na debelo za žita in mlevske izdelke

Odredba o višini stroškov za izdelovanje krmnih mešanic

4. *Delo*

Odredba o gospodarskih delavnostih, v katerih ni dovoljeno organizirati dela na domu

Navodilo o obliki in vsebini razvida delavcev na domu

Navodilo o obliki in vsebini obračunske knjižice za delo na domu

Navodilo o dokumentaciji, ki jo sestavljajo samostojni zavodi v zvezi z delitvijo dohodka (čistega dohodka)

5. *Promet*

Odločba o prenosu pravic in obveznosti odpravljenec Uprave za ceste LRS na cestni sklad LRS

6. *Izobraževanje*

Navodilo o pogojih za verifikacijo in o verifikaciji gimnazije

7. *Kultura, prosveta in znanost*

Pravilnik o sestavi in vodenju registra knjižic

Pravilnik o registraciji kulturnih spomenikov v LR Sloveniji

Navodilo o izposojanju knjig med knjižnicami v LR Sloveniji

Navodilo o vodenju inventarne knjige in kartoteke muzejskega gradiva

8. Zdravstvo

Pravilnik o minimalnih pogojih za ureditev in delo naravnih zdravilišč
Navodilo za sklepanje pogodb o zdravstvenih storitvah zavarovanim osebam
v letu 1963

Odločba o določitvi zavoda za opravljanje zdravniških pregledov oseb, ki
imajo opraviti z viri ionizirajočih sevanj

9. Organizacija in splošna uprava

Odredba o združitvi dela naselja Topolšica z naseljem Šoštanj

10. Pravosodje

Odredba o prenosu opravil in o poslovanju okrožnih in okrajnih sodišč
glede na njihova nova krajevna območja

Odredba o začetku poslovanja okrožnega gospodarskega sodišča v Celju
za območja občin Brežice, Sevnica in Videm-Krško bivšega okraja Novo mesto
in o prenosu opravil za to območje od okrožnega gospodarskega sodišča v Ljub-
ljani na okrožno gospodarsko sodišče v Celju

STATISTIČNI PODATKI ZAVODU LRS ZA STATISTIKO

DRUŽBENA UREDITEV

OBČINE V LR SLOVENIJI

Po številu prebivalstva

	Število občin po številu prebivalstva v tisočih								Skupno število naselij
	skupaj	do 5	nad 5-10	nad 10-15	nad 15-20	nad 20-25	nad 25-30	nad 30	
31. XII. 1961	66	—	6	8	22	7	7	16	6005
31. XII. 1962	66	—	6	9	20	8	5	18	6005

Po površini

	Število občin po površini v km ²								Skupna površina LRS v km ²	
	skupaj	do 20	nad 20-50	nad. 50-100	nad 100-150	nad 150-200	nad 200-250	nad 250-300		nad 300
31. XII. 1961	66	1	3	3	6	7	10	7	29	20 255
31. XII. 1962	66	1	3	3	6	7	10	7	29	20 255

Število občin je navedeno po upravni razdelitvi z dne 20. XII. 1962, površina pa po reviziji
katastrskih površin z dne 31. XII. 1958.

Odborniki okrajnih ljudskih odborov

		Vsi	Moški	Zenske
Oba zbora	1961 ¹	906	830	76
	1963 ²	534	494	40
Okrajni zbor	1961 ¹	475	434	41
	1963 ²	283	260	23
Zbor proizvajalcev	1961 ¹	431	396	35
	1963 ²	251	234	17

Odborniki občinskih ljudskih odborov

		Vsi	Moški	Zenske
Oba zbora	1961 ¹	4422	4170	252
	1962 ²	4378	4130	248
Občinski zbor	1961 ¹	2446	2301	145
	1963 ²	2421	2280	141
Zbor proizvajalcev	1961 ¹	1976	1869	107
	1963 ²	1957	1850	107

¹ Stanje po upravno teritorialni razdelitvi junija 1961.

² Stanje 1. I. 1963.

³ Stanje po upravno teritorialni razdelitvi 1. I. 1962.

Krajevni odbori in krajevni uradi

	Število krajevnih odborov	Število poravnalnih svetov pri krajevnih odborih	Člani krajevnih odborov			Število krajevnih uradov
			vsi	ženske	odborniki občinskih ljudskih odborov	
1961	1485	...	10 530	573	2101	333
1962	1466	487	11 109	629	2104	...

VOLITVE V DELAVSKE SVETE PODJETIJ

Podjetja s 30 in več zaposlenimi

Število podjetij	Število delavcev in uslužbencev	Volilni upravičenci			Glasovalci	Člani delavskih svetov		
		vsi	ženske	mladina do 24. leta		vsi	ženske	mladina do 24. leta ¹
1960 1217	309 948	300 513	92 383	63 261	270 356	24 022	5548	4193
1962 1227	335 816	328 771	101 105	69 751	292 689	24 973	6092	3284

Podjetja s 7 do 29 zaposlenimi

Število podjetij	Število delavcev in uslužbencev	Člani delavskih svetov		
		vsi	ženske	mladina do 24. leta
1960	813	13 420	12 586	5945
1962	564	9 774	9 664	4476

Volitve v upravne odbore podjetij

	Podjetja po številu delavcev in uslužbencev	Število podjetij	Člani delavskih svetov		Člani upravnih odborov		
			vsi	navzoči pri volitvah	vsi	ženske	mladina do 24. leta ¹
1960	30 in več	1217	24 022	21 989	8137	1337	989
	7 do 29	813	12 586	11 974	3716	1273	675
1962	30 in več	1227	24 973	22 257	8415	1479	657
	7 do 29	564	9 664	8 615	2629	891	441

¹ V letu 1960 so veljali člani za mladince do spolnjenega 25. leta starosti. V letu 1962 pa do 24. leta, zato tudi večje razlike pri mladini.

DRUŽBENO UPRAVLJANJE

Število enot, ki imajo organe upravljanja, število zaposlenih in število članov

		Število organov družbenega upravljanja oziroma samo-upravljanja	Število zaposlenih	Število članov organov upravljanja		
				vsi	ženske	mladina do 25. leta
Stanovanjske skupnosti						
Svet	1960	142	150 ¹	3746	987	74
(organ družbenega upravljanja)	1961	155	244 ¹	3977	1013	76
Gospodarske zbornice						
Kmetijsko gozdarska						
Upravni odbor	1960	6 ²	...	146	5	1
(organ družbenega upravljanja)	1961	9	...	198	9	—
Trgovinska						
Upravni odbor	1960	9	...	251	24	3
(organ družbenega upravljanja)	1961	9	...	245	27	1
Gostinska						
Upravni odbor	1960	9	...	204	32	3
(organ družbenega upravljanja)	1961	9	...	212	35	—
Obrtno komunalna						
Upravni odbor	1960	6	...	218	14	1
(organ družbenega upravljanja)	1961	9	...	212	5	4
Zavarovalni zavodi						
Upravni odbor	1960 ³	—	—	—	—	—
(organ družbenega upravljanja)	1961	12	1079	96	1	5
Svet delovnega kolektiva	1960 ³	—	—	—	—	—
(organ samoupravljanja)	1961	12	1079	137	40	5
Banke						
Komunalna banka						
Upravni odbor	1960 ³	—	—	—	—	—
(organ družbenega upravljanja)	1961	33	892	495	45	—
Svet delovnega kolektiva	1960 ³	—	—	—	—	—
(organ samoupravljanja)	1961	33	892	332	225	47
Narodna banka						
Svet delovnega kolektiva	1960 ³	—	—	—	—	—
(organ samoupravljanja)	1961	62	2034	747	574	82

¹ Stanovanjske skupnosti so imele v l. 1960 poleg redno zaposlenih še 145 honorarnih uslužbencev, v l. 1961 pa 170 honorarnih uslužbencev.

² Okrajne zbornice: Kranj, Murska Sobota in Novo mesto v l. 1960 še niso obstojale.

³ Zavarovalni zavodi in banke v l. 1960 niso imeli organov družbenega upravljanja oziroma samoupravljanja, ker je bilo to z zakonom urejeno v l. 1961.

Število enot, ki imajo organe upravljanja, število zaposlenih in število članov
(nadaljevanje)

		Število organov družbenega upravljanja oziroma samoupravljanja	Število zaposlenih	Število članov organov upravljanja		
				vsi	ženske	mladina do 25. leta
Socialne ustanove						
Upravni odbor (organ družbenega upravljanja)	1960	275	...	2 128	1 067	121
	1961	288	4 114	2 287	1 155	132
Zdravstvene ustanove						
Svet (organ družbenega upravljanja)	1960 ¹	332	...	2 585	721	21
Upravni odbor (organ samoupravljanja)	1961	327	17 443	2 837	887	41
	1960 ¹	—	—	—	—	—
	1961	327	17 443	2 398	1 520	171
Znanstvene in kulturne ustanove						
Svet (organ družbenega upravljanja)	1960	178	...	1 846	302	19
Upravni odbor (organ samoupravljanja)	1961	204	8 817	2 020	315	29
	1960 ²	—	—	—	—	—
	1961	36	6 009	272	62	7
Osnovne in srednje šole						
Šolski odbor (organ družbenega upravljanja)	1960	1 428	...	13 620	4 023	790
	1961	1 348	...	13 308	3 949	792
Visokošolski zavodi						
Svet (organ družbenega upravljanja)	1960	27	...	444	62	...
	1961	31	...	514	56	40

¹ Zdravstvene ustanove so imele v l. 1960 samo organe družbenega upravljanja.

² Pri znanstvenih in kulturnih ustanovah smo v l. 1960 opazovali samo organe družbenega upravljanja.

Vrsta organov družbenega upravljanja in število članov po poklicnih skupinah v l. 1961

	Število članov organov upravljanja po poklicnih skupinah										
	Vsi	kmetije	rudarji, industrijski in obrtni delavci	prometno in trg. osebe	osebe uslug in zaštite	finančni, pisarniški in sorodni	vodilno osebe	strokovnjaki	osebe z last- nimi dohodki	vzdrževane osebe	ostali
Stanovanjske skupnosti											
Svet (organ družbenega upravljanja)	3977	48	919	241	104	1085	183	715	338	344	—
Gospodarske zbornice											
Kmetijsko gozdarska Upravni odbor (organ družbenega upravljanja)	198	—	—	—	—	13	61	104	—	—	20
Trgovinska											
Upravni odbor (organ družbenega upravljanja)	245	—	—	113	—	34	83	15	—	—	—
Gostinska											
Upravni odbor (organ družbenega upravljanja)	212	—	—	—	30	7	129	46	—	—	—
Obrtno komunalna											
Upravni odbor (organ družbenega upravljanja)	212	—	62	—	17	9	98	—	—	—	26
Zavarovalni zavodi											
Upravni odbor (organ družbenega upravljanja)	96	—	5	2	—	35	42	10	2	—	—
Svet delovnega kolek- tiva (organ samo- upravljanja)	137	—	—	—	—	125	5	7	—	—	—
Banke											
Komunalna banka Upravni odbor (organ družbenega upravljanja)	495	—	6	32	—	209	222	26	—	—	—
Svet delovnega kolek- tiva (organ samo- upravljanja)	332	—	—	—	—	218	92	14	—	—	8
Narodna banka Svet delovnega kolek- tiva (organ samo- upravljanja)	747	—	—	—	—	486	164	90	—	—	7

**Vrsta organov družbenega upravljanja in število članov po poklicnih skupinah v l. 1961
(nadaljevanje)**

	Število članov organov upravljanja po poklicnih skupinah										
	Vsi	kmetje	rudarji, industrijski in obrtni delavci	prometno in trg. osebe	osebje uslug in zaščite	finančni, pisarniški in sorodni	vodilno osebje	strokovnjaki	osebe z last- nimi dohodki	vzdrževane osebe	ostali
Socialne ustanove											
Upravni odbor (organ družbenega upravljanja)	2287	32	275	38	56	580	237	721	92	256	—
Zdravstvene ustanove											
Svet (organ družbenega upravljanja)	2837	68	310	91	21	694	335	1188	103	27	—
Upravni odbor (organ samouprav- ljanja)	2398	—	—	—	—	347	327	1421	—	—	303
Znanstvene in kulturne ustanove											
Svet (organ družbenega upravljanja)	2020	2	89	18	7	310	452	1081	37	24	—
Upravni odbor (organ samouprav- ljanja)	272	—	—	—	—	38	21	173	—	—	40
Osnovne in srednje šole											
Šolski odbor (organ družbenega upravljanja)	13 308	2643	1890	521	234	1831	1741	2630	320	1498	—
Visokošolski zavodi											
Svet (organ družbenega upravljanja)	514	—	2	1	—	11	187	245	—	68	—

¹ Med »Ostali« smo uvrstili člane, ki jih zaradi različnega opazovanja poklicnih skupin v posameznih vrstah enot nismo mogli uvrstiti drugam.

PREBIVALSTVO

Srednje število stalnega prebivalstva po registru

	1. VII. 1959	1. VII. 1960	1. VII. 1961 ¹	1. VII. 1962
LRS	1 577 900	1 592 200	1 595 436	1 604 967
Celje	197 500	200 000	198 776	200 286
Gorica	113 000	109 200	109 496	109 984
Koper	106 400	111 500	108 878	109 566
Kranj	135 000	135 900	136 583	137 547
Ljubljana	388 900	397 900	409 992	413 961
Maribor	345 200	368 600	346 714	349 089
Murska Sobota	132 800	131 500	127 377	125 803
Novo mesto	159 100	157 600	157 620	158 731

¹ Popravljenno število prebivalstva glede na popis 31. III. 1961.

Naravno gibanje prebivalstva

	Zivorojeni	Umrli	Naravni prirast	Poroke	Razveze
Število					
1960	28 896	15 240	13 656	13 428	1 380
1961	28 986	14 074	14 912	14 348	1 562
1962	26 246	14 160	12 086	13 032	1 394
Koefficienti					
1960	18,2	9,6	8,6	8,4	102,8
1961	18,2	8,8	9,4	9,0	108,9
1962	16,4	8,8	7,6	8,1	107,0

Selitve prebivalstva

	Iz LRS v druge republike	Iz LRS v tujino	Iz drugih republik v LRS	V LRS iz tujine	Selitveni saldo
Število					
1960	4 450	957	6 407	280	1 640
1961	4 732	5 426	6 467	267	- 3 424
1962	3 521	1 467	6 560	392	1 964
Selitveni koefficient na 1000 prebivalcev					
1960	2,8	0,6	4,2	0,2	1,0
1961	2,9	3,4	4,0	0,2	- 2,1
1962	2,2	0,9	4,1	0,2	1,2

Pril selitvah v letu 1961 so upoštevane selitve v tujino, med katerimi je tudi popravek v registru stalnega prebivalstva glede na popis prebivalstva 1961 in razčiščevanja kartoteke.

Nasilne smrti

	Skupaj	Nesreče	Usmrtitve	Samomorl	na 1000 smrtnih primerov			
					Skupaj	Nesreče	Usmrtitve	Samomorl
1960	1115	744	41	330	73,2	48,8	2,7	21,7
1961	1361	948	34	379	80,5	53,7	3,0	23,8
1962	1043	703	35	305	73,7	49,6	2,5	21,5

Podatki za leto 1962 so ocenjeni iz % razmerja povprečja 1957—1961.

Zdravniška oskrba pred smrtjo in ugotovitev vzroka smrti

Umrl	Zdravniška oskrba		Ugotovitev vzroka smrti			
	da	ne	zdravnik, ki je zdravil	mrliški oglednik		
				zdravnik	laik	
Stevilo						
1960	15 240	10 538	4702	9 107	4681	1452
1961	14 348	10 419	3929	10 351	2818	1179
1962	14 160	9 911	4249	8 888	3968	1304

Podatki za leto 1962 so začasni in ocenjeni.

Zdravniška pomoč pri porodu in kraj rojstva

Rojstva	Zdravniška pomoč		Kraj rojstva		
	da	ne	v zdravstveni ustanovi	drugje	
Stevilo					
1960	29 280	28 812	468	21 023	8257
1961	29 366	28 916	450	23 517	5849
1962	26 523	26 104	419	19 600	6923
v odstotkih					
∅ 1957—1961	100,0	98,4	1,6	73,9	26,1

Podatki za leto 1961 so začasni. Podatki za leto 1962 so ocenjeni iz razmerja povprečja 1957—1961.

PREBIVALSTVO LR SLOVENIJE PO POPISIH V LETIH 1953 in 1961

Prebivalstvo po starosti in spolu¹

Starost	Število			Struktura v %						
	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske				
SKUPAJ	1953	1 504 427	712 034	792 393	100	100	100	100	47,3	52,7
	1961	1 591 523	760 770	830 753	100	100	100	100	47,3	52,2
0—4	1953	156 963	79 720	77 243	10,4	11,2	9,8	100	50,8	49,2
	1961	139 394	70 912	68 482	8,8	9,3	8,2	100	50,9	49,1
5—9	1953	126 651	64 270	62 372	8,4	9,0	7,9	100	50,8	49,2
	1961	151 048	76 977	74 071	9,5	10,1	8,9	100	51,0	49,0
10—14	1953	131 442	66 337	65 105	8,7	9,3	8,2	100	50,5	49,5
	1961	144 709	73 256	71 453	9,1	9,6	8,6	100	50,6	49,4
15—19	1953	134 964	68 245	66 719	9,0	9,6	8,4	100	50,6	49,4
	1961	122 954	62 634	60 320	7,7	8,2	7,3	100	50,9	49,1
20—24	1953	140 677	70 031	70 646	9,4	9,8	8,9	100	49,8	50,2
	1961	124 885	63 698	61 187	7,8	8,4	7,4	100	51,0	49,0
25—29	1953	122 900	55 492	67 408	8,2	7,8	8,5	100	45,2	54,8
	1961	130 030	65 637	64 393	8,2	8,6	7,6	100	50,5	49,5
30—34	1953	94 295	40 963	53 332	6,3	5,8	6,7	100	43,4	56,6
	1961	128 471	62 551	65 920	8,1	8,2	7,9	100	48,7	51,3
35—39	1953	74 411	33 998	40 413	4,9	4,8	5,1	100	45,7	54,3
	1961	109 026	46 772	62 254	6,9	6,2	7,5	100	42,9	57,1
40—44	1953	105 156	49 432	55 724	7,0	6,9	7,0	100	47,0	53,0
	1961	66 985	29 305	37 680	4,2	3,9	4,5	100	43,7	56,3
45—49	1953	96 338	45 302	51 036	6,4	6,4	6,4	100	47,0	53,0
	1961	91 352	41 887	49 465	5,7	5,5	6,0	100	45,9	54,1
50—54	1953	86 435	39 981	46 454	5,7	5,6	5,9	100	46,3	53,7
	1961	97 769	45 614	52 155	6,1	6,0	6,3	100	46,7	53,3
55—59	1953	67 566	29 140	38 426	4,5	4,1	4,9	100	43,1	56,9
	1961	87 806	40 384	47 422	5,5	5,3	5,7	100	46,0	54,0
60—64	1953	52 865	21 959	30 906	3,5	3,1	3,9	100	41,5	58,5
	1961	71 852	31 233	40 619	4,5	4,1	4,9	100	43,5	56,5
65 in več	1953	113 591	47 069	66 522	7,6	6,6	8,4	100	41,4	58,6
	1961	124 218	49 433	74 785	7,8	6,5	9,1	100	39,8	60,2
Neznano	1953	173	86	87	0,0	0,0	0,0	100	49,7	50,3
	1961	1 024	477	547	0,1	0,1	0,1	100	46,6	53,4

¹ K podatkom za popis prebivalstva za leto 1953 so priloženi tudi ustrezni podatki za po Londonskem sporazumu priključeni del Koprškega okraja.

Prebivalstvo po šolski izobrazbi in spolu¹

Soliska izobrazba	Število		Struktura v %			
	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske
SKUPAJ	1953. 1 504 427 1961 1 591 523	712 034 760 770	792 393 830 753	100 100	100 100	52,7 52,2
Otroci do pod 10 let starosti	1953 283 614 1961 290 442	144 014 147 889	139 600 142 553	18,8 18,3	20,2 19,4	50,8 49,1
Brez šolske izobrazbe in do 3. razreda osnovne šole (stari nad 10 let)	1953 188 709 1961 135 254	91 430 65 271	97 279 69 983	12,5 8,5	12,8 8,6	51,5 51,7
Osnovne šole od 4 razreda dalje, osemletke ter nižje srednje šole s šolami za splošno izobrazbo	1953 382 580 1961 935 373	376 481 397 599	506 099 537 774	58,7 58,8	52,9 52,3	42,7 42,5
Sole za kvalificirani in visokokvalificirani kader	1953 91 708 1961 151 347	67 253 103 533	24 455 47 814	6,1 9,5	9,4 13,6	26,7 31,6
Sole za srednji strokovni kader	1953 28 475 1961 36 874	11 911 19 427	16 564 17 447	1,9 2,3	1,7 2,6	58,2 47,3
Gimnazije	1953 16 818 1961 16 213	11 839 9 172	4 979 7 041	1,1 1,0	1,7 1,2	29,6 43,4
Višje in visoke šole fakultete in umetniške akademije	1953 9 959 1961 20 383	7 935 14 923	2 024 5 460	0,7 1,3	1,1 1,9	20,3 26,8
Neznano	1953 2 564 1961 5 637	1 171 2 956	1 393 2 681	0,2 0,3	0,2 0,4	54,3 47,6

¹ K podatkom za popis prebivalstva za leto 1953 so priloženi tudi ustrezni podatki za po Londonskem sporazumu priključeni del Koprškega okraja.

Prebivalstvo po panogah dejavnosti in aktivnosti¹

Panoga dejavnosti	Stevilo		Struktura v %			
	skupaj	aktivni ²	vzdrževani	skupaj	aktivni ³	aktivni ³ / vzdrževani
SKUPAJ	1953 1 504 427 1961 1 591 523	823 679 892 374	680 748 699 149	100 100	100 100	54,8 43,9
Rudarstvo	1953 46 867 1961 45 986	17 945 17 611	28 922 28 375	3,1 2,8	2,2 2,0	38,3 38,3
Industrija	1953 211 638 1961 325 676	102 024 174 812	109 614 150 864	14,1 20,5	12,4 19,6	48,2 53,7
Kmetijstvo	1953 607 158 1961 492 504	352 807 281 343	254 351 211 161	40,4 30,9	42,9 31,5	58,1 57,1
Gozdarstvo	1953 24 975 1961 25 064	9 603 9 663	15 372 15 401	1,7 1,6	1,2 1,1	38,5 38,6
Gradbeništvo	1953 55 152 1961 64 771	24 176 31 250	30 976 33 521	3,7 4,1	2,9 3,5	43,8 48,2
Promet	1953 58 198 1961 71 341	21 699 29 945	36 499 41 396	3,9 4,5	2,6 3,4	37,3 42,0
Trgovina in gostinstvo	1953 62 836 1961 68 082	33 932 42 617	28 904 25 465	4,2 4,3	4,1 4,8	54,0 62,6
Obrt	1953 105 665 1961 103 002	52 158 55 316	53 507 47 686	7,0 6,5	6,3 6,2	49,4 53,7
Ostalo ²	1953 128 513 1961 168 009	66 990 93 907	61 523 74 102	8,4 10,6	8,1 10,5	52,1 55,9
Izven dejavnosti in neopredeljeno ³	1953 203 425 1961 227 088	142 345 155 910	61 080 71 178	13,5 14,2	17,3 17,4	70,0 68,7

¹ K podatkom za popis prebivalstva za leto 1953 so priležni tudi ustrezni podatki za po Londonskem sporazumu priključeni del Koprškega okraja.

² Zaradi različnih metodoloških prijemov med popisom so pod »ostalo« vpoštevana skupaj: državna uprava in pravosodje, kulturno-prosvetna, znanstvena, zdravstvena in socialna dejavnost, banke in zavarovanje, komunalne, uslužnostne in nekatere druge dejavnosti.

³ Vključene so tudi osebe z lastnimi dohodki.

Prebivalstvo po skupinah poklicev in spolu¹

	Število		Struktura v %			
	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske
SKUPAJ	1953 1 504 427	712 034	792 393	100	100	100
	1961 1 591 523	760 770	830 753	100	100	100
Kmetovalci, ribiči in gozdni delavci	1953 369 535	195 504	174 031	24,6	27,5	22,0
	1961 284 257	147 226	137 031	17,9	19,4	16,5
Rudarji, industrijski in obrtni delavci	1953 202 792	158 213	44 579	13,5	22,0	5,6
	1961 260 069	192 501	67 568	16,3	25,3	8,1
Prometno osebje	1953 16 415	15 839	576	1,1	2,2	0,1
	1961 23 595	21 902	1 693	1,5	2,9	0,2
Trgovinsko osebje	1953 17 070	9 750	7 320	1,1	1,4	0,9
	1961 33 387	19 312	14 075	2,1	2,5	1,7
Ostalo osebje	1953 109 822	58 012	51 810	7,2	8,2	6,6
	1961 163 353	70 506	92 847	10,3	9,3	11,2
Osebe z lastnimi dohodki	1953 102 023	45 751	56 276	6,8	6,4	7,1
	1961 123 959	58 316	65 643	7,8	7,7	7,9
Vzdrževane osebe	1953 680 748	224 593	456 155	45,3	31,7	57,5
	1961 699 149	248 767	450 382	43,9	32,6	54,2
Nerazporejeno	1953 6 022	4 372	1 650	0,4	0,6	0,2
	1961 3 754	2 240	1 514	0,2	0,3	0,2

¹ K podatkom za popis prebivalstva za leto 1933 so priloženi tudi ustrezni podatki za po Londonskem sporazumu priključeni del Koprškega okraja.

Zaradi različnih metodoloških prijemov med popisoma so podatki za leto 1953 rekonstruirani in le splošnega informativnega pomena.

ZAPOSLjeni

Zaposleni v vseh sektorjih

	Zaposleni ¹ 1962			Indeks 1961 = 100 skupaj
	skupaj	moški	ženske	
V SI	501 927	315 170	186 757	101
V gospodarstvu ²	405 767	269 141	136 626	101
V negospodarskih dejavnostih	96 160	46 029	50 131	103
Družbeni sektor	485 173	307 202	177 971	102
Industrija	201 278	126 639	74 639	103
Elektroenergija	5 938	5 076	862	101
Premog	13 128	12 104	1 024	93
Nafta	981	910	71	98
Črna metalurgija	11 413	9 879	1 534	100
Barvasta metalurgija	7 718	6 839	879	103
Nekovinska	7 831	5 033	2 798	101
Kovinska	41 565	30 947	10 618	105
Ladjedelništvo	522	475	47	121
Elektroindustrija	13 323	6 965	6 358	124
Kemična	6 502	3 914	2 588	102
Gradbeni material	5 634	4 329	1 305	96
Lesna	23 967	14 915	9 052	103
Papirna	5 650	3 652	1 998	104
Tekstilna	34 493	9 608	24 885	101
Usnjarska	9 359	4 804	4 555	98
Gumarska	1 228	794	434	106
Živilska	8 492	4 602	3 890	106
Grafična	2 652	1 373	1 279	106
Tobačna	572	184	388	91
Filmska	310	236	74	118
Kmetijstvo	28 587	20 932	7 655	100
Gozdarstvo	7 947	6 821	1 126	93
Gradbeništvo	41 286	37 327	3 959	100
Promet	31 483	26 808	4 675	102
Trgovina in gostinstvo	43 482	17 659	25 823	103
Obrt	35 852	25 682	10 170	97
Komunala	9 842	7 516	2 326	112
Prosvetno zdravstvena	53 982	20 197	33 785	105
Državni organi in ostalo	31 434	17 621	13 813	97
Zasebni sektor	15 852	7 273	8 579	91
Obrtništvo	14 393	6 700	7 693	90
Ostalo	1 459	573	886	97
Pogodbni zavarovanci	902	695	207	111

Po podatkih Zavoda za socialno zavarovanje LRS — letno povprečje. Osebe je prikazano po personalni evidenci in po stari nomenklaturi dejavnosti, zato se ne ujema z rednimi statističnimi službami.

¹ Všteti so tudi vajenci, honorarno osebje, ki dela najmanj polovico delovnega časa.

² Vštete so panoge od industrije do vključno obrti družbenega sektorja in zasebni sektor.

Zaposleni v javnih službah 1. aprila 1962

	Vsi zaposleni					Ženske								
	Indeks 1961-100	strokovni	tehnični	pomožni	sezonski razmerje	vajenci	Vse	Indeks 1961-100	strokovni	tehnični	pomožni	sezonski dop. del. razmerje	vajenske	
SKUPAJ	74 687	111	49 450	14 978	5703	4187	309	44 849	111	30 359	8264	4160	1945	121
Ustanove gospodarske smeri	3 836	117	1 414	1 636	301	375	110	1 151	117	493	341	142	141	34
Komunala	4 069	126	1 187	1 974	319	518	71	1 270	136	519	404	150	173	24
Prosvetno-zdravstvena dejavnost	46 534	112	29 623	10 349	3847	2533	182	31 289	111	19 758	7021	3124	1326	60
Šolstvo	17 694	111	13 202	1 388	1967	1124	13	11 642	113	8 601	817	1758	662	4
Kulturno-umetniška in znanstvena dejavnost	6 541	120	4 278	1 319	449	469	26	2 698	119	1 835	372	304	183	4
Zdravstvo	17 281	106	10 225	5 650	893	474	39	13 192	107	7 978	4272	688	235	19
Socialno varstvo	4 727	136	1 789	1 904	511	423	100	3 495	119	1 313	1549	360	240	33
Telesna vzgoja	291	133	129	88	27	43	4	62	113	31	11	14	6	—
Družbene organizacije	1 375	122	966	181	132	96	—	644	125	409	106	89	40	—
Gospodarska in strokovna združenja	669	102	514	69	43	43	—	276	98	197	27	36	16	—
Kreditne ustanove	5 777	107	5 254	199	208	113	3	3 940	107	3 633	112	144	51	—
Socialno zavarovanje	1 594	103	1 409	57	71	57	—	1 083	105	966	34	59	24	—
Organi oblasti in uprave	9 525	101	7 954	471	677	420	3	4 423	104	3 730	180	346	164	3
Zvezni	586	115	534	5	44	3	—	140	135	100	—	39	1	—
Republiški	1 054	84	828	78	127	21	—	512	86	403	23	75	11	—
Okrajni	1 249	89	1 013	92	69	75	—	595	91	494	45	36	20	—
Občinski	6 636	106	5 579	296	437	321	3	3 176	110	2 733	112	196	132	3
Pravosodje	1 292	100	1 118	42	105	27	—	767	99	649	39	97	9	—
Ostalo	16	100	11	—	—	5	—	6	100	5	—	—	1	—

Zaradi nove nomenklature dejavnosti, ki je bila uvedena v preteklem letu in nove razvrstitve ustanov, ni bilo možno za izračunanje indeksov upoštevati vseh sprememb predvsem v ustanovah gospodarske smeri, komunali, kulturno-umetniški in znanstveni dejavnosti ter pri socialnem varstvu.

Visok indeks porasta v komunali je zaradi formiranja stanovalniških skupnosti, indeks socialnega varstva pa zaradi zavodov za rehabilitacijo (1961 v ustanovah gospodarske smeri) in novo nastalih zavodov za zaposlovanje delavcev. Tudi indeks družbenih organizacij ni povsem realen, ker v letu 1961 v tej skupini niso zajeta umetniška in znanstvena društva (bila so v kulturno-umetniški dejavnosti).

Začasno nezaposleni in njih vključevanje v delo 1962

	Skupaj			Delavci				Uslužbenci				Mladina za v uk	
				kvalificirani		nekvalificirani		strokovni		pomožni			
	vsi	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.
Število													
Nezaposleni na začetku leta	9 348	2 524	6 824	638	501	1 681	5 872	4268	4619	397	1517	2733	1533
Na novo prijavljeni	115 353	76 058	39 295	19 894	3947	48 766	27 679	128	218	43	88	34	145
Vključeni v delo	102 560	72 062	30 498	18 859	3201	46 503	20 877	3968	4183	339	1161	2375	1076
Odjavljeni	10 682	3 251	7 431	822	651	1 873	5 897	199	284	50	225	307	374
Nezaposleni na koncu leta	11 459	3 269	8 190	851	596	2 071	6 777	211	370	51	219	85	228
Povprečno število vseh, ki iščejo prvo zaposlitev	3 438	723	2 715	61	87	440	2 194	14	73	3	52	205	309
Povprečno število vseh, ki znova iščejo zaposlitev	6 545	2 109	4 436	717	464	1 119	3 558	161	206	38	127	74	81
Indeks 1961 = 100													
Nezaposleni na začetku leta	111	133	104	133	134	140	103	178	146	130	105	30	67
Na novo prijavljeni	110	111	108	111	116	113	108	118	110	78	106	89	96
Vključeni v delo	109	110	105	109	112	113	106	115	106	75	88	85	87
Odjavljeni	113	137	105	155	152	138	100	224	158	114	192	89	85
Nezaposleni na koncu leta	123	130	120	133	119	123	115	165	170	119	249	250	157
Povprečno število vseh, ki iščejo prvo zaposlitev	120	145	115	161	138	146	110	350	261	150	226	134	127
Povprečno število vseh, ki znova iščejo zaposlitev	123	137	117	144	136	126	111	177	155	119	195	285	162

Pri kvalificiranih delavcih so zajeti tudi visokokvalificirani delavci.

Strokovni izpiti delavcev 1962

	Skupaj	Kvalifikacija po izpitu		Indeks 1961 = 100
		visoko- kvalificirani	kvalificirani	
SKUPAJ	13 817	3048	10 769	109
Kmetovalci	255	41	214	119
Ribiči	3	3	—	20
Gozdni delavci	160	—	160	262
Gojitelji gozdov	27	13	14	450
Kopači rud	313	105	208	60
Oplemenitelji rud	16	8	8	400
Globinski vrtalci	2	—	2	—
Ostali rudarji	1	1	—	50
Topilci	321	87	234	65
Obdelovalci kovin	2 710	804	1 906	122
Precizni mehaniki in zlatarji	122	43	79	133
Električarji in podobni	856	346	510	123
Gradbeniki	1 226	143	1 083	116
Obdelovalci kamna	15	—	15	115
Obdelovalci lesa	1 345	441	904	111
Izdelovalci tekstila	382	65	317	88
Predelovalci tekstila in podobni	723	41	682	94
Predelovalci usnja	157	36	121	68
Steklarji in keramiki	147	31	116	320
Kemijski in podobni delavci	108	32	76	121
Usnarji in strojarji	2	2	—	9
Izdelovalci prehrabmenih izdelkov	447	90	357	134
Grafičarji in knjigovezi	133	1	132	118
Lakirarji in barvarji	466	48	418	98
Gumarji in predelovalci plastičnih mas	17	1	16	131
Strojniki in kurjači	184	16	168	192
Kontrolorji proizvodnje, raziskovalci in laboranti	34	5	29	103
Ostali industrijski in obrtni delavci	6	1	5	11
Vozniki cestnih vozil	1 119	253	866	134
Prodajalci, nabaviljači in skladiščniki	1 609	23	1 586	100
Trgovski poslovodje	323	323	—	254
Ostalo trgovsko osebje	1	1	—	—
Osebj, zaposleno v hotelih in podob.	8	—	8	800
Kuharji in natakarji	261	3	258	67
Osebj, zaposleno pri negi obraza in telesa	220	29	191	77
Delavci pri vzdrževanju objektov in čistoče	50	—	50	122
Ostalo uslužnostno osebje	45	12	33	102
Blagajniki	3	—	3	—

Registracija vajencev 31. marca 1962 po lastništvu

	Skupaj		Sektor lastništva			
			splošno družbeni		zasebni	
	vsi	ženske	vsi	ženske	vsi	ženske
SKUPAJ	17 015	4552	13 896	3514	3119	1038
Kmetovalci	38	20	17	8	21	12
Ribiči	15	—	15	—	—	—
Topilci	282	3	140	2	142	1
Obdelovalci kovin	4 732	11	4 222	9	510	2
Precizni mehaniki in zlatarji	207	24	170	16	37	8
Električarji in podobni	1 267	34	1 120	33	147	1
Gradbeniki	1 497	2	1 447	2	50	—
Obdelovalci kamna	8	—	5	—	3	—
Obdelovalci lesa	1 336	22	740	21	596	1
Izdelovalci tekstila	266	228	166	129	100	99
Predelovalci tekstila in podob.	1 328	1009	636	455	692	554
Predelovalci usnja	178	43	81	25	97	18
Steklarji in keramiki	92	34	78	33	14	1
Kemijski in podobni delavci	21	10	21	10	—	—
Kožarji in strojarji	2	—	2	—	—	—
Izdelovalci prehrambenih izdel.	537	64	495	59	42	5
Predelovalci tobaka	1	—	1	—	—	—
Grafičarji in knjigovezi	297	12	297	12	—	—
Lakirarji in barvarji	895	33	618	30	277	3
Gumarji in predelovalci plastičnih mas	72	16	71	16	1	—
Ostali industrijski in obrtniški delavci	8	1	5	1	3	—
Prodajalci, nabavljači in skladiščniki	2 657	2027	2 657	2027	—	—
Osebj, zaposleno v hotelih, pri hišnih uslugah in podobno	7	3	7	3	—	—
Kuharji in natakarji	622	429	622	429	—	—
Osebj, zaposleno pri negi obraza in telesa	524	490	197	183	327	307
Delavci pri vzdrževanju objektov in čistoče	66	—	45	—	21	—
Ostalo uslužnostno osebje	60	37	21	11	39	26

NARODNI DOHODEK

Narodni dohodek po panogah dejavnosti za vse sektorje lastništva

	Vrednost proizvodnje			Narodni dohodek		
	milijoni din		Indeks 1961 = 100	milijoni din		Indeks 1961 = 100
	1961	1962 ocena		1961	1962 ocena	
SKUPAJ	1 189 906	1 312 000	110	521 438	570 940	109
Industrija	666 027	732 600	110	266 218	290 200	109
Kmetijstvo	159 031	171 700	108	86 740	89 900	104
Gozdarstvo	10 013	10 800	108	6 585	7 240	110
Gradbeništvo	92 137	101 300	110	39 411	43 700	111
Promet	63 498	73 600	116	27 733	31 600	114
Trgovina	75 816	84 900	112	48 837	55 200	113
Gostinstvo	25 357	29 400	116	8 504	9 800	115
Obrt in komunala	98 027	107 800	110	37 680	43 300	115

Podatki za leto 1962 so ocenjeni po statističnih podatkih o proizvodnji ali prometu ter po podatkih družbenega knjigovodstva Narodne banke.

Vrednost proizvodnje in narodni dohodek sta prikazana po načelu zajemanja podjetij kot celote, t. j. po pretežni dejavnosti podjetja.

V kmetijstvu je zajeto tudi privatno gozdarstvo.

KMETIJSTVO

Zemljiške kategorije po lastništvu v letu 1962 (stanje 31. maja 1962)

	Površina po gospodarstvih – ha			Indeksi po gospodarstvih (1961 = 100)		
	vsa	družbena	zasebna	vsa	družbena	zasebna
VSA POVRŠINA	2 025 498	533 735	1 471 763	100	103	99
Njive in vrtovi	295 429	18 172	277 257	100	108	100
Sadovnjaki	31 051	5 100	25 951	99	95	100
Vinogradi	21 689	3 089	18 600	96	91	97
Travniki	280 448	26 385	254 063	103	113	102
Pašniki in planine	303 992	55 605	248 387	95	91	96
Ribniki in močvirja	1 742	643	1 099	86	89	84
Gozdna zemljišča	964 576	354 004	610 572	101	104	100
Nerodovitno	126 571	90 737	35 834	99	104	88

Sestava zemljišč po gospodarstvih in po kategorijah v l. 1962

	Deleži po gospodarstvih – %		Sestava zemljišč po kategorijah zemljišč – %		
	družbena	zasebna	vsa	družbena	zasebna
VSA POVRŠINA	27,3	72,7	100	100	100
Njive in vrtovi	6,1	93,9	14,6	3,3	18,8
Sadovnjaki	16,4	83,6	1,5	0,9	1,8
Vinogradi	14,2	85,8	1,1	0,6	1,3
Travniki	9,4	90,6	13,9	4,8	17,3
Pašniki in planine	18,3	81,7	15,0	10,0	16,8
Ribniki in močvirja	36,9	63,1	0,1	0,1	0,1
Gozdna zemljišča	36,7	63,3	47,6	63,9	41,5
Nerodovitno	71,7	28,3	6,2	16,4	2,4

Skupine njivskih posevkov po lastništvu v letu 1962

	Površina po gospodarstvih – ha			Indeksi po gospodarstvih 1961 = 100		
	vsa	družbena	zasebna	vsa	družbena	zasebna
NJIVE IN VRTOVI	295 429	18 172	277 257	100	108	100
Žita	150 886	6 320	144 566	100	133	99
Industrijske rastline	4 244	897	3 347	93	105	90
Vrtnine	61 734	1 138	60 596	100	97	100
Krmske rastline	72 698	8 742	63 956	100	97	101
Jagodičevje	728	157	571	111	107	112
Drevesnice, trznine, ledine	2 207	221	1 986	85	96	84
Neobdelane njive	2 932	697	2 235	106	118	102

Sestava njivskih posevkov v letu 1962

	Delež po gospodarstvih - %		Sestava njiv po skupinah posevkov - %		
	družbena	zasebna	vsa	družbena	zasebna
NJIVE IN VRTOVI	6,1	93,9	100	100	100
Žita	4,2	95,8	51,1	34,8	52,1
Industrijske rastline	21,1	78,9	1,4	4,9	1,2
Vrtnine	1,8	98,2	20,9	6,3	21,9
Krmske rastline	12,0	88,0	24,6	48,1	23,1
Jagodičevje	21,6	78,4	0,2	0,9	0,2
Drevesnice, trzine, ledine	10,0	90,0	0,8	1,2	0,7
Neobdelane njive	23,8	76,2	1,0	3,8	0,8

Pogodbeno sodelovanje družbenih kmetijskih gospodarstev z zasebnimi pridelovalci

	1961		1962		Indeks (1961 = 100)	
	po-spravljena površina ha	pridelek q na ha ves	po-spravljena površina ha	pridelek q na ha ves	po-spravljena površina	ves pridelek
Pšenica	10 615	28,2 299 329	13 652	28,6 390 284	129	130
Koruza	7 886	39,8 313 869	7 676	33,0 253 350	97	81
Sladkorna pesa	56	293 16 390	23	393 9 040	41	55
Hmelj	1 499	14,0 21 050	1 365	12,5 17 052	91	81

Pridelek semenskega blaga leta 1962

	Površina 1962		Za odkup potrjena količina sortnih semen	
	ha	indeks 1961 - 100	ha	indeks 1961 - 100
Pšenica	970	226	28 999	205
Druga žita	228	77	5 159	73
Krompir	354	113	35 213	98
Krmske rastline	45	80	455	99

Po podatkih Kmetijskega inštituta LRS.

Poraba umetnih gnojil

	1961	1962	Indeks 1961 = 100
Porabljeno tón	80 000	100 595	126
Porabljeno povprečno na 1 ha obdelovalne površine v kg	129	160	124

Podatki za leto 1961 so končni, za leto 1962 pa ocenjeni po »Agrotehnikl« in drugih virih.

Pospravljene površine in pridelki nekaterih posevkov v letu 1962

	Pospravljena površina ha	Pridelek q		Indeks 1961 = 100	
		na ha	ves	pospravljena površina	ves pridelek
Pšenica — vsa	55 618	21,4	1 192 366	100	100
bogatorodne sorte	26 676	26,4	704 227	132	124
Rž	16 111	15,0	241 324	92	96
Ječmen	15 804	17,5	276 252	102	97
Oves	14 478	14,8	214 997	95	85
Koruzna — vsa ³	42 000	26,2	1 102 942	100	85
hibridna	6 954	37,4	260 339	93	83
Lan	213	20,9	4 464	73	62
Sladkorna pesa	164	32,4	53 158	76	84
Hmelj	2 266	12,5	28 272	95	91
Sončnice ²	178	9,8	17 130	72	97
Oljna repica	949	9,1	8 620	90	85
Krompir — ves ²	52 091	139	7 252 659	101	92
zgodnji	2 859	116	332 141	87	80
Fižol — zrnje ²	1 160	11,1	83 632	99	65
Kapusnice ³	3 107	16,4	626 886	98	70
Paradižniki ²	1 106	117	132 631	109	71
Črna detelja ⁴	25 684	50,6	1 498 280	102	89
Lucerna ⁴	17 550	53,5	1 002 827	106	89
Travnodeteljne mešanice ⁴	7 097	44,2	348 353	84	64
Zelena koruzna za krmo ³	6 603	301	2 927 506	128	97
Krmska pesa ³	7 906	236	2 463 872	100	86
Krmsko korenje ³	2 254	146	971 560	97	78
Seno ⁵	280 109	28,4	11 275 787	104	81

Pospravljena površina in pridelek na hektar sta prikazana pri vseh posevkih samo za glavni posevek; kot »ves pridelek« pa je všteti:

¹ Glavni, vmesni in strniščni posevek.

² Glavni in vmesni posevek.

³ Glavni in strniščni posevek.

⁴ Glavni posevek in podsevek.

⁵ Pospravljena površina in pridelek sena na hektar se nanašata samo na travnike; v vsem pridelku je vključen pridelek sena s travnikov, ledin in sadovnjakov, kakor tudi pašna s pašnikov, preračunana v seno.

Ulov morskih rib in rakov v letu 1962

	Ulov po vrstah v q				Sestava (%) (ves ulov = 100)			Indeksi (1961 = 100)			
	ves ulov	plave ribe	druge ribe	raki	plave ribe	druge ribe	raki	ves ulov	plave ribe	druge ribe	raki
Vsi sektorji	18 027	15 942	1915	170	88,4	10,6	1,0	72	69	114	71
družbeni	17 239	15 556	1513	170	90,2	8,8	1,0	71	69	119	71
zasebni	788	386	402	—	49,0	51,0	—	97	96	99	—

Število živine po sektorjih
(Prvi rezultati)

	15. I. 1962	15. I. 1963	Struktura 15. I. 1963 %	Indeks 1962 = 100
Konji	53 999	51 157	100	95
družbeni	1 072	1 028	2,0	96
zasebni	52 927	50 129	98,0	95
Goved	594 566	550 575	100	93
družbeni	55 058	56 730	10,3	103
zasebni	539 508	493 845	89,7	92
Prašiči	517 086	475 586	100	92
družbeni	25 122	35 329	7,4	141
zasebni	491 964	440 257	92,6	89
Ovce	49 121	45 154	99,6	92
družbeni	118	175	0,4	148
zasebni	49 239	45 329	100	92
Perutnina	2 392 281	2 427 513	100	101
družbeni	441 886	462 812	19,1	105
zasebni	1 950 395	1 964 701	80,9	101

Zakol živine v klavnica

	Število		Živa teža v t		Indeks (1961 = 100)	
	1961	1962	1961	1962	število	teža
Kopitarji	2 036	1 966	735	515	97	70
Goved	220 819	307 221	53 400	79 286	139	148
teleta	125 162	159 139	9 460	12 302	127	130
mlada goved	29 031	50 332	11 232	19 923	173	177
Prašiči	242 811	234 430	23 789	23 116	97	97
mesnati	212 750	217 484	20 685	21 496	102	104
pitanci	18 036	7 641	2 503	1 095	42	44
Ovce in koze	5 527	5 726	146	154	104	105
Perutnina	1 099 114	1 510 471	1 287	1 808	137	140

GOZDARSTVO

Površina gozdov in lesne zaloge leta 1962

	Površina gozdov ha	Indeks 1961 = 100	Lesna zaloge – tisoč m ³			Indeks 1961 = 100	Zaloge m ³ /ha
			vsa	iglavci	listavci		
SKUPAJ	943 100	102	150 047	87 435	62 612	102	159
Gozdna in kmetijsko-gozdna gospodarstva	302 500	107	59 718	37 131	22 587	106	197
Ostali gozdovi splošnega ljudskega premoženja	47 000	72	6 152	3 069	3 083	70	131
Gozdovi v državljanski lastnini	593 600	102	84 177	47 235	36 942	104	142

Prirastek lesa v letu 1962

	Skupaj	Iglavci	Listavci	Indeks 1961 = 100	Prirastek m ³ /ha
	tisoč m ³				
SKUPAJ	3370	1971	1399	105	3,6
Gozdna in kmetijsko gozdna gospodarstva	1282	810	472	111	4,2
Ostali gozdovi splošnega ljudskega premoženja	138	64	74	70	2,9
Gozdovi v državljanski lastnini	1950	1097	853	105	3,3

Posek v letu 1962 (blagovna proizvodnja)

m³ okrogli

	Ves	Iglavci	Listavci	Indeks 1961 = 100
	SKUPAJ	2 267 500	1 545 300	822 200
Družbeni sektor	1 098 200	665 800	432 400	108
Zasebni sektor	1 269 300	879 500	389 800	124

V površino gozdov je prišteta tudi površina grmišč (okoli 10 000 ha). V vrstici »gozdna in kmetijsko-gozdna gospodarstva« so zajeta nekatera kmetijska gospodarstva in kombinati, ki so bila prejšnja leta prišteta med »Ostale gozdove splošnega ljudskega premoženja«.

V poseku je za družbeni sektor zajet samo posek za blagovno proizvodnjo, za zasebni sektor pa le dovoz na glavna skladišča. V obeh sektorjih je upoštevana tudi lesna masa, dobljena pri krčitvi gozdov.

Indeks poseka lesa se nanaša na blagovno proizvodnjo v l. 1961.

INDUSTRIJA

Industrijska podjetja LRS po številu zaposlenih 31. decembra 1962

	Skupno število	Do 100	101-250	251-500	501-1000	1001-2000	Nad 2000
VSA INDUSTRIJA	477	119	157	97	61	31	12
Elektroenergija	12	7	2	3	—	—	—
Premog	15	5	2	2	2	2	2
Nafta	1	—	—	—	1	—	—
Črna metalurgija	3	—	—	—	—	1	2
Barvasta metalurgija	7	1	1	—	—	5	—
Nekovinska	21	5	6	7	1	2	—
Kovinska	81	10	35	16	10	5	5
Ladjedelništvo	1	—	—	—	1	—	—
Elektroindustrija	20	—	7	7	3	2	1
Kemična	25	8	9	6	1	1	—
Gradbeni material	48	28	17	3	—	—	—
Lesna	64	9	27	13	12	3	—
Papirna	10	1	2	4	2	1	—
Tekstilna	62	7	15	15	19	4	2
Usnjarska	25	4	9	5	5	2	—
Gumarska	1	—	—	—	—	1	—
Živilska	44	23	9	9	2	1	—
Grafična	22	7	10	3	1	1	—
Tobačna	1	—	—	—	1	—	—
Filmska	3	2	1	—	—	—	—
Raznovrstna	11	2	5	4	—	—	—

Število zaposlenih 31. decembra 1962

	Skupno število ¹	Do 100	101-250	251-500	501-1000	1001-2000	Nad 2000
VSA INDUSTRIJA	199 987	7895	26 953	34 986	42 266	43 272	44 615
Elektroenergija	1 653	263	358	1 032	—	—	—
Premog	12 584	289	322	729	1 316	2 957	6 971
Nafta	917	—	—	—	917	—	—
Črna metalurgija	11 484	—	—	—	—	1 948	9 536
Barvasta metalurgija	7 301	94	197	—	—	7 010	—
Nekovinska	8 109	923	1 003	2 396	836	2 951	—
Kovinska	42 892	784	5 730	5 878	7 030	6 873	16 597
Ladjedelništvo	535	—	—	—	535	—	—
Elektroindustrija	12 303	—	1 157	2 523	1 893	2 708	4 022
Kemična	6 230	461	1 747	2 387	623	1 012	—
Gradbeni material	4 980	1472	2 653	855	—	—	—
Lesna	23 398	713	5 386	4 624	8 419	4 256	—
Papirna	4 373	93	263	1 316	1 572	1 129	—
Tekstilna	33 697	448	2 482	4 903	13 104	5 271	7 489
Usnjarska	10 012	263	1 298	1 866	3 825	2 760	—
Gumarska	1 405	—	—	—	—	1 405	—
Živilska	10 197	1447	1 770	3 962	1 152	1 866	—
Grafična	4 653	444	1 556	962	565	1 126	—
Tobačna	479	—	—	—	479	—	—
Filmska	271	42	229	—	—	—	—
Raznovrstna	2 514	159	802	1 553	—	—	—

¹ Podatki po mesečni poročevalski službi industrijskih podjetij; v elektroenergetski stroki niso vključena distributivna podjetja niti elektroenergetska skupnost, zajeti pa so tudi industrijski obrati neindustrijskih podjetij.

Razdelitev električne energije Elektrogospodarstva 1961 in 1962¹

	Količina MWh		Indeks 1961 = 100	Struktura %	
	1961	1962		1961	1962
Celotna poraba električne energije v Sloveniji	1 824 496	2 037 458	112	100	100
Maloodjem	406 213	480 027	118	22,3	23,6
Gospodinjstvo	293 327	348 448	119	16,1	17,1
Javna razsvetljava	13 544	15 103	112	0,7	0,7
Poljedelski in drugi motorji	49 792	54 864	110	2,7	2,7
Veleodjem	1 418 283	1 557 432	110	77,7	76,4
Elektrokemija	558 584	571 714	102	30,6	28,1
Elektrometalurgija	100 260	95 822	96	5,5	4,7
Elektrovleka	19 730	22 881	116	1,1	1,1
Premogovniki	86 004	92 487	108	4,7	4,5
Ostali splošni veleodjem	510 012	587 530	115	28,0	28,8
Izmenjava električne energije izven meja Slovenije					
Nabava iz Hrvaške	—	117 514	—	—	—
Dobava Hrvaški	752 741 ²	608 382	81	—	—
Uvoz iz Avstrije	15 267	34 099	223	—	—
Izvoz v Avstrijo	25 193	80 616	320	—	—
Uvoz iz Italije	11 047	7 267	66	—	—
Izvoz v Italijo	6 956	38 935	560	—	—

Po podatkih Elektrogospodarske skupnosti LRS.

¹ Brez proizvodnje industrijskih central, ki je porabljena v lastnih podjetjih in brez izgub v omrežju.

² Saldo med dobavo in nabavo.

Storilnost v industriji LRS 1961 in 1962

	Indeksi storilnosti ¹		Indeksi 1962	
	1961	1962	proizvodnje	zaposlenih
VSA INDUSTRIJA	103	105	107	102
Elektroindustrija	114	96	101	106
Premog	100	110	103	93
Nafta	71	106	103	97
Črna metalurgija	102	102	104	102
Barvasta metalurgija	107	104	106	102
Nekovinska	98	112	118	105
Kovinska	100	100	104	104
Elektroindustrija	111	112	115	103
Kemična	98	116	120	104
Gradbeni material	97	104	101	98
Lesna	108	107	110	102
Papirna	105	98	105	107
Tekstilna	98	106	108	102
Usnjarska	102	103	102	100
Gumarska	123	97	103	106
Živilska	107	102	109	107
Grafična	103	100	107	107
Tobačna	122	114	101	88

¹ Indeksi so izračunani iz razmerja med indeksi proizvodnje in indeksi zaposlenih.

Struktura in obseg industrijske proizvodnje 1961 in 1962 v LRS

	Struktura v %		Indeks fizičnega obsega	
	1961	1962	$\frac{1961}{1960}$	$\frac{1962}{1961}$
VSA INDUSTRIJA	100	100	107	107
Sredstva za delo	18,1	18,0	105	106
Reprodukcijski material	54,0	53,5	107	106
Predmeti za široko potrošnjo	27,9	28,5	107	109
Elektroenergija	8,2	6,6	120	101
Premog	8,1	7,6	101	103
Nafta	0,1	0,1	70	103
Črna metalurgija	5,4	4,7	103	104
Barvasta metalurgija	5,5	5,6	106	106
Nekovinska	3,1	3,4	102	118
Kovinska	20,8	24,6	105	104
Elektroindustrija	5,3	4,6	114	115
Kemična	3,2	3,4	107	120
Gradbeni material	2,5	2,5	105	101
Lesna	10,3	11,3	113	110
Papirna	2,5	2,9	111	105
Tekstilna	14,0	12,4	101	108
Usnjarska	3,8	3,4	105	102
Gumarska	0,7	0,8	113	103
Zivilska	2,8	3,1	113	109
Grafična	2,0	1,7	110	107
Tobačna	0,2	0,2	108	101

Količinska proizvodnja v industriji LRS

	Merska enota	Proizvodnja		Indeks
		1961	1962	$\frac{1962}{1961}$
Energetski proizvodi				
Električna energija	GWh	3 193	3 237	101
Rjavi premog	tisoč t	2 552	2 536	99
Lignit	tisoč t	2 401	2 608	109
Reprodukcijski material				
Surovo jeklo	t	426 976	447 148	105
Aluminij	t	21 983	22 861	104
Živo srebro	t	550	561	102
Odlitki	t	57 521	58 286	101
Kovinska embalaža	t	11 110	14 226	128
Žveplena kislina	t	21 087	31 076	147
Kalcijev karbid	t	33 230	34 484	104
Lesene plošče	m ³	42 419	47 599	112
Papir, karton, lepenka	t	112 480	115 763	103
Bombažna preja	t	21 779	25 040	115
Tehnično podplatno in umetno usnje	t	7 891	7 924	100
Izdelki za kmetijstvo				
Poljedelski stroji in orodje	t	4 144	3 115	75
Umetna gnojila	t	84 043	137 377	163
Sredstva za varstvo rastlin	t	2 093	2 486	119

Količinska proizvodnja v industriji LRS (nadaljevanje)

	Merska enota	Proizvodnja		Indeks
		1961	1962	1962 1961
Izdelki za gradbeništvo				
Cement	t	202 065	302 347	150
Salonit	t	57 901	59 120	102
Zidaki	tisoč ENF	212 408	214 169	101
Izdelki za osebno uporabo				
Posoda	t	8 010	9 192	115
Motocikli	kos	27 913	27 758	99
Dvokolesa	kos	68 324	84 781	124
Električni aparati za gospodinjstvo	t	4 963	7 321	148
Radijski sprejemniki	kos	50 624	42 511	84
Stanovanjsko pohištvo	garnitura	45 486	49 335	108
Bombažne tkanine	tisoč m ²	110 939	118 109	106
Konfekcija perila in oblačil	tisoč m ²	11 362	11 620	102
Obutev	tisoč parov	3 812	3 908	103
Mesne in ribje konzerve	t	3 959	3 692	93
Predelano sadje in vrtnine	t	13 134	13 591	103
Oprema				
Strojna oprema za industrijo, rudarstvo in deli	t	17 922	16 791	94
Tovorni avtomobili, avtobusi in drugi avtomobili	kos	4 654	4 276	92
Pisalni stroji	kos	11 066	13 601	123
Telefonske centrale	priključki	25 005	34 139	137

Indeksi zalog konec leta 1962

Ø 1961 = 100

	Izgotovljenih proizvodov					
	skupno	sredstva za delo	material za reprodukcijo	predmeti za široko potrošnjo	Pogonski material	Osnovne surovine
VSA INDUSTRIJA	120	165	105	123	75	110
Elektroenergija	—	—	—	—	45	—
Premog	21	—	23	—	229	62
Nafta	53	—	54	—	—	—
Črna metalurgija	109	—	109	—	99	100
Barvasta metalurgija	157	—	157	—	147	143
Nekovinska	158	—	123	310	31	154
Kovinska	127	146	104	98	85	114
Elektroindustrija	194	276	57	149	80	155
Kemična	117	—	111	127	130	61
Gradbeni material	110	—	110	—	28	114
Lesna	96	—	96	111	107	93
Papirna	183	—	183	—	69	144
Tekstilna	136	—	151	133	66	116
Usnjarska	103	—	119	86	102	98
Gumarska	120	—	104	304	150	86
Živilska	138	—	71	143	76	127
Tobačna	90	—	—	90	9	59

Skladi za zidanje stanovanjskih hiš

	Skupaj			Republiški stanovanjski sklad			Občinski stanovanjski skladi		
	1961	1962	Indeks 1961 = 100	1961	1962	Indeks 1961 = 100	1961	1962	Indeks 1961 = 100
	milijoni din			milijoni din			milijoni din		
Prenos iz prejšnjega leta	2 331	3 795	163	120	447	397	2 211	3 318	150
Dohodki skladov v tek. letu	20 105 ¹	23 961 ¹	120	3 399	4 390	129	18 449	22 331	121
iz družbenega proizvoda	8 013	9 549	119	2 158	2 493	116	5 855	7 056	121
od prebivalstva in drugih virov	8 696	10 527	121	753	957	127	7 943	9 570	121
anuitete	2 619	2 585	99	488	240	49	2 131	2 345	110
kreditni za zidavo stanovanj za trg	—	700	—	—	700	—	—	—	—
sredstva iz republiškega stanovanjskega sklada	—	—	—	—	—	—	1 743	2 760	158
druga sredstva	—	—	—	—	—	—	777	600	77
Skupaj bruto sredstva	22 436 ¹	27 756 ¹	123	3 519	4 867	138	20 660	25 649	124
Zmanjšana za obvezno rezervo	1 700	1 794	105	369	333	90	1 331	1 461	110
Razpoložljiva sredstva	20 736 ¹	25 962 ¹	125	3 150	4 534	144	19 329	24 188	125
Poraba	18 641	24 394	131	3 042	4 534	149	17 342	22 620	130
investicije v osnovna sredstva	16 429	21 000	128	1 285	1 000	78	15 144	20 000	132
neinvesticijska izplačila	265	320	121	—	—	—	265	320	121
izdatki splošne potrošnje	14	74	529	14	74	529	—	—	—
odplačila posojil kreditov in ostala odplačila	1 933	2 300	119	—	—	—	1 933	2 300	119
kreditni za okrepitev občinskih stanovanjskih skladov	—	—	—	1 743	2 760	158	—	—	—
kreditni za zidavo stanovanj za trg	—	700	—	—	700	—	—	—	—
Neporabljena (vendar že angažirana) sredstva	2 195	1 568	72	108	—	—	1 987	1 568	79

¹ Brez sredstev republiškega sklada, danih kot kredit za okrepitev občinskih skladov. Tabela je sestavljena po podatkih Zavoda za gospodarsko planiranje LRS in Sekretariata IS za urbanizem, stanovanjsko graditev in komunalne zadeve LRS. Podatki za 1962 so ocenjeni.

ZIDAVA STANOVANJ V LR SLOVENIJI

Stanovanja, ki jih zidajo

	1961		1962		Indeks 1961 = 100	
	število	m ²	število	m ²	število	m ²
LR SLOVENIJA	14 919	733 315	15 794	776 786	106	106
Celje	1 436	70 125	1 348	65 722	94	94
Gorica	554	30 983	786	41 551	142	134
Koper	808	43 023	734	40 307	91	94
Kranj	1 985	95 249	1 998	96 858	101	102
Ljubljana	6 768	341 694	6 762	340 628	100	100
Maribor	2 349	101 306	3 060	136 003	130	134
Murska Sobota	390	20 164	418	21 660	107	107
Novo mesto	629	30 771	688	34 057	109	111

Dokončana stanovanja po številu sob

	1961		1962		Indeks 1961 = 100	
	število	m ²	število	m ²	število	m ²
SKUPAJ	6381	309 229	7063	344 804	111	112
Posebne sobe	553	8 756	606	11 167	110	128
Garsonjere	440	10 135	376	8 109	85	80
1-sobna	725	23 889	842	27 415	116	115
2-sobna	2273	111 496	2869	142 141	126	127
3-sobna	2138	135 291	2073	130 578	97	97
4 in več sobna	252	19 662	297	25 394	118	129

Zajeta so stanovanja, ki so jih gradila gradbena podjetja, gradbene režijske skupine in obrtno-gradbena podjetja (remonti) splošno družbenega sektorja, kar je pomenilo v letu 1961 približno celotno zidavo stanovanj investitorjev družbenega sektorja, oziroma 72 % vseh stanovanj, grajenih v letu 1961.

Dokončana stanovanja po lastništvu v letih 1957—1962

	1957—1961		1961		1962 ¹		Indeks 1961 = 100	
	število	m ²	število	m ²	število	m ²	število	m ²
Skupaj	32 342	1 810 518	8 669	490 971	9 500	511 500	109,6	104,2
Družbeno	22 945	1 139 335	6 270	313 140	7 200	345 500	114,8	110,3
Zasebno	9 397	671 183	2 399	177 831	2 300	166 000	95,9	93,3

¹ Po oceni Zavoda LRS za statistiko na podlagi delnih podatkov o dokončanih stanovanjih v družbenem sektorju.

GRADBENIŠTVO

Sestava zaposlenih delavcev v gradbenih podjetjih (30. IX. 1961 in 1962)

	Poklicna sestava		Kvalifikacijska sestava						
			Skupaj	visokokvalificirani		kvalificirani		prilučeni	
	1961	1962		1961	1962	1961	1962	1961	1962
SKUPAJ	100	100	100	13	13	52	50	35	37
Zidarji, fasaderji in pečarji	26	24	100	15	15	55	54	30	31
Tesarji, mizarji in parketarji	12	11	100	14	14	64	63	22	23
Betonerji in železokrivci	4	4	100	7	8	32	28	61	64
Asfalterji in tlakarji	0	0	100	3	10	53	34	44	56
Minerji	1	1	100	13	10	71	62	16	28
Delavci pri gradbenih strojih	3	3	100	15	13	49	49	36	38
Vozniki motornih vozil	2	2	100	23	25	75	71	2	4
Soboslikarji in pleskarji	1	1	100	15	13	66	68	19	19
Instalat., kleparji in ključav.	2	2	100	25	23	63	65	12	12
Ostali kvalificirani delavci	18	19	100	7	9	39	36	54	55
Nekvalificirani delavci	31	33	100	—	—	—	—	—	—

Vrednost opravljenih del po namenu graditve

	1961		1962		Indeks 1961 = 100
	v milijonih din	struktura %	v milijonih din	struktura %	
SKUPAJ	64 004	100	68 929	100	108
Na gospodarskih objektih	31 674	49	35 669	52	113
Na negospodarskih objektih	32 330	51	33 260	48	103

Indeks gradbenih stroškov za dvo in petetažno stanovanjsko zgradbo

ϕ 1961 = 100

	Dvoetažna zgradba					Petetažna zgradba				
	1961		1962		ϕ 1962	1961		1962		ϕ 1962
	31. III.	30. IX.	31. III.	30. IX.		31. III.	30. IX.	31. III.	30. IX.	
VSA DELA	99	101	98	100	99	99	101	99	101	100
Zemeljska dela	97	103	99	96	98	97	103	100	97	99
Zidarska dela	101	99	97	102	100	101	99	98	103	100
Betonska in železo- betonska dela	99	101	99	96	97	99	101	98	95	97
Izolacijska dela	99	101	98	93	96	99	101	98	94	96
Tesarska in krovška dela	99	101	97	98	98	100	100	99	101	100
Kamnosečka in fasa- derska dela	99	101	96	99	98	99	101	96	100	98
Kanalizacija	100	100	98	100	99	99	101	98	101	99
Kleparska dela	98	101	94	101	97	99	101	98	99	98
Pečarska dela	99	101	110	116	113	99	101	106	115	111
Mizarska dela	98	102	100	102	101	98	102	101	103	102
Ključavničarska dela	101	99	95	95	95	100	100	94	95	94
Steklarska dela	103	98	97	91	94	100	100	96	86	91
Soboslikarska in pleskarska dela	97	104	108	117	112	97	103	108	117	112
Napeljava vode	98	101	99	101	100	99	101	99	101	100
Napeljava elektrike	91	109	95	95	95	91	109	96	98	97
Napeljava strelovoda	—	—	—	—	—	91	109	96	101	98
Električno dvigalo	—	—	—	—	—	99	101	103	108	106

PROMET

	1961	1962	Indeks 1962 1961
Železniški promet			
Dejanska dolžina železniških prog v SZP Ljubljana v km ¹	1 497	1 493	100
Inventarsko število lokomotiv in motornih voz	367	341	93
Potniški in motorni vagoni ¹ število	626	613	98
sedeži	34 785	34 717	100
Tovorni vagoni ¹ število	9 039	8 864	98
nosilnost v t	180 879	178 890	99
Potniški prevoz			
Odpravljeni potniki v tisočih	33 220	32 618	98
Prepeljani potniki v tisočih	34 691	34 190	99
Pkm prepeljanih potnikov v milijonih	1 232,5	1 211,3	98
Tovorni prevoz			
Naloženo blago v tisoč tonah	8 621	9 295	108
Prepeljano blago v tisoč tonah	15 777	16 049	102
Izkoristni neto tkm v milijonih	2 321,1	2 369,8	102
Mednarodni prevoz			
Izvoz preko prehodnih postaj SZP Ljubljana v tisoč ton	1 132	1 133	100
Izvoz iz območja SZP Ljubljana v tisoč ton	306	364	119
Uvoz preko prehodnih postaj SZP Ljubljana v tisoč ton	464	443	95
Uvoz na območje SZP Ljubljana v tisoč ton	314	428	136
Tranzit uvozni v tisoč ton	1 360	1 114	82
izvozni v tisoč ton	1 525	1 514	99
prevozni v tisoč ton	636	573	90
Pomorski promet²			
Inventarsko stanje ladij			
Potniške ladje število	4	6	150
BRT	173	223	129
število potniških mest	330	395	120
Tovorne ladje število	27	27	100
BRT	113 945	113 945	100
Potniški prevoz			
Prepeljani potniki	96 313	91 500	95
Potniške milje v tisočih	4 181	3 216	77
Tovorni prevoz			
Prepeljano blago v tonah	872 782	939 260	108
Tonske milje v tisočih	4 194 896	4 055 832	97
Mednarodni prevoz blaga			
Prepeljano blago v tonah skupaj	832 251	882 904	106
izvoz	156 586	156 187	100
uvoz	176 488	357 775	203
tranzit	12 192	—	—
prevoz med tujimi pristanišči	486 985	368 942	76

¹ Podatki za leto 1962 so ocenjeni.² Podatki za mesec december 1962 so ocenjeni.

Promet (nadaljevanje)

	1961	1962	Indeks 1962 1961
Promet blaga v pristaniščih v tonah			
Skupaj	215 859	275 602	128
Razvoz	32 643	42 071	129
Izvoz	38 675	59 529	154
Uvoz	144 541	174 002	120
Promet potnikov	256 377	277 786	108
Javni cestni promet			
Avtobusi število	535	588	110
sedeži	18 695	20 859	112
Avtobusne prikolice število	3	3	100
sedeži	102	102	100
Tovorni avtomobili število	849	995	117
nosilnost v t	4 807	5 808	121
Tovorne prikolice število	397	486	108
nosilnost v t	4 719	5 802	122
Vlečna vozila število	72	78	123
Prepeljani potniki v tisočih	36 271	42 980	118
Potniški km v tisočih	799 413	897 960	112
Prepeljano blago v tisočih tonah	2 219	2 808	127
Tonski km v tisočih	306 650	380 716	124
Mednarodni tovorni promet javnih prevozniških podjetij			
Prepeljano blago v tonah skupaj	137 361	173 600	126
izvoz	107 749 ¹	134 546	125
uvoz	16 478 ¹	10 099	61
tranzit	13 134	28 955	220
Mestni promet			
Število motornih vozil (avtobus. in trolejbusov)	112	121	108
Število prikolic	9	9	100
Število sedežev in stojišč	9 171	10 337	113
Prepeljani potniki v tisočih	51 701	56 941	110
Dolžina cest v km skupaj I., II., III., IV. reda			
Sodobno cestišče	1 814	1 914	106
Gramozno cestišče	12 328	12 228	99
Neutrjeno cestišče	3 180	3 180	100
Nedograjeno cestišče	70	70	100
PTT promet			
Pisemske pošiljke v tisočih	135 009	145 991	108
Paketi, število v tisočih	816	816	100
Brzobjavke, število v tisočih	799	816	102
Telefonski pogovori v tisočih	63 536	66 466	105

¹ Vključen tudi tranzit, ki ga ločeno opazujemo od maja 1961.

ZUNANJA TRGOVINA

	Izvoz		Uvoz	
	1962 tisoč din	indeks 1961 = 100	1962 tisoč din	indeks 1961 = 100
Po strokah dejavnosti				
SKUPAJ	32 728 581	135	35 415 776	97
Elektroenergija	130 953	2958	—	—
Premog	59 633	140	632 495	75
Nafta	2 093	14	352 251	61
Črna metalurgija	741 950	182	4 134 650	90
Barvasta metalurgija	2 996 180	96	479 961	104
Nekovinska	1 018 999	118	1 433 784	141
Kovinska	3 877 525	205	9 812 733	76
Ladjedelnštvo	330 600	1099	444 994	33 917
Elektroindustrija	634 812	172	2 108 866	103
Kemična	1 011 608	118	4 678 499	136
Gradbeni material	55 601	110	—	—
Lesna	7 499 485	125	200 984	114
Papirna	684 955	269	454 016	89
Tekstilna	2 217 126	121	5 565 570	107
Usnjarska	1 323 186	173	62 100	106
Gumarska	122 943	500	1 198 070	78
Zivilska	1 665 675	114	594 581	124
Grafična	5 002	713	95 416	340
Tobačna	28	15	44 169	944
Filmska	9 837	113	14 611	125
Poljedeljstvo	1 650 905	94	590 497	172
Sadjarstvo	378 406	122	329 493	118
Vinogradništvo	—	—	—	—
Živinoreja	4 156 905	161	1 612 215	105
Ribištvo	49 381	113	405 185	142
Primarna predelava kmetijskih pri- delkov	1 085 050	146	24 343	22
Izraba gozdov	591 782	124	40 184	107
Lov, gozdni sadeži in zelišča	427 961	155	106 109	203

Po namembi

SKUPAJ	32 728 581	135	35 415 776	97
Proizvodi za reprodukcijo	14 220 775	131	22 758 039	103
Proizvodi za opremo	2 308 565	339	7 948 247	80
Proizvodi za široko potrošnjo	16 199 241	127	4 709 490	106

NOTRANJA TRGOVINA

TRGOVINA NA DROBNO

Prodajalne po organizacijski obliki 1962

	Prodajalne	
	Število	Indeks 1961 = 100
SKUPAJ	5149	101
Trgovske organizacije na drobno	2223	89
Trgovske organizacije na debelo	1042	135
Kmetijske zadruge	405	100
Industrijske in obrtne organizacije	1168	94
Lekarne	110	105
Ostalo	201	208

Promet po vrstah kupcev 1962

	Milijoni din	Indeks 1961 = 100
SKUPAJ	226 806	113
Individualnim potrošnikom	185 729	117
Gospodarskim organizacijam, ustanovam itd.	41 077	97

Promet po trgovskih strokah 1962

	Milijoni din	Indeks 1961 = 100
SKUPAJ	226 806	113
Meso, mesni izdelki, ribe, perutnina	16 879	105
Zelenjava, sadje in njihovi izdelki	2 543	124
Zivila, alkoholne pijače in gospodinjske potrebščine	10 987	107
Mleko, mlečni izdelki, kruh in pecivo	8 380	108
Drugo živilsko blago	4 905	110
Tobačni izdelki	3 586	111
Tekstil, konfekcija, kratko in pleteno blago	17 060	103
Obutev, usnje, usnjena galanterija ipd.	7 997	101
Železnina, kovinsko in elektrotehnično blago, kmetijski stroji, barve, laki, steklo in porcelan	11 976	87
Kurivo in gradbeni material	3 236	83
Pohištvo	2 915	129
Knjige, muzikalije ter pisarniški material	5 764	110
Drugo neživilsko blago	35 243	132
Mešano blago	81 779	119
Naftini derivati	8 441	125
Komisijske trgovine	458	99
Lekarne	4 657	122

TRGOVINA NA DEBELO

Število enot 31. XII. 1962 in promet po organizacijski obliki v 1962

	Enote		Promet	
	Število	indeks 1961 = 100	milijoni din	indeks 1961 = 100
SKUPAJ	199	93	270 943	108
Trgovska podjetja na debelo	128	89	253 046	108
Trgovska podjetja na drobno s pravico prodaje na debelo	35	121	8 559	151
Prodajna skladišča proizvajalnih podjetij	36	90	9 338	95

Promet po vrstah odjemalcev v 1962

	Millijoni din	Indeks 1961 = 100
SKUPAJ	270 943	108
Trgovskim organizacijam na drobno	144 005	105
Vsem drugim odjemalcem	126 938	111

Promet po trgovskih strokah v 1962

	Millijoni din	Indeks 1961 = 100
SKUPAJ	270 943	108
Žito, mlinski izdelki, živalska krma in semensko blago	8 838	92
Zelenjava, sadje in njihovi izdelki	4 148	151
Živila in gospodinjske potrebščine	7 921	108
Alkoholne in brezalkoholne pijače	5 442	81
Živina, perutnina in divjačina	1 934	166
Drugo živilsko blago	13 965	99
Pisarniški material	8 753	91
Tekstil, konfekcija, kratko in pleteno blago	23 805	94
Železnina in kovinski izdelki	10 245	120
Motorna vozila	16 919	83
Gradbeni, sanitarni in instalacijski material	1 663	89
Odpadki	2 232	...
Surova koža, živalski odpadki, volna, dlaka i. pd.	3 364	...
Drugo neživilsko blago	135 398	116
Mešano blago	26 316	99

ODKUP

Po skupinah predmetov v1962¹

	Milljoni din	Indeks 1961 = 100	Delež kmetijskih zadruag
Skupaj	34 534	113	95
Žita	258	102	100
Živina	15 488	137	98
Perutnina in jajca	434	96	100
Mleko in mlečni izdelki	1 667	97	91
Vrtnine in zelenjava	1 974	132	94
Sadje	1 283	98	93
Alkoholne pijače ²	721	51	86
Industrijske rastline	1 039	94	100
Kože, volna in perje	563	94	51
Les — drva	10 191	103	93
Ostalo	916	104	95

¹ Všet le odkup zasebnih kmetijskih gospodarstev.

² V vrednosti vina je upoštevan tudi prometni davek, ki ga plača proizvajalec.

Po nekaterih predmetih¹

	Merska enota	Količina	Vrednost v tisoč din	Indeks 1961 = 100	
				količina	vrednost
Prašiči za meso	t	9 499	2 581 518	87	106
Prašiči za mast	t	1 520	396 802	118	138
Goved klavna	t	52 093	9 652 978	142	153
Teleta klavna	t	9 472	2 272 968	115	130
Jajca	tisoč kosov	25 529	420 888	93	98
Mleko	tisoč l	50 618	1 586 850	93	97
Krompir	t	45 839	1 401 297	66	140
Jabolka	t	13 685	520 180	38	63
Vino ²	hl	47 117	601 442	46	44
Tehnični les ^{3 4}	m ³	882 534	8 594 361	106	103
Drva ³	prm	78 053	194 244	111	105

¹ Všet le odkup zasebnih kmetijskih gospodarstev.

² V vrednosti vina je upoštevan tudi prometni davek, ki ga plača proizvajalec.

³ V vrednosti lesa in drv vštet tudi prometni davek in gozdna taksa, če jih plača proizvajalec.

⁴ Ni upoštevan celulozni in taninski les.

GOSTINSTVO

Gostišča in promet po lastništvu in organizacijski obliki 1962

	Gostišča 30. IX.		Promet v tisoč din	
	1962	indeks 1961 = 100	1962	indeks 1961 = 100
SKUPAJ	2699	98	32 319 757	112
Družbeno	1427	102	28 374 195	114
gostinske gospodarske organizacije	903	97	21 669 522	110
gostinske enote negostinskih gospodarskih organizacij	524	110	6 704 673	132
Zasebno	1272	94	3 945 562	101

Promet po vrstah storitev v letu 1962

	Tisoči din	Indeks 1961 = 100
SKUPAJ	32 319 757	112
Pivo	3 265 696	110
Vino	6 640 576	98
Žganje	1 340 927	114
Druge žgane pijače	2 351 498	126
Brezalkoholne pijače	870 980	91
Hrana	12 227 346	117
Drugo	5 622 734	124

Količinska prodaja v letu 1962

	Hektolitri	Indeks 1961 = 100
Pivo	151 743	92
Vino	185 174	80
Žganje	17 069	101
Druge žgane pijače	23 383	114
Brezalkoholne pijače	48 656	108

TURIZEM

Ležišča in prenočitve¹

	Ležišča 31. VIII.		Prenočitve	
	1962	indeks 1961 = 100	1962	indeks 1961 = 100
SKUPAJ	34 953	107	2 769 656	95
Gostinske gospodarske organizacije	10 479	109	1 218 461	98
Toplična, mineralna in klimatična zdravilišča	2 978	114	538 986	91
Počitniški domovi	8 847	105	514 522	95
Planinske postojanke	4 219	104	128 804	91
Zasebne turistične sobe	6 680	106	289 369	97
Ostalo ²	1 750	102	79 514	95

¹ Vštete prenočitve v hotelih, penzionih, prenočiščih, motelih, gostilnah, turističnih taborih, topličnih, mineralnih in klimatičnih zdraviliščih, počitniških domovih, planinskih postojankah, registriranih zasebnih sobah, negostinskih objektih (internatih, šolah ipd., ki so v sezoni zaradi pomanjkanja gostinskih zmogljivosti na voljo turistom) in camping prostorih, last gostinskih organizacij, turističnih društev ipd.

² Sole, internati ipd., camping prostori.

Gostje in prenočitve¹

	Gostje		Prenočitve	
	1962	indeks 1961 = 100	1962	indeks 1961 = 100
SKUPAJ	803 033	98	2 769 656	95
Domači	574 398	92	2 069 544	89
Tuji	228 635	114	700 112	121

¹ Velja ista pripomba kot pri zgornji tabeli.

Mladinski in otroški turizem¹

	Otroci - mladina		Prenočitve	
	1962	indeks 1961 = 100	1962	indeks 1961 = 100
SKUPAJ	10 487	98	177 665	89
Domači	10 273	100	174 937	91
Tuji	214	50	2 728	39

¹ Vštete otroške in mladinske počitniške kolonije, taborjenja, izleti ipd., ki jih organizirajo razne organizacije kot npr. Zveza borcev, Zveza prijateljev mladine, Rdeči križ, športne in telovadne organizacije, ljudski odbori ipd.

PRORAČUN

Dohodki republiškega proračuna za leto 1962

	Načrt	Izpolnitev	0/ izpolnitve
	milijoni din		
SKUPAJ	15 570	17 633	90,1
I. DEL — SKUPNI DOHODKI			
1. Proračunski prispevek iz osebnega dohodka in gospodarstva	10 319	8 623	83,6
2. Proračunski prispevek iz osebnega dohodka (izven gospodarstva)	2 868	2 711	94,5
3. Dohodnina	1 341	1 236	92,2
4. Občinska doklada od kmetijstva	616	565	91,7
5. Občinski prometni davek	1 612	1 365	84,7
6. Prometni davek od zasebnikov in davčnih vrednotnic	578	634	109,7
7. Zemljarina	—	—	—
8. Upravne takse	222	208	93,7
9. Sodne takse	945	526	55,7
10. Prometni davek od piva in žganja	285	208	73,0
11. Sredstva 10 0/0 posebne rezerve iz l. 1962 (sproščena po Odloku DSF)	—	750	—
Skupaj I. del	18 786	16 826	89,6
III. DEL — DOHODKI DRŽAVNIH ORGANOV			
1—15 Dohodki državnih organov	80	52	65,0
IV. DEL — OSTALI DOHODKI			
1. Ostali in nepredvideni dohodki	250	138	55,2
VI. DEL — PRENESENA SREDSTVA			
1. Presežek dohodkov iz preteklega leta	458	332	72,5
2. Sredstva 10 0/0 posebne proračunske rezerve iz leta 1961	1 076	1 035	96,2
Manj 10 0/0 posebne rezerve	1 080	750	69,4

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS. Podatki so začasni.

Izdatki republiškega proračuna za leto 1962

		Načrt	Izpolnitev	%
		milijoni din		izpolnitve
SKUPAJ		19 570	17 621	90,0
1. Prosveta in kultura	skupaj	543	528	97,2
	osebni	188	201	106,9
	materialni	355	327	92,1
2. Socialno varstvo	skupaj	376	392	104,3
	osebni	135	160	118,5
	materialni	241	232	96,3
3. Zdravstveno varstvo	skupaj	48	46	95,8
	osebni	15	20	133,3
	materialni	33	26	78,8
5. Državna uprava in sodstvo	skupaj	5 165	5 690	110,1
	osebni	3 174	3 778	119,0
	materialni	1 991	1 912	96,0
6. Komunalna dejavnost	skupaj	—	—	—
	osebni	—	—	—
	materialni	—	—	—
7. Negospodarske investicije	skupaj	161	145	90,1
8. Dotacije	skupaj	11 352	9 863	86,9
	družbenim organizacijam in društvom	740	646	87,3
	finančno samostojnim zavodom	1 160	1 091	94,1
	skladom	9 452	8 126	86,0
9. Obveznosti iz posojil in garancij		535	489	91,4
10. Proračunska rezerva		500	346	69,2
13. Sredstva za povečanje plač	osebni	890	122	13,7

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS. Podatki so začasni.

Realizacija skupnih in posebnih dohodkov 1962

	Realizacija 1961	Repub- liški načrt 1962	Realizacija 1962	Izpolnitev načrta	Realizacija 1962 1961
	tisočl din				
VRSTA DOHODKA					
Skupaj I, II	60 576	75 033	72 389	96,5	119,5
I. Skupni dohodki	49 782	62 010	54 780	88,3	110,0
Proračunski prispevek iz osebnega dohodka iz gospodarstva	25 401	33 527	28 886	86,2	113,7
Proračunski prispevek iz osebnih dohodkov izven gospodarstva	7 859	9 696	9 389	96,8	119,5
Dohodnina od kmetijstva	2 526	2 600	2 380	91,5	94,2
Dohodnina od samostojnih poklicev in drugega premoženja	2 135	2 200	2 123	96,5	99,4
Občinska doklada od kmetijstva — obvezna	2 132	2 372	2 186	92,2	102,5
Upravne takse 100 %	733	800	760	95,0	103,7
Prometni davek od zasebnikov in davčnih vrednotnic	2 040	1 900	2 135	112,4	104,7
Prometni davek od piva in žganja	423	940	716	76,2	169,2
Občinski prometni davek od alko- holnih pijač do 5 %, 10 %	628	820	1 077	131,3	171,5
Občinski prometni davek od prodaje na drobno do 3 %	3 179	4 455	3 571	80,2	112,3
Sodne takse 100 %	2 679	2 700	1 557	57,7	58,1
Proračunski prispevek iz sklada skupne porabe	30	—	—	—	—
Zemljarina	17	—	—	—	—
II. Posebni dohodki	10 794	13 023	17 609	135,2	163,1
Davek od osebnega dohodka drža- vljanov	78	120	228	190,0	292,3
Dopolnilni proračunski prispevek iz osebnega dohodka	1 838	2 300	4 682	203,6	254,7
Občinska doklada od kmetijstva — neobvezna	1 468	1 800	1 997	110,9	136,0
Občinska doklada od samostojnih poklicev in drugega premoženja	636	750	681	90,8	107,1
Občinski prometni davek nad 5 %, 10 % in ostalo	2 049	3 270	3 118	95,4	152,2
Občinski prometni davek od prodaje na drobno nad 3 %	379	1 400	2 295	163,9	605,5
Občinske takse					
Davek na tujo delovno silo	179	200	241	120,5	134,6
Dohodki uradov in ustanov (republi- ških in okrajnih)	178 123	160 120	151 130	94,4 108,3	84,8 105,7
Ostali proračunski dohodki (republi- ški in okrajni)	843	690	1 064	154,2	126,2

Realizacija skupnih in posebnih dohodkov 1962 (nadaljevanje)

	Reali- zacija 1961	Repub- liški načrt 1962	Reali- zacija 1962	Izpolnitev načrta	Reali- zacija 1962 1961
	tisoči din				
100 % prometnega davka od vina in žganja proizvajalcev	223	300	377	125,7	169,1
Prispevek iz dohodka komunalnih in pavšaliranih podjetij	840	700	1 378	196,9	164,0
Presežki proračuna iz leta 1961 (republiški in okrajni)	1 960	1 213	1 267	104,5	64,6
III. Ostali dohodki	122 482	—	130 866	—	106,8
Prispevek iz dohodka ostalih gospodarskih organizacij	59 003	—	47 233	—	80,1
Obresti od poslovnega sklada	14 911	—	47 643	—	118,3
Zvezni prometni davek	41 223	—	51 358	—	124,6
Splošni prometni davek	3 984	—	10 111	—	253,8
Taksa od kmetijstva	424	—	361	—	85,1
Prometni davek od prevoznitva	283	—	266	—	94,0
Hišnina in krajevni samoprisevek	829	—	781	—	94,2
Prispevek za osnovno zdravljenje kmetijskih proizvajalcev	987	—	1 617	—	163,8
Prispevek za razširjeno zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev	101	—	168	—	166,3
Takse (pristojbine) za motorna vozila	737	—	1 328	—	180,2

Po podatkih Državnega sekretariata LRS za finance.

Realizacija bruto proračunskih dohodkov za leto 1962

	Skupni dohodki	Posebni dohodki	Uradi, ustanove, ostalo in presežki	Skupaj
Celje	5 933	1 416	325	7 674
Gorica	2 850	606	248	3 704
Koper	3 709	1 004	315	5 028
Kranj	5 869	1 822	407	8 098
Ljubljana	19 205	5 558	1 258	26 021
Maribor	10 762	2 773	745	14 280
Murska Sobota	2 383	831	284	3 498
Novo mesto	3 765	953	244	4 962
Skupaj	54 476	14 963	3 826	73 265
LRS			1 550	1 550
Skupaj	54 476	14 963	5 376	74 815

Po podatkih Državnega sekretariata LRS za finance.

**Delitev bruto proračunskih dohodkov med politično teritorialnimi enotami
v LRS v letu 1962**

	LO	Zveza	Republika	Skupaj
Celje	3 306	572	2 055	5 933
Gorica	2 423	283	144	2 850
Koper	2 686	358	665	3 709
Kranj	3 262	576	2 031	5 869
Ljubljana	10 608	1850	6 747	19 205
Maribor	5 971	1041	3 750	10 762
Murska Sobota	2 032	232	119	2 383
Novo Mesto	2 725	368	672	3 765
Skupaj	33 013	5280	16 183	54 476
Posebni dohodki	14 963			14 963
Ostali dohodki	3 826		1 550	5 376
Skupaj	51 802	5280	17 733	74 815

Po podatkih Državnega sekretariata LRS za finance.

Dohodki in izdatki proračunov ljudskih odborov za leto 1962

		Dohodki	Izdatki	% izpolnitve
		milijoni din		
LR SLOVENIJA	OLO	10 724	10 543	98,3
	ObLO	21 059	20 530	97,5
Celje	OLO	1 174	1 172	99,8
	ObLO	1 933	1 902	98,4
Gorica	OLO	728	728	100,0
	ObLO	1 405	1 342	95,5
Koper	OLO	781	773	99,0
	ObLO	1 952	1 920	98,4
Kranj	OLO	1 141	1 103	96,7
	ObLO	2 338	2 312	98,9
Ljubljana	OLO	3 185	3 118	97,9
	ObLO	6 567	6 360	96,8
Maribor	OLO	2 165	2 141	98,9
	ObLO	3 846	3 747	97,4
Murska Sobota	OLO	755	720	95,4
	ObLO	1 346	1 302	96,7
Novo mesto	OLO	795	788	99,1
	ObLO	1 672	1 645	98,4

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

VLOGE IN DENAR

Hranilne vloge po denarnih zavodih 31. XII. 1962

	Vsota vlog v milijonih		Indeks 1961	Število vlagateljev		Indeks 1961
	1961	1962	100	1961	1962	100
SKUPAJ	24 152,3	28 875,2	120	617 382	527 914	86
Narodna banka	8,0	8,7	109	30	32	107
Komunalna banka	17 844,3	22 196,2	124	384 913	341 889	89
Hranilno-kreditni odseki	2 036,9	336,2	17	78 087	13 000	17
Poštna hranilnica	4 263,1	6 334,1	149	154 352	172 993	112

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

Dohodnina in občinske doklade

	Milijoni din					
	Skupaj	Kmetje	Obrtniki	Samo- stojni poklici	Stavbe kmetov in ostalih	Enkratna
Skupna zadolžitev						
za leto 1961	10 706	6 711	1 671	545	963	816
1962	11 391	7 300	1 632	644	918	897
indeks	106	109	98	118	95	110
Skupaj plačano						
1961	10 002	6 220	1 584	507	875	816
1962	10 507	6 704	1 498	586	822	897
indeks	105	108	95	116	94	110

Po podatkih uprave za dohodke.

CENE

Povprečni letni indeks cen na drobno

Ø 1961 = 100

	1960	1962
Skupni indeks	91,7	108,7
Blagovni indeks	92,6	108,4
Indeks industrijskih izdelkov	93,7	106,3
Živila	90,3	114,2
Žita in izdelki iz žit	90,5	110,5
Vrtnine	86,0	188,7
Stalne	85,4	196,7
Krompir	89,5	187,3
Sezonske	89,9	133,8
Izdelki iz vrtnin	84,7	128,6
Surovo in predelano sadje	89,8	137,4
Presno in prekajeno meso	88,7	106,0
Jajca	84,3	115,3
Mleko in mlečni izdelki	91,4	110,0
Maščobe	89,0	121,6
Ostala živila	94,7	103,0
Alkoholne pijače	80,2	112,8
Tobačni izdelki	95,9	120,2
Tekstilni izdelki	94,3	104,7
Volnene tkanine	98,8	104,9
Bombažne tkanine	101,6	107,1
Svilene tkanine	99,1	104,4
Ostali konfekcijski tekstilni izdelki	89,7	103,7
Obutev	94,6	108,9
Kurivo	91,1	106,1
Razsvetljava	100,0	100,0
Pohištvo	88,4	106,5
Predmeti za gospodinjstvo	96,9	106,6
Gospodarske potrebščine	76,1	115,2
Gradbeni material	90,4	98,7
Storitve	82,9	112,4
Stanovanjske	100,0	100,0
Obrtne	81,3	119,1
Kulturne	69,5	109,7

Indeksi cen za gostinske storitve

Ø 1961 = 100

	1960	1962
Skupni indeks	74	114
Jedila	79	112
Začetna jedila in jedi	81	111
Pečenke in jedila po naročilu	79	108
Prikuhe	83	115
Solate	76	131
Močnate jedi	83	114
Kruh	77	115
Alkoholne pijače	72	120
Brezalkoholne pijače	83	113
Prenočišča	61	105

OSEBNI DOHODKI

Povprečno število zaposlenih in osebni dohodki v gospodarstvu
v čistih zneskih 1962

	Povprečno število zaposlenih	Vsi doseženi osebni dohodki iz sredstev za osebne dohodke			
		Skupni znesek		Povprečni osebni dohodki na zaposlenega	
		znesek (tisoč din)	indeks 1961 = 100	znesek (din)	indeks 1961 = 100
V GOSPODARSTVU	377 140	129 529 971	123	28 621	113
Industrija	196 708	69 067 646	119	29 260	114
Elektroenergija	5 433	2 712 910	123	41 614	114
Premog	12 887	5 504 240	119	35 593	122
Nafta	914	302 030	132	27 517	135
Črna metalurgija	11 418	4 899 994	115	35 764	113
Barvasta metalurgija	7 616	3 159 496	121	34 569	113
Nekovinska	7 855	2 654 727	121	28 163	110
Kovinska	41 156	14 792 945	117	29 953	111
Ladjedelništvo	514	272 452	178	44 186	145
Elektroindustrija	12 650	4 414 688	117	29 082	110
Kemična	6 668	2 594 217	119	32 418	115
Gradbeni material	4 929	1 451 327	105	24 538	109
Lesna	22 824	6 834 165	129	24 953	120
Papirna	4 174	1 605 497	120	32 052	113
Tekstilna	33 713	9 734 700	120	24 063	114
Usnjarska	8 945	2 718 975	112	25 330	113
Gumarska	1 307	508 299	115	32 409	116
Zivilska	8 469	2 845 475	117	27 999	113
Grafična	4 430	1 764 372	126	33 190	113
Tobačna	496	166 012	110	27 868	122
Filmska	310	131 125	135	35 268	115
Kmetijstvo	24 709	7 292 521	226	24 594	123
Gozdarstvo	9 792	3 188 201	155	27 132	123
Gradbeništvo	37 041	12 255 092	114	27 571	111
Projektiranje	1 093	812 591	108	61 968	105
Gradnje-montaža	35 948	11 442 501	115	26 526	112
Promet	32 521	11 726 653	125	30 049	110
Železniški	16 452	5 620 010	107	28 467	107
Pomorski	1 488	676 907	236	37 916	126
Cestni	10 036	3 839 311	161	31 879	104
PTT	4 481	1 541 163	121	28 664	120
Zračni	64	49 262	—	63 811	—
Trgovina	28 791	10 755 706	126	31 132	114
Trgovina na drobno	12 496	4 364 693	124	29 107	117
Trgovina na debelo	11 900	4 459 516	122	31 228	111
Izvoz-Uvoz	4 395	1 931 497	139	36 626	112
Gostinstvo	9 120	2 782 752	124	25 426	108
Obrt	32 844	10 450 472	111	26 516	116
Komunala	4 185	1 393 417	150	27 747	113
Kultura	1 429	617 511	102	36 011	109

V povprečnem številu zaposlenih je všteto le tisto osebje, ki je dobilo od gospodarske organizacije osebne dohodke.

V povprečju niso všteti zaposleni v delovnem razmerju, ki zaradi daljše odsotnosti niso prejeli osebnih dohodkov (npr. porodnice, daljši bolezenski dopust, orožne vaje ipd.). Občutna sprememba v številu zaposlenih in doseženem osebnem dohodku v kmetijstvu sledi iz povečanja zajetja v tej panogi v l. 1962 (1961 samo državna posestva).

**Povprečno število zaposlenih in osebni dohodki v neproizvodnih dejavnostih
v čistih zneskih v letu 1962**

	Povprečno število zaposlenih	Vsi doseženi osebni dohodki iz sredstev za osebne dohodke	
		skupni znesek (tisoč din)	povprečni osebni dohodek na zaposlenega (din)
SKUPAJ	70 093	31 384 907	37 314
Gospodarske ustanove	7 226	2 660 115	30 677
Kmetijske in gozdarske	1 535	635 747	34 499
Komunalne	4 230	1 340 472	26 411
Druge	1 461	683 896	39 013
Finance in kredit	5 436	2 443 792	37 465
Zbornice in združenja	545	322 832	49 348
Šolstvo	16 536	8 077 655	40 707
Osnovno	10 532	4 709 271	37 260
Srednje in strokovno	4 215	2 292 882	45 336
Višje in visoko	1 789	1 075 502	50 086
Znanost, kultura in prosveta	4 685	2 193 283	39 016
Socialno varstvo mladine in odraslih	3 064	1 034 286	28 133
Socialno zavarovanje in posredovanje dela	1 820	856 688	39 227
Zdravstvo	17 998	7 739 718	35 837
Lekarne	762	406 674	44 465
Državni organi	9 119	4 181 667	38 214
Zvezni	525	191 576	30 438
Republiški	1 256	718 737	47 693
Okrajni	1 008	550 522	45 479
Občinski	6 330	2 720 832	35 820
Pravosodje	1 311	656 970	41 760
Politične organizacije	991	562 523	47 275
Društva in druge množične organizacije	600	248 704	34 552

Poročilo o osebnih dohodkih zaposlenih v neproizvodnih dejavnostih je bilo uvedeno z januarjem 1962.

ŽIVLJENJSKI STROŠKI

(po stalni listi)

Ø 1961 = 100

	1960	1962
Skupni indeks	91,4	112,7
Blagovni indeks	91,4	113,5
Neblagovni indeks - storitve	89,7	107,2
Mesečni	89,7	116,3
Letni	92,4	105,6
Večletni	95,5	105,3
Hrana	90,2	120,4
Pijače in tobak	87,1	117,4
Obleka in obutev	94,2	107,0
Stanovanje	93,3	103,2
najemnina, voda in drugo	91,8	101,4
kurjava in razsvetljava	95,2	103,0
pohištvo	93,5	105,3
Higiena	84,6	112,7
Kultura in razvedrilo	82,5	107,9
Promet in PTT	99,0	99,9

ŠOLSTVO

Šole v začetku šolskega leta 1962/63

	Sole	Od- delki	Učenci			Učno osebje			
			skupaj	moški	ženske	skupaj	stalno name- ščno	hono- rarni s polno zapo- silitvijo	
Osnovne šole ¹	1961/62	1202	8042	244 127	123 639	120 488	8658	8047	611
	1962/63	1206	8260	245 611	124 735	120 876	8855	8210	645
Gimnazije ²	1961/62	27	293	9 036	3 972	5 064	435	421	14
	1962/63	27	329	10 250	4 388	5 862	476	462	14
Šole za vzgojo učnega osebja ³	1961/62	10	105	3 238	706	2 532	192	188	4
	1962/63	10	116	3 521	716	2 805	198	192	6
Učiteljišča		7	95	2 920	590	2 330	168	162	6
Srednje vzgoji- teljske šole		2	13	355	—	355	19	19	—
Srednje šole za telesno vzgojo ⁴		1	8	246	126	120	11	11	—
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe	1961/62	52	429	12 644	6 042	6 602	691	658	33
	1962/63	55	482	13 910	6 625	7 285	766	729	37
Tehnične		19	224	6 415	5 000	1 415	378	363	15
Pomorske		1	12	217	211	6	20	17	3
Prometne		1	1	58	58	—	2	2	—
Kmetijske		3	20	591	418	173	31	24	7
Gozdarske		1	7	149	142	7	15	14	1
Ekonomske ⁵		12	138	4 143	592	3 551	201	193	8
Medicinske		11	47	1 329	200	1 129	71	69	2
Administrativne ⁶		7	33	1 008	4	1 004	48	47	1
Srednje umet- niške	1961/62	4	28	572	266	306	70	63	7
	1962/63	4	8	641	274	367	71	66	5
Glasbene		2	—	337	176	161	39	37	2
Baletne		1	—	104	16	88	9	7	2
Šole za oblikovanje		1	8	200	82	118	23	22	1
Šole za kvalifi- cirane delavce — poklicne šole	1961/62	108	513	11 536	8 861	2 675	718	687	31
	1962/63	100	522	12 538	9 798	2 740	806	791	15

¹ 80. šol začasno ne dela.² Upoštevani so tudi podatki oddelka gimnazije Koper v Piran.³ Upoštevani so tudi podatki učiteljskih oddelkov pri gimnazijah Ptuj in Ravne na Koroškem.⁴ Upoštevani so tudi podatki Srednje šole za telesno vzgojo Maribor, oddelek v Mur-
ski Soboti.⁵ Upoštevani so tudi podatki ekonomskega oddelka pri gimnaziji Idrija.⁶ Upoštewane so dvoletne administrativne šole, podatki admin. oddelka pri Ekonomski
sred. šoli Koper ter na novo ustanovljena štiriletna administrativna šola v Ljubljani.

Šole v začetku šolskega leta 1962/63 (nadaljevanje)

	Šole	Od- delki	Učenci			Učno osebje			
			skupaj	moški	ženske	skupaj	stalno name- ščeno	hono- rarni s polno zapo- silitvijo	
Vajenske šole	65	310	7 621	5 485	2 136	393	384	9	
Industrijske šole	20	183	4 285	4 090	195	351	348	3	
Ostale	15	29	632	223	409	62	59	3	
Posebne šole za telesno in du- ševno zaostale otroke	1961/62	35	223	2 462	1 470	992	280	266	14
	1962/63	39	269	2 705	1 644	1 061	292	278	14
Oddelki za odrasle	1961/62	166	346	9 087	6 143	2 944	27	13	14
		138	283	7 825	5 124	2 701	26	18	8
Osnovne šole		28	42	1 107	611	496	—	—	—
Gimnazije		5	14	403	205	198	—	—	—
Šole za vzgojo učnega osebja		1	1	17	—	17	—	—	—
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in javne službe		74	181	5 191	3 686	1 505	13	12	1
Šole za kvalificirane delavce		20	32	740	609	131	13	6	7
Administrativne šole		10	13	367	13	354	—	—	—

Uspeh učencev na osnovnih šolah konec šolskega leta 1961/62 po razredih

Učenci	Razred so izdelali						Razreda niso izdelali				
	vsi	ženske	s pozitivno oceno		z negativno oceno		v ju- nijskem roku	v je- sen- skem roku	število	%	
			vsi	ženske	vsi	ženske					
Skupaj I—VIII											
1960/61	238 898	220 807	111 195	200 685	103 161	20 122	8034	219 590	1217	18 091	7,6
1961/62	243 065	217 874	110 103	198 207	102 039	19 667	8064	215 944	1930	25 191	10,4
I	32 576	29 737	14 661	28 865	14 314	872	347	29 736	1	2 839	8,7
II	32 580	30 098	14 891	28 795	14 424	1 303	467	30 098	—	2 482	7,6
III	33 617	30 806	15 000	29 008	14 327	1 798	673	30 805	1	2 811	8,4
IV	34 175	30 981	15 362	28 728	14 529	2 253	833	30 977	4	3 194	9,3
V	35 059	30 597	15 289	26 628	13 793	3 969	1496	30 594	3	4 462	12,7
VI	31 604	26 794	13 904	22 562	12 091	4 232	1813	26 777	17	4 810	15,2
VII	25 238	21 780	11 629	18 389	10 062	3 391	1567	21 757	23	3 508	13,9
VIII	18 166	17 081	9 367	15 232	8 499	1 849 ¹	868 ¹	15 200	1881	1 085	6,0

¹ S popravnim izpitom.

Uspeh dijakov na ostalih šolah konec šolskega leta 1961/62

		Učenci	Razred so izdelali					Razreda niso izdelali	
			skupaj	moški	ženske	v junjskem roku	v jesenskem roku	število	%
Gimnazije	1960/61	7 708	7 158	3 293	3865	6 387	771	550	7,1
	1961/62	8 861	7 922	3 491	4431	6 949	973	939	10,6
Šole za vzgojo učnega osebja									
	1960/61	3 043	2 798	627	2171	2 479	319	245	8,1
	1961/62	3 189	2 897	624	2273	2 514	383	292	9,2
Učiteljišča		2 698	2 484	562	1922	2 182	302	214	7,9
Vzgojiteljske šole		334	284	—	284	239	45	50	15,0
Šole za telesno vzgojo		157	129	62	67	93	36	28	17,8
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe									
	1960/61	11 691	10 679	5 239	5440	9 132	1547	1012	8,7
	1961/62	12 226	10 989	5 194	5795	9 113	1876	1237	10,1
Tehnične		5 457	4 838	3 848	990	3 896	942	619	11,3
Pomorska		220	190	190	—	159	31	30	13,6
Politična		47	45	40	5	45	—	2	4,3
Kmetijske		505	465	346	119	429	36	40	7,9
Gozdarske		132	122	117	5	98	24	10	7,6
Ekonomске		3 675	3 337	466	2871	2 758	579	338	9,2
Medicinske		1 132	1 056	183	873	947	109	76	6,7
Administrativne		1 058	936	4	932	781	155	122	11,5
Srednje umetniške	1960/61	576	484	215	269	457	27	92	16,0
	1961/62	500	386	182	204	358	28	114	22,8
Glasbene		293	204	109	95	186	18	89	30,3
Baletne		16	—	—	—	—	—	16	100,0
Šole za oblikovanje		191	182	73	109	172	10	9	4,7
Šole za kvalificirane delavce-poklicne šole									
	1960/61	23 603	22 437	16 285	6152	20 727	1710	1166	5,0
	1961/62	21 763	20 366	15 276	5090	18 298	2068	1397	6,4
Vajenske šole		16 781	15 700	11 240	4460	14 246	1454	1081	6,4
Industrijske šole		4 219	3 935	3 747	188	3 366	569	284	6,7
Ostale		763	731	289	442	686	45	32	4,2
Posebne šole za telesno in duševno zaostale otroke									
	1960/61	2 518	1 987	1 212	775	1 979	8	531	21,0
	1961/62	3 055	2 635	1 526	1109	2 623	12	420	13,7

Diplomski — zaključni izpiti konec šolskega leta 1961/62

		Učenci, ki so izdelali zadnji razred ¹	Učenci, ki so opravili zaključni - diplomski izpit ¹
Gimnazije	1960/61	1706	1759
	1961/62	1616	1682
Šole za vzgojo učnega osebja	1960/61	408	421
	1961/62	515	517
Učiteljišča		463	465
Srednje vzgojiteljske šole		52	52
Srednje šole za telesno vzgojo		—	—
Tehnične in druge šole za gospodarstvo in družbene službe	1960/61	1979	1932
	1961/62	3028	2938
Tehnične z več strokami		439	407
Strojne		152	151
Elektrotehniške		132	132
Kemijske		137	136
Lesnoindustrijske		—	—
Metalurške		21	20
Gradbene		125	123
Tekstilne		196	187
Usnjarske		30	30
Ekonomске		764	781
Pomorske		54	54
Kmetijske		132	130
Gozdarske		37	30
Politične		45	45
Medicinske		272	271
Administrativne		492	441
Srednje umetniške šole	1960/61	90	88
	1961/62	94	93

¹ Upoštevani so tudi izredni dijaki.

Vpis slušateljev na visoke in višje šole po letnikih študija — zimski semester 1962/63

		Skupaj	I	II	III	IV	V.	VI	Izredni slušatelj ¹
VSE ŠOLE	1961/62	13 324	6377	3463	1673	1297	511	3	23,6
	1962/63	13 059	6567	3055	1635	1688	114	—	23,6
Višje šole	1961/62	3 254	1877	1322	55	—	—	—	44,1
	1962/63	3 289	2234	942	113	—	—	—	42,9
Višja pedagoška šola		407	322	85	—	—	—	—	41,3
Višja gospodinjstva šola		87	59	28	—	—	—	—	43,7
Višja ekonomsko-komercialna šola		758	594	164	—	—	—	—	58,0
Višja upravna šola		162	99	63	—	—	—	—	56,8
Višja pravna šola		225	171	54	—	—	—	—	62,2
Višja tehnična šola		626	470	156	—	—	—	—	39,1
Višja železniška tehnična šola		37	16	21	—	—	—	—	—
Višja lesnoindustrijska šola		60	21	39	—	—	—	—	48,3
Višja pomorska šola		82	59	23	—	—	—	—	20,7
Višja agronomska šola		191	82	109	—	—	—	—	54,4
Višja šola za zdravstvene delavce		256	100	97	59	—	—	—	18,0
Višja stomatološka šola		239	131	54	54	—	—	—	18,0
Višja šola za socialne delavce		159	110	49	—	—	—	—	30,2
Visoke šole	1961/62	451	339	34	24	54	—	—	60,5
	1962/63	897	451	294	68	84	—	—	64,2
Pedagoška akademija		596	329	267	—	—	—	—	78,9
Visoka šola za telesno vzgojo		115	44	27	19	25	—	—	18,3
Visoka šola za politične vede		186	78	—	49	59	—	—	45,7
Fakultete	1961/62	9 269	4048	2025	1531	1172	493	—	15,4
	1962/63	8 528	3782	1730	1384	1540	92	—	12,8
Filozofska fakulteta		1 273	742	190	117	224	—	—	12,5
Ekonomska fakulteta		1 033	537	212	112	172	—	—	20,8
ekonomsko-analitični oddelek		140	89	29	22	—	—	—	27,1
bančno-finančno komunal. odd.		53	41	12	—	—	—	—	17,0
ekonomsko-organizacijski odd.		563	322	151	90	—	—	—	19,5
statistični oddelek		48	46	2	—	—	—	—	18,8
zavarovalni oddelek		57	39	18	—	—	—	—	28,1
brez usmeritve		172	—	—	—	172	—	—	19,2
Pravna fakulteta		974	499	115	182	178	—	—	40,7
Fakulteta za strojništvo		825	257	215	129	224	—	—	14,2
brez usmeritve		610	257	—	129	224	—	—	11,3
energetski oddelek		56	—	56	—	—	—	—	—
tehnološki oddelek		159	—	159	—	—	—	—	34,0 ¹
Fakulteta za elektrotehniko		566	246	107	113	100	—	—	3,4
brez usmeritve		246	246	—	—	—	—	—	7,7
oddelek za jaki tok		154	—	55	50	49	—	—	—
oddelek za šibki tok		159	—	52	63	44	—	—	—

¹ Slušatelji, vpisani v centre za izredni študij: Koper, Kranj, Ljubljana.

Vpis slušateljev na visoke in višje šole po letnikih študija — zimski semester 1962/63
(nadaljevanje)

	Skupaj	I	II	III	IV	V	VI	Izredni slušatelji	
oddelek splošne elektrotehnike (merilna smer)	7	—	—	—	7	—	—	—	
Fakulteta za arhitekturo, grad- beništvo in geodezijo	750	242	209	161	138	—	—	4,8	
oddelek za arhitekturo	375	108	97	109	61	—	—	0,5	
oddelek za gradbeništvo	277	105	82	33	57	—	—	6,9	
geodetsko-komunalni oddelek	98	29	30	19	20	—	—	15,3	
Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	1 352	622	277	218	235	—	—	3,8	
matematično fizikalni oddelek	169	77	34	30	28	—	—	1,2	
oddelek za montanistiko	362	156	64	63	79	—	—	4,1	
oddelek za kemijo	538	244	124	89	81	—	—	4,5	
oddelek za tekstilno tehnologijo	283	145	55	36	47	—	—	3,5	
Biotehnična fakulteta	678	230	207	86	155	—	—	8,0	
agronomski oddelek	348	111	120	40	77	—	—	14,4	
gozdarski oddelek	151	40	43	25	43	—	—	1,3	
veterinarski oddelek	101	34	31	15	21	—	—	2,0	
biološki oddelek	78	45	13	6	14	—	—	—	
Medicinska fakulteta	1 077	407	198	266	114	92	—	3,8	
oddelek za splošno medicino	720	273	116	189	77	65	—	4,6	
oddelek za stomatologijo	357	134	82	77	37	27	—	2,2	
Umetniške akademije	1961/62	350	113	82	63	71	18	3	—
	1962/63	345	100	89	70	64	22	—	3,5
Akademija za glasbo	212	66	48	44	49	5	—	5,7	
kompozicija	17	6	—	3	3	5	—	1,8	
dirigiranje	10	7	1	1	1	—	—	—	
solopetje	13	2	4	5	2	—	—	—	
klavir, orgle, harfa	53	21	10	12	10	—	—	5,7	
violina, violončelo, kontrabas	62	14	18	11	19	—	—	6,5	
flavta, oboa, klarinet, fagot, rog, pozavna, trobenta	36	16	9	8	3	—	—	5,6	
zgodovinsko-folklorni	21	—	6	4	11	—	—	—	
Akademija za igralsko umetnost	61	21	23	12	5	—	—	—	
dramska igra	38	13	13	7	5	—	—	—	
režija	17	7	7	3	—	—	—	—	
dramaturgija	6	1	3	2	—	—	—	—	
Akademija za upodablajočo umetnost	72	13	18	14	10	17	—	—	
slikarji	55	10	13	13	7	12	—	—	
kiparji	17	3	5	1	3	5	—	—	

Pri vpisu niso zajeti izredni slušatelji I. letnika višjih šol, ki se jim v tem šolskem letu ni bilo treba vpisati.

Število vpisanih slušateljev je prikazano po stanju 30. XI. 1962.

Vpis novincev na visoke in višje šole po prejšnji šolski izobrazbi 1962/63

		Višje šole				Fakultete in visoke šole				Umetniške akademije	
		sprejeti				sprejeti				sprejeti	
		prijavili se za vpis po razpisu	vsi	opravili izpit	prijavili se za vpis po razpisu	vsi	opravili izpit	prijavili se za vpis po razpisu	vsi	opravili izpit	
Skupaj	1961/62	2497	2048	292	4296	3975	227	145	113	113	
	1962/63	2525	2094	351	3842	3552	351	148	94	94	
Gimnazije		621	613	33	2162	2088	180	44	29	29	
Šole za vzgojo učnega osebja ustreznih strok		144	142	7	334	334	2	3	1	1	
ostalih strok		42	42	—	12	8	5	—	—	—	
Tehnične in druge šole za gospodarstvo in družbene službe											
ustreznih strok		836	834	3	896	887	10	6	2	2	
ostalih strok		120	111	8	118	69	26	5	2	2	
Srednje umetniške šole		22	22	15	7	7	—	63	51	51	
Šole za visokokvalificirane delavce											
ustreznih strok		28	7	7	25	8	5	—	—	—	
ostalih strok		24	4	4	3	3	3	—	—	—	
Šole za kvalificirane delavce											
ustreznih strok		231	68	68	111	36	36	—	—	—	
ostalih strok		75	35	32	72	36	36	5	—	—	
Šole za drug strokovni kader		75	36	26	7	4	4	4	—	—	
Višje šole		13	12	—	10	10	3	1	—	—	
Fakultete in umetniške akademije		20	20	—	22	22	1	1	—	—	
Dokončana osnovna šola (osemletka ali nižja gimnazija)		113	73	73	30	22	22	2	—	—	
Neokončana gimnazija		33	15	15	19	13	13	6	4	4	
tehnične in druge šole za gospodarstvo in javne službe		54	19	19	14	5	5	2	—	—	
šole za kvalificirane delavce in drug strokovni kader		52	33	33	—	—	—	—	—	—	
ostale šole		22	8	8	—	—	—	6	5	5	

Sprejeti kandidati po prejšnji šolski izobrazbi in vrstah šol

		Skupaj	Gimnazije	Sole za vzgojo učnega osebja	Tehnične in druge šole za gospod. in jav. službe	Srednje umet. šole	Sole za visokokval. delavce	Sole za kvalificirane delavce	Sole za drug strok. kader	Fakultete, akademije, višje šole	Brez ustrezn. izobrazbe
VSE ŠOLE	1961/62	6136	2743	637	2156	73	51	192	29	64	191
	1962/63	5740	2730	527	1905	80	22	175	40	64	197
Višje šole	1961/62	2048	465	288	950	9	34	134	26	14	128
	1962/63	2094	613	184	945	22	11	103	36	32	148
Višja pedagoška šola		274	68	92	33	20	—	33	8	5	15
Višja gospodinjstva šola		41	8	17	10	—	—	4	—	—	2
Višja ekonomsko-komercialna šola		542	141	35	326	—	3	11	1	10	15
Višja upravna šola		105	31	1	27	—	—	—	—	—	46
Višja pravna šola		165	70	5	56	2	1	6	5	—	20
Višja tehnična šola		447	112	8	298	—	1	21	—	7	—
Višja železniška-tehnična šola		17	—	—	5	—	2	7	—	—	3
Višja lesnoindustrijska šola		18	—	—	13	—	4	1	—	—	—
Višja pomorska šola		58	—	—	58	—	—	—	—	—	—
Višja agronomska šola		78	1	—	47	—	—	—	—	—	30
Višja šola za zdravstvene delavce		105	73	3	16	—	—	1	11	1	—
Višja stomatološka šola		133	88	3	33	—	—	—	—	9	—
Višja šola za socialne delavce		111	21	20	23	—	—	19	11	—	17
Visoke šole	1961/62	68	10	12	12	1	1	13	—	5	14
	1962/63	410	135	156	47	—	2	49	1	2	18
Pedagoška akademija		287	108	141	11	—	—	20	1	1	5
Visoka šola za telesno vzgojo		41	17	6	2	—	—	15	—	1	—
Visoka šola za politične vede		82	10	9	34	—	2	14	—	—	13
Fakultete	1961/62	3907	2242	334	1193	5	16	42	1	40	34
	1962/63	3142	1953	186	909	7	9	23	3	30	22
Filozofska fakulteta		544	405	69	46	7	5	5	2	4	1
Ekonomska fakulteta		443	280	4	151	—	—	5	—	1	2
ekonomsko analitični oddelek		74	45	—	28	—	—	1	—	—	—
bančno-finančno-komunalni oddelek		35	25	—	10	—	—	—	—	—	—
ekonomsko-organizacijski oddelek		273	164	4	99	—	—	4	—	—	2
statistični oddelek		40	30	—	9	—	—	—	—	1	—
zavarovalni oddelek		21	16	—	5	—	—	—	—	—	—
Pravna fakulteta		412	283	99	11	—	—	—	—	—	19
Fakulteta za strojništvo		255	104	—	146	—	—	5	—	—	—
Fakulteta za elektrotehniko		254	87	4	155	—	—	5	—	3	—

Sprejeti kandidati po prejšnji šolski izobrazbi in vrstah šol (nadaljevanje)

	Skupaj	Gimnazije	Sole za vzgojo učnega osebja	Tehnične in druge šole za gospod. in jav. službe	Srednje umet. šole	Sole za visokokval. delavce	Sole za kvalificirane delavce	Sole za drug strok. kader	Fakultete, akademije, višje šole	Brez ustrezn. izobrazbe
Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo	226	137	—	83	—	3	—	—	3	—
oddelek za arhitekturo	107	80	—	27	—	—	—	—	—	—
oddelek za gradbeništvo	91	43	—	42	—	3	—	—	3	—
geodetsko-komunalni oddelek	28	14	—	14	—	—	—	—	—	—
Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	601	350	9	237	—	1	1	—	3	—
matematično-fizikalni oddelek	73	60	2	7	—	1	—	—	3	—
oddelek za montanistiko	143	75	3	64	—	—	1	—	—	—
oddelek za kemijo	242	165	3	74	—	—	—	—	—	—
oddelek za tekstilno tehnologijo	143	50	1	92	—	—	—	—	—	—
Biotehniška fakulteta	209	138	—	68	—	—	2	—	1	—
agronomski oddelek	97	50	—	46	—	—	1	—	—	—
gozdarski oddelek	38	26	—	12	—	—	—	—	—	—
veterinarski oddelek	33	24	—	7	—	—	1	—	1	—
biološki oddelek	41	38	—	3	—	—	—	—	—	—
Medicinska fakulteta	198	169	1	12	—	—	—	1	15	—
oddelek za splošno medicino	134	120	—	3	—	—	—	—	11	—
oddelek stomatologijo	64	49	1	9	—	—	—	1	4	—
Umetniške akademije										
1961/62	113	26	3	1	58	—	3	2	5	15
1962/63	94	29	1	4	51	—	—	—	—	9
Akademija za glasbo	60	12	—	—	43	—	—	—	—	5
kompozicija	5	3	—	—	2	—	—	—	—	—
dirigiranje	7	5	—	—	2	—	—	—	—	—
solopetje	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
klavir, orgle, harfa	16	2	—	—	14	—	—	—	—	—
violina, violončelo, kontrabas	14	2	—	—	12	—	—	—	—	—
flavta, oboa, klarinet, fagot, rog	17	—	—	—	12	—	—	—	—	5
Akademija za igralsko umetnost	21	14	1	2	1	—	—	—	—	3
dramska igra	13	6	1	2	1	—	—	—	—	3
režija	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—
dramaturgija	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Akademija za upodabljačo umetnost	13	3	—	2	7	—	—	—	—	1
slikarji	10	2	—	2	5	—	—	—	—	1
kiparji	3	1	—	—	2	—	—	—	—	—

KULTURA IN UMETNOST

Gledališča v sezoni 1961/62

	Gledališča	Prostori v dvoranah			Predstave	Obiskovalci	Število obiskovalcev na 1 predstavo	Osebnosti	
		skupaj	sedeži	stojišča				umetniško	vse
Gledališča 1960/61	20	8381	7319	1062	2722	841 868	309	1417	1031
1961/62	21	8464	7626	838	2455	744 047	926	1432	1057
poklicna	4	2547	2267	280	1233	466 153	378	754	478
eksperimentalna	1	200	200	—	36	4 079	113	—	—
amaterska ¹	13	4818	4308	510	748	201 893	271	582	520
otročka	3	899	851	48	438	71 922	164	96	59

¹ Tolminsko gledališče Tolmin v sezoni 1961/62 ni delalo in ni upoštevano.

Filharmonija in poklicni orkestri v sezoni 1961/62

	Filharmonije in orkestri	Koncerti	Obiskovalci	Osebnosti		
				vse	umetniško	
					stalno	honorarno
1960/61	4	180	252 372	295	126	150
1961/62	4	112	192 030	315	152	163

Delavske in ljudske univerze v sezoni 1961/62

	Delavske in ljudske univerze	Seminarji in tečajji	Predavanja			Vpisni slušatelji na seminarjih in tečajjih	Obiskovalci		Osebnosti	
			javna predavanja	število ciklusov	število predavanj		na javnih predavanjih	na ciklusih predavanj	vse	honorarne
Delavske in ljudske univerze	70	1777	5034	231	1609	49 819	348 967	91 919	1651	1535
1960/61	66	1700	3657	125	747	55 334	299 560	53 298	2518	2356
1961/62	56	1553	3302	114	632	50 948	278 216	47 082	2259	2118
delavske	10	147	355	11	115	4 386	21 344	6 216	259	238
ljudske										

Kulturno prosvetna društva v sezoni 1961/62

	Društva	Odseki	Člani		Aktivni člani	Prireditve	
			aktivni in podporni			število	obiskovalci
			vsi	ženske			
1960/61	691	2453	86 118	34 104	42 295	7482	2 697 284
1961/62	640	2200	74 927	30 230	36 638	8305	20 807 719

Prijavljena društva 1961—1962

	Število društev	
	1961	1962
SKUPAJ	7224	7219
Kulturno-prosvetna	827	830
Ljudske tehnike	353	359
Lovska in ribiška	511	509
TVD Partizan	330	330
Planinska, taborniška, turistična, počitniška	344	357
Strelska	575	557
Športna	255	268
Rdeči križ	1259	1237
Invalidska	348	342
Gasilska	1470	1445
Strokovna	329	347
Druga	623	638

Po podatkih Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS.

Radio — Televizija 1962

	Moč oddajnika v KW	Oddajne ure v letu 1962			Radijski naročniki in prijavljeni televizorji	
		skupaj	glasbeni spored	govorni spored	1961	1962
Radio	151	30 932	19 998	10 934	313 550	345 031
Celje	2	4 614	3 125	1 489	—	—
Koper	6	6 354	4 137	2 217	—	—
Ljubljana	137 ¹	6 349	5 791	2 558	—	—
Maribor	5	6 747	4 103	2 644	—	—
Murska Sobota	1	4 868	2 842	2 026	—	—
Televizija	—	1 460	10 481	22 526
Ljubljana	—	1 460	—	—

¹ Domžale—Ljubljana II.

Naklada nekaterih časnikov in časopisov 1961—1962

Casniki	Povprečna naklada na 1 številko		Casopisi	Povprečna naklada na 1 številko	
	1961	1962		1961	1962
Delo	66 929	74 300	Tedenska Tribuna »TT«	94 010	102 800
Ljubljanski dnevnik	23 327	27 200	Tovariš	23 063	22 400
Večer	37 824	42 000	Naši razgledi	7 474	8 625

SOCIALNO VARSTVO

Uživalci invalidskih prejemkov

	Uživalci				Število otrok, za katere se izplačuje otroški dod.
	invalidnine	invalidskega dodatka	posebnega invalidskega dodatka	otroškega dodatka	
SKUPAJ					
1961	33 760	4117	1864	810	1350
1962	32 982	4735	1084	636	1118
Osebn					
1962	11 892	1176	—	340	763
Družinski					
1962	21 090	3559	1084	296	355

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Izdatki za varstvo invalidov in borcev NOV

tisoči din

	Skupaj	Invalidnine (osebne in družinske)	Splošni invalidski dodatki	Posebni invalidski dodatki	Otroški dodatki	Ortopedski pripomočki	Zdravila	Topliško zdravljenje	Klimatsko zdravljenje	Bolnišnice	Ambulante	Rehabil- tacija invalidov
1961	1 966 124	997 808	403 737	163 184	49 957	40 573	30 953	28 966	24 275	170 144	38 234	18 293
1962	2 296 309	1 026 858	581 824	123 438	41 238	62 946	49 582	33 451	30 724	230 044	61 953	54 251

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Otroci pod družbenim varstvom 30. VI. 1962

	Skupaj	Otroci padlih borcev	Otroci žrtev fašistič. nasilja	Otroci brez staršev	Telesno defektni otroci	Duševno defektni otroci	Vzgojno zanemar. otroci
LR SLOVENIJA 1961	10 005	3452	547	1617	1090	1429	1870
1962	10 355	2361	358	1448	1300	2412	2476
Celje	1 604	384	47	231	244	438	260
Gorica	619	203	29	83	83	145	76
Koper	693	190	23	64	72	185	159
Kranj	785	295	14	123	75	139	139
Ljubljana	2 605	701	77	269	210	593	755
Maribor	2 460	352	99	439	302	523	745
Murska Sobota	646	62	25	153	93	126	187
Novo mesto	943	174	44	86	221	263	155

Otroci, ki imajo karakteristike več skupin (npr. otrok, ki mu je oče padel v NOV, mati pa umrla v taborišču), so v tabeli šteti samo enkrat. Zato je število posameznih skupin razen skupine otrok padlih borcev, dejansko večje kot prikazuje tabela in sicer:

	30. VI. 1961	30. VI. 1962
Otrok žrtev fašističnega nasilja	579	368
Otrok brez obeh roditeljev	1893	1623
Telesno defektnih otrok	1148	1356
Duševno defektnih otrok	1706	2695
Vzgojno zanemarnjenih	1978	2558

V skupini »otroci brez obeh roditeljev« so zajeti vsi otroci pod skrbništvom in tisti, ki bi morali biti pod skrbništvom.

**Ustanove za varstvo otrok in mladine ter odraslih oseb v letu 1962 po vrstah ustanov
(stanje 1. IV. 1962)**

	Število ustanov	Zmogljivost	Število oskrbovancev	Izkoriščena zmogljivost v %	Število osebja				Izdatki v tisoč din ¹		
					skupaj	zdravstveno	vzgojno	ostalo	osebni	materialni	investicijski
Ustanove za otroke in mladino skupaj											
1961	327	27 927	28 264	101	2889	171	1119	1599	997 565	1 137 068	101 501
1962	322	28 544	26 790	94	2853	124	1069	1660	1 224 143	1 232 964	284 993
Varstveno vzgojne ustanove											
1962	198	12 802	12 178	95	1139	48	698	393	417 575	217 456	44 515
Ustanove za šolske otroke in mladino											
1962	104	14 397	13 153	91	1216	37	261	918	521 850	84 577	132 972
Specialne ustanove											
1962	20	1 345	1 459	108	498	39	110	349	284 718	167 931	107 506
Ustanove za odrasle											
1961	32	3 768	3 618	96	715	129	—	586	184 423	301 799	22 190
1962	31	3 610	3 527	98	697	89	—	608	228 376	343 426	39 392

¹ Izdatki se nanašajo samo na 296 ustanov za otroke in mladino s 25 717 oskrbovanci ter na vse ustanove za odrasle.

ZDRAVSTVO

Bolnišnice

	Bolnišnice	Postelje		Zdravniki	Ostalo medicinsko osebje	Bolniki izpisani iz bolnišnice	Oskrbni dnevi	Na 1 zdravnika	
		standardno število	dejansko					dejanskih postelj	bolnikov
1960	28	9270	11 451	532	2785	189 448	3 920 129	21,5	35,6
1961	30	9542	11 557	561	2981	197 643	4 100 790	20,60	20,03
1962 ¹	32	9542	12 393	568	2985	210 574	4 298 396	21,82	20,73

¹ Začasni podatki.

Druge zdravstvene ustanove in samostojne delovne enote

	Splošne ambulante	Zobne ambulante	Anti TBC dispanzerji	Dispanzerji in posvetov. za žene	Otroški dispanzerji	Otroške posvetovalnice	Lekarne, lekarniške postaje	Zdravniki	Ostalo osebje
1960	389	245	48	155	55	224	109	571	2412
1961	493	258	47	169	56	233	107	650	2794
1962 ¹	522	248	48	166	58	243	107	740	2894

¹ Začasni podatki.

Nalezljive bolezni

	Skupaj	Tifus	Paratifus	Dizenterija	Skriatinka	Davica	Ošpice
1960	11 867	84	709	636	2311	68	2597
1961	13 602	110	481	547	2271	27	4693
1962 ¹	12 886	71	509	712	2558	26	3521

	Oslovski kašelj	Meningitis	Otroška ohromelost	Tetanus	Epidemološko vnetje jeter	Ostalo
1960	1761	614	65	38	2976	8
1961	1688	632	13	40	3091	9
1962 ¹	1780	1107	2	40	2555	5

¹ Začasni podatki.

Stroški za zdravstveno varstvo v LR Sloveniji

	Skupni stroški v milijonih din	Indeks 1960 = 100	Narodni dohodek v milijonih din	% narodnega dohodka, ki odpade na zdravstveno varstvo	Stroški, na prebivalca v tisoč din	Indeks 1960 = 100
1960	18,0	100	441,5	4,1	11 342	100
1961	27,6	153	516,4	5,3	17 282	152

Po podatkih Zavoda LR Slovenije za zdravstveno varstvo.

Celotni dohodki zdravstvenih zavodov v letu 1961

v milijonih din

	Celotni dohodki		Indeks 1960 = 100
	v letu 1961	v letu 1960	
SKUPAJ	26 642	17 323	154
Ambulantno-poliklinični zavodi	7 506	4 822	156
Bolnice	12 873	8 132	158
Higiensko-epidemiološki zavodi	68	410 ¹	193
Zavodi-instituti	724	410 ¹	193
Naravna zdravilišča	1 579	905	174
Lekarne	3 892	3 054	127

¹ Brez Zavoda za transfuzijo.

Razdelitev celotnega dohodka zdravstvenih zavodov v letu 1961

V milijonih din

	Materialni stroški	Amortizacija	Prispevek iz dohodka	Osební dohodki	Skladi	% čistega dohodka za osebne dohodke
SKUPAJ	10 665	1305	13	12 456	2203	85,0
Ambulantno-poliklinični zavodi	1 801	333	—	4 791	581	89,2
Bolnice	4 965	824	—	5 995	1089	84,6
Higiensko-epidemiološki zavodi	16	2	—	44	6	86,1
Zavodi-instituti	203	35	—	403	83	82,9
Naravna zdravilišča	747	89	—	520	223	69,9
Lekarne	2 933	22	13	703	221	76,1

Po podatkih Zavoda LR Slovenije za zdravstveno varstvo.

NESREČE IN POŽARI

Nesreče pri delu

	Ponesrečenci pri delu				Indeks 1961 = 100	
	vsi	moški	ženske	smrtne nesreče	vsi	smrtne nesreče
SKUPAJ	52 760	44 829	7931	76	96	82
DRUŽBENI SEKTOR	52 247	44 378	7869	76	96	83
Industrija in rudarstvo	26 562	21 923	4639	34	97	71
Elektroenergija	676	637	39	1	98	17
Premog	4 290	4 194	96	12	89	60
Nafta	89	88	1	—	133	—
Črna metalurgija	1 465	1 401	64	3	85	50
Barvasta metalurgija	1 114	1 090	24	1	98	—
Nekovinska	816	637	179	1	90	100
Kovinska	6 381	5 642	739	6	97	120
Ladjedelništvo	156	155	1	—	124	—
Elektroindustrija	1 238	885	353	—	136	—
Kemična	597	471	126	—	94	—
Gradbeni material	988	869	119	2	99	100
Lesna	3 366	2 554	812	2	97	200
Papirna	686	566	120	—	115	—
Tekstilna	2 225	1 020	1205	3	97	300
Usnjarska	661	467	194	1	90	100
Gumarska	115	96	19	2	89	—
Živilska	1 460	990	470	—	118	—
Grafična	147	100	47	—	74	—
Tobačna	57	28	29	—	97	—
Filmska	35	33	2	—	140	—
Kmetijstvo	3 807	3 269	538	8	100	133
Gozdarstvo	1 382	1 323	59	—	88	—
Gradbeništvo	6 421	6 247	174	9	94	129
Promet	3 853	3 687	166	13	104	93
Železniški	2 559	2 466	93	10	101	77
Ostali	1 294	1 221	73	3	110	300
Trgovina in gostinstvo	2 452	1 599	853	3	93	150
Orbt	4 207	3 769	438	3	92	150
Komunala	1 108	1 032	76	1	106	20
Prosvetno-zdravstvena	1 622	857	765	2	99	100
Državni organi in ostalo	833	672	161	3	78	100
ZASEBNI SEKTOR	509	447	62	—	80	—
OSTALO	4	4	—	—	200	—

Podatki Zavoda za socialno zavarovanje LRS.

Požari po vzrokih nastanka

	1961	1962
SKUPAJ	100	100
Nepazljivost	30,6	29,8
Gradbena napaka	14,2	10,6
Električni tok	4,5	5,3
Iskre lokomotiv	6,0	8,9
Eksplozija	—	0,3
Strela	3,7	4,7
Samovžigi	3,6	4,3
Otroci zažgali	11,3	10,1
Namerni požig	4,9	3,9
Drugi neugotovljeni vzroki	21,2	22,1

Požari po lastništvu objektov

	1961		1962	
	število požarov	škoda v tisočih din	število požarov	škoda v tisočih din
SKUPAJ	1481	747 388	1392	907 465
Družbeno	637	381 101	460	545 230
Zasebno	844	366 287	932	362 235

Podatki Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS.

PRAVOSODJE

Število glavnih zadev in storilnost sodišč

	1961		1962	
	novo	rešeno	novo	rešeno
Redna sodišča				
SKUPAJ	118 675	119 270	108 918	110 373
Kazenski pripravljalni postopek	8 908	8 820	8 292	7 851
prvostopne kazenske	17 562	18 211	16 880	15 953
prvostopne pravdne	41 862	42 213	37 352	38 668
zapuščinske	16 378	16 638	14 700	14 998
izvršilne	22 661	22 334	21 497	22 208
drugostopne kazenske	3 469	3 368	3 114	3 197
drugostopne civilne	4 596	4 473	4 089	4 184
tretjestopne kazenske	2	2	—	—
tretjestopne civilne	375	373	277	292
izredna pravna sredstva				
a) v kazenskih zadevah	646	624	612	635
b) v civilnih	11	9	6	6
upravni spori	2 205	2 205	2 099	2 381
Gospodarska sodišča				
SKUPAJ	84 927	85 668	136 269	141 476
Premoženjski spori I. stopnje	53 377	53 860	87 436	92 793
izvršilne zadeve	30 358	30 600	47 809	47 626
prisilna likvidacija	14	18	17	25
gospodarski prestopki I. stopnje	811	809	709	727
civilne drugostopnje zadeve	262	270	225	228
gospodarski prestopki II. stopnje	105	111	73	77

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije
za leto 1962

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 14. marca 1963 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije za leto 1962.

Odbor je v razpravi ugotovil, da je bilo delo Izvršnega sveta in republiških organov v skladu s smernicami družbeno gospodarske politike in da je bilo ustrezno gospodarskim ciljem tako tekočega kakor tudi dolgoročnega programa gospodarskega razvoja. Odbor se z rezultati in načinom, kakor je Izvršni svet reševal posamezna gospodarska vprašanja, strinja, zlasti ker je odbor tudi tekoče spremljal gospodarska dogajanja na podlagi poročil Izvršnega sveta o gibanju gospodarstva v posameznih razdobjih, o gospodarski politiki pa je obširno razpravljal tudi ob predlogu družbenega plana za leto 1963.

Pri obravnavi poročila Izvršnega sveta je odbor razpravljal tudi o nekaterih tekočih problemih našega gospodarstva, ter svoja stališča posredoval predstavniku Izvršnega sveta.

Odbor predlaga Ljudski skupščini, da poročilo Izvršnega sveta odobri.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Matevža Haceta. Št. 020-4/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Matevž Haca l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije
za leto 1962

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 14. marca 1963 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1962, in sicer tiste dele poročila, ki obravnavajo gospodarstvo in delo republiških organov s področja gospodarstva.

V razpravi je odbor ugotovil, da sta bila politika in delo Izvršnega sveta in republiških organov na področju gospodarstva v celoti v skladu z danimi možnostmi in položajem ter z zastavljenimi družbeno-gospodarskimi smotri.

Glede na to, da je odbor na prejšnjih sejah obširno obravnaval problematiko s področja gospodarstva, tako ob poročilih Izvršnega sveta kot tudi ob sprejemanju družbenega plana za leto 1963, se je v razpravi omejil le na določena vprašanja, o katerih govori poročilo, a so pomembna za naše gospodarstvo v prihodnje. Zlasti gre za tista vprašanja, za katere se je ugotovilo že ob pripravah za družbeni plan, da jih bo treba v letošnjem letu rešiti.

Osrednji del razprave v odboru je veljal vprašanju cen in davka na promet proizvodov.

Kontrolirane, blokirane, plafonirane ali kako drugače administrativno odrejene cene povzročajo gospodarstvu vrsto težav in motenj. Razumljivo je, da pri tem, ko si prizadevamo za stabilizacijo gospodarstva in življenjskega standarda ne moremo dopuščati, da bi se cene dvigale. To pa seveda ne more pomeniti, da bi bile sedaj cene blokirane. Probleme je treba reševati posamezno in z obojnega vidika — vidika proizvajalca, ki mora biti zainteresiran za proizvodno določenega blaga, in z vidika potrošnika, da s povišanjem cen enemu predmetu ne sprožimo verižne reakcije povišanja cen na vsem tržišču. Sedanje stanje terja preudarno, vendar odločno ukrepanje. Spremeniti je treba cene tistih artiklov, ki so zares nevzdržne in jih prilagoditi potrebam, ogibati pa se je popravkov cen v večjem obsegu, da se ne bi porušilo ravnotežje med njimi. Gre za kompleksno vprašanje, ki terja potreben čas za dokončno ureditev.

Davek na promet proizvodov je še vedno zadržal svoj fiskalni karakter in se ni mogel uveljaviti kot instrument politike cen. To ugotavlja tudi poročilo. Negativno je vplival na razvoj proizvodnje, zlasti pri kooperaciji in specializaciji. Člani odbora so navajali vrsto primerov takega neustreznega delovanja davka na promet. V določenih primerih ta davek tudi megli podobo rentabilnosti in produktivnosti v primerjavi s cenami na svetovnem trgu. Nekatere gospodarske organizacije so zato prihajale v gospodarske težave in je bila celo ogrožena rentabilnost posameznih investicij. Očitno je, da bi bilo treba ta davek čim preje prenesti na področje potrošnje, da bi tako odigral svojo vlogo regulatorja na tržišču. Čeprav letošnji zvezni družbeni plan določa, da je treba vprašanje davka na promet proizvodov urediti, se, po mnenju članov odbora, stvari ne proučujejo dovolj uspešno in hitro.

Pereči so tudi določeni problemi s področja kreditne politike. Tu so člani odbora opozarjali na pomanjkanje stalnih obratnih sredstev in na porast nedokončane proizvodnje.

Majhna stalna obratna sredstva negativno vplivajo na proizvodnjo. Iz poročila izhaja izredno visok odstotek namenskih kreditov, ki sta jih imela industrija in trgovina v lanskem letu. Ti namenski krediti vzbujajo občutek negotovosti, pa tudi velja zanje višja obrestna mera.

Nedokončana proizvodnja je v lanskem letu porasla za 25 %. Ta porast kaže na določene pomanjkljivosti v organizaciji proizvodnje in to tako v notranji organizaciji kot tudi v povezovanju med podjetji. Seveda pa nedokončana proizvodnja hromi gospodarjenje in podražuje proizvodnjo. Smotrna kreditna politika bi mnogo pripomogla k zmanjševanju nedokončane proizvodnje.

V zvezi s celotnim kompleksom vprašanj kreditne politike je odbor razpravljal še o stanju v trgovini in bil mnenja, da bo treba pristopiti k intenzivnemu proučevanju teh problemov in najti perspektivno rešitev.

V zvezi z industrijo je odbor razpravljal tudi o revalorizaciji osnovnih sredstev, o deviznem sistemu in potrebi, da se v njem hitreje in v večji meri

uveljavijo načela novega gospodarskega sistema ter o vprašanju kontrole nad tržiščem, kjer naj bi bil poudarek na analitski skupini pri uradu za cene, ki bi dajala Izvršnemu svetu podatke za politiko cen.

Zaradi potrebe po zagotovitvi in usposabljanju novih virov električne energije sestavljajo v Sloveniji in vsej Jugoslaviji razne projekte hidro in termocentral, ne da bi pri tem študijsko proučili gospodarski račun in ekonomske pokazatelje, stroške za gradnjo, vodo, premog, prenos in izgubo energije, bližino uporabnikov itd. Člani odbora so bili mnenja, da bi bilo nujno izdelati študijo o ekonomičnosti hidrocentral in termocentral, študijo rentabilnosti novogradenj. To naj bi naredili vsaj za ozemlje naše republike.

Ko je odbor razpravljajl o izvozu, je ugotovil, da je večja usmeritev na izvoz v lanskem letu že dala ugodne rezultate. Pri letošnjem izvozu pa bi bilo treba težiti k izboljšanju strukture in dosepati večji izvoz izdelkov z višjo stopnjo obdelave.

Odbor je obravnaval tudi druga vprašanja, med drugim zaostajanje v plantažni proizvodnji, pomanjkanje celuloznega in jamskega lesa in zaostajanje v železniškem prometu ter svoja stališča posredoval predstavniku Izvršnega sveta. V razpravi je poudaril nadalje, da je v lanskem letu prišlo do procesa zraščanja gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, na kar opozarja tudi poročilo.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev je poročilo Izvršnega sveta za leto 1962 v celoti sprejel in predlaga Ljudski skupščini LR Slovenije, da to poročilo odobri.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Avseca.

Št. 020-4/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Ivan Avsec l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo
in socialno politiko

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije za leto 1962

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 13. marca 1963 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1962, njegovo politiko in delo ter delo republiške uprave.

Odbor je najprej razpravljajl o tistem delu poročila, ki zadeva zdravstvo. Člani odbora so potrdili ugotovitve poročila in poudarili, da so bili v preteklem letu doseženi veliki uspehi pri nadaljnjem razvoju te službe. Značilnosti so

zlasti v tem, da je bila v lanskem letu dosledno izvedena decentralizacija s prenosom poslov na občine in da je do kraja izvedena samostojnost zdravstvenih zavodov. S tem v zvezi se je utrdilo in nadalje razvilo samoupravljanje. Napredek je bil dosežen v povezovanju zdravstvenih zavodov z ljudskimi odbori. Sklepanje pogodb z zavodi za socialno zavarovanje je bilo pravočasno izvedeno. Gospodarske organizacije so že v večji meri čutile odgovornost za zdravje delovnih ljudi in se zato tudi izpopolnjuje delo obratnih ambulant. V zdravstvenem šolstvu se je lani že uveljavil reformirani študij. Zavod LRS za zdravstveno varstvo je kot republiški zdravstveni center prevzel od sekretariata za zdravstvo določene naloge. Vse to omogoča in zagotavlja zdravstveni službi v prihodnje še večje delovne uspehe.

Pri tem so člani odbora opozorili na dvoje področij, kamor bo potrebno v prihodnje usmeriti več skrbi. Gre za vprašanje invalidov in v zvezi s tem za njihovo poklicno rehabilitacijo in zaposlitev ter za vprašanje zdravljenja alkoholikov.

Število invalidsko upokojenih stalno raste, značilno pa je, da je velika večina uvrščena v I. kategorijo. Ta uvrstitev ne ustreza dejanskemu stanju, razlog pa je v tem, da so težave s poklicnim usposabljanjem, predvsem pa z zaposlovanjem invalidov. Čeprav je bila pred leti izvršena po podjetjih kategorizacija delovnih mest za invalide, je bila opravljena zelo formalno in je danes že tudi zastarela. Da se vsemu temu izognejo, uvrščajo invalidske komisije prizadete kar v I. kategorijo.

Drugo težavno vprašanje so alkoholiki. Na tem področju dosega zdravstvena služba uspehe, če je bolnik sam pripravljen sodelovati. Če pa te pripravljenosti ni, so vsa prizadevanja zaman. Taki bolniki pa niso samo problem za zdravstveno službo, ampak še mnogo bolj za družino in najbližjo okolico, ki jo stalno ogrožajo. Nekateri člani odbora so bili mnenja, da bi bilo prav, če bi osnovali manjši zavod zaprtega tipa, v katerem bi zdravili najtežje bolnike te vrste. Postopek za oddajo v ta zavod, ki bi moral imeti posebej specializirano in visoko kulturno osebje, kakor tudi najprimernejše metode zdravljenja, pa bi morali še proučevati.

Tudi za področje socialnega varstva, ki so ga člani nato obravnavali, je značilna v lanskem letu izvedena decentralizacija kakor tudi uspehi v razvoju strokovnih služb in pri usposabljanju kadrov. Skladno s splošnim družbenim razvojem poteka osamosvojitve zavodov, nadaljnji razvoj družbenega upravljanja ter razvijanje materialne baze. To je rezultat uspešnega dela republiškega sveta in sekretariata, predvsem pa dajanja pomoči komunam v duhu sprejete resolucije o socialnem varstvu. Bistvena je tudi spremenjena vloga in naloge republiškega sekretariata, ki se je posvetil predvsem instruktazi in raziskovalnemu delu.

Čeprav se socialna dejavnost nenehno in vedno izraziteje uveljavlja, zlasti še glede na naloge v gospodarstvu, pa je bil odbor mnenja, da je v nekaterih občinah še vedno opaziti pomanjkanje širšega koncepta in sistematičnejšega načrtovanja, tudi za dolgoročneje izvajanje nalog. Poslanci so posebej poudarili potrebo po preventivnem delu tudi na tem področju socialnega varstva. Glede problema ostarelih ljudi v odročnejših hribovitih krajih, ki so ostali sami na domovih, ker je mladina odšla v industrijo, so se člani odbora zadovoljili z zagotovitvijo, da se ta problem proučuje.

Odbor je ugotovil, da poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1962 odraža velika prizadevanja za usmerjanje in uresničevanje politike in dela v skladu z našim družbenim razvojem in potrebami in ga je zato sprejel.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora predlaga Ljudski skupščini, da poročilo sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Martina Zakonjška.

Št. 020-4/63.

Ljubljana, dne 13. marca 1963.

Poročevalec:

Martin Zakonjšek l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije
za leto 1962

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 13. marca 1963 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije za leto 1962 s posebnim ozirom na področja, ki se nanašajo na vprašanja prosvete, kulture in znanosti.

Odbor se strinja s. politiko Izvršnega sveta na teh področjih, kakor je razvidna iz poročila, še posebno zato, ker je o teh vprašanjih večinoma sproti razpravljal, kakor so se posamezna vprašanja pojavljala in je tako sproti prihajalo do koordiniranih akcij, ki so odražale enotno politiko. To dejstvo je važno poudariti glede na okolnost, da se je odbor pri sprotne obravnavanju posameznih vprašanj navedenih področij spuščal ne samo v vprašanja formiranja politike, ampak tudi ocenjevanja praktičnih rezultatov, ki jih je prinašalo izvajanje te politike.

Tako je obravnavanje poročila Izvršnega sveta v odboru zavzelo bolj sumarni pregled opravljenega dela in nekaterih še odprtih problemov, kakor pa potrebo po ponovni kritični oceni politike Izvršnega sveta. Na nekatera še odprta vprašanja pa želi odbor ob tej priliki ponovno opozoriti:

— glede na potrebe novega sistema in metod pouka v reformiranem šolstvu se posebej postavlja vprašanje ustrezno uposobljenega učnega kadra in postaja poseben problem, kako tak kader zagotoviti preko ustreznega šolstva za vzgojo učiteljev, zlasti v osemletkah. Zato je še vedno aktualno vprašanje ustanavljanje pedagoških akademij, ki naj bi zagotavljale kader zlasti za višje razrede osemletk. Predno pa bi se lotili ustanavljanja takih akademij, je treba to vprašanje kompleksno proučiti, zlasti glede na obstoj višje pedagoške šole in prve stopnje študija na univerzi;

— zlasti primanjkuje kadra za nekatera tako imenovane deficitarne stroke, kot npr. za matematiko, fiziko itd. Odbor ugotavlja, da tega vprašanja ne bo

mogoče tako hitro rešiti, ker je po takih kadrih zaradi razvoja moderne tehnologije vedno večja potreba zlasti v znanstvenih zavodih in gospodarskih organizacijah in to pomanjkanje ne predstavlja specifičnosti samo v naših pogojih. Prav glede na to okolnost smatra odbor, da bo treba temu vprašanju posvetiti posebno pozornost, in sicer zlasti preko ustrezne in načrtno kadrovske politike za vzgojo naraščaja v teh strokah; hkrati pa je to vprašanje treba reševati tudi z ustrezno politiko nagrajevanja ter mora tudi v predpisih o notranji delitvi dohodkov priti do izraza neposredna zahteva po večjem nagrajevanju takih kadrov, ki jih posebno primanjkuje. Odbor vidi v taki obliki reševanja problemov rešitev tudi za drug, v neki meri soroden problem, namreč za deficitarnost kadrov v šolskih zavodih, ki imajo sicer slabše pogoje za opravljanje učiteljske službe, npr. oddaljenost od centrov itd.;

— poseben problem predstavlja tudi sorazmerno visok odstotek slabih uspehov v višjih razredih osemletke in nastaja vprašanje, ali niso učni programi preobremenjeni. Ko je ocenjeval to vprašanje, je odbor ugotovil, da vprašanje ni tako kritično, kakor se pogosto omenja, na drugi strani pa ugotavlja, da so vzroki za tako stanje zelo kompleksni: primanjkuje ustrezno usposobljenega kadra, šolskih učbenikov, ki bi bili v celoti prilagojeni zahtevam pouka, zlasti pa še nismo dosegli ustreznega funkcioniranja pedagoške službe, ki jo bo treba šele usposobiti, da bo kos svojim nalogam. Prav vprašanju pedagoške službe je odbor posvetil posebno pozornost ter ugotovil, da ponekod manjkajo celo osnovni pogoji za njeno uspešno delovanje. Zlasti je opozoril na to, da se ta služba posveča v prvi vrsti samo osnovnemu šolstvu, manj pa drugim oblikam šolstva, zlasti strokovnega. Poleg tega je delo pedagoške službe pomanjkljivo tudi s stališča inspekcije v šolah. Odbor ugotavlja, da je treba to službo okrepiti in da mora nuditi veliko več praktične pomoči, ne toliko kot inspekcija, ampak kot svetovalec in pomočnik pri reševanju nastalih vprašanj v šolskih zavodih;

— poleg navedenega odbor ugotavlja, da samo številčno ocenjevanje v šolah samo na sebi niti ne daje zanesljive ocene o celotnem uspehu posameznega učenca in da bo zato treba preiti na nove oblike ocenjevanja, ki bodo dale bolj zaključeno in kompleksno sliko posameznega učenca (tako imenovana opisna ocena). Bilo pa bi preuranjeno, če bi takoj prešli od sedanjega sistema na nov, sodobnejši in ustrežnejši način ocenjevanja, dokler nimamo izdelane ustrezne metodologije za tako ocenjevanje in dokler nismo tudi znanstveno teoretično proučili vrsto vprašanj, ki so s tem zvezana. Zato se odbor strinja, da se je aplikacijo takega načina ocenjevanja za sedaj odložilo, ker je treba izvršiti potrebne priprave;

— odbor ugotavlja, da je bil na področju strokovnega šolstva napravljen pomemben korak naprej k sistematičnemu proučevanju vrste zapletenih problemov, ki še ne dopuščajo, da bi uspeli v celoti realizirati postavljene smernice in da je glede tega pred nami še veliko dela in da bo treba premagati še vrsto težav;

— posebno pozornost je odbor posvetil tudi vprašanju naše filmske proizvodnje in razpravljal o vrsti kritičnih problemov, ki so se pojavili na tem področju. Odbor smatra, da je treba ta vprašanja vsekakor čimprej rešiti, seveda na osnovi kompleksne analize in po proučitvi vseh okolištin;

— odbor je obravnaval tudi vprašanje našega založništva, zlasti v zvezi s problemi, ki se v tem oziru navezujejo na problematiko šolstva in izobraže-

vanja. Smatra, da je še posebno pomembna ugotovitev, da je naša knjiga na splošno predraga, zlasti tista, ki je namenjena najširši izobrazbi. Poleg tega bi morale po mnenju odbora naše založbe v sodelovanju z drugimi zainteresiranimi činitelji, zlasti organizacijami, ki se ukvarjajo s turizmom, posvetiti več pozornosti publikacijam s področja spomeniškega varstva, ker prav take publikacije lahko veliko pripomorejo tako k splošni kulturi kot tudi propagandi turizma;

— odbor želi opozoriti tudi na potrebo, da bi se pristopilo k analizi razvoja višjega šolstva v naši republiki in ugotovilo dosežene uspehe in probleme, ki bi jih taka analiza pokazala;

— odbor dalje ugotavlja, da je bilo tudi na področju znanosti doseženih več pomembnih rezultatov in da so zlasti gospodarske organizacije začele ali samostojno uvajati raziskovalno delo za svoje potrebe ali pa v znatno večji meri financirati ali vsaj sofinancirati različne študijske projekte preko obstoječih znanstvenih institucij.

Na navedena vprašanja želi odbor posebej opozoriti, sicer pa se s poročilom Izvršnega sveta za leto 1962 v celoti strinja ter predlaga Ljudski skupščini, da ga odobri.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lojzeta Piškurja. Št. 020-4/63.

Ljubljana, dne 13. marca 1963.

Poročevalec:

Lojze Piškur l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za vprašanja dela
in socialnega zavarovanja

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije
za leto 1962

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev je na seji dne 14. marca 1963 obravnaval poročilo Izvršnega sveta LS LR Slovenije za leto 1962, in sicer predvsem tista vprašanja, ki spadajo v področje notranje delitve dohodka, v področje delovnih razmerij, inšpekcije dela in v področja, za katera so v republiki ustanovljene posebne službe, in sicer Zavod za produktivnost dela, Zavod za zaposlovanje delavcev, Zavod za zdravstveno in tehnično varnost in Zavod za socialno zavarovanje.

Odbor je v svoji obravnavi poudaril, da so predpisi o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij in zavodov v prvi polovici leta 1962 odigrali pozitivno vlogo pri uravnavanju višine osebnih dohodkov, v drugi polovici leta pa se je pokazalo, da bi ti predpisi utegnili že zaviralno vplivati na večjo proizvodnjo, ker se hkrati s povečano produktivnostjo dela ni sorazmerno poveče-

vala masa sredstev namenjenih za osebne dohodke. Po mnenju odbora so Izvršni svet in njegovi organi odigrali v tem času pomembno vlogo, ker so se zavzeli za življenjsko tolmačenje navodila o izvajanju načel in splošnih meril za delitev dohodka.

V zvezi s sistemom delitve osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah, je po mnenju odbora nujno, da dosledno prevlada načelo, da so večja sredstva za osebne dohodke pogojena le z večjo produktivnostjo.

V zvezi z razpravo o ukrepih za večjo produktivnost, pa je odbor opozoril na pojave, da nekatere gospodarske organizacije, bodisi z izkoriščanjem monopolnega položaja na tržišču ali s poslabšanjem kvalitete izdelkov ustvarjajo večjo maso dohodka z neupravičenim zvišanjem cen, ne pa z večjo produktivnostjo. Zato bi morali sistem delitve dohodka izpopolniti tako, da bo družba zajela tisti del dohodka gospodarskih organizacij, ki ni nastal na podlagi njenih lastnih prizadevanj in večje produktivnosti. Tako bi ustvarili tudi enake pogoje za lastno akumulacijo gospodarskih organizacij.

Odbor je obravnaval tudi vprašanje višine razponov osebnih dohodkov in ugotovil, da v večjih, dobro organiziranih gospodarskih organizacijah, kjer so organi delavskega samoupravljanja obvladali problematiko gospodarjenja, ni prišlo do neustreznih razlik v osebnih dohodkih, da pa pogosto v manjših, slabo organiziranih podjetjih, osebni dohodki niso v skladu z njihovo produktivnostjo. Občinski ljudski odbori bi morali nuditi ravno tem malim podjetjem več pomoči pri urejanju notranjih odnosov. Kadrovske komisije pri občinskih ljudskih odborih pa morajo skrbeti, da se ta podjetja okrepe s kvalitetnimi, strokovnimi kadri.

V razpravi o inšpekciji dela je odbor poudaril potrebo po kadrovske okrepitvi inšpekcijske službe pri občinah. Odstotek znižanja števila nesreč pri delu v preteklem letu pa kaže, da so delavski sveti posvetili večjo skrb varnosti pri delu. V tem njihovem naporu jih je podpirala inšpekcija dela s svojimi strokovnimi nasveti in s posredovanjem kompleksnih analiz.

Odbor je obravnaval še nekatera vprašanja, ki se nanašajo na delo Zavoda za zaposlovanje delavcev, Zavoda za produktivnost dela, Zavoda za zdravstveno in tehnično varnost in Republiškega zavoda za socialno zavarovanje, ki pa so že v samem poročilu obširno pojasnjena.

Odbor se je s poročilom Izvršnega sveta v celoti strinjal in predlaga, da ga Ljudska skupščina odobri.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Slavka Kobala.

Št. 020-4/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Slavko Kobal l. r.

Predsednik:

Jože Bergant l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije
za leto 1962

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 12. marca 1963 obravnaval poročilo o delu in politiki Izvršnega sveta LS LRS za leto 1962 in se s tem poročilom v celoti strinjal.

Odbor je obravnaval predvsem poglavje, ki govori o družbenih službah in ugotovil, da je Izvršni svet v pretečenem obdobju usmeril svoje delo v krepitev in nadaljnji razvoj samoupravljanja v teh službah in da je bila dosežena nadaljnja decentralizacija, ki je pospešila osamosvajanje in modernizacijo delovnih organizacij. Osamosvajanje delovnih organizacij v družbenih službah je pospešilo tudi tak proces formiranja in delitve osebnih dohodkov, ki se je močno približal oziroma izenačil s formiranjem in delitvijo osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah. S tem je bil dosežen nadaljnji pogoj za uspešno delo samoupravnih organov v družbenih službah, pogoj za dvig proizvodnosti dela, za odkrivanje notranjih rezerv in za večjo ekonomičnost dela.

V nadaljnji obravnavi poročila Izvršnega sveta je odbor poudaril potrebo po prilagoditvi predpisov o zadrugah sedanjemu razvoju. Zadruga, kot posebna oblika gospodarskih organizacij, v svoji sedanji ureditvi namreč zaostajajo za razvojem, ker njihovi organi samoupravljanja nimajo ustreznih pristojnosti.

Odbor je obravnaval tudi vprašanje financiranja izgradnje zdravstvenih zavodov. Investicije za razširitev posteljnega fonda gredo izključno v breme okrajnih in občinskih sredstev, kar že preveč obremenjuje njihova proračunska sredstva. Odbor je bil mnenja, da bo v bodoče potrebno posvetiti še večjo skrb ne samo združevanju in zbiranju medobčinskih sredstev v te namene, ampak tudi skrbnejšemu in racionalnejšemu planiranju potreb po izgradnji takih zavodov.

O mnogih vprašanjih iz ostalih poglavij poročila pa je odbor že razpravljal na svojih prejšnjih sejah in tako vse leto spremljal delo Izvršnega sveta, zlasti glede izgradnje in organizacije ljudske oblasti, na zadnji seji pa je podrobneje razpravljal o pravosodju in notranji politiki ter izrazil svoje mnenje oziroma soglasje že v prejšnjih poročilih. Pri tem pa odbor ugotavlja, da so ravno v obdobju, ki ga obravnava poročilo, bili vloženi veliki naporji za nadaljnjo izgradnjo socialistične demokracije, za skladnejši razvoj na vseh področjih družbenega življenja, posebno pa za nadaljnjo ureditev in krepitev komunalnega sistema, kar je našlo svoj izraz predvsem v predlogu nove ustave, na katerem so poleg ustavne komisije delali vsi organi Izvršnega sveta.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina sprejme poročilo Izvršnega sveta in ga odobri. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Martina Koširja.

Št. 020-4/63.

Ljubljana, dne 12. marca 1963.

Poročevalec:
Martin Košir l. r.

Predsednik:
Milan Apih l. r.

POROČILO

o izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu

Ljudska skupščina LR Slovenije je na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 28. septembra 1961 obravnavala vprašanja družbene skrbi za otroke, zlasti za otroke zaposlenih staršev. Ugotovila je, da se z industrijskim razvojem dežele, s pospešeno urbanizacijo ter z vedno večjim vključevanjem žensk v družbeno proizvodnjo vse bolj zastruje vprašanje varstva in vzgoje otrok zaposlenih staršev. Spričo ugotovitve, da je na sedanji stopnji družbenega razvoja dovolj možnosti za uspešnejše reševanje problemov otroškega varstva in da je urejeno otroško varstvo med odločilnimi činitelji, ki vplivajo na večanje produktivnosti in oblikovanje socialističnih odnosov, je Ljudska skupščina LRS sprejela resolucijo o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu.

Resolucija opozarja na pereče probleme otroškega varstva in terja od komune, krajevnih skupnosti, gospodarskih organizacij in staršev več zanimanja in prizadevnosti za hitrejše razvijanje raznih oblik otroškega varstva in za izboljšanje njihovih materialnih razmer. V resoluciji je poudarjeno, naj se vse oblike otroškega varstva, ki opravljajo vzgojno in varstveno dejavnost, razvijajo kot samostojne družbene institucije, ki poslujejo na ekonomski osnovi in v katerih naj se uveljavlja načelo dohodka in družbenega samoupravljanja. Sredstva za njihovo vzdrževanje naj prispevajo družba in starši.

Načela resolucije o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu je podprlo tudi »Poročilo o nadaljnjem razvoju otroškega varstva v komuni«, ki sta ga sprejela Odbor za socialno politiko in zdravstvo Zveznega zbora ter Odbor za delo in socialno zavarovanje Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine dne 26. decembra 1961 (Ur. l. FLRJ, št. 52/61).

Po več kot enoletnem uresničevanju resolucije se nam zdi potrebno ugotoviti, koliko smo napredovali v tem obdobju pri razširjanju otroškega varstva.

V poročilu izhajamo iz načel, ki jih je glede nadaljnjega razvoja otroškega varstva nakazala resolucija in so še vedno aktualna, zato jih v besedilu ne ponavljamo.

Poročilo ne temelji na sistematično zbrani dokumentaciji, ker te ni mogoče dobiti, pač pa izhaja iz ugotovitev in stališč družbenih činiteljev — Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Republiškega sindikalnega sveta, Zveze prijateljev mladine Slovenije, Konference za družbeno aktivnost žensk, Sveta za šolstvo, Sveta za socialno varstvo, Zavoda za napredek šolstva, Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva, ki so v preteklem letu skupno in vsak po svoji dejavnosti sodelovali z odgovornimi činitelji v okrajih, občinah in krajevnih skupnostih in jim pomagali pri uresničevanju resolucije. Poleg tega se poročilo opira tudi na ugotovitve okrajnih posvetovanj o otroškem varstvu, ki so bila v mesecu oktobru lanskega leta na pobudo naštetih republiških činiteljev.

I.

a) Iz ugotovitev navedenih družbenih činiteljev lahko povzamemo:

— da je resolucija sprožila vrsto razprav, ki so že začenjale konkretizirati njena načela izhajajoč iz potreb in materialnih možnosti določenega okolja in iz kompleksnosti družbene skrbi za otroke. Otroško varstvo se je že bolj osvet-

ljevalo iz socialnega, zdravstvenega, vzgojnega, pa tudi ekonomskega vidika. Pri tem so se odkrivale posledice dolgoletnega zanemarjanja tega področja, ki zahtevajo pospešeno družbeno akcijo. Iz celotnega kompleksa te problematike zlasti izstopajo sledeča vprašanja: preventivno in kurativno zdravstveno varstvo otrok, prehrana otrok, zlasti otrok zaposlenih staršev, dnevno varstvo dojenčkov in predšolskih otrok, pomoč pri učenju in interesna zaposlitev šolarjev, rekreacija ter družabno življenje otrok in mladine.

Razen vprašanj, ki se nanašajo na ustvarjanje osnovnih pogojev za zdrav razvoj otrok in mladine pa imamo opravka tudi z akutnimi socialnimi in vzgojnimi problemi — z otroki iz nepopolnih in neurejenih družin, duševno in telesno prizadetimi otroki, mladinskim prestopništvom itd., ki terjajo hitro in temeljito reševanje.

— da se je povečalo število staršev in občanov, ki že konkretno sodelujejo pri upravljanju in delu v raznih oblikah otroškega varstva. V tem obdobju so se v komunah in krajevnih skupnostih osnovali ali oživele razne komisije (socialno zdravstvene komisije, komisije za varstvo družine, komisije za varstveno vzgojne ustanove in druge), v varstveno vzgojnih ustanovah pa so se izoblikovali samoupravni organi — sveti zavodov, delovni kolektivi, zbori staršev. Ti organi so se ukvarjali z organizacijskim in vsebinskim prilagajanjem varstva potrebam družin, z vprašanji smotrnega gospodarjenja, določanjem realne cene ter prispevka staršev, načinom dodeljevanja družbenih sredstev, z izdelavo pravil in pravilnikov ter nagrajevanjem po vložnem delu. V več kot polovici vzgojno varstvenih ustanov so sprejeli nova pravila, ki omogočajo vzgojnim kolektivom in staršem pravice odločanja o reševanju vseh vprašanj, ki se pojavljajo v vsakodnevni praksi. S tem se je začelo preoblikovanje varstveno vzgojnih ustanov v samostojne družbene institucije, ki poslujejo na ekonomski osnovi, tako kot vse druge ustanove, kjer uveljavljamo princip dohodka in družbenega upravljanja. To je zahtevalo izračun realne ekonomske cene in povzročilo spremembe v načinu dodeljevanja družbenih sredstev za tovrstno dejavnost, kakor tudi spremembe v participaciji staršev za kritje stroškov njihovih otrok. Od prejšnjega direktnega plačevanja vzgojnega kadra in drugih stroškov vzgojne dejavnosti iz občinskih proračunov, so posamezni občinski ljudski odbori že prešli na nov način dodeljevanja družbenih sredstev otroškim ustanovam, ki temelji na programu varstveno vzgojne dejavnosti in številu oskrbovancev.

To nasploh ni zmanjšalo višine prispevkov ljudskih odborov, saj so tudi v preteklem letu iz svojih proračunov ali skladov (šolskih in socialnih) krili povprečno 67 % ekonomske cene. V posameznih občinah je bil ta odstotek sicer različen, redko je presegel republiško povprečje, ponekod pa je bil nižji od 30 odstotkov.

Starši so prispevali povprečno 29 % ekonomske cene, njihov delež pa je bil različen v posameznih občinah, pač glede na višino družbene dotacije. Višina cene v otroških ustanovah, ki se gibljejo med 7000 do 9000 dinarjev mesečno, je vplivala, da so iz teh ustanov izpadli predvsem otroci staršev z nižjimi dohodki in otroci mater samohranilk. V nekaterih občinah oziroma otroških ustanovah so ta problem reševali z uvajanjem diferencirane cene, kar pomeni, da se je prispevek staršev določal individualno glede na njihove materialne možnosti.

Uvajanje novega načina upravljanja in financiranja v teh ustanovah je šele na začetku, in bo v bodoče treba še marsikaj storiti, da se bo polno uveljavil.

Že dosedaj pa se je pokazal v pozitivni luči, saj je že precej uveljavil vlogo družbenih organov, vzgojnih kolektivov, staršev in vplival, da so se vsi ti činitelji začeli intenzivneje ukvarjati z vzgojnim programom in poslovanjem v teh ustanovah.

— da so se v izvajanju programa dnevnega varstva otrok najbolj uveljavile varstveno-vzgojne ustanove, ki že razvijajo pester program dejavnosti za otroke svojega območja in strokovno pomagajo ostalim enostavnim oblikam otroškega varstva. Otrokom nudijo prehrano, organizirajo predšolsko vzgojo, pomoč pri učenju, interesne zaposlitve v prostem času, razne oblike poletnega dela na igriščih, izletih itd. Nova vsebina vzgojno-varstvene dejavnosti otrokom ugaja, hkrati pa tudi uresničuje vzgojne smotre resolucije, ker zdravstveno krepi in vzgaja otroke, širi in pogloblja jim obzorje, razvija njihova nagnjenja in sposobnosti ter jih vključuje v otroško družbo.

Toda varstveno vzgojne ustanove uspešno razvijajo vzgojno varstveni program predvsem za predšolske otroke, saj je v 198 varstvenih ustanovah od 12 178 oskrbovancev 9298 predšolskih otrok — in 2761 šolarjev.

Tudi na nekaterih šolah so začeli razvijati varstveno vzgojno dejavnost. Urejali so prostore za učence, ki se v šolo vozijo, organizirali dodatno učno pomoč in interesno zaposlitev v prostem času. V nekaterih stanovanjskih naseljih šole s temi oblikami uspešno rešujejo probleme otrok. Zlasti veliko skrbi posvečajo šole dodatni prehrani učencev, saj prejema malico 73 % šolarjev.

— da se je razširil sistem izobraževanja vzgojiteljskega kadra. Srednja vzgojiteljska šola v Ljubljani je izpopolnila svoj program, ki sedaj bolj ustreza novemu profilu vzgojitelja in razvila izreden študij. Pri učiteljišču v Murski Soboti so odprli oddelek za izobraževanje vzgojiteljev z večletno prakso. Tak sistem omogoča izpopolnjevanje laikov, ki se vključujejo kot stalni delavci v vzgojno-varstveno dejavnost.

— da so strokovne službe v občini — zdravstvene, socialne, pedagoške, urbanistične — v skladu s svojo razvitostjo pomagale pri ugotavljanju potreb po otroškem varstvu in pri reševanju strokovnih vprašanj. Storjen je bil prvi poizkus programiranja otroškega varstva v urbanističnem planu mesta Ljubljane in v izdelavi je program razvoja otroškega varstva v občini Ljubljana-Center.

b) Primerjava stanja otroškega varstva pred resolucijo in potem kaže, da je razvoj te dejavnosti zavzel pozitivno smer. Toda v procesu notranje preobrazbe in rasti otroškega varstva še delujejo objektivne in subjektivne zavore, ki so preprečile večje uspehe, tako pri reševanju vsebinskih vprašanj, kakor tudi pri širjenju družbene materialne osnove. Čeprav je bilo razmeroma veliko prizadevanj družbenih organizacij in nekaterih organov, je bil tempo razvoja prepočasen in otroško varstvo še vedno močno zaostaja za obstoječimi potrebami in materialnimi možnostmi.

Iz podatkov zadnjega popisa prebivalstva (1961) je razvidno, da imamo v naši republiki 507 481 otrok in mladine starih do 18. leta. Njihova starostna struktura je sledeča:

Starost	Število otrok	%
Od 0— 2 let	54 272	10,7
Od 2— 7 let	146 759	28,9
Od 7—14 let	206 332	40,7
Od 14—16 let	48 769	9,6
Od 16—18 let	51 349	10,1

Točnih podatkov o številu otrok zaposlenih staršev ni mogoče dobiti, ker tega naša statistična služba ne spremlja. Na podlagi ankete, ki jo je za potrebe Zveze prijateljev mladine Slovenije izdelal Republiški statistični zavod pa lahko sklepamo, da sta pri več kot tretjini otrok, starih do 14 let, zaposlena oba roditelja. Iz ankete o zaposleni ženi* pa se vidi, da ima 40 % zaposlenih žensk otroke do 14. leta starosti.

V obstoječih varstveno vzgojnih ustanovah je zajetih le 12 178 otrok ali 2,7 % vseh otrok, starih do 14 let.

V posameznih okrajih je stanje naslednje:**

Okraj	Ustanove	Zmogljivosti	Oskrbovanci	Izrabljena zmogljivost v %
Celje	17	1 087	1 075	98,9
Gorica	14	697	753	108,0
Koper	21	1 022	775	75,8
Kranj	17	1 529	1 414	92,5
Ljubljana	61	4 608	4 141	89,9
Maribor	39	2 349	2 563	109,1
Murska Sobota	18	1 086	1 026	94,4
Novo mesto	11	424	431	101,6
Skupaj	198	12 802	12 178	95,1

Podatkov o tem, koliko šol je organiziralo tudi varstveno-vzgojno dejavnost in koliko je v tej zajetih šolarjev, nimamo. Predvideva pa se, da je poleg otrok, ki jih zajemajo varstveno-vzgojne ustanove vključenih v občasne oblike varstveno-vzgojne dejavnosti še okoli 10 % otrok starih do 14. leta.

Prehrana otrok ni zadovoljivo urejena. Čeprav imamo v večini šol mlečne kuhinje, ki dajejo malico 73 % vseh šolarjev, oziroma 76 % učencev osnovnih šol, pa dobi kosilo izven doma le 6,5 % šolskih otrok. Zato veliko otrok zaposlenih staršev nima rednih obrokov hrane ali vsaj ne ob pravem času, kar vpliva na njihovo zdravje in učne uspehe. Podatki o zdravstvenem stanju otrok, dobljeni s sistematičnimi pregledi, opozarjajo na slabo prehranjenost 10 % otrok in na motnje v rasti pri približno polovici šoloobveznih otrok predvsem zaradi neurejenih prehrabnih pogojev, v katerih živijo otroci.

Iz navedenih podatkov lahko povzamemo, da je v redno dnevno varstvo zajetih komaj okrog 10 % otrok zaposlenih staršev oziroma 72 otrok na 1000 zaposlenih žensk. To je nedvomno zelo malo, saj smo iz prejšnjih podatkov videli, da ima 40 % zaposlenih žensk otroke stare do 14. leta, ki so v času, ko se starši nahajajo na delu potrebni organiziranega otroškega varstva in urejene prehrane.

Vzrokov za tako neugodno stanje otroškega varstva in njegov počasen razvoj je več:

— Starši in občani v komuni in krajevni skupnosti doslej še niso dovolj delovali kot činitelj, ki bi se zavzemal za razširitev družbene materialne osnove organiziranega otroškega varstva. Kot proizvajalci in upravljalci niso postavljali

* Izdelal Zvezni statistični zavod — 1958.

** Iz popisa ustanov — 15. maja 1962.

teh vprašanj v ospredju v delovnih kolektivih, sindikalnih organizacijah, na delavskih svetih, na zbiorih proizvajalcev, v hišnih svetih, v krajevnih skupnostih, ljudskih odborih in drugod.

Družbena akcija za aktiviranje občanov za skupno reševanje teh problemov doslej ni bila dovolj uspešna, ker se je razvijala bolj v smeri družbenih prizadevanj za občana in čisto mimo njega. Premalo je bilo prizadevanj, da bi občan sam postal ustvarjalec vseh družbenih prizadevanj na področju skrbi za otroka.

Zato se dogaja, da tudi ekonomsko zmogljivi starši često niso pripravljeni materialno prispevati za družbeno vzgojo in varstvo svojih otrok, da občani v hišnih svetih in krajevnih skupnostih še vedno dajejo prednost gradnji garaž pred urejanjem prostorov za otroke, rušijo že urejene objekte za otroke, v novih stanovanjskih gradnjah pa jih ne predvidevajo. Pomanjkanje pobude in sodelovanja staršev in občanov se v razvoju otroškega varstva kaže tudi v tem, da se v krajevnih skupnostih še vse premalo razvijajo take oblike varstva, ki ustrezajo potrebam družin in njihovim materialnim pogojem. Tudi nekatere obstoječe otroške ustanove svoje dejavnosti še niso prilagodile potrebam okolja in so kljub evidentiranim podatkom o perečih potrebah po otroškem varstvu kapacitete nekaterih ustanov neizkoriščene.

— Krajevne skupnosti so bile organizacijsko, kadrovsko in materialno prešibke, da bi uspešno povezovalе aktivnost in sredstva staršev in družbe ter tako pospešile razvoj otroškega varstva. Ljudski odbori in njihovi organi ter strokovne službe v komuni pa jim pri tem niso pomagali. To je bil vzrok, da so se krajevne skupnosti lotevale problemov enostransko in da niso razvijale takih oblik otroškega varstva, ki bi najbolj ustrezale potrebam in materialnim možnostim družin njihovega območja.

Zlasti pomanjkljivo je bilo sodelovanje med krajevno skupnostjo in šolo, ki bi morala zavzeti pomembno mesto pri reševanju varstveno vzgojne problematike svojega okoliša. Tovrstna dejavnost šol se doslej ni razvila predvsem zaradi materialnih pogojev, v katerih delujejo. Sedanje stanje v šolah je takšno, da dela v eni izmeni 373 osnovnih šol ali 33,1% (to so vse niže organizirane šole na podeželju, kjer problemi dnevnega varstva niso tako pereči). V 44 osnovnih šolah v mestnih in industrijskih središčih dela 133 oddelkov s 3870 učenci celo v tretji izmeni, vse ostale osnovne šole pa imajo dve izmeni. Na eno učilnico odpade v Sloveniji povprečno 47,4 učencev (normativ je 36). Poleg osnovnih prostorov za razredno učno delo ima 1196 v letu 1961 popisanih šol samo 101 pionirsko sobo s knjižnico, 16 sob za mladinske organizacije, 37 prostorov za izvenšolsko delo, 30 sob za zdravstveno dejavnost, 705 mlečnih kuhinj, 113 obednic, 883 dvorišč, 484 igrišč, 168 telovadnic. Za razrede uporabljajo ca 60% prostorov, ki so bili prvotno namenjeni za pouk posameznih predmetov.

Šole niso razvijale varstveno vzgojne dejavnosti tudi zaradi dosedanje usmerjenosti skoraj izključno na varstvene ustanove, kar ni vzpodbujalo šolskih kolektivov.

Ko so npr. v občini Ljubljana-Center konkretizirali sklepe ljudskega odbora, ki je poudaril tako vlogo šole, so ugotovili, da je možno v vsaki šoli razviti vse tiste oblike (pomoč pri učenju, prehrana, interesna zaposlitev itd.), ki zagotavljajo širšo skrb za šolarje, da pa je treba šole materialno in kadrovsko okrepiti. Pri ustvarjanju take materialne baze šol pa naj bi razen sklada za šolstvo sodelovali tudi drugi skladi, zlasti sklad za socialno dejavnost.

Večjo aktivnost krajevnih skupnosti pri razvijanju otroškega varstva je zaviral tudi nepravilen odnos ljudskih odborov in njihovih služb do teh samoupravnih organov. Često so nanje prenašali naloge, ki bi jih morale reševati strokovne službe same, ali pa jim niso zagotavljali sredstev in ustrezne strokovne pomoči v akcijah, ki bi jih krajevne skupnosti ob sodelovanju občanov lahko izvršile celo bolje. To je bil vzrok, da so se krajevne skupnosti pretežno ukvarjale, če so se sploh, s socialno kurativnimi nalogami, a so pri tem zane-marile ustvarjanje materialne osnove za varstvo in vzgojo otrok. Zaradi take usmerjenosti se organi krajevnih skupnosti niso dovolj povezovali z občani in le redki so primeri, da bi imeli konkretne programe otroškega varstva in da bi jih uresničevali z njihovim neposrednim sodelovanjem.

— V delovnih organizacijah prizadevanj za razvoj otroškega varstva niso smatrali kot nujen ukrep za povečanje storilnosti dela svojih proizvajalcev. Celo tam, kjer so kadrovske socialne službe v gospodarskih organizacijah ugotovile potrebo po načrtnem reševanju problemov otroškega varstva, vodstva gospodarskih organizacij teh ugotovitev niso upoštevala. Le v redkih gospodarskih organizacijah so pokazali razumevanje za ta vprašanja, toda reševali so jih čisto na način, ki ni v skladu s konceptom družbene pomoči zaposlenim staršem, (skrajševali so delovni čas, izmenjavali delovni čas roditeljem itd.) in proizvajalcev ne sprošča za uspešno sodelovanje v proizvodnji in upravljanju, obenem pa tak način ne zagotavlja učinkovitega varstva otrok.

Tudi sindikalne organizacije se niso dovolj zavzemale za te probleme in niso pridobivale in vzpodbujale proizvajalcev, da bi se aktivno vključili v reševanje teh vprašanj.

— Občinski ljudski odbori niso dovolj resno vzeli nalog, ki jim jih je glede otroškega varstva nakazala resolucija. Samo v 22. občinah so na sejah ljudskih odborov obravnavali resolucijo in razpravljali o problemih otroškega varstva na svojem območju, medtem ko v 44. občinah tega niso storili. Odnos ljudskih odborov do te dejavnosti se izraža v družbenih planih, kjer zasledimo samo zelo splošne formulacije o razvoju te dejavnosti. Le redki pa so ljudski odbori, ki so predvideli in konkretizirali svoje obveznosti, da povečajo materialne osnove otroškemu varstvu.

Lani je bilo sicer vloženi za investicije v dnevno varstvo otrok 226 milijonov dinarjev. Toda iz primerjave stanja z letom 1961 ugotavljamo, da se te zmogljivosti niso ustrezno povečale, kar govori za nesmotrno vlaganje razpoložljivih sredstev. Temu je vzrok, ker v občinah še nimajo akcijskih programov, ki bi usmerjali razvoj otroškega varstva in bi temeljili seveda na realno ugotovljenih potrebah in materialnih možnostih posameznih komun. Ravno tako še ni koordiniranega delovanja vseh samoupravnih organov in družbenih organizacij. Sveti za varstvo družine, ki bi lažje povezovali vsa prizadevanja na tem področju v komuni, so bili preveč usmerjeni v socialno-kurativne naloge, s tem pa so se umikali kompleksnemu obravnavanju družbene pomoči družini.

Uspešnejši razvoj otroškega varstva v komuni je ovirala tudi nerazvitost ustreznih strokovnih služb. Otroško varstvo se še vedno obravnava predvsem ob laičnem ugotavljanju in ocenjevanju potreb. Strokovne službe — zdravstvene, socialne, prosvetne, urbanistične in druge — še ne pripravljajo in ne posredujejo ustrezne dokumentacije, ki bi služila za podlago dobremu in smotrному programiranju otroškega varstva v komuni in krajevni skupnosti. Glede tega je

zlasti pomanjkljivo delovanje zavodov za stanovanjsko izgradnjo in zavodov za urbanizem. V praksi se dogaja, da ideja o manjši stanovanjski površini, ki jo dopolnjujejo potrebni objekti, ni realizirana, in to najpogosteje prav na škodo objektov, prostorov in odprtih površin za potrebe otroškega varstva. S takim ravnanjem se odmika uresničitev ideje, da mora prostor za otroško varstvo postati sestavni del naselja. Tudi posamezni gradbeni načrti največkrat ne ustrezajo sodobnim potrebam družine in otroka, ker se izdelujejo po zastarelih normativih ali tujih vzorcih. Do teh napak prihaja predvsem zato, ker zavodi za stanovanjsko izgradnjo in zavodi za urbanizem, kakor tudi gradbene revizijske komisije niso dovolj seznanjene z družbenimi prizadevanji za uspešen razvoj otroškega varstva in tudi niso neposredno udeležene v tej družbeni akciji.

II.

Da bi bolje razumeli aktualnost organiziranega otroškega varstva in nujnost družbenih prizadevanj za razvoj te dejavnosti je treba upoštevati, da se v procesu naglega industrijskega razvoja in pospešene urbanizacije hitro spreminja naša družina. Iz podatkov zadnjega popisa prebivalstva je razvidno, da šteje gospodinjstvo v naši republici povprečno 3,48 članov. To pomeni, da družino večinoma tvorijo le še starši in otroci. V pogojih, ko skoraj ni več razširjene družine in ko se matere vse bolj vključujejo v družbeno proizvodnjo, rastejo potrebe po družbeni pomoči družini, zlasti v skrbi za varstvo in vzgojo otrok.

Gledé na to se nam zdi potrebno v poročilu prikazati dinamiko in stopnjo zaposlenosti žensk (kar predstavlja sicer le en element, ki ga lahko podrobneje osvetlimo), kakor tudi njihov delež v strukturi aktivnega prebivalstva v naši republici.

Iz naslednjega pregleda, ki ga je izdelal Zavod za zaposlovanje delavcev LRS je razvidno, da je bil v zadnjih osmih letih dosežen velik napredek v korist aktivnih deležev aktivnega ženskega prebivalstva.

v 000

Leto	Prebivalstvo		Aktivno prebivalstvo		% aktivnega ženskega prebivalstva		
	skupaj	ženske	skupaj	ženske	v skup. prebiv.	v ženskem prebiv.	v aktivnem prebiv.
1953	1,466	733	804	330	22,2	45,0	41,1
1961	1,592	831	892	380	23,0	45,7	42,6
Ind.	108,8	113,2	111,0	115,0			

Pomembnost te spremembe postane še bolj nazorna ob primerjavi indeksnih pokazateljev porasta posameznih kategorij. Le-ti namreč povedo, da se je aktivnost celotnega prebivalstva v tem razdobju dvignila za približno 11 %, aktivnost ženskega prebivalstva pa se je povečala kar za 15 %.

* Navajamo samo podatke za razdobje 1953—1961. To iz dveh razlogov:

— ker nam gre predvsem za ugotovitev današnjega stanja in nam za ilustracijo tega podatki navedenega razdobja zadoščajo;

— ker podatki prejšnjih popisov prebivalstva temelje na metodološko drugačni definiciji aktivnega prebivalstva in niso primerljivi z 1953 in 1961.

Še mnogo bolj sugestivno sliko o tem procesu nam nudijo podatki o gibanju zaposlenosti v istem obdobju:

v 000

Leto	Zaposleni		Indeks		% žensk
	skupaj	ženske	skupaj	ženske	
1953	304	96	100	100	31,7
1961	494	181	162	189	36,6

Kot je razvidno, sta tako obseg skupne zaposlenosti kot obseg zaposlenosti žensk naraščala v tem obdobju nekajkrat hitreje kot obseg gospodarske aktivnosti istih kategorij, kar pomeni, da smo v navedenem razdobju v družbenem sektorju gospodarstva (to je predvsem v neagrarnih dejavnostih) zaposlili več kot trikrat naraven prirast v delovno generacijo. Tabela zelo jasno kaže, da je obseg ženske zaposlenosti naraščal še mnogo hitreje od obsega skupne zaposlenosti, saj je bilo od vseh novo zaposlenih skorajda polovico žensk. Tendenco vedno močnejšega zaposlovanja ženskega prebivalstva nam še izraziteje potrjujejo podatki o gibanju zaposlenosti v letu 1962, ki kažejo, da je bilo od celotnega števila 6547 na novo zaposlenih oseb 5393 ali ca 80 % žensk.

Že ti skopi podatki nam povsem jasno govorijo o pomembni vlogi, ki jo ima žensko prebivalstvo v strukturi delovne sile v naši republiki. Jasno je, da sta današnje stanje in tendenca vse močnejše relativne udeležbe žensk v strukturi naše delovne sile rezultat procesa, ki so ga v danih demografskih pogojih in v okviru zavestne družbeno ekonomske politike izoblikovale objektivne zakonitosti pospešenega gospodarskega razvoja. Natančnejša analiza intenzivnosti tega procesa, oziroma stopnje odvisnosti med obsegom zaposlenosti in gospodarsko razvitostjo, bi presegala namen in cilj te informacije. To še toliko bolj, ker že primerjava najsplošnejših indikatorjev gospodarske razvitosti, to je strukturnih deležev osnovnih skupin gospodarske aktivnosti in obsega ženske zaposlenosti v celoti potrjuje tesno korelacijsko vez med obema pojavoma.

Spremembe strukturnih deležev aktivnega prebivalstva ter ustrezne spremembe odstotnih deležev pa so razvidne iz spodnjega pregleda:

Leto	Primarne dejavnosti		Sekundarne dejavnosti		Terciarnne dejavnosti	
	struktur. delež	odstotek žensk	struktur. delež	odstotek žensk	struktur. delež	odstotek žensk
1953	50,6	48,5	27,1	25,3	22,3	34,1
1961	33,7	49,0	32,7	32,7	33,6	46,2

Kot vidimo, predstavlja žensko prebivalstvo že skorajda polovico zaposlene delovne sile v terciarnih dejavnostih. Zelo opazen je tudi porast ženske zaposlenosti v sekundarnih gospodarskih dejavnostih. To nam kaže, da vzporedno z vse večjo modernizacijo in mehanizacijo proizvodnih sredstev, s sodobnejšo organizacijo in specializacijo tehnoloških postopkov ter z vse večjo interno

** Podatki o zaposlenosti temeljijo na tako imenovani kategoriji »aktivnih zavarovancev«. Le-ta je nekoliko širša kot kategorije zaposlenih prebivalcev po uradni statistični metodologiji, saj ne glede na obsežnejše in natančnejše registriranje zaposlenih vsebuje tudi tako imenovane »osebe z individualnimi prejemki« (upokojenec, štípendisti, rentniki itd.)

delitvijo dela ženska delovna sila v vse večji meri prodira tudi v vrste industrijskih proizvajalcev. Še nazorneje nam to kažejo tabele I. II. in III., ki vsebujejo nadrobne podatke o gibanju zaposlenosti v letih 1955 do 1962.

Ti podatki nam kažejo:

— da raste udeležbeni odstotek žena izredno močno in kontinuirano skozi vsa leta (tabela I. in II.);

— da je stopnja rasti ženske zaposlenosti sicer močno različna od panoge do panoge oziroma od stroke do stroke, vendar dosledno v vseh panogah in dejavnostih višja od stopnje rasti skupne zaposlenosti (celo v tistih industrijskih strokah, ki veljajo kot izključno »moške« — tabela II.);

— da to ni pojav, ki bi bil specifičen samo v republiškem povprečju ali v posameznih najbolj razvitih regionalnih območjih, temveč je karakterističen prav za vse okraje naše republike (tabela III.).

Vse to nam nedvomno priča, da to ni pojav, pogojen s kakšnimi trenutnimi gospodarskimi ali izvengospodarskimi vplivi, temveč pojav, ki je tesno povezan in objektivno pogojen s progresivnim razvojem oziroma današnjim nivojem naše ekonomike, pojav, s katerim bomo vedno v večji meri morali računati tudi v bodoče.

Zaposlovanje žensk mora zato postati eden od elementov, s katerimi mora računati naša tekoča, kakor tudi perspektivna ekonomska politika in to na vseh različnih področjih, ki jih celovito in skladno reševanje tega vprašanja zahteva. Tu mislimo kakovostno in strukturno ustrezajoče delovne sposobnosti že zaposlene, še bolj pa perspektivno potrebne ženske delovne sile, kakor tudi materialne pogoje, ki jih mora komunalna skupnost ustvariti, če hoče uspešno razrešiti osnovni konflikt med gospodarsko in družbeno aktivnostjo zaposlenih žensk in njihovo obremenitvijo v individualnem gospodinjstvu.

III.

Če upoštevamo dinamiko zaposlovanja žensk in spremembe, ki s tem nastajajo v družini, ter jo primerjamo z razvojem otroškega varstva, se nam trditev o zaostajanju tega področja pokaže v še ostrejši luči. V zadnjih osmih letih se je zaposlilo na leto okrog 10 000 žensk, medtem ko so se v istem času zmogljivosti otroškega varstva povečale le za približno 700 mest. Najbolj občutimo pomanjkanje vseh oblik otroškega varstva v industrijskih središčih in mestih, kjer je med zaposlenimi velik odstotek žensk (v treh občinah nad 50 %, v 17 občinah blizu 50 %, in v 33 občinah med 30 in 40 %).

V zvezi z vsem navedenim lahko trdimo, da nerazvito otroško varstvo ogroža zdrav in vsestranski razvoj otrok ter povzroča mnogo akutnih socialnih in vzgojnih problemov, ki često zapuščajo nepopravljive posledice;

— močno zavira družbena prizadevanja za povečanje produktivnosti, saj neposredno vpliva na smotrno poklicno usmeritev ženske delovne sile, na strokovno usposabljanje in delovne uspehe že zaposlenih žensk, zlasti mater, in povzroča njihovo izostajanje iz proizvodnje.

Da bi v bodoče uspešneje tekla družbena akcija za uresničevanje načel resolucije o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu in da bi hitreje rasla družbena materialna osnova za razširitev te dejavnosti, bi bilo treba upoštevati:

— da je razvito otroško varstvo za posameznika proizvajalca in upravljalca in za družino pogoj, da neovirano razvije svoje delovne sposobnosti in tako čimveč prispeva za povečanje produktivnosti in za nadaljnjo rast individualnega in družbenega standarda.

Krajevna skupnost daje največ možnosti, da v njenem okviru starši in občani združeno uresničujejo tiste oblike otroškega varstva, ki bodo v vsakem konkretnem primeru najbolj ustrezale potrebam in materialnim možnostim. Ta dejavnost mora dobiti ustrezno mesto v njihovih statutih.

V teh prizadevanjih ima pomembno vlogo šola, ki bi morala skupno z otroško ustanovo postati žarišče vzgojno varstvene dejavnosti v krajevni skupnosti, hkrati pa v povezanosti z družino in drugimi institucijami ter organizacijami uresničevati skupno skrb za otroka. Pri tem bi seveda morala upoštevati vse tiste oblike, ki bodo najhitreje in brez šablone zagotavljale otrokom vseh starostnih obdobj pogoje za zdrav razvoj in vzgojo, jim širile in poglabljale obzorje, razvijale njihova nagnjenja in sposobnosti ter jih vključevale v otroško družabno življenje. V ta namen bi morali okrepiti materialno osnovno šol in jih konkretno usposobiti za širšo dejavnost.

— Da razvijanje otroškega varstva pomeni za delovno organizacijo in komuno interes in obveznost, ker staršem proizvajalcem in občanom omogoča, da se v celoti angažirajo na delovnem mestu in v upravljanju, kar zagotavlja za bodočnost zdrav telesni in duševni razvoj novih generacij. Zato so delovne organizacije in komune dolžne podpirati starše, ki se združujejo v krajevnih skupnostih z namenom, da bi svojim otrokom zagotovili potrebno varstvo in vzgojo.

Statuti in družbeni plani komun naj bi obravnavali otroško varstvo in v finančnem načrtu konkretizirali svoje materialne obveznosti. Podlaga za to naj bi bil program razvoja otroškega varstva v komuni, program, ki bi izhajal iz sedanjega stanja in potreb in ki bi temeljil na materialnih možnostih delovnih organizacij, komune in staršev ter zajemal hkrati vse oblike otroškega varstva. Programi naj bi predvideli tudi družbene obveznosti za kritje materialnih potreb, ki naj omogočijo nemoteno delovanje vseh oblik otroškega varstva in zagotovijo otrokom, da bodo deležni potrebne družbene skrbi. V politiki komun je treba doseči, da se bodo te naloge realizirale v krajevnih skupnostih.

Uresničevanje takega enotnega programa naj postane v okviru občinskega družbenega plana naloga vseh tistih organov in služb, ki v kakršnikoli obliki lahko prispevajo k temu. Zaradi boljše koordinacije dela med njimi je potrebno, da se s posebnim organom zagotovi stalno vsklajevanje dela.

— Da je danes najbolj pereča naloga v zvezi s harmoničnim in načrtnim razvojem otroškega varstva dosledno in smotno izkoriščanje strokovnih služb — predvsem urbanistične, pedagoške, zdravstvene in socialne in tudi večja skrb, da bi se te službe povezovale in usposobile za učinkovito delovanje.

Občinski program razvoja otroškega varstva je lahko kvaliteten le, če je pripravljen tako, da predstavlja sestavni del urbanistične dokumentacije v okviru urbanističnega plana. Izhaja naj iz analize sedanjega stanja ter upošteva higienske, pedagoške, prehranske in tehnične normative. Pri tem pa naj se izogiba mehanični uporabi tujih ali zastarelih normativov ter z vso prožnostjo upošteva nove družbene pojave in nova znanstvena dognanja ter tehnične izsledke. Da bi prišli do takih programov je predvsem potrebno pri stanovanjski

graditvi uveljaviti načelo, da je vsaka stanovanjska zgradba del krajevne skupnosti — organiziranega naselja in, da je treba naselju obvezno zagotoviti prostor ne le za konvencionalno komunalne službe, marveč tudi za sodobne oblike družbenih služb, med katerimi je otroško varstvo na prvem mestu.

— Da je treba na področju varstveno-vzgojnih dejavnosti tudi v bodoče uveljavljati načelo dohodka in družbenega upravljanja, ker zagotavlja boljše gospodarjenje z družbenimi sredstvi in sredstvi staršev ter omogoča večji vpliv delovnih kolektivov posameznih ustanov in staršev na reševanje konkretnih vprašanj, ki se pojavljajo v vsakdanji skrbi za otroka.

To poročilo ima namen vzpodbuditi vse činitele, na katere je bila naslovljena resolucija, da bi analizirali stanje otroškega varstva v svojem območju in podvzeli ukrepe, da bi se načela resolucije hitreje uresničevala.

Taka izhodišča in naloge pri vodenju politike otroškega varstva utemeljuje tudi družbeni plan LR Slovenije za leto 1963.

Absolutna in realitvna struktura zaposlenih v gospodarstvu LR Slovenije po skupinah aktivnosti in % udeležba žensk v posamezni skupini — v letih 1955—1961

Leto		V LRS zaposleni po skupinah aktivnosti:							
		primarna		sekundarna		terciarna		Skupaj	
		štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%
1955	vsi	32 438	8,8	225 836	61,5	109 060	29,7	367 334	100
	žene	9 863	8,0	66 700	54,4	46 063	37,6	122 626	100
	%	30,4	—	29,5	—	42,2	—	33,4	—
1956	vsi	33 526	8,9	224 236	59,4	119 546	31,7	377 308	100
	žene	9 811	7,6	69 495	53,5	50 521	38,9	129 827	100
	%	29,3	—	31,0	—	42,3	—	34,4	—
1957	vsi	34 439	8,6	237 150	59,5	127 007	31,9	398 596	100
	žene	9 741	7,0	74 734	53,9	54 242	39,1	138 717	100
	%	28,3	—	31,5	—	42,7	—	34,8	—
1958	vsi	33 669	7,9	256 144	60,2	136 001	31,9	425 814	100
	žene	9 029	6,0	81 328	54,2	59 739	39,8	150 096	100
	%	26,8	—	31,8	—	43,9	—	35,2	—
1959	vsi	32 725	7,3	269 183	60,0	146 644	32,7	448 552	100
	žene	8 186	5,2	85 585	53,8	65 111	41,0	158 882	100
	%	25,0	—	31,8	—	44,4	—	35,4	—
1960	vsi	34 147	7,2	283 183	59,7	156 929	33,1	474 259	100
	žene	8 450	4,9	91 731	53,7	70 890	41,4	171 071	100
	%	24,7	—	32,4	—	45,2	—	36,1	—
1961	vsi	37 199	7,5	291 570	59,0	165 709	33,5	494 478	100
	žene	9 080	5,0	95 391	52,7	76 686	42,3	181 157	100
	%	24,4	—	32,7	—	46,3	—	36,6	—
1962	vsi	36 740	7,3	294 228	58,7	170 045	34,0	501 013	100
	žene	8 847	4,7	97 273	52,2	80 271	43,1	186 391	100
	%	24,1	—	33,1	—	47,2	—	37,2	—

Gibanje in struktura zaposlenih po strokah, panogah in dejavnostih gospodarstev v letih 1956—1961

II.

	1956		1961		Indeks vsega zaposl. osebja (1956 = 100)		Indeks zaposl. žensk (1956 = 100)	
	vsi	ženske	vsi	ženske	% žensk	% žensk	1961	1961
111	4 167	541	5 867	841	13	14,3	141,8	155,5
112	14 258	1 038	14 163	1 118	7,3	7,9	99,3	107,7
113	991	50	1 006	73	5	7,3	101,5	146,0
114	10 380	1 305	11 418	1 580	12,6	13,8	110,0	121,1
115	7 106	694	7 460	792	9,8	10,6	105,0	114,1
116	6 017	1 999	7 766	2 778	33,2	35,7	129,1	139,0
117	27 173	6 509	39 513	9 986	24	25,3	145,4	153,4
118	206	10	433	36	4,9	8,3	210,2	360,0
119	6 480	2 830	10 780	4 996	43,6	46,3	166,3	176,5
120	3 834	1 327	6 375	2 493	34,6	39,1	166,3	187,9
121	5 990	1 373	5 897	1 466	22,9	24,8	98,4	106,8
122	17 633	5 905	23 169	8 876	33,5	38,3	131,4	150,3
123	4 077	1 419	5 413	1 974	34,8	36,4	132,7	139,1
124	27 175	19 352	34 209	24 798	71,2	72,4	125,9	128,1
125	6 896	2 938	9 583	4 579	42,6	47,7	139,0	155,9
126	821	324	1 162	408	39,4	35,1	141,5	125,9
127	5 789	2 698	8 015	3 720	46,6	46,4	138,5	138,8
128	2 012	947	2 494	1 187	47,1	47,5	123,9	125,3
129	751	531	628	427	70,7	67,9	83,6	80,4
130	148	31	262	60	20,9	22,9	177,0	193,5

II/1

	1956		1961		Indeks vsega zaposl. osebja (1956 = 100)		Indeks zaposl. žensk (1956 = 100)	
	vsi	ženske	vsi	ženske	% žensk	vsi	% žensk	1961
1	151 904	51 821	19 613	72 188	36,9	128,8	139,3	
2	24 442	8 141	28 696	7 877	27,4	117,4	96,8	
3	9 084	1 670	8 503	1 203	14,1	93,6	72,0	
4	30 045	2 796	41 471	3 964	9,6	138,0	141,7	
5	24 031	3 480	30 828	4 495	14,6	128,3	129,1	
6	28 571	14 866	42 412	24 753	58,3	148,4	166,5	
7	22 138	5 155	37 010	10 197	27,5	167,2	197,8	
8	4 360	943	8 785	1 921	21,8	201,5	203,7	
9	35 277	20 413	51 281	31 908	62,2	145,4	156,3	
0	26 363	10 492	30 537	13 185	43,1	115,8	125,6	
000	944	327	1 866	424	—	—	—	
Social. sektor	357 159	120 104	477 002	172 115	36	133,6	143,3	
Privatni sektor	20 149	9 723	17 476	9 042	51,7	86,7	92,9	
Skupaj	377 308	129 827	494 478	181 157	36,6	131,1	139,5	

Gibanje in struktura zaposlenih po okrajih v letih 1957—1962

Stevilo aktiv. in pog. zavaro- vancev v letu	Celje	Gorica	Koper	Kranj	Ljubljana	Maribor	M. Sobota	N. mesto	LRS
1957 vsi	46 406	22 341	27 635	46 285	134 553	84 901	13 759	23 226	399 106
ženske	14 860	6 597	9 115	17 933	51 706	27 300	4 381	6 831	138 723
% žensk	32,0	29,5	33,0	38,7	38,5	32,2	31,8	29,4	34,8
1958 vsi	49 936	23 123	30 505	48 625	143 003	90 657	14 734	25 754	426 337
ženske	16 228	6 951	9 876	19 062	56 166	29 449	4 762	7 609	150 103
% žensk	32,5	30,1	32,4	39,3	39,3	32,5	32,3	29,5	35,2
1959 vsi	53 154	23 942	31 651	50 877	150 535	95 992	15 241	27 160	448 552
ženske	17 241	7 309	10 324	20 080	59 349	31 497	4 843	8 239	158 832
% žensk	32,4	30,5	32,6	39,4	39,4	32,8	31,8	30,3	35,4
1960 vsi	55 075	25 526	33 968	53 741	159 357	100 700	16 766	29 126	474 259
ženske	18 588	7 972	11 018	21 769	63 451	33 721	5 373	9 179	171 071
% žensk	33,8	31,2	32,4	40,5	39,9	33,5	32,0	31,5	36,1
1961 vsi	56 622	26 834	35 773	55 549	167 581	103 980	18 109	30 843	495 291
ženske	19 513	8 725	11 900	22 535	67 292	35 351	5 926	10 049	181 291
% žensk	34,5	32,5	33,3	40,6	40,2	34,0	32,7	32,6	36,6
1962 vsi	57 330	26 989	36 410	55 960	169 399	105 457	19 068	31 372	501 985
ženske	20 247	9 033	12 314	22 959	69 160	36 061	6 369	10 451	186 594
% žensk	35,3	33,5	33,8	41,0	40,8	34,2	33,4	33,3	37,2

Varstveno-vzgojne ustanove 1953—1962

Leto	Ustanove	Zmogljivost	Oskrbovanci	Osebe	
				vse	vzgojno
1953	159	—	7 348	695	286
1954	172	—	8 397	780	354
1955	169	7 676	8 370	813	373
1956	167	7 862	8 885	809	401
1957	165	7 776	8 837	795	408
1958	165	7 878	9 449	825	444
1959	169	8 326	9 948	872	468
1960	187	10 101	12 042	1026	565
1961	197	11 995	12 704	1057	654
1962	198	12 802	12 178	1139	698

Aktivno prebivalstvo po popisu prebivalstva 1961

Občina	Vsi prebivalci		1		Ženske		Aktivne		% aktivnih žensk napram vsemu aktiv. prebitv.
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%	
LR Slovenija	1 591 507		802 365	56,1	830 743		380 360	45,8	42,6
Celje	268 705		147 386	54,9	139 914		60 470	43,2	41,0
Celje	50 308		29 063	57,8	26 646		12 922	48,5	44,4
Laško	12 810		7 213	56,3	6 745		3 093	45,9	42,9
Mozirje	15 760		8 134	53,7	7 924		3 220	41,9	40,2
Slov. Konjice	18 348		8 934	48,0	9 463		3 222	34,0	36,1
Sentjur	17 023		9 148	53,7	8 795		3 579	40,7	39,1
Smarje pri Jelšah	31 098		18 817	60,5	16 463		8 835	53,7	46,9
Šoštanj	22 245		11 155	50,1	11 247		3 927	34,9	35,2
Žalec	31 152		17 673	56,7	16 469		7 810	47,4	44,2
Brežice	25 293		13 232	57,3	12 961		4 731	36,5	35,8
Sevnica	19 719		9 948	53,1	9 590		3 833	40,0	35,5
Videm-Krško	26 548		14 068	53,0	13 611		5 248	38,6	37,3
Koper	217 780		111 097	51,0	111 872		38 438	34,4	34,6
Hrpelje	7 546		3 901	51,6	3 811		1 209	31,7	30,9
Ilirska Bistrica	13 834		6 768	48,9	7 067		2 176	30,8	32,1
Izola	9 339		5 053	54,1	4 850		2 046	42,2	40,5
Koper	29 228		15 114	51,7	14 812		5 083	34,3	33,6
Piran	11 410		5 525	48,4	5 807		1 790	30,8	32,4
Postojna	18 690		9 406	50,3	9 452		3 140	33,2	33,1
Sežana	18 397		9 423	51,2	9 445		3 174	33,6	33,7
Ajdovščina	21 392		10 084	47,1	10 967		3 160	28,8	33,7
Idrija	17 598		9 310	52,9	9 444		3 879	41,1	41,7
Nova Gorica	46 843		24 036	51,3	24 004		8 191	34,1	34,1
Tolmin	23 503		12 477	53,1	12 213		4 590	37,6	36,7

* Aktivno zaposleno in kmečko prebivalstvo in vsi upokojeenci ter druge osebe z lastnimi dohodki.

O b e d i n a	Vsi prebivalci	Aktivni		1		Zenske		Aktivne		% aktivnih žensk napram vsemu aktiv. prebiv.
		število	%	število	%	število	%	število	%	
Ljubljana	631 795	363 722	57,6	332 333	159 629	48,0	43,9			
Cerknica	14 230	7 860	55,2	7 435	3 032	40,8	38,6			
Domžale	27 449	15 921	58,0	14 576	7 311	50,2	45,9			
Grosuplje	22 594	13 749	60,9	12 021	6 421	53,4	46,7			
Hrastnik	16 187	8 297	51,3	8 220	2 769	33,7	33,3			
Kamnik	19 897	11 021	55,4	10 421	4 682	44,9	42,5			
Kočevje	16 970	8 411	49,6	8 612	3 051	35,4	36,3			
Litija	16 711	8 863	53,0	8 684	3 543	40,8	39,9			
Bežigrad	31 239	18 987	60,8	15 756	8 161	51,7	42,9			
Center	43 468	28 250	65,0	25 084	15 666	62,5	55,4			
Moste	32 724	20 017	61,2	16 716	8 669	51,9	43,3			
Šiška	37 584	22 394	59,6	19 877	10 306	51,8	46,0			
Vič	53 265	31 912	59,9	28 415	14 860	52,3	46,5			
Logatec	10 698	5 858	54,8	5 640	2 502	44,4	42,7			
Medvode	8 009	4 568	57,0	4 174	1 958	46,9	42,8			
Ribnica	11 816	6 168	52,2	6 196	2 376	38,3	38,5			
Trbovlje	18 118	9 287	51,3	9 308	3 125	33,6	33,6			
Vrhnika	12 599	6 894	54,7	6 549	2 804	42,8	40,7			
Zagorje ob Savi	15 387	7 613	49,5	7 832	2 522	32,2	33,1			
Novo mesto	45 457	26 775	58,9	23 867	12 402	52,0	46,3			
Črnomelj	16 906	9 014	53,3	8 852	3 751	42,4	41,6			
Metlika	6 881	3 611	52,5	3 740	1 526	40,8	42,2			
Trebnje	17 430	9 740	55,9	9 233	4 296	46,5	44,1			
Kranj	47 779	28 340	59,3	25 478	13 405	52,6	47,3			
Jesenice	26 016	14 330	55,1	12 677	4 720	37,2	32,9			
Radovljica	26 898	15 230	55,6	14 131	6 379	45,1	41,9			
Škofja Loka	24 133	13 618	56,4	12 768	5 970	46,8	39,6			
Trebnje	11 350	5 994	61,6	6 071	3 432	56,5	49,1			

Občina	Vsi prebivalci	Aktivni		1		Zenske	Aktivne		% aktivnih žensk napram vsemu aktiv. prebiv.
		Stevilo	%	Stevilo	%		Stevilo	%	
Maribor	473 227	270 160	57,1	246 624	121 823	49,4	45,0		
Dravograd	7 097	3 457	48,7	3 639	1 224	33,6	35,4		
Lenart	17 182	10 682	62,2	9 201	5 435	59,1	50,8		
Center	67 694	37 811	55,9	35 795	16 924	47,3	44,7		
Tabor	42 326	23 548	55,6	22 084	9 860	44,6	41,9		
Tezno	42 919	23 776	55,4	21 673	9 263	42,7	38,9		
Ormož	19 557	11 716	59,9	10 305	5 711	55,4	48,7		
Ptuj	63 731	38 612	60,6	33 758	19 422	57,5	50,3		
Radlje ob Dravi	17 661	8 264	46,8	8 884	2 813	31,7	34,0		
Ravne na Koroškem	21 904	10 440	47,7	10 844	3 328	30,7	31,9		
Slovenj Gradec	15 845	8 303	52,4	8 252	3 557	43,1	42,8		
Sloven. Bistrica	29 982	15 406	51,4	15 607	6 044	38,7	39,2		
Beltinci	15 080	9 354	62,0	7 710	4 622	60,0	49,4		
Gornja Radgona	19 492	11 050	56,7	10 447	5 328	51,0	48,2		
Lendava	20 832	12 747	61,2	10 851	6 033	55,6	47,3		
Ljutomer	17 651	10 601	60,1	9 310	5 320	57,1	50,2		
Murska Sobota	46 276	28 972	62,6	24 133	14 159	58,7	48,9		
Petrovci Šalovci	7 998	5 421	67,8	4 131	2 780	67,3	51,2		

Otroci do 18. leta starosti po registru prebivalstva 1961

Okraj, občina	Skupaj	0-2	Nad 2-7	Nad 7-14	Nad 14-16	Nad 16-18	0-2	% nad 2-7	% nad 7-14	% nad 14-16	% nad 16-18
LR Slovenija	507 481	54 272	146 759	206 332	48 769	51 349	10,7	28,9	40,7	9,6	10,1
Okraj Celje	87 013	9 539	24 839	34 734	8 439	9 462	11,0	28,5	39,9	9,7	10,9
Brežice	7 583	753	2 126	3 229	788	687	9,9	28,0	42,6	10,4	9,1
Celje	15 666	1 629	4 280	6 322	1 531	1 904	10,4	27,3	40,4	9,8	12,1
Lasko	4 044	460	1 189	1 545	388	462	11,4	29,4	38,2	9,6	11,4
Mozirje	4 790	545	1 432	1 894	451	468	11,4	29,9	39,5	9,4	9,8
Sevnica	6 173	696	1 738	2 559	601	579	11,3	28,2	41,4	9,7	9,4
Slovenske Konjice	6 799	783	1 913	2 736	629	738	11,5	28,1	40,2	9,3	10,9
Sentjur pri Celju	5 617	626	1 582	2 194	574	642	11,1	28,2	39,1	10,2	11,4
Šmarje pri Jelšah	10 103	1 153	2 782	3 976	1 057	1 135	11,4	27,5	39,4	10,5	11,2
Šoštanj	7 754	929	2 504	2 970	577	774	12,0	32,3	38,3	7,4	10,0
Videm Krško	8 540	869	2 380	3 519	916	856	10,2	27,9	41,2	10,7	10,0
Zalec	9 943	1 096	2 913	3 790	927	1 217	11,0	29,3	38,1	9,3	12,3
Okraj Koper	64 955	6 756	19 163	28 567	5 788	4 681	10,4	29,5	44,0	8,9	7,2
Ajdovščina	6 834	707	2 055	2 985	656	431	10,3	30,1	43,7	9,6	6,3
Hrpelje	2 148	191	578	1 012	186	181	8,9	26,9	47,1	8,7	8,4
Idrija	5 277	578	1 497	2 331	495	376	10,9	28,4	44,2	9,4	7,1
Ilirska Bistrica	4 328	427	1 227	1 909	422	343	9,9	28,4	44,1	9,7	7,9
Izola	3 056	371	1 059	1 201	218	207	12,1	34,7	39,3	7,1	6,8
Koper	8 967	977	2 728	3 866	706	690	10,9	30,4	43,1	7,9	7,7
Nova Gorica	13 491	1 379	3 871	6 039	1 253	949	10,2	28,7	44,8	9,3	7,0
Piran	3 710	428	1 227	1 498	290	267	11,5	33,1	40,4	7,8	7,2
Postojna	5 668	529	1 573	2 634	534	398	9,3	27,8	46,5	9,4	7,0
Sežana	5 142	490	1 556	2 309	461	326	9,5	30,3	44,9	9,0	6,3
Tolmin	6 334	679	1 792	2 783	567	513	10,7	28,3	43,9	9,0	8,10

Okraj, občina	Skupaj	0-2	Nad 2-7	Nad 7-14	Nad 14-16	Nad 16-18	% 0-2	% nad 2-7	% nad 7-14	% nad 14-16	% nad 16-18
Okraj Ljubljana	192 265	21 381	53 516	77 018	18 883	19 467	11,1	28,9	40,1	9,8	10,1
Cerknica	3 949	482	1 173	1 614	328	352	12,2	29,7	40,9	8,3	8,9
Crnomelj	5 736	599	1 728	2 416	567	426	10,4	30,2	42,1	9,9	7,4
Domžale	8 927	1 122	2 668	3 388	819	930	12,6	29,9	37,9	9,2	10,4
Grosuplje	7 294	969	2 297	2 674	660	694	13,3	31,5	36,7	9,0	9,5
Hrastnik	5 151	518	1 502	1 998	508	625	10,0	29,2	38,8	9,9	12,1
Jesenice	7 650	758	2 176	3 090	754	872	9,9	28,4	40,4	9,9	11,4
Kamnik	6 476	750	1 961	2 605	544	616	11,6	30,3	40,2	8,4	9,5
Kočevje	6 081	717	1 966	2 560	481	357	11,8	32,3	42,1	7,9	5,9
Kranj	14 913	1 657	4 259	5 845	1 461	1 691	11,1	28,6	39,2	9,8	11,3
Litija	5 638	628	1 704	2 197	532	577	11,2	30,2	39,0	9,4	10,2
Ljubljana-Bežigrad	9 056	825	2 416	3 594	1 068	1 153	9,1	26,7	39,7	11,8	12,7
Ljubljana-Center	10 389	840	2 354	4 745	1 332	1 118	8,1	22,7	45,7	12,8	10,7
Ljubljana-Moste-Polje	9 338	999	2 759	3 583	996	1 001	10,7	29,5	38,4	10,7	10,7
Ljubljana-Šiška	10 681	1 084	2 884	4 529	1 146	1 038	10,2	27,0	42,4	10,7	9,7
Ljubljana-Vič-Rudnik	14 530	1 667	4 099	5 743	1 541	1 480	11,5	28,2	39,5	10,6	10,2
Logatec	3 364	443	1 011	1 276	284	350	13,2	30,1	37,9	8,4	10,4
Medvode	2 449	299	749	973	199	229	12,2	30,6	39,7	8,1	9,4
Melika	2 217	217	592	663	223	222	9,8	26,7	43,4	10,1	10,0
Novo mesto	14 983	1 846	4 563	5 775	1 495	1 304	12,3	30,5	38,5	10,0	8,7
Radovljica	803	827	2 315	3 318	778	865	10,2	28,6	40,9	9,6	10,7
Ribnica	3 845	446	1 191	1 530	343	335	11,6	31,0	39,8	8,9	8,7
Skofja Loka	7 737	969	2 283	2 955	692	838	12,5	29,5	38,2	9,0	10,8
Trbovlje	5 447	536	1 518	2 290	480	623	9,8	27,9	42,1	8,8	11,4
Trebnje	5 681	758	1 680	2 185	537	521	13,3	29,6	38,5	9,4	9,2
Trzinč	3 602	414	1 016	1 469	317	386	11,5	28,2	40,8	8,8	10,7
Vrhnika	3 961	457	1 187	1 587	378	252	11,5	30,0	40,0	9,5	8,9
Zagorje ob Savi	5 067	554	1 455	2 116	420	512	10,9	28,9	41,8	8,3	10,1

Okraj, občina	Skupaj	0-2	Nad 2-7	Nad 7-14	Nad 14-16	Nad 16-18	% 0-2	%nad 2-7	%nad 7-14	%nad 14-16	%nad 16-18
Okraj Maribor	163 248	16 596	47 241	66 013	15 659	17 739	10,2	28,9	40,4	9,6	10,9
Beltinci	5 439	506	1 456	2 239	637	601	9,3	26,8	41,2	11,7	11,0
Dravograd	2 636	2 299	805	1 022	229	281	11,3	30,5	38,8	8,7	10,7
Gornja Radgona	7 084	710	2 133	2 895	669	677	10,0	30,1	40,9	9,4	9,6
Lenart	6 013	710	1 864	2 256	559	624	11,8	31,0	37,5	9,3	10,4
Lendava	6 744	614	1 887	2 822	652	709	9,1	28,0	41,8	9,7	11,4
Ljutomer	6 351	614	1 781	2 689	632	635	9,7	28,0	42,3	10,0	10,0
Maribor-Center	22 454	2 091	6 257	9 230	2 202	2 674	9,3	27,9	41,1	9,6	11,9
Maribor-Tabor	13 285	1 255	3 729	5 284	1 354	1 663	9,4	28,1	39,8	10,2	12,5
Maribor-Tezno	14 135	1 511	4 130	5 515	1 309	1 670	10,7	29,2	39,2	9,3	11,8
Murska Sobota	15 263	1 448	4 260	6 529	1 547	1 479	9,5	27,9	42,8	10,1	9,7
Ormož	6 734	733	1 906	2 687	690	718	10,9	28,3	39,9	10,2	10,7
Petrovci-Šalovci	2 585	213	716	1 122	268	286	8,2	27,7	43,4	10,4	10,3
Ptuj	22 950	2 573	6 739	9 065	2 123	2 450	11,2	29,4	39,5	9,2	10,7
Radlje ob Dravi	6 883	709	2 093	2 789	601	686	10,3	30,5	40,5	8,7	10,0
Ravne na Koroškem	8 023	754	2 517	3 219	751	782	9,4	31,4	40,1	9,4	9,7
Slovenj Gradec	5 977	662	1 734	2 410	550	621	11,1	29,0	40,3	9,2	10,4
Slovenska Bistrica	10 692	1 194	3 229	4 240	886	1 149	11,2	30,2	39,6	8,3	10,7

PRIPOROČILO

za izvajanje nalog komune in krajevne skupnosti pri otroškem varstvu

Ljudska skupščina LR Slovenije je na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 18. marca 1963 obravnavala skupno poročilo Sveta za socialno varstvo LRS in Sveta za šolstvo LRS o izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu (Uradni list LRS, št. 26-234/61), ki ga je Ljudski skupščini posredoval v obravnavo Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

Ljudska skupščina LRS sprejme poročilo na znanje in se strinja s stališči, ki jih poročilo vsebuje. Ljudska skupščina LRS zato

priporoča

občinskim ljudskim odborom, krajevnim skupnostim ter družbenim in gospodarskim organizacijam, da poročilo Sveta za socialno varstvo LRS in Sveta za šolstvo LRS proučijo in pristopijo k učinkovitejšemu uresničevanju resolucije o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu. To naj se izrazi tudi v statutih komun, krajevnih skupnosti in delovnih organizacij. Občinski ljudski odbori in krajevne skupnosti naj izdelajo v sodelovanju z vsemi prizadetimi činitelji konkretne programe razvoja otroškega varstva za svoje območje ter tako zagotovijo sistematično družbeno skrb za varstvo otrok, zlasti pa za otroke zaposlenih staršev.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo
in socialno politiko in
Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

o izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu

Na skupni seji odbora za zdravstvo in socialno politiko ter odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS dne 12. marca 1963, ki so se je udeležili tudi predstavniki nekaterih komun, krajevnih skupnosti, kolektivov delovnih organizacij, družbenih in strokovnih organizacij, otroških varstveno-vzgojnih ustanov in šol ter posamezniki, so izčrpno obravnavali skupno poročilo sveta za socialno varstvo LRS in sveta za šolstvo LRS o izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu, ki ga je predložil Izvršni svet LS LRS.

Razprava je potrdila, da je bilo koristno analizirati razvoj otroškega varstva po resoluciji, ki jo je sprejela Ljudska skupščina LRS 28. septembra 1961 in ki je nakazala smernice za organizacijo sistematične družbene skrbi za

varstvo otrok. Razprava je tudi dokazala, da je upravičeno seznaniti s problematiko Ljudsko skupščino LRS, ker z urejanjem tega perečega družbenega vprašanja ne rešujemo zgolj družbenega standarda, marveč uveljavljamo tudi socialistične družbene odnose in ustvarjamo pogoje za hitrejši ekonomski razvoj.

Iz obsežne in vsestranske razprave je moč povzeti, da posvečajo vprašanjem otroškega varstva veliko truda in skrbi in da že zaznamujemo sorazmerno lepe uspehe. Pri tem pa moramo upoštevati, da so sodobne oblike otroškega varstva pogojene s celotnim družbenim in gospodarskim razvojem, da šele nastajajo in da gre pri tem za celoten kompleks vprašanj otroškega varstva in družine; zato moramo računati, da bo proces vsklajevanja možnosti in potreb dokaj dolgotrajen.

Razprava je pokazala, da mora otroško varstvo dobiti v komuni posebno mesto predvsem iz dveh temeljnih razlogov:

— ker je urejeno otroško varstvo pogoj za normalen in zdrav razvoj vseh otrok,

— ker je pogoj za povečanje produktivnosti staršev — proizvajalcev in za njihovo vključevanje v družbeno življenje.

Pri uresničevanju smernic resolucije je bil doslej premalo poudarjen drugi vidik. Prizadeti družbeni faktorji v komuni namreč ne rešujejo dovolj enotno problema otroškega varstva kot enega izmed pomembnih pogojev za nadaljnje večanje produktivnosti dela. To je toliko bolj pomembno, ker se čedalje bolj večja delež žensk v proizvodnji. Vse kaže, da bo ekonomski razvoj še naprej narekoval, naj zadovoljujemo potrebe po delovni sili tudi iz vrst ženskega prebivalstva. To ni le potrebno, ampak hkrati tudi najbolj racionalno, saj se že tako močan pritisk na razpoložljive stanovanjske fonde, na šolske in druge komunalne kapacitete zmanjšuje, če zaposlujemo ženske na območju, kjer prebivajo, namesto da bi z dotokom novih delavcev iz drugih območij še zaostrevali stanovanjsko stisko in druge probleme.

Analize, ki bi pokazale vpliv dobro urejenega otroškega varstva in ustanov za pomoč družini na produktivnost dela, bi prav gotovo pripomogle, da bi v komunah bolj doumeli družbeno ekonomski pomen tega vprašanja.

Razprava je jasno pokazala, da doslej v komunah in krajevnih skupnostih največkrat ni bilo prave orientacije glede sistema otroškega varstva in njegovega razvoja. Organi, ki naj bi vso to dejavnost koordinirano in po programu pospeševali, so bili v komunah prešibki. Zato je poglobljena naloga teh družbenih organov v komuni in krajevnih skupnosti, kako doseči, da bodo povežali vse zainteresirane faktorje in skrbeli za programiranje, združevanje in angažiranje razpoložljivih sredstev za celotni kompleks vprašanj otroškega varstva.

Potem ko je bila sprejeta resolucija, je samo 22 občinskih ljudskih odborov razpravljalo o otroškem varstvu, kar potrjuje, da so vprašanja otroškega varstva v komunah in krajevnih skupnostih sicer načenjali in po svojih možnostih reševali, da pa to še ni postalo sestavni del celotne politike v komuni. Zato tudi mnoge pomanjkljive in preveč deklarativne formulacije o otroškem varstvu v osnutkih občinskih statotov in v družbenih planih.

Razprava je potrdila ugotovitve republiških organov in ustanov, da so se vprašanja otroškega varstva v komunah doslej lotevali v glavnem le parcialno po področjih (zdravstvo, šolstvo, socialno varstvo itd.), ne pa kompleksno, zaradi česar tudi razpoložljivih sredstev niso uporabljali vselej dovolj smotrno.

Ker koncepti o oblikah otroškega varstva niso bili dovolj enotni, je bilo delovanje na tem področju v splošnem preveč enostransko in celo šablonsko. Sorazmerno velika družbena sredstva so npr. uporabljali za gradnjo dragih otroških ustanov, ki so bile tudi preveč oddaljene od stanovanj zainteresiranih prebivalcev. Vse to je vplivalo na višino oskrbnih stroškov in zmanjševalo vlogo otroške ustanove kot razširjene družine. Male, prikladnejše in cenejše ustanove v krajevnih skupnostih se ob tem niso mogle razvijati skladno s potrebami. Razprava je ugotovila več razlogov za takšno stanje, med njimi pomanjkanje strokovne dokumentacije o potrebah in premajhno uveljavljanje načela, da so prostori, namenjeni otrokom, tudi sestavni del stanovanjske graditve. V urbanističnih programih niso še dovolj proučili sodobnih principov za zidavo takih naselij, ki bi prebivalce soseske združevala v kulturnem in družbenem življenju ter v zadovoljevanju skupnih potreb družbenega standarda, med katerimi ima seveda otroško varstvo največji pomen. Zastopniki iz Maribora in Celja so navajali tamkajšnje izkušnje, kako je mogoče ob načrtnem združevanju subjektivnih in materialnih sil doseči lepe uspehe in zagotoviti smotrni razvoj takih oblik varstva, kakršne družine najbolj potrebujejo. Za to pa so potrebni enotni akcijski programi, kakršne je doslej uspelo izdelati le redkim komunam (Maribor-Tabor, Celje, Ljubljana-Center). Ti uspehi pa so v glavnem plod trajnejše mobilizacije in koordiniranega delovanja vseh zainteresiranih družbenih faktorjev.

V razvoju otroškega varstva so se preveč enostransko uveljavile samostojne varstveno-vzgojne ustanove, ki v precejšnji večini zajemajo le predšolske otroke. Premalo pa so se razvile druge oblike varstveno-vzgojne dejavnosti. Vsaj za varstvo šolskega otroka bi naj skrbela predvsem šola. Pri tem gre zlasti za organizacijo prehrane šolske mladine, za dodatno pomoč pri učenju in za ustrezno vzgojno zaposlitev učencev izven obveznega pouka v interesnih krožkih in v drugih prostovoljnih dejavnostih. Zlasti v mestnih in industrijskih središčih, kjer je problem varstva predšolskih otrok in šolarjev najbolj pereč, je zaradi pomanjkanja šolskega prostora (več izmen pouka) najteže organizirati takšne oblike varstva. Vendar si šole po svojih močeh prizadevajo, da bi opravljale tudi to pomembno funkcijo. O dosežkih na tem področju so govorili predstavniki mariborskih in ljubljanskih šol.

Iz razprave je mogoče sklepati, da bi bilo treba pri tem doseči zlasti:

— da bodo učni kolektivi in organi družbenega upravljanja na šolah razumeli socialno in vzgojno funkcijo najrazličnejših oblik otroškega varstva v okviru šole, namreč da šola s takšno dejavnostjo dopolnjuje družinsko vzgojo in oblikovanje otrokove osebnosti, da razbremenuje zaposlene starše, preprečuje vzgojno zanemarjenost otrok itd.,

— da bodo organi šole in družbeni organi komune upoštevali to dejavnost kot sestavni del učno-vzgojne obveznosti šole in zagotavljali razvoj tako pojmovanega varstva v svojih programih že pri gradnji šolskih prostorov, pa tudi da bodo določali višino in delitev dohodka šole, uveljavljali napredna pedagoška načela tudi na tem področju, šolali in nameščali potrebne pedagoške kadre, pritegovali starše k vodenju raznih otroških dejavnosti itd.,

— da bi tako najracionalneje izkoristili že sedanje in seveda tudi prihodnje materialne možnosti, predvsem pa že v današnjih razmerah smejeje in z jasnejšo perspektivo pospeševali ob šoli tiste dejavnosti, ki so važen del otroškega varstva.

Razprava je posvetila pozornost tudi varstvu dojenčkov, ki je razmeroma zelo drago za družbo in starše in povezano z mnogimi drugimi težavami (zdravstvenimi, proizvodnimi itd.); zato je treba ta problem posebej proučiti in iskati najustreznejše rešitve.

Primer, kako izolirano rešujemo probleme družine, je tudi njeno zdravstveno varstvo. V razpravi so opozorili na vrsto perečih vprašanj glede same organizacije zdravstvenega varstva, zlasti glede preventive (premalo sistematičnih zdravstvenih pregledov, pomanjkljiva prehrana otrok, nesistematično odpravljanje splošnih pojavov obolenj in hib pri otrocih itd.). Vse to povzroča občutne zdravstvene in socialne probleme ter ogroža zdrav in normalen duševni in telesni razvoj otrok. Pozornost zaslužijo izkušnje, ki so jih navajali, namreč, da je mogoče zlasti v šolah, že ob sedanji razvitosti strokovnih služb, uspešno reševati mnoge socialno-medicinske probleme tudi brez večjih finančnih sredstev.

Materialna osnova za otroško varstvo v komunah in krajevnih skupnostih je prešibka, že tako skromna sredstva pa zaradi prepovršno izdelane orientacije ter nestrokovnega lotevanja vprašanj pogosto nesmotrno izkoriščajo. Za otroško varstvo niso mobilizirali vseh razpoložljivih sredstev na področju komune, zlasti ne sredstev socialnega zavarovanja, gospodarskih organizacij itd., ki so jih pogosto uporabljali za druge potrebe družbenega standarda, za prehrano, rekreacijo itd., prezrli pa prav to področje. Pri delitvi dohodka v delovnih organizacijah bo treba zagotavljati tudi sredstva za otroško varstvo in to področje upoštevati tudi v statutih delovnih organizacij.

Dotoka sredstev komune v krajevno skupnost doslej še niso proučili, vemo, da je nezadosten, kar povzroča, da se tudi starši ne vključujejo dovolj, s pospeševanjem raznih oblik varstva, z lastnimi prispevki itd. Financiranje otroškega varstva v komuni je seveda povezano s celotno delitvijo dohodka med posameznimi skupnostmi, posebej pa je pereča materialna osnova krajevnih skupnosti, kar bo treba posebej proučiti. V razpravi sicer niso dali konkretnih predlogov, pač pa so posebej opozorili na probleme v zvezi z ekonomskimi cenami, ki bi jih bilo manj, če bi odgovorni faktorji pravilno reševali ta vprašanja z uvajanjem sistema delitve dohodka in družbene samouprave tudi na tem področju. Realna ekonomska cena je pravzaprav šele nakazala, kako nujno je poiskati cenejše oblike varstva, odkrila pa je tudi vrsto še nerešenih vprašanj glede tega, kakšno naj bo razmerje med prispevki družbe in prispevki staršev. Zaradi prešibke družbene intervencije v otroških ustanovah ne oskrbujejo ekonomsko ali vzgojno najpotrebnejših otrok, temveč predvsem otroke iz družin s sorazmerno visokimi dohodki. Gre pa v kompleksu teh vprašanj tudi za to, da bi morali iskati nasploh možnosti za cenejše, a ne manj učinkovito in manj kvalitetno varstvo.

Ekonomska cena je pogoj za samostojno gospodarjenje in družbeno upravljanje otroških ustanov, ki šele postajajo samostojne družbene institucije. Tudi zaradi tega bi morale komune pri uveljavljanju ekonomske cene izvajati pravilno politiko. Za otroka sta dolžni skrbeti družina in družba, zato je treba sorazmerno razdeliti tudi obveznosti, razmerje med obema pa oblikovati bolj dognano in v skladu s krajevnimi razmerami. Vsekakor pa je tudi nujno odpraviti takšne načine družbenega subvencioniranja teh ustanov, ki še preprečujejo, da bi se uveljavil sistem delitve dohodka in samoupravljanja na področju otroškega varstva.

Pri učinkovitem reševanju otroškega varstva imajo pomembno vlogo strokovni kadri in službe. Prilagoditi je treba programe že obstoječih šol vzgoji varstvenega kadra, da bi dobili širše in ustrežnejše profile in ustrezne organizatorje vzgojnega procesa v zelo različnih vzgojno-varstvenih oblikah. Tako bo mogoče postopoma odpravljati zastarele poglede na vzgojo otrok, na funkcijo otroškega varstva in na družinsko življenje, hkrati pa vsebinsko razviti nove, ustrežnejše metode dela z otroki in mladino. V sklopu varstva šolske, predvsem pa doraščajoče mladine bo treba hitreje razvijati tudi pogoje za njeno klubsko, športno in kulturno življenje.

Prav tako je treba dati širšo družbeno orientacijo strokovnim službam (socialnim, zdravstvenim, prosvetnim, urbanističnim in drugim), predvsem pa zagotoviti koordinacijo dela med njimi v komuni. Zaostriti je treba odgovornost ustreznih služb pri ljudskih odborih in samostojnih strokovnih zavodih, katerih naloga je ugotavljati in spremljati družbene potrebe in probleme ter na ta način zagotavljati pravičen razvoj otroškega varstva v komuni.

Nekateri udeleženci so v razpravi posebej opozorili na problem otroškega varstva na podeželju. Že zgoraj so omenjeni nekateri problemi pogojev in možnosti na tem področju. Vendar pa posebnosti proizvodnega načina in odnosov ter temu ustreznega načina življenja na vasi narekujejo, da je treba posebej proučiti tudi ta problem otroškega varstva, kjer imamo še zelo skromne izkušnje. Pri tem bi bilo treba upoštevati, da je tudi to vprašanje za nas družbeno in ekonomsko pomembno, ker gre tu za mnoge pereče probleme vzgoje in zdrave rasti otrok kot naših bodočih proizvajalcev.

Ob koncu povzemamo iz celotne razprave predvsem ugotovitev, da se področje otroškega varstva ni razvijalo skladno in sorazmerno z naglim gospodarskim razvojem. Zato niso redke pomanjkljivosti, nejasna stališča in nerešeni problemi, čeprav smo dosegli mnoge pozitivne izkušnje in uspehe, o katerih so z veliko zavzetostjo govorili udeleženci razprave. Nerešena vprašanja, na katera je razprava opozorila, bo treba predložiti strokovnim in družbenim službam ter drugim faktorjem, da bi jih nadalje proučevali in s tem pomagali, da bomo lahko smotrneje združevali vse sile za uspešnejše reševanje problemov otroškega varstva.

Razprava je tudi potrdila, da so bile smernice resolucije, ki jo je Ljudska skupščina LRS sprejela pred poldrugim letom, pravilne, da so primerne za sedanjo stopnjo družbenega in gospodarskega razvoja pri nas in da so še vedno zelo pereče. Glede vsebine teh smernic ni treba ničesar spreminjati ali dodajati, neizogibno pa je, da se v to vsebino nadalje poglobljamo in jo dosledno in hitreje uresničujemo. Zato je tudi vsebina in oblika predlaganega priporočila pravilna in primerna.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko ter odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora predlagata Ljudski skupščini LRS, da sprejme predlog priporočila za izvajanje nalog komune in krajevnih skupnosti pri otroškem varstvu.

Št. 56-1/63.

Ljubljana, dne 13. marca 1963.

Predsednik
odbora za prosveto
in kulturo Republiškega zbora:
France Perovšek l. r.

Predsednik
odbora za zdravstvo
in socialno politiko RZ:
Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor RZ
Zakonodajni odbor ZP

POROČILO

k predlogu priporočila za izvajanje nalog komune in krajevne skupnosti
pri otroškem varstvu

Zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev sta na skupni seji dne 15. marca 1963 obravnavala predlog priporočila za izvajanje nalog komune in krajevne skupnosti pri otroškem varstvu in ga sprejela z naslednjo dopolnitvijo: drugi stavek priporočila naj se spremeni tako, da se glasi:

»To naj bi se izrazilo tudi v občinskih družbenih planih ter statutih komun, krajevnih skupnosti in delovnih organizacij.«

Oba odbora predlagata, da Ljudska skupščina sprejme predlog priporočila. Za skupnega poročevalca je bil določen ljudski poslanec Marija Zupančič. Št. 56-1/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Predsednik
zakonodajnega odbora ZP:
Andrej Babnik l. r.

Predsednik
zakonodajnega odbora RZ:
dr. Heli Modic l. r.

Poročevalec:
Marija Zupančič l. r.

PREDLOG RESOLUCIJE

o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji

Ljudska skupščina LRS je na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 18. marca 1963 obravnavala politiko in naloge na področju rehabilitacije invalidnih oseb v Sloveniji.

Na podlagi te obravnave ugotavlja:

Ob hitrejšem družbenem razvoju in rasti življenjskega standarda družba vedno bolj skrbi tudi za tiste državljanke, ki so postali invalidni ter jim je zaradi posledic nezgod, bolezni ali drugih defektov zmanjšana delovna in življenjska sposobnost.

Po statističnih podatkih je v Sloveniji 11 759 vojaških in mirnodobnih osebnih invalidov, 30 712 delovnih invalidov, 1550 invalidov vida, 3500 invalidov sluha in okrog 20 000 duševno in telesno prizadetih otrok. Popolnih podatkov o vseh invalidnih osebah v naši republiki ni, po vseh zbranih podatkih pa je mogoče soditi, da je v Sloveniji več kot 80 000 telesno in duševno prizadetih oseb, kar pomeni več kot 5 % vseh prebivalcev. Dodati je treba še izredno velik letni prirast invalidnih oseb, kar pomeni novih 4000 delovnih invalidov (v letu 1961 je bilo v Sloveniji 54 000 nesreč pri delu). Poleg tega se v Sloveniji vsako leto rodi več kot 2200 fizično in psihično prizadetih otrok. Ob hitrem gospodarskem razvoju (večanje števila zaposlenih, nova proizvodna sredstva, novi

tehnološki postopki v proizvodnji, razvoj prometa, intenzivnejši tempo življenja itd.) se povečuje število nesreč in obolenj, četudi je medicinska znanost dosegla takšno raven, da je sposobna obnavljati v vedno večji meri delovne in življenjske sposobnosti prizadetih ljudi.

Po osvoboditvi smo v Sloveniji veliko storili predvsem pri razvijanju medicinske rehabilitacije. Razvili smo tudi nekatere posebne ustanove za profesionalno in socialno rehabilitacijo, hkrati pa so tudi gospodarske organizacije usposabljele in zaposlovale nekatere vrste invalidov. Prav tako usposabljammo v posebnih zavodih in v mejah rednega šolanja prizadeto mladino, saj je v Sloveniji 67 takih zavodov ali oddelkov s približno 3000 gojenci. Osnovo za nadaljnji razvoj rehabilitacije imamo tudi v zakonodaji, ki nudi pravni in materialni temelj za delo v prihodnosti in zato ni posebne potrebe po novih predpisih te vrste.

Rehabilitacijo invalidnih oseb so opravljali številni družbeni činitelji, upravni organi in institucije na različnih področjih: sveti za šolstvo, za socialno varstvo, za zdravstvo, upravni organi za delo, zavodi za socialno zavarovanje in zaposlovanje delavcev, zdravstveni in posebni zavodi ter nekatere gospodarske organizacije.

Kljub prizadevanju teh organov so se pri delu pokazale določene pomanjkljivosti. Značilnost dosedanjega dela je bila razdrobljenost in pomanjkanje koordinacije med posameznimi upravnimi področji in institucijami, premalo načrtno in nevsklajeno vlaganje družbenih sredstev v te namene. Zaradi tega tudi strokovni kader, ki se je ukvarjal z medicinsko in tudi s profesionalno rehabilitacijo, ni bil vselej smotrno izkoriščen in usmerjen v to delo. Gospodarske organizacije niso imele usposabljanja in zaposlovanja invalidov za eno svojih pomembnih dolžnosti, ki bi jo morale opravljati ob pomoči strokovnih in upravnih institucij.

Te pomanjkljivosti so se kazale tudi v komunah, saj zaradi tega še niso mogle imeti učinkovitih in enotnih programov rehabilitacije, tako da tudi gospodarske organizacije niso mogle biti vključene vanje. Izvajanje rehabilitacije je bilo zatorej nepopolno, neenotno in ni moglo dati dovolj učinkovitih rezultatov.

Z namenom, da bi bilo delovno področje rehabilitacije invalidnih oseb v prihodnosti bolj organizirano in koordinirano, predvsem pa, da bi se razvil enoten sistem izvajanja rehabilitacije, je bila v mesecu decembru 1962 sklicana na pobudo Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Sveta za socialno varstvo LRS, Sveta za zdravstvo LRS, Sveta za šolstvo LRS, Sekretariata IS za delo, Republiškega zavoda za socialno zavarovanje, Zavoda LRS za zaposlovanje delavcev in Zavoda LRS za rehabilitacijo invalidov I. Republiška konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, katere se je udeležilo več kot 220 družbenih in strokovnih delavcev. Ob tej priliki je bila ustanovljena Stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji kot družbeni organ, ki naj bi usmerjala vse družbene napore in koordinirala delo vseh činiteljev na področju rehabilitacije invalidnih oseb v Sloveniji.

Ljudska skupščina LRS sodi, da je rehabilitacija invalidnih oseb pomembna in stalna družbeno-ekonomska naloga. Zato sprejema

resolucijo

o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji:

1. Skrb za pravilen in uspešen razvoj rehabilitacije invalidnih oseb naj postane sestavni del naše celotne družbene aktivnosti in zlasti našega gospodarstva. Zaradi tega problemov rehabilitacije ni mogoče obravnavati ločeno od ekonomskih problemov delovnih organizacij in komune. Zaposlitev invalidov v rednih delovnih razmerah mora biti osnovno načelo v procesu vraščanja invalidnih oseb v normalno življenje.

Rehabilitacija invalidnih oseb je kontinuiran proces, ki vključuje zdravstveno in tudi poklicno usposabljanje do največje možne mere ter se nadaljuje z zaposlitvijo do popolne vključitve invalida v življenje kot enakopravnega proizvajalca in upravljalca.

2. Komune in delovne organizacije naj posvečajo preventivnim ukrepom največjo pozornost. Z vsemi silami si je treba prizadevati za ohranitev telesnega in duševnega zdravja občanov, za njihovo varnost pri delu in drugem družbenem delovanju. Izpopolnjevanje je treba vse predpisane norme na področju zdravstvene preventive, šolske vzgoje, tehnične varnosti itd., ki dajejo dovolj široko osnovo za izvajanje potrebnih ukrepov.

3. V komuni kot temeljni družbeno-politični skupnosti delovnih ljudi mora biti rehabilitacija neločljiv element družbenega in ekonomskega razvoja in je ni mogoče zoževati na reševanje samo socialne ogroženosti oseb. Ljudski odbori naj upoštevajo potrebe in ekonomske možnosti v komuni in naj izdelajo tak program rehabilitacije, pri katerem bodo sodelovali vsi družbeni in strokovni činitelji.

Pri izvajanju rehabilitacije v komunah naj bi prevzele odločilno vlogo predvsem gospodarske organizacije. Že dosedanja praksa kaže, da so rehabilitirane in na ustreznih delovnih mestih zaposlene invalidne osebe enakopravni in uspešni proizvajalci in upravljalci v delovnem kolektivu. Gospodarske organizacije naj uresničujejo program rehabilitacije invalidnih oseb v okviru svoje kadrovske politike.

Takšno pojmovanje postavljenih načel rehabilitacije naj dobi svoje mesto v občini in v delovni organizaciji, da bo rehabilitacija vključena v razvoj komune kot njen integralni del.

4. Rehabilitacija invalidnih oseb je zahteven proces, ki naj se izvaja ob sodelovanju strokovnjakov (zdravnik, psiholog, pedagog, socialni delavec in drugi), da bi bili ukrepi kar se da učinkoviti in da bi bile rešitve trajne vrednosti. Zato je potrebno organizirati tako strokovno službo, ki bo te zahteve zadovoljila. To naj bi bili rehabilitacijski centri kot strokovno-operativne institucije, ki naj se organizirajo v občini oziroma za več občin skupaj, iz katerih bodo invalidi usposobljeni zato, da stopajo v redna delovna razmerja na sodobno organiziranih delovnih mestih.

Invalidske delavnice pa naj bi ob izboljšanih organizacijskih, materialnih in kadrovskih pogojih strokovno usposabljele za delo v redni proizvodnji tiste invalidne osebe, ki niso potrebne zahtevnejšega strokovnega obravnavanja v rehabilitacijskih centrih. Hkrati bi bilo treba skrbeti za to, da se v invalidskih delavnicah zaposlijo predvsem invalidne osebe in da se organizacija proizvodnje v invalidskih delavnicah dvigne na sodobno raven.

5. Posebne zahteve šolanja in usposabljanja telesno in duševno prizadete mladine so težak problem, ki terja posebne programe pri izvajanju politike rehabilitacije, za kar nudi osnovo zakon o posebnem šolstvu. Zato je kategorizacija in evidenca invalidne mladine stalna dolžnost družbenih in strokovnih služb,

da bi lahko ob ugotovljenem dejanskem stanju razvijali delovne programe v posebnem šolstvu in v rehabilitacijskih institucijah. To nalaga tudi večje naloge družbenim skladom za šolstvo.

6. Zavod za rehabilitacijo invalidov LRS naj si prizadeva, da bo kot republiški strokovni organ opravljal vse naloge na področju medicinske in profesionalne rehabilitacije, ki mu jih nalaga ustanovitvena odločba in, ki jih nakazuje ta resolucija.

Svoje delo naj ob sodelovanju z drugimi tovrstnimi zavodi usmeri v proučevanje dosedanjih izkušenj pri usposabljanju in zaposlevanju invalidnih oseb ter jih posreduje neposrednim interesentom; v proučevanje delovnih metod na tem področju; v ugotavljanje potreb po strokovnem kadru, njegovih profilih in posredovanje teh ugotovitev ustreznim izobraževalnim institucijam; v prizadevanja za modernizacijo ortopedskih pripomočkov; v organizacijo pomoči nastajajočim bazenskim centrom za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb na ustreznih delovnih mestih; v analitično obdelavo evidenčnega in statističnega gradiva o invalidnih osebah.

Tako bo lahko Zavod za rehabilitacijo invalidov LRS omogočil uspešno delovanje vsem činiteljem na področju rehabilitacije.

7. Stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb naj kot koordinacijski družbeno-politični činitelj pri vseh prizadevanjih na področju rehabilitacije v Sloveniji postane pobudnik razvoja rehabilitacije na vseh področjih. Ta razvoj naj temelji na ekonomskih možnostih tako za investicijska vlaganja kakor tudi za vse druge ukrepe pri izvajanju rehabilitacije invalidnih oseb.

Takšna vloga stalne konference ne odvezuje družbenih, strokovnih in gospodarskih organizacij ter upravnih organov njihovih dolžnosti pri izvajanju rehabilitacije invalidnih oseb. Nasprotno — koordinirano delo naj poglobi vsa dosedanja prizadevanja teh činiteljev ter ustvari organizacijske in strokovne pogoje za hitrejšo izvajanje nalog, ki so zajete v tej resoluciji.

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije priporoča vsem družbeno ekonomskim in političnim činiteljem, da na svojih področjih obravnavajo dejavnosti pri rehabilitaciji invalidnih oseb kot sestavni del našega družbenega življenja in podvzamejo vse potrebne ukrepe za uspešno izvajanje rehabilitacije.

OBRAZLOŽITEV

I. republiška konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, ki je bila v decembru 1962, je sklenila, da naj se Ljudski skupščini LRS predloži osnutek resolucije o politiki izvajanja kompleksne rehabilitacije invalidnih oseb v Sloveniji. Predloženi osnutek temelji na načelih, sklepih in priporočilih, ki so bila sprejeta na I. republiški konferenci.

I. republiške konference se je udeležilo več kot 220 udeležencev in sicer predstavniki zveznega odbora SZDL, Centralnega sveta ZSJ, Sekretariata ZIS za zdravstvo in socialno politiko, Sindikatov Slovenije, Združenja borcev, zavodov za socialno zavarovanje, večjih gospodarskih organizacij, občinskih in okrajnih ljudskih odborov, zavodov za zaposlovanje delavcev, predstavniki različnih zdravstvenih ustanov, strokovnih društev, defektologov, pedagogov, psihologov, socialnih delavcev, fizioterapevtov, socialnih centrov, rehabilitacijskih ustanov, invalidskih delavnic, gospodarskih zbornic ter drugih strokovnih in družbenih institucij.

Do I. republiške konference v tako širokem obsegu je prišlo predvsem zaradi pereče problematike na področju rehabilitacije. Konferenca je imela nalogo poiskati primerno stalno obliko aktivnega vodenja enotne politike na področju kompleksne rehabilitacije. Pri iskanju najprimernejših oblik dela so bile v bližnji preteklosti razprave tudi o ustanovitvi posebnega upravnega organa za rehabilitacijo pri Izvršnem svetu LS LRS. Glede na to, da je področje rehabilitacije razvejano po različnih resorih, upravnih organih in po družbeno strokovnih ustanovah, bi ustanovitev stalnega upravnega organa za rehabilitacijo morebiti zoževala in zavirala že ugotovljene širše koncepte dela in nekatere dokaj solidne programe na posameznih področjih rehabilitacije. Iz teh razlogov so pobudniki I. republiške konference sodili, da naj bi tako široko zasnovana republiška konferenca odgovorila na številna pereča in še nerešena vprašanja s področja rehabilitacije. V razpravah je prevladal predlog, da naj bi I. republiška konferenca prerasla v Stalno konferenco za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, v širok družbeni in strokovni organ, ki bo z družbeno-ekonomskih vidikov obvladal zelo zahtevno področje kompleksne rehabilitacije.

Tako izoblikovana stališča je I. republiška konferenca v celoti sprejela. Izvoljeno je bilo 38 člansko predsedstvo Stalne konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, ki je dobilo nalogo konkretizirati delovni program in koordinirati vso aktivnost družbenih in strokovnih činiteljev z namenom izvajati vse naloge, ki so v predloženem osnutku resolucije.

Predsedstvo sestavljajo najvidnejši predstavniki delovnih kolektivov, zavodov, ustanov, družbenih in upravnih organov, ki so odgovorni za izvajanje rehabilitacije in ki so aktivno sodelovali na I. republiški konferenci.

Do sedaj smo v naši republici s precejšnjimi sredstvi razvili vrsto ustanov za medicinsko rehabilitacijo, ki so često presegle potrebe nekaterih območij (Ljubljana ima npr. zasedenih komaj polovico kapacitet za eksterne oskrbovance-invalidne osebe). Uspehe na področju medicinske rehabilitacije lahko primerjamo z najbolj razvitimi evropskimi državami, na področju poklicnega usposabljanja in zaposlovanja invalidov pa smo glede na dobro razvite kapacitete za medicinsko rehabilitacijo v izrednem zaostanku. Po pravilniku o organizaciji invalidskih delavnic smo v Sloveniji organizirali 23 invalidskih zaščitnih delavnic. Funkcija teh delavnic naj bi bila predvsem usposabljanje invalidov; njihova tehnična opremljenost in zasedba s strokovnimi kadri pa je danes na izredno nizki stopnji, saj ne dosega niti povprečne ravni v obrtniški proizvodnji. V teh delavnicah invalidi največkrat delajo v zelo težkih delovnih razmerah. Posledica je nizka storilnost in nizki osebni dohodki. Tudi njihova proizvodna orientacija je v mnogih primerih napačna, razdrobljena in preveč raznovrstna. V invalidskih delavnicah so zaposlene večinoma invalidne osebe, ki bi se po primerni poprejšnji priučitvi ali z manjšimi adaptacijami delovnih mest v industriji, lahko zaposlile v redni proizvodnji.

Z namenom, da bi ustvarili ustrezen strokovni temelj za poklicno usposabljanje invalidov in njihovo adaptacijo v normalno proizvodnjo, je v resoluciji predlog, da bi formirali v Sloveniji manjše število tako imenovanih bazenskih centrov za rehabilitacijo, ki bi s primerno strokovno službo na svojem območju invalidne osebe tako strokovno usposobili, da bi jih lahko zaposlila industrija določenega področja.

Naš industrijski razvoj zahteva sodobno organizacijo, ki omogoča delitev dela na veliko število specializiranih delovnih mest. Tak razvoj nam omogoča,

da s kratkimi postopki priučimo invalidne osebe za specializirana delovna mesta in za redno zaposlitev v industriji. Že sedanja praksa kaže, da je v sodobno organiziranih podjetjih več možnosti in praktičnih pogojev za zaposlitev invalidov, kot pa v nekaterih drugih industrijskih podjetjih, kjer je organizacija dela na nizkem nivoju in s tem v zvezi tudi produktivnost. Nekatera podjetja so že doslej zaposlila veliko število težkih invalidov, ki so v delovnem razmerju dosegli celo nadpovprečno storilnost.

V naši republiki posameznih področij rehabilitacije, ali celo kompleksne rehabilitacije doslej nismo proučevali študijsko-raziskovalno in analitsko. Posledice tega so neurejena statistična služba, nesmotrno izkoriščanje in planiranje strokovnih kadrov, nenačrtno vlaganje sredstev v graditev kapacitet, in zaradi tega neizkoriščenost kapacitet na nekaterih območjih. Zato je v resoluciji tudi naloga študijsko-raziskovalnega dela, ki naj bi ga sistematično in kontinuirano opravljal Zavod za rehabilitacijo invalidov LRS. To delo bo stalni konferenci in vsem drugim pristojnim činiteljem, hkrati pa na novo formiranim bazenskim centrom za rehabilitacijo in koordinacijo rehabilitacijskih dejavnosti v komunah omogočilo vodenje enotne politike o rehabilitaciji.

Ekonomski računi kažejo, da so izdatki družbe za zaščito invalidnih in defektnih oseb med rehabilitacijo 3,5-krat večji od stroškov za normalno izplačevanje invalidnin in za ostale oblike zaščite. Po rehabilitaciji so te dajatve dvakrat manjše kot pred rehabilitacijo. To pomeni, da so vložena sredstva za rehabilitiranega invalida že po nekaj letih povrnjena, če je rehabilitirana oseba zaposlena na ustreznem delovnem mestu.

V predloženem osnutku resolucije so nekatere naloge za izvajanje rehabilitacije v komunah. Prav tako kot v republiškem merilu na novo formirana stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, bi morali organi za rehabilitacijo v komunah združiti skupna prizadevanja posameznih rehabilitacijskih činiteljev. Celotna aktivnost rehabilitacije v komunah naj bi bila prav tako organizirana, stalna in koordinirana oblika dela, ki bi jo vodil poseben organ ljudskega odbora. Na tem temelju je tudi v komuni potrebno sestaviti dolgoročne programe rehabilitacije, upoštevajoč načela resolucije in I. republiške konference.

S pravilnikom o kategorizaciji in evidenci invalidne mladine pri nas prvič organizirano posegamo na to izredno pereče področje. Čeprav kategorizacija in evidenca otrok še ni do kraja opravljena, ugotavljamo izredno deficitarnost kapacitet posebnega šolstva in primernih specialnih ustanov, kjer naj bi usposabljali to mladino. Prav tako primanjkuje kadrov za to specialno pedagoško področje. Pristojni organi so dolžni čimprej opraviti kategorizacijo in evidenco, da bi na tej osnovi mogli stalno in preventivno reševati to izredno perečo problematiko.

I. republiška konferenca je zato sklenila predložiti Ljudski skupščini LRS resolucijo, da bi najvišji predstavniški organ zavzel stališče do izvajanja rehabilitacije.

Poglavitni namen predložene resolucije naj bi bil prispevek k utrjevanju medsebojnih odnosov med delovnimi ljudmi v naši socialistični družbi, k poglobljanju socialistične zavesti, da celotna družba pomaga svojim članom in tako izpolnjuje temeljno načelo socialističnega humanizma.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo
in socialno politiko

POROČILO

k predlogu resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 13. marca 1963 obravnaval predlog resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji.

V razpravi je odbor soglasno ugotovil, da je sedanje stanje na področju rehabilitacije invalidnih oseb v naši republiki izredno pereče. Že tako visoko število invalidov, zlasti delovnih invalidov, se spričo hitrega gospodarskega razvoja in vedno novih tehnoloških postopkov nenehno povečuje. Vključevanje teh invalidov v normalno življenje in delo terja človečnost, napore, da prizadeti zaživi zopet kot polnopravni član naše socialistične družbe. Pri tem sredstva, ki jih je treba izdati za ponovno usposabljanje, nikakor ne presegajo izdatkov za invalidnine in druge oblike varstva, ki bi jih bilo treba sicer izdati, ampak so precej manjša. Dejstvo, da so pri nas uspehi medicinske rehabilitacije na ravni najbolj razvitih evropskih držav, da pa smo glede poklicnega usposabljanja in zaposlovanja invalidov močno v zaostanku, terja, da učinkovito ukrepamo in dohitimo zamujeno. Predlog resolucije vsebuje konkretne predloge za izboljšanje neustreznega sedanjega stanja.

Odbor je obravnaval tudi oblike pravnega akta, s katerim naj dosežemo učinkovito dejavnost na tem področju. V našem skupščinskem delu smo sprejeli načelo, da ni nujno reševati sleherni družbeni problem z zakonom in podobnimi predpisi. Odbor je bil mnenja, da v konkretnem primeru resolucija omogoča širšo in globljo utemeljitev danega družbenega problema in ima tudi svojo zakonito in veljavno moč. Ta moč temelji na zavestni družbeni odgovornosti in disciplini ter na moralnih načelih socialistične družbe.

Zato je odbor predlog resolucije, s katerim soglaša po vsebini in obliki, soglasno sprejel.

Odbor je obširno razpravljal o ukrepih, kako zmanjšati število nesreč na delovnem mestu. Ugotovil je, da se ustrezni predpisi ne izvajajo dosledno, obstoječe nevarnosti poškodb se večkrat podcenjujejo. Okrepiti bo treba predvsem preventivno delo za zmanjšanje poškodb z obsežnejšim usposabljanjem za konkretno delovno mesto in s prizadevanjem za širšo razgledanost vseh članov delovnega kolektiva. Skrb za varnost vsakega posameznika mora prežeti ves kolektiv, in ga navajati, da se bo sistematično in dosledno posluževal varnostnih naprav, sredstev in ukrepov. Dokler kolektiv ne spozna, da je posameznik uspešno opravil preizkusno dobo, naj se ga ne dodeli na tako delovno mesto, kjer je treba biti pazljiv in previden. Socialistična družba daje precejšnja sredstva za varnostne naprave, vendar jih mnogokrat ne uporabljajo. Zaostriti bi bilo treba izvajanje predpisov o higiensko tehnični varnosti, izboljšati inspekcijsko službo ter dosledno in strogo kaznovati za neizpolnjevanje teh predpisov tako podjetje kot posameznika. Dosledno, načrtno in premišljeno

je treba preprečevati vse, kar lahko fizično, s tem pa dostikrat tudi duševno onesposobi človeka.

V borbi proti nesrečam na delovnem mestu se morajo bolj sistematično in odločno vključiti obratne ambulante in njihovo osebje, zlasti zdravniki. Prevladati mora spoznanje, da je delo v obratni ambulanti sestavni del delovnega procesa v tovarni, da je obratna ambulanta tudi delovna enota tovarne, ki se vrašča v celotni delovni proces, in da so zdravnik, tehnik in medicinska sestra člani delovnega kolektiva. To pa seveda terja preusmeritev dosedanjega dela v ambulantah od kurative na preventivo in usposobitev obratnih zdravnikov za področje delovne varnosti oziroma higiensko tehničnega varstva. To niso področja, ki bi jih lahko obvladal le tehnik. Vsi v ambulanti, skupaj z zdravnikom, morajo poznati delovna mesta in ljudi, ki delajo na njih, in se s skupnimi prizadevanji boriti za zmanjšanje števila nesreč. Le s tako preusmeritvijo dela in z usposobitvijo vsega osebja za tako delo bomo dosegli uspehe na tem področju. Prav iz teh razlogov so se člani odbora izrazili tudi proti težnjam, ki se ponekod pojavljajo — to je združevanje obratnih ambulant z zdravstvenimi domovi. Take težnje so odraz miselnosti o pomembnejši vlogi kurative in kažejo na nepravilno ocenjevanje nalog obratnih ambulant.

V prizadevanjih za izvajanje predlagane resolucije imajo izredno pomembno vlogo komune kot temeljne družbeno politične skupnosti delovnih ljudi. Komuna mora akcijo voditi, jo usmerjati, spremljati, pa tudi sistematično nadzorovati. Ta vloga komune je v resoluciji tudi ustrezno poudarjena.

Strinjam se s spremembo in dopolnitvijo resolucije kakršno predvidevata zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme predlog resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Toma Brejca.

Št. 192-1/63.

Ljubljana, 13. marca 1963.

Poročevalec:

Tomo Brejc l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za vprašanja dela
in socialnega zavarovanja

POROČILO

k predlogu resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev je na seji dne 14. marca 1963 obravnaval predlog resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji in v svoji obširni obravnavi ugotovil:

— da so z zakonodajno-pravne strani podani vsi pogoji za boljše in uspešnejše reševanje vprašanj invalidnih oseb;

— da so doseženi že vidni uspehi pri reševanju posameznih vprašanj rehabilitacije, saj že kapacitete nekaterih medicinskih ustanov za rehabilitacijo invalidov presegajo potrebe;

— da bi se moralo delo v invalidskih delavnicah izboljšati, in sicer predvsem tehnična oprema delavnic, izvršiti bi se morala specializacija proizvodnje in s tem v zvezi povečati proizvodnost, prilagoditi bi se morale strojne naprave sposobnostim invalidnih oseb, izvesti bi se morala oprostitev vseh invalidskih delavnic plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki pripada Ljudski republiki Sloveniji;

— da bi se morala posvetiti večja skrb vprašanju varnosti pri delu, in s tem odpraviti del vzrokov invalidnosti, prav tako bi se morala posvetiti večja skrb vzgojnemu programu o varnosti v prometu;

— da bi se moral odpraviti nepravilen odnos pri zaposlovanju invalidnih oseb s tem, da bi gospodarske organizacije posvetile potrebno skrb pri izbiri in usposabljanju članov komisije za ugotavljanje delovnih mest, na katerih lahko delajo invalidne osebe in da bi se ta delovna mesta prilagojevala fizični sposobnosti invalidnih oseb;

— da morajo delavnice za proizvodnjo invalidskih pripomočkov izboljšati svojo proizvodnjo in jo po tehnični dognanosti približati razvitim državam na tem področju, hkrati pa upoštevati individualne lastnosti invalidne osebe;

— da morajo skrbeti v prvi vrsti organi družbenega upravljanja, da se doseže integracija invalidnih oseb v normalno življenje s pravilnim zaposlovanjem in usposabljanjem invalidnih oseb.

Odbor je predlog resolucije sprejel brez sprememb. Strinja pa se s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlagata zakonodajna odbora.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina sprejme predlog resolucije. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Slavka Kobala.

Št. 192-1/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Slavko Kobal l. r.

Predsednik:

Jože Bergant l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor RZ

Zakonodajni odbor ZP

POROČILO

k predlogu resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji

Zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev sta na skupni seji dne 15. marca 1963 obravnavala predlog resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji in sprejela naslednje spremembe in dopolnitve:

1. Na prvi strani naj se 4. odstavek skrajša, tako da se glasi:

»Statistični podatki kažejo, da je v LR Sloveniji telesno ali duševno prizadetih okrog 5% prebivalcev. Med njimi razen vojaških in mirnodobnih

osebnih invalidov prevladuje število delovnih invalidov ter duševno ali telesno prizadetih otrok. To kaže, da je invalidnost pomembno družbeno vprašanje, ki ga mora naš razvoj nenehno upoštevati in reševati.

2. Na drugi strani naj se v 4. odstavku izpusti naštevaje pobudnikov I. republiške konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, — torej besede:

»...na pobudo Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Sveta za socialno varstvo LRS, Sveta za zdravstvo LRS, Sveta za šolstvo LRS, Sekretariata IS za delo, Republiškega zavoda za socialno zavarovanje, Zavoda LRS za zaposlovanje delavcev in Zavoda LRS za rehabilitacijo invalidov...«

Oba odbora predlagata, da Ljudska skupščina sprejme predlog resolucije z navedenimi dopolnitvami.

Za skupnega poročevalca je bil določen ljudski poslanec Marija Zupančič. Št. 192-1/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Predsednik:
zakonodajnega odbora ZP:
Andrej Babnik l. r.

Predsednik:
zakonodajnega odbora RZ:
dr. Heli Modic l. r.

Poročevalec:
Marija Zupančič l. r.

PREDLOG ZAKONA

o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

1. člen

Občina Hrpelje se združi deloma z občino Ilirska Bistrica v novo občino Ilirska Bistrica in deloma z občino Sežana v novo občino Sežana, in sicer tako:

1. v novo občino Ilirska Bistrica se vključijo iz dosedanje občine Hrpelje:

katastrske občine:	naselja:
Gabrk:	Gabrk
Hrušica:	Hrušica
Huje:	Huje
Male Loče:	Male Loče
Podbeže:	Podbeže
Podgrad:	Podgrad
Pregarje (del):	Pregarje (del)
Račice:	Račice
Rjavče:	Rjavče

2. v novo občino Sežana se vključijo iz dosedanje občine Hrpelje:

katastrske občine:	naselja:
Artviže:	Artviže, Ostrovica
Brezovica:	Brezovica, Gradiščica, Odolina, Slape
Draga (del):	Mihelė, Nasirec

Golac:	Golac
Gradišče:	Gradišče pri Materiji
Gročana (del):	Vrhpolje
Hotična:	Hotična, Mrše
Hrpelje:	Hrpelje, Kozina, Tublje pri Hrpeljah
Javorje:	Javorje
Kovčice:	Kovčice, Orehek pri Materiji
Markovščina:	Markovščina, Skandanščina, Velike Loče
Materija:	Bač pri Materiji, Materija, Povžane, Rožice
Obrov:	Obrov
Ocizla:	Beka, Klanec pri Kozini, Ocizla, Petrinje
Podgorje:	Podgorje
Podpeč (del):	—
Poljane:	Poljane pri Podgradu
Prešnica:	Prešnica
Rakitovec:	Rakitovec
Ritomeče:	Ritomeče
Rodik:	Rodik
Slivje:	Slivje
Tatre:	Brezovo brdo, Tatre
Zazid (del):	Zazid.

2. člen

Občina Medvode in občina Ljubljana-Šiška se združita v novo občino Ljubljana-Šiška.

3. člen

Občina Petrovci-Šalovci se združi z občino Murska Sobota v novo občino Murska Sobota.

4. člen

Občina Beltinci se združi deloma z občino Lendava v novo občino Lendava, deloma pa z novo občino Murska Sobota, in sicer tako, da se vključijo iz dosedanje občine Beltinci:

a) v novo občino Lendava

katastrske občine:	naselja:
Črenšovci:	Črenšovci
Dolnja Bistrica:	Dolnja Bistrica
Gornja Bistrica:	Gornja Bistrica
Odranci:	Odranci
Srednja Bistrica:	Srednja Bistrica
Trnje:	Trnje
Žizki:	Žizki

b) v novo občino Murska Sobota

katastrska občina:	naselja:
Beltinci:	Beltinci
Bratonci:	Bratonci

Dokležovje:	Dokležovje
Gančani:	Gančani
Ižakovci:	Ižakovci
Lipa:	Lipa
Lipovci:	Lipovci
Milinci:	Milinci

5. člen

Spremeni se meja med občino Hrastnik in občino Laško tako, da se iz občine Hrastnik izločijo in priključijo k občini Laško naslednje katastrske občine oziroma naselja:

a) mesto Radeče:

katastrske občine:	naselja:
Podkraj (del):	Radeče (del)
Radeče:	Radeče (del)

b) druge katastrske občine in naselja:

Hotemež:	Brunk, Brunška gora, Dobrava, Goreljce, Hotemež, Loška gora, Rudna vas
Njivice:	Jelovo, Močilno, Njivice, Stari dvor, Žebnik
Podkraj (del):	Podkraj
Svibno:	Čimerno, Jagnjenica, Počakovo, Svibno, Zagrad
Sv. Peter pri Loki:	Obrežje pri Zidanem mostu (del)
Širje:	Suhadol, Šavna peč, Širje, Veliko Širje, Zidani most
Vrhovo:	Log pri Vrhovem, Prapretno, Vrhovo

6. člen

Ime in sedež občine Šoštanj se spremenita tako: »Občina Velenje – sedež Velenje«.

7. člen

Združene občine prenehajo, nove občine pa pričnejo z delom 1. aprila 1963.

8. člen

Do splošnih volitev v ljudske odbore vodijo nove občine njihovi začasni ljudski odbori, ki jih sestavljajo vsi odborniki občinskih ljudskih odborov, izvoljeni na območju, ki se po tem zakonu združijo oziroma stopijo v nove občine.

9. člen

Glede družbenih planov, proračunov, skladov, pravic in obveznosti, uslužbencev, uradnih knjig, spisov in inventarja združenih občin se ustrezno uporabljajo določbe 9. do 18. člena zakona o izvedbi odprave nekaterih občin v okraju Celje in Maribor (Uradni list LRS, št. 34-169/58).

10. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

I.

Predlog zakona obsega predloge okrajnih ljudskih odborov Koper, Ljubljana in Maribor za združitev:

- a) občina Hrpelje deloma z občino Ilirska Bistrica, deloma z občino Sežana,
- b) občine Medvode z občino Ljubljana-Šiška,
- c) občine Petrovci-Šalovci z občino Murska Sobota,
- č) občine Beltinci deloma z občino Lendava, deloma z občino Murska Sobota,

Predlog zakona obsega tudi:

- izločitev določenih katastrskih občin in naselij iz občine Hrastnik (območje Radeč) ter njihovo priključitev k občini Laško,
- in spremembo imena in sedeža občine Šoštanj v občini Velenje s sedežem v Velenju.

II.

Za odpravo občine Hrpelje oziroma za njeno združitev z občinama Ilirska Bistrica oziroma Sežana govori dejstvo, da občina Hrpelje zaostaja z nad 40 % narodnega dohodka po prebivalcu v okrajnem povprečju in skoraj 50 % v republiškem povprečju. Tudi struktura gospodarstva izraža gospodarsko nerazvitost občine, saj odpade na družbeni proizvod privatnega sektorja skoraj 40 % skupnega družbenega proizvoda, medtem ko predstavlja v okrajnem povprečju privatni sektor le še 15 %. Akumulativnost družbenega sektorja je nizka.

O predlogu za teritorialno spremembo so razpravljali zbori volivcev na območju občine Hrpelje, dne 6., 7. in 8. februarja t. l. Občani so perspektivno ocenili svoj položaj in so bili enotnega mnenja, da je ukinitve občine utemeljena in upravičena. Pri tem ni bilo mogoče ugoditi željam nekaterih vasi (Petrinje, Prešnica, Mihele, Nasirec), da se priključijo občini Koper zaradi zadržkov iz Londonskega sporazuma in razen tega tvorijo te vasi zaokroženo območje z vasmimi, ki so se izrekle za priključitev k občini Sežana.

Občinski ljudski odbor Hrpelje je na svoji seji 12. februarja t. l. sklenil predlagati Ljudski skupščini LRS odpravo občine Hrpelje oziroma njeno združitev z občinama Sežana oziroma Ilirska Bistrica. Po tem predlogu naj bi se priključilo k občini Sežana skupno 41 naselij s 5618 prebivalci, k občini Ilirska Bistrica pa 9 naselij s 1928 prebivalci.

Predlagana teritorialna razdelitev z vidika gospodarske in družbene problematike ter perspektive njenega razvoja predstavlja na eni strani kraško območje z območjem občine Sežana, na drugi strani pa brkinski del z območjem občine Ilirska Bistrica povezano in zaključeno območje.

S predlogom ObLO Hrpelje sta se soglasila na svojih sejah z dne 13. februarja t. l. tudi ObLO Sežana in ObLO Ilirska Bistrica.

Okrajni ljudski odbor Koper je na seji dne 14. februarja t. l. sklenil, da se predlog za odpravo občine Hrpelje in njeno priključitev k občini Sežana oziroma Ilirska Bistrica predloži v obravnavo na prvem prihodnjem zasedanju Ljudske skupščine LRS.

III.

Glede združitve občine Medvode z občino Ljubljana-Šiška se ugotavlja, da je občina Medvode stisnjena med Ljubljano z njenimi gospodarsko močnimi občinami ter med Kranjem, ki je ravno tako gospodarsko in upravno močno potencialno središče Gorenjske. Občina Medvode ima 34 naselij z 8200 prebivalci na 2366 ha obdelovalne površine (celotna površina znaša 77 km²). Od 1557 delavcev, ki dnevno odhajajo na delo izven območja občine, se skoraj 1000 delavcev vozi v Ljubljano. Občina je imela doslej že nekatere službe (zaradi slabo razvitih lastnih sil) organizirane skupno z občino Ljubljana-Šiška (sodišče, banka, kataster, prosvetno-pedagoška in nekatere druge službe).

Občina Ljubljana-Šiška šteje 37 584 prebivalcev in ima površino 7906 ha.

Na zborih volivcev v občini Medvode so se prebivalci vseh naselij izrekli za združitve z občino Ljubljana-Šiška.

Po izvršenih zborih volivcev je ObLO Medvode na svoji seji z dne 25. januarja t. l. pretresal poročila zborov volivcev in dal OLO Ljubljana predlog za združitve občine Medvode z občino Ljubljana-Šiška. O tem predlogu so razpravljali tudi zbori volivcev in ObLO Ljubljana-Šiška, ki v celoti soglašata s predlogom ObLO Medvode. Na osnovi tega je OLO Ljubljana na svoji seji dne 15. februarja t. l. sklenil predlagati, da Ljudska skupščina LRS na svojem prihodnjem zasedanju sklepa o navedenem predlogu.

IV.

Predlog za združitve občine Petrovci-Šalovci z občino Murska Sobota se utemeljuje s temi-le razlogi:

Občina Petrovci-Šalovci šteje med najmanjše in ekonomsko najmanj razvite občine v LR Sloveniji tako po številu prebivalcev kakor tudi po narodnem dohodku. Občina je redko naseljena zaradi hribovitega terena.

Uspešen gospodarski razvoj občine Petrovci-Šalovci je zato mogoče pričakovati samo v večji občini, ki nastane s predlagano združitvijo te občine z občino Murska Sobota.

O predlagani združitvi obeh občin so razpravljali zbori volivcev, ki so se soglasno vsi izrekli za priključitev k občini Murska Sobota. V skladu s temi sklepi je tudi ObLO Petrovci-Šalovci na seji dne 14. februarja t. l. sklenil, da se občina Petrovci-Šalovci priključi v celoti k občini Murska Sobota. Ta predlog je nato posredoval Ljudski skupščini LRS tudi OLO Maribor s svojim skladnim predlogom z dne 16. februarja t. l.

V.

Občina Beltinci šteje 15 079 prebivalcev. Po površini obsega 10 142 ha, od tega 7245 ha obdelovalne zemlje. Narodni dohodek po planu 1962 znaša v tisočih dinarjih 1 358 337 oziroma narodni dohodek na enega prebivalca 90 088 din.

Čeprav se je narodni dohodek v občini v zadnjih letih povečal, se občina spričo vedno večjih potreb ni mogla izkupati iz vsakodnevnih težav. Dejavnosti na področju šolstva, zdravstva in komunalne dejavnosti so v zadnjem času začele vidno zaostajati za sosednimi občinami. Kljub prirodnemu bogastvu se

prebivalci vedno bolj izseljujejo in je pričakovati v naslednjih letih znatno zmanjšanje števila prebivalcev. Prometne komunikacije s sosednjima občinama Murska Sobota in Lendava so zelo ugodne.

O vsej tej problematiki so razpravljali občani na zborih volivcev v času od 22. do 30. januarja t. l. Povsod so se z veliko večino opredelili za odpravo občine, nato pa še za priključitev posameznih naselij k občinama Murska Sobota in Lendava.

Predloge zborov volivcev je soglasno usvojil tudi ObLO Beltinci na sejah obeh zborov dne 16. februarja t. l. Skladno s tem predlogom predlaga tudi OLO Maribor, da Ljudska skupščina LRS na svojem prihodnjem zasedanju sklepa in odloči v smislu stavljenega predloga.

VI.

Predlog za spremembo meja med občinama Hrastnik in Laško so podale politične organizacije občine Hrastnik. Po tem predlogu naj bi se predel Radeč, ki je bil v l. 1959 priključen občini Hrastnik; zaradi sprememb okrajnih meja priključil občini Laško v okraju Celje. S tem bi se priključilo občini Laško 8 katastrskih občin s ca 5600 prebivalcev.

O predlagani izločitvi navedenih katastrskih občin z vključenimi naselji iz občine Hrastnik in njihovi priključitvi k občini Laško so sklepali zbori volivcev z območja Radeč in Zidanega mosta v času od 9. do 12. februarja t. l. ter so vzeli predlog o spremembi meja na znanje.

Občinski ljudski odbor Hrastnik je na svoji seji z dne 2. februarja t. l. vzel predlagano spremembo na znanje in posređoval ta predlog pristojnemu OLO Ljubljana v nadaljnji postopek.

VII.

Sprememba imena in sedeža občine Šoštanj v občino Velenje s sedežem v Velenju je utemeljena s tem, da je spričo ekonomske pomembnosti mesta Velenje treba prenesti v Velenje sedež občine Šoštanj, zaradi česar je nujno povezana tudi potreba spremembe imena občine. Predmetno spremembo sta predlagala in utemeljila občinski ljudski odbor Šoštanj in okrajni ljudski odbor Celje.

VIII.

Zaradi bližnjih volitev v nove občinske skupščine se vprašanje vodstva novih občin rešuje tako, da vodijo nove občine začasni ljudski odbori, ki jih sestavljajo vsi odborniki občinskih ljudskih odborov, izvoljeni na območjih, ki se po tem zakonu združijo oziroma spojijo v nove občine.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin
v LR Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 12. in 18. marca 1963 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji in ga sprejel. Odbor je že na seji dne 12. marca 1963 obravnaval prvotni predlog zakona in menil, da so podani pogoji za združitev predlaganih občin. Glede na to, da je Izvršni svet umaknil prvotno besedilo in predložil novo besedilo predloga zakona, ki izpušča določila o združitvi občine Metlika in občine Črnomelj, in določila o spremembi meje med občino Šmarje pri Jelšah in občino Šentjur pri Celju, je odbor dne 18. marca 1963 ponovno razpravljal in se strinjal z novim besedilom zakona.

Pri obravnavi 5. člena predloga zakona, ki govori o spremembi meje med občino Laško in občino Hrastnik, pa odbor meni, da je potrebno take popravke meje med posameznimi občinami pravočasno in pravilno utemeljiti občanom.

Dalje odbor predlaga, da se v 5. členu, pri naštevanju naselij, ki naj se priključijo k občini Laško, popravi tiskovna napaka tako, da se mesto besedila: »Suha-dol, Šavna peč, Širje« vnese pravilno besedilo, ki se glasi: »Suhadol (del), Širje«.

Odbor se strinja z dopolnitvijo, ki jo predlaga zakonodajni odbor k 8. členu in predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Alfonza Grmeka.

Št. 015-5/63.

Ljubljana, dne 18. marca 1963.

Poročevalec:
Alfonz Grmek l. r.

Predsednik:
Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin
v LR Sloveniji

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 15. marca 1963 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji in ga sprejel z naslednjo dopolnitvijo: v prvi vrsti 8. člena naj se črtajo besede »ljudske odbore« in namesto njih vnesejo besede »predstavniške organe«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedeno spremembo.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 015-5/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA
o urejanju mestnega zemljišča

I. Splošne določbe

1. člen

Stanovanjski, gospodarski in drugi objekti se smejo graditi na mestnem zemljišču le, če je zemljišče urejeno v ta namen.

2. člen

Za mestno zemljišče po tem zakonu se šteje zazidano in nezazidano zemljišče v ožjih gradbenih okoliših mest in naselij mestnega značaja (34. člen zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč — Uradni list FLRJ, št. 52-890/58 in odlok o določitvi krajev, ki se štejejo za mesta in mestna naselja po zakonu o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč — Uradni list LRS, št. 1-1/59).

3. člen

Urejanje mestnega zemljišča obsega pripravo mestnega zemljišča in opremljanje mestnega zemljišča.

Za pripravo mestnega zemljišča se štejejo:

a) asanacijska dela, kot so: poravnavanje, nasipanje in osušitev zemljišča, zavarovanje drsečega terena, odstranitev rastlinja in odlagališč ter druga asanacijska dela;

b) odstranitev objektov in naprav ter ureditev premoženjskih razmerij z lastniki ali uporabniki družbenega premoženja, da bi le ti dobili nadomestilo za porušene objekte, za nasade na zemljišču, za odvoz materiala in za preselitev stvari in materiala;

c) zidava ali nakup nadomestnih stanovanj za stanovalce porušениh zgradb.

Opremljanje mestnega zemljišča po tem zakonu obsega gradnjo, dograditev in rekonstrukcijo:

a) mestnega cestnega omrežja (stanovanjskih cest, pešpoti, trgov, hodnikov, dovoznih poti, parkirnih prostorov v naselju in podobno);

b) zelenih površin v naselju (nasadov, otroških igrišč, prostorov za rekreacijo in podobno);

c) omrežja javne razsvetljave;

č) kanalizacijskega omrežja za odpravo atmosferskih in odpadnih voda ter graditev javnih stranišč;

d) vodovodnega omrežja;

e) omrežja za preskrbo naselja z električno energijo;

f) omrežja za preskrbo naselja s toplotno energijo (topla voda, plin);

g) poštnega, telegrafskega in telefonskega omrežja v naselju;

h) ureditev naprav za prevoz potnikov v mestnem prometu.

H katerim stroškom za urejanje mestnega zemljišča iz prejšnjih odstavkov tega člena prispeva uporabnik mestnega zemljišča in kateri stroški se ne morejo vračunati v osnovo za obračun amortizacije v stanarini, določa ta zakon (10., 11., 15., 16. in 21. člen).

4. člen

Mestno zemljišče se šteje za urejeno, če so izpolnjeni najnujnejši pogoji komunalne ureditve kot npr.: da je izvršena priprava mestnega zemljišča, da so zgrajene potrebne dovozne poti, vodovodno omrežje, omrežje za preskrbo z električno energijo in podobno.

Občinski ljudski odbor določi za svoje območje, kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da se šteje mestno zemljišče za urejeno.

5. člen

Občinski ljudski odbor določi organizacijo, način in obseg ureditve mestnega zemljišča v skladu s krajevnimi razmerami in z urbanističnim projektom.

Za opremljanje mestnega zemljišča s komunalnimi objekti in omrežjem za preskrbo naselja z vodo, električno in toplotno energijo in plinom, poštno-telegrafsko-telefonskim omrežjem in z napravami za prevoz potnikov v mestnem prometu skrbe ustrezne komunalne gospodarske organizacije če tega ne dela investitor. Komunalne gospodarske organizacije se ravnaajo pri tem po načelih o financiranju gospodarskih investicij.

6. člen

V mestu, razdeljenem na občine, opravlja mestni svet zadeve, ki jih opravlja po tem zakonu občinski ljudski odbor.

Mestni svet lahko prenese na občinske ljudske odbore pravico izdajanja posameznih predpisov iz prvega odstavka tega člena.

II. Način in obseg urejanja mestnega zemljišča

7. člen

Občinski ljudski odbor usmerja urejanje mestnih zemljišč s svojimi plani ali drugimi akti. Pri tem določi, zlasti ob upoštevanju dolgoročnega oziroma letnega programa stanovanjske graditve, katera zemljišča se bodo uredila, višino potrebnih sredstev za njihovo izvedbo ter vire finančnih sredstev.

8. člen

Organizacija, ki skrbi za urejanje mestnega zemljišča izdelava svoj dolgoročni in letni načrt za urejanje mestnega zemljišča v skladu s smernicami občinskega ljudskega odbora o ureditvi mestnih zemljišč.

Organizacija, ki skrbi za urejanje mestnega zemljišča, mora osnutek svojega dolgoročnega oziroma letnega načrta za urejanje mestnega zemljišča predložiti krajevni skupnosti, na katerem območju naj se uredi mestno zemljišče, in mora obravnavati pripombe krajevne skupnosti.

Organizacija predloži sprejeti dolgoročni oziroma letni načrt za urejanje mestnega zemljišča v potrditev za komunalne zadeve pristojnemu svetu občinskega ljudskega odbora hkrati s pripombami krajevnih skupnosti.

III. Oddaja mestnega zemljišča v uporabo

9. člen

Mestno zemljišče se oddaja v uporabo družbenim pravnim osebam in občanom z javnim natečajem, in sicer za gradnje, ki so predvidene v urbanističnem projektu oziroma v elementih urbanističnega programa.

Mestno zemljišče, ki je potrebno za graditev vojaških objektov, se odda v uporabo z neposredno pogodbo.

Občinski ljudski odbor lahko sklene, da se mestno zemljišče, ki je potrebno za zgraditev objektov za socialno, zdravstveno, prosvetno ali kakšno drugo javno službo, ali ki je potrebno družbenim organizacijam, odda v uporabo z neposredno pogodbo.

10. člen

Občinski ljudski odbor lahko predpiše, da morajo tisti, ki dobijo urejeno mestno zemljišče po uveljavitvi takega predpisa, prispevati k stroškom za njegovo ureditev.

Koliko mora uporabnik prispevati k stroškom, se določi na podlagi uspeha javnega natečaja, ali pa se o tem neposredno pogodita uporabnik in občina (drugi in tretji odstavek 9. člena).

11. člen

V razpisu javnega natečaja morajo biti obseženi zlasti:

1. zazidalni podatki za gradnjo na mestnem zemljišču s shemo komunalnih naprav;

2. višina odškodnine za mestno zemljišče (drugi odstavek 19. člena tega zakona) in rok plačila odškodnine;

3. rok za začetek in dokončanje gradnje;
4. višina varščine;
5. začetni prispevek k stroškom za urejeno mestno zemljišče ter rok in način plačila prispevka;
6. rok za predložitev ponudb za dodelitev mestnega zemljišča.

12. člen

Razpis javnega natečaja in uspeh javnega natečaja za oddajo mestnega zemljišča se morata objaviti v uradnem glasilu občine ali na krajevno običajen način.

13. člen

Vsak udeleženec javnega natečaja, ki meni, da je bil oškodovan v svojih pravicah zaradi kršitve postopka pri javnem natečaju; ali zaradi tega, ker je bilo dodeljeno mestno zemljišče ponudniku, katerega ponudba je bila manj ugodna, se lahko v 15 dneh po prejemu odločbe pritoži na upravni organ okrajnega ljudskega odbora, ki je pristojen za komunalne zadeve.

14. člen

Mestno zemljišče odda v imenu občine v uporabo organizacija za urejanje mestnega zemljišča; če take organizacije ni, odda v uporabo mestno zemljišče za komunalne zadeve pristojen upravni organ občinskega ljudskega odbora.

Mestno zemljišče se odda uporabniku s pogodbo.

Pogodba iz drugega odstavka mora vsebovati podatke iz sprejete ponudbe na javnem natečaju.

15. člen

Če je občinski ljudski odbor predpisal, da morajo uporabniki mestnega zemljišča prispevati k stroškom za ureditev zemljišča (prvi odstavek 10. člena tega zakona), sme prispevek k stroškom vsebovati samo:

1. stroške za pripravo mestnega zemljišča;
2. stroške gradnje, dograditve in rekonstrukcije sekundarnih objektov kolektivne komunalne potrošnje, ki so neposredno namenjeni za uporabnike mestnega zemljišča in sicer:
 - a) mestnega cestnega omrežja (stanovanjskih cest, pešpoti, hodnikov, dovoznih poti in parkirnih prostorov);
 - b) zelenih površin v naselju (zelenic, parkov, nasadov, otroških igrišč in prostorov za rekreacijo);
 - c) omrežja javne razsvetljave do višine stroškov, ki je potrebna za javno razsvetlavo stanovanjske ceste;
 - č) kanalizacijskega omrežja za odpravo atmosferskih in odpadnih voda, razen če so v pristojbini (tarifi) za kanalizacijo vsebovani tudi stroški za zgraditev tega omrežja.

16. člen

Višina prispevka k stroškom za posamezna urejena mestna zemljišča, ki se oddajo uporabnikom, se določi v sorazmerju z dejanskimi stroški za ureditev mestnega zemljišča v celotnem mestnem naselju ali v delu mestnega naselja, in sicer po merilih, ki jih določi z odlokom občinski ljudski odbor.

Organizacija, ki skrbi za urejanje mestnega zemljišča oziroma za komunalne zadeve pristojen upravni organ občinskega ljudskega odbora (prvi odstavek 14. člena) je dolžan objaviti specifikacijo stroškov za urejeno mestno zemljišče.

17. člen

Če je bil v razpisu javnega natečaja določen nižji začetni prispevek k stroškom za ureditev mestnega zemljišča, kot so stroški za ureditev mestnega zemljišča po prvem odstavku 16. člena tega zakona ter se z natečajem ni dosegla višina teh stroškov, ne more občinski ljudski odbor za nastalo razliko obremeniti drugih koristnikov mestnega zemljišča.

18. člen

Občina lahko izjemoma odda za zgraditev objekta tudi neurejeno mestno zemljišče.

V takem primeru mora urediti mestno zemljišče praviloma uporabnik, razen če ne prevzame občina po pogodbi, ki jo sklene z njim, celotno ali delno ureditev.

19. člen

Komur da občina po uveljavitvi tega zakona v uporabo mestno zemljišče, ji mora plačati za to odškodnino.

Odškodnina za mestno zemljišče ne sme biti višja od odškodnine, ki je predpisana za nacionalizacijo ustreznega gradbenega zemljišča na tistem območju.

20. člen

Med gradbene stroške ali kupno ceno za hišo oziroma stanovanje po 108. členu zakona o stanovanjskih razmerjih se štejejo:

1. stroški za projekte stanovanjske hiše in nadzorstvo nad izvedbo gradbenih del ter takse in davščine, ki po veljavnih predpisih obremenjujejo gradnjo;

2. stroški za zidanje stanovanjske hiše z obdelavo in opremo, ki obsegajo: vsa pripravljala, gradbena, montažna in stavbena obrtna dela, potrebna za popolno dovršitev stanovanjske hiše in stanovanj, všteti tudi vse vzdane naprave in instalacije ter vse vrste štedilnikov;

3. stroški za zgraditev priključkov na komunalne instalacije, ki so namenjene za normalno uporabo hiše;

4. stroški za ureditev dvorišča in zgraditev objektov na dvorišču, kot so: ograja, podporni zidovi in stopnišča zunaj hiše, prostori za smeti, naprave za sušenje perila in iztepavanje preprog in drugi postranski objekti na dvorišču, ki so neposredno namenjeni za stanovalce;

5. investitorjev prispevek k stroškom za urejanje mestnega zemljišča;

6. odškodnina za dodeljeno mestno zemljišče.

21. člen

V osnovo za obračun amortizacije v stanarini se ne jemljejo tile stroški:

1. investitorjev prispevek pri stroških za urejeno mestno zemljišče;

2. stroški za temelje objektov, ki so nastali zaradi posebnih ali nepredvidenih okoliščin, kolikor presegajo 6% gradbenih stroškov za hišo oziroma stanovanje.;

3. večji stroški, ki so nastali zaradi posebnih urbanističnih pogojev ali pogojev, ki jih določajo posebni predpisi, (posebna zunanja obdelava stavbe, zgraditev naprav in instalacij za javne potrebe in podobno), kolikor ti stroški niso v neposredno korist stanovanjskemu standardu v tej hiši;

4. stroški za zgraditev poslovnih prostorov v stanovanjski hiši.

22. člen

Prispevek k stroškom za urejanje mestnega zemljišča se zbira na posebnem računu občine ali v posebnem skladu, če je občinski ljudski odbor ustanovil tak sklad; ta prispevek se sme uporabljati samo za urejanje mestnega zemljišča.

V. Prehodna in končna določba

23. člen

Če je bilo mestno zemljišče oddano v uporabo, preden je začel veljati ta zakon in zanj ni bila izplačana odškodnina, je treba tudi za tako zemljišče plačati odškodnino v skladu s prejšnjim odstavkom, razen če ni v odločbi občinskega ljudskega odbora ali v pogodbi med občino in uporabnikom zemljišča drugače določeno.

24. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«, uporabljati pa se začne s 1. junijem 1963.

OBRAZLOŽITEV

Splošni zakon o urejanju in uporabi mestnega zemljišča, ki ga je v mesecu marcu 1962 sprejela Zvezna ljudska skupščina, ureja financiranje opremljenosti mestnega zemljišča in racionalno uporabo mestnega zemljišča na način, ki upošteva različno stopnjo razvoja urbanizacije v državi ter dopušča konkretizacijo tega zakona z republiškimi zakoni in s predpisi občinskih ljudskih odborov. Določbe splošnega zakona pomenijo prelomnico v ukrepih, ki naj zagotove skladno komunalno zemljiško politiko v naših mestnih naseljih, kar je neposredno v zvezi z razvojem hitre urbanizacije, industrializacije in z intenzivnim družbenim življenjem.

Po tem zakonu se smejo graditi stanovanjski, gospodarski in drugi objekti le na mestnem zemljišču, ki je komunalno urejeno. Mestno zemljišče pa je zazidano in nezazidano zemljišče v ožjih gradbenih okoliših mest in naselij mestnega značaja, ki so bili določeni na podlagi zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč. Splošni zakon omogoča tudi uvedbo posebnega prispevka k stroškom za urejanje zemljišča in prispevka za uporabo mestnega zemljišča glede na njegovo opremljenost s komunalnimi napravami in objekti, lego v mestu in glede na druge okoliščine. O takih prispevkih naj bi odločali republiški in občinski predpisi.

Osnutek republiškega zakona o urejanju mestnega zemljišča obravnava samo urejanje mestnega zemljišča, medtem ko naj bi se posebej uredila upo-

raba mestnega zemljišča in uvedba prispevka za uporabo mestnega zemljišča. Izdaja teh predpisov iz materije, ki jo sicer enotno ureja zvezni splošni zakon, je utemeljena, ker bi uvedba prispevka za uporabo mestnega zemljišča znatno obremenjevala občane, kar bi nasprotovalo določbam družbenega plana za leto 1963. Da bi se natanko dognala ustrežna višina obremenitve občanov s prispevkom za uporabo zemljišča, je potrebno dalje analitično delo občinskih ljudskih odborov, ki naj bi bilo opravljeno v letu 1963 v skladu s 4. alinejo III. točke priporočila Ljudske skupščine LRS o nalogah in ukrepih na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega gospodarstva (Uradni list LRS, št. 33/62).

Predloženi osnutek zakona konkretizira načela splošnega zakona pri urejanju zemljišč s komunalijami, glede na specifične okoliščine in razmere v posameznih območjih, takole:

1. urejanje mestnega zemljišča obsega pripravo zemljišča in opremljanje mestnega zemljišča, tj. gradnjo, dograditev in rekonstrukcijo objektov kolektivne in individualne komunalne potrošnje. V osnutku zakona je natanko naveden obseg urejanja zemljišča, kar je potrebno zaradi določitve stroškov, ki spremljajo urejanje mestnega zemljišča, pa tudi zato, ker je doslej bilo v praksi sporno, kaj vse se šteje za urejanje zemljišča s komunalijami in so se čestokrat nenamensko trošila sredstva, zbrana iz tako imenovanega komunalnega prispevka, ki so ga plačevali investitorji.

Obseg urejanja zemljišča usmerja občinski ljudski odbor glede na krajevne razmere s svojimi plani ali drugimi akti. Vendar je v osnutku zakona zastopano stališče, da se šteje mestno zemljišče za urejeno le, če izpolnjuje najnujnejše pogoje komunalne ureditve: da je izvršena priprava mestnega zemljišča, da so zgrajene dovozne poti, vodovodno omrežje ter omrežje za preskrbo z električno energijo in podobno. Občinski ljudski odbor pa določi za svoje območje, kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da se šteje mestno zemljišče za urejeno;

2. v splošnem zakonu je uveljavljen princip, ki ga je sprejel tudi osnutek republiškega zakona. Po tem principu se mestno zemljišče daje v uporabo z natečajem. S tem, da se dodeljuje zemljišče na podlagi natečaja, se izenačujejo vsi uporabniki zemljišča in se uvajajo za oddajo zemljišča ekonomska merila, ki so bolj objektivna kot dosedANJI administrativni način in subjektivno odločanje pri dodeljevanju mestnega zemljišča.

Občinski ljudski odbor pa lahko da mestno zemljišče v uporabo tudi z neposredno pogodbo in ne le z natečajem. Takšen način oddaje zemljišča je obvezen za gradnjo vojaških objektov. Za gradnjo objektov za socialno, zdravstveno, prosvetno ali drugo javno službo in za gradnjo objektov družbenih organizacij pa lahko sklene občinski ljudski odbor, da se zemljišče odda z neposredno pogodbo. Tudi v teh primerih je mogoča soudeležba pri stroških za pripravo in opremo zemljišča, vendar prispevek ne sme presegati stroškov, določenih v 15. členu osnutka zakona.

V skladu s splošnim zakonom o urejanju in uporabi mestnega zemljišča je tudi v osnutku republiškega zakona predvidena dodelitev neurejenega zemljišča. V pogodbi pa mora biti jasno določeno, kdo bo uredil tako zemljišče in kako.

Možnost oddaje zemljišča s pogodbo in možnost oddaje neurejenega zemljišča pomeni odstopanje od principa, toda to omogoča v začetnem obdobju določeno elastičnost pri gospodarjenju z mestnim zemljiščem;

3. da bo obseg del za urejanje mestnega zemljišča objektiviziran, so predvideni tile ukrepi: po zakonu o urbanističnih projektih imajo državljani in organizacije pravico, da dajejo svoje pripombe na predvideno ureditev v urbanističnem programu, medtem ko mora sam urbanistični program potrditi okrajni ljudski odbor, za vsa važnejša mesta in naselja pa je potrebno še soglasje Sekretariata IS za urbanizem. Po 7. in 8. členu osnutka zakona usmerja občinski ljudski odbor urejanje zemljišč s svojimi plani ali drugimi akti. Organizacija za urejanje mestnega zemljišča pa izdela svoj dolgoročni in letni načrt za urejanje mestnega zemljišča v skladu s smernicami občinskega ljudskega odbora. Organizacija mora svoj načrt predložiti krajevni skupnosti, na katere območju naj se uredi mestno zemljišče, in je dolžna obravnavati pripombe krajevnih skupnosti. Končno mora organizacija predložiti ta svoj načrt v potrditev svetu za komunalne zadeve občinskega ljudskega odbora. Po 16. členu osnutka zakona se višina prispevka k stroškom za urejeno zemljišče določi v sorazmerju z dejanskimi stroški za ureditev zemljišča v celotnem mestu ali delu mesta, in sicer po merilih, ki jih določi z odlokom občinski ljudski odbor. Končno mora za oddajo zemljišča pristojen organ javno objaviti specifikacijo stroškov za urejeno mestno zemljišče;

4. ustrezno s politiko, ki jo vodi občina pri gospodarjenju z mestnim zemljiščem, se določijo osnovni natečajni pogoji. V osnutku zakona so zajeti le nekateri pogoji, tako da lahko občina s predpisi še podrobneje ureja natečajne pogoje. Zelo pomemben element natečaja je faktor materialne osnove, s katerim se glede na določeno dinamiko gradnje, ekonomičnost in racionalnost lahko določi prioriteta ponudb, na primer višina ponujenega prispevka k stroškom za ureditev zemljišča, cenejša in hitrejša zidava in podobno.

Eden izmed najvažnejših elementov natečaja je višina prispevka k stroškom za ureditev zemljišča, ki se določi v sorazmerju z dejanskimi stroški. Ti stroški so lahko izračunani za celotno mestno območje ali pa samo za del mesta. Jasno je, da bodo stroški različni za zazidana in za nezazidana območja. Ugotovljeni dejanski stroški za urejanje zemljišča, ki sestavljajo začetno osnovo pri natečaju, lahko obsegajo samo stroške priprave zemljišča in stroške za gradnjo in ureditev sekundarnih objektov kolektivne komunalne potrošnje, ki so neposredno namenjeni za uporabnike mestnega zemljišča. Ti stroški so natančno naštet v 15. členu zakona;

5. Odškodnina za odstopljeno zemljišče ni nov instrument, ker je predvidena že z zakonom o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč. S splošnim zakonom o urejanju in uporabi mestnega zemljišča je osvojeno načelo, da uporabniki nacionaliziranega zemljišča ne plačajo višje odškodnine, kot je tista, ki se priznava bivšemu lastniku. Po enakem kriteriju se mora določiti tudi višina odškodnine za vsa druga zemljišča družbene lastnine, ki so bila pridobljena s konfiskacijo, z odvzemom vojnega dobička in na podlagi drugih ukrepov. Če pa občina določene uporabnike oprosti plačila odškodnine, mora to nadomestiti iz proračunskih sredstev;

6. določbe splošnega zakona o urejanju in uporabi mestnega zemljišča naglašajo republikam, da v svojih zakonih predpišejo razmejitev stroškov v stanarini. Način priprave in urejanja mestnega zemljišča kot to predvideva splošni zakon in republiški osnutek, spreminja vsebino tako imenovanih gradbenih stroškov, ki so pri stanarini podlaga za obračun amortizacije na eni strani,

na drugi strani pa sedaj točno določa nosilce posameznih delov stroškov. Iz podlage za obračun amortizacije so po 21. členu osnutka izločeni investitorjev prispevek pri stroških za urejeno mestno zemljišče ter stroški, ki so bili dosedaj izločeni po določbah 3. člena pravilnika o gradbenih stroških, ki tvorijo vrednost stanovanjske površine in o njihovi razdelitvi na posamezna stanovanja (Uradni list FLRJ, št. 52/59);

7. določbe 5. člena osnutka zakona prepuščajo urejanje mestnega zemljišča glede na način in obseg ter organizacijo občinskim ljudskim odborom, ki naj pri tem upoštevajo specifičnost krajevnih razmer, razvitost komunalnih organizacij in služb, urbanistični načrt in materialne možnosti komune. Organizacija urejanja mestnega zemljišča je odvisna od raznih činiteljev kot so velikost in stopnja razvoja mesta oziroma mestnega naselja, perspektive razvoja in konkretna politika občinskega ljudskega odbora. Seveda bo posledica tega, da bodo morale občine regulirati materijo na različne načine, uporabljajoč najbolj primerne organizacijske oblike in že preizkušene načine dela.

Najvažnejši element pri organizaciji urejanja zemljišča bo družbeno samoupravljanje, ki mora biti čim širše zaradi kompleksnejšega ugotavljanja ekonomske problematike komune in komunalnih dejavnosti in zaradi koordinacije dela vseh činiteljev, ki se ukvarjajo s pripravo in urejanjem mestnega zemljišča;

8. sestav gradbenih stroškov, ki tvorijo vrednost stanovanjske hiše in osnovo za izračun amortizacije za določitev stanarine, je ostal nespremenjen z izjemo, da po osnutku zakona izpadejo stroški za poprejšnje geomehantične preiskave in geodetska snemanja, ker to opravljajo že občinske urbanistične službe ter je tako to delo plačano iz proračunskih sredstev. Na ta način prispevek k stroškom za ureditev zemljišča ne zahteva večanje stanarin. Iz izvršenih analiz izhaja, da znašajo stroški poprejšnjih del povprečno manj kot 1 % od osnove za izračun amortizacije, kar skoraj nima vpliva na samo stanarino.

Stroški za urejanje zemljišč, ki bremene investitorja, se povečajo v minimalni meri, in sicer do 4 % glede na značaj mesta oziroma naselja, ki se rekonstruira. Po osnutku zakona ne prispeva investitor k stroškom za vso primarno mrežo komunalnih naprav in k stroškom za tisto sekundarno mrežo komunalnih naprav, ki ni neposredno namenjena za uporabnike mestnega zemljišča. Prav tako ne plačuje investitor stroške za geodetsko merjenje terena, za izdelavo geodetskega načrta in za izdelavo načrta za komunalne naprave. Vsi drugi stroški so že sedaj bremenili investitorja po uredbi o začasnem načinu ureditve prispevka investitorjev k stroškom za pripravo in komunalno ureditev stavbnih zemljišč (Uradni list FLRJ, št. 19/59). Kljub temu pa ni rečeno, da bo investitor k stroškom za urejeno zemljišče nosil tudi vse stroške iz 15. člena osnutka zakona; trpel bo namreč le tiste stroške, ki jih bo prevzel na natečaju ali na podlagi neposredne pogodbe z občino. Razliko do višine dejanskih stroškov, ki ne bi bili kriti na podlagi natečaja ali neposredne pogodbe, bo moral poravnati občinski ljudski odbor iz svojih sredstev.

Ce primerjamo urejevanje mestnega zemljišča glede na udeležbo pri stroških, ugotavljamo, da se po osnutku zakona poveča delež občinskega ljudskega odbora in komunalnih organizacij. Približni strukturni sestav pri prispevkih k stroškom za ureditev mestnega zemljišča je v dveh analiziranih primerih (Ljubljana in Maribor) po dosedanjih predpisih in po osnutku zakona naslednji:

Udeleženci urejanja zemljišča	Dosedanja struktura stroškov	Struktura stroškov po osnutku zakona
Primer I		
1. Investitor	56	51
2. Ljudski odbor	29	30
3. Komunalna organizacija (sektor- ska mreža)	15	19
Skupaj	100	100
Primer II		
1. Investitor	82	79
2. Ljudski odbor	14	16
3. Komunalna organizacija (sektor- ska mreža)	4	5
Skupaj	100	100

Na podlagi predloga zakona predvidena delitev stroškov na posamezne udeležence pri urejevanju mestnega zemljišča pomeni nadaljnjo stopnjo v razvijanju ekonomskih odnosov tudi pri racionalnem izkoriščanju mestnega zemljišča in sili vse udeležence k smotrnejšemu urejevanju mestnega zemljišča glede same izbire površin, to je ali nezazidanih ali pa k rekonstrukciji že zazidanih površin.

Po predlogu zakona daje občinski ljudski odbor praviloma v koriščenje že urejeno mestno zemljišče. Tako določilo obvezuje občinske ljudske odbore, da imajo neka začetna sredstva oziroma obratna sredstva za čas do oddaje zemljišča z natečajem. Obratna sredstva morajo biti predvsem bančna s kratkoročnim značajem, ki bodo potrebna do pritoka sredstev investorjev oziroma do oblikovanja zadostnega obratnega kapitala v predvidenem komunalnem skladu. Struktura investicijskih vlaganj v letu 1962 potrjuje, da so bila bančna sredstva le minimalno zastopana. Podoba je ta-le: ljudski odbori 12 %, bančna sredstva 8 %, stanovanjski skladi 19 %, posebni družbeni skladi (šolski, cestni, vodni, kmetijski itd.) 41 % ter gospodarske organizacije in druge organizacije 20 %. V primeru, da ne bodo zagotovljena občinskim ljudskim odborom začetna sredstva za urejanje mestnega zemljišča, kar je prvi pogoj za izvajanje zakona, obstoji nevarnost, da bodo občinski ljudski odbori segli v večji meri po sredstvih stanovanjskih skladov.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 14. marca 1963 razpravljal o predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča.

Predlog zakona je izdelan na podlagi splošnega zveznega zakona o urejanju in uporabi mestnega zemljišča in ureja položaj na tem področju v skladu s specifičnimi potrebami naše republike. Načela, da se sme graditi na mestnem zemljišču le, če je zemljišče v ta namen urejeno; da se oddajajo taka zemljišča le za gradnje, ki so predvidene v urbanističnem programu; da morajo tisti, ki dobijo urejeno mestno zemljišče, prispevati k stroškom za njegovo ureditev; da se zemljišča oddajajo uporabnikom na podlagi javnega natečaja, in sicer s pogodbo; da se sme na še neurejenih mestnih zemljiščih graditi samo izjemoma in na podlagi posebnega dovoljenja — so po mnenju odbora ustrezna, ker se na njihovi osnovi zagotavlja gradnja po urbanističnih načrtih, hkrati pa se tudi na to področje uvajajo ekonomski odnosi. Zato se odbor s predlogom zakona strinja.

V razpravi o podrobnostih odbor k predlogu zakona ni imel predlogov za spremembe ali dopolnitve, strinja pa se s spremembo, ki jo k 23. členu predlaga zakonodajni odbor, ter predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme s to spremembo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Kralja. Št. 350-1/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Franc Kralj l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 14. marca 1963 obravnaval predlog zakona o urejanju mestnega zemljišča in ga soglasno sprejel.

Predlog zakona v skladu s splošnim zakonom o urejanju in uporabi mestnega zemljišča določa ukrepe, ki naj v naših mestnih naseljih zagotovijo ko-

munalno zemljiško politiko. To je tembolj nujno zaradi velikega razvoja industrializacije in hitre urbanizacije teh naselij. Odbor je soglašal z določbo zakona, da se smejo graditi stanovanjski, gospodarski in drugi objekti v mestih načeloma le na zemljišču, ki je komunalno urejeno, in z drugimi temeljnimi določbami, kakor tudi s stališčem, da je treba predpise o uporabi mestnega zemljišča in o uvedbi prispevka za uporabo še proučiti in to snov posebej urediti.

Odbor za gospodarstvo soglaša s predlogom zakonodajnega odbora za spremembo 23. člena in predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Kneza.

Št. 350-1/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Ivan Knez l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 15. marca 1963 obravnaval predlog zakona o urejanju mestnega zemljišča in ga sprejel z naslednjo dopolnitvijo:

23. člen: v tretji vrsti naj se črtajo besede »v skladu s prejšnjim odstavkom«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 350-1/63.

Ljubljana, 15. marca 1963.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 15. marca 1963 obravnaval predlog zakona o urejanju mestnega zemljišča.

Predlog zakona temelji na zveznem splošnem zakonu o urejanju in uporabi mestnega zemljišča in obravnava samo urejanje mestnega zemljišča, posebej pa se bo uredila še uporaba in uvedba prispevkov. V predlogu so konkretizirana načela splošnega zakona glede na specifične okoliščine in razmere v posameznih območjih.

Zakonodajni odbor je predlog zakona sprejel v načelu in v podrobnostih s tem, da se v 23. členu črta besedilo »v skladu s prejšnjim odstavkom« in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.

Št. 350-1/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Poročevalec:

Bojan Leskovar l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize (poliomielitisa)

1. člen

Da se zagotovijo zdravstveni službi za borbo proti otroški paralizi potrebna dopolnilna sredstva, se ustanovi republiški sklad za preprečevanje in zatiranje otroške paralize (v nadaljnjem besedilu »sklad«).

2. člen

Sklad je pravna oseba s sedežem v Ljubljani. Za svoje obveznosti je odgovoren s svojimi sredstvi.

3. člen

Ustanoviteljske pravice nasproti skladu izvršuje Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, kolikor ni s tem zakonom drugače določeno.

4. člen

Sredstva sklada so:

- plačila koristnikov za cepljenje proti otroški paralizi,
- dotacije politično teritorialnih enot,
- prispevki gospodarskih in drugih organizacij,
- drugi dohodki.

5. člen

Sredstva sklada se uporabljajo kot dopolnilna sredstva za preprečevanje in zatiranje otroške paralize po določbah tega zakona.

6. člen

Sklad prispeva k stroškom zdravstvenih zavodov za cepljenje in k stroškom drugih ukrepov za preprečevanje otroške paralize v višini oziroma za storitve, ki se določajo s pravili sklada.

Sklad lahko financira ali sofinancira tudi raziskovalno delo na področju otroške paralize.

7. člen

Sklad lahko prispeva k investicijskim stroškom za izgradnjo in opremo zdravstvenih zavodov;

- v katerih se zbirajo na otroški paralizni oboleli bolniki,
- v katerih se šolajo, habilitirajo in rehabilitirajo ohromeli bolniki,
- v katerih se proučuje in raziskuje otroška paraliza.

Sredstva iz prejšnjega odstavka se lahko dajejo kot dotacija sklada ali v obliki kredita:

8. člen

Če začasno ni potrebe, da bi se sredstva sklada uporabljala za namene iz 5., 6. in 7. člena, se ta sredstva uporabljajo lahko tudi za kratkoročna obrestna posojila zdravstvenim zavodom za izboljšanje njihove zdravstvene službe ali za izvedbo določenih zdravstvenih akcij, zlasti glede takih bolezni, ki imajo podobne težke posledice kot otroška paraliza.

9. člen

Sklad upravlja upravni odbor.

Upravni odbor šteje devet članov, ki jih imenuje Sekretariat za zdravstvo LRS izmed zastopnikov politično teritorialnih enot ter gospodarskih in drugih organizacij, ki so prispevali večja sredstva v sklad, ter izmed zdravstvenih strokovnjakov za vprašanje otroške paralize.

10. člen

Upravni odbor sklada daje sredstva iz sklada na podlagi določb tega zakona in pravil sklada.

11. člen

Sredstva sklada se vodijo na posebnem računu pri denarnem zavodu na sedežu sklada.

12. člen

Dohodki in izdatki sklada se določajo s finančnim načrtom.

Finančni načrt sklada sprejme upravni odbor.

Sredstva sklada se smejo uporabljati samo na podlagi in v okviru finančnega načrta sklada.

13. člen

Sklad ima rezervo. S pravili sklada se določa, koliko se vsako leto vložiti v rezervo in do katere višine je treba vlagati v rezervo.

Rezerva sklada se uporablja za kritje izrednih stroškov, zlasti v primeru epidemije otroške paralize.

14. člen

Odredbodajalec za izvrševanje finančnega načrta sklada je predsednik upravnega odbora sklada.

Sekretar za zdravstvo LRS lahko ustavi izvrševanje finančnega načrta sklada, če ugotovi da upravni odbor sredstev sklada ne uporablja v namene, ki so določeni s tem zakonom in s pravili sklada. Sekretar predloži svojo odločbo v odločitev Izvršnemu svetu.

15. člen

Sklad ima pravila. Pravila sprejme odbor sklada, potrdi pa jih Sekretariat za zdravstvo LRS.

16. člen

Sklad ima svojo administracijo s potrebnim številom uslužbencev, ki jih imenuje upravni odbor sklada.

17. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Nagel porast otroške paralize v letu 1954 in naslednjih letih (leta 1954 obolelih 44, leta 1955 obolelih 64 in v letu 1956 že 250 oseb) je zahteval nujne ukrepe, da nas eventualne bodoče epidemije ali obolenja v večjem številu ne zatečejo nepripravljenih. Spričo tega in ker je nevarnost te bolezni oziroma njenih posledic stalna, je Svet za zdravstvo LRS že na seji 6. maja 1956 sprejel med drugim tudi naslednje ukrepe:

— v LR Sloveniji naj se postopoma preide na prostovoljno vakcinacijo proti poliomielitisu;

— prouči naj se vprašanje ustanovitve posebnega fonda, v katerega naj bi se stekali prostovoljni prispevki posameznikov, podjetij, itd.;

— prouči naj se vprašanje nabave cepiva iz inozemstva in deviznih sredstev;

— za borbo proti poliomielitisu naj prispevajo tudi ZSZ iz svojega preventivnega sklada;

— infekcijska klinika naj se usposobi za vodstvo službe proti poliomielitisu s tem, da zgradi respiracijski center, laboratorije in poskrbi za usposobitev kadra;

— izvede naj se čim širša zdravstveno prosvetna akcija s tem v zvezi.

Vsi ti sklepi so bili potrjeni tudi na naslednji seji Sveta za zdravstvo LRS dne 5. in 6. julija 1956. Na tej seji je bil ustanovljen fond za borbo proti poliomielitisu in imenovan upravni odbor tega fonda. Od tega časa posluje ta fond, njegova sredstva se zbirajo iz različnih virov na poseben račun pri Narodni

banki. S sredstvi sklada je razpolagal upravni odbor sklada in sicer za nabavo cepiva, za ureditev in opremo respiracijskega centra oziroma za ureditev virusnega laboratorija, za izboljšanje ureditve bolnice za predšolsko invalidno mladino na Stari gori, za infekcijsko kliniko, za stroške cepljenja in za režijo.

Skupno je bilo doslej (do 20. decembra 1962) porabljenih 399 763 755 dinarjev tako, da je ostalo v skladu še 133 505 005 dinarjev.

Ker sklad za borbo proti poliomielitisu doslej pravno ni bil organiziran, je treba, da se to uredi v skladu z veljavnimi predpisi. To je potrebno še toliko bolj, ker mora ta sklad še naprej obstajati, čeprav bodo njegovi dohodki v bodoče manjši in bodo izvirali v glavnem le iz prispevkov staršev za prostovoljno cepljenje njihovih otrok. Prispevek staršev oziroma koristnikov cepljenja za trikratno cepljenje je znašalo v preteklem letu 400 din, ostanek stroškov (okoli 100 din) pa je prispeval sklad.

Doslej je bilo v LR Sloveniji cepljenih 90 % otrok in okoli 45 % v starosti od 14 do 20 let. Samo v letu 1962 je bilo cepljenih 66 000 oseb. V letu 1963 bo treba ponovno cepiti (revakcionirati) nekatere skupine otrok pod 14 let in bo potrebno za to in za tiste, ki bodo v tem letu prvič cepljeni skladu okoli 80 milijonov dinarjev.

Iz podatkov o gibanju otroške paralize v letu 1957, ko je bilo v LR Sloveniji 133 novih obolenj (od tega 8 umrlo), iz podatkov za leto 1958, ko je obolelo 16 novih oseb, in za leto 1959, ko je obolelo 23 oseb (od tega 2 umrli) se vidi uspeh dosedanjih akcij proti tej bolezni.

Tudi v letih 1960-1962 je število obolelih za paralizo padalo in sta bila v l. 1962 registrirana samo 2 primera v LRS. Napačno pa bi bilo sklepati iz teh podatkov, da je nevarnost minila ter da akcija in z njo vred sklad proti poliomielitisu nista več potrebna. Po mnenju komisije za borbo proti poliomielitisu pri Svetu za zdravstvo je potrebna velika budnost in je treba to službo kljub manjšemu številu obolelih oseb še naprej podpirati. Tudi zgledi nekaterih drugih držav (npr. Danske), kjer so bila opravljena masovna cepljenja in kjer so se po nekaj letih ponovno pojavila nova obolenja v večjem številu, kažejo, da je treba tudi pri nas to službo stalno vzdrževati in izpopolnjevati. Zato govorijo tudi podatki o porastu poliomielitisa v naši državi v letu 1960.

Skrbi za borbo proti otroški paralizi ni mogoče prepustiti občini po 76. členu splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe oziroma po 24. členu ustreznega republiškega zakona. Omenjeni določili imata v mislih obvezna cepljenja, ne pa neobveznih kot je cepljenje proti poliomielitisu. Če bi se skrb za neobvezno cepljenje in za borbo proti poliomielitisu prepustila občinam, bi prišli ravno zaradi neobveznosti cepljenj do tega, da te skrbi vse občine iz materialnih razlogov ne bi hotele oziroma ne bi mogle realizirati. To bi pa zelo zožilo zaščito pred nevarnostjo poliomielitisa oziroma bi to pomenilo celo nekoristnost celotne akcije proti tej bolezni tudi v občinah, ki bi prevzele to skrb nase. To bi bilo približno tako, kot če bi v eni občini cepili proti kozam, davici itd. v drugi občini pa ne!

Dokler gre za neobvezna cepljenja in za neobvezno skrb za varstvo vsega prebivalstva proti otroški paralizi, spada to med naloge Ljudske republike po 84. členu zveznega zakona oziroma 28. členu republiškega zakona o zdravstvenem varstvu in organizaciji zdravstvene službe, pri čemer pa moramo poudariti,

da je republiški zakon glede tega vsebinsko širši, saj pravi, da ljudska republika izdaja oziroma izvaja ukrepe za zdravstveno varstvo in da skrbi za izvajanje ukrepov, ki imajo splošen pomen za ljudsko republiko. S tega vidika gledano pa ravno vsa borba — ne samo organizacija cepljenja — proti poliomielitisu spada med naloge ljudske republike.

Če bi uvedli obvezno cepljenje, bi po zakonu morali prevzeti vse stroške cepljenj družbeni skladi, brez participacije koristnikov. Družbeno koristneje je torej, če prispevajo koristniki in da le ostanek krije sklad.

V osnutku zakona so prišla do izraza zlasti tale načela in misli:

1. Zaradi interesa skupnosti in težkih posledic, ki jih ima poliomielitis kot akutna nalezljiva bolezen zlasti pri otrocih, naj bodo borba in za to potrebna sredstva v obliki sklada — stalna. Sklad je vedno potreben ne samo, ker omogoča sistematično in množično cepljenje, ampak tudi za to, ker je namenjen deloma tudi za rehabilitacijo in zdravljenje obolelih ter za epidemiološko pomembne laboratorijske preiskave.

2. Lažje je s cepljenji in z drugimi preventivnimi ukrepi preprečevati otroško paralizo, kot pa nositi ogromne stroške dolgotrajnega zdravljenja ne glede na težke posledice, ki jih pogosto pušča ta bolezen na bolniku.

3. Zdravstvena služba — to je posamezni zavodi, ne morejo imeti svojih ločenih sredstev za borbo proti tej bolezni, ampak morajo biti ta sredstva koncentrirana na enem mestu za vso ljudsko republiko — to je v namembnem skladu.

4. K sredstvom sklada naj prispeva družbena skupnost v obliki dotacij iz proračunov prispevkov gospodarskih in drugih organizacij, participirajo pa naj tudi koristniki cepljenj s tem, da plačajo del stroškov za neobvezno cepljenje.

5. Sredstva sklada naj se ne uporabljajo izključno za preprečevanje in zdravljenje otroške paralize, ampak tudi za vse, kar služi borbi proti tej bolezni in njenim posledicam, to je, tudi za rehabilitacijo in šolanje v posebnih šolah, za opremo zavodov in laboratorijev, in za raziskovanje te bolezni. Brez vsestranske borbe in brez uporabe sredstev za vse namene te borbe bi bil tudi uspeh te borbe samo polovičen, škodo pa bi imela od tega le vsa družbena skupnost, ker sicer ozdravljenega bolnika ne bi bilo mogoče brez polne rehabilitacije vključiti v družbeno koristno delo.

6. Kratkoročna posojila iz sklada drugim zdravstvenim zavodom bi bila le izjema od uporabe sredstev sklada. Zelo neekonomično bi bilo, če bi sredstva sklada ležala v banki, namesto, da bi se začasno posodila drugim zdravstvenim zavodom. Pri tem se sklicujemo na prav analogen primer po 2. odstavku 118. člena splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe (Uradni list FLRJ, št. 45/60), ki določa, da se lahko dajejo iz občinskega zdravstvenega investicijskega sklada začasna posojila zdravstvenim zavodom za obratna sredstva in za izvajanje preventivnih ukrepov.

7. Razpolaganje s sredstvi sklada naj bo v rokah posebnega družbenega organa — upravne odbora, v katerem naj bi bili zastopani predvsem tisti, ki največ prispevajo v sklad.

Državni sekretariat za finance LRS je dal k osnutku zakona svoje soglasje že v rešitvi z dne 12. novembra 1960 št. 01-17/65-60.

Stanje sklada

Od 1. avgusta 1957, ko je bil sklad formiran, do 20. decembra 1962 je bilo plačano oziroma izplačano iz sklada:

prispevki okrajev	201 408 000 din
prispevki staršev	312 860 760 din
prispevki Republiškega ZSZ	18 000 000 din
prispevki DOZ-a	1 000 000 din

Skupaj 533 268 760 din

nabava in prevoz cepiva, nabava brizg in igel	214 958 554 din
plačilo cepilnim ekipam	70 927 241 din
režijski stroški sklada:	
tiskovine, bančni stroški, honorar s prispevki usluž-	
bencem	2 529 442 din
dolžniki za cepivo	9 848 518 din

Dotacije:

a) za izgradnjo in opremo zavodov in laboratorijev za proučevanje vzrokov obolenj (virusni laboratoriji)	11 500 000 din
b) za gradnjo in opremo zavodov za zdravljenje in rehabilitacijo ohromelih otrok (Stara gora, infekcij- ska klinika)	90 000 000 din
Stanje sklada v banki na dan 1. decembra 1962	133 505 005 din

Skupaj 533 268 760 din

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo
in socialno politiko

POROČILO

k predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize (poliomielitisa)

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 13. marca 1963 obravnaval predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize.

Odbor je ugotovil, da je bil fond za borbo proti otroški paralizi ustanovljen že v letu 1956, potem ko je nagli porast te bolezni v letih 1954 do 1956 zahteval nujne ukrepe. S prostovoljnim cepljenjem, ki ga je finansiral ta sklad in z drugimi ukrepi smo uspešno zavrli nadaljnje širjenje te bolezni, ki je v naslednjih letih močno upadla. V interesu skupnosti pa je, da je boj proti tej

nevarni bolezn, ki povzroča izredno težke posledice, stalen in da so v ta namen zbrana sredstva v namembnem skladu. Ker doslej ta sklad tudi pravno ni bil organiziran, je odbor predlog zakona soglasno sprejel in predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme. Hkrati se strinja s spremembo, ki jo je predlagal zakonodajni odbor k 15. členu.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vinko Simonič.

Št. 022-3/63.

Ljubljana, dne 13. marca 1963.

Poročevalec:

Vinka Simonič l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize (poliomielitisa)

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 14. marca 1963 razpravljal o predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize (poliomielitisa).

Sklad dejansko že obstoja in gre v bistvu samo za vprašanje njegove pravne ureditve. Po mnenju odbora je z gospodarskega stališča umestno, da se sklad tudi pravno formira kot stalen sklad, ker predstavljajo sredstva zbrana za namene, ki se financirajo iz sklada, tudi z gospodarskega vidika zelo rentabilno naložbo. Gospodarska škoda, ki jo povzroča bolezen, je namreč neprimerno večja kakor sredstva, ki jih družba daje za preencijo.

Odbor k predlogu zakona ni imel predlogov za spremembe ali dopolnitve, strinja pa se z dopolnitvijo, ki jo k 15. členu predlaga zakonodajni odbor. Odbor predlaga Republiškem zboru, da predlog zakona sprejme s to dopolnitvijo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Kralja.

Št. 022-3/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Franco Kralj l. r.

Predsednik:

Franco Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje
otroške paralize (poliomielitisa)

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 14. marca 1963 obravnaval predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize.

V razpravi so člani odbora soglašali s stališčem, da je glede na težke posledice otroške paralize in dolgotrajno zdravljenje te bolezni pravilno in smotno, preprečevati otroško paralizo s cepljenjem in v ta namen uporabiti sredstva, ki so že zbrana v skladu, ki pa še ni pravno formiran. Strinjal se je tudi s tem, da k sredstvom sklada prispeva družbena skupnost v obliki dotacij iz proračunov, prispevkov gospodarskih in drugih organizacij in da koristniki plačajo del stroškov za cepljenje.

Odbor je predlog zakona v načelu in podrobnostih sprejel z dopolnitvijo, ki jo je predlagal zakonodajni odbor k 15. členu.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predloženi zakon.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Vild.

Št. 022-3/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Marija Vild l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje
otroške paralize (poliomielitisa)

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 12. marca 1963 obravnaval predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize, in sicer predvsem tiste določbe, ki se nanašajo na družbeno upravljanje sklada in ga v celoti sprejel brez sprememb. Odbor se strinja z dopolnitvijo, ki jo predlaga zakonodajni odbor k 15. členu predloga zakona.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.
Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Stane Brečko.

Št. 022-3/63.

Ljubljana, dne 12. marca 1963.

Poročevalec:

Stane Brečko l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje
otroške paralize (poliomielitisa)

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 15. marca 1963 obravnaval predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize in ga sprejel z naslednjo dopolnitvijo:

15. člen: v prvi vrsti naj se za besedo »sprejme«
doda še beseda »upravni«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. 022-3/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Poročevalec:

Franco Belšak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje
otroške paralize (poliomielitisa)

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 15. marca 1963 obravnaval predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize in ga soglasno sprejel.

Fond za borbo proti otroški paralizi je bil ustanovljen že v letu 1956, formiran pa 1. avgusta 1957, vendar doslej pravno ni bil organiziran v skladu z veljavnimi predpisi. Ker gre razen tega pri otroški paralizi za nalezljivo bolezen, ki ima težke posledice, cepljenje pa ni bilo obvezno, je odbor soglašal s stališčem, da je potrebno ustanoviti centralni republiški sklad, ker je boj proti otroški paralizi splošnega pomena za republiko in torej spada med naloge ljudske republike.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona s tem, da se dopolni besedilo v 15. členu, kjer naj se med besedi »sprejme odbor« vnese še beseda »upravni«.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.

Št. 022-3/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Poročevalec:

Janez Lesjak l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG SKLEPA

o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963

Na podlagi 40. člena ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z drugim odstavkom 42. člena temeljnega zakona o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ, št. 53-687/60) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 18. marca 1963 sprejela

sklep

o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963.

K finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963, ki ga je sprejel upravni odbor sklada LRS za šolstvo in ki izkazuje dohodke v znesku 5 638 061 000 din in izdatke v enaki višini, se daje soglasje.

OBRAZLOŽITEV

Upravni odbor sklada predlaga v potrditev svoj finančni načrt, ki ga je sestavil na naslednjih osnovnih postavkah:

1. Osnovna dejavnost

Kot izhodišče za sredstva potrebna za osnovno dejavnost je sklad vzel obseg in sistem financiranja osnovne dejavnosti pri posameznih ustanovah v preteklem letu. Vsem šolskim ustanovam je predvidel povečanje sredstev potrebnih za pedagoško delo za 8% v namenu, da bi omogočil še nadaljno rast kvalitete pedagoškega dela. Takšno povečanje upravičuje okolnost, da gre v bistvu za nadaljevanje proračunskega sistema financiranja šolstva. Glede materialnih stroškov se je sklad odločil, da le-te poveča linearno vsem šolskim ustanovam za 3%, da bi jim izboljšal materialno osnovo zaradi porasta cen potrošnih materialov, uslug in slično. Poleg takega povečanja pa je sklad povečal sredstva za pedagoško dejavnost v vseh primerih, ko je na osnovi statotov ugotovil, da gre za dejansko povečanje obsega pedagoškega dela kot posledice študijske reforme in spopolnjevanje novo ustanovljenih višjih šol. Prav tako je sklad priznaval višje dotacije tistim šolskim zavodom, ki bodo v letu 1963 delovali v spremenjenih pogojih. Gre za primere, ko so šole pridobile nove prostore ali ko so zaradi drugih razlogov nastali spremenjeni pogoji dela. Vse take primere je sklad individualno ugotavljal in na kalkulativni način ocenil potrebno zvišanje sredstev.

Predvidevamo, da bi se sredstva za osnovno dejavnost na sklad vezanih ustanov, razvrščena po skupinah, šol nasproti 1962. letu dvignila tako-le:

	1962	1963	%
višje šole	487 815	564 463	15,7
visoke šole	113 322	135 994	20,0
akademije	142 091	163 993	15,4
fakultete	2 100 007	2 415 000	15,0
	2 843 235	3 279 450	15,3

Ostale ustanove kot so univerza, študijske knjižnice, manjšinsko in posebno šolstvo bo sklad financiral tudi v letošnjem letu po metodi proračunskega ugotavljanja potrebnih sredstev za osnovno dejavnost. Pri tem pa se bodo sredstva za te ustanove v povprečju dvignila manj kot pa znaša splošen porast sredstev pri zgoraj prikazanih šolskih zavodih. Samostojni raziskovalni inštituti, ki so se v preteklem letu financirali še iz šolskega sklada, se bodo v letu 1963 financirali iz sklada Borisa Kidriča; to je bilo v materialnem pogledu izravnano med šolskim skladom in skladom Borisa Kidriča že ob določitvi dotacije posameznim skladom.

Kljub tako določenim sredstvom za osnovno dejavnost pa nekateri šolski zavodi zahtevajo znatno višja sredstva, kar je razvidno tudi iz priložene tabele. Pri tem dokazujejo opravičenost do večjih sredstev predvsem tako, da naj jim sklad omogoči širšo pedagoško dejavnost kot to izhaja iz njihovih statotov ali pa, da proces njihovega pedagoškega dela zahteva večji obseg spremljajočega

pedagoškega dela, ki iz statuten ni viden. Take in podobne zahtevke šol je upravni odbor sklada zavrnil, hkrati pa ustanovil posebno strokovno komisijo, ki naj bi analitično in primerjalno z drugimi ustanovami ugotovila opravičenost zahtevkov in njihovo višino. Za kritje takih pozneje ugotovljenih in opravičenih zahtevkov šol si je sklad v okviru sredstev za osnovno dejavnost rezerviral ustrezna sredstva, da bi iz njih lahko kril eventualno med letom ugotovljene potrebe. Obenem bo sklad v letošnjem letu posvetil posebno pozornost izdelavi bolj precizno delujočega sistema dodeljevanja sredstev za osnovno dejavnost posameznim ustanovam, da bi se tako izognil individualnemu ocenjevanju zahtevkov posameznih šol. Ker je delo obširno in po vsebini zelo zahtevno, bo sklad za izvršitev te naloge moral angažirati ustrezne strokovne institucije ter pridobiti k temu delu tudi vse prizadete ustanove. Zato bo sklad posvetil posebno pozornost analizi zaključnih računov posameznih šolskih zavodov za leto 1962 ter uveljavljanju takega knjigovodskega sistema v teh zavodih, ki bo nudil tako samoupravnim organom v ustanovah kot tudi šolskemu skladu ustrezne analitične podatke.

2. Amortizacija

Za amortizacijo učil in opreme na sklad vezanih ustanov je v finančnem načrtu sklada predvidenih 200 milijonov dinarjev, kar je za 14,4% več kot lani. Razlika se nanaša na povečano amortizacijsko osnovo, izhajajočo iz investicijskih naložb v opremo in učila, tako sklada kot ustanov samih. Znesek je le ocenjen, ker izračuna amortizacijske osnove in amortizacije v smislu zadevnih predpisov ustanove še niso pripravile. Eventualno večja potrebna sredstva oziroma ostanek sredstev iz te postavke bomo obračunali z operativno rezervo sklada.

3. Investicije

Ker dotacija iz proračuna za kritje osnovne dejavnosti in amortizacije ne pokriva za to potrebnih sredstev, bomo tudi v tekočem letu morali del za investicije namenjenih sredstev izvirajočih iz posebnega prispevka iz osebnega dohodka uporabiti za osnovno dejavnost. Zato se bodo investicijska sredstva 2070 milijonov dinarjev uporabila v znesku 547 700 000 din za kritje osnovne dejavnosti in amortizacijo tako, da bo za investicije ostalo le 1285 milijonov; ostanek 210 milijonov dinarjev je predviden za splošno rezervo sklada, od tega pa 10 milijonov dinarjev za stroške poslovanja sklada.

V investicijski politiki bo upravni odbor sklada zasledoval predvsem težnjo, da čimprej dokonča začete objekte in da doseže čimvečjo soudeležbo ostalih interesentov pri izgrajevanju objektov visokega šolstva.

Iz predloženih investicijskih potreb, ki jih posamezni šolski zavodi in organizacije smatrajo kot nujne, izhaja, da so te potrebe znatno višje od razpoložljivih sredstev. Zato obravnava sklad zahtevke po investicijskih sredstvih po posebni strokovni komisiji, ki proučuje programe izgradnje glede na njihovo investicijsko pa tudi funkcionalno racionalnost. Upravni odbor sklada bo vsak predlog strokovne komisije podrobno obravnaval, v okviru teh predlogov pa sklepal pogodbe za celoten obseg investicije ne glede na vsakoletni obrok finančnih sredstev. Sklad bo tudi v bodoče investicije za nepremičnine dotiral,

dočim bo sredstva za opremo in učila kreditiral glede na to, da ustanove prejemaajo amortizacijo od opreme in učil; kreditni pogoji pa bodo določeni tako, da bo šolam vendarle omogočeno tudi redno vzdrževanje in dopolnjevanje opreme. Ker pa pomembnost investicij v visokem šolstvu presega naloge in možnosti presoje samega upravnega odbora sklada, bo sklad, zlasti pri novo začelih investicijah, težil za tem, da pridobi mnenje organov Izvršnega sveta.

4. Splošna rezerva sklada

Ker v letu 1963 nima sklad odmerjene dotacije iz proračuna v fiksnem znesku, ampak je le procentualno udeležen na vseh proračunskih dohodkih republike, je podana možnost, da del dotacije iz proračuna ne bo realiziran, zlasti še zato, ker so dohodki proračuna maksimalno predvideni. Tudi za posebni prispevek iz osebnih dohodkov zaposlenih smo v finančnem načrtu predvideli, da bo za 15 % višji kot je bil realiziran v minulem letu. Tudi to predvidevanje je maksimalno, kar zopet narekuje skladu, da predvidi ustrezno splošno rezervo sklada.

Če bo med letom realizacija dohodkov upravičevala naša predvidevanja, bomo pred koncem leta iz te rezerve povečali za ustrezni znesek investicijska sredstva sklada. Iz predvidene rezerve bi se lahko krila tudi amortizacija za nepremičnine, ki naj bi služila ustanovam za investicijsko vzdrževanje zgradb.

5. Upravni stroški sklada

Upravni stroški sklada se nanašajo na kritje bančnih stroškov, na plačila za razne storitve inštitutov in drugih organizacij za raziskovalna dela sklada ter na kritje ostalih stroškov poslovanja.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo
za leto 1963

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 13. marca 1963 razpravljal o finančnem načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963.

V razpravi je odbor ugotovil, da s sredstvi sklada ne bo mogoče realizirati vseh prizadevanj na področju šolstva v njihovem optimalnem obsegu in da se je treba oslanjati na dejansko razpoložljiva sredstva, v skladu s porastom narodnega dohodka; tak položaj ni samo prehodnega značaja, temveč bo obseg narodnega dohodka narekoval tako razdelitev verjetno tudi v prihodnjih letih. Odbor se s finančnim načrtom sklada LRS za šolstvo za leto 1963 strinja.

Odbor ugotavlja, da tudi kriteriji za dodeljevanje sredstev posameznim šolskim zavodom ostajajo enaki kakor v preteklem letu. Ti kriteriji predstavljajo le provizorij, s katerim lahko trenutno najboljše rešujemo vprašanja delitve sredstev iz sklada, ker bolj objektiviziranih kriterijev zaenkrat sklad nima. Zato se tudi strinja s predlogom odbora sklada, da iz njegovih sredstev posebej financira študij za oblikovanje ustrežnejših kriterijev na znanstveno in teoretično bolj dognani osnovi.

Odbor se tudi strinja, da sklad operira s sorazmerno visoko rezervo, ker sistem participacije na republiških proračunskih sredstvih za dodatna sredstva sklada zahteva posebne previdnosti v alokaciji sredstev.

Na podlagi teh osnovnih ugotovitev odbor predlaga Republiškemu zboru, da s posebnim sklepom dà k temu načrtu svoje soglasje.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mila Vižintina. Št. 402-8/63.

Ljubljana, dne 13. marca 1963.

Poročevalec:

Milo Vižintin l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 14. marca 1963 razpravljal o finančnem načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963.

V razpravi je odbor ugotovil, da so sredstva sklada primerna zmogljivostim naše splošne potrošnje in v skladu z delitvijo narodnega dohodka med posamezne nosilce potrošnje.

Posebej se odbor strinja tudi z ureditvijo, da sklad za šolstvo dobiva dodatna sredstva v ustreznem odstotku iz proračunskih sredstev republike v obliki participacije. Tudi sredstva, ki jih družba namenja za šolstvo, se morajo vsklajati s splošnimi potrebami družbe in s sredstvi, ki jih ima družba za to na razpolago. Zato smatra, da je taka ureditev ustrezna naši splošni družbeni in gospodarski politiki.

Iz teh razlogov se tudi strinja, da je sklad velik del sredstev namenil za rezervo, kar mu omogoča intervencijo v primerih, ko bo to potrebno.

Odbor se zato s finančnim načrtom sklada strinja in predlaga Republiškemu zboru, da dà k njemu svoje soglasje.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Kralja. Št. 402-8/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Franc Kralj l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo
za leto 1963

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 14. marca 1963 obravnaval predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963 in ga soglasno sprejel.

V razpravi so člani odbora soglašali, da se morajo sredstva, ki jih družba daje za šolstvo, vsklajevati s splošnimi družbenimi potrebami in z družbenimi finančnimi možnostmi, to je s sredstvi, ki so dejansko na razpolago in ki so v skladu s porastom narodnega dohodka. Pri tem so bili člani odbora mnenja, da je treba realno upoštevati potrebe šol, ki so bile ustanovljene šele v zadnjih letih in se še razvijajo. Zato pri teh šolah ni mogoče jemati izdatkov v preteklem letu kot pravo osnovo. Glede investicij pa je bilo izraženo stališče, naj se tudi na tem področju daje prednost tistim objektom pri katerih je izkazan večji odstotek soudeležbe ljudskih odborov, podjetij in drugih interesentov.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme sklep o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Štefana Pavšiča.

Št. 402-8/63.

Ljubljana, dne 14. marca 1963.

Poročevalec:

Stefan Pavšič l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo
za leto 1963

Zakonodajni odbor Repubiškega zbora je na seji dne 15. marca 1963 obravnaval predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963 in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Repubiški zbor sprejme predlog sklepa.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 402-8/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo
za leto 1963

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 15. marca 1963 obravnaval predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963.

Odbor je ugotovil, da je predlog finančnega načrta v skladu z zakonitimi predpisi in zato predlaga, da Zbor proizvajalcev da svoje soglasje k temu finančnemu načrtu in sprejme predlog sklepa.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 402-8/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Poročevalec:

Franco Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge
zdravstvene storitve

Splošne določbe

1. člen

Terjatve zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve se izterjajo po določbah tega zakona, kolikor ni s posebnimi predpisi za posamezne kategorije plačnikov zdravstvenih storitev določen poseben postopek.

2. člen

Stroški zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve se izterjajo od gospodarske ali druge organizacije, zavoda ali državnega organa, ki je naročil zdravstveno storitev, kolikor s posebnimi predpisi ali s pogodbo ni določen drug plačnik oziroma zavezanec.

Stroški zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve se deloma ali v celoti izterjajo od oseb, ki so po posebnih predpisih dolžne same deloma ali v celoti plačati stroške zdravstvenih storitev (samoplačniki).

3. člen

Izterjava terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve se opravi po hitrem postopku.

Plačilni nalog

4. člen

Stroški zdravstvenih storitev se izterjajo s plačilnim nalogom. Plačilni nalog izda zdravstveni zavod ki izterjuje terjatev.

5. člen

S plačilnim nalogom pozove zdravstveni zavod zavezanca, da plača terjatev za zdravstveno storitev v 8 dneh od dneva vročitve naloga.

Zdravstveni zavod vroči plačilni nalog zavezancu s povratnico.

6. člen

Zavezanec lahko vloži ugovor zoper plačilni nalog, če misli, da ni dolžan plačati v plačilnem nalogu zaračunanih stroškov za zdravstvene storitve ali da mu stroški niso bili pravilno zaračunani.

Ugovor zoper plačilni nalog se vloži pismeno ali ustno na zapisnik pri zdravstvenem zavodu, ki ga je izdal, v 8 dneh od dneva vročitve plačilnega naloga zavezancu.

7. člen

Če zavezanec-samoplačnik ne plača pravočasno terjatve iz plačilnega naloga niti pravočasno zoper plačilni nalog ne ugovarja, izda zdravstveni zavod za isto terjatev nov plačilni nalog zoper občino, v kateri ima samoplačnik svoje stalno prebivališče.

Plačilni nalog po prejšnjem odstavku se lahko izda, če zdravstveni zavod ni uspel v primernem roku, ki ga je določil, s ponovnim opominom izterjati terjatve od samoplačnika.

Če zavezanec-samoplačnik iz prvega odstavka nima stalnega prebivališča v LR Sloveniji ali pa je njegovo stalno prebivališče neznano, izda zdravstveni zavod za isto terjatev nov plačilni nalog zoper LR Slovenijo.

Občina oziroma LR Slovenija, ki plača terjatev iz plačilnega naloga po prvem in tretjem odstavku, ima pravico zahtevati povračilo od samoplačnika.

8. člen

Plačilnemu nalogu iz 7. člena je treba priložiti plačilni nalog zoper samoplačnika, na katerem zdravstveni zavod zaznamuje, da samoplačnik terjatve v plačilnem nalogu ni plačal niti ni zoper plačilni nalog ugovarjal.

9. člen

Če zavezanec, ki ni samoplačnik, v 8 dneh ne plača terjatve iz plačilnega naloga niti ne ugovarja zoper plačilni nalog, postane plačilni nalog izvršljiv.

Zdravstveni zavod potrdi izvršljivost plačilnega naloga na plačilnem nalogu, ki postane izvršljiv.

10. člen

Če vloži zavezanec pravočasno ugovor zoper plačilni nalog, uveljavlja zdravstveni zavod terjatev s tožbo pri sodišču.

Prisilna izvršitev

11. člen

Izvršilni naslov za prisilno izterjavo povračila stroškov za zdravstveno storitev je izvršljiv plačilni nalog zdravstvenega zavoda ali pravnomočna sodna odločba.

Če je izdana pravnomočna sodna odločba za povračilo stroškov zdravstvenih storitev zoper samoplačnika in samoplačnik ne plača stroškov v roku, ki je določen v sodni odločbi, lahko izda zdravstveni zavod plačilni nalog po 7. členu tega zakona. Plačilnemu nalogu priloži sodno odločbo, na kateri zaznamuje, da samoplačnik terjatve ni plačal v roku, ki je določen v sodni odločbi.

12. člen

Prisilno izterjavo zoper zavezanca, ki ima dobroimetje pri banki, opravi banka na predlog zdravstvenega zavoda, s prenosom zavarovančevega dobroimetja pri banki na račun zdravstvenega zavoda.

Banka opravi izvršbo po prejšnjem odstavku v treh dneh po prejemu predloga in v tem roku obvesti zdravstveni zavod o opravljeni izvršbi oziroma o morebitnih zaprekah, zaradi katerih izvršba ni mogla biti opravljena.

13. člen

Če je bila zaradi terjatve zdravstvenega zavoda izvršba pri banki brezuspešna ali če zavezanec nima dobroimetja pri banki, opravi izvršbo sodišče.

14. člen

Izvršbo za izterjavanje terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve predlaga zdravstveni zavod.

Če predlaga zdravstveni zavod prisilno izterjavo zoper stranko, ki jo zastopa javno pravobranilstvo, mora postopati po 40. členu zakona o javnem pravobranilstvu.

Končne določbe

15. člen

Svet za zdravstvo LRS predpiše obrazec plačilnega naloga in izda po potrebi natančnejše predpise za izvrševanje tega zakona.

16. člen

Ta zakon začne veljati trideseti dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Pravna osnova za predloženi osnutek zakona je pooblastilo v 5. členu zakona o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe (Uradni list FLRJ, št. 22-274). Gre za specialno pooblastilo ljudskim republikam s področja zvezne temeljne zakonodaje, ki ima brez dvoma

namen omogočiti ljudskim republikam, da rešijo vprašanje izterjave stroškov po svojih specifičnih razmerah in potrebah.

Izterjava stroškov za zdravstvene storitve je sedaj urejena v 25. in 26. točki odloka o financiranju in poslovanju zdravstvenih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 14/53). Postopek po teh predpisih je zamuden, zamotan in tudi precej birokratski. Zdravstveni zavodi so morali dolgo čakati na plačilo stroškov za svoje storitve, saj so morali skoro vedno tožiti zamudne plačnike in nato še čakati na realizacijo svojih terjatev v izvršilnem postopku. Ta postopek je v mnogih primerih naravnost ogrožal normalno poslovanje zdravstvenih zavodov, ker jim je zaradi zapoznelega plačila stroškov primanjkovalo obratnih sredstev. Še večja slabost sedanjega izterjevalnega postopka pa je bila v tem, da se je dolжник moral tožiti, četudi v pravnem postopku ni ugovarjal in je skoro vedno priznal svojo plačilno obveznost. Edini, vedno ponavljajoči se dolžnikov ugovor je bil — pomanjkanje sredstev. Spričo tega je predloženi osnutek zakona imel predvsem namen, da se v primerih, ko dolжник ne ugovarja plačilni obveznosti, skrajša — kolikor sploh mogoče — ves izterjevalni postopek.

Posebnosti predloženega osnutka zakona so:

1. Zakon naj bi veljal samo za terjatve, ki jih imajo zdravstveni zavodi do svojih dolžnikov na območju LR Slovenije. Za izterjavo terjatev v drugih ljudskih republikah bodo morali tudi za zdravstvene zavode v LR Sloveniji veljati ustrezni predpisi, ki jih bodo izdale druge ljudske republike.

2. Osnutek zakona ne določa oziroma ne našteva, kdo je plačnik za zdravstvene storitve, ker je to določeno že v drugih predpisih.

3. Podlaga za izterjavo stroškov je pogodba med zdravstvenim zavodom in plačnikom, če pogodbe ni, se po splošnih civilnopравnih pravilih izterjavajo stroški od naročnika storitve.

4. Glede samoplačnikov, to je oseb, ki morajo v celoti ali deloma same plačati stroške za zdravstveno pomoč, je osnutek zakona predvidel subsidiarno plačilno obveznost občine dolžnikovega stalnega prebivališča. Taka obveznost občin je namreč že sedaj uzakonjena v odloku o financiranju in finančnem poslovanju zdravstvenih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 14/53). To materialno določbo je prevzel novi osnutek zakona.

5. Osnutek zakona je predvidel tudi obveznost Ljudske republike Slovenije, da plača zdravstvenim zavodom stroške zdravljenja za nezavarovane samoplačnike, če je njihovo bivališče neznanó. Takih oseb je izredno malo in že sedaj plačuje ljudska republika stroške za duševne bolnike neznanega prebivališča. Ni mogoče vzdržati v veljavi sedanjega predpisa, da bi bil za osebe neznanega bivališča plačnik občina, na območju katere ima zdravstveni zavod svoj sedež.

6. Novost novega zakona je, da se stroški zdravstvenih storitev izterjavajo s plačilnim nalogom in ne več z računom, ter da ta plačilni nalog postane izvršljiv, če mu dolжник ne ugovarja. Če pa dolжник plačilnemu nalogu ugovarja, mora zdravstveni zavod uveljaviti svojo terjatev v rednem postopku pri sodišču. S tem so v polni meri varovane tudi vse pravice dolžnika, če meni, da terjatev iz kateregakoli vzroka ni dolžan plačati.

Izvršljivost plačilnega naloga potrdi sam zdravstveni zavod, analogno kot je to pri izterjavi prispevka za socialno zavarovanje.

7. Rok za plačilo je kratek — 8 dni od vročitve plačilnega naloga. S tem se je hotelo doseči, da bi zdravstveni zavodi prišli čimprej do plačila svojih terjatev.

8. Prisilno izterjavo (izvršbo) zoper zavezanca opravi banka s prenosom zavezančevega dobroimetja pri banki na račun zdravstvenega zavoda. To je najhitreje možen način izterjave. Le, če tak način izvršbe ni mogoč ali uspešen, in pa glede zavezancev — samoplačnikov, kateri običajno nimajo računa pri banki, se opravi sodna izvršba.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLISKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 12. marca 1963 obravnaval predlog zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve in ga sprejel brez sprememb. Dosedanji postopek izterjevanja stroškov je bil zelo zamuden in je oviral normalno poslovanje zdravstvenih zavodov. Da bi zdravstveni zavodi lahko čimprej prešli na realizacijo dohodka po vplačanih storitvah, je potrebno urediti izterjevanje stroškov za zdravstvene storitve na način, kot ga predlaga predloženi predlog zakona.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona. Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Cvetka Vodopivec.

Št. 54-1/63.

Ljubljana, dne 12. marca 1963.

Poročevalec:
Cvetka Vodopivec l. r.

Predsednik:
Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo
in socialno politiko

POROČILO

k predlogu zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora je na seji dne 13. marca 1963 obravnaval predlog zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve.

V razpravi so člani odbora obravnavali dosedanja zamotan in precej birokratski način izterjevanja stroškov za zdravstvene storitve, ki je ogrožal normalno poslovanje zdravstvenih zavodov, ker jim je zaradi zapoznelega plačila stroškov primanjkovalo obratnih sredstev. Predlog zakona skrajšuje izterjevalni postopek v primerih, ko dolžnik ne ugovarja plačilni obveznosti; glede oseb, ki morajo v celoti ali deloma same plačati stroške za zdravstveno pomoč, pa predvideva predlog zakona subsidiarno plačilno obveznost občine, v kateri ima ta oseba stalno prebivališče.

Vkljub pomislekom nekaterih članov odbora, ali je rešitev, ki je v predlogu zakona določena za samoplačnike najprimernejša, in, ali ne bodo na ta način prizadeta sredstva občin, je odbor po krajši razpravi predlog zakona sprejel z večino glasov.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca dr. Ivana Kopača.

Št. 54-1/63.

Ljubljana, dne 13. marca 1963.

Poročevalec:

dr. Ivan Kopač l. r.

Predsednik:

Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 15. marca 1963 obravnaval predlog zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.
Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. 54-1/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Poročevalec:

F r a n c B e l š a k l. r.

Predsednik:

d r. H e l i M o d i c l. r.

PREDLOG ZAKONA

o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani

1. člen

Akademija za igralsko umetnost v Ljubljani, ki je bila ustanovljena z uredbo o ustanovitvi Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani (Uradni list SNOS in NVS, št. 48-340/45), se preimenuje v Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani (v nadaljnjem besedilu: akademija).

2. člen

Akademija je visokošolski umetniški in znanstveni zavod za področje gledališča, radia, filma in televizije.

Akademija je pravna oseba in se vodi po načelih družbenega samoupravljanja.

3. člen

Akademija vzgaja strokovnjake z izobrazbo visoke in specialistične stopnje za umetniško, strokovno in znanstveno-raziskovalno delo za dramsko umetnost in z njo povezanih strok na področju gledališča, radia, filma in televizije ter skrbi za izpopolnjevanje delavcev na tem področju; sodeluje z drugimi visokošolskimi zavodi ter organizira in razvija znanstveno-raziskovalno delo na področju svoje dejavnosti.

4. člen

Pouk na akademiji obsega praviloma tri stopnje.

5. člen

Akademijo vodijo akademski svet, akademijska uprava in rektor.

6. člen

S statutom se natančneje določijo naloge, organizacija in delo akademije.

7. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V statutu Akademije za igralsko umetnost, ustanovljene z uredbo Narodne vlade Slovenije (Ur. l. SNOS in NVS, št. 48-340/45), ki ga je sprejel svet akademije, se spreminja njen sedanji naziv v »Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo«. Sedanji naziv akademije je po mnenju njenega sveta zastarel in je bil uporabljiv le, dokler je bilo delovanje akademije obrnjeno predvsem h gledališču in njegovim ožjim potrebam. Z razvojem družbe ter z modernizacijo sredstev množičnega posredništva, kot so film, radio in televizija, pa se moderno igralstvo ne more več omejevati na gledališče, marveč mora že zaradi notranje nujnosti, rastoče iz vsebine modernega igralstva, razširiti svojo dejavnost na film, radio in televizijo. Upoštevajoč to dejstvo je Akademija za igralsko umetnost takoj po reformi visokošolskega študija pristopila k prilagoditvi svojega učnega načrta novim potrebam tako, da študenti, vpisani od šolskega leta 1960/61 dalje, dejansko že študirajo po novem študijskem načrtu, prilagojenem modernim dognanjem v gledališki, filmski, radijski in televizijski pedagogiki. Novi študijski režim je tudi že normiran v statutu, ki ga je sprejel svet akademije, katerega pa Izvršni svet še ni potrdil, ker vprašanje preimenovanja akademije še ni rešeno. Svet za kulturo in prosveto LRS je na svoji plenarni seji pri obravnavanju osnutka statuta akademije ocenil predlagani novi naziv kot nepraktičen in priporočil svetu akademije, da se odloči za primeren krajši naziv, ki bi predstavljal zbirni pojem za vse igralske zvrsti, torej tudi za film, radio in televizijo. Svet akademije pa je vztrajal pri svoji formulaciji tudi ob končni redakciji statuta, češ da sedanji naziv ne ustreza več niti po vsebini niti po obliki pedagoški, umetniški in znanstveni dejavnosti preurejenega študija na akademiji, v predlaganem novem nazivu pa so zajete vse njene dejavnosti. Hkrati je svet predlagal, da se izda ustrezen zakonski predpis o preimenovanju akademije, ker se s samim statutom ne more spreminjati njenega naziva.

Druge določbe predloga zakona se o skladu z zakonom o visokem šolstvu v LRS (Uradni list LRS, št. 39-229/60) nanašajo na organizacijo in naloge akademije.

PREDLOG ZAKONA

o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani

1. člen

Akademija upodabljalajočih umetnosti v Ljubljani, ki je bila ustanovljena z uredbo o ustanovitvi Akademije upodabljalajočih umetnosti v Ljubljani (Uradni list SNOS in NVS, št. 47-333/45), se preimenuje v Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani (v nadaljnjem besedilu: akademija).

2. člen

Akademija je visokošolski zavod za vse panoge likovnih umetnosti in z njimi povezane tehnološke in likovne pedagoške znanosti.

Akademija je pravna oseba in se vodi po načelih družbenega samoupravljanja.

3. člen

Akademija izobražuje visokokvalificirane slikarje, kiparje, grafike, likovne tehnologe, restavratorje in pedagoge ter jih strokovno izpopolnjuje; sodeluje z drugimi visokošolskimi zavodi ter organizira in razvija znanstveno-raziskovalno delo na področju likovne umetnosti.

4. člen

Pouk na akademiji obsega praviloma tri stopnje.

5. člen

Akademijo vodijo akademijski svet, akademijska uprava in rektor.

6. člen

S statutom se natančneje določijo naloge, organizacija in delo akademije.

7. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Svet Akademije upodablajočih umetnosti, ustanovljene z uredbo Narodne vlade Slovenije (Uradni list SNOS in NVS, št. 47-333/45) je predlagal, da se sedanji naziv akademije spremeni v »Akademija za likovno umetnost«. Izraz »upodablajoči« je zastarel. Vsa modernejša znanstvena in strokovna dela, ki obravnavajo umetnost, uporabljajo namreč izraz »likovni« mesto izraza »upodablajoči«. Kakor navaja svet akademije, je pravilnost uporabe izraza »likovni« dokazal Izidor Cankar v posebni razpravi že pred vojno, o čemer priča tudi njegovo delo »Uvod v likovno umetnost«. V Sloveniji imamo tudi »Društvo likovnih umetnikov« in »Društvo likovnih pedagogov«. Izraz »likovni« se je tudi sicer povsem udomačil med Slovenci, ker je tudi pojmovno širši. Potreba po preimenovanju akademije je zaradi tega utemeljena. Hkrati s preimenovanjem akademije se predlaga tudi prilagoditev statusa in delovanje akademije sedanjim potrebam.

PREDLOG ZAKONA

o Akademiji za glasbo v Ljubljani

1. člen

Akademija za glasbo v Ljubljani (v nadaljnjem besedilu: akademija) je visokošolski umetniški in znanstveni zavod na področju glasbe.

Akademija je pravna oseba in se vodi po načelih družbenega samoupravljanja.

2. člen

Akademija vzgaja glasbene strokovnjake z izobrazbo višje in visoke stopnje in strokovnjake s poglobljeno oziroma specialistično izobrazbo ter skrbi za njihovo izpopolnjevanje; sodeluje z drugimi visokošolskimi zavodi ter organizira in razvija umetniško ustvarjalno in poustvarjalno ter znanstveno raziskovalno delo na glasbenem področju.

3. člen

Pouk na akademiji obsega tri stopnje.

4. člen

Akademijo vodijo: akademijski svet, akademijska uprava in rektor.

5. člen

S statutom se natančneje določijo naloge, organizacija in delo akademije.

6. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Status in organizacijo Akademije za glasbo v Ljubljani je uredila začasna uredba Narodne vlade Slovenije (Uradni list SNOS in NVS št. 14-57/46). Ker je bila ta uredba z uredbo vlade LRS (Uradni list LRS št. 22-140/49) razveljavljena, je ostala akademija dejansko brez predpisa, ki bi urejeval njen status. Glede na to je prav, da se hkrati z izdajo zakonov za ostali dve akademiji, to je zakona za Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo in zakona za Akademijo za likovno umetnost, izda tudi zakon o Akademiji za glasbo, ki bi določil njen status in organizacijo ter norminal njene naloge.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani,
predlogu zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in predlogu
zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 13. marca 1963 obravnaval predlog zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, predlog zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in predlog zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani.

V vseh treh zakonskih predlogih gre za ustrezno prilagoditev naziva akademije naravi njihovega dela ter za pravno ureditev njihovega statusa v zvezi s predpisi o visokem šolstvu, na podlagi česar bodo lahko izdelale svoje statute. Odbor se z zakonskimi predlogi strinja.

V razpravi o podrobnostih odbor k predlogom zakonov ni imel predlogov za spremembo ali dopolnitve; strinja pa se z dopolnitvijo 3. člena predloga zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani in spremembo 3. člena predloga zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kakor predlaga zakonodajni odbor.

Zato predlaga Republiškemu zboru, da zakonske predloge sprejme s predlagano spremembo in dopolnitvijo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Šušteršiča.

Št. 022-3/63.

Ljubljana, dne 13. marca 1963.

Poročevalec:

Franč Šušteršič l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, predlogu zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in predlogu zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji 12. marca 1963 obravnaval predloge zakonov o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, o Akademiji za glasbo v Ljubljani in jih soglasno sprejel. S sprejetjem predlaganih zakonov bo pravno urejeno delovno področje posameznih akademij, vsklajeni njihovi nazivi z njihovim delovanjem in omogočena izdelava statutov.

Odbor se strinja tudi z dopolnitvami, ki jih predlaga zakonodajni odbor k 3. členu predloga zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme vse tri predlagane predloge zakonov.

Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Martin Košir.

Št. 022-3/63.

Ljubljana, dne 12. marca 1963.

Poročevalec:

Martin Košir l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, predlogu zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in predlogu zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 15. marca 1963 obravnaval predlog zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, predlog zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in predlog zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani ter jih sprejel z naslednjo spremembo in dopolnitvijo:

3. člen predloga zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani naj se spremeni tako, da se glasi:

»Akademija vzgaja slikarje, kiparje, grafike, likovne tehnologe, restavratore in pedagoge z višjo, visoko in specialistično izobrazbo ter jih strokovno izpopolnjuje;

3. člen predloga zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani naj se dopolni tako, da se v prvi vrsti za besedo »z izobrazbo« dodaja še beseda »višje«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predloge zakonov z navedenimi dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.

Št. 022-3/63.

Ljubljana, dne 15. marca 1963.

Poročevalec:

Vera Kolarič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za vloge in pritožbe

POROČILO

odbora za vloge in pritožbe Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije
za leto 1962

I.

Odbor za vloge in pritožbe Ljudske skupščine LRS je v letu 1962 obravnaval 127 vlog, ali 26 vlog manj, kot v letu 1961. Tega seveda ni moč razumeti kot znamenje temeljitega in vsestranskega izboljšanja dela vseh upravnih ali drugih organov, ki s svojimi odločitvami zadevajo ob razne pravice in obveznosti državljanov. Stevilčni podatki o sprejetih vlogah v kabinetu predsednika

Ljudske skupščine LRS, v uradu ali komisiji za prošnje in pritožbe Izvršnega sveta itd. namreč kažejo, da je bilo v letu 1962 za 30 % večje število prošelj in pritožb. Skupno je bilo naslovljenih na republiške oblastvene organe 4781 vlog državljanov.

Vloge, ki jih je prejel naš odbor, se nanašajo na najrazličnejša področja. V prošnjah se občani v glavnem obračajo na odbor za posredovanje pri dodelitvi stanovanj, za zaposlitev, za pojasnila v zvezi s posameznimi pravnimi predpisi, dalje prosijo za pomilostitev, za omiljenje kazni ali pogojni odpust, za odložitev nastopa kazni, kot tudi za posredovanje v izvajanju sodnega ali upravnega postopka. Slednje so navadno opozorila na dolgotrajnost postopka in istočasno tudi pritožbe zoper domnevano namerno zavlačenje. V takih prošnjah ljudje tudi prosijo odbor za intervencijo, da bi s svojo avtoriteto vplival na pristojni organ za ugodno odločitev.

Relativno največ vlog se nanaša na stanovanjske zadeve ter zadeve s področja socialnega zavarovanja in delovnih odnosov. To so hkrati tudi področja, kjer delovanje upravnih in oblastvenih organov najbolj živo prizadeva ljudi.

Mnogokrat je vloga, ki jo državljan sicer smatra za prošnjo ali pritožbo, po svoji vsebini tudi opozorilo, bodisi na najrazličnejše nepravilnosti v postopkih posameznih uslužbencev ali drugih organov, bodisi na pomanjkljivosti v pravnih predpisih.

Pritožbe se nanašajo na sodbe ali upravne odločbe ali na nepravilnosti v upravnem ali sodnem postopku. Mnogokrat je seveda oboje povezano.

Odbor je v letu 1962 sprejel predlog za spremembo določila zakona o delovnih razmerjih. Spremembo je predlagal Zavod za zaposlovanje delavcev v Dravogradu — izpostava Prevalje. Po obvestilu, ki ga je dal našemu odboru sekretariat za delo Zveznega izvršnega sveta, bo predlog upoštevan pri prihodnji spremembi zakona. Gre za dopolnitev 362. člena zakona, tako da bodo za opustitev prijave novih ali izpraznjenih delovnih mest odgovorne vse delovne organizacije in ne samo podjetja.

Pri reševanju vlog se odbor glede na vsebino obrača na različne organe, med drugimi tudi na odborniške komisije za prošnje in pritožbe pri okrajnih in občinskih ljudskih odborih, zlasti glede preverjanja točnosti navedb v vlogah. Pri tem stalno ugotavlja precejšnjo počasnost pri posredovanju odgovorov, mnogokrat so poročila teh komisij tudi premalo kritična in se opirajo na podatke tistega organa, ki je vodil postopek na prvi stopnji. So pa tudi primeri, da kljub pozitivnemu predlogu, ki ga je posredovala odborniška komisija za prošnje in pritožbe, pristojni občinski ali okrajni organ noče spremeniti upravne odločbe.

Na splošno so odborniške komisije za prošnje in pritožbe pri okrajnih in občinskih ljudskih odborih dosegle le delne uspehe. V zadnjem času so se resneje lotile dela predvsem okrajne komisije, večina občinskih komisij pa je še vedno nedelavnih. Temu je vzrok tudi nezadostno razumevanje političnih činiteljev v komuni za potrebe obstoja in delovanja teh komisij.

Dosedanja praksa je pokazala, da so se ljudje na občinske in okrajne komisije za prošnje in pritožbe obračali zelo poredko. To je odraz precejšnjega nezaupanja državljanov do občin in do reševanja na prvi stopnji. Praktični primeri dejansko dokazujejo, da se številne prošnje ali pritožbe zelo hitro rešijo potem, ko republiški organ, ki je prejel prošnjo ali pritožbo, intervenira pri tistem organu prve stopnje, ki je odgovoren za reševanje zadeve. To kaže, da

je subjektivnih slabosti, zaradi katerih se državljani pritožujejo, največ v občinskih organih, oziroma organih prve instančne stopnje.

Problematika vlog, prošenj in pritožb presega ožji delokrog organov, ki se neposredno ukvarjajo z njihovim reševanjem. Potreba po razpravi o nekaterih načelnih vprašanjih, ki izhajajo iz analize vlog, ki jih sprejemajo odbor Ljudske skupščine LRS za vloge in pritožbe, predsednik Ljudske skupščine LRS, komisija IS za prošnje in pritožbe ter urad za prošnje in pritožbe pri Izvršnem svetu, je narekovala, da je odbor za vloge in pritožbe Ljudske skupščine LRS imel 11. marca 1963 skupno sejo z odborom za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora. Na seji so bili navzoči tudi predstavniki komisije in urada za prošnje in pritožbe pri Izvršnem svetu, Vrhovnega sodišča LRS, državnega sekretariata za pravosodno upravo LRS, javnega tožilstva, nekaterih ljudskih odborov, Glavnega odbora SZDL, Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo, Združenja borcev za Slovenijo in mladinske organizacije.

Podlaga za razpravo sta bili poročili odbora Ljudske skupščine LRS za vloge in pritožbe in poročila urada za prošnje in pritožbe pri Izvršnem svetu.

Na seji je bilo ugotovljeno, da so splošne značilnosti vlog, prošenj in pritožb, vloženi v letu 1962 na republiške organe, naslednje:

- število vlog je v lanskem letu poraslo v primerjavi z letom 1961 za nad 30 %;
- več kot tretjina zadev, ki jih obravnavajo vloge, popreje ni bilo v rednem postopku;
- skoraj 40 % vseh vlog je bilo rešenih tako, da so bila državljanu dana napotila in pravni pouk za redno instančno pot;
- v posameznih okrajih in občinah je sorazmerno večje število pritožb in vlog, ki se nanašajo na določena družbena področja;
- nepravilnosti so očitne zlasti v upravi ljudskih odborov;
- na odborniške komisije ljudskih odborov za vloge in pritožbe je bilo poslanih v letu 1962 komaj 5 % vseh vlog, vse druge so bile naslovljene na republiške in zvezne organe;
- še vedno je največ vlog v stanovanjskih zadevah;
- v lanskem letu se je skoraj podvojilo število vlog s področja dela in delovnih razmerij.

Vzrokov za povečano število vlog je več. Med njimi je eden najvažnejših pogostokrat nesolidno in birokratsko reševanje različnih zadev, ki zadevajo občana in njegov interes. V nekaterih naših upravnih ali drugih organih in pri posameznikih ni dovolj stalnega prizadevanja in naporov za odpravo raznih slabosti ter za izboljšanje poslovanja in odnosa do človeka ter njegovih pravic. Nehuman in nesocialističen odnos do občana in njegovih pravic ter zahtev je še vedno vse preveč pogosta praksa posameznih organov, kar povzroča občanu materialno, družbi pa tudi politično škodo.

Na porast števila vlog v letu 1962 je med drugim vplivalo tudi intenzivnejše uveljavljanje ekonomskih meril v gospodarskem sistemu in povečanje zavesti državljanov pri uveljavljanju pravic ter interesov, kar je bilo vidno zlasti po govoru tov. Tita v Splitu in v okviru razprav o osnutku nove ustave in statutov ljudskih odborov. Dejstvo, da se delovni ljudje kljub razvejanemu mehanizmu samoupravljanja v vedno večjem številu obračajo na republiške in zvezne organe za pomoč, odločno govori o potrebi, da se izboljša delo uprave

ljudskih odborov in delo samoupravnih organov v komuni, podjetjih, zavodih in ustanovah.

Vzrok za povečano vlaganje prošenj in pritožb je tudi dejstvo, da občani ne dobijo dovolj pravne pomoči in nasvetov za uveljavljanje svojih pravic. Zato več kot tretjina vlog, ki so jih prejeli republiški organi, ni bila v rednem postopku, skoro 40 % vlog pa so ti organi rešili samo s tem, da so stranki dali ustrezní pravni pouk. Vse to tudi kaže, da sta še slabo razviti služba pravne pomoči in odvetništvo.

Porast števila vlog s področja delovnih odnosov je v tesni povezanosti s povečanim prizadevanjem gospodarskih organizacij za dvig produktivnosti ter njihovim iskanjem notranjih rezerv. V okviru teh ukrepov so nekatere gospodarske organizacije odpuščale delovno silo v posameznih primerih zato, ker fizično niso bile sposobne zadostiti zahtevam nove organizacije dela, ali pa so odpuščale tudi iz drugih vzrokov nezaželene osebe. S tem v zvezi posebej opozarjamo na problem ljudi, ki jih gospodarske organizacije odpuščajo zaradi starosti, fizične nesposobnosti ali drugih podobnih vzrokov. Pri tem gre na eni strani za to, da se že v gospodarskih organizacijah poiščejo vse možnosti, da se jih ustrežneje zaposli. Če gospodarske organizacije ne najdejo druge rešitve kot odpust, mora socialna služba v občini hitreje ter učinkoviteje reševati individualne primere; gre za to, da se omogoči takšnim osebam prekvalifikacija, pomaga rešiti stanovanjsko vprašanje, da se matere razbremení v družinskem delu in podobno ter s tem omogoči ponovna zaposlitev na ustrežnejšem delovnem mestu.

V vlogah s področja delovnih razmerij se pogosto navajajo tudi nepravilnosti, ker delovnih mest javno ne razpisujejo, čeprav to določa zakon, ali pa je javni razpis samó formalnost.

Vloge, ki se nanašajo na stanovanjske zadeve, so že nekaj let najbolj številne, kažejo pa tudi zelo perečo problematiko. Prošnje in pritožbe za rešitev stanovanjskih vprašanj vlagajo predvsem državljani, ki ne vidijo perspektive in konkretnih možnosti za bližnje reševanje svojega stanovanjskega problema. To so namreč tisti državljani, ki so zaposleni v raznih uradih in zavodih ali v manjših gospodarskih organizacijah in nimajo možnosti biti udeleženi s prispevkom za gradnjo stanovanj, sami pa tudi nimajo lastnih sredstev za udeležbo. Ta problem se je sicer začel reševati z nakupom in urejanjem stanovanjskih vprašanj za borce, vendar doslej ni rešen niti zanje. Še bolj je to vprašanje pereče za večino ljudi, ki nimajo možnosti priti do ustreznih stanovanj iz prej navedenih razlogov. Zato je nujno, da pristojni organi za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve začnejo kompleksno proučevati ta problem, in iskati ustrezne rešitve.

Precejšnje število vlog se nanaša na področje socialnega varstva. Pri tem so bili udeleženci seje mnenja, naj politiko reševanja socialnih problemov na svojem območju usmerjajo občine in tudi same razdeljujejo sredstva za socialne podpore in da ne bi bilo pravilno, ta sredstva koncentrirati v republiki.

Glede na navedeno problematiko vlog, prošenj in pritožb, je razširjena seja odbora Ljudske skupščine LRS za vloge in pritožbe in odbora za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora poudarila naslednja vprašanja, ki naj bi jih ustrezní organi posebej proučili, konkretizirali in upoštevali pri svojem delu:

1. Odločno si je treba prizadevati, da vsi organi prve instance rešujejo zadeve državljanov objektivno, ekspeditivno ter s polno odgovornostjo. Hkrati

s tem je treba nenehno izboljševati strokovnost, posebno odgovornost ter pravni odnos osebja v upravi, zlasti tistega, ki je v neposrednem stiku z občani. Zaostriti je treba odgovornost oseb, ki s svojimi nepravilnimi postopki, brezbriznostjo ali nezakonitimi odločitvami povzročajo materialno in politično škodo.

2. Okrepiti je treba službo pravne pomoči in službo za prošnje in pritožbe, da bosta svoje naloge uspešno reševali.

3. Okraji in občine naj imajo svobodnejšo izbiro pri sestavi komisij za prošnje in pritožbe, ki naj bi jih ne sestavljali samo člani skupščine, temveč tudi drugi občani. Komisije naj bi ob reševanju konkretnih vlog tudi analizirale problematiko in o tem redno poročale skupščini.

Organi politično-teritorialnih enot morajo reagirati na pojave, na katere opozarjajo komisije in služba za prošnje in pritožbe, podpirati njihova prizadevanja in omogočiti, da se čim bolj uveljavijo upravičene težnje za odpravo nezakonitosti in nepravilnih postopkov.

Odbor za vloge in pritožbe predlaga Ljudski skupščini LRS, da odobri to poročilo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Rudija Ganzitija.

Št. 05-54/1-63.

Ljubljana, dne 16. marca 1963.

Poročevalec:

Rudi Ganziti l. r.

Predsednik:

Jože Kladivar l. r.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi sodnika okrožnega gospodarskega sodišča in sodnika okrožnega sodišča

Na podlagi 58. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 31/54) in 77. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54), sta bila na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 18. marca 1963

razrešena

1. dr. Peter Jereb kot sodnik okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in

2. Mirko Roš kot sodnik okrožnega sodišča v Celju.

OBRAZLOŽITEV

Dr. Peter Jereb, sodnik okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in Mirko Roš, sodnik okrožnega sodišča v Celju, sta po upokojitvi še nadalje ostala v zaposlitvi. Oba prosita sedaj za razrešitev, ker nameravata iz zdravstvenih razlogov oditi za stalno v pokoj.

Za razrešitev so podani pogoji po 59. členu zakona o gospodarskih sodiščih in 78. členu zakona o sodiščih.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu sklepa o razrešitvi sodnika okrožnega gospodarskega sodišča
in sodnika okrožnega sodišča

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na seji dne 16. marca 1963 obravnaval predlog sklepa o razrešitvi sodnika okrožnega gospodarskega sodišča in sodnika okrožnega sodišča in ga soglasno sprejel.

Po predlogu sklepa naj se razrešita dr. Peter Jereb kot sodnik okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in Mirko Roš kot sodnik okrožnega sodišča v Celju. Oba sta po upokojitvi še ostala sodnika, sedaj pa prosita za razrešitev, ker želita iti iz zdravstvenih razlogov v pokoj.

Odbor za volitve je ugotovil, da so za razrešitev podani zakoniti pogoji in zato predlaga Ljudski skupščini LRS, da predlog sklepa sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Vilmo Pirkovič. Št. 111-6/63.

Ljubljana, dne 16. marca 1963.

Poročevalec:
inž. Vilma Pirkovič l. r.

Predsednik:
Tine Remškar l. r.

PREDLOG ZAKONA

o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije
(republiškega proračuna) za leto 1962

1. člen

Sprejme se zaključni račun o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1962.

2. člen

Doseženi dohodki in dejanski izdatki po republiškem zaključnem računu v letu 1962 so znašali:

	Planirano din:	Doseženo (izdano) din
dohodki	20 650 000 000	18 012 079 178
manj 10% posebna proračunska rezerva	1 080 000 000	803 803 572
razpoložljiva sredstva	19 570 000 000	17 208 275 606
uporaba sredstev 10% posebne proračunske rezerve	—	803 803 572
skupaj razpoložljiva sredstva republiškega proračuna	19 570 000 000	18 012 079 178
izdatki	19 570 000 000	18 012 079 178

3. člen

Podrobnejši pregled dohodkov in izdatkov je priloga tega zakona in njegov sestavni del.

4. člen

Ta zakon začne veljati z dnevom objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

I.

Republiški proračun, ki je predvideval 20 650 milijonov dohodkov, je bil izpolnjen s 87 % — doseženo je bilo 18 012 milijonov dohodkov in prav toliko izdatkov.

Že ob polletju se je izkazalo, da proračunski dohodki ne bodo mogli biti ostvarjeni po predvidevanjih ob sprejemanju proračuna. Izvršni svet je zato z dvema odlokoma o omejitvi potrošnje republiškega proračuna za leto 1962 urejal proračunsko potrošnjo in jo skušal vskladiti s predvidenim dotokom dohodkov, proti koncu leta pa je v celoti sprostil še 10 % posebno proračunsko rezervo, tako da so vsi doseženi dohodki predstavljali okvir potrošnje.

S prvim odlokom št. 400-1/62 z dne 12. junija 1962 je bila proračunska potrošnja, ki bi po sprejetem proračunu ob upoštevanju odvoda 10 % posebne proračunske rezerve znašala 19 570 milijonov, skrčena na 17 564 milijonov, z naslednjima odlokoma proti koncu leta pa je bilo s sprostitevjo celotne 10 % posebne proračunske rezerve in s sprostitevjo nekaterih omejitev (delno skladi in proračunska rezerva) to prvotno skrčenje zmanjšano na 18 164 milijonov. Ta plan pa zaradi slabšega dotoka proračunskih sredstev, kot je bil predviden, ni bil v celoti izpolnjen in je znašala končna vsota izdatkov republiškega proračuna, kot že omenjeno, 18 012 milijonov.

II.

A. Dohodki

Kakor je razvidno iz navedb na straneh 20 do 23 predloga oz. posebno iz rekapitulacije na strani 23, so bili celotni proračunski dohodki realizirani v višini 18 012 milijonov oziroma s 87 % letnega plana. Od tega znašajo skupni (deljivi) dohodki 16 455 milijonov ali 91 %, posebni dohodki pa 1 557 milijonov oziroma 9 %. Z izjemo dohodkov od prometnega davka od zasebnikov in davčnih vrednotnic, ki je glede na predvideni plan prekoračen za 92 milijonov oziroma za 16 %, ter občinskega prometnega davka od alkoholnih pijač do 5 %, kjer je plan presežen za 86 milijonov oziroma za 35 %, so vsi dohodki iz drugih virov močno pod planom.

Od skupnih (deljivih) dohodkov (I. del) je proračunski prispevek iz osebnega dohodka, ki pomeni po planu 64 % vseh proračunskih dohodkov, realiziran le v višini 11 585 milijonov oziroma z 88 % predvidenega plana. Dohodnina je realizirana s 95 %, del občinske doklade od kmetijstva in prometni davek od hmelja s 94 %, občinski prometni davek s 86 %, upravne takse s 95 %, sodne takse s 56 %, prometni davek od piva, žganja, drugih alkoholnih pijač in naravnega vina pa s 75 %. Pri posebnih dohodkih (III., IV. in VI. del) pa znaša realizacija dohodkov republiških organov 64 %, ostalih dohodkov 55 % in prenesenih sredstev iz preteklega leta 89 %.

B. Izdatki

Realizacija proračunskih izdatkov je bila v drugi polovici leta otežkočena, ker je bilo na razpolago premalo sredstev. Dotok sredstev za republiški proračun je bil dokaj v zaostanku, zaradi česar je bilo treba koristiti posojilo iz sredstev 6 % proračunske rezerve iz leta 1959.

1. Izdatki republiških organov

Za izdatke republiških organov je bilo predvideno v proračunu za leto 1962 6132 milijonov. Ta sredstva so bila med letom povečana iz republiške rezerve za 149 milijonov ter iz sredstev za plače 605 milijonov, tako da so znašala dovoljena sredstva republiških organov brez upoštevanja omejitev 6886 milijonov. Ta sredstva so bila porabljena do zneska 6647 milijonov oziroma 97 %. Neizkoriščena sredstva v znesku 239 milijonov pa predstavljajo v glavnem omejitve po že omenjenih odlokih, delno pa tudi prihranke, ki so jih ostvarili organi sami.

Zaradi pomanjkanja sredstev ni bilo mogoče plačati anuitete za najeta posojila, ki je zapadla v plačilo 31. decembra 1962 in znaša 152 milijonov, ter novoletnih nagrad za leto 1962 v znesku 225 milijonov. Te obveznosti bremenijo proračunska sredstva za leto 1963 in so bile plačane v januarja 1963.

Prav tako izkazujejo nekateri organi neporavnane obveznosti 31. decembra 1962 v višini 29 milijonov, čemur je v več primerih vzrok v tem, da so računi prispeli prepozno kot v tem, da za poravnavo ni bilo kritja.

Te obveznosti pomenijo redne potrebe, ki so nastale decembra 1962 in so jih organi poravnali že sami iz sredstev svojega predračuna za leto 1963.

Z druge strani pa izkazujejo nekateri organi terjatve v skupnem znesku 6 milijonov, ki pomenijo dohodek republiškega proračuna in so povečini do danes že plačane v dobro dohodkov republiškega proračuna za leto 1963.

a) Osebni izdatki

Realizirani so v znesku 4272 milijonov. Od tega so koristili organi neposredno 4150 milijonov. Iz postavke — Sredstva za plače — pa je bil financiran del novoletnih nagrad za leto 1961 v znesku 122 milijonov.

Neizkoriščena sredstva za osebne izdatke 156 milijonov predstavljajo omejitve po odloku Izvršnega sveta v višini 100 milijonov, 56 milijonov pa predstavlja prihranke na sredstvih za honorarje, nadurno delo in nove namestitve.

Izkazana potrošnja osebnih izdatkov v višini 4150 milijonov se nanaša na plače 4996 uslužbencev državne uprave (vključeni so voljeni funkcionarji) v znesku 3930 milijonov, honorarje v znesku 114 milijonov, plačilo nadurnega dela 35 milijonov, občasne nagrade 71 milijonov. Povprečna plača uslužbenca v letu 1962 je znašala mesečno neto din 38 600. Razen tega so državni organi izplačali v letu 1962 iz naslova nadomestila za ločeno življenje in terenskega dodatka 23 milijonov.

b) Materialni izdatki

Po izvedenih omejitvah in kasnejšem povečanju iz proračunske rezerve so materialni izdatki realizirani v višini 2497 milijonov (operativni 762 mili-

jonov, funkcionalni 1735 milijonov), oziroma 93 % dovoljenih sredstev, tako da je ostalo neizkoriščeno 189 milijonov. Ta znesek pomeni v glavnem po Izvršnem svetu odrejene omejitve potrošnje in ostala neizkoriščena sredstva (prihranki, nedospeli računi).

2. Investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme

Sredstva za investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme so bila v proračunu predvidena v višini polovice letne amortizacije zgradb in opreme. Izvršni svet je z odlokom omejil potrošnjo teh sredstev za 16 milijonov, tako da je bilo porabljeno v ta namen 145 milijonov, kar pomeni 90 % v proračunu predvidene vsote.

3. Dotacije samostojnim zavodom

Po prvotnem planu so znašale dotacije tem zavodom 1160 milijonov, od tega za osnovno dejavnost 1132 milijonov in za investicijsko vzdrževanje 28 milijonov. Ta sredstva so bila med letom povečana za 56 milijonov iz sredstev za plače glede na 15 % povečanje plač v smislu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o javnih uslužbencih (Uradni list FLRJ, št. 52/61), tako da so znašala 1216 milijonov.

Realizacija je znašala za osnovno dejavnost 1064 milijonov, za investicijsko vzdrževanje pa 27 milijonov. Neizkoriščena, v planu po izvedenih virmanih predvidena sredstva, znašajo torej 125 milijonov, kar predstavlja omejitev proračunske potrošnje.

4. Dotacije družbenim organizacijam

Za dotacije družbenim organizacijam in društvom je bilo v posebnem razdelku proračuna za leto 1962 predvideno 740 milijonov. Od tega je bilo družbenim organizacijam in društvom nakazano 645 milijonov, razlika 95 milijonov pa predstavlja omejitve po odloku Izvršnega sveta.

Poleg teh dotacij so posamezne organizacije in društva prejele neposredno iz proračunske rezerve po sklepu Izvršnega sveta 69 milijonov.

Nadalje je bilo družbenim organizacijam nakazano iz sredstev Sekretariata IS za informacije kot delna pomoč tisku teh organizacij 75 milijonov, strokovne organizacije pa so prejele iz sredstev Sekretariata LRS za kulturo in prosveto, Sekretariata Sveta za zdravstvo ter Sekretariata Sveta za socialno varstvo 58 milijonov.

Tako je republiški proračun za leto 1962 prispeval k dejavnostim družbenih organizacij in društev vsega 847 milijonov.

5. Dotacije skladom

Dotacije skladom so realizirane v višini 8527 milijonov, kar je za 925 milijonov manj od plana proračuna, ki je znašal 9452 milijonov.

Izkazana razlika je rezultat omejitve proračunske potrošnje, ker je bila realizacija proračunskih dohodkov slabša, kakor je bilo predvideno ob sprejetju proračuna za to leto.

6. Sredstva za plače

Po planu je bilo za povečanje plač, za nove namestitve uslužbencev med letom, za kritje obveznosti iz naslova novoletnih nagrad za leto 1961 in za delno izplačilo novoletnih nagrad za leto 1962 predvideno 890 milijonov. Od tega je bilo z virmani prenešeno na posamezne organe in zavode za 15% povečanje osebnih dohodkov 662 milijonov, tako da je ostalo v tem razdelku še 228 milijonov. Od teh sredstev je bilo porabljeno 122 milijonov za kritje obveznosti iz naslova novoletnih nagrad za leto 1961, ki niso mogle biti v celoti poravnane iz sredstev proračuna za leto 1961. Preostalih 106 milijonov pa je rezultat omejitve potrošnje, ki jo je odredil Izvršni svet, in neizkoriščenih sredstev za nove namestitve.

7. Obveznosti iz posojil in garancij

V te namene je bilo po planu predvideno 535 milijonov, potrošnja pa znaša 489 milijonov. Nadaljna potrošnja ni bila možna zaradi pomanjkanja proračunskih sredstev.

8. Proračunska rezerva

Predvidena sredstva proračunske rezerve so znašala 500 milijonov. Od teh sredstev je bilo z virmani preneseno na republiške organe 149 milijonov za izdatke, ki so bili prvotno prenizko predvideni. Neposredno v breme proračunske rezerve pa je bilo po sklepih Izvršnega sveta za nepredvidene izredne izdatke, porabljeno 345 milijonov. Neizkoriščeno pa je ostalo 6 milijonov zaradi pomanjkanja proračunskih sredstev.

S tem je bil republiški proračun za leto 1962 zaključen, tako da so dohodki izravnani z izdatki.

9. Ostalo

— V letu 1962 se je pri Sekretariatu IS za trgovino in turizem ter pri Sekretariatu IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve izvedel preizkus financiranja po načelu dohodka v smislu 18. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o javnih uslužbencih (Uradni list FLRJ, št. 52/1961). Tema organoma so bila dana sredstva po proračunu, financiranje pa se je vršilo na temelju finančnega načrta, ki ga je sestavil svet delovnega kolektiva sporazumno s starešino organa.

— Ob popisu premoženja pri republiških upravnih organih 31. decembra 1962 je bilo ugotovljeno, da razpolagajo ti z osnovnimi sredstvi v sedanji

vrednosti	4833 milijonov
drobnim inventarjem v vrednosti	110 milijonov
in potrošnim materialom v vrednosti	764 milijonov

Skupna vrednost premoženja 5707 milijonov

— Rezervni sklad LRS brez skupnih rezerv gospodarskih organizacij, ki je znašal 1. januarja 1962 — 127 tisoč, je ostal nespremenjen.

— 6% obvezna proračunska rezerva iz leta 1959 znaša 704 milijone in služi kot posojilo za kritje potreb republiškega proračuna v primeru neenakomernega dotoka proračunskih dohodkov.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962

Odbor za proračun Republiškega zbora je na seji dne 29. marca 1963 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962 in ga sprejel brez sprememb.

Odbor se je v celoti strinjal s politiko Izvršnega sveta, ki je v drugi polovici preteklega leta sprejel odloke o omejitvi potrošnje republiškega proračuna in na ta način vskladil potrošnjo z višino dotekajočih dohodkov. Zato odbor k predlogu zakona ni imel pripomb in predlaga, da ga Republiški zbor sprejme.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Alojza Libnika.

Št. 400-2/63.

Ljubljana, dne 29. marca 1963.

Poročevalec:

Alojz Libnik l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. marca 1963 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leta 1962 in ga po krajši obravnavi v načelu in podrobnostih soglasno sprejel.

V razpravi o zaključnem računu so člani odbora soglašali z mnenjem, da bo v politiki gospodarjenja s proračunskimi sredstvi prihajala vedno bolj do veljave dolgoročna usmeritev za izvedbo posameznih nalog po določenem prioriteten vrstnem redu, s čimer se bo preprečilo drobljenje sredstev.

Odbor za proračun predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Rebernika.

Št. 400-19/63.

Ljubljana, dne 29. marca 1963.

Poročevalec:

Stane Rebernik l. r.

Predsednik:

Mirko Remec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 29. marca 1963 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962 in ga soglasno sprejel.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 400-2/63.

Ljubljana, dne 29. marca 1963.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. marca 1963 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962 in ga soglasno sprejel brez razprave.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška.

Št. 400-19/63.

Ljubljana, dne 29. marca 1963.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

POROČILO

o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov

V smislu III. poglavja resolucije o uporabi sredstev republiških skladov, ki ga je Ljudska skupščina LR Slovenije sprejela na seji dne 16. marca 1962 pošiljamo Ljudski skupščini poročila o delovanju republiških skladov v minulem letu z zaključnimi računi. Izvršni svet je sam ter preko svojih odborov, svetov in upravnih organov spremljal med letom delovanje posameznih skladov, pregledal zaključne račune in poročila upravnih odborov ter v zvezi s tem podaja svoje ugotovitve glede izvrševanja splošnih smernic, ki so bile dane v resoluciji.

Resolucija ima zlasti glede splošne politike porabe sredstev skladov trajnejši pomen in torej služi upravnim odborom skladov kot dolgoročna družbeno-ekonomska usmeritev njihovega delovanja. Za delovanje skladov je bilo v minulem letu zato še značilno dolgoročneje usmerjanje razpoložljivih sredstev pri izvajanju njihovih nalog. To se kaže zlasti v kompleksnejšem proučevanju ciljev in nalog posameznih skladov, ki je vodilo k točnejši opredelitvi namembnosti sredstev.

Dolgoročnejši programi delovanja skladov so istočasno vodili upravne odbore, da so se uspešneje vključevali vsak na svojem področju v prizadevanja za splošen gospodarski in družbeni razvoj.

Resolucija poudarja zlasti v svojem uvodnem delu potrebo po tem, da se razvijejo take metode dela, ki bi v čim večji meri zagotavljale družbeno ekonomsko uspešnost naložb sredstev, s katerimi razpolagajo skladi. Zato so upravni odbori, kjerkoli je sam namen skladov to omogočal, določali kriterije in objektivna merila za uporabo sredstev. S tem so zasledovali cilje čim smotrnejše uporabe sredstev skladov. V večini primerov so odnosi med skladi in koristniki sredstev sloneli na pogodbenih razmerjih, ki so precizirali medsebojne pogodbene obveznosti in tako stopnjevali odgovornost koristnikov sredstev za čim boljše izvršitev njihovih nalog. Pogodbeni odnosi so tudi pospeševali gospodarnost po ustanovah in družbenih službah, vezanih na sklade in tako omogočali samostojnejše gospodarjenje in uveljavljanje načela dohodka. Takšno delovanje skladov je tudi pospeševalo proces osamosvajanja nekaterih družbenih služb, zlasti visokošolskih zavodov, raziskovalnih institutov, kulturnih ustanov in dr. iz ozkih in formalnih okvirov proračunskega poslovanja in jih usmerjalo v samostojnejše, načelom dohodka prilagojeno gospodarjenje. Načela resolucije so torej preko ekonomskega delovanja skladov uspešno vplivala na ekonomiko delovanja številnih na sklad vezanih ustanov in družbenih služb. Ugotoviti pa je potrebno, da so preživele oblike prejšnjega dolgoletnega proračunskega poslovanja močno zakoreninjene v delovanju številnih družbenih služb in da je prilagoditev njih poslovanja objektivnim ekonomskim pogojem dolgotrajnejši proces, ki ga moramo oblikovati ustrezno specifičnim potrebam posameznih dejavnosti.

K ekonomsko uspešnejši uporabi sredstev skladov je bistveno pripomoglo tudi razvijanje kreditnih odnosov med skladi in uporabniki njihovih sredstev, kjerkoli je to glede na namen sklada smotno. Od celotnih sredstev republiških skladov je bilo uporabljenih za kreditiranje 57 %, če pa izvememo republiški investicijski in stanovanjski sklad kot izrazita kreditna sklada, znaša del sredstev, uporabljenih za kreditiranje 25 %. V pogledu nadaljnjega razvijanja kre-

ditnih odnosov bodo morali upravni odbori skladov še naprej stopnjevati svoja prizadevanja.

Ekonomska uspešnost delovanja skladov se nadalje kaže tudi v tem, da so za uresničitev svojih nalog uspeli pritegniti tudi znatna sredstva samih interesentov. Takšna prizadevanja so bila zlasti uspešna pri financiranju znanstveno raziskovalnih del, pri pospeševanju kulturne dejavnosti in delovanju socialnih ustanov. Skladom je v tem smislu uspelo povečati sredstva za preko 12 milijard, kar predstavlja glede na lastna sredstva skladov 35% povečanja.

Prehod financiranja določenih družbenih dejavnosti od proračuna na sklade ima svoj učinek tudi v možnosti ustrežnejše časovne razporeditve trošenja sredstev, neodvisno od zaključka leta, kar se odraža tudi v prenosu sredstev v naslednje leto. Tako so znašala sicer deloma angažirana, vendar neporabljenega sredstva ob koncu leta 1961 okoli 4600 milijonov, ob koncu leta 1962 pa okoli 7200 milijonov, kar je 54% več. Tolikšna neporabljenega sredstva skladov so le deloma posledica obveznih omejitev, v znatnem obsegu pa je to rezultat gospodarjenja s sredstvi. Tako neporabljenega sredstva pa je, brez omejitve za sklade, uspešno uporabljala kot bančna sredstva Splošna gospodarska banka LRS za razne namene kratkoročnega kreditiranja.

Upravni odbori skladov sestavljeni iz predstavnikov na delovanju skladov zainteresiranih gospodarskih, javnih in družbenih institucij, so v okviru smernic, začrtanih v resoluciji, delovali povsem samostojno. Tako se je uveljavljal neposrednejši vpliv posameznih področij družbenih aktivnosti na delovanje skladov. Prav tako je delovala dejavnost skladov pozitivno na samostojnost na sklade vezanih družbenih služb, kar je posebej pomembno pri utrjevanju njihove samostojnosti in odgovornosti.

Po vsebini so zaključni računi in poročila upravnih odborov podani tako, da nudijo možnost analitične ocene njihovega delovanja. Zato v tem splošnem poročilu niso obravnavane posebnosti posameznih skladov. Želimo pa opozoriti na nekatere globalne količinske podatke, ki prikazujejo pomembnost delovanja skladov.

Ob sprejetju resolucije se je predvidevalo, da bodo znašala sredstva skladov okoli 35 600 milijonov din, zaključni računi pa kažejo, da so dohodki skladov realizirani v višini okoli 41 800 milijonov. Sredstva skladov so torej bila 17% višje realizirana od predvidevanj. Znatno so se povečala sredstva pri republiškem investicijskem skladu, pri skladu LRS za stanovanjsko izgradnjo, pri skupnem rezervnem skladu gospodarskih organizacij in pri cestnem skladu, ker so ti skladi najeli posojila pri bankah in gospodarskih organizacijah. Možnosti najetja posojila so se pokazale šele v teku leta, zato jih predračuni skladov še niso mogli upoštevati. Skupno so sredstva skladov povečana za 7362 milijonov din. V odnosu na predvidevanja v začetku leta pa so imeli skladi, ki so vezani na dotacijo iz republiškega proračuna manjše dohodke. To je posledica med letom podvzetih ukrepov za uravnovešanje republiškega proračuna. Celotna zmanjšanja sredstev skladov so znašala 1149 milijonov din.

V strukturi vseh sredstev skladov pa pomenijo dotacije iz proračuna le 20%. Proračunska sredstva brez dotacij skladov so v minulem letu znašala le okoli 9 800 milijonov din, sredstva skladov pa 41 823 milijonov. Skupaj so torej sredstva republike v proračunu in v skladih znašala 51 624 milijonov din. Razmerje med proračunom in skladi je torej 20:80 v korist skladov. Takšno razmerje še posebej poudarja pomembnost smotrnega gospodarjenja s skladi.

Dohodki skladov v letu 1962

v tisočih din

Sklad :	Po dokumen-	Po realizaciji	Razlika
	taciji k resoluciji		(2-1)
	1	2	3
1. Republiški investicijski sklad	13 412,0	16 309,8	+ 2 897,8
2. Sklad Borisa Kidriča	833,0	717,8	- 115,2
3. Republiški sklad za pospeševanje kmetijstva	301,0	286,0	- 15,0
4. Cestni sklad	5 333,0	6 789,2	+ 1 456,2
5. Rezervni sklad	1 320,1	3 475,0	+ 2 155,1
6. Sklad LRS za stanovanjsko izgrad- njo	4 217,1	4 856,3	+ 639,2
7. Sklad LRS za negospodarske inve- sticije	3 386,0	2 751,0	- 635,0
8. Sklad LRS za šolstvo	5 367,7	5 167,7	- 200,0
9. Sklad LRS za pospeševanje kultur- nih dejavnosti	185,0	290,0	+ 105,0
10. Sklad LRS za pospeševanje založ- ništva	277,0	346,6	+ 69,6
11. Prešernov sklad	9,9	9,3	- 0,6
12. Sklad LRS za socialne ustanove	111,0	150,5	+ 39,5
13. Dodatna sredstva za gradnjo sodnih poslopij	857,5	674,3	- 183,2
	35 610,3	41 823,5	+ 7 362,4
			- 1 149,0
			+ 6 213,4

Struktura dohodkov in izdatkov republiških skladov v letu 1962

v milijonih din

	Znesek	Struktura %
A. Formiranje sredstev		
1. prenesena sredstva	4 685,5	11
2. izvirni dohodki	21 064,5	51
3. dotacije iz proračuna	8 211,0	20
4. krediti	7 862,4	18
Skupaj	41 823,4	100
B. Potrošnja sredstev		
1. financiranje	15 018,4	43
2. krediti	19 588,2	57
Skupaj	34 606,6	100
C. Nepotrošena sredstva		
v tem omejitve	7 217,0	100
razpoložljiva neizkoriščena sredstva	3 682,6	51
	3 534,4	49

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora je dne 27. marca 1963 obravnaval poročilo o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov z zaključnimi računi skladov za leto 1962 in ugotovil, da so upravni odbori skladov pri svojem delu upoštevali smernice resolucije o uporabi republiških skladov, ki jo je lani sprejela Ljudska skupščina LRS in da so dolgoročneje usmerjali razpoložljiva sredstva skladov, vezali dodeljevanje sredstev na pogodbeno razmerja in angažirali znatna sredstva samih interesentov. Odbor meni, da so upravni odbori skladov dosegli s tako politiko dodeljevanja sredstev nadaljnji korak k uspešnejšemu prizadevanju za splošen gospodarski in družbeni razvoj.

Odbor je v svoji razpravi obravnaval vprašanje dodeljevanja sredstev kmetijskim organizacijam iz rezervnega sklada LRS za potrebe gospodarskih organizacij in se zadovoljil s pojasnilom, ki ga je dal predstavnik Izvršnega sveta.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina odobri predloženo poročilo. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Eda Zorka.

Št. 402-9/63.

Ljubljana, dne 27. marca 1963.

Poročevalec:

Edo Zorko l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 27. marca 1963 obravnaval poročilo o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov z zaključnimi računi skladov za leto 1962.

V razpravi so člani odbora ugotovili, da so upravni odbori skladov v preteklem letu uveljavili bolj sproščeno in neposredno svoj vpliv na posameznih področjih družbenega življenja, da je usmerjanje sredstev postalo dolgoročneje in ekonomsko uspešno. To se je odrazilo v pospešenem razvijanju kreditnih odnosov in pritegovanju drugih sredstev. Pogodbeni odnosi med skladi in koristniki sredstev so okrepili gospodarnost, hkrati pa proces osamosvajanja posameznih služb, vezanih na sklade. V nadaljnjem poslovanju naj bi pri vseh republiških skladih vedno bolj prehajali na kreditne odnose. Skladi imajo iz

leta v leto večja sredstva in so s tem izredno pomemben činitelj razvoja. S svojo vlogo in delom v lanskem letu so učinkovito, smotrno in skladno uresničevali cilje, začrtane v resoluciji o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962.

Odbor je nato obravnaval poročilo o dejavnosti posameznih skladov.

Pri republiškem investicijskem skladu je bila poudarjena njegova naloga, spremljati in podpirati republiški plan za razvoj gospodarstva in smotrno gospodariti s sredstvi. V zvezi s politiko obravnavanja kratkoročnih kreditov je pomembna predvsem usmeritev na izkoriščanje obstoječih kapacitet in pri tem odpravljanje ozkih grl. Le na ta način bo doseženo hitrejše obračanje vloženi sredstev. Pri tem bi naj, po mnenju članov odbora, sklad tudi nastopal pri investicijah brez soudeležbe ljudskih odborov, in sicer v primerih, ko ti nalagajo svoja razpoložljiva sredstva v Splošni gospodarski banki. Na ta način bodo odpadle mnoge težave, ki nastopajo pri izvajanju sistema participacije. Odbor je razpravljal tudi o odplačevanju posojil in o realnosti rokov za odplačevanje. V zvezi s posojili so člani odbora dali pripombe k sorazmerno visokim stroškom, ki jih banka zaračunava pri svojem poslovanju.

V zvezi s poročilom sklada LRS za stanovanjsko izgradnjo je odbor razpravljal o gradnji stanovanj za tržišče in o razlogih, da glede skrajšanja časa gradnje in pocenitve še niso bili doseženi zaželeni rezultati.

Ob razpravi o poslovanju rezervnega sklada LRS za potrebe gospodarskih organizacij je odbor obravnaval izgube gospodarskih organizacij. Soglašal je s stališčem, da republiški rezervni sklad načelno odklanja pokrivanje izgub v gospodarskih organizacijah in da je njegova osnovna naloga v tem, da s pravočasnim vlaganjem v posamezne gospodarske dejavnosti prepreči, da bi pri njih nastala izguba. Osnovna dolžnost za pokritje izgub v posamezni gospodarski organizaciji je na občinskih rezervnih skladih, ki jih republiški sklad kreditira, če sami nimajo dovolj sredstev. Izgube nastajajo ali zaradi slabega poslovanja ali zaradi nesmotrnega vlaganja ali pa investicijske neizgrajenosti. Naloga občinskih ljudskih odborov je ugotoviti razloge za izgube in pravočasno ukrepati. S tem v zvezi je odbor razpravljal tudi o poslovanju kmetijskih organizacij.

Pri obravnavanju poročila Sklada Borisa Kidriča so člani odbora predlagali, naj bi v prihodnje to poročilo vsebovalo tudi pregled o koristnosti in uporabnosti nalog v določenem razdobju, za katere so bila uporabljena sredstva sklada.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme poročilo o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Vičiča.

Št. 402-9/63.

Ljubljana, dne 27. marca 1963.

Poročevalec:

Ivan Vičič l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

PREDLOG SKLEPA

o soglasju k zaključnem računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962

Na podlagi 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z 2. odstavkom 42. člena temeljnega zakona o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ, št. 53-687/60) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 30. marca 1963 sprejela

s k l e p

o soglasju k zaključnem računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962

1. K zaključnem računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962 se daje soglasje.
2. Doseženi dohodki in izvršeni izdatki za leto 1962 so znašali:

dohodki	5 167 729 000 din
izdatki	4 949 669 000 din
ostanek sredstev	218 060 000 din

3. Ostanek sredstev sklada LRS za šolstvo se prenese kot njegov dohodek v letu 1963.

OBRAZLOŽITEV

Sklad LRS za šolstvo je bil ustanovljen po temeljnem zakonu o financiranju šolstva z zakonom o ustanovitvi sklada LRS za šolstvo (Uradni list LRS, št. 9/1961). Po določilih uredbe o organizaciji in upravljanju družbenih skladov za šolstvo (Uradni list FLRJ št. 10/1961) upravlja sklad LRS za šolstvo poseben upravni odbor, upravne in administrativne zadeve pa opravlja sekretariat LRS za raziskovalno delo in visoko šolstvo.

Finančni načrt sklada za leto 1962 je bil sestavljen po določilih zgoraj citiranega temeljnega zakona ter 3. člena zakona o ustanovitvi sklada, ki določa uporabo sredstev tega sklada. Sklad je pri razdeljevanju svojih sredstev upošteval smernice, ki jih je nakazala resolucija o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962.

V skladu s smernicami resolucije o politiki skladov v letu 1962 je sklad sklepal z vsako od ustanov vezanih na sklad pogodbe o medsebojnih obveznostih. Dodeljevanje sredstev za osnovno dejavnost na osnovi objektiviziranih meril zadeva v zelo široko in doslej še ne proučeno problematiko. Zato je sklad uporabil v minulem letu le najbolj splošne okvire za objektivizacijo razdeljevanja sredstev sklada, hkrati pa naročil pri Ekonomskem inštitutu LRS potrebno družbeno ekonomsko analizo o materialnem položaju šolstva sploh in o sistemu financiranja. Studija še ni dokončana in tako sklad v teku leta 1962 ni mogel bistveno izpopolniti svoje metode razdeljevanja sredstev.

1. Osnovna dejavnost: Že omenjena okvirna metoda objektiviziranja porazdeljevanja sredstev se je nanašala predvsem na osnovno dejavnost šolskih zavodov. Za osnovo je sklad vzel nivo financiranja kakšnega je zapustil skladu dotakratni proračunski sistem financiranja šolstva, iz statotov šolskih ustanov

pa je ugotovil obseg s statuti predpisanega pedagoškega dela. Pri tem moramo pripomniti, da vsebina statotov in sam način prikazovanja obsega pedagoškega dela v večini primerov ni ustrezal potrebam, ki so se v tem oziru kazale za sklad. Ob izdelavi statotov se namreč še ni predvidela uporaba statotov za te namene. Zato je ugotavljanje fizičnega obsega dela določenega po statutu, pustilo še nekatere nejasnosti med ustanovami in skladom.

Z razčlenitvijo financiranja na fizične pokazatelje obsega pedagoškega dela, smo v 1961. letu porabljena sredstva razdelili v tri glavne oblike potrošnje za osnovno dejavnost in sicer:

- a) bruto osebne dohodke pedagoških delavcev,
- b) bruto osebne dohodke admin. tehničnega osebja,
- c) materialne izdatke (razen onih, ki se krijejo iz amortizacije opreme in učil).

Sredstva namenjena za bruto osebne dohodke pedagoškega in administrativno tehničnega osebja smo v letu 1962 povečali skladno s porastom fizičnega obsega dela, merjenega po pedagoških urah na osnovi statuta. Pri tem smo upoštevali tudi spremljajoče pedagoško delo, ki iz statuta sicer ni razvidno, kar je kot že omenjeno ena od pomanjkljivosti sedanjih statotov šol.

Glede na realizacijo v letu 1961 smo povečali materialne izdatke tako, da smo upoštevali spremenjene pogoje dela, ki so nastali v primerih, ko se je šola preselila v nove objekte ali pa tudi sicer spremenila pogoje in sam proces pedagoškega dela.

Poleg že omenjenih kalkulativnih elementov za ugotavljanje potrebnega obsega dela pri posamezni ustanovi smo v primerjavi z lanskim letom tudi linearno povečali sredstva, potrebna za bruto osebni dohodek pedagoških delavcev za 14 % z namenom, da zboljšamo materialni položaj pedagoškega osebja, ker je obstojala znatna razlika med osebnimi dohodki zaposlenih v gospodarstvu in med pedagoškimi delavci (izreden dvig dohodkov v gospodarstvu leta 1961!).

Na izredni dvig sredstev za osebne dohodke v letu 1962 so vplivali predvsem naslednji razlogi:

- a) razvijanje novo ustanovljenih višjih šol, ki so ravno v tem letu v glavnem dosegale svoj končen obseg dela;
- b) izvajana reforma visokošolskega študija, ki je zlasti v tem letu že prišla močno do izraza, je znatno povečala obseg pedagoškega dela.

V ilustracijo podajamo primerjalni pregled sredstev dodeljenih za osnovno dejavnost posameznim vrstam visokošolskih zavodov:

	leto 1961	leto 1962	Indeks
Fakultete	1 553 851	2 100 007	135
Umetniške akademije	105 802	142 091	134
Visoke šole	55 137	113 322	206
Višje šole	334 275	481 653	145

Ostale ustanove, kot so univerza, knjižnice in inštituti, je v minulem letu sklad financiral še po proračunski metodi, tj. z individualnim ugotavljanjem potrebnih sredstev za osebne, operativne in funkcionalne izdatke.

Sistem objektiviziranja, ki je temeljil samo na obsegu pedagoškega dela, brez potrebne analitičnosti glede na posamezne predmete in letnike, ob enotni ceni za pedagoško uro pri vseh šolah enakega ranga in brez precizne proučitve,

kako deluje reforma študija na visokih šolah v materialnem pogledu, je bil za leto 1962 do neke mere še uporaben, vendar se že v letu 1963 kažejo njegove pomanjkljivosti. Zato je nadaljnje proučevanje sistema financiranja šolstva neogibna in poudarjena naloga tako republiškega sklada za šolstvo kot služb upravnih organov Izvršnega sveta.

2. Amortizacijo je sklad priznaval za učila in opremo ustanov po postopku, ki je za ugotavljanje amortizacijske osnove določen v zadevnih predpisih. V minulem letu sklad še ni mogel priznavati ustanovam amortizacije za zgradbe zaradi majhnih sredstev, s katerimi je razpolagal.

3. Investicije: Glede financiranja investicij je sklad težil čimpreje dokončati številne že začete objekte, ki jih je nasledil od prejšnjih investitorjev. Zato skladu ni uspelo ekonomskim načelom ustrezno koncentrirati investicijska vlaganja. Investicijska sredstva je moral porazdeljevati na kar 46 koristnikov. Pri tem poudarjamo, da gre v 27 primerih za financiranje manjših adaptacij, ki sodijo v investicijsko vzdrževanje in bi se praviloma morala kriti iz sredstev za amortizacijo za nepremičnine, ki pa v tem letu še ni bila uvedena. V 19 primerih pa je financiral nadaljevanje že začelih investicij v objekte in opremo ter pripravo načrtov za bodočo investicijsko izgradnjo. Sredstva za investicije dotira sklad ustanovam; v kolikor se pa dotacija nanaša na nabavo opreme in učil, za katero sklad priznava amortizacijo, pa se dotacija spreminja v kredit. V kakšnem znesku se je iz dodeljenih investicijskih sredstev financirala izgradnja in v kakšnem oprema, se ugotovi s končnim finančnim obračunom investicij. V minulem letu sklad tega še ni ugotovil, deloma zato, ker investicije še niso povsem zaključene ali pa so bile zaključene tik pred koncem leta in skladu ni uspelo izvršiti dokončnega obračuna.

Povečana potreba po sredstvih za osnovno dejavnost pa ni bila v celoti krita s sredstvi iz dotacije proračuna LRS. Tako je bilo uporabljeno:

Za osnovno dejavnost vseh na sklad vezanih ustanov	3 538 761 000 din
Za amortizacijo	174 853 000 din
Skupaj torej	3 713 614 000 din
Dotacija iz proračuna pa je znašala	3 100 000 000 din
	<hr/>
	613 614 000 din

Razliko, 613 614 000 din, je kril sklad iz sredstev, namenjenih za investicije v šolstvu, ki se financirajo iz posebnega prispevka na osebni dohodek zaposlenih. To pomeni, da smo investicijska sredstva, ki bi morala znašati 1 801 000 000 din zmanjšali za gornjo vsoto ali za 34 %.

Iz poslovanja v letu 1962 očitno izhaja potreba po hitrem dopolnjevanju objektiviziranih meril, po katerih bi v bodoče sklad posloval in ki bi nudila na eni strani skladu dovolj zanesljive osnove za financiranje zlasti osnovne dejavnosti, na drugi strani pa bi jasno precizirala položaj ustanov do sklada in tako omogočila nadaljnji vsebinski razvoj samoupravljanja v šolskih ustanovah. Obilica ustanov, ki se vežejo na sklad in številne investicije, ki jih sklad financira pa zahtevajo ustrezno upravno službo sklada, ki bo morala biti zasedena s potrebnim številom strokovnih oseb, da bi lahko zagotovili ekspeditivno poslovanje samega sklada, posredno pa tudi na sklad vezanih ustanov.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo
za leto 1962

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 27. marca 1963 obravnaval predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962.

Odbor ugotavlja, da je sklad v letu 1962 financiral šolske zavode v okviru smernic resolucije o politiki skladov v letu 1962, in da je financiranje posameznih zavodov ustrezalo njihovi funkciji, pri čemer je sklad skušal financiranje nasloniti na čimbolj objektivne kriterije. Prav to prizadevanje pa je odprlo vrsto problemov, ki jih bo na področju financiranja šolstva treba še proučiti. Sklad sam je že naročil ustrezno znanstveno študijo o materialnem položaju šolstva in o sistemu financiranja šolstva na splošno. Odbor pa je ob razpravi o tem vprašanju ugotovil, da bo treba poleg tega proučiti še vrsto drugih vprašanj, zlasti z vidika, koliko je ustrezno, da se financirajo iz tega sklada tudi različni zavodi, ki niso neposredno povezani s pedagoškim delom, oziroma, ki so s pedagoškim delom zvezani le posredno. Sredstva sklada so kljub velikemu absolutnemu znesku v primerjavi s potrebami, ki se financirajo iz tega sklada, še vedno sorazmerno skromna; ni pa mogoče pričakovati, da bi se glede na stanje naše splošne potrošnje mogla v prihodnjih letih bistveno povečati. Zato bi bilo proučiti zlasti vprašanje, koliko ne bi kazalo različne institucije, ki niso neposredno povezane s pedagoškim delom, financirati iz drugih, njihovi funkciji ustrežnejših virov.

Prav tako želi odbor opozoriti, da so se v preteklem letu sredstva za visoke šole znatno povečala. To dejstvo je rezultat formiranja vrste novih višjih šol, in zlasti novih smeri študija, ki so se odprle z izvajanjem šolske reforme. To seveda predstavlja le začetne naložbe v nov sistem študija in zato do takega zviševanja v prihodnje ne bo prihajalo, niti ne bo za to potrebe, ker lahko tudi v tem pogledu računamo na večjo konsolidacijo.

Odbor se z zaključnim računom sklada strinja, ter predlaga Republiškemu zboru, da dà k njemu svoje soglasje. K predloženemu predlogu sklepa nima predlogov za spremembe ali dopolnitve ter predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Aljančičevo.

Št. 402-10/63.

Ljubljana, dne 27. marca 1963.

Poročevalec:

Marija Aljančič l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo
za leto 1962

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora je na seji dne 27. marca 1963 obravnaval predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962 in se z njim v celoti strinjal.

Sklad za šolstvo je v letu 1962 vodil politiko razdeljevanja svojih sredstev posameznim ustanovam v skladu s smernicami, ki jih je nakazala resolucija o uporabi sredstev republiških skladov in skušal doseči pri dodeljevanju sredstev posameznim ustanovam, ki so vezane na sklad, taka merila, ki bi dala najbolj objektivizirane okvire za pravilno razdeljevanje sredstev sklada.

Odbor se je s to politiko sklada v celoti strinjal in predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog sklepa.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Eda Zorka.

Št. 402-10/63.

Ljubljana, dne 27. marca 1963.

Poročevalec:

Edo Zorko l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo
za leto 1962

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 27. marca 1963 obravnaval predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962 in ga soglasno sprejel, potem ko je ugotovil, da je sklad posloval v skladu s finančnim načrtom in smernicami resolucije o politiki skladov.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog sklepa.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Antona Seljaka.

Št. 402-10/63.

Ljubljana, dne 27. marca 1963.

Poročevalec:

Anton Seljak l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo
za leto 1962

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 29. marca 1963 obravnaval predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962 in ni imel z zakonodajno-pravnega stališča nobene pripombe. Odbor v celoti soglaša s predlaganim sklepom in predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog sklepa.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 402-10/63.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo
za leto 1962

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. marca 1963 obravnaval predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962 in ga soglasno sprejel. Odbor je ugotovil, da je zaključni račun sklada sestavljen v skladu z zakonitimi predpisi in da je sklad pri svojem poslovanju v lanskem letu upošteval družbeno politične smernice predstavniških organov.

Zato zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška.

Št. 402-10/63.

Ljubljana, dne 29. marca 1963.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Administrativni odbor

POROČILO

k pregledu poslovanja računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je na podlagi 55. člena poslovnika Ljudske skupščine LRS, na sejah 16. januarja, 16. aprila, 7. julija in 15. oktobra v letu 1962 in 11. februarja letos pregledal poslovanje računovodstva in blagajne za preteklo leto 1962. Pregled za čas od 1. januarja do 20. marca t. l. pa je izvršil na seji dne 27. marca 1963.

Odbor je pri teh pregledih ugotovil, da so bila sredstva dodeljena Ljudski skupščini LRS pravilno in namensko uporabljena in da obstojajo vsi knjigovodski dokumenti za izvršena izplačila.

Administrativni odbor je na zadnji seji pregledal tudi zaključni račun za leto 1962 in ugotovil, da je proračun za leto 1962 s poviški znašal 172 193 000 din; v letu 1962 je bilo porabljenih za osebne, operativne in funkcionalne izdatke skupno 168 318 631 din, neizkoriščenih sredstev je ostalo 3 874 369 din.

Za dopolnitev opreme in manjših popravil na zgradbi Ljudske skupščine LRS je bilo v letu 1962 dodeljenih 23 381 685 din investicijskih sredstev. Od tega je bilo 19 149 821 din uporabljenih, ostanek kredita 4 231 864 din pa bo porabljen še v letu 1963.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina sprejme to poročilo. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Jakoba Žena.

Št. 06/A-1/63.

Ljubljana, dne 27. marca 1963.

Poročevalec:

Jakob Žen l. r.

Predsednik:

Ivan Novak l. r.

**LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

Predsednik:

Vida Tomšič

Podpredsednika:

dr. Heli Modic Stane Kavčič

Tajnik:

dr. Miha Potočnik

**ODBORI IN KOMISIJE
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

ODBOR ZA DRUŽBENO NADZORSTVO

Mitja Maležič, predsednik

Miha Berčič, podpredsednik

Julij Beltram, tajnik

Stefan Antalič
Milan Apih
Angela Boštjančič
inž. Jože Drnovšek
Stane Dolenc
Maks Dimnik
Slava Faletič
Davorin Ferligoj
Rudolf Ganziti
inž. Ivo Klemenčič

Tone Kropušek
Franc Leskošek
inž. Stefka Lorbek
Franc Naglič
inž. Boris Pipan
Mirko Remec
Jože Slavič
Peter Tomazin
Viktor Zupančič

ODBOR ZA VLOGE IN PRITOŽBE

Jože Kladivar, predsednik

Mica Marinko, tajnik

Franc Falc
Rudolf Ganziti
Albin Jensterle

dr. Sonja Kukovec
Stanko Rebernik

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik

Jože Kladivar, tajnik

Leopold Maček
Mirko Remec

Jakob Žen

ODBOR ZA VOLITVE

Tine Remškar, predsednik
Andrej Babnik, tajnik

Ivan Alt

inž. Vilma Pirkovič

Ivan Žmahar

KOMISIJA ZA RAZLAGO ZAKONOV

Lojze Piškur, predsednik
Karel Lutar, tajnik

Ivan Gorjup
Albert Jakopič
Ivan Kovač
Pavel Mrak

dr. Miha Potočnik
inž. Pavle Žaucer
Ciril Knez

KOMISIJA ZA LJUDSKE ODBORE

Tomo Brejc, predsednik

Milan Apih
Davorin Ferligoj
Ivan Horvat

Mirko Rovšček
Slavica Zirkelbach
Marija Zupančič

REPUBLIŠKI ZBOR

Predsednik:

inž. Pavle Žaucer

Podpredsednik:

Franc Pirkovič

Zapisnikarji:

Stane Sotlar

Drago Seliger

Slavica Zirkelbach

ODBORI REPUBLIŠKEGA ZBORA

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Franc Leskošek, predsednik
Franc Popit, podpredsednik
Franc Pirkovič, tajnik

Miran Cvenk
Mihaela Dermastia
Davorin Ferligoj

Matevž Hacc
Albert Jakopič
Ivo Janžekovič

Slavko Jež
inž. Ivo Klemenčič
Franc Kralj
Tine Lah
Karel Lutar

Jože Marolt
Lojzka Stropnik
Edo Zorko
Viktor Zupančič

ODBOR ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVO

Milan Apih, predsednik
Franc Pirkovič, podpredsednik
inž. Pepca Perovšek, tajnik

Franc Bera
Stane Brečko
Nerino Gobbo
Alfonz Grmek
Ivan Hercog
Vlado Jurančič

Koloman Korpič
Cvetka Vodopivec
Martin Košir
Tine Remškar
Stane Sotlar
Stane Vrhovec

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

France Perovšek, predsednik
Lojze Piškur, podpredsednik
Franc Šušteršič, tajnik

Marija Aljančič
Maks Dimnik
Stefan Gyöfi
Franc Kimovec
Ivan Krajnčič
Tone Kropušek

Ivan Potrč
Stane Ravljen
Maks Vale
Janez Vipotnik
Milo Vižintin
Jelka Vrhovšek

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

Mira Svetina, predsednik
dr. Ivan Kopač, podpredsednik
Franc Krese, tajnik

Tomo Breje
dr. Draga Černelč
Jože Globačnik
Albin Jensterle
Ivan Kovačič
Albin Kuret
Janko Rudolf

Vinka Simonič
Poljka Skrbiš
Franc Šebjanič
dr. Ruža Šegedin
Karel Šterban
Anton Vrhovšek
Martin Zakonjšek

ODBOR ZA PRORAČUN

Branko Babič, predsednik

Jakob Žen, podpredsednik

Franc Skok, tajnik

Adolf Černec

Marija Levar

Alojz Libnik

inž. Štefka Lorbek

Stane Nunčič

Ivan Rančigaj

Jože Slavič

Jože Vonta

ZAKONODAJNI ODBOR

dr. Heli Modic, predsednik

dr. Miha Potočnik, podpredsednik

dr. Sonja Kukovec, tajnik

Franc Belšak

Lado Božič

Vera Kolarič

Stane Nunčič

Lado Oblak

Ivan Ros

Franc Treven

Marija Zupančič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Mihaela Dermastia, predsednik

Humbert Gačnik, tajnik

Milan Frančeškin

Franc Kimovec

Marinka Ribičič

ZBOR PROIZVAJALCEV

Predsednik:

Lojze Ocepek

Podpredsednik:

Miha Berčič

Zapisnikarji:

Ivan Videnič

Mara Fras

Franc Perše

ODBORI ZBORA PROIZVAJALCEV

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Jože Gerbec, predsednik
Herman Slamič, podpredsednik
Stane Fele, tajnik

Ivan Avsec
Tončka Banovac
Henrik Cigoj
Jože Jerman
inž. Desanka Kozič
Ivan Knez
Jože Knez

Štefan Pavšič
Janez Petrovič
inž. Boris Pipan
Anton Seljak
Jože Ulčar
Ivan Vičič
Marija Vild

ODBOR ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Ivan Gorjup, predsednik
Tone Hafner, podpredsednik
Nada Božič, tajnik

Viktor Grča
Franjo Jeraj
Marko Klemenčič
Ivan Kovač

Anton Martinšek
Milan Ogris
Tine Ravnikar
Ernest Tramšek

ODBOR ZA VPRAŠANJA DELA IN SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Jože Bergant, predsednik
Stane Dolenc, podpredsednik
Stanko Kuntu, tajnik

Štefan Antalič
Angela Boštjančič
Stanislav Brovinsky
Karel Grm
Slavko Kobal

Dana Košak
Miro Posega
Jože Šegula
Pavel Žerovnik
Ivan Žmahar

ODBOR ZA PRORAČUN

Mirko Remec, predsednik
Anton Pirc, podpredsednik
Ivanka Kukovec, tajnik

Ivan Krofl
Franc Mencinger

Stane Rebernik
Peter Tomazin

ZAKONODAJNI ODBOR

Andrej Babnik, predsednik
inž. Jože Drnovšek, podpredsednik
Janko Lukan, tajnik

Elica Dolenc
Bojan Leskovar

Janez Lesjak
Franc Naglič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Stane Škof, predsednik
Pepca Jež, tajnik

Milka Jovan

Peter Plevel

Anton Sihur

POSLANCI
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Republiški zbor

Aljančič Marija	Kocijančič Boris	Regent Ivan
Alt Ivan	Kolarič Vera	Remškar Tine
Apih Milan	Kopač dr. Ivan	Ribičič Marinka
Avbelj Viktor	Korpič Koloman	Ribičič Mitja
Babič Branko	Košir Martin	Ros Ivan
Belšak Franc	Košmelj Miran	Rudolf Janko
Beltram Julij	Kotnik inž. Viktor	Seliger Drago
Bera Branc	Kovačič Ivan	Simonič Vinka
Bole Tone	Kraigher Boris	Skok Franc
Božič Lado	Krajncič Ivan	Skrbiš Poldka
Brečko Stanko	Kralj Franc	Slavič Jože
Brejc Tomo	Krese Franc	Smole Janko
Cvenk Miran	Krivic Ada	Sotlar Stane
Čačinovič Rudi	Kropušek Tone	Stropnik Lojzka
Černec Adolf	Kukovec dr. Sonja	Svetina Mira
Černelč dr. Draga	Kuret Albin	Šebjanič Franc
Dermastia Mihaela	Lah Tine	Šegedin dr. Ruža
Dimnik Maks	Leskošek Franc	Šilih Niko
Fajfar Tone	Levar Marija	Šterban Karel
Ferligoj Davorin	Libnik Alojz	Šušteršič Franc
Frančeškin Milan	Lorbek inž. Štefka	Tomšič Vida
Gačnik Humbert	Lutar Karel	Tramšek Jože
Globačnik Jože	Maček Ivan	Treven Franc
Gobbo Nerino	Maček Leopold	Vale Maks
Goršič Milko	Majhen Vlado	Vilfan dr. Joža
Grmek Alfonz	Maležič Matija	Vipotnik Janez
Gyöfi. Stefan	Marinko Mica	Vižintin Milo
Haće Matevž	Marinko Miha	Vodopivec Cvetka
Hercog Ivan	Marolt Jože	Vonta Jože
Horvat Ivan	Modic dr. Heli	Vrabič Olga
Hrast Silvo	Nunčič Stane	Vrhovec Stane
Ingolič Jože	Oblak Lado	Vrhovšek Anton
Jakopič Albert	Perovšek France	Vrhovšek Jelka
Janžekovič Ivo	Perovšek inž. Pepca	Zakonjšek Martin
Jensterle Albin	Pirkovič Franc	Zirkelbach Slavica
Jerman Riko	Pirkovič inž. Vilma	Zlatnar Mirko
Jež Slavko	Piškur Lojze	Zorko Edo
Jurančič Vlado	Polak Bojan	Zorko Peter
Kimovec Franc	Popit France	Zupančič Beno
Kladivar Jože	Potočnik dr. Miha	Zupančič Marija
Klemenčič inž. Ivo	Potrč Ivan	Zupančič Viktor
Knez Ciril	Rančigaj Ivan	Žaucer inž. Pavle
Kobal Svetko	Ravljjen Stane	Žen Jakob

Zbor proizvajalcev

Antalič Štefan	Jerman Jože	Perše Franc
Avsec Ivan	Jež Pepca	Petrovič Janez
Babnik Andrej	Jovan Milka	Pintarič Viktor
Banovac Tončka	Kavčič Stane	Pipan inž. Boris
Berčič Miha	Klemenčič Marko	Pirc Anton
Bergant Jože	Knez Ivan	Plevel Peter
Bevk Francka	Knez Jože	Posega Miro
Boštjančič Angela	Kobal Slavko	Ravnikar Tine
Božič Nada	Košak Dana	Rebernik Stanko
Bračun Jože	Kovač Ivan	Remec Mirko
Brovinsky Stanislav	Kozič inž. Desanka	Rovšček Mirko
Cigoj Henrik	Krofl Ivan	Seljak Anton
Dolenc Elica	Kukovec Ivanka	Sihur Anton
Dolenc Stane	Kuntu Stanko	Slamič Herman
Drnovšek inž. Jože	Lesjak Janez	Šegula Jože
Fale Franc	Leskovar Bojan	Škof Stane
Faletič Slava	Lukan Janko	Tomazin Peter
Fele Stane	Martinšek Anton	Tramšek Ernest
Fras Mara	Mencinger Franc	Ulčar Jože
Ganziti Rudolf	Mrak Pavel	Vičič Ivan
Gerbec Jože	Naglič Franc	Videnič Ivan
Gorjup Ivan	Novak Ivan	Vild Marija
Grča Viktor	Ocepek Lojze	Žerovnik Pavel
Grm Karel	Ogris Milan	Žmahar Ivan
Hafner Tone	Orešič Ivan	
Jeraj Franjo	Pavšič Štefan	

POSLANCI IZVOLJENI V ZVEZNO LJUDSKO SKUPŠČINO

Viktor Avbelj, Tone Fajfar, Jože Ingolič, Boris Kraigher, Franc Leskošek, Ivan Maček, Vlado Majhen, Miha Marinko, Vida Tomšič, Olga Vrabič.

IZVRŠNI SVET
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Viktor Avbelj

Podpredsednik:

dr. Joža Vilfan

Janko Smole

Sekretar:

Peter Zorko

Člani:

Rudi Čačinovič, Tone Fajfar, Milko Goršič, Silvo Hrast, Riko Jerman, Boris Kocijančič, Milan Košmelj, inž. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vlado Majhen, Bojan Polak, Mitja Ribičič, Niko Šilih, Jože Tramšek, Beno Zupančič.

VRHOVNO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Vladimir Krivic

Člani:

dr. Vilko Androjna, Stanislava Brezar, Jože Černe, dr. Viktor Damjan, Albin Dobrajc, Matej Dolničar, Alojz Hartman, Stanko Hribar, Karel Kirn, Jože Kobal, Karel Košenina, Henrik Kužnik, Karel Mejak, dr. Franjo Omladič, Alojz Peric, Niko Pogačar, Marko Simčič, Franc Sok, dr. Jakob Svet, Jože Segedin, Alojz Šmid, Albin Torelli, Martin Žalik.

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Jože Pernuš

Člani:

dr. Ivan Dougan, Dušan Jaklič, dr. Ciril Jurca, Stane Kovač, dr. Marjan Mehle, Franc Špendal, dr. Anton Vidic.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Aljančič Marija: 18	Kralj Franc: 6, 11, 12
Belšak Franc: 11, 13	Libnik Alojz: 17
Božič Lado: 12	Majhen Vlado: 7
Brečko Stane: 11, 13	Oblak Lado: 4, 7, 17, 18
Grmek Alfonz: 3	Simonič Vinka: 11
Kocijančič Boris: 4, 11, 13	Sušteršič Franc: 15
Kolarič Vera: 15	Vižintin Milo: 12
Kopač dr. Ivan: 13	Zorko Edo: 18
Košir Martin: 15	Zupančič Beno: 15

Zbor proizvajalcev

Benigar dr. Jože: 24	Pavšič Štefan: 25
Drnovšek inž. Jože: 27, 28	Polak Bojan: 27
Kermavner Janez: 26	Prezelj inž. Marjan: 19
Knez Ivan: 19	Rebernik Stane: 27
Lesjak Janez: 24	Seljak Anton: 28
Leskovar Bojan: 19	Vild Marija: 23
Naglič Franc: 25	

Skupne seje

Avsec Ivan: 47	Pavšič Štefan: 48
Brejc Tomo: 62	Pirkovič inž. Vilma: 72
Čačinovič Rudi: 53	Piškur Lojze: 47
Ganziti Rudolf: 71	Smole Janko: 30
Gerbec Jože: 80	Svetina Mira: 55
Hrast Silvo: 63	Sebjanič Franc: 52
Jerman Riko: 73, 76	Zakonjšek Martin: 47
Kobal Slavko: 47, 62	Zorko Edo: 80
Kocijančič Boris: 33	Zupančič Beno: 42
Košir Martin: 47	Zupančič Marija: 55, 63
Kreft Ivan: 50	Zupančič Viktor: 47
Krese Franc: 69	Zen Jakob: 80
Krivic Ada: 55	

VSEBINA

Republiški zbor

34. seja — 18. marca 1963

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 33. seje	3
2. Določitev dnevnega reda	3

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o območjih
okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji	3

Govorniki:

Poročevalec Alfonz Grmek	3
Poročevalec Lado Oblak	4
Boris Kocijančič	4

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o urejanju mestnega
zemljišča	6

Govorniki:

Poročevalec Franc Kralj	6
Poročevalec Lado Oblak	7
Poročevalec Vlado Majhen	7

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladu za preprečevanje
in zatiranje otroške paralize	11

Govorniki:

Poročevalec Vinka Simonič	11
Poročevalec Franc Kralj	11
Poročevalec Stanko Brečko	11
Poročevalec Franc Belšak	11
Boris Kocijančič	11

4. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo za leto 1963	12
Govorniki:	
Poročevalec Milo Vižintin	12
Poročevalec Franc Kralj	12
Poročevalec Lado Božič	12
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve	12
Govorniki:	
Poročevalec Stane Brečko	13
Poročevalec dr. Ivan Kopač	13
Poročevalec France Belšak	13
Boris Kocijančič	13
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, o predlogu zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in o predlogu zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani	15
Govorniki:	
Poročevalec Franc Šušteršič	15
Poročevalec Martin Košir	15
Poročevalec Vera Kolarič	15
Beno Zupančič	15
 35. seja — 30. marca 1963	
Pred dnevnim redom:	
1. Citanje in odobritev zapisnika 34. seje	17
2. Določitev dnevnega reda	17
Dnevni red:	
1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962	17
Govornika:	
Poročevalec Alojz Libnik	17
Poročevalec Lado Oblak	17
2. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1962	18
Govorniki:	
Poročevalec Marija Aljančič	18
Poročevalec Edo Zorko	18
Poročevalec Lado Oblak	18

Zbor proizvajalcev

34. seja — 18. marca 1963

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 33. seje	19
2. Določitev dnevnega reda	19

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o urejanju mestnega zemljišča	19

Govorniki:

Poročevalec Ivan Knez	19
Poročevalec Bojan Leskovar	19
inž. Marjan Prezelj	19

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize	23

Govorniki:

Poročevalec Marija Vild	23
Poročevalec Janez Lesjak	24
dr. Jože Benigar	24

3. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963	24

Govornika:

Poročevalec Štefan Pavšič	25
Poročevalec Franc Naglič	25

35. seja — 30. marca 1963

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 34. seje	26
2. Določitev dnevnega reda	26
3. Ustno vprašanje ljudskega poslanca Janeza Kermavnerja	26

Govornika:

Janez Kermavner	26
Bojan Polak	27

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962	27

Govornika:

Poročevalec Stane Rebernik	27
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	27

2. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnem računu sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1962	28
--	----

Govornika:

Poročevalec Anton Seljak	28
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	28

SKUPNE SEJE

Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

34. seja — 18. marca 1963

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	29
2. Čitanje in odobritev zapisnika 33. skupne seje	29
3. Določitev dnevnega reda	29

Dnevni red:

1. Obravnava poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije za leto 1962	29
---	----

Govorniki:

Janko Smole	30
Boris Kocijančič	33
Beno Zupančič	42
Poročevalec Viktor Zupančič	47
Poročevalec Ivan Avsec	47
Poročevalec Martin Zakonjšek	47
Poročevalec Lojze Piškur	47
Poročevalec Slavko Kobal	47
Poročevalec Martin Košir	47
Štefan Pavšič	48
Ivan Kreft	50
Franc Šebjanič	52
Rudi Čačinovič	53

2. Obravnava poročila o izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovaljske skupnosti pri otroškem varstvu in sklepanje o predlogu priporočila za izvajanje nalog komune in krajevne skupnosti pri otroškem varstvu	55
---	----

Govorniki:

Poročevalec Mira Svetina	55
Poročevalec Marija Zupančič	55
Ada Krivic	55

3. Obravnava in sklepanje o predlogu resolucije o politiki izvajanja kompleksne rehabilitacije invalidnih oseb v Sloveniji	62
Govorniki:	
Poročevalec Tomo Brejc	62
Poročevalec Slavko Kobal	62
Poročevalec Marija Zupančič	63
Silvo Hrast	63
Franc Krese	69
4. Obravnava poročila odbora Ljudske skupščine LRS za vloge in pri- tožbe	71
Govornik:	
Poročevalec Rudolf Ganziti	71
5. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa za razrešitev sodnika okrožnega gospodarskega sodišča in sodnika okrožnega sodišča	72
Govornik:	
Poročevalec inž. Vilma Pirkovič	72

35. seja — 30. marca 1963

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	73
2. Čitanje in odobritev zapisnika 34. skupne seje	73
3. Določitev dnevnega reda	73

Dnevni red:

1. Obrazložitev k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za za leto 1962	73
Govornik:	
Riko Jerman	73
2. Obravnava poročila o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov v letu 1962	76
Govorniki:	
Riko Jerman	76
Poročevalec Edo Zorko	80
Poročevalec Jože Gerbec	80
3. Poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS	80
Govornik:	
Poročevalec Jakob Žen	80

PRILOGE

1. Poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1962	81
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	406
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	406
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	408
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	410
Poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja	412
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	414
2. Poročilo o izvajanju resolucije o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu	415
Priporočilo za izvajanje nalog komune in krajevne skupnosti pri otroškem varstvu	436
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko in odbora za prosveto in kulturo RZ	436
Poročilo zakonodajnega odbora RZ in ZP	441
3. Predlog resolucije o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji	441
Obrazložitev	444
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	447
Poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ZP	448
Poročilo zakonodajnega odbora RZ in ZP	449
4. Predlog zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji	450
Obrazložitev	453
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	456
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	457
5. Predlog zakona o urejanju mestnega zemljišča	457
Obrazložitev	462
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	467
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	467
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	468
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	469
6. Predlog zakona o skladu za preprečevanje in zatiranje otroške paralize (poliomielitisa)	469
Obrazložitev	471
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	474
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	475
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	476
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	477
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	477
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	478
7. Predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1963	478
Obrazložitev	479
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	481
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	482
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	483
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	483
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	484
8. Predlog zakona o izterjevanju terjatev zdravstvenih zavodov za zdravstveno pomoč in druge zdravstvene storitve	484
Obrazložitev	486
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	488
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ	489
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	489

9. Predlog zakona o Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani	490
Obrazložitev	491
10. Predlog zakona o Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani	491
Obrazložitev	492
11. Predlog zakona o Akademiji za glasbo v Ljubljani	492
Obrazložitev	493
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	493
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	494
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	495
12. Poročilo odbora za vloge in pritožbe Ljudske skupščine LRS za leto 1962	495
13. Predlog sklepa o razrešitvi sodnika okrožnega gospodarskega sodišča in sodnika okrožnega sodišča	499
Obrazložitev	499
Poročilo odbora za volitve	500
14. Predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1962	500
Obrazložitev	501
Poročilo odbora za proračun RZ	505
Poročilo odbora za proračun ZP	505
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	506
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	506
15. Poročilo o uporabi sredstev in delovanju republiških skladov	507
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	510
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	510
16. Predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1962	512
Obrazložitev	512
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	515
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	516
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	516
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	517
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	517
17. Poročilo administrativnega odbora	518
18. Ljudska skupščina LRS	519
Odbori in komisije	519
19. Republiški zbor	520
Odbori	520
20. Zbor proizvajalcev	522
Odbori	523
21. Poslanci Ljudske skupščine LRS	525
Poslanci izvoljeni v zvezno ljudsko skupščino	526
22. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	527
23. Vrhovno sodišče LRS	527
24. Višje gospodarsko sodišče LRS	527
25. Seznam govornikov	528

Urednik
Milan Megušar
Natisnila
Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani
julija 1962
v 400 izvodih
Obseg 536 strani
Izdala in založila
Ljudska skupščina LRS

